

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัย

การวางแผนและพัฒนากำแพงกั้นทางบก
เชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา

โดย

เลิศพร ภาระสกุล

กิตติยาภรณ์ หิรัญยชาติ

พฤศจิกายน 2550

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์
โครงการวิจัย

การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวทางบก
เชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา

โดย

1. ผศ.ดร.เลิศพร ภาระสกุล

คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์
มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

2. อาจารย์กิตติยาภรณ์ หิรัญยชาตรี

ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์

ชุดโครงการนโยบายและแผนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความคิดเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

โครงการวิจัยเรื่องการวางแผนและพัฒนากองท่องเที่ยวทางบกเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาสำเร็จลงได้ด้วยความสำเร็จ ด้วยความอนุเคราะห์ ด้วยการสนับสนุน ด้วยความร่วมมือ ด้วยความช่วยเหลือและกำลังใจจากหน่วยงานและบุคคลเป็นจำนวนมาก คณะผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณผู้ที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จของโครงการนี้ ขอขอบพระคุณที่ท่านได้มีส่วนช่วยให้เกิดความรู้และสติปัญญาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนและพัฒนากองท่องเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดสระแก้ว จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษกับเมืองเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา หน่วยงานแรกที่ผู้วิจัยจะต้องขอแสดงความขอบคุณอย่างสูงได้แก่สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัยที่ได้อนุมัติงบประมาณให้ดำเนินการทำวิจัยโครงการนี้ ขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูงต่อศาสตราจารย์ ดร.ทวีป ศิริรัสมิ์ ผู้ที่ได้จัดประกายการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือจากงานวิจัยแรกของท่าน และได้กำหนดหัวข้อการวิจัยโครงการนี้แก่ผู้วิจัยและคณะขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ฐกัฒ ศรีคำพร รองศาสตราจารย์ ดร.สุธีระ ประเสริฐสรณ์ คุณภราเดช พัทฒวิเชียร อดีตผู้ว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำหรับข้อคิดเห็นที่ท่านได้มอบหมายให้ตั้งแต่นั้นเริ่มต้นโครงการวิจัย ขอขอบพระคุณบุคคลที่ได้อ่านและวิจารณ์ พร้อมทั้งให้คำแนะนำตั้งเริ่มต้นจนสิ้นสุดโครงการได้แก่อาจารย์ไชยงค์ เจริญเมือง แห่งบริษัทสุพีเรียทัวร์ คุณยุวดี นิรัตน์ตระกูล จากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในส่วนของมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ดร.วรกร สามโกเศศ อดีตอธิการบดี และรองศาสตราจารย์ปรีชา อุณรัตน์ ที่อนุญาตให้ผู้วิจัยได้ใช้เวลาบางส่วนออกไปเก็บรวบรวมข้อมูลในพื้นที่

ในระหว่างการดำเนินงานเก็บข้อมูลภาคสนามมีบุคคลหลายฝ่ายที่ได้ให้ความร่วมมือและเสียสละเวลาอันมีค่าของท่านมาเข้าร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นและให้คำแนะนำแก่ผู้วิจัยและคณะดังมีรายชื่อดังต่อไปนี้ ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายสมพงษ์ อนุยุทธพงศ์ อดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ นายศุภกิจ บุญญฤทธิ์พงศ์ อดีตรองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว นายสุวิทย์ วัชรโรทยางกูร นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ นายธงชัย มุ่งเจริญพร นายกฤตพิล ศาลางาม แห่งองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์ ขอขอบพระคุณสารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองกาบเชิงจังหวัดสุรินทร์ พันตำรวจโทจรัส ทองกระจำ สำหรับสถิตินักท่องเที่ยวที่ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองกาบเชิงและการอำนวยความสะดวกในการผ่านแดน ท่านอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏจังหวัดสุรินทร์ ท่านนายอำเภอกาบเชิงจังหวัดสุรินทร์ ในส่วนของจังหวัดศรีสะเกษ ขอขอบคุณนายสมบัติ เกียรติสุรนนท์ และนายสุนทร เหล่าศักดิ์ศรี ขอขอบคุณสารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองภูสิงห์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ร้อยตำรวจเอกหญิงสุภาพ ศรีสุข

(2)

ในส่วนของจังหวัดสระแก้ว ขอขอบพระคุณรองผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวกีฬานันทนาการ นายสันติ ป่าหวาย ขอขอบพระคุณนายอำเภอคลองหาด นายอรรถสิทธิ์ สุขธรรมนิยม ขอขอบคุณสารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ นายกองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหาด และคุณปาริชาติ โกคาตระกูล จากบริษัทพลอยสยามทัวร์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ยังมีคณะบุคคลอีกมากที่ผู้วิจัยไม่สามารถเอ่ยนามถึงได้ในหน้ากิตติกรรมประกาศนี้ ซึ่งท่านเหล่านั้นได้สละเวลามาเข้าร่วมประชุมกลุ่มย่อย ในระดับพื้นที่ของแต่ละจังหวัด ในท้ายสุดขอขอบคุณคุณพรชัยภรณ์ กลิ่นหอม ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการจัดพิมพ์ต้นฉบับรายงานการวิจัยทุกระยะด้วยความอดทนและอดทน ขอขอบคุณคุณอุษา จันเพือก ในการพิมพ์และจัดส่งจดหมายและไปรษณีย์ภัณฑ์ในระหว่างการค้าเดินการวิจัย

ในส่วนของประเทศกัมพูชาขอขอบคุณกงสุลกัมพูชาจังหวัดสระแก้ว ท่าน CHEA Borath ขอขอบคุณอาจารย์ NAN Soknov และคณะนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยอังกอร์ เมืองเสียมเรียบ ที่ช่วยสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวในเมืองเสียมเรียบ ขอขอบพระคุณทุกท่านที่มีส่วนร่วมในโครงการวิจัยนี้ รวมถึงนักศึกษาจากภาควิชาการท่องเที่ยวและการโรงแรม คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ที่ช่วยออกเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวต่างชาติบริเวณจุดผ่านแดนถาวรใน 3 จังหวัดด้วยความอดทน

บทคัดย่อ

การวางแผนและพัฒนากองการท่องเที่ยวทางบกเชื่อมโยงประเทศไทย กับประเทศกัมพูชา

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อสร้างแผนการท่องเที่ยวให้กับ 3 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา : สระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ (2) เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยง 3 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา กับจังหวัดสยามเรียบของกัมพูชาโดยผ่านจุดผ่านแดนถาวรของทั้ง 3 จังหวัด รวมถึงศึกษาถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในบริเวณจุดผ่านแดนทั้ง 3 แห่ง และ (3) เพื่อศึกษาถึงความเป็นไปได้ที่จะพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวใหม่ให้เกิดขึ้นในชุมชนที่อยู่ในบริเวณใกล้เคียงกับจุดผ่านแดนในจังหวัดทั้ง 3 การเก็บรวบรวมข้อมูลจะกระทำใน 5 ระดับ ได้แก่ (1) ในระดับประเทศทำการศึกษาแผนและนโยบายทางการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากแผนบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 (2) ในระดับจังหวัดศึกษาประวัติศาสตร์ของทั้ง 3 จังหวัดทรัพยากรการท่องเที่ยวของประเทศไทยจากแผนบริหารราชการแผ่นดิน นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และนโยบายการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศกัมพูชา (3) ในระดับชุมชนท้องถิ่นศึกษาถึงทรัพยากรการท่องเที่ยวที่ชุมชนเห็นว่ามีความสำคัญสูง วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวในแต่ละชุมชน (4) ในระดับชายแดนศึกษาถึงสภาพทางกายภาพบริเวณจุดผ่านแดนทั้ง 3 แห่ง และความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางผ่านจุดผ่านแดนทั้ง 3 (5) ในจังหวัดสยามเรียบของกัมพูชาศึกษาถึงพฤติกรรมการเดินทางเข้าออกของนักท่องเที่ยวในจังหวัดสยามเรียบและความสนใจที่จะไปเยือนภูมิภาคต่างๆ ในประเทศไทย ความรู้เกี่ยวกับช่องจอมและช่องสะงา สรุปผลการศึกษาได้ว่า (1) รัฐบาลไทยมีนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศที่อยู่โดยรอบประเทศไทย ในส่วนของประเทศกัมพูชา รัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือในการสร้างเส้นทางเชื่อมโยงช่องสะงาจังหวัดศรีสะเกษกับเมืองอันลองเวง เป็นถนนลาดยางและซ่อมแซมถนน และสะพานจากอันลองเวงถึงสยามเรียบ (2) จังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนในแต่ละปีมากกว่าจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ จุดผ่านแดนถาวรที่บ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าออกแต่ละวันนับล้านคน จังหวัดสระแก้วเน้นการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แต่ไม่ปรากฏนโยบายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสยามเรียบอย่างชัดเจน นักท่องเที่ยวต่างชาติที่แวะท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมมากกว่าจะสนใจในแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (3) ในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทางข้ามจุดผ่านแดนที่อรัญประเทศ อรัญประเทศ อยู่ในระดับพอใจปานกลางและเมื่อเดินทางเข้ามาฝั่งไทยแล้วส่วนใหญ่จะเดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯ ทันที (4) จังหวัด สุรินทร์มีการจัดทำแผนแม่บทและคู่มือพัฒนากองการท่องเที่ยวของจังหวัด

(4)

อย่างเป็นรูปธรรม มีนโยบายที่ชัดเจนในการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดสุรินทร์กับจังหวัดเสียมเรียบของกัมพูชา จังหวัดสุรินทร์มีทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่หลากหลาย และในแง่ของปริมาณมีมากกว่าจังหวัดสระแก้วและจังหวัดศรีสะเกษ แต่ส่วนใหญ่มีศักยภาพปานกลาง แต่เอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวที่โดดเด่นของสุรินทร์คือ หมู่บ้านช้าง และงานแสดงช้างประจำปีของจังหวัดสุรินทร์ จังหวัดยังมีชื่อเสียงในเรื่องของผ้าไหมและเครื่องเงิน แต่กระนั้นสุรินทร์กลับมีผู้เยี่ยมชมน้อยกว่าสระแก้วและศรีสะเกษ จังหวัดสุรินทร์มีจุดผ่านแดนถาวรที่ช่องจอมที่มีสภาพแวดล้อมที่ดี และมีการพัฒนาที่ดีกว่าช่องจอมและยังไม่มีความสะดวกเหมือนที่บ้านคลองลึก แต่ปัญหาในการเชื่อมโยงเส้นทางกับเสียมเรียบคือ เส้นทางในฝั่งกัมพูชายังไม่ได้รับการพัฒนา และระยะทางที่ไกลจากเสียมเรียบมากกว่าช่องทางอื่น (5) จังหวัดศรีสะเกษยังไม่มีการทำแผนยุทธศาสตร์ทางด้านการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรม ยังไม่มีการระบุเป็นหลักฐานว่ามีนโยบายด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา แต่ในทางปฏิบัติทางจังหวัดมีการกระชับความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับจังหวัดเสียมเรียบของกัมพูชา มีการเยี่ยมชมกันอย่างเป็นทางการระหว่างผู้ว่าราชการจังหวัดของจังหวัดทั้ง 2 จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและวัฒนธรรมน้อยกว่าจังหวัดสุรินทร์และมีศักยภาพปานกลางแต่มีจุดผ่านแดนถาวรช่องสง่าซึ่งอยู่ใกล้กับเสียมเรียบมากกว่าจุดผ่านแดนถาวรอีก 2 แห่ง แต่เป็นจุดผ่านแดนที่มีการพัฒนาน้อยที่สุดและมีนักท่องเที่ยวใช้น้อยที่สุด (6) นักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบส่วนใหญ่เดินทางเข้าสู่เสียมเรียบทางอากาศ รongลงมาเดินทางทางบกโดยผ่านประเทศไทยที่บ้านคลองลึก อำเภอรัญประเทศ ส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวมีความตั้งใจที่จะไปเยือนประเทศไทยด้วยแหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่เป็นที่นิยมคือ สถานที่ตากอากาศชายทะเลทางภาคใต้และภาคตะวันออก รongลงมาคือ ภาคเหนือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักจุดผ่านแดนช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ ส่วนช่องสง่าที่ศรีสะเกษยังเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างชาติมากที่สุด (7) ทั้ง 3 จังหวัดควรพัฒนาในเรื่องของยานพาหนะเชื่อมโยงแหล่งชุมชนนักท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหลักของจังหวัด พร้อมทั้งพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว และเพื่อการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับเสียมเรียบ ควรจัดให้มีรถโดยสารระหว่างประเทศวิ่งเชื่อมโยงระหว่างจุดผ่านแดนทั้ง 3 แห่งกับจังหวัดเสียมเรียบ

Abstract

Tourism Planning and Developing Tourism Circuits Linking Thailand and Cambodia

This research project has 3 objectives (1) To develop tourism plans for three provinces bordering Thailand and Cambodia : Sakaeo, Surin and Sisaket (2) To develop viable tourism routes linking Sakaeo and Siem Reap, and Sisaket and Siem Reap (3) To broaden out the tourism livelihood opportunities available in Sakaeo Surin and Sisaket. Research data are collected from 5 levels, which are (1) The National Tourism Plans and Policies which are specified in the National Administration Plans of B.E. 2548-2551 (2) Records of history of Sakaeo, Surin and Sisaket, their tourism resources, their tourism plans and strategies and the policies regarding overland tourism linking Thailand and Cambodia (3) At the community level, tourism sites recommended by stakeholders in each community are examined. SWOT analysis for each site is carried out. (4) At the border level the physical environment around the border is examined. Tourist satisfaction regarding the border crossing is measured (5) In Siem Reap the following aspects of tourist behaviour is studied : Their arrival and departure patterns, their interest in visiting tourism sites in Thailand, their awareness of the border crossings at Chong Chom and Chong Sangam. The findings can be summarized as follow (1) The Thai government has a policy to encourage overland tourism across the borders adjacent to neighbouring countries. As far as overland tourism with Cambodia is concerned, a tarmac road from Chong Sangam in Sisaket to Anlong Veng in Oddar Meanchey province is being built. The dirt road from Anlong Veng, as well as the bridges, are being graded and repaired. (2) Sakaeo province welcomed the largest number of visitors, much larger than those of Surin and Sisaket. The number of visitors in Sakaeo mounted to over 1 million in 2005 A.D. Sakaeo administration is aware of their abundance in natural resources therefore, eco-tourism is focused in their Tourism strategy. However, tourism across the border linking Sakaeo and Cambodia is not mentioned anywhere in their strategic tourism plans. The tourists who choose to spend some time touring around Sakaeo are interested in visiting Khmer ruins and places of historical interest rather than visiting national parks or the green areas. (3) As far as the border crossing is concerned the tourists' satisfaction is at the moderate level. Once they have gone through the immigration procedure, the majority of the tourists travel

(6)

directly to Bangkok.(4) Surin is the only province that has substantial plans and policies in developing tourism in their provinces. A definite strategy in linking tourism routes between Surin and Siem Reap is clearly stated. Surin is rich in both cultural and natural heritage sites. They possess a larger number of such sites than Sakaeo and Sisaket. However, many sites have moderate potentials. A unique cultural event of Surin is the elephant festival, which is held annually for two days each year in November. Another unique cultural site newly established is the elephant village at Ban Ta Klang. Surin is also famous for its silk and silver jewelry. Surprising by Surin welcome less visitors than Sisaket and Sakaeo. The border check-point at Chong Chom has a pleasant atmosphere and is less crowded. However, the road on the Cambodia side does not lend itself to overland travel to Siem Reap and the Cambodian government does not show any signs to improve the route from Chong Chom to Siem Reap. Also the distance from this checkpoint to Siem Reap is the longest of the three routes. (5) Sisaket province does not have a substantial policy in their tourism development. Developing a tourism route between Sisaket and Siem Reap is not specified anywhere in the strategic tourism plan. However, in practice the Sisaket administration has a close relationship with that of Siem Reap. They agree to pay a visit to each other twice a year. Sisaket does not have as many cultural and natural tourism sites as Surin. The distance from Chong Sangam Check point to Siem Reap is the shortest one. However, a large scale development is needed at this checkpoint because it lacks all sorts of facility. Consequently, it is the least used of the three checkpoints. (6) Regarding tourism in Siem Reap, the majority of tourists fly into Siem Reap. The second most popular mode of travel is overland travel from Aranyaprathet-Poipet to Siem Reap. The majority of tourists in Siem Reap intend to visit Thailand after leaving Cambodia. The most popular destination in Thailand are seaside resorts in the south and the east of Thailand. The second most popular choice is the northern region. More than half of the tourists in Siem Reap are not aware of the Chong Chom checkpoint in Surin. About two-thirds are not aware of Chong Sangam in Sisaket. (7) Sakaeo, Surin and Sisaket need to establish the mass transport system linking the tourist gathering spots with their major tourism sites. They also need to provide more basic facilities such as toilets, restaurants and souvenir shops at the tourism sites. Also they should consider introducing the Thai-Cambodia bus system linking Sakaeo and Siem Reap, Surin and Siem Reap and Sisaket and Siem Reap.

บทสรุปสำหรับผู้บริหาร

Executive Summary

การวางแผนและการพัฒนาการท่องเที่ยวทางบกเชื่อมโยงประเทศไทยกับ ประเทศกัมพูชา

Tourism Planning and Developing Tourism Circuits Linking

Thailand and Cambodia

รัฐบาลของเกือบทุกประเทศในทุกทวีป ได้มีความเห็นพ้องต้องกันว่าการท่องเที่ยวเป็นสินค้าออกที่สำคัญอย่างหนึ่งที่จะทำรายได้เข้าสู่ประเทศ สำหรับบางประเทศการท่องเที่ยวเป็นแหล่งรายได้หลักของประเทศเลยทีเดียว สำหรับประเทศไทยรัฐบาลทุกสมัยได้ให้ความสำคัญกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมาโดยตลอด เนื่องจากว่าประเทศไทยมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่หลากหลายและโดดเด่น ไม่ว่าจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ หรือแหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม รัฐบาลไทยจึงส่งเสริมการส่งออกการท่องเที่ยวเพื่อนำเงินตราต่างประเทศเข้าสู่ประเทศ แต่ถึงแม้ว่าความพยายามของรัฐบาลที่จะใช้การท่องเที่ยวเป็นสินค้าส่งออกจะประสบความสำเร็จในภาพรวมก็ตาม ในความเป็นจริงลูกค้า หรือนักท่องเที่ยวต่างชาติก็ได้กระจายตัวไปท่องเที่ยวในทุกภูมิภาคของประเทศไทยอย่างเท่าเทียมกัน แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมนอกเหนือจากกรุงเทพมหานครแล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มักจะไปกระจุกตัวกันอยู่ในภาคใต้มากที่สุด รองลงมาเป็นภาคกลาง ภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นักท่องเที่ยวต่างชาติไปเยือนน้อยที่สุดคือ ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

งานวิจัยชิ้นนี้มีจุดมุ่งหมายที่จะเสนอแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดในภาคอีสานตอนล่าง 2 จังหวัดซึ่งมีจุดผ่านแดนถาวรทางบกเชื่อมต่อกับเมืองเสียมเรียบในประเทศกัมพูชาได้คือ จังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษ แต่เนื่องจากยังมีอีกจังหวัดหนึ่งซึ่งมีจุดผ่านแดนถาวรทางบกเชื่อมต่อกับเมืองเสียมเรียบได้เช่นกันจึงได้รวมเอาจังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่ 3 เข้าไว้ในขอบเขตของการวิจัยด้วย เหตุผลในการเลือกจังหวัดทั้ง 3 จังหวัดในขอบเขตของการวิจัยนี้เป็นเพราะจังหวัดทั้ง 3 นี้ ถูกจัดว่ามีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำเหมือนกันแต่จุดแข็งที่มีเหมือนกันคือ ทั้ง 3 จังหวัดมีจุดผ่านแดนถาวรเชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาไปยังเมืองเสียมเรียบอันเป็นที่ตั้งของนครวัดได้ แต่จากสภาพทางภูมิศาสตร์ที่แตกต่างกันของทั้ง 3 จังหวัดทำให้โอกาสที่จะมีผู้ไปเยือนทั้ง 3 จังหวัดมีไม่เท่ากัน ตัวแปรที่มีอิทธิพลมากที่สุดคือปัจจัยทางด้านระยะทางจากกรุงเทพฯ ถึงจุดผ่านแดนถาวรทางบกทั้ง 3 จุด จุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วเป็นจุดผ่านแดนที่ใกล้กรุงเทพฯ มากที่สุดเพราะห่างจากกรุงเทพฯ เป็นระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร ส่วนจังหวัดสุรินทร์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ

457 กิโลเมตร และจังหวัดศรีสะเกษอยู่ห่างจากกรุงเทพฯ 571 กิโลเมตร และเนื่องจากจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศเปิดเป็นจุดผ่านแดนถาวรมาตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2540 ในขณะที่ช่องจอมที่จังหวัดสุรินทร์เพิ่งจะเปิดเป็นด่านถาวรเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2545 และช่องสง่างาที่จังหวัดศรีสะเกษเปิดเป็นด่านถาวรเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 ด่านถาวรที่อรัญประเทศจึงเป็นที่รู้จักและมีความคลั่งไคล้มากกว่าจุดผ่านแดน 2 แห่งหลังซึ่งไกลจากกรุงเทพฯ มากกว่า จากข้อได้เปรียบในเรื่องของระยะทางและระยะเวลาตั้งแต่เปิดให้บริการซึ่งนานกว่าถึง 10 ปีแล้ว จึงทำให้จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดสระแก้วมีสูงถึง 1,096,847 คนในปีพ.ศ.2548 ในขณะที่จังหวัดสุรินทร์ในปีพ.ศ.2548 มีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดเพียง 677,686 คน และจังหวัดศรีสะเกษมี 681,798 คน ผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดทั้ง 3 ส่วนใหญ่จะเป็นคนไทย ในจำนวนนี้จังหวัดสระแก้วได้รับนักท่องเที่ยวต่างชาติ 79,787 คน จังหวัดสุรินทร์ได้รับนักท่องเที่ยว 9,160 คน ส่วนจังหวัดศรีสะเกษได้รับนักท่องเที่ยวต่างชาติเพียงแค่ 3,409 คนเท่านั้นในปีพ.ศ.2548

จากการศึกษากรณีของจังหวัดสระแก้วสามารถสรุปได้ว่า จังหวัดสระแก้วมีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนสูงกว่าจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ เพราะจังหวัดสระแก้วเป็นประตูสู่เชื่อมโยงและเพราะจุดผ่านแดนอรัญประเทศเปิดเป็นด่านถาวรมาก่อนที่จังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ ดังนั้นจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษก็มีโอกาสที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวให้ใช้จุดผ่านแดนทั้ง 2 ให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าออกทางช่องจอมและช่องสง่างาอันจะส่งผลให้นักท่องเที่ยวและพักค้างคืนและนักท่องเที่ยวใน 2 จังหวัดนานขึ้น อันจะเป็นการนำรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดได้

1. นโยบายระดับชาติด้านการท่องเที่ยว

จากการศึกษาแผนการบริหารราชการแผ่นดินพ.ศ.2549-2551 พบว่ารัฐบาลมีนโยบายที่จะปรับโครงสร้างการท่องเที่ยวเพื่อให้การท่องเที่ยวเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้กระจายไปสู่ชุมชน โดยรัฐบาลมอบหมายให้กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงพาณิชย์ เป็นเจ้าภาพหลักซึ่งได้แก่ กำหนดกลยุทธ์หลักและประเด็นยุทธศาสตร์เอาไว้ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 ไว้ดังต่อไปนี้

1. กลยุทธ์หลักที่ 1

พัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิม และแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่สินค้าการท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว

1.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ในกลยุทธ์หลักที่ 1 มี 3 ประเด็น คือ

1.1.1 การพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมให้มีคุณภาพ

1.1.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่

1.1.3 การสร้างกิจกรรมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มแก่การท่องเที่ยว

1.2 ตัวอย่าง แผนงาน โครงการ และกิจกรรมในกลยุทธ์หลักที่ 1

1.2.1 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงตามแนวตะวันออก-ตะวันตก

1.2.2 โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ณ จุดผ่านแดน

1.2.3 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

1.2.4 โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเอเชีย

1.2.5 โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ตำบลเจียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์

1.2.6 โครงการพัฒนานวัตกรรม (กิจกรรมใหม่) เกี่ยวกับการท่องเที่ยว จังหวัดศรีสะเกษ ฯลฯ

2. กลยุทธ์หลักที่ 2

ดำเนินการมาตรการเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิมและสร้างตลาดใหม่

2.1 ประเด็นยุทธศาสตร์ในกลยุทธ์หลักที่ 2 คือการดำเนินการมาตรการเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิมและสร้างตลาดใหม่

2.2 ตัวอย่าง แผนงาน โครงการ และกิจกรรมในกลยุทธ์หลักที่ 2

2.2.1 โครงการความร่วมมือส่งเสริมการตลาดระหว่างประเทศ

2.2.2 โครงการสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านระหว่างประเทศ

2.2.3 โครงการส่งเสริมความร่วมมือทางการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน

2.2.4 โครงการ OTOP Shopping ภาคอีสานเชื่อมประเทศเพื่อนบ้าน

3. กลยุทธ์หลักที่ 3

พัฒนาระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐานและความปลอดภัย

3.1 การพัฒนาระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

4. กลยุทธ์หลักที่ 4

สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา ในการรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

4.1 ประเด็นยุทธศาสตร์คือ การสร้างเครือข่ายเพื่อนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

5. กลยุทธ์หลักที่ 5

ส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพ และตรงตามความต้องการของคนไทย

5.1 ประเด็นยุทธศาสตร์คือ การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

2. โครงการการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียง

จากการวิเคราะห์แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 ยังพบอีกด้วยว่ารัฐบาลได้กำหนดให้มีโครงการต่างๆ ที่จะเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงกระบวนการทัศนคติใหม่ว่า การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านหรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประเทศเป็นยุทธศาสตร์ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่ง ซึ่งหมายถึงการใช้ประโยชน์จากจุดเด่นที่ประเทศเพื่อนบ้านมีมากระตุ้นให้เกิดความต้องการทางด้านการท่องเที่ยว และเป็นหน้าที่ของเราที่จะหาทางใช้ประโยชน์จากความต้องการทางด้านการท่องเที่ยว นั้น โครงการต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 ในส่วนที่เกี่ยวกับการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านได้แก่ โครงการส่งเสริมการตลาดเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในภูมิภาค โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ณ จุดผ่านแดน โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงลุ่มแม่น้ำอิรวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง 5 ประเทศ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกต และโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

จากโครงการที่อยู่ในแผนทั้งหมด แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลไทยมีนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่รอบประเทศไทย ในกรณีของประเทศไทยและประเทศไทย รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้มีการลงนามความตกลงในระหว่างการประชุมร่วมกันระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม ถึง 1 มิถุนายน 2546 ที่เสียมเรียบและ ที่จังหวัดอุบลราชธานี หนึ่งในข้อตกลงทั้ง 7 ฉบับ คือ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในโครงการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา โดยทางไทยจะให้ความช่วยเหลือในการสร้างเส้นทางคมนาคมหมายเลข 67 ระหว่างช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ ถึงเมืองอันลองเวงไปจนถึงเมืองเสียมราฐ รัฐบาลกัมพูชามีมติที่จะรับเงินกู้เงิน 100 ล้านดอลลาร์จากรัฐบาลไทยเพื่อใช้ในการพัฒนาเส้นทาง ในการประชุมดังกล่าวเมื่อปี 2546

ได้นำไปสู่การเปิดจุดผ่านแดนถาวรระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาเพิ่มเติมอีก 3 จุด ได้แก่ ช่องสะงา จังหวัดศรีสะเกษ บ้านแหลมและบ้านผักกาดจังหวัดจันทบุรี

นอกจากนี้ ในที่ประชุมดังกล่าวยังมีการเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม และการเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และสร้างตลาดกลาง สินค้าเกษตรร่วมกัน เขตทั้ง 5 ได้แก่

1. ตราด – เกาะกง
2. อรัญประเทศ – ปอยเปต
3. บ้านผักกาด – ไพลิน
4. ช่องจอม – ภูมิสำโรง
5. ช่องสะงา – อันลองเวง

3. สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว

ในระหว่างปี 2546-2548 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดสระแก้วมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น โดยตลอด ในปี 2548 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดเท่ากับ 1,096,847 คน ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย (434,463 คน) ซึ่งไปเข้ากลับเย็น รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย (364,003คน) สรุปได้ว่า ผู้เยี่ยมชมเยือนส่วนใหญ่ หรือร้อยละ 73 เป็นคนไทย นักทัศนาจรและนักท่องเที่ยวชาวไทยเหล่านี้ น่าจะเป็นผู้ที่เดินทางมาจังหวัด สระแก้ว โดยมีจุดประสงค์ที่จะข้ามไปยังบ่อนการพนันในฝั่งปอยเปตของกัมพูชา ในปี 2548 จังหวัด สระแก้วมีนักทัศนาจรชาวต่างประเทศ 218,594 คน นักทัศนาจร ชาวต่างชาติเหล่านี้ น่าจะเป็นผู้ที่เดินทาง ออกไปและกลับเข้ามาเพื่อขอวีซ่าอยู่ต่อในประเทศไทย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่แวะพักค้างคืนใน สระแก้วในปี 2548 มี 79,787 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 7.27 ของผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมด ในปี 2548 ผู้เยี่ยมชมเยือน ทั้งหมดนำรายได้สู่จังหวัดสระแก้วเป็นเงินรวมทั้งสิ้นประมาณ 2005 ล้านบาท

4. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดสระแก้วจาก มุมมองของผู้วิจัยและของฝ่ายบริหารของจังหวัดสระแก้ว

4.1 จุดแข็ง

- อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ
- มีเส้นทางคมนาคมทางบกที่สะดวกที่สุดในการเชื่อมโยงภูมิภาคสู่อินโดจีน
- มีตลาดการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา (ตลาดโรงเกลือ) ที่มีมูลค่ามากที่สุดในประเทศ
- มีสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว

- มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- มีอุทยานแห่งชาติปางสีดาซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและสมบูรณ์
- มีกึ่งอุตสาหกรรมและจุดผ่านแดนถาวรที่มีมูลค่าสินค้าส่งออกสู่ประเทศกัมพูชาอันดับหนึ่ง และเป็นจุดผ่านแดนที่เป็นที่รู้จักของคนทั่วไปเพราะเปิดมานาน
- มีบริษัททัวร์ในพื้นที่ถึง 7 บริษัทซึ่งจัดบริการนำเที่ยวไปยังประเทศกัมพูชาเป็นประจำ

4.2 จุดอ่อน

- สภาพภูมิอากาศร้อนและแห้งแล้งขาดสาธารณูปโภค
- สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐานไม่เพียงพอ
- ขาดกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
- ทุกภาคส่วนขาดจิตสำนึกในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
- ขาดการบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่ดี
- ขาดงบประมาณในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งโบราณสถาน
- ขาดศูนย์บริการข้อมูลสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว
- ในจังหวัดไม่ค่อยมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูดและมีศักยภาพหรือเป็นที่รู้จักจำนวนมากนัก
- แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลจากกัน
- บริเวณจุดผ่านแดนมีบ่อนการพนันถึง 8 บ่อนทำให้การผ่านด่านมีความล่าช้าและแออัด

4.3 โอกาส

- รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน
- เป็นเขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมมรกตเชื่อมโยงประเทศไทย-กัมพูชาและเวียดนามได้
- มีเส้นทางท่องเที่ยวแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
- สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากสนามบินสุวรรณภูมิและเมืองใหม่บ้านนา นครนายก
- นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวทางบกสู่นครวัดนครธม
- มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำน้ำ
- มีนักท่องเที่ยวผ่านด่านเป็นจำนวนมากจึงสามารถใช้จุดผ่านแดนเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและสินค้าได้
- สามารถจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวทางบกได้ง่ายโดยรับนักท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ
- การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ จะทำให้เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้กันได้มากขึ้น

4.4 อุปสรรค

- ผลกระทบจากสถานการณ์ตามชายแดนประเทศไทย-กัมพูชา
- เส้นทางคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้านยังไม่เชื่อมต่ออย่างสมบูรณ์
- นโยบายด้านการแลกเปลี่ยนด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกัมพูชายังไม่ชัดเจน
- ขาดแรงขับเคลื่อนของรัฐบาลในการผลักดันแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และเขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมมรกต
- บ่อน อาชญากรรมและการลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย รวมทั้งการลักลอบเข้าเมือง
- การปักปันเขตแดนยังไม่มี ความชัดเจน
- ความล่าช้าในกระบวนการตรวจคนเข้าเมือง

5. พฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางจากกัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยทางจุดผ่านแดน 3 แห่ง คือ จุดผ่านแดนรัฐประเทศ-ปอยเปต จำนวน 236 คน ช่องจอม-โสมะเหม็ด จำนวน 16 คน และช่องสะงา-เจียม จำนวน 4 คน สามารถสรุปพฤติกรรมนักท่องเที่ยวหลังจากผ่านการตรวจลงตราที่จุดผ่านแดนได้ดังต่อไปนี้

5.1 กิจกรรมที่จะทำหลังจากด่านตรวจคนเข้าเมืองรัฐประเทศ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 326 คน พบว่าส่วนใหญ่หรือร้อยละ 71 จะเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ร้อยละ 16 จะแวะท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว อีกร้อยละ 10 จะเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่กรุงเทพฯ จากจังหวัดสระแก้วมีรถโดยสารระหว่างจังหวัดวิ่งไปถึงพญาบุรีรัมย์ สุรินทร์ และมุกดาหาร ร้อยละ 3 ตอบว่าจะค้างคืน 1 คืนในสระแก้ว ดังนั้นจึงกล่าวได้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯ มีผู้ที่สนใจจะเที่ยวต่อในสระแก้วประมาณร้อยละ 15-20 เท่านั้น เมื่อถามต่อไปถึงระยะเวลาที่จะพักอยู่ในจังหวัดสระแก้วครั้งหนึ่ง (ร้อยละ 50) จะพักอยู่ในสระแก้วระหว่าง 2-4 วัน อีกประมาณร้อยละ 30 จะพักอยู่นาน 5 วันขึ้นไป อีกประมาณร้อยละ 20 จะพักอยู่เพียง 1 วัน

5.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวขณะที่อยู่ในจังหวัดสระแก้ว

ความสนใจกิจกรรมการท่องเที่ยวในสระแก้วมีความแตกต่างกันไปตามระยะเวลาในการพักค้างคืนในสระแก้ว จากจำนวนนักท่องเที่ยวจำนวน 51 คน ที่ระบุว่า จะท่องเที่ยวต่อในจังหวัดสระแก้ว ผู้ที่พักอยู่เป็นระยะเวลาสั้นเพียง 1 วัน ส่วนใหญ่จะซื้อของซึ่งน่าจะหมายถึงการซื้อของที่ตลาดโรงเกลือ ส่วนผู้ที่พักอยู่ระหว่าง 2-4 วัน ส่วนใหญ่สนใจที่จะไปชมปราสาทขอมในสระแก้ว ซึ่งได้แก่ปราสาทสด๊กก๊อกธม ผู้ที่สนใจจะชมปราสาทมีถึงร้อยละ 81 รองลงมาคือการชมสถานที่สำคัญทาง

ประวัติศาสตร์ (ร้อยละ 58) ส่วนผู้ที่มักจะพักอยู่ตั้งแต่ 5 วันขึ้นไปส่วนใหญ่ (ร้อยละ 62) สนใจที่จะพบปะทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น รองลงมาคือ การไปชมปราสาทขอมในสระแก้วและรองลงมาคือ การไปชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ กล่าวโดยสรุปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเช่น ปราสาทขอมซึ่งได้แก่ปราสาทสะดือก๊กธรรมจะเป็นที่สนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทมีความสนใจเป็นพิเศษต่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้ และมีเวลาในการท่องเที่ยวไม่มากนัก ส่วนกลุ่มที่จะสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติจะเป็นกลุ่มที่อยู่น้อยมาก และจะต้องเป็นกลุ่มที่มีเวลาในการท่องเที่ยวมากกว่า 5 วัน

5.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

สำหรับกิจกรรมการท่องเที่ยวขณะที่อยู่ในประเทศไทย นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านจุดผ่านแดนที่อรัญประเทศส่วนใหญ่ (ร้อยละ 70) ต้องการไปท่องเที่ยวยังสถานที่ตากอากาศชายทะเล ซึ่งสอดคล้องกับความเห็นของผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวที่อรัญประเทศ ที่ตั้งข้อสังเกตว่าพอนักท่องเที่ยวกลับจากเที่ยวนครวัดที่เสียมเรียบร้อยแล้ว ส่วนใหญ่ก็จะมุ่งตรงไปยังสถานที่ตากอากาศชายทะเลเช่น ภูเก็ต สมุย เกาะเต่า หรือเกาะช้าง หาดทรายชายทะเลและแสงแดดคือสิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการจากการท่องเที่ยวในประเทศไทย นอกจากนั้น ก็คือการท่องเที่ยวชมวัดวาอาราม การซื้อของและชมวัฒนธรรมท้องถิ่น เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายภูมิภาคจะพบว่านักท่องเที่ยวจากยุโรป อเมริกาเหนือ และโอเชียเนียส่วนใหญ่มีความต้องการจากการท่องเที่ยวในประเทศไทยไม่แตกต่างกัน นั่นคือ การไปท่องเที่ยวพักผ่อนตามชายทะเล สำหรับชาวยุโรปนอกเหนือจากการเที่ยวชายทะเลแล้ว ความสนใจในอันดับรองลงมาคือการชมวัด ชมวัฒนธรรมท้องถิ่นและซื้อของ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันนอกเหนือจากการเที่ยวชายทะเลแล้ว ชาวอเมริกันจะชอบซื้อของและชมวัฒนธรรมท้องถิ่น สำหรับนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียก็มีพฤติกรรมการท่องเที่ยวหลักๆ ไม่ต่างไปจากนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันมากนัก ส่วนนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยแตกต่างออกไปจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและอเมริกาเหนือกล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวเอเชียไม่ค่อยจะมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวเฉพาะเรื่องใดเรื่องหนึ่งโดดเด่นเป็นพิเศษ กล่าวคือ ชาวเอเชียสนใจที่จะท่องเที่ยวชมวัดมากพอๆ กับการพักผ่อนตามชายทะเล และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพและการซื้อของแต่อัตราส่วนร้อยละของการทำกิจกรรมการท่องเที่ยวเหล่านี้ก็ไม่ได้สูงมากนัก

ในส่วนของการท่องเที่ยวเพื่อชมปราสาทหินของขอมในประเทศไทยได้รับความสนใจในระดับต่ำมากจากคำตอบของนักท่องเที่ยวทุกชาติโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักท่องเที่ยวจากชาติเอเชียมีผู้สนใจจะไปท่องเที่ยวชมปราสาทหินในประเทศไทยประมาณร้อยละ 8 เท่านั้น นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอเมริกาเหนือมีอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่สนใจการท่องเที่ยวชมปราสาทหินสูงกว่านักท่องเที่ยวจากยุโรปและโอเชียเนีย

สรุปได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทปราสาทหินของขอมในประเทศไทยมีโอกาสน้อยที่จะได้รับนักท่องเที่ยวที่ได้เคยไปท่องเที่ยวชมความยิ่งใหญ่ของนครวัดมาแล้ว

สิ่งดึงดูดใจประเภทหาดทรายและแสงแดดในประเทศไทย เป็นปัจจัยดึงดูดที่สำคัญที่สุดที่ทำให้นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวยังประเทศไทย ดังจะเห็นได้จากผู้ที่มาเยือนไทยเป็นครั้งแรกหรือผู้ที่มาเยือนซ้ำเป็นครั้งที่สองหรือครั้งที่สาม จะเลือกไปพักผ่อนชายทะเลในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างอื่น ถึงแม้ว่าเปอร์เซ็นต์จะลดลงในกลุ่มที่เดินทางมาเป็นครั้งที่สาม

5.4 ภูมิภาคในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือน

นักท่องเที่ยวที่เดินทางกลับเข้ามาในประเทศไทยหลังจากไปเที่ยวเลียบเรียบมาแล้วส่วนใหญ่มากกว่าครึ่งหนึ่ง (ประมาณร้อยละ 57) ตั้งใจจะไปเยือนภาคใต้ ซึ่งมีสถานที่ท่องเที่ยวชายทะเลให้เลือกหลายแห่ง รองลงมาคือ ไปท่องเที่ยวภาคเหนือซึ่งมีผู้ระบุความสนใจมากเกือบเท่ากับการไปเที่ยวชายทะเล คือร้อยละ 49 ภาคตะวันออกก็ยังมีนักท่องเที่ยวเลือกน้อยที่สุด (ประมาณร้อยละ 15)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวจากยุโรปและโอเชียเนียกว่าร้อยละ 60 ต้องการไปภาคใต้มากที่สุด ส่วนนักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือส่วนใหญ่ต้องการไปเที่ยวภาคใต้มากพอๆ กับแหล่งท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวประเภทประเภทชายทะเลเหมือนกัน ส่วนนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชียสนใจไปเที่ยวภาคอีสานน้อยมากเมื่อเปรียบเทียบกับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่น

ข้อมูลในประเด็นนี้ ยืนยันถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ชอบคือการท่องเที่ยวยังสถานที่ตากอากาศชายทะเล ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาค

นักท่องเที่ยวที่สนใจภาคอีสาน ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรป เราจะพบนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชียอย่างมากในภาคอีสาน อาจกล่าวได้ว่าตลาดเอเชียไม่ใช่ตลาดของภาคอีสาน

อัตราการไปเยือนภาคอีสานจะสูงขึ้นเป็นลำดับ ตามจำนวนครั้งที่มาเยือนประเทศไทย นักท่องเที่ยวที่มาเยือนประเทศไทยครั้งแรกส่วนใหญ่จะมุ่งไปยังภาคใต้ และในกลุ่มที่เดินทางมาเป็นครั้งที่สอง ส่วนใหญ่ก็ยังคงเดินทางไปยังภาคใต้และกลุ่มที่มาเป็นครั้งที่ 3 อัตราส่วนร้อยละของการไปเที่ยวภาคใต้จะลดลง แต่อัตราส่วนของการไปเยือนภาคอีสานจะสูงขึ้นเป็นลำดับ

5.5 ความแตกต่างในพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางด่าน อรัญประเทศกับช่องจอม

นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางด่านอรัญประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการพักผ่อน
ยังแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลทางภาคใต้หรือภาคตะวันออกของประเทศไทย นอกจากนั้นก็เป็นการชมวัด
ชื่อของและชมวัฒนธรรมท้องถิ่น แต่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่
เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางออกไปเพื่อจะขอต่อวีซ่า ดังที่มีผู้ระบุถึงกิจกรรมที่จะทำในจังหวัดสุรินทร์ถึง
ร้อยละ 50.0 ว่ามาต่อวีซ่าในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวผู้ที่เข้ามาทางช่องจอมส่วนใหญ่หรือร้อยละ
60 ตอบว่า ต้องการทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น ซึ่งบอกเป็นนัยว่านักท่องเที่ยวเหล่านี้มีความสนใจหรือ
มีสัมพันธภาพกับคนในจังหวัดสุรินทร์หรือในภูมิภาคนี้ในระดับลึก

6. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกระบวนการผ่านแดนที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้าน

คลองลึก อำเภออรัญประเทศ

- 6.1 ในด้านของความรวดเร็วในการให้บริการการตรวจลงตราของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง
นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาค มีความพอใจในระดับปานกลาง
- 6.2 ในด้านของการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวออกจากบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง นักท่องเที่ยว
เกือบทุกชาติพอใจในระดับปานกลาง ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียไม่พอใจกับการ
ไหลเวียนของนักท่องเที่ยว
- 6.3 ในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ เช่น ห้องน้ำในบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญ
ประเทศ นักท่องเที่ยวทุกชาติพอใจในระดับปานกลาง
- 6.4 ในด้านของบรรยากาศโดยรวมบริเวณจุดผ่านแดนอรัญประเทศ นักท่องเที่ยวทุกชาติพอใจใน
ระดับปานกลาง
- 6.5 ในด้านของการให้บริการข้อมูลด้านการท่องเที่ยวในบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองนักท่องเที่ยว
ทุกชาติพอใจในระดับปานกลาง
- 6.6 ในด้านของการให้บริการข้อมูลด้านที่พักในบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองนักท่องเที่ยวทุกชาติ
พอใจในระดับปานกลาง
- 6.7 ในด้านของความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวขณะที่อยู่ในบริเวณด่าน
ตรวจคนเข้าเมืองนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคมีความพอใจในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ เป็นค่าเฉลี่ยจากการสัมภาษณ์ในช่วงก่อนการปรับปรุงการให้บริการในเดือนมกราคม 2549 และหลังการปรับปรุงการให้บริการในเดือนเมษายน 2549 ค่าเฉลี่ยจึงออกมาในระดับความพึงพอใจเพียงปานกลางต่อมิติทั้ง 7 ด้าน เกี่ยวกับด้านตรวจคนเข้าเมือง วัตถุประสงค์กล่าวคือ ในช่วงที่ทำการสัมภาษณ์ในเดือนมกราคมยังไม่มีการจัดระเบียบในบริเวณด้านตรวจคนเข้าเมือง วัตถุประสงค์ของเจ้าหน้าที่ที่มีสภาพเหมือนตู้ขนาดเล็กๆ นักท่องเที่ยวต้องยืนต่อคิวรอรับการตรวจลงตราวีซ่าเป็นแถวยาวเหยียดท่ามกลางอากาศที่ร้อน พร้อมแบกสัมภาระอันหนักบนหลัง นักท่องเที่ยวต้องลงมายืนที่ขอบถนนขณะที่มีทั้งพาหนะขนาดใหญ่วิ่งผ่านด้านอยู่ตลอดเวลา ผลจากการวิเคราะห์ระดับความพึงพอใจในช่วงดังกล่าวจึงออกมาในลักษณะที่เป็นลบหรือไม่พอใจ แต่ในเดือนเมษายน 2549 ทางด่านได้ปรับปรุงบริเวณด้านโดยจัดพื้นที่ให้นักท่องเที่ยวยืนเข้าแถวอย่างเป็นระเบียบ และเพิ่มช่องการให้บริการตรวจลงตราให้มากขึ้น มีการทำหลังคาคลุมบริเวณที่นักท่องเที่ยวรอรับการบริการ ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวจึงเปลี่ยนไปสู่ระดับที่ดีขึ้น ถึงแม้ว่าจะไม่สูงถึงขึ้นพอใจมาก แต่ค่าเฉลี่ยของระดับความพึงพอใจปานกลางก็มีค่าสูงกว่าในช่วงก่อนการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญ แต่สิ่งที่จำเป็นจะต้องดำเนินการปรับปรุงต่อไปนี้คือ การให้ข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว การให้ข้อมูลด้านที่พัก การให้ข้อมูลในด้านการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เพื่อดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวต้องการอยู่เพื่อท่องเที่ยวต่อในจังหวัดสระแก้ว เพราะจากสภาพที่แออัดคับคั่ง ร้อนวุ่นวาย อากาศที่ร้อนอบอ้าวและกลิ่นเหม็นของอาหารแห้งที่นำเข้ามาจากฝั่งกัมพูชา ล้วนเป็นปัจจัยผลักดันให้นักท่องเที่ยวอยากออกไปให้พ้นบริเวณจุดผ่านแดนโดยเร็ว จากการศึกษาวเคราะห์แผนบริหารราชการแผ่นดินพ.ศ.2548-2551 พบว่า มีโครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ณ จุดผ่านแดน แต่จากการศึกษาในระดับพื้นที่โครงการดังกล่าวยังไม่เป็นที่รับรู้ของระดับอำเภอและระดับชายแดน

7. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต และต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ฝั่งปอยเปต

- 7.1 ในด้านของสภาพถนนจากเสียมเรียบถึงปอยเปต นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคไม่พึงพอใจมากกับสภาพถนนจากเสียมเรียบถึงปอยเปต เนื่องจากสภาพถนนที่ขรุขระและชำรุด
- 7.2 ในด้านของสภาพยานพาหนะที่ให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจปานกลางกับสภาพยานพาหนะ ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากยุโรปและโอเชียเนียที่ไม่พอใจมากกับสภาพยานพาหนะ

- 7.3 ในด้านของทางเลือกรูปแบบของยานพาหนะรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจในระดับปานกลาง ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียที่ไม่พอใจมากกับทางเลือกที่ผู้ให้บริการมีให้กับนักท่องเที่ยว
- 7.4 ในด้านของความถี่ของการให้บริการยานพาหนะจากเสียมเรียบถึงปอยเปต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จากยุโรป อเมริกาเหนือ ตะวันออกกลาง และเอเชียพอใจปานกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียไม่พอใจมาก
- 7.5 ในด้านของระยะเวลาในการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จากยุโรป อเมริกาเหนือ ตะวันออกกลาง และเอเชียพอใจปานกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียไม่พอใจมาก
- 7.6 ในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำระหว่างทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ ตะวันออกกลาง และเอเชียพอใจในระดับปานกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียและยุโรปไม่พอใจมากกับการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทาง
- 7.7 ในด้านของความปลอดภัยในการเดินทางระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต นักท่องเที่ยวเกือบจากทุกภูมิภาครู้สึกพอใจในระดับปานกลาง ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียไม่พอใจมาก
- 7.8 ในด้านของกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองหรือประทับตราหนังสือเดินทางออกจากกัมพูชาที่ด่านปอยเปต ปรากฏว่ามีความแตกต่างกันในด้านความพึงพอใจระหว่างนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ เอเชียและยุโรปพอใจในระดับปานกลาง ส่วนนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียกลับพอใจมากกับกระบวนการของกองตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต ส่วนนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและแอฟริกามีความพอใจในระดับน้อยมาก
- 7.9 ในด้านของความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งปอยเปตของกัมพูชา นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอเมริกาเหนือที่มีความพึงพอใจมากต่อความรวดเร็วของเจ้าหน้าที่
- 7.10 ในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำสำหรับนักท่องเที่ยวที่ด่านปอยเปต นักท่องเที่ยวทุกชาติพอใจในระดับปานกลาง
- 7.11 ในประเด็นความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองในฝั่งปอยเปต นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือมีความพึงพอใจมากต่อความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่กัมพูชา ส่วนนักท่องเที่ยวชาติอื่นๆ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

สรุปได้ว่า สิ่งที่น่าทึ่งเกี่ยวกับต่างชาติไม่เพียงพอใจมากที่สุดในการเดินทางระหว่างเสียมเรียบและปอยเปตคือ สภาพถนนซึ่งเป็นดินลูกรังอัดแน่นแต่มีสภาพชำรุดและเป็นหลุมเป็นบ่อขนาดใหญ่หลายแห่ง และมีสภาพขรุขระตลิ่งเล็ก ๆ อีกไม่น้อยกว่า 30 สะพาน ซึ่งสะพานเหล่านี้ส่วนมากชำรุดจะต้องเล่นข้ามด้วยความระมัดระวัง บางครั้งรถต้องจอดคอยคิวกันเป็นเวลานานกว่าจะทะยอยข้ามสะพานได้หมดทำให้การเดินทางจากปอยเปตผ่านศรีโสภณไปถึงเสียมเรียบซึ่งมีระยะทาง 160 กิโลเมตรต้องใช้เวลาดังแต่ 4-6 ชั่วโมง แต่สภาพเส้นทางที่เลวร้ายนี้ได้เปลี่ยนไปในทางดีขึ้นภายหลังจากเดือนพฤศจิกายน 2548 ซึ่งเป็นช่วงที่รัฐบาลกัมพูชาได้เริ่มการก่อสร้างถนนลาดยางระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต โดยกัมพูชาได้กู้เงินจากธนาคารพัฒนาแห่งเอเชีย (ADB) จำนวน 40 ล้านดอลลาร์สหรัฐ การก่อสร้างใช้เวลา 3 ปี และจะแล้วเสร็จในช่วงปลายปีพ.ศ.2551 เมื่อถนนเส้นนี้แล้วเสร็จจะทำให้การเดินทางจากปอยเปตถึงเสียมเรียบใช้เวลาเพียง 2 ชั่วโมงเท่านั้น

8. สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์

ระหว่างปี 2547-2548 จำนวนผู้เยี่ยมชมจังหวัดสุรินทร์ลดลงร้อยละ 5.44 เหลือ 677,686 คน ผู้เยี่ยมชมจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งมีจำนวนรวม 504,962 คน รองลงมา เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งไม่พักค้างคืนจำนวน 160,763 คน จังหวัดสุรินทร์ได้รับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 9,160 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 13.5 ของผู้เยี่ยมชมทั้งหมด ซึ่งจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในปี 2548 ลดลงจากปี 2547 ร้อยละ 9 ผู้เยี่ยมชมจังหวัดสุรินทร์นำรายได้เข้าสู่จังหวัดในปี 2548 เป็นเงินประมาณ 947 ล้านบาท

9. ผลการวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของจังหวัดสุรินทร์จากมุมมองของผู้วิจัยและฝ่ายบริหารของจังหวัด

9.1 จุดแข็ง

- เอกอัครราชทูตการท่องเที่ยวของจังหวัดมีความชัดเจน และมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย
- มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับและรู้จักของชาวต่างชาติ จากผ้าไหม เครื่องเงิน และช้าง
- มีปราสาทหิน และแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี
- มีความอุดมสมบูรณ์ และการพัฒนาเด่นในด้านการเกษตร
- มีชุมชนซึ่งมีเอกลักษณ์ วัฒนธรรมที่เก่าแก่ เช่น ชาวทวาย หรือชาวส่วย
- มีงานช้างสุรินทร์ เป็นงานประเพณีที่โด่งดัง
- มีโบราณสถาน ปราสาทหินหลายแห่ง

- เป็นเมืองที่มีความคึกคัก มีทั้งแหล่งซื้อของ แหล่งบันเทิง และไนท์บาชาร์
- เมืองชายแดนและประตูสู่นครวัด-นครธม
- ประวัติศาสตร์เมือง อารยธรรมขอม และชัยภูมิเมือง
- เมืองช้างสุรินทร์มีแห่งเดียวในโลก
- มีความมั่นคงทางการเมืองและปลอดภัยจากโจรผู้ร้าย

9.2 จุดอ่อน

- ทางจังหวัดสนใจเน้นที่การพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์มากกว่าด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว
- ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวยังรวมตัวกันไม่เหนียวแน่น
- การร่วมมือประสานในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐยังไม่เป็นไปโดยสอดคล้องชัดเจน
- แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลจากกันและมีศักยภาพปานกลาง
- ปราสาทหินส่วนใหญ่มีขนาดเล็กไม่ค่อยโดดเด่น
- ขาดสนามบินและรถไฟท่องเที่ยว
- ขาดการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวและไม่สะดวกในการเดินทาง
- ขาดการตลาดและแรงจูงใจและการดึงดูดนักท่องเที่ยวแบบกรู๊ปทัวร์
- ขาดความต่อเนื่องของกิจกรรมการท่องเที่ยวทางประเพณี วัฒนธรรม
- ขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และขาดสถานที่ให้บริการข้อมูลข่าวสาร
- สินค้าส่วนใหญ่ยังไม่มีเอกลักษณ์และยังไม่สวยงาม สินค้าที่มีเอกลักษณ์มีจำนวนน้อย

9.3 โอกาส

- โครงการนำช้างคืนถิ่น และการเปิดหมู่บ้านช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวหากทำสำเร็จจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก
- มีแหล่งผลิตและแหล่งขายสินค้าผลิตภัณฑ์ของจังหวัดซึ่งมีชื่อเสียง
- มีที่พักค่อนข้างมากและหลากหลายประเภททั้งเกสเฮาส์และโรงแรมเปิดใหม่ๆ อีก 2-3 แห่ง ส่วนโรงแรมเก่าก็มีการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น
- มีสนามบินขนาดเล็กในจังหวัด
- นายกองค้ำการบริหารส่วนจังหวัดปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาหมู่บ้านช้างมาก
- ศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง
- เมืองการค้าชายแดน ประตูสู่ นครวัด นครธม และอินโดจีน
- รัฐบาลมีนโยบายในการพัฒนาพื้นที่เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว

- เส้นทางการบินภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

9.4 อุปสรรค

- โครงการนำช้างคืนถิ่น และการพัฒนาหมู่บ้านช้างต้องใช้เวลานานและงบประมาณสูงมาก
- สนามบินไม่ได้มาตรฐานทำให้มีมาตรฐาน ทำให้มีปัญหาหากจะเปิดบริการทางเดินนี้
- เส้นทางจากด่านชายแดนไปเลียมเรียบทางไม่ค่อยดีนัก
- การพัฒนาการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา
- สภาพอากาศแห้งแล้ง ขาดแคลนน้ำ ดินมีคุณภาพต่ำ
- ศักยภาพขององค์กรด้านการท่องเที่ยวและเครือข่ายเชื่อมโยง
- นักท่องเที่ยวอยู่นอกฤดูกาลท่องเที่ยว แต่แออัดในฤดูกาลท่องเที่ยวจนรองรับไม่ไหว

10. การจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยสำนักงานจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดเดียวใน 3 จังหวัดที่ทำการศึกษาที่มีการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยจังหวัดได้กำหนดพันธกิจเอาไว้ 13 ประการดังนี้

1. สร้างและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ให้มีความยั่งยืน
2. สร้างความเป็นเอกลักษณ์
3. พัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา
4. เพิ่มศักยภาพและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล
5. ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว
6. สร้างมาตรฐานการบริการ ความมั่นใจและความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว
7. ส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์
8. พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว
9. พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ
10. สร้างความร่วมมือและการยอมรับของประชาชน ชุมชน องค์กรรัฐและเอกชนในการพัฒนาการส่งเสริมการท่องเที่ยว
11. ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการ และโครงสร้างองค์กรด้านการท่องเที่ยว
12. ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั้งภายในและต่างประเทศ
13. กำหนดมาตรการการใช้ระเบียบและกฎหมาย เพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

11. ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์มีการกำหนดแผนยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยว 7 ยุทธศาสตร์ ดังมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. สร้างเอกลักษณ์เมืองช้าง สถาปัตยกรรมขอม ปรับภูมิทัศน์เมืองและแหล่งท่องเที่ยว
2. พัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเดิม สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่
3. พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว สินค้าและบริการ
4. สุรินทร์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างประตูสู่ศูนย์รวัด นครธรรม และอินโดจีน
5. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรอินทรีย์ ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม กีฬาและนันทนาการ
6. บริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้และการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงยกระดับคุณภาพชีวิตและคุณธรรม
7. ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เชิงรุก มุ่งเน้นนักท่องเที่ยวต่างประเทศ สร้างเครือข่ายและความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว ทั้งภายในและต่างประเทศ

12. สถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

ระหว่างปี 2547-2548 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดศรีสะเกษเพิ่มขึ้นเพียงร้อยละ 0.16 มีจำนวนผู้เยี่ยมชมรวมทั้งสิ้นในปี 2548 จำนวน 681,798 คน ผู้เยี่ยมชมส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย ซึ่งมีจำนวนรวม 391,476 คน รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งไม่พักค้างคืนจำนวน 283,177 คน ในปี 2548 จังหวัดศรีสะเกษมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมาเยือน 3,409 คน ซึ่งคิดเป็นเพียงร้อยละ 0.50 ของผู้เยี่ยมชมทั้งหมด ในส่วนของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เข้ามาเยือนศรีสะเกษนำรายได้เข้าสู่จังหวัดในปี 2548 เป็นจำนวน 823 ล้านบาท

13. ทิศทางการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ

จังหวัดศรีสะเกษกำหนดกรอบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัดเอาไว้ 6 ประการดังนี้

1. เมืองน่าอยู่
2. วิถีศรีสะเกษ สร้างอาชีพ สร้างรายได้
3. ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม

5. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจ เพื่อสนับสนุนการพัฒนา
6. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

จากมุมมองของผู้วิจัยได้วิเคราะห์ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรค (SWOT) ของจังหวัด ศรีสะเกษดังต่อไปนี้

13.1 จุดแข็ง

- มีประเพณีและวัฒนธรรมหลายเชื้อชาติ
- เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์และมีโบราณสถานจำนวนมาก
- มีผามออีแดงและเขาพระวิหารซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพมีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก
- ภาคธุรกิจมีความร่วมมือกันค่อนข้างเข้มแข็งและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทางกัมพูชา
- บริเวณชายแดนยังไม่มีบ่อนการพนัน
- อยู่ใกล้จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีสนามบิน
- ใกล้ชายแดนมีทิวทัศน์สวยงาม สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้

13.2 จุดอ่อน

- ระยะทางไกลจากกรุงเทพฯ
- ชมรมท่องเที่ยวของจังหวัดยังไม่มีกิจกรรมที่เด่นชัด
- โบราณสถานส่วนใหญ่มีขนาดเล็กไม่โดดเด่นในลักษณะของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว
- แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งอยู่ไกลจากกัน
- แหล่งท่องเที่ยวไม่ค่อยหลากหลายและขาดกิจกรรมที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวใช้เวลาในจังหวัดแทน

13.3 โอกาส

- โครงการช่องสง่างามเมืองใหม่
- มีการปรับปรุงเส้นทางจากช่องสง่างามไปเสียมราฐทำให้เดินทางได้สะดวกรวดเร็วขึ้น
- ระยะทางจากชายแดนไทยไปเสียมราฐ สั้นกว่าเส้นทางอื่นและมีธรรมชาติสวยงาม
- กำลังพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยวเช่น มีโรงแรมสร้างใหม่
- มีแผนงานปรับปรุงพัฒนาพื้นที่แถบเขาพระวิหาร เช่น สร้างบ้านพักนักท่องเที่ยวและปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งแผนงานปรับปรุงบริเวณสระตราว
- มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่น่าสนใจ

13.4 อุปสรรค

- ระยะทางระหว่างด่านชายแดนห่างไกลจากตัวจังหวัดค่อนข้างมาก
- บริเวณชายแดนยังไม่ค่อยเจริญ และยังขาดระบบสาธารณูปโภคหลายด้าน
- มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสามารถในการดึงดูดจำนวนน้อย
- สินค้าและของที่ระลึกยังไม่โดดเด่น

14. สถานการณ์การท่องเที่ยวในเสียมเรียบ

14.1 สิ่งที่น่าสนใจในเสียมเรียบ

เมืองเสียมเรียบตั้งอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของประเทศกัมพูชาแต่อยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ และอยู่ทางทิศตะวันออกของจังหวัดสระแก้ว เมืองเสียมเรียบตั้งอยู่ใกล้ๆ กับศูนย์กลางการปกครองของขอมโบราณ ซึ่งเรียกกันว่าเมืองพระนครหรืออังกอร์ (Angkor) สิ่งก่อสร้างที่มีความยิ่งใหญ่และสำคัญที่สุดก็คือนครวัดหรือ Angkor Wat ซึ่งสร้างขึ้นในตอนต้นของคริสต์ศตวรรษที่ 12 ประมาณ พ.ศ.1656-1693 โดยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 2 นครวัดเป็นทั้งเมืองหลวงและเทวาลัยพร้อมๆ กัน นครวัดจัดเป็นเทวสถานที่ใหญ่ที่สุดในโลก และจัดว่าเป็นการจำลองแบบของจักรวาลตามคติความเชื่อของศาสนาฮินดูที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนที่สุด เป็นชิ้นงานเอกของสถาปัตยกรรมขอม บนผนังมีการจารึกภาพบรรยายมหากาพย์ภารตะและคติความเชื่อในศาสนาฮินดูที่มีความยาวถึง 600 เมตร และภาพแกะสลักนางอัปสรเกือบ 200 องค์ นครวัดจัดเป็นหนึ่งในสิ่งมหัศจรรย์ของโลก

ใกล้ๆ กับนครวัดยังมีโบราณสถานที่เรียกกันว่านครธมหรือปราสาทบายน ซึ่งสร้างขึ้นในตอนปลายของคริสต์ศตวรรษที่ 12 หรือประมาณพ.ศ.1743 โดยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ตัวปราสาทเป็นชั้นๆ ประกอบด้วยยอดปราสาทที่เป็นรูปใบหน้าของพระเจ้าชัยวรมันรวม 54 ยอด แต่ละยอดมีใบหน้าทั้ง 4 ด้าน บนผนังด้านนอกโดยรอบตัวปราสาทแกะสลักภาพต่างๆ ในชีวิตประจำวันของคนเขมรโบราณและประวัติศาสตร์เขมร นครธมเป็นศูนย์กลางของจักรวาลและศูนย์กลางของอาณาจักรขอมในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7

ในบริเวณเมืองพระนครยังมีโบราณสถานที่เก่าแก่อื่นๆ อีกไม่น้อยกว่า 15 แห่งทางทิศตะวันออกของเมืองพระนครมีโบราณสถานอีกประมาณ 12 แห่งทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองพระนครมีอีก 5 แห่ง ห่างออกไปทางเหนือประมาณ 30 กิโลเมตรมีปราสาทบันทายศรีที่กล่าวกันว่ามีภาพแกะสลักภาพที่สวยงามที่สุดในเมืองพระนคร ถ้าจะมาชมเมืองเสียมเรียบนักท่องเที่ยวจะต้องใช้เวลาเป็นสัปดาห์จึงจะชมโบราณสถานได้ครบทั้ง 40 แห่ง

เลียมเรียบจึงเป็นแม่เหล็กแห่งใหญ่ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก จากทวีปอเมริกาเหนือ ยุโรป โอเชียเนีย และอื่นๆ ให้เข้ามาเยือนเป็นจำนวนหลายแสนคนในแต่ละปี และมีจำนวนมากขึ้นทุกปี จนเรียกได้ว่าเป็นเมืองที่มีนักท่องเที่ยวไปเยือนมากที่สุดในกัมพูชา ในปี 2547 มีนักท่องเที่ยวไปเยือนจำนวน 560,947 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 676,809 คน ในปี 2548 ตลาดหลักของกัมพูชา 5 อันดับแรกคือ ตลาดเกาหลี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และสหราชอาณาจักร

14.2 ช่องทางในการเดินทางเข้าสู่เลียมเรียบของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวต่างชาติส่วนใหญ่กว่าครึ่งหนึ่งหรือร้อยละ 55 บินตรงจากต่างประเทศมายังเลียมเรียบ ช่องทางที่ 2 ที่เป็นที่นิยมรองลงมาคือการเดินทางทางบกผ่านประเทศไทยเข้ามายังปอยเปตแล้วเดินทางด้วยรถโดยสารมายังเลียมเรียบ มีผู้นิยมเดินทางด้วยวิธีนี้ประมาณร้อยละ 14 ช่องทางที่ 3 คือ บินจากกรุงเทพมหานครมายังเลียมเรียบ (ร้อยละ 10) นอกจากนั้นก็จะเป็นการเดินทางทางรถจากพนมเปญ มีผู้นิยมเดินทางโดยวิธีการนี้ประมาณร้อยละ 6 นอกจากนั้นเป็นการเดินทางทางเรือจากพนมเปญทางเรือจากพระตะบอง (ร้อยละ 4 และ 1 ตามลำดับ) ส่วนจากช่องทางอื่นๆ อีกร้อยละ 10.4 ช่องทางอื่นๆ อาจหมายถึงช่องทางที่สุรินทร์ และช่องสะงำที่ศรีสะเกษ

14.3 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบ

ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติในเลียมเรียบระหว่างวันที่ 14-18 พฤศจิกายน 2549 และได้คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์ที่สุดไว้ 260 ชุด การสุ่มตัวอย่างเป็นแบบไม่เจาะจง สถานที่เก็บข้อมูลคือบริเวณปราสาทนครวัด เนื่องจากเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวทุกคนจะต้องไปเยือน การรวบรวมข้อมูลใช้เวลา 5 วัน แบบสอบถามจัดทำเป็น 3 ภาษา ได้แก่ ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น และภาษาอังกฤษ ภูมิหลังของนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบมีดังต่อไปนี้

14.3.1 ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ถิ่นพำนักถาวร)

เนื่องจากการสุ่มตัวอย่างเป็นการสุ่มแบบไม่เฉพาะเจาะจง หรือเป็นการสุ่มแบบโดยบังเอิญสัดส่วนร้อยละจึงไม่ใช่ตัวแทนนักท่องเที่ยว จากสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาเลียมเรียบที่มีการบันทึกไว้อย่างเป็นทางการ นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามอันดับที่ 1 มาจากยุโรปจำนวน 111 คน (ร้อยละ 45) อันดับสองมาจากเอเชียตะวันออก จำนวน 70 คน (ร้อยละ 29) อันดับ 3 มาจากทวีปอเมริกาเหนือ จำนวน 20 คน (ร้อยละ 8) อันดับ 4 มาจากกลุ่มประเทศอาเซียน จำนวน 18 คน (ร้อยละ 7) อันดับ 5 มาจากโอเชียเนีย จำนวน 17 คน (ร้อยละ 7) อันดับ 6 มาจากแอฟริกาและอเมริกาใต้จำนวน 5 คน (ร้อยละ 2) อันดับ 7 มาจากตะวันออกกลาง จำนวน 4 คน (ร้อยละ 2)

14.3.2 กลุ่มอายุของนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 38) อยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี รองลงมา (ร้อยละ 21) อยู่ในกลุ่มอายุ 35-44 ปี

14.3.3 กลุ่มอาชีพของนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41) เป็นนักวิชาชีพชั้นสูงและนักบริหาร รองลงมาเป็นนักศึกษาหรือผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพ (ร้อยละ 22)

14.3.4 ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 43) รองลงมาคือผู้ที่จบสูงกว่าปริญญาตรี (ร้อยละ 32)

14.3.5 จำนวนครั้งที่เดินทางมาประเทศกัมพูชา

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82) เดินทางมาเป็นครั้งแรกอีกร้อยละ 18 เดินทางมาเป็นครั้งที่ 2 หรือมากกว่า

14.3.6 รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 75) เดินทางโดยอิสระ ส่วนที่เหลือเดินทางกับคณะทัวร์หรือซื้อทัวร์เหมา

14.3.7 จำนวนวันพักเฉลี่ยในสยาม

จากคำตอบของนักท่องเที่ยวจำนวน 244 คน จำนวนวันพักเฉลี่ยในสยามเรียบเท่ากับ 4.57 วันหรือ 4 วันครึ่ง

14.3.8 การเดินทางเข้าสู่เมืองสยามเรียบ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 48) บินตรงจากท่าอากาศยานในต่างประเทศสู่สยามเรียบ อันดับ 2 (ร้อยละ 20) เดินทางทางบกจากประเทศไทยผ่านปอยเปตสู่สยามเรียบ อันดับ 3 (ร้อยละ 13) นักท่องเที่ยวเดินทางทางบกจากกรุงพนมเปญสู่สยามเรียบ

14.3.9 การเดินทางออกจากสยามเรียบ

การเดินทางออกจากสยามเรียบ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้บริการเดินทางทางอากาศเช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 26) จะบินไปพนมเปญเพื่อต่อเครื่องบิน อีกร้อยละ 26 จะบินจากสยามเรียบไปกรุงเทพฯ อีกร้อยละ 24 บินออกจากสยามเรียบไปยังสนามบินอื่นๆ ในต่างประเทศอีกร้อยละ 13 เดินทางทางบกเข้าสู่ประเทศไทยที่ด่านอรัญประเทศ ส่วนผู้ที่ตอบว่าจะเดินทางทางบกเข้าสู่ประเทศไทยผ่านเมืองอันลองเวงเพื่อเข้าทางช่องจอมหรือช่องสะง่าเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น

14.4 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบเกี่ยวกับช่องจอมและช่องสะง่า

จากจำนวนนักท่องเที่ยว 178 คนที่เลียมเรียบที่ตอบคำถามว่ารู้หรือไม่ว่ามีจุดผ่านแดนที่จะเข้าสู่ประเทศไทยทางบกที่ช่องจอมจังหวัดสุรินทร์กับช่องสะง่าที่จังหวัดศรีสะเกษ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ในเลียมเรียบไม่รู้จักช่องจอม ผู้ที่ตอบว่าไม่รู้จักคิดเป็นร้อยละ 53 ผู้ที่ตอบว่ารู้จักมีร้อยละ 47 และเมื่อพิจารณาการรับรู้เกี่ยวกับช่องจอมตามรายภูมิภาค พบว่านักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีผู้รู้จักช่องจอมมากกว่าผู้ที่ไม่รู้จัก ในขณะที่นักท่องเที่ยวชาติอื่นๆ ส่วนมากจะมีผู้ที่ไม่รู้จักมากกว่าผู้รู้จัก ในส่วนของช่องสะง่าที่จังหวัดศรีสะเกษ นักท่องเที่ยวที่เลียมเรียบเพียง 1 ใน 3 เท่านั้นที่ตอบว่ารู้จักช่องสะง่า อีก 2 ใน 3 ไม่รู้จักจุดผ่านแดนนี้และไม่มีความแตกต่างระหว่างนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ แต่นักท่องเที่ยวเปอร์เซนต์ของผู้ที่รู้จักช่องสะง่าสูงกว่านักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่น คือ ประมาณร้อยละ 41 และเมื่อถามถึงโอกาสที่จะใช้จุดผ่านแดนทั้ง 2 พบว่าโอกาสที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในกัมพูชาจะใช้ช่องสะง่าในการเดินทางเข้าประเทศไทยมีสูงกว่าช่องจอมประมาณร้อยละ 10 กล่าวคือผู้ที่อาจจะใช้ช่องสะง่ามีประมาณร้อยละ 62 ส่วนผู้ที่อาจจะใช้ช่องจอมมีร้อยละ 52

14.5 ความสนใจของนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบที่จะไปเยือนประเทศไทย

จากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถาม 243 คน พบว่า ประมาณร้อยละ 64 ของนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบตั้งใจจะไปท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วย และเมื่อพิจารณาตามรายภูมิภาค นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือ มีเปอร์เซนต์ของผู้ที่ตั้งใจจะไปเยือนประเทศไทยสูงกว่านักท่องเที่ยวจากยุโรป โอเชียเนีย และเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนนักท่องเที่ยวจากเอเชียอื่นๆ ส่วนใหญ่ไม่สนใจจะมาเยือนประเทศไทย

แหล่งท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวที่จะไปเยือนมากที่สุดคือแหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากยุโรปส่วนนักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือจะนิยมไปเที่ยวทางภาคเหนือมากที่สุด เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนีย

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษได้รับความนิยมน้อยที่สุด เมื่อเทียบกับจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดสระแก้ว เพราะนักท่องเที่ยวที่เลียมเรียบเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้นที่ระบุว่าจะไปท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ สำหรับผู้ที่สนใจจะไปชมปราสาทเขาพระวิหารของกัมพูชาซึ่งอยู่ติดชายแดนจังหวัดศรีสะเกษ มีผู้สนใจจะไปชมร้อยละ 11 พอ ๆ กับผู้ที่สนใจจะไปชมหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งมีผู้สนใจร้อยละ 10 ส่วนปราสาทหินต่างๆ ในสุรินทร์มีผู้สนใจเพียงเล็กน้อยประมาณร้อยละ 4.5 สำหรับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วก็ไม่ค่อยได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวมากนัก กล่าวคือ อุทยานแห่งชาติในสระแก้ว มีผู้สนใจร้อยละ 9 ละลุได้ได้รับความนิยมน้อยที่สุดเพียงร้อยละ 2 เท่านั้น

เมื่อถามถึงจังหวัดในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวสนใจจะไปเยือนมากที่สุด คำตอบคือ กรุงเทพมหานคร มีผู้ระบุชื่อกรุงเทพฯ ร้อยละ 50 อันดับสอง คือ เชียงใหม่และเชียงราย (ร้อยละ 31) อันดับสามคือ จังหวัดสุรินทร์ (ร้อยละ 24) อันดับ 4 คือ จังหวัดภูเก็ต พังงา และกระบี่ (ร้อยละ 2)

14.6 ประเทศไทยเป็นประตูสู่อินโดจีน

จากจำนวนนักท่องเที่ยวในสยามเรียบ 171 คน ที่ตอบคำถามว่าไปเยือนประเทศใดมาก่อนที่จะมาสยามเรียบ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 70 ระบุชื่อประเทศไทย รองจากประเทศไทยคือ ประเทศเวียดนาม (ร้อยละ 29) เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายภูมิภาคก็พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จากทุกภูมิภาคไปเยือนประเทศไทยมาก่อน โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนีย และตะวันออกกลาง ประมาณร้อยละ 80 ไปเยือนไทยมาก่อนสยามเรียบ นักท่องเที่ยวจากเอเชียและยุโรปประมาณร้อยละ 70 ไปเยือนไทยก่อนมาเที่ยวสยามเรียบ สรุปได้ว่าประเทศไทยในขณะนี้ประตูสู่อินโดจีนอย่างแท้จริง ประเทศที่เป็นคู่แข่งของไทยที่กำลังจะเป็นประตูสู่อินโดจีนคือ ประเทศเวียดนาม

14.7 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทางจากสยามเรียบมายังจุดผ่านแดนที่ปอยเปต

ช่องจอมและช่องสะง่า

รัฐบาลกัมพูชาควรจะต้องปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งปอยเปตให้มากเป็นพิเศษ ยกเว้นในด้านความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ของกัมพูชาที่นักท่องเที่ยวมีความพอใจอยู่แล้ว ส่วนทางด้านการเดินทางมาจากสยามเรียบมายังช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ มีเพียง 3 ประเด็นเท่านั้นที่ต้องการการปรับปรุงได้แก่ ควรให้มีพาหนะวิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างจุดผ่านแดนที่ช่องจอมให้มากขึ้น และปรับปรุงในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในระหว่างทางและหาวิธีที่จะทำให้การเดินทางทำได้รวดเร็วขึ้น สำหรับการเดินทางระหว่างสยามเรียบมาช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ ก็ต้องการการปรับปรุงมากเป็นอันดับที่ 2 นับตั้งแต่สภาพถนนจากสยามเรียบมายังช่องสะง่า สภาพของยานพาหนะ รูปแบบทางเลือกของยานพาหนะ ความถี่ของการให้บริการ ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเดินทางระหว่างทาง และความปลอดภัย ส่วนในด้านการตรวจคนเข้าเมืองและความรวดเร็วในการให้บริการ รวมถึงความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ นักท่องเที่ยวมีความพอใจ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากยังไม่มีนักท่องเที่ยวใช้เส้นทางทางนี้มากนัก จึงไม่มีปัญหาด้านความแออัดของนักท่องเที่ยว

15. ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสระแก้ว

ผู้วิจัยได้คัดเลือกแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในจังหวัดสระแก้วเห็นว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจรวม 9 แหล่ง และวัดระดับความน่าสนใจในทัศนะของผู้บริโภคคือ นักท่องเที่ยวต่างชาติ จำนวน 180 คนที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในกรุงเทพมหานครและอรัญประเทศ โดยสัมภาษณ์อย่างไม่เฉพาะเจาะจง พบว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยว 6 แหล่งในระดับมาก แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 6 แหล่งในจังหวัดสระแก้วนี้ได้แก่ 1. อุทยานแห่งชาติปางสีดา 2. ละลุ 3. ถ้ำน้ำเขาตาบ็อก 4. ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง 5. ปราสาทสัจธรรม 6. อุทยานแห่งชาติตาพระยา ส่วนแหล่งที่นักท่องเที่ยวสนใจปานกลางได้แก่ อ่างเก็บน้ำเขื่อนพระพรหม ปราสาทเขาน้อยและตลาดโรงเกลือ

16. ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสุรินทร์

นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ทำการสำรวจในกรุงเทพมหานครและอรัญประเทศ ให้ความสนใจในหมู่บ้านช้างในจังหวัดสุรินทร์ในระดับมาก เช่นเดียวกับงานช้าง วังทะเล และปราสาทศีขรภูมิ ส่วนหมู่บ้านเครื่องเงิน หมู่บ้านทอผ้าไหมท่าสว่าง อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ปราสาทบ้านพลวงและตามีอนได้รับการสนใจในระดับปานกลาง สอดคล้องกับผลการสำรวจความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติในสไลม์เรียบที่มีผู้ที่สนใจหมู่บ้านช้าง ในอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่นในสุรินทร์

17. ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดศรีสะเกษ

ผลการสำรวจระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวในกรุงเทพมหานครจำนวน 180 คน เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก 8 แห่งในจังหวัดศรีสะเกษได้แก่ ปราสาทเขาพระวิหาร ปราสาทโดนตวล ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ วัดล้านขวด วัดพระธาตุเรืองรอง อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร น้ำตกสำโรงเกียรติ และงานเทศกาลดอกคำءวน ปรากฏว่านักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคให้ความสนใจต่อปราสาทเขาพระวิหาร ปราสาทโดนตวล อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร น้ำตกสำโรงเกียรติ วัดล้านขวด และวัดพระธาตุเรืองรองในระดับมาก แต่นักท่องเที่ยวสนใจในปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่และงานเทศกาลดอกคำءวนในระดับปานกลาง

18. ยุทธศาสตร์การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างเอกลักษณ์ ประตูด่านควี๊ด ตลาดการค้าชายแดน ปรับภูมิทัศน์ตลาดชายแดน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเพื่อซื้อของ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงอรัญประเทศ-เสียมเรียบ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : บริหารจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เชิงรุก สร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 : ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 8 : พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวสินค้าและบริการ

19. แผนงานเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

1. แผนงานสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดสระแก้ว
2. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน และประวัติศาสตร์
4. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม
5. แผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ
6. แผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว
7. แผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
8. แผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว
9. แผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
10. แผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงเสียมเรียบ-อรัญประเทศ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในสระแก้ว

- 19.1 โครงการย่อยในแผนงานสร้างเอกลักษณ์จังหวัดสระแก้ว
1. โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดการจัดตั้งจุดหมายตา (landmark) ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสระแก้ว
 2. โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมือง
 3. โครงการวางแผนแม่บทการพัฒนาทางกายภาพและการใช้ที่ดินบริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก
- 19.2 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนากองการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพายเรือแคนูบนเขื่อนพระปรง
 2. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชมถ้ำในอำเภอลองหาด
 3. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชมทะเล อำเภอดาพระยา
- 19.3 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนากองการท่องเที่ยวด้านโบราณสถานและประวัติศาสตร์
1. โครงการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ปราสาทสาคอกก้อกกรม
 2. โครงการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ปราสาทเขาน้อยสิชมพู่
- 19.4 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนากองการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม
1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อซื้อของตลาดโรงเกลือ
 2. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย
 3. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อชิมอาหารปรุงจากปลาแม่น้ำจันทบุรี
 4. โครงการส่งเสริมและพัฒนากองการท่องเที่ยวแบบเรลลี่ ข้ามแดนอนุรักษ์ประเทศ-สยามเรียบ
 5. โครงการส่งเสริมและพัฒนากองการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย กีฬาและนันทนาการ
 6. โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
- 19.5 โครงการย่อยในแผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ
1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางรถไฟต่อระหว่างกรุงเทพ-สยามเรียบ
 2. โครงการปรับปรุงระบบการสื่อสารไร้สาย
 3. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก
 4. โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้า OTOP ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง
- 19.6 โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว
1. โครงการส่งเสริมและพัฒนากองการลงทุนด้านการท่องเที่ยว
 2. โครงการสร้างเครือข่ายธุรกิจนำเที่ยวทั้งในท้องถิ่นในประเทศและต่างประเทศ
 3. โครงการส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยว Website มหัศจรรย์สระแก้ว
 4. โครงการสร้างศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค

19.7 โครงการย่อยในแผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. โครงการฝึกอบรมองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐาน
3. โครงการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนแบบโฮมสเตย์
4. โครงการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น
5. โครงการอบรมการผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกและของฝาก

19.8 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

1. โครงการจัดพิมพ์เอกสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
2. โครงการสร้างฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว จังหวัดสระแก้ว
3. โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว
4. โครงการฝึกอบรมการพัฒนาและอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
5. โครงการติดตั้งป้ายและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว

19.9 โครงการย่อยในแผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

1. โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกทะเล
2. โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคอ่างเก็บน้ำพระปรัง
3. โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคถ้ำน้ำเขาคิ่ว
4. โครงการปรับปรุงถนนทางเข้าทะเล
5. โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกตลาดโรงเกลือ
6. โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกปราสาทศตึกก่อกรรม

19.10 โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงเชื่อมโยง-อรัญประเทศ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสระแก้ว

1. โครงการรถโดยสารสาธารณะที่ได้มาตรฐานรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอรัญประเทศ-เสียมเรียบ
2. โครงการรถโดยสารสาธารณะรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอรัญประเทศ-อำเภอคลองหาด-ตาพระยา

20. ยุทธศาสตร์การวางแผนและพัฒนากองท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

ยุทธศาสตร์ที่ 1

1. สร้างเอกลักษณ์ของจังหวัด
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่
3. พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงสุรินทร์-ศรีสะเกษ-เสียมเรียบ
4. พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัด
5. บริหารจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้
6. ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เชิงรุก สร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ
7. พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวสินค้าและบริการ(ร้านอาหาร ของที่ระลึกและเส้นทาง)
8. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

21. แผนพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

1. แผนงานสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ
2. แผนงานส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน ประวัติศาสตร์และศาสนา
4. แผนงานส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวด้านประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรม
5. แผนงานสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่
6. แผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ
7. แผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว
8. แผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
9. แผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ
10. แผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
11. แผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงช่องทางกับเสียมเรียบ

- 21.1 โครงการย่อยในแผนงานสร้างเอกลักษณ์
1. โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดการจัดตั้งจุดหมายตา (landmark) ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ
 2. โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมือง
 3. โครงการวางแผนแม่บทการพัฒนาทางกายภาพและการใช้ที่ดินบริเวณช่องสะง่า
 4. โครงการพัฒนาเมืองใหม่ช่องสะง่า
- 21.2 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบกางเต็นท์นอนอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร
 2. โครงการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกในอำเภอขุนหาญ
- 21.3 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถานประวัติศาสตร์และศาสนา
1. โครงการแสงสีเสียง ด่านนปราชสทสระกำแพงใหญ่
- 21.4 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรม
1. แรลลี่เขาพระวิหาร-ช่องสะง่า-เสียมเรียบ
 2. โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเก็บและชิมผลไม้สวนเกษตรศรีษะอโศก
- 21.5 โครงการย่อยในแผนงานสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่
1. โครงการพัฒนาสวนสนุกแบบมีคอนเซ็ปต์เฉพาะและศูนย์บันเทิงครบวงจร
- 21.6 โครงการย่อยในแผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ
1. โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางรถโดยสารศรีสะเกษ-ช่องสะง่า-เสียมเรียบ
 2. โครงการรถโดยสารสาธารณะวิ่งเชื่อมโยงสถานีขนส่งจังหวัดกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก
 3. โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางรถไฟจากกรุงเทพฯ ต่อรถที่ศรีสะเกษ ศูนย์วัดผ่านทางช่องสะง่า
 4. โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก
 5. โครงการจัดพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้า OTOP และสินค้าของที่ระลึกของจังหวัด
 6. โครงการปรับปรุงระบบการสื่อสารไร้สาย

21.7 โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว

1. โครงการส่งเสริมและพัฒนาลงทุนด้านการท่องเที่ยว
2. โครงการสร้างเครือข่ายธุรกิจนำเที่ยวทั้งในท้องถิ่น ในประเทศ และต่างประเทศ
3. โครงการส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยว Website ภูผามหาวิหาร
4. โครงการสร้างศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค

12.8 โครงการย่อยในแผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. โครงการฝึกอบรมองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว
2. โครงการส่งเสริมและพัฒนาก่อการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐาน
3. โครงการพัฒนางานเทศกาลและประเพณีท้องถิ่นให้เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว

12.9 โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

1. โครงการจัดพิมพ์เอกสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว
2. โครงการสร้างฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว
3. โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว
4. โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา-ศรีสะเกษ-ช่องสง่า-เสียมเรียบ
5. โครงการติดตั้งป้ายและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

12.10 โครงการย่อยในแผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

1. โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกปราสาทสระกำแพงใหญ่
2. โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร
3. โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและเครือข่ายการสื่อสารบริเวณจุดผ่านแดนช่องสง่า
4. โครงการปรับปรุงถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ป้ายบอกทาง และสิ่งอำนวยความสะดวก

12.11 โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงเสียมเรียบ-ศรีสะเกษ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดศรีสะเกษ

1. โครงการรถโดยสารสาธารณะที่ได้มาตรฐานรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอำเภอเมือง (สถานีรถไฟหรือสถานีขนส่งของจังหวัด) กับช่องสง่าและเสียมเรียบ
2. โครงการรถโดยสารสาธารณะรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอำเภอเมืองและอำเภอกันทรลักษณ์

22. ยุทธศาสตร์การวางแผนและพัฒนากองท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดเดียวใน 3 จังหวัดที่ได้ทำการศึกษาจัดทำแผนแม่บทและคู่มือพัฒนากองท่องเที่ยวของจังหวัด โดยสำนักงานจังหวัดสุรินทร์ได้จัดทำขึ้นโดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ได้แก่

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างเอกลักษณ์เมืองช้าง สถาปัตยกรรมขอม ปรับภูมิทัศน์เมืองและแหล่งท่องเที่ยว
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเดิม สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวสินค้าและบริการ
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 : สุรินทร์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประตูกองเที่ยว-นครพนม และอินโดจีน
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 : ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรอินทรีย์ ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 : บริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้ และการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึงยกระดับคุณภาพชีวิตและคุณธรรม
- ยุทธศาสตร์ที่ 7 : ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เชิงรุกมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวต่างประเทศสร้างเครือข่ายและความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ

จังหวัดสุรินทร์ยังกำหนดกลยุทธ์ย่อยๆ สำหรับแต่ละยุทธศาสตร์ก่อนข้างละเอียด และมีการกำหนดแผนงาน/โครงการ 10 แผนงาน พร้อมทั้งโครงการย่อยสำหรับแต่ละแผนงาน แต่เมื่อพิจารณาโครงการต่างๆ ของจังหวัดสุรินทร์ประกอบกับผลการศึกษาที่ได้จากการประชุม focus group ในชุมชนรวม 3 แห่งในจังหวัดสุรินทร์แล้ว เห็นว่าทางจังหวัดควรกำหนดให้มีโครงการดังต่อไปนี้เพิ่มเติมจากโครงการที่ทางจังหวัดได้กำหนดไว้เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โครงการเหล่านี้ได้แก่

1. โครงการถนนสายเครื่องเงินเขวาสินรินทร์ ได้แก่การจัดเส้นทางเดินเท้าหรือเดินรถระหว่างบ้านที่ทำเครื่องเงินในหมู่บ้าน พร้อมแผนที่บอกที่ตั้งของครัวเรือนแต่ละหลัง ป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการเดินเท้าหรือเส้นทางรถในการให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเอง หรือมาด้วยยานพาหนะสามารถเยี่ยมชมการผลิตและซื้อผลิตภัณฑ์จากแต่ละบ้านซึ่งมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน
2. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านเขวาสินรินทร์ ได้แก่การปรับปรุงถนน ซอย ให้เหมาะกับการเดินชม โดยเชื่อมโยงบ้านที่มีการทำเครื่องเงินแต่ละหลังให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมได้โดยอิสระปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สะอาด สวยงามเหมาะแก่การเดินเที่ยวชม

3. โครงการเส้นทางสายไหมบ้านท่าสว่าง ปรับปรุงเส้นทางเดินชมครัวเรือนที่มีการผลิตผ้าไหม จัดให้มีมัคคุเทศก์นำชมขั้นตอนการผลิตผ้าไหม ตั้งแต่การปลูกต้นหม่อนไปจนกระทั่งการทอเป็น ผืนผ้า จัดให้มีป้ายสื่อความหมายให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับผ้าไหม
4. โครงการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากบ้านท่าสว่าง ควรมีการจัดระเบียบ เส้นทางเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องผ้าไหมอย่างเป็นระบบ และสิ้นสุดลงที่การให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อผ้าไหม จัดให้มีมัคคุเทศก์แนะนำเรื่องการเลือกซื้อผ้าไหม แนะนำการดูแลรักษา และจุดเด่นของผ้าไหม สุรินทร์ ควรมีการอบรมเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเส้นไหมเป็นสินค้าประเภทเครื่องสำอาง เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินมากขึ้น
5. โครงการจัดทำระบบการสื่อความหมายการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง อำเภอท่าตูม เพื่อให้นักท่องเที่ยว ได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากการท่องเที่ยว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการ บันทึกลีลา หรือระบบการสื่อความหมายเป็นภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา เช่น ภาษา อังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการค้าสัตว์ของช้าง และบทบาทของช้างใน วัฒนธรรมไทย ไปจนถึงวัฒนธรรมของชาวกูยหรือชาวส่วยเกี่ยวกับการจับและเลี้ยงช้าง
6. โครงการจัดทำศูนย์จำหน่ายของที่ระลึกจากหมู่บ้านช้าง จัดให้มีการทำของที่ระลึกจากช้างเพื่อ จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อนำรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น เช่น เครื่องประดับจากงาช้าง กระดุกช้าง แหวนขนางช้าง เสื้อยืดที่มีลวดลายเกี่ยวกับช้างจำหน่าย
7. โครงการสนับสนุนการทำธุรกิจแบบโฮมสเตย์ในหมู่บ้านช้าง ในปัจจุบันมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอ ท่าตูมเริ่มทำธุรกิจโฮมสเตย์ในหมู่บ้านช้างบ้างแล้ว ควรมีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้ รองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น จัดระบบให้มีการส่งนักท่องเที่ยวเข้าพักในโฮมสเตย์ในเครือข่ายอย่าง ยุติธรรม จัดให้มีกองทุนกู้ยืมเพื่อการปรับปรุงบ้านพักให้เหมาะสมกับการเป็นที่พักสำหรับ นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการความสะดวกสบายด้วย
8. โครงการรณรงค์โดยสารระหว่างสถานีขนส่งจังหวัดสุรินทร์ถึงตำบล/อำเภอที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก เนื่องจากปัญหาของนักท่องเที่ยวคือ การไม่มียานพาหนะที่จะเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวหลักอย่างเป็น รูปธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวน้อยกว่าเท่าที่ควร จังหวัดสุรินทร์ควรใช้หลักการ อุปทานเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์ เมื่อนักท่องเที่ยวทราบว่ามีความพาหนะที่จะนำพวกเขาไปยังแหล่ง ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และนำออกจากแหล่งเพื่อเดินทางต่อไปยังที่อื่นได้ จะทำให้นักท่องเที่ยว สามารถวางแผนการท่องเที่ยวของตัวเองได้ และสามารถควบคุมเวลาการท่องเที่ยวอย่างมี ประสิทธิภาพมากขึ้นก็จะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการมาท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ได้ง่ายขึ้น
9. โครงการรณรงค์โดยสารระหว่างประเทศวังระหว่างสุรินทร์ -ช่องจอม-อันดามัน-เสียมเรียบ ควรพิจารณา ร่วมกับรัฐบาลท้องถิ่นของจังหวัดอุดรธานีและเสียมเรียบ เพื่อร่วมมือกันจัดยานพาหนะ ที่สะดวกสบายได้มาตรฐานในรูปของรถโดยสารระหว่างประเทศวังเชื่อมโยงสุรินทร์-ช่องจอม-

อันลองเวง-เสียมเรียบ เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในกัมพูชาและเสียมเรียบเพิ่มขึ้นทุกปี การมีรถบัสโดยสารวิ่งเป็นประจำทำให้นักท่องเที่ยวในเสียมเรียบมีทางเลือกในการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยหลากหลายช่องทางขึ้น จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ชอบความแปลกใหม่และความท้าทายเลือกใช้ช่องจอมในการเดินทางเข้าออกระหว่างเสียมเรียบและสุรินทร์มากขึ้น

10. โครงการรถโดยสารระหว่างประเทศวิ่งระหว่างสุรินทร์ - ช่องสะงำ-อันลองเวง-เสียมเรียบ เนื่องจากถนนในกัมพูชาที่เชื่อมโยงช่องจอม-อันลองเวง-เสียมเรียบ มีสภาพชำรุด ทำให้การเดินทางลำบากและต้องเสียเวลามาก การเดินทางจากสุรินทร์มายังศรีสะเกษซึ่งถนนดีกว่าในฝั่งจังหวัดอุดรมีชัยของกัมพูชาจะทำให้ประหยัดเวลาในการเดินทางสู่เสียมเรียบได้มากขึ้น จึงน่าจะพิจารณาทางเลือกในโครงการที่ 10 นี้อีกโครงการหนึ่ง

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	(1)
บทคัดย่อ	(3)
Abstract.	(5)
บทสรุปสำหรับผู้บริหาร	(7)
สารบัญ	(39)
สารบัญตาราง	(43)
สารบัญภาพ	(54)
บทที่ 1 บทนำ	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	4
ขอบเขตของการวิจัย	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย	6
ระเบียบวิธีวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	13
บทที่ 3 นโยบายระดับชาติด้านการท่องเที่ยว	39
บทที่ 4 สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว	55
ประวัติความเป็นมา	55
เขตการปกครอง	56
อาณาเขต	56
แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว	58
สถานการณ์ และสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว ระหว่างปี 2546 และ 2548	66
ความพยายามที่จะลดความแออัดของการคมนาคมบริเวณด้านตรวจคนเข้าเมือง	75
อรัญประเทศ	
การวิเคราะห์สภาวะแวดล้อมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วในแผนยุทธศาสตร์	77
ของจังหวัด	
พฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดสระแก้ว	80

	หน้า
บทที่ 5 ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกระบวนการผ่านแดนที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง บ้านคลองลึกอรัญประเทศและปอยเปต	97
ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทางและการบริการของเจ้าหน้าที่ฝั่งกัมพูชา	98
ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในฝั่งกัมพูชาและฝั่งไทย	100
บทที่ 6 แผนแม่บทและการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์	123
ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุรินทร์	123
สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดสุรินทร์	126
สถานการณ์และสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2547	131
สถานการณ์และสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2548	132
การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคตของจังหวัดสุรินทร์	133
ผลการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว และแนวทาง การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์	136
แผนแม่บทการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์	162
บทที่ 7 สถานการณ์การท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ	165
ประวัติความเป็นมาของเมืองศรีสะเกษ	165
สภาพทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ	170
สถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2547	184
ทิศทางการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ	186
นโยบายทางด้านการท่องเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดเลียมเรียบ	190
ศักยภาพการท่องเที่ยวบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดเลียมเรียบ	194

	หน้า
บทที่ 8 การท่องเที่ยวในเสียมเรียบและเส้นทางการเดินทางเข้าออกของนักท่องเที่ยวต่างชาติ	203
แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศกัมพูชา ค.ศ.2006-2010	203
สถิติการท่องเที่ยวของประเทศกัมพูชาในปี 2547	205
ลักษณะการเดินทาง	206
ด่านสากลของราชอาณาจักรกัมพูชา	207
ตลาดนักท่องเที่ยวหลักของกัมพูชา	208
รูปแบบการเดินทาง คุณลักษณะต่างๆ ของนักท่องเที่ยวและพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติ	217
บทที่ 9 การรับรู้เกี่ยวกับจุดผ่านแดนที่ช่องจอมกับช่องสะง่า	233
การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับช่องจอมจังหวัดสุรินทร์	236
การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ	237
ความสนใจที่จะท่องเที่ยวประเทศไทย	238
โอกาสที่ประเทศไทยจะเป็นประตูสู่อินโดจีน	244
เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต ช่องจอมและช่องสะง่า	245
บทที่ 10 เส้นทางและประเภทของการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ	255
จังหวัดสระแก้ว	255
การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว	258
ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว	269

	หน้า
จังหวัดสุรินทร์	282
การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยว จังหวัดสุรินทร์	283
ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเชื่อมโยงกับจังหวัดสุรินทร์	307
ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยต่อจังหวัดสุรินทร์	307
การประเมินความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงช่องจอมกับ แหล่งท่องเที่ยวอื่นจังหวัดสุรินทร์	313
จังหวัดศรีสะเกษ	320
ความสนใจของนักท่องเที่ยวในเชื่อมโยงกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ	328
ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด ศรีสะเกษ	328
การประเมินความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยง	333
บทที่ 11 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	339
จังหวัดสระแก้ว	339
จังหวัดศรีสะเกษ	344
จังหวัดสุรินทร์	347
พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเชื่อมโยง	351
ข้อเสนอแนะเพื่อการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ	355

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	3
ตารางที่ 2.1	23
ตารางที่ 2.2	30
ตารางที่ 2.3	31
ตารางที่ 3.1	49
ตารางที่ 3.2	50
ตารางที่ 3.3	51
ตารางที่ 3.4	52
ตารางที่ 4.1	59
ตารางที่ 4.2	63
ตารางที่ 4.3	66
ตารางที่ 4.4	66
ตารางที่ 4.5	67
ตารางที่ 4.6	67

		หน้า
ตารางที่ 4.7	สถิติคนเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย ณ จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึกด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอรัฐประเศ ระหว่างปี 2546-2548	68
ตารางที่ 4.8	งบประมาณบริหารงานจังหวัดบูรณาการ (10 ล้านบาท)	79
ตารางที่ 4.9	งบประมาณจากการจัดสรรงบกลางปี 2547 งวดที่ 1 จำนวน 6 โครงการ	80
ตารางที่ 4.10	กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจจะทำในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	81
ตารางที่ 4.11	ประเทศในเอเชียที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	82
ตารางที่ 4.12	กิจกรรมการท่องเที่ยวขณะอยู่ในประเทศไทย จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	83
ตารางที่ 4.13	กิจกรรมการท่องเที่ยวขณะอยู่ในประเทศไทย จำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาประเทศไทย (ร้อยละ)	84
ตารางที่ 4.14	ภูมิภาคในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)	85
ตารางที่ 4.15	อัตราส่วนของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ จำแนกตามภาคที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือนในประเทศไทย	86
ตารางที่ 4.16	อัตราส่วนร้อยละของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ จำแนกตาม 3 จังหวัดอีสานใต้และ 2 จังหวัดในภาคกลางที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือน	87
ตารางที่ 4.17	อัตราส่วนร้อยละของถิ่นที่อยู่ของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ปี 2547	87
ตารางที่ 4.18	ภูมิภาคในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือน จำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาประเทศไทย (ร้อยละ)	88
ตารางที่ 4.19	อัตราส่วนร้อยละของครั้งที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาประเทศไทย จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งใจจะไป	89
ตารางที่ 4.20	กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะทำต่อไปหลังจากออกจากด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ	90
ตารางที่ 4.21	ร้อยละของจำนวนวันพักที่นักท่องเที่ยวระบุในจังหวัดสระแก้ว	90

	หน้า
ตารางที่ 4.22	กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามจำนวนวันพัก
ตารางที่ 4.23	เปรียบเทียบจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปภายหลังจากออกจากจุดผ่านแดนที่รัฐประเศ ชองจอม และชองสงงำ
ตารางที่ 4.24	เปรียบเทียบกิจกรรมทางการนักท่องเที่ยวที่จะทำขณะอยู่ในประเทศไทย ระหว่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางรัฐประเศ กับชองจอม
ตารางที่ 4.25	ภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านจุดผ่านแดนทั้ง 3 ตั้งใจจะไปเยือน
ตารางที่ 4.26	กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ เปรียบเทียบกับสระแก้ว และศรีสะเกษ
ตารางที่ 5.1	สเกลวัดความพึงพอใจเกี่ยวกับการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต และบรรยากาศบริเวณจุดผ่านแดนฝั่งปอยเปต
ตารางที่ 5.2	สเกลวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ณ จุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภอรัฐประเศ
ตารางที่ 5.3	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทาง และการอำนวยความสะดวก ณ จุดผ่านแดนปอยเปตกัมพูชา
ตารางที่ 5.4	ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และต่อสภาพแวดล้อมบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภอรัฐประเศ
ตารางที่ 5.5	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพถนนจากเสียมเรียบถึงปอยเปตจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว
ตารางที่ 5.6	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพถนนจากเสียมเรียบถึงปอยเปตจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว
ตารางที่ 5.7	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพยานพาหนะจากเสียมเรียบถึงปอยเปต
ตารางที่ 5.8	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อทางเลือกรูปแบบของยานพาหนะจากเสียมเรียบถึงปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว
ตารางที่ 5.9	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความถี่ของการให้บริการยานพาหนะจากเสียมเรียบถึง ปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

		หน้า
ตารางที่ 5.10	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อระยะเวลาในการเดินทางจากเสียมเรียบถึง ปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	107
ตารางที่ 5.11	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทางจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	108
ตารางที่ 5.12	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	109
ตารางที่ 5.13	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่ด่านปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	109
ตารางที่ 5.14	การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายกลุ่มของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	111
ตารางที่ 5.15	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	112
ตารางที่ 5.16	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ด่านปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	112
ตารางที่ 5.17	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ที่ด่านปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	113
ตารางที่ 5.18	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง อำเภอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	114
ตารางที่ 5.19	การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายกลุ่มของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	114
ตารางที่ 5.20	การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายกลุ่มของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	115

	หน้า
ตารางที่ 5.21 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	116
ตารางที่ 5.22 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบรรยากาศบริเวณจุดผ่านแดนอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	117
ตารางที่ 5.23 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการหาข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยว ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	118
ตารางที่ 5.24 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการหาข้อมูลทางด้านที่พัก ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	118
ตารางที่ 5.25 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในบริเวณ ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	119
ตารางที่ 5.26 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบรรยากาศและบริการด้านต่างๆ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศเปรียบเทียบกับเดือนมกราคมและเดือนเมษายน 2549	120
ตารางที่ 6.1 ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมจังหวัดสุรินทร์ปี 2547	131
ตารางที่ 6.2 รายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2547	132
ตารางที่ 6.3 สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ในปี 2547 และ 2548	132
ตารางที่ 6.4 เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ในปี 2547 และ 2548	133
ตารางที่ 6.5 จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ปี 2543-2547 และการประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต 10 ปี	134
ตารางที่ 6.6 สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ในปี 2547 และ 2548 จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	135

		หน้า
ตารางที่ 6.7	สถิติคนเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม อำเภอทาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี 2546 -2547	136
ตารางที่ 6.8	รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในจังหวัดสุรินทร์ และจุดเด่น	141
ตารางที่ 6.9	รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถานจุดเด่นและสภาพปัญหา	147
ตารางที่ 6.10	รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและพิธีกรรมที่ อยู่และจุดเด่น	159
ตารางที่ 7.1	รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ และ โบราณสถาน ในจังหวัดศรีสะเกษและจุดเด่น	177
ตารางที่ 7.2	รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ และจุดเด่นของ จังหวัดศรีสะเกษ	181
ตารางที่ 7.3	รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมของจังหวัดศรีสะเกษ	183
ตารางที่ 7.4	ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2547	184
ตารางที่ 7.5	รายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษปี 2547	185
ตารางที่ 7.6	สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2547-2548	185
ตารางที่ 7.7	เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยว จังหวัดศรีสะเกษปี 2547 และ 2548	186
ตารางที่ 8.1	ประมาณการนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนกัมพูชาระหว่างปี 2549-2553	204
ตารางที่ 8.2	สถิตินักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมประเทศกัมพูชาในปี 2547 จำแนกตามภูมิภาค ของนักท่องเที่ยว	205
ตารางที่ 8.3	เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามา ประเทศกัมพูชาทางช่องทางต่างๆ ระหว่างปี 2547 และ 2548	206
ตารางที่ 8.4	เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวจากตลาดหลัก 9 ประเทศระหว่างปี พ.ศ.2546-2548	208
ตารางที่ 8.5	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชาผ่านจุดผ่านแดนถาวรทาง บกและทางเรือในปี 2548	209
ตารางที่ 8.6	เปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังสี่แยกเรียบทางบกและทางอากาศ ระหว่างปี 2547 และ2548	210

	หน้า
ตารางที่ 8.7	จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเสียมเรียบกับสายการบินต่างๆ ในปี 2548
ตารางที่ 8.8	เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักของกัมพูชา ระหว่างปี พ.ศ.2547-2548
ตารางที่ 8.9	รูปแบบการเดินทางจากพนมเปญมายังเสียมเรียบของนักท่องเที่ยว ระหว่างปี 2547-2548
ตารางที่ 8.10	รูปแบบต่างๆ ของการเดินทางมายังจังหวัดเสียมเรียบเปรียบเทียบ ระหว่างปี 2547-2548
ตารางที่ 8.11	เมืองต้นทางที่มีสายการบินบินตรงมายังเสียมเรียบและระยะเวลาการบิน
ตารางที่ 8.12	จุดผ่านแดนถาวรระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาทั้งหมดและระยะทางไป ถึงเมืองสำคัญอื่นๆ
ตารางที่ 8.13	คุณลักษณะต่างๆ ของนักท่องเที่ยว
ตารางที่ 8.14	สัดส่วนภูมิภาคของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวกัมพูชาในปี 2547
ตารางที่ 8.15	รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชาระหว่างปี 2547-2548
ตารางที่ 8.16	รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชา
ตารางที่ 8.17	จำนวนวันพักเฉลี่ยในกัมพูชาของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ
ตารางที่ 8.18	จำนวนวันพักเฉลี่ยในเสียมเรียบของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ
ตารางที่ 8.19	เส้นทางการเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว
ตารางที่ 8.20	เส้นทางการเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบ จำแนกตามลักษณะการเดินทาง
ตารางที่ 8.21	การเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนประเทศไทยมาก่อน
ตารางที่ 8.22	เส้นทางการเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบ จำแนกตามอาชีพของนักท่องเที่ยว
ตารางที่ 8.23	เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบ จำแนกตามลักษณะการเดินทาง
ตารางที่ 8.24	เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบของนักท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิภาค
ตารางที่ 8.25	เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบ จำแนกตามกลุ่มอาชีพของ นักท่องเที่ยว
ตารางที่ 8.26	เส้นทางการเดินทางออกจากสู่เสียมเรียบของนักท่องเที่ยว จำแนกเส้นทาง การเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบ

		หน้า
ตารางที่ 8.27	เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบ จำแนกตามความตั้งใจที่จะไปเยือนประเทศไทย	232
ตารางที่ 9.1	การรับรู้เกี่ยวกับช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	236
ตารางที่ 9.2	การรับรู้เกี่ยวกับช่องสง่าจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	237
ตารางที่ 9.3	ความสนใจที่จะใช้จุดผ่านแดนช่องจอมและช่องสง่า จำแนกตามการรับรู้	238
ตารางที่ 9.4	ความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวประเทศไทยด้วย จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	239
ตารางที่ 9.5	กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวสนใจ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	241
ตารางที่ 9.6	จังหวัดที่นักท่องเที่ยวในเสียมเรียบจะไปเยือน จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	243
ตารางที่ 9.7	ประเทศที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบเคยไปเยือนก่อนเดินทางมากัมพูชา จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	244
ตารางที่ 9.8	เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพการเดินทางระหว่างเสียมเรียบถึงจุดผ่านแดนที่รัฐประเทศ ช่องจอม และช่องสง่า (ฝั่งกัมพูชา)	245
ตารางที่ 9.9	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ปอยเปต โอลสะเหม็ด และช่องสง่า	246
ตารางที่ 9.10	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งกัมพูชาที่ปอยเปต โอลสะเหม็ด และช่องสง่า	247
ตารางที่ 9.11	เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทยที่รัฐประเทศ ช่องจอม และช่องสง่า	248
ตารางที่ 9.12	การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทยที่จุดผ่านแดนทั้ง 3	250
ตารางที่ 9.13	การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองทั้ง 3	250

	หน้า
ตารางที่ 9.14 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเลือกของนักท่องเที่ยวจุดผ่านแดนทั้ง 3 ในฝั่งไทย	251
ตารางที่ 9.15 การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อการเลือกของนักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 ในฝั่งไทย	251
ตารางที่ 9.16 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 ฝั่งไทย	252
ตารางที่ 9.17 การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อการเลือกของนักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 ในฝั่งไทย	252
ตารางที่ 10.1 การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Mean) ความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวและความเป็นไปได้ที่จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์และศรีสะเกษ	270
ตารางที่ 10.2 ระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	272
ตารางที่ 10.3 ระดับความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	274
ตารางที่ 10.4 แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยว ชมธรรมชาติสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	277
ตารางที่ 10.5 แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางมหัศจรรย์สระแก้ว จังหวัดสระแก้ว	274
ตารางที่ 10.6 แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางมหัศจรรย์ถ้ำถีนได้ จังหวัดสระแก้ว	277
ตารางที่ 10.7 ระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	309
ตารางที่ 10.8 ระดับความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	311
ตารางที่ 10.9 แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงช่องจอมกับหมู่บ้านช้าง (เส้นทางที่ 1)	315
ตารางที่ 10.10 แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงช่องจอมกับกลุ่มโบราณสถานปราสาทตาเมือนและปราสาทศีขรภูมิ	317
ตารางที่ 10.11 แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงช่องจอมกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา	319

		หน้า
ตารางที่ 10.12	ระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ต่อแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	329
ตารางที่ 10.13	ระดับความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ต่อแหล่ง ท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	331
ตารางที่ 10.14	แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรม จังหวัดศรีสะเกษ	335
ตารางที่ 10.15	แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวปราสาทเขาพระวิหาร ธรรมชาติชายแดนช่องสง่า – เสียมเรียบ	337
ตารางที่ 11.1	เปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยว 3 จังหวัด และรายได้จากการท่องเที่ยวปี พ.ศ.2548	347
ตารางที่ 11.2	เปรียบเทียบสถิติผู้ผ่านแดนบ้านคลองลึก อรัญประเทศ กับช่องจอม อำเภอกาบเชิง ในปี พ.ศ.2548	347
ตารางที่ 11.3	โครงการย่อยในแผนงานสร้างเอกลักษณ์	357
ตารางที่ 11.4	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	358
ตารางที่ 11.5	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวด้าน โบราณสถานและประวัติศาสตร์	359
ตารางที่ 11.6	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนากการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม	360
ตารางที่ 11.7	โครงการย่อยในแผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยว และบริการ	361
ตารางที่ 11.8	โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยง เครือข่ายการท่องเที่ยว	362
ตารางที่ 11.9	โครงการย่อยในแผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน	363
ตารางที่ 11.10	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จังหวัดสระแก้ว	364
ตารางที่ 11.11	โครงการย่อยในแผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก ในแหล่งท่องเที่ยว	365
ตารางที่ 11.12	โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงเสียมเรียบ- อรัญประเทศ- แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสระแก้ว	366

		หน้า
ตารางที่ 11.13	โครงการย่อยในแผนงานสร้างเอกลักษณ์	368
ตารางที่ 11.14	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	369
ตารางที่ 11.15	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวด้าน โบราณสถานประวัติศาสตร์และศาสนา	370
ตารางที่ 11.16	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวด้านประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรม	371
ตารางที่ 11.17	โครงการย่อยในแผนงานสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่	372
ตารางที่ 11.18	โครงการย่อยในแผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยว และบริการ	373
ตารางที่ 11.19	โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยง เครือข่ายการท่องเที่ยว	374
ตารางที่ 11.20	โครงการย่อยในแผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน	375
ตารางที่ 11.21	โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว จังหวัดศรีสะเกษ	376
ตารางที่ 11.22	โครงการย่อยในแผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว	377
ตารางที่ 11.23	โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงสี่แยกเรียบ- ศรีสะเกษ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดศรีสะเกษ	378
ตารางที่ 11.24	โครงการย่อยที่จังหวัดสุรินทร์ควรจัดทำ	381

สารบัญแผนภูมิ

	หน้า
แผนภูมิที่ 1.1 จำนวนผู้เดินทางเข้ามายังกัมพูชาของตลาดท่องเที่ยวหลัก 10 ประเทศ จาก ม.ค.-ธ.ค.2547	31
แผนภูมิที่ 3.1 กลยุทธ์หลักประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ การปรับ โครงสร้างการท่องเที่ยว การบริการและการค้า	41
แผนภูมิที่ 4.1 แผนที่จังหวัดสระแก้ว	69
แผนภูมิที่ 4.2 แผนที่แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว	70
แผนภูมิที่ 4.3 ระยะเวลาการก่อสร้างถนนจากปอยเปตไปเสียมเรียบ	71
แผนภูมิที่ 4.4 ผังที่ตั้งของสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวก และสภาพบริเวณ ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศในมุมมองของนักท่องเที่ยว	74
แผนภูมิที่ 7.1 ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความสมดุลในการใช้ชีวิตและการเจริญเติบโต ทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ	189
แผนภูมิที่ 7.2 แผนที่แสดงเส้นทางจากช่องสง่าไปนครวัด	195
แผนภูมิที่ 10.1 ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว	257
แผนภูมิที่ 10.2 ผลการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาแหล่ง ท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว	258
แผนภูมิที่ 10.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์	260
แผนภูมิที่ 10.4 เส้นทางที่ 1 สุรินทร์ถิ่นช้าง	292
แผนภูมิที่ 10.5 เส้นทางที่ 2 มหัศจรรย์ทิศเหนือ	293
แผนภูมิที่ 10.6 เส้นทางที่ 3 ตามรอยอารยธรรมขอม	295
แผนภูมิที่ 10.7 เส้นทางที่ 4 เพลิดเพลินเบื้องใต้	297
แผนภูมิที่ 10.8 เส้นทางที่ 5 ผจญภัยสุดมหัศจรรย์	299
แผนภูมิที่ 10.9 การเชื่อมโยงท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้	301
แผนภูมิที่ 10.10 การเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัดทางทิศตะวันตกเฉียงใต้	303
แผนภูมิที่ 10.11 เส้นทางแบบวงจรท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ	306
แผนภูมิที่ 10.12 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด ศรีสะเกษ	320

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 4.1	บริเวณจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก
รูปภาพที่ 4.2	นักท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก
รูปภาพที่ 5.1	สภาพถนนระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต
รูปภาพที่ 5.2	สถานพยาบาลหนะที่ใช้บริการนักท่องเที่ยวระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต
รูปภาพที่ 5.3	สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ทะเลัน
รูปภาพที่ 5.4	ภายในด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต
รูปภาพที่ 5.5	สภาพบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต
รูปภาพที่ 5.6	บรรยากาศบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ
รูปภาพที่ 5.7	บรรยากาศที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศก่อนการปรับปรุง
รูปภาพที่ 5.8	บรรยากาศที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศหลังการปรับปรุง
รูปภาพที่ 6.1	แผนที่การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุรินทร์
รูปภาพที่ 6.2	แผนที่แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์
รูปภาพที่ 7.1	แผนที่จังหวัดศรีสะเกษ
รูปภาพที่ 7.2	ทิวทัศน์และสภาพเส้นทางระหว่างช่องสะงำไปนครวัด
รูปภาพที่ 7.3	สภาพเส้นทางระหว่างช่องสะงำไปนครวัด
รูปภาพที่ 7.4	สภาพสะพานระหว่างช่องสะงำไปนครวัด
รูปภาพที่ 7.5	บริเวณเมืองอันลองเวง
รูปภาพที่ 7.6	อนุสาวรีย์สันติภาพในเมืองอันลองเวง
รูปภาพที่ 7.7	บริเวณจุดผ่านแดนช่องสะงำ
รูปภาพที่ 7.8	สภาพบริเวณจุดผ่านแดนช่องสะงำ
รูปภาพที่ 9.1	แสดงเส้นทางรถยนต์ระหว่างช่องจอม-อัสลองเวง-เสียมเรียบที่รถรับจ้าง นิยมใช้
รูปภาพที่ 9.2	แสดงเส้นทางรถยนต์ระหว่างช่องจอม-อำเภอสำโรง-ทะเลัน-เสียมเรียบ ที่รถรับจ้างไม่นิยมใช้

บทที่ 1

บทนำ

หลักการและเหตุผล

โครงการวิจัยเรื่องนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาแผนการท่องเที่ยวสำหรับ 3 จังหวัดชายแดนประเทศไทยและกัมพูชาคือ สุรินทร์ ศรีสะเกษ และสระแก้ว รวมไปถึงการพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงประเทศไทยและกัมพูชา นอกจากนี้งานวิจัยจะนำเสนอโครงการที่จะใช้การท่องเที่ยวเป็นวิธีการจัดการความยากจนเข้าสู่การพัฒนาชุมชนในเรื่องของการจ้างงานทางตรง และทางอ้อมในจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษและสระแก้ว รายงานการวิจัยหลายเรื่องได้ชี้ให้เห็นว่าการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยไม่ประสบผลสำเร็จ ทีมนักวิจัยได้มีการนำเสนอยุทธศาสตร์หลากหลาย ซึ่งหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่ได้รับการเสนอแนะคือ การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างประเทศในภูมิภาค อันที่จริงรัฐบาลของประเทศอาเซียนได้แสดงเจตจำนงที่จะประสานงานกันเพื่อพัฒนาผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจร่วมกันหนึ่งในโครงการความร่วมมือคือ ACMECS ซึ่งเน้นการประสานงานกันใน 4 ประเทศ คือ กัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว พม่า และไทย ทั้งนี้ยังไม่รวมโครงการที่มีมาก่อนหน้านี้ อาทิเช่น GMS และ IMTGT ในทุกๆ โครงการความร่วมมือจะปรากฏเรื่องของการท่องเที่ยวซึ่งถือเป็นหัวข้อสำคัญประการหนึ่ง รัฐบาลไทย ผู้เชี่ยวชาญด้านการท่องเที่ยว และนักวิชาการต่างตระหนักถึงความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้านเป็นเสมือนกุญแจไขไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวที่ประสบผลสำเร็จ จังหวัดชายแดนเช่น ศรีสะเกษ และสระแก้วขาดแคลนทรัพยากร และสิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวที่จะทำให้นักท่องเที่ยวนานาชาติเข้ามาเยี่ยมชมเยือน พิชญ สุวรรณโชติ นำเสนอยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวไว้ 6 ประการในการประชุมประจำปีเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวไทยให้เป็นจุดศูนย์กลางการท่องเที่ยวของเอเชีย ระหว่างวันที่ 29-30 เมษายน 2547 ที่มหาวิทยาลัยศิลปากร ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้แก่ การตลาดและการประชาสัมพันธ์ ความร่วมมือทางการท่องเที่ยว 2 อาณาจักร 1 จุดหมายปลายทาง หรือ 3 ประเทศ 1 จุดหมายปลายทาง หรือ 4 ประเทศ 1 จุดหมายปลายทางและเครือข่ายการคมนาคมทางบก แนวคิดในเรื่องความร่วมมือระหว่างภูมิภาคได้รับการสนับสนุนจากประเทศเพื่อนบ้านของเรา อาทิเช่น กัมพูชา Nan Soknov กล่าวว่า ความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้านมีรากฐานมาจากความเป็นไปได้ที่จะร่วมมือกันเพื่อให้เกิดความเจริญทางการท่องเที่ยวจากสิ่งแวดล้อมที่เหมือนกัน และความสามารถในการสร้างผลประโยชน์ร่วมกันจากโครงการท่องเที่ยวในภูมิภาค นโยบายการท่องเที่ยวประการหนึ่งของกัมพูชาคือการเพิ่มความร่วมมือระหว่างประเทศเพื่อนบ้านและประเทศกลุ่มอาเซียนในเรื่องของนโยบายและการวางแผนสำหรับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา

รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชาต่างตระหนักดีถึงความสำคัญของความร่วมมือดังกล่าวจึงมีการเซ็นสัญญาข้อตกลงความร่วมมือเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 ข้อตกลงทั้ง 7 ประการได้แก่ การสร้างทางหลวงหมายเลข 67 เริ่มต้นจากช่องสะงำในอำเภอสทิงพระ จังหวัดศรีสะเกษ ผ่านเมืองอันลองเวง ในกัมพูชาไปที่เสียมเรียบ ข้อตกลงในการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวจากประเทศไทยที่ถือหนังสือผ่านแดนชั่วคราวเดินทางเข้าไปในประเทศกัมพูชาได้จนถึงเสียมเรียบ และนักท่องเที่ยวชาวกัมพูชาจากปอยเปตเดินทางเข้ามาในประเทศไทยได้จนถึงจังหวัดปราจีนบุรี รัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชา ยังตกลงกันในเรื่องของการสร้างด่านเพิ่มขึ้นอีก 3 แห่งเชื่อมต่อจังหวัดตราดและเกาะกง บ้านฝักกาดในจังหวัดจันทบุรีไปที่ไพลิน และช่องจอมในจังหวัดสุรินทร์ไปที่อำเภอสำโรงในกัมพูชา ช่องสะงำในจังหวัดศรีสะเกษมีการเปิดใช้อย่างเป็นทางการในวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 ปัจจุบันนี้นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถเดินทางโดยรถจากอรัญประเทศในจังหวัดสระแก้วไปเสียมเรียบ เพื่อชมโบราณสถานเมืองพระนคร (เสียมเรียบ) ในอนาคตอันใกล้เมื่อทางหลวงหมายเลข 67 สร้างเสร็จสมบูรณ์ นักท่องเที่ยวสามารถไปเยี่ยมชมนครวัดได้โดยเดินทางจากช่องสะงำในจังหวัดศรีสะเกษซึ่งใช้เวลาสั้นกว่า

ช่องสะงำได้เคยมีการใช้มาก่อนตั้งแต่ในอดีต โดยคนท้องถิ่นใช้เป็นเส้นทางการค้าระหว่างรัชสมัยของรัชกาลที่ 5 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เส้นทางนี้ได้รับการเรียกขานกันว่า “The wireless route” (เส้นทางสายลวด) เนื่องจากมีสายโทรเลขเชื่อมต่อประเทศไทย เสียมเรียบ พระตะบอง และ ศรีโสภณ ในปัจจุบันเส้นทางสายนี้กลายเป็นเส้นทางยุทธศาสตร์ภายใต้ยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ (ECS)

ดังได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่า วัตถุประสงค์ประการหนึ่งของโครงการวิจัยชิ้นนี้คือ การพัฒนาแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการบรรเทาความยากจน โดยใช้การท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ ศรีสะเกษ และ สระแก้ว ซึ่งล้วนแต่มีเขตแดนติดกัมพูชาได้ชื่อว่าเป็นจังหวัดที่มีปัญหาความยากจน ดังจะเห็นได้จากตารางด้านล่าง รายได้เฉลี่ยต่อปีต่อหัวของประชากรใน 3 จังหวัด ต่ำกว่า 40,000 บาท ซึ่งหมายความว่าประชากรที่อาศัยอยู่ใน 3 จังหวัดมีรายได้เฉลี่ยน้อยกว่า 4,000 บาทต่อเดือน

ตารางที่ 1.1
รายได้เฉลี่ยต่อปี GPP (บาท) ใน 6 จังหวัด

จังหวัด	2539	2540	2541	2542	2543	2544	2545	2546
ภูเก็ต	141,134	135,018	149,764	145,738	156,345	156,239	173,399	172,932
เชียงใหม่	55,212	55,511	53,796	52,595	49,708	51,770	57,526	59,943
นครราชสีมา	36,548	37,685	35,475	34,305	35,159	36,262	39,074	43,579
สระแก้ว	36,938	36,778	37,415	35,552	35,755	34,212	34,695	36,125
สุรินทร์	20,769	21,572	21,724	20,111	21,225	21,101	21,624	22,620
ศรีสะเกษ	19,960	20,495	20,630	18,659	19,460	20,532	20,955	22,744

โครงการวิจัยชิ้นนี้ยังมีวัตถุประสงค์ในการขยายการท่องเที่ยวเพื่อจัดความยากจน โดยการพัฒนาชุมชน โดยเกี่ยวข้องกับการสร้างโอกาสอย่างต่อเนื่องในการนำนักท่องเที่ยวไปยังชุมชนชายแดนใน 3 จังหวัด เพื่อให้คนท้องถิ่นได้มีโอกาสทำธุรกิจ และโอกาสในการจ้างงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เป็นที่ทราบกันดีในระดับนานาชาติว่า ความเป็นไปได้ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทยขึ้นอยู่กับสิ่งที่มีอยู่ทางวัฒนธรรมและธรรมชาติ สิ่งดึงดูดอันดับแรกคือโบราณสถานเมืองพระนครโกสุมพิสัยมรดกทางวัฒนธรรมที่สร้างขึ้นนี้ได้รับการขึ้นทะเบียนจาก UNESCO ให้เป็นแหล่งมรดกโลก การเดินทางไปเยี่ยมชมสามารถใช้เที่ยวบินนานาชาติระหว่างกรุงเทพฯ-สิงคโปร์ หรือเดินทางด้วยรถผ่านจุดผ่านแดนที่บ้านคลองลึก อำเภอรัญประเทศ และล่าสุดผ่านทางด่านช่องสะงา

ถ้าเราตั้งใจจะส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาภูมิภาคเหล่านี้เพิ่มมากขึ้น ถ้าเราตั้งใจมอบประสบการณ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของคนเอเชียให้นักท่องเที่ยว และถ้าเราต้องการสนับสนุนองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวต่างๆ ให้ยั่งยืนและมีผลกำไรเพื่อจะได้ตอบสนองความต้องการของลูกค้า คือ นักท่องเที่ยว เราต้องเริ่มจากชุมชนท้องถิ่นตามเส้นทางไปสู่ครัววัด ชุมชนของทั้ง 2 ประเทศ ควรเข้ามาร่วมมือกันโดยตรงในการวางแผนการท่องเที่ยว โดยมีเป้าหมายทางการท่องเที่ยวในระดับ พื้นฐานคือการจัดความยากจน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการท่องเที่ยวสำหรับ 3 จังหวัดในประเทศไทยที่มีจุดผ่านแดนถาวรเชื่อมต่อระหว่างประเทศไทยกับกัมพูชาได้แก่ สุรินทร์ ศรีสะเกษ สระแก้ว
2. เพื่อพัฒนาเส้นทางท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกันได้ระหว่างสระแก้วกับเสียมเรียบ สุรินทร์กับเสียมเรียบ และศรีสะเกษกับเสียมเรียบ
3. เพื่อขยายโอกาสทางการท่องเที่ยวอย่างเป็นรูปธรรมให้เกิดขึ้นในจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ

ขอบเขตของการวิจัย

ก. ในส่วนของประเทศไทย

งานวิจัยเรื่องนี้จะทำการศึกษาในพื้นที่ของ 3 จังหวัดที่มีจุดผ่านแดนถาวรเชื่อมต่อทางบกระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาได้แก่ จังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ และปอยเปตจังหวัดมณฑลยโสธร จังหวัดสุรินทร์ที่มีจุดผ่านแดนถาวรช่องจอมและโสนะเหิม จังหวัดอุดรธานี และจังหวัดศรีสะเกษซึ่งมีจุดผ่านแดนช่องสง่าและโพน จังหวัดอุดรธานี

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาจะเป็นทั้งข้อมูลเชิงคุณภาพและข้อมูลเชิงปริมาณ ในส่วนของข้อมูลเชิงคุณภาพจะรวบรวมข้อมูลจาก 3 ระดับได้แก่ ระดับประเทศ ระดับชายแดน และระดับชุมชน

1. ข้อมูลระดับประเทศ

ข้อมูลระดับประเทศได้มาจากการรวบรวม ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์บุคคลต่างๆ ได้แก่ ผู้ว่าราชการจังหวัดหรือรองผู้ว่าราชการจังหวัดที่อยู่ในขอบเขตของการวิจัยทั้ง 3 จังหวัด หัวหน้าสำนักงานจังหวัดหรือนายกองคการบริหารส่วนจังหวัด หัวหน้าสำนักงานเขตการท่องเที่ยวของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย หอการค้าจังหวัด 3 จังหวัด ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการของทั้ง 3 จังหวัด ในส่วนของข้อมูลทุติยภูมิได้แก่ แผนปฏิบัติการท่องเที่ยว หรือยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัด (ถ้ามี) โครงการหรือผลการดำเนินงานทางด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด รายงานโครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2544-2548

2. ข้อมูลระดับชายแดน

2.1 ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการข้ามแดนได้แก่ สารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก สารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองช่องจอม อำเภอกาบเชิง สารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองช่องสง่า อำเภอภูสิงห์ นายอำเภอ

ที่รับผิดชอบอำเภอบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชา เช่น อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว อำเภอบางขัน จังหวัดสุรินทร์ และอำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ กองศุลกากรประจำจังหวัดสระแก้ว ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวในอำเภออรุณประเทศ ในจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ

2.2 ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากประเทศกัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยที่จุดผ่านแดนทั้ง 3

3. ข้อมูลระดับชุมชน

ข้อมูลระดับชุมชนได้มาจากการประชุมกลุ่มย่อยในชุมชนที่คัดเลือกแล้วว่ามีความศักยภาพที่จะพัฒนาให้เกิดกิจกรรมทางการท่องเที่ยวขึ้นในระดับชุมชน โดยจะพิจารณาคัดเลือกตัวบุคคลที่มีบทบาททางด้านการท่องเที่ยวโดยเป็นผู้ประกอบการหรือผู้วางแผนทางด้านการท่องเที่ยว บุคคลเหล่านี้ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนตำบล ผู้ใหญ่บ้าน ครูอาจารย์ พระสงฆ์ เจ้าของกิจการร้านอาหาร และโฮมสเตย์

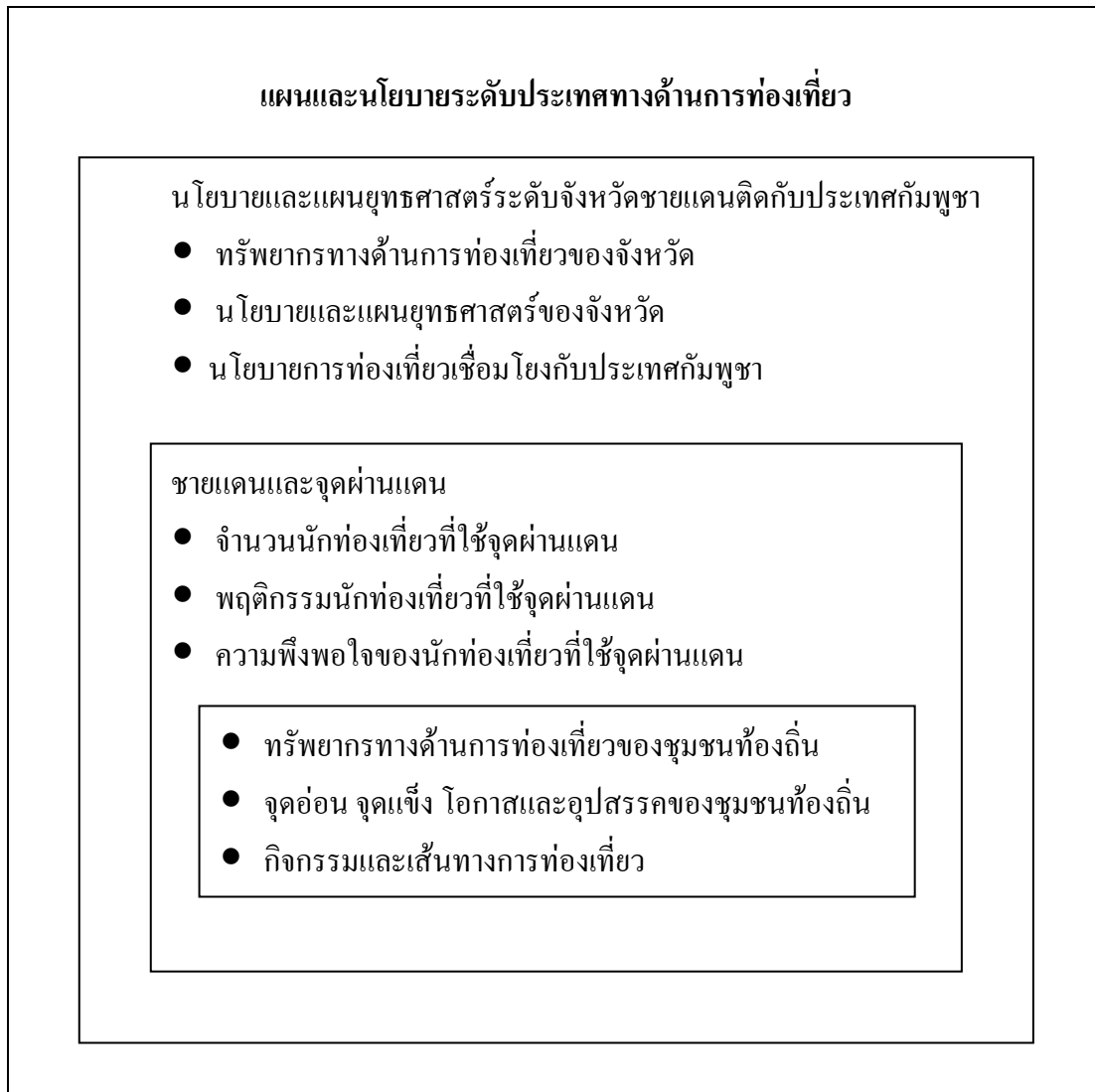
ข. ในส่วนของประเทศกัมพูชา

1. ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้จากการสัมภาษณ์หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวเสียมเรียบ และหัวหน้ากองการศึกษาและฝึกอบรมสำนักงานการท่องเที่ยวเสียมเรียบ

2. ข้อมูลปฐมภูมิจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในเสียมเรียบ

3. ข้อมูลทุติยภูมิจากเอกสาร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

เสียมเรียบประเทศกัมพูชา

- พฤติกรรมนักท่องเที่ยว

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ระดับได้แก่

1. ระดับประเทศ

เป็นการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ ตัวแปรที่กำหนดการศึกษาได้แก่แผนและนโยบายทางด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทย จากเอกสารแผนบริหารราชการแผ่นดินพ.ศ.2548-2551

2. ระดับจังหวัด

2.1 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

2.1.1 ประวัติความเป็นมาของจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ

2.1.2 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัด

2.1.3 นโยบายและแผนยุทธศาสตร์ของทั้ง 3 จังหวัด

2.1.4 นโยบายการเชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา

2.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

2.2.1 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ผู้ว่าราชการจังหวัด/รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และ ศรีสะเกษ

2.2.2 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่หอการค้าจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และ ศรีสะเกษ

2.2.3 การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่กองการบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์

2.2.4 การสัมภาษณ์กงสุลกัมพูชาประจำจังหวัดสระแก้ว

2.2.5 การสัมภาษณ์หัวหน้าสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 8 (สระแก้ว) สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 1 (สุรินทร์) สำนักงานภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เขต 2 (ศรีสะเกษ)

3. ระดับชุมชนท้องถิ่น

3.1 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

3.1.1 ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ภายในชุมชนท้องถิ่น

3.1.2 จุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคของชุมชนท้องถิ่นทางการท่องเที่ยว

3.1.3 กิจกรรมทางการท่องเที่ยว

3.1.4 เส้นทางทางการท่องเที่ยว

3.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

- 3.2.1 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนบริเวณละลุ ตำบลทัพราช อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสระแก้ว
- 3.2.2 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนบริเวณอ่างเก็บน้ำพระปรางค์ ตำบลช่องกุ่ม อำเภอวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว
- 3.2.3 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนบริเวณถ้ำน้ำเขาคีระ (เขาคีระ) ตำบลคลองไถ่ อำเภอคลองหาด จังหวัดสระแก้ว
- 3.2.4 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนหมู่บ้านช้าง ตำบลกระโพธิ์ อำเภอบึงสามพัน จังหวัดสุรินทร์
- 3.2.5 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนบ้านเขวาสินรินทร์ บ้านท่าสว่าง อำเภอเมือง และอำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
- 3.2.6 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาช่องจอม ตำบลตาเมียง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
- 3.2.7 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนวัดสระกำแพงใหญ่ จังหวัดศรีสะเกษ
- 3.2.8 การจัดประชุม focus group ตัวแทนชุมชนบริเวณอุทยานแห่งชาติพระวิหาร อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ

4. ระดับชายแดนและจุดผ่านแดน

4.1 ตัวแปรที่ทำการศึกษา

- 4.1.1 สภาพแวดล้อมทางกายภาพบริเวณบริเวณจุดผ่านแดน
- 4.1.2 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยทางด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ

4.2 แหล่งข้อมูลปฐมภูมิ

- 4.2.1 การสัมภาษณ์เจาะลึกหัวหน้าสารวัตรด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
- 4.2.2 การสัมภาษณ์เจาะลึกหัวหน้าสารวัตรด่านตรวจคนเข้าเมืองช่องจอม อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์
- 4.2.3 การสัมภาษณ์เจาะลึกหัวหน้าสารวัตรด่านตรวจคนเข้าเมืองภูสิงห์ อำเภอภูสิงห์ จังหวัด ศรีสะเกษ
- 4.2.4 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวพลอยสยามทัวร์ อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

4.2.5 การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยว จังหวัดศรีสะเกษ

4.3 ตัวแปรในการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว

4.3.1 ตัวแปรอิสระ

4.3.1.1 ภูมิภาคที่พำนักถาวรของนักท่องเที่ยว

4.3.1.2 อายุ

4.3.1.3 ระดับการศึกษา

4.3.1.4 อาชีพ

4.3.1.5 จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมายังประเทศไทย

4.3.1.6 ลักษณะการเดินทาง

4.3.2 ตัวแปรตาม

4.3.2.1 ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่สนใจจะไปเยือนจังหวัดสระแก้ว

4.3.2.2 กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว

4.3.2.3 กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย

4.3.2.4 จังหวัดที่สนใจจะไปเยือนในประเทศไทย

4.3.2.5 ภูมิภาคที่สนใจจะไปเยือนในประเทศไทย

4.3.2.6 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการเดินทางจากเสียมเรียบสู่จุดผ่านแดนปอยเปต- บ้านคลองลึก

4.3.2.7 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในฝั่งกัมพูชา

4.3.2.8 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในฝั่งไทย

4.3.2.9 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองในฝั่งกัมพูชา

4.3.2.10 ความพึงพอใจเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองในฝั่งไทย

5. การประเมินความเหมาะสมของรายการท่องเที่ยวเชื่อมโยง 3 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา กับจังหวัดเสียมเรียบ

ผู้เข้าประชุม focus group จังหวัดสระแก้วและจังหวัดสุรินทร์จัดทำรายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดสระแก้ว-เสียมเรียบ 3 รายการ รายการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์เสียมเรียบ 3 รายการ จังหวัดศรีสะเกษ 2 รายการ แต่ละรายการผู้เข้าร่วมประชุมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมในมิติต่างๆ โดยใช้ตัวแปรที่วัดความเหมาะสมของรายการท่องเที่ยว 3 จังหวัด มีดังต่อไปนี้

5.1 เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด

5.2 รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ

- 5.3 จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ
- 5.4 ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ
- 5.5 ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ
- 5.6 ประสิทธิภาพทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้รับมีการน้อยเพียงใด
- 5.7 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว
- 5.8 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว
- 5.9 สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว

6. สถานการณ์การท่องเที่ยวในเสียมเรียบ

- 6.1 ตัวแปรที่ทำการศึกษาจากข้อมูลทุติยภูมิ
 - 6.1.1 ลักษณะการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในกัมพูชา
 - 6.1.2 ภูมิภาคที่ส่งนักท่องเที่ยวเข้ามายังกัมพูชา
 - 6.1.3 ตลาดนักท่องเที่ยวหลักของกัมพูชา
 - 6.1.4 รูปแบบการเดินทางจากพนมเปญมายังเสียมเรียบ
 - 6.1.5 รูปแบบการเดินทางจากที่ต่างๆ มายังเสียมเรียบ
 - 6.1.6 ระยะเวลาจากจุดผ่านแดนถาวรไทย-กัมพูชา ไปถึงเมืองสำคัญอื่นๆ ในกัมพูชา
- 6.2 ตัวแปรที่ทำการศึกษาจากข้อมูลปฐมภูมิ โดยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติขณะท่องเที่ยวในเสียมเรียบ จำนวน 251 คน
 - 6.2.1 รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวในเสียมเรียบ
 - 6.2.2 จำนวนวันพักเฉลี่ยในกัมพูชา
 - 6.2.3 จำนวนวันพักเฉลี่ยในเสียมเรียบ
 - 6.2.4 เส้นทางเข้าสู่เสียมเรียบ
 - 6.2.5 เส้นทางออกจากเสียมเรียบ
 - 6.2.6 การรับรู้เกี่ยวกับจุดผ่านแดนช่องจอมและช่องสะงา
 - 6.2.7 ความตั้งใจที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย
 - 6.2.8 กิจกรรมการท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะทำในประเทศไทย
 - 6.2.9 ประเทศที่เคยเดินทางไปเยือนมาก่อนที่จะมาประเทศไทย

7. การประเมินระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ

7.1 สำรวจความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในสระแก้ว สุรินทร์ และ ศรีสะเกษที่ชุมชนท้องถิ่นใน 3 จังหวัดคัดเลือกแล้ว และเห็นว่ามีความศักยภาพทางการท่องเที่ยวเพื่อทดสอบว่านักท่องเที่ยวจะมีความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นมากเพียงใด แหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นได้แก่

7.1.1 จังหวัดสระแก้ว

- 7.1.1.1 ละลุ
- 7.1.1.2 ปราสาทเขาน้อยสีชมพู
- 7.1.1.3 ปราสาทสะดือก๊กอกรรม
- 7.1.1.4 ถ้ำน้ำ
- 7.1.1.5 อุทยานแห่งชาติปางสีดา
- 7.1.1.6 อ่างเก็บน้ำพระปรัง
- 7.1.1.7 ตลาดโรงเกลือ
- 7.1.1.8 ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง
- 7.1.1.9 อุทยานแห่งชาติตาพระยา

7.1.2 จังหวัดสุรินทร์

- 7.1.2.1 หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง
- 7.1.2.2 หมู่บ้านเครื่องเงินเขวาสินรินทร์
- 7.1.2.3 ปราสาทบ้านพลวง
- 7.1.2.4 อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง
- 7.1.2.5 ปราสาทศีขรภูมิ
- 7.1.2.6 งานช้างจังหวัดสุรินทร์
- 7.1.2.7 วังทะลุ
- 7.1.2.8 หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง
- 7.1.2.9 ปราสาทตาเมือน

7.1.3 จังหวัดศรีสะเกษ

7.1.3.1 ปราสาทโดนตวล

7.1.3.2 อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

7.1.3.3 ปราสาทเขาพระวิหาร

7.1.3.4 ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่

7.1.3.5 วัดพระธาตุเรืองรอง

7.1.3.6 น้ำตกสำโรงเกียรติ

7.1.3.7 งานเทศกาลดอกคำءวน

7.1.3.8 วัดล้านขวด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทบทวนวรรณกรรม

จุฑกัศ ศรีคำพร และทวีป ศิริรัสมิ์ ทำโครงการวิจัยในเรื่องยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยในปี 2545 จุดมุ่งหมายของงานวิจัยชิ้นนี้เพื่อหาคำตอบว่าเหตุใดการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยจึงไม่ประสบความสำเร็จ ผลของงานวิจัยชิ้นนี้นำเสนอ 17 ยุทธศาสตร์ในการพัฒนาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภูมิภาค ที่มิจำแน้นเสนอข้อเท็จจริงที่น่าสนใจและเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ที่มีเอกลักษณ์เฉพาะตนของประเทศไทย ข้อเท็จจริงดังกล่าวสามารถสรุปได้ดังนี้ ตลาดการท่องเที่ยวของประเทศในอนุภูมิภาคแม่โขงเป็นตลาดเดียวกันได้แก่ เอเชีย-แปซิฟิก เอเชีย ยุโรป และอเมริกาความร่วมมือทางการท่องเที่ยวเพื่อเชื่อมโยงประเทศในภูมิภาคนี้ คือ ประเทศไทย ลาว กัมพูชา พม่า เวียดนาม และจีน เป็นสิ่งที่ควรกระทำ ประเทศไทยที่เคยมีผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวในตลาดนานกว่าประเทศเพื่อนบ้านกำลังสูญเสียความน่าสนใจ ดังนั้นการเชื่อมโยงประเทศไทยเข้ากับจุดหมายปลายทางอื่นในอนุภูมิภาคแม่โขงเป็นเรื่องจำเป็น ผลจากการวิจัยชี้ให้เห็นอุปสรรคบางประการในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ อุปสรรคดังกล่าวได้แก่ ความไม่ปลอดภัยในกัมพูชาในบริเวณเขาพระวิหาร การไม่มีสถานีรถไฟโดยสารที่เหมาะสมในจังหวัดอุบลราชธานี การทำลายสภาพแวดล้อมในจุดผ่านแดนทางช่องเม็ก และการขาดทรัพยากรบุคคลทางการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพในภูมิภาคการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวระหว่างจังหวัดอุบลราชธานีและจำปาศักดิ์เป็นเรื่องที่น่าสนใจ แต่ต้องพยายามขจัดอุปสรรคอีกมากมายให้หมดไปเสียก่อน ตัวอย่างอุปสรรคได้แก่ ระบบการคมนาคมในจำปาศักดิ์และขั้นตอนศุลกากร ภูมิภาคนี้ดูเหมือนจะดึงดูดนักท่องเที่ยวที่ต้องการเดินทางไปท่องเที่ยวประเทศลาวและเวียดนามต่อไปโดยการผ่านทางช่องเม็กในจังหวัดอุบลราชธานี สาธารณชนอีกประการหนึ่งที่งานวิจัยนำเสนอคือ ผู้ทำวิจัยได้วิเคราะห์ศักยภาพทางการท่องเที่ยวของจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทยและนำมาจัดแบ่งออกได้เป็น 5 กลุ่ม แต่ละกลุ่มต้องการยุทธศาสตร์ 1 เรื่องต่อไปนี้ ยุทธศาสตร์ความร่วมมือ ยุทธศาสตร์การตลาดแบบเชิงกว้าง ยุทธศาสตร์การพัฒนาทางกายภาพ ยุทธศาสตร์ เป็นกลาง และยุทธศาสตร์ไม่เฉพาะเจาะจง กลุ่มจังหวัดที่ต้องการใช้ยุทธศาสตร์แบบหลังสุดได้แก่ จังหวัดกาฬสินธุ์ จังหวัดชัยภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด จังหวัดสกลนคร จังหวัดศรีสะเกษ จังหวัดมุกดาหาร จังหวัดสระแก้ว และอื่นๆ

ผู้วิจัยได้แสดงให้เห็นว่าในช่วงระยะเวลา 26 ปีตั้งแต่พ.ศ. 2520 ถึง 2545 โครงการวิจัยหลายโครงการ การสำรวจ การประชุมสัมมนา ถูกจัดทำโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทย โครงการ 23 โครงการถูกลบบัญชีไว้เพื่อแจ้งให้เราทราบว่ามีความสำคัญที่เชี่ยวชาญในการกระจายรายได้ผ่านทางการท่องเที่ยวในภูมิภาคนี้ อย่างไรก็ตาม การพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดแถบภาคตะวันออกเฉียงเหนือยังไม่ก้าวหน้า ข้อมูลจากโครงการ วิจัยชิ้นนี้แสดงผลให้เห็นว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีส่วนแบ่งของการเดินทางเข้ามาของนักท่องเที่ยว 15.33 เปอร์เซ็นต์ เป็นอันดับที่สองรองจากภาคกลางซึ่งมีส่วนแบ่ง 20.76 เปอร์เซ็นต์และอันดับสาม รองจากกรุงเทพฯ ซึ่งมีส่วนแบ่งของการเดินทางเข้ามามากที่สุดคือ 25.32 เปอร์เซ็นต์ ทั้งๆ ที่ส่วนแบ่งของการเดินทางเข้ามาในภูมิภาคจะอยู่เป็นลำดับที่สาม แต่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือกลับมีรายได้จากการท่องเที่ยวเพียง 4.22 เปอร์เซ็นต์ ซึ่งต่ำสุดในภูมิภาคทั้งหมด ในขณะที่กรุงเทพฯ มีรายได้มากที่สุดในทุกภูมิภาคคือ 41.13 เปอร์เซ็นต์ ผู้วิจัยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ทางการท่องเที่ยวของภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และเปิดเผยข้อมูลว่าภูมิภาคนี้มีจุดแข็งและโอกาสมากกว่าจุดอ่อนและอุปสรรค ผู้วิจัยได้จัดแสดง 11 เส้นทางท่องเที่ยวซึ่งได้รับการแนะนำในโครงการวิจัยร่วมระหว่างบริษัทเทสโก้ คอมพานี จำกัด และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร เส้นทางท่องเที่ยวดังกล่าวมีชื่อเรียกว่า เส้นทางวัฒนธรรมเขมร ผู้เยี่ยมชมสามารถแวะชมสถานที่ท่องเที่ยวที่ดึงดูดใจได้มากมาย อาทิเช่น โบราณสถานเขมร สถานที่ทางประวัติศาสตร์ มรดกทางธรรมชาติ และศูนย์ศึกษาสัตว์หมีกับซึ่งตั้งอยู่ในภาคอีสานตอนล่าง การเดินทางใช้ระยะเวลา 2-4 วัน บางครั้งการเดินทางอาจสิ้นสุดลงที่อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ก็ยังมีข้อเสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชื่อมโยงอุบลราชธานี และทะเลจีนใต้ และยังมีเส้นทางไปโสมจินตจิตต์โดยผ่านทางลาว และกัมพูชา อย่างไรก็ตามเส้นทางเหล่านี้ถูกรวมเข้าด้วยกันและแนะนำโดยทางฝ่ายไทยเท่านั้น ฝ่ายกัมพูชาและลาวยังไม่ได้ดำเนินการใดๆ เลย ท้ายที่สุดการวิจัยนำเสนอ 17 ยุทธศาสตร์สำคัญในการพัฒนาการท่องเที่ยวในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ยุทธศาสตร์ดังกล่าวได้แก่

1. การตลาดแบบเชิงกว้าง เน้นไปที่ผู้เยี่ยมชมที่เข้ามาภายในประเทศ โดยแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับสิ่งดึงดูดความสนใจที่มีอยู่ในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. จัดตั้งศูนย์การประชุมในภูมิภาคนี้
3. เพิ่มการท่องเที่ยวแบบ MICE ในภูมิภาคนี้
4. แจ้งต่อสาธารณชนทั่วโลกเกี่ยวกับร่องรอยของอารยธรรมและประวัติศาสตร์โดยผ่านการโฆษณา และสื่ออื่นๆ รวมไปถึงการจัดการแสดงประเภทแสง-สี
5. การจัดทำแผ่นพับ คู่มือ ซีดี วีซีดีและแผนที่ ซึ่งเกี่ยวข้องกับแหล่งดึงดูดใจในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6. การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในเรื่องของการฝึกอบรมภาษาต่างประเทศ การจัดการโรงแรมและท่องเที่ยว โปรแกรมการฝึกอบรมมัคคุเทศก์ และการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน

7. การจัดแสดงสาธิตผลิตภัณฑ์ที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน ซึ่งผู้มาเยือนสามารถเห็นวิธี การผลิตร่วม ผ้าไหม และอาหารท้องถิ่นของภาคตะวันออกเฉียงเหนือว่ามีขั้นตอนการทำอย่างไร นอกจากนี้ผู้มาเยือนยังสามารถเรียนรู้วิธีการผลิตอาหารกระป๋องอีกด้วย

8. การใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ทางการท่องเที่ยว

9. สนับสนุนทางการเงินแก่บริษัทนำเที่ยวท้องถิ่น

10. โปรแกรมการพัฒนาสวนสนุกเฉพาะอย่างในบริเวณพื้นที่ราบกุลาร้องไห้

11. กระตุ้นให้องค์กรที่ไม่ใช่ภาครัฐเริ่มทำสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ๆ ออกมา อาทิเช่น ห้องจำลองทางวัฒนธรรม การแสดงทางวัฒนธรรม พิพิธภัณฑสถานไดโนเสาร์ การแสดงของช้าง การผลิตภาพยนตร์ และอื่นๆ

12. การพัฒนาจังหวัดนครราชสีมาให้เป็นประตูสู่จังหวัดอื่นๆ ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ทั้งนี้ร่วมไปถึงการจัดสร้างศูนย์กลางการประชุม ห้องจำลองทางวัฒนธรรม ทางหลวงซึ่งเชื่อมโยงจากสนามบินไปยังแหล่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยวอื่นๆ ศูนย์กลางเส้นทางการบินไปยังเมืองสำคัญ เส้นทางรถไฟไปยังจังหวัดที่ยังไม่มีเส้นทางรถไฟผ่าน และการจัดสร้างสนามบินนานาชาติในจังหวัดอุบลราชธานี

13. ศูนย์กลางหัตถกรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และศูนย์กลางวัฒนธรรมภาคตะวันออกเฉียงเหนือในจังหวัดนครราชสีมา

14. งบประมาณควรถูกจัดสรรให้กับภูมิภาคเพื่อการพัฒนาในภาพรวมมากกว่าการจัดสรรไปยังแต่ละจังหวัด เนื่องจากการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวควรทำในระดับภูมิภาค

15. การก่อสร้างเส้นทางทางอากาศเชื่อมโยงเมืองสำคัญ อาทิเช่น อุบลราชธานี สุรินทร์ บุรีรัมย์ ขอนแก่นและอุดรธานีและถ้าเป็นไปได้ควรมีเส้นทางเชื่อมโยงเมืองสำคัญในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับเมืองสำคัญของประเทศเพื่อนบ้านเช่น เวียดนาม ลาว พม่า ไทย และจีน

16. การส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงเกษตรกรรมโดยการสร้างเส้นทางท่องเที่ยวไปยังศูนย์กลางการผลิตข้าวหอมมะลิในพื้นที่ราบกุลาร้องไห้

17. การก่อสร้างบ่อนการพนันที่ถูกต้องกฎหมาย

ในปีพ.ศ.2547 สุเทพ พันธ์ประสิทธิ์ และเลิศพร ภาระสกุล ดำเนินโครงการวิจัยในเรื่องยุทธศาสตร์การบริหารเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัดชายแดนประเทศไทยและกัมพูชา: กรณีศึกษาจังหวัดสระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ผลการวิจัยพบว่านักท่องเที่ยว 3 ใน 4 ที่มาเยี่ยมชม 4 จังหวัดเหล่านี้เป็นชาวยุโรป อเมริกัน และออสเตรเลีย 1 ใน 4 มาจากญี่ปุ่นและประเทศ

แถบเอเชียอื่นๆ อายุส่วนใหญ่ (46 เปอร์เซ็นต์) จะอยู่ระหว่าง 25-34 ปี วุฒิการศึกษาของคนส่วนมาก (65 เปอร์เซ็นต์) จะอยู่ระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่า นอกจากนี้คนส่วนมากเหล่านี้ประกอบอาชีพที่มีรายได้ค่อนข้างสูง โสดและเดินทางตามลำพัง ผู้วิจัยได้ข้อสรุปว่านักท่องเที่ยวส่วนมากที่มาเยี่ยมชม 4 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา เป็นนักท่องเที่ยวที่มาซ้ำและเดินทางแบบมีเป้สะพายหลัง นักท่องเที่ยวเหล่านี้มีแนวโน้มที่จะพักในประเทศไทยมากกว่า 2 อาทิตย์ นอกจากนี้เขายังสรุปว่านักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมภูมิภาคอีสานตอนล่างเป็นนักท่องเที่ยวที่เคยมาประเทศไทยมาก่อนและชอบสิ่งที่จะเดินทางไปยังภูมิภาคอีสานตอนล่างหลังจากที่พวกเขาได้ไปเยี่ยมชมจังหวัดต่างๆ ที่มีชื่อเสียง เช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต ชลบุรี และสุราษฎร์ธานี แหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวใน 4 จังหวัดที่ได้รับการประเมินผลโดยผู้เชี่ยวชาญว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงได้แก่ ศาสนสถานเขมร เช่น พนมรุ้ง เมืองจำปาศรี ธรรมิกราช พระวิหาร และสถูปก๊อกรม เช่นเดียวกับงานช้าง หมู่บ้านหัตถกรรม 2 หมู่บ้านคือ หมู่บ้านเครื่องเงินบ้านเขวาสินรินทร์ และหมู่บ้านเครื่องจักสานบุญมถูกจัดอันดับว่ามีศักยภาพสูง สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่จัดว่ามีศักยภาพปานกลางได้แก่ หมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ น้ำตกสำโรงเกียรติและงานเทศกาลดอกคำดวนในศรีสะเกษ ผลการวิจัยแสดงว่ายังมีความไม่ประสานกันระหว่างศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวและความสนใจของนักท่องเที่ยวในการเยี่ยมชมแหล่ง แหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูงก็ไม่ใช่จะได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวที่ผู้วิจัยสัมภาษณ์ทั้งหมด ตัวอย่างเช่น หมู่บ้านเครื่องเงินและหมู่บ้านเครื่องจักสาน ปราสาทศีขรภูมิซึ่งล้วนมีศักยภาพการท่องเที่ยวสูงแต่ไม่ได้รับความสนใจมากนักจากนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังพบว่าระดับความสนใจยังแตกต่างกันไปในแต่ละเชื้อชาติ ซึ่งหมายความว่าแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้มีกลุ่มตลาดของตนเอง และกลุ่มตลาดใหญ่ที่สุดดูเหมือนจะเป็นตลาดนักท่องเที่ยวชาวญี่ปุ่น คณะทำวิจัยเสนอแนะยุทธศาสตร์การท่องเที่ยว 8 ข้อ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. เส้นทางการค้าและการท่องเที่ยวเชื่อมโยงศรีสะเกษ สุรินทร์ สระแก้ว ไปยังเสียมเรียบ
2. การพัฒนาการท่องเที่ยวรูปแบบอื่น เช่น การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ รวมไปถึงการพิจารณาก่อสร้างศูนย์รวมความบันเทิงในบริเวณนี้
3. การพัฒนาทรัพยากรบุคคลในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว
4. การสร้างเครื่องหมายเพื่อการค้าของภูมิภาคและจังหวัด
5. การพัฒนาความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระหว่างชุมชนและภาคเอกชน
6. การให้ความสนับสนุนทางการเงินกับประเทศเพื่อนบ้าน (กัมพูชา) ในการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อใช้สำหรับการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยว
7. นโยบายเมืองแฝด : การท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างเมืองหลักในประเทศไทยกับเมืองหลักในประเทศกัมพูชา เช่น อุตรธานี กับพระวิหาร ศรีสะเกษ และอุดรมิชัยในกัมพูชา สุรินทร์และอุดรมิชัยบุรีรัมย์ และบันเตียเมียนเจย สระแก้ว และบันทายมิชัย เป็นต้น

8. การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางบกเพื่อให้นักท่องเที่ยวมหาชน และนักท่องเที่ยวต่างประเทศที่เดินทางตามลำพังสามารถเดินทางตามเส้นทางแนะนำได้

ท้ายที่สุดผู้วิจัยได้เสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยว 6 สายเชื่อมโยงระหว่างไทย-กัมพูชา ดังนี้

1. อรัญประเทศ – เสียมเรียบ
2. สุรินทร์ – โอสะเกษ – เสียมเรียบ ผ่านทางด่านช่องจอม
3. ศรีสะเกษ – เสียมเรียบ ผ่านทางด่านช่องสะงำ
4. ศรีสะเกษ – พระวิหาร
5. กรุงเทพฯ – บ้านเดียมเยนเจ
6. ศรีสะเกษ – พระวิหาร – อุบลราชธานี – จำปาศักดิ์

ในปีพ.ศ.2545 ศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ดำเนินการวิจัยในหัวข้อ “แผนปฏิบัติการเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวสำหรับอนุภูมิภาค จังหวัดขอนแก่น กาฬสินธุ์ อุดรธานี และหนองคาย” ผลการวิจัยพบว่า แนวโน้มของตลาดนักท่องเที่ยวในทุกๆ จังหวัดของอนุภูมิภาคมีอัตราการเติบโตต่อปีเพิ่มสูงขึ้นทั้งในเรื่องปริมาณและระยะเวลาการพำนักในอนุภูมิภาค ทั้งนี้เป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยภาครัฐและภาคเอกชนซึ่งถือเป็นทางเลือกใหม่สำหรับการท่องเที่ยวของประเทศซึ่งแตกต่างจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่นๆ และสามารถที่จะได้รับการพัฒนาหรือมีศักยภาพในการปรับเปลี่ยนไปเป็นแหล่งท่องเที่ยวนานาชาติ ปัญหาเฉพาะของการเป็นแหล่งท่องเที่ยวคือมาตรฐานการบริการที่ไม่เท่ากันในการจัดหาสิ่งอำนวยความสะดวกสบายให้กับผู้มาเยือน กลุ่มศึกษาได้พัฒนาโครงสร้างยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย

1. ริเริ่มความแตกต่างทางการท่องเที่ยวในขอบเขตของการศึกษาเพื่อที่นักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศจะได้มีตัวเลือกใหม่เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเช่นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์และโบราณคดี การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม และการท่องเที่ยวในประเทศไทยเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้าน

2. การใช้จุดแข็งของการมีพรมแดนติดต่อกับลาวเป็นจุดขายในการดึงดูดนักท่องเที่ยวและเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวสำหรับการเยี่ยมชมเยือนประเทศเพื่อนบ้าน

3. การเน้นวิธีการเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวซึ่งรวมไปถึงความสะดวก และข้อมูลที่จะถ่ายทอดให้กับนักท่องเที่ยว

4. การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเป็นกลุ่ม

กลุ่มวิจัยนำเสนอ 4 ยุทธศาสตร์ ซึ่งประกอบไปด้วย

1. Spicy I – san : เน้นการรับประทานอาหารอีสานซึ่งเป็นประโยชน์ต่อร่างกายและรสชาติอร่อย
2. Visit I – san Unseen Thailand : ภูมิภาคอีสานมีเอกลักษณ์ทางธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรม ได้แก่

- : บั้งไฟพญานาค : ความเชื่อ และความจริง
- : การฟั่นกระยะยาวบนฝั่งแม่น้ำโขง
- : คุ่มคำชะโนด : บ้านเกียรติยศ
- : บ้านป่า : ศูนย์กลางการผลิตหัตถกรรมผ้าฝ้ายและผ้าไหม
- : หมู่บ้านงูจงอาง
- : บ้านเชียง : แหล่งมรดกโลก และอื่นๆ

โครงการซึ่งจะถูกนำมาพัฒนาเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว คือ

- : การสร้างเส้นทางท่องเที่ยว Unseen
- : การส่งเสริมการตลาดสำหรับแหล่งท่องเที่ยว Unseen
- : การปรับปรุงและพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของอนุภูมิภาค เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวท้องถิ่นและจากภายนอก
- : การสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

3. Discovery I – san

ภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยอุดมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดีและศาสนา ศิลปวัฒนธรรม และประเพณี มรดกทางวัฒนธรรมและธรรมชาติเหล่านี้เป็นเป้าหมายอันดีเลิศสำหรับการท่องเที่ยวแบบมีความสนใจเฉพาะด้าน

4. Networking I-san through to Vientiane

การสร้างเครือข่ายเชื่อมโยงอีสานไปจนถึงเวียงจันทน์ถือเป็นยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวสำหรับอนุภูมิภาค ซึ่งต้องการเน้นความสำคัญของการท่องเที่ยวแบบเชื่อมโยงในอนุภูมิภาคไปยังประเทศเพื่อนบ้าน ขอนแก่น อุรธานี และหนองคาย ล้วนแต่ตั้งอยู่บนเส้นทางมิตรภาพ สะพานมิตรภาพ ไทย-ลาวซึ่งเชื่อมโยง 2 ประเทศเข้าด้วยกันเป็นที่รู้จักกันดีในหมู่นักท่องเที่ยวจากออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ญี่ปุ่น และประเทศอื่นๆ ในเอเชีย

นักวิจัยได้เสนอแนะยุทธศาสตร์การป้องกันประกอบการพิจารณาด้วย พวกเขาเน้นในเรื่องของการพัฒนาการบริหารและการบริการสำหรับการท่องเที่ยว ยุทธศาสตร์เหล่านี้ประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับการบริการ การติดต่อสื่อสาร การบริการการท่องเที่ยว ที่พัก ความบันเทิง การบริการภัตตาคารและของที่ระลึก การบริหารขององค์กรการท่องเที่ยวท้องถิ่น การตลาดและการประชาสัมพันธ์ การบริหารจัดการนักท่องเที่ยว

กลุ่มผู้วิจัยยังได้นำเสนอโครงการพัฒนาอีกมากมายภายใต้แผนยุทธศาสตร์ อาทิเช่น โครงการพัฒนาภายใต้ยุทธศาสตร์ Spicy I – san, Visit I – san Unseen Thailand, Discovery I – san และ Network I-san through Vientiane ซึ่งโครงการหลังนี้ประกอบไปด้วยหลายโครงการ ได้แก่ โครงการ

เชื่อมโยงอีสานและภูมิภาคภายนอก โครงการทัวร์เหมาจ่ายไทย-ลาว โครงการสร้างความร่วมมือทางการตลาดระหว่างไทย-ลาวเพื่อประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวร่วมกันระหว่างสองประเทศ โครงการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับอนุภูมิภาคภายนอก โครงการจัดเทศกาลระหว่างสองประเทศเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว และโครงการแข่งรถยนต์ทางไกลจากอีสานไปเวียงจันทน์

สำหรับประโยชน์ของผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว กลุ่มวิจัยจากมหาวิทยาลัยขอนแก่นได้เสนอแนะเส้นทางท่องเที่ยวภายใต้ยุทธศาสตร์ Visit I-san Unseen Thailand และ Networking I – san Through Vientiane ทั้งหมด 15 เส้นทางต่อไปนี้

1. เส้นทางศึกษาธรรมชาติ
2. ตามรอยเท้าไดโนเสาร์
3. เส้นทางโบราณ
4. เส้นทางพระธาตุ
5. เส้นทางผ้าไหม ผ้าฝ้ายมัดหมี่
6. เส้นทางการท่องเที่ยวแม่โขง
7. เส้นทางสิ่งก่อสร้างโบราณ (ถู)
8. เส้นทางเกษตรกรรม
9. เส้นทางอาหาร
10. เส้นทางแหล่งภูมิปัญญา
11. เส้นทางสักการะพระเกจิอาจารย์
12. เส้นทางวัดในอีสาน
13. เส้นทางผจญภัย
14. เส้นทางเทศกาล วัฒนธรรม และปรากฏการณ์ธรรมชาติ
15. เส้นทางซื้อของ และของที่ระลึก

ในปีพ.ศ.2547 Nan Soknov ได้ทำการวิจัยในหัวข้อ “การวางแผนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและการพัฒนาแบบยั่งยืนในกัมพูชา” เขากล่าวถึงความร่วมมือระหว่างกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย แนวคิดของเขาเริ่มต้นจากความเป็นจริงที่ว่ากัมพูชาและประเทศเพื่อนบ้านต่างมีส่วนเกี่ยวข้องในการเติบโตของการท่องเที่ยว สภาพแวดล้อมที่เหมือนกัน และสามารถมีผลประโยชน์ร่วมกันจากโครงร่างการท่องเที่ยวภูมิภาค แผนงานโครงการการท่องเที่ยวของกัมพูชาได้พิจารณาปัจจัยสำคัญเช่น ความร่วมมือทางเศรษฐกิจที่เรียกว่า การพัฒนาสามเหลี่ยมมรกตระหว่างกัมพูชา ลาว และประเทศไทย และการพัฒนาสามเหลี่ยมระหว่างกัมพูชา ลาว และเวียดนาม เขายังเสนอแนะการบริหารจัดการเครือข่ายสำหรับความร่วมมือทางการท่องเที่ยว ซึ่งประกอบไปด้วย

1. การเพิ่มด่านขาเข้าระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน และการบริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบหลากหลายจุดหมายปลายทาง
2. ไม่ต้องมีการขอวีซ่าสำหรับประเทศเพื่อนบ้านในเอเชีย
3. การวางแผนยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวสำหรับประเทศกลุ่มเอเชีย
4. โครงร่างการออกกฎหมายสำหรับความร่วมมือของประเทศกลุ่มเอเชีย
5. การเชื่อมโยงการคมนาคมทางอากาศนานาชาติ และภูมิภาค
6. ข้อกำหนดมาตรฐานสำหรับโครงสร้างพื้นฐาน การบริการ สิ่งอำนวยความสะดวกและการควบคุมมลภาวะแวดล้อม

เขายังเสนอแนะความร่วมมือทางเศรษฐกิจ การศึกษา และสังคมเช่นเดียวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

Amran Hamzah ทำโครงการวิจัยเกี่ยวกับนโยบายและการวางแผนอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในมาเลเซีย ปีพ.ศ.2547 เขารายงานว่าองค์กรวางแผนการท่องเที่ยวในมาเลเซียซับซ้อน และได้รับอิทธิพลจากรูปแบบการบริหาร 3 ข้อคือ สมาพันธรัฐ รัฐบาลกลางและองค์กรส่วนท้องถิ่น การท่องเที่ยวในมาเลเซียเป็นเรื่องของสมาพันธรัฐ และการวางแผนนโยบายทั้งหมดถูกกำหนดโดยรัฐมนตรีวัฒนธรรม ศิลปะและการท่องเที่ยว(MOCAT) หน่วยงานวางแผนเศรษฐกิจของรัฐบาลกลาง (SEPU) กำหนดยุทธศาสตร์และนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวภายในแต่ละรัฐ อย่างไรก็ตามรัฐบาลกลางมีเป้าหมายหลักอยู่ที่การส่งเสริมการท่องเที่ยวมากกว่าการพัฒนาผลิตภัณฑ์ เมื่อเร็วๆ นี้ รัฐบาลสมาพันธรัฐ จัดตั้งสภาการท่องเที่ยวของรัฐ (STC)สำหรับทุกๆ รัฐบาลคาบสมุทรมลายูเพื่อสร้างความเชื่อมโยงระหว่างรัฐบาลของสมาพันธรัฐและรัฐบาลของแต่ละรัฐในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทุกเรื่อง

ในระดับท้องถิ่นองค์กรส่วนท้องถิ่นได้รับมอบหมายให้คิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและแนวทางปฏิบัติ MOCAT ต้องการให้องค์กรส่วนท้องถิ่นมีความกระตือรือร้นมากขึ้นในการวางแผน การจัดการ และการส่งเสริมการท่องเที่ยว ความร่วมมือในระหว่างภูมิภาคในเรื่องการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอยู่ในรูปแบบของสามเหลี่ยมความเติบโตในการพัฒนาเศรษฐกิจ เรียกชื่อว่า สามเหลี่ยมความเติบโตอินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ไทย (IMTGT) สามเหลี่ยมความเติบโตสิงคโปร์-Johore-Riau (SIJORI) และสามเหลี่ยมความเติบโตบรูไน-อินโดนีเซีย-มาเลเซีย-ฟิลิปปินส์ เอเชียตะวันออก (BIMP-EAGA) สามเหลี่ยมความเติบโตเหล่านี้เป็นการริเริ่มของรัฐบาลซึ่งเกี่ยวข้องกับความร่วมมือของภาคเอกชนเพื่อกระตุ้นความเติบโตทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน หากมองแนวคิดสามเหลี่ยมความเติบโตเหล่านี้สามารถตีความได้ว่าเป็นเสมือนวิธีการเปลี่ยนไปยังโลกที่ไร้พรมแดน แต่หากพิจารณาในประเด็นของการประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติในเรื่องของสามเหลี่ยมความเติบโต SIJORI คือ การสร้างความเจริญก้าวหน้าอย่างสำคัญ โดยขึ้นอยู่กับการลงทุนอย่างมหาศาลโดยบริษัทที่มีฐานในสิงคโปร์ใน

โครงการการท่องเที่ยวบนหมู่เกาะบินตัน และบัตัมของอินโดนีเซีย ในประเด็นของการตลาดการท่องเที่ยวนานาชาติ รัฐบาลและบริษัทอุตสาหกรรมกำหนดจุดเน้นไปยังตลาดที่ปรากฏเด่นชัดได้แก่ จีน ตะวันออกกลาง และอินเดีย มาเลเซียดำเนินการจับกลุ่มตลาดเฉพาะโดยขึ้นอยู่กับยุทธศาสตร์การตลาดระยะยาวและสถานการณ์โลก ความเป็นอิสระของเส้นทางทางอากาศภายในเอเชียและการเติบโตอย่างรวดเร็วของสายการบินแบบประหยัดภายในภูมิภาคล้วนแล้วแต่มีผลกระทบอย่างสำคัญต่อการเดินทางระหว่างประเทศ นอกจากนี้ยังมีวิธีการที่ชัดเจนในการพัฒนาการท่องเที่ยวระหว่างพรมแดนรวมเข้ากับการท่องเที่ยวแบบอิงธรรมชาติ ในปัจจุบันรัฐบาล รัฐมาเลเซียและปะลิส มีความพยายามในการปรับปรุงการวางแผน การจัดการ และการส่งเสริมสวนสาธารณะของรัฐปะลิส และอุทยานแห่งชาติตะเลบันทางใต้ของประเทศไทยเพื่อเป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวระหว่างพรมแดน

อุตสาหกรรมเรือสำราญมีการเติบโตอย่างดีภายในภูมิภาค ประเทศมาเลเซียมีบริษัท Star Cruises ผู้ขาดกิจการ การเติบโตของการท่องเที่ยวเรือสำราญเป็นส่วนประกอบที่สำคัญต่อการเที่ยวชมจุดหมายปลายทางหลายแห่งภายในภูมิภาค ปัจจุบันเรือสำราญที่แล่นตามช่องแคบมะละกาได้รับความนิยมอย่างสูงโดยมีจุดพักค้างที่สิงคโปร์ มะละกา บรูไนลังกาวิ และเกาะภูเก็ต ทางรถไฟสายทรานเอเชียเชื่อมระหว่างสิงคโปร์และคุนหมิงในจีน เป็นโครงการระยะยาว ซึ่งจะส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อการเดินทางระหว่างภูมิภาคภายในภูมิภาคเอเชีย เส้นทางรถไฟเชื่อมต่อยาว 5500 กิโลเมตรจะผ่านมาเลเซีย ไทย เวียดนาม และลาว แต่ยังไม่เป็นผลสำเร็จเนื่องจากปัญหาทางการเมืองและการเงิน

2.2 การท่องเที่ยวในกัมพูชาก่อนปีพ.ศ.2543

Paul Leung, Terry Lam และ Simon Wong ทำการศึกษาเกี่ยวกับโอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชาเมื่อปีพ.ศ.2540 ทั้ง 3 คน มาจากมหาวิทยาลัยฮ่องกง โปลีเทคนิค ผลการศึกษาทำให้เห็นธรรมชาติการท่องเที่ยวในกัมพูชาเมื่อปีพ.ศ.2540 เด่นชัดขึ้น รวมไปถึงโอกาสและอุปสรรค การศึกษาดังกล่าวยังทำให้เรามีแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวในกัมพูชาภายหลังสงครามการเมืองสิ้นสุดลงว่ามีลักษณะอย่างไร ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ดังนี้

กัมพูชาถูกมองว่าเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางหลักสำหรับการพัฒนาในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ข้อมูลเกี่ยวข้องกับประเทศและแหล่งดึงดูดใจค่อนข้างหายาก การศึกษาเรื่องนี้แสดงให้เห็นโอกาสและอุปสรรคที่อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกัมพูชาเผชิญอยู่ในขณะนี้ ในปีพ.ศ.2503 กัมพูชาเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางที่มีอัตราการเติบโตของนักท่องเที่ยวอย่างรวดเร็วในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และถูกมองว่าเป็นดินแดนมหัศจรรย์สำหรับนักท่องเที่ยวชาวตะวันตก ระหว่างยุคทองของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวกัมพูชา พนมเปญ ซึ่งมีวัฒนธรรมโดดเด่น ประเพณี และมรดกตกทอดอันได้แก่วัดในตำนานใกล้เคียงเรียบและโดยเฉพาะอย่างยิ่งนครวัด ล้วนได้รับการพิจารณาว่าเป็นสถานที่หลักในการดึงดูดนักท่องเที่ยว สงครามการเมืองซึ่งเริ่มในปีพ.ศ.2513 ทำให้ปีแห่งความเจริญรุ่งเรือง

สิ้นสุดลงจนกระทั่งในปีพ.ศ.2535 เมื่อภาวะเศรษฐกิจเริ่มได้รับแรงผลักดันเนื่องจากสหรัฐอเมริกาจัดให้มีการรักษาสันติภาพและแผนการอยู่ร่วมกัน ซึ่งช่วยสร้างความมั่นคงทางการเมืองในกัมพูชา

รัฐบาลกัมพูชามีความกระตือรือร้นเป็นอย่างมากในการเปิดชายแดนอีกครั้งหนึ่ง เพื่อต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ อย่างไรก็ตามประเทศกำลังต้องเผชิญหน้าปัญหานานัปการซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา การขาดโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งอุปกรณ์บำบัดน้ำเสีย ที่พักอาศัยและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ไม่เพียงพอ ประเด็นความปลอดภัยส่วนบุคคล และความสามารถในการเข้าถึงจุดหมายปลายทางที่สอง ล้วนแล้วแต่เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสนใจทันที

ผลสำรวจของงานชิ้นนี้และข้อมูลที่ได้อย่างจำกัดในรูปแบบข้อมูลชั้นสอง ทำให้เราใช้การสัมภาษณ์แบบเจาะลึกและการสังเกตเบื้องต้น รวมไปถึงการเยี่ยมชมแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นเครื่องมือระยะแรกในการรวบรวมข้อมูล ผู้เขียนได้ไปเยี่ยมชมเยือนประเทศกัมพูชา 2 ครั้ง ในระหว่างปีพ.ศ.2538 และ 2539 เพื่อทำการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่รัฐบาล เจ้าของโรงแรม ตัวแทนการท่องเที่ยว และประชาชนทั่วไป เพื่อค้นหามุมมองที่แตกต่างกัน

ยุทธศาสตร์ดังกล่าวถูกกำหนดขึ้นจากนักท่องเที่ยวที่เข้ามา โดยผ่านทางสนามบินนานาชาติโปเจนตง แต่อย่างไรก็ตามยังไม่มีการบินกักจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนที่เข้ามาโดยการคมนาคมรูปแบบอื่น เช่น รถไฟ เรือเฟอร์รี่ ตารางด้านล่างแจกแจงจำนวนผู้มาเยี่ยมชมเยือนโดยเชื้อชาติในปีพ.ศ.2537

ตารางที่ 2.1

จำนวนผู้มาเยี่ยมเยือน จำแนกตามเชื้อชาติ มกราคม – ธันวาคม 2537

เชื้อชาติ	การเข้ามา 2537	เปอร์เซ็นต์
จีน	20,782	11.77
ฝรั่งเศส	19,164	10.85
ไทย	15,197	8.6
สหรัฐอเมริกา	14,659	8.3
ญี่ปุ่น	12,827	7.26
ไต้หวัน	10,218	5.79
มาเลเซีย	8,389	4.75
สิงคโปร์	6,962	3.94
ออสเตรเลีย	6,843	3.87
สหราชอาณาจักร	5,642	3.19
แคนาดา	3,824	2.17
เยอรมันนี	2,731	1.55
สวีเดน	2,008	1.14
เวียดนาม	1,336	0.76
อิตาลี	1,244	0.70
อื่นๆ	44,719	25.36
รวม	176,617	100.00

ที่มา : กระทรวงมหาดไทยและองค์การการบินพลเรือน (2538)

2.2.1 โอกาสและอุปสรรค

ปัจจัยด้านภูมิศาสตร์

นับเป็นโชคร้ายอย่างยิ่งที่แหล่งดึงดูดใจทั้งหลายถูกทำลายโดยปัจจัยด้านธรรมชาติ และน้ำมือมนุษย์ สงคราม การปฏิรูปเศรษฐกิจ การกลายเป็นเมืองอุตสาหกรรมและการพัฒนาทางการ ท่องเที่ยว ก่อให้เกิดผลข้างเคียงที่ไม่พึงประสงค์ต่อเขตที่มีทิวทัศน์สวยงาม หากเป็นความเสียหายที่สามารถแก้ไขเปลี่ยนแปลงได้ นโยบายของรัฐบาลใหม่กัมพูชาได้ให้ความสำคัญในการป้องกันสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติอย่างเด่นชัด

หลังทศวรรษของสงครามการเมืองที่รุนแรงและความไม่มั่นคงทางการเมือง ในปัจจุบันกัมพูชาอยู่ในสภาวะยากจน รัฐบาลมีภาระหนี้สินมากมายและต้องการความช่วยเหลือจากต่างประเทศเพื่อบรรเทาความทุกข์ยาก จากสิ่งที่เกิดขึ้นดังกล่าวการส่งเสริมการท่องเที่ยว และโปรแกรมประชาสัมพันธ์ จึงถูกมองว่ามีความสำคัญน้อยหากพิจารณาในแง่ของการจัดสรรงบประมาณ ผลที่ตามมาคือการเติบโตทางการท่องเที่ยวซึ่งเกี่ยวข้องกับธุรกิจได้รับผลกระทบอย่างรุนแรง

เดือนพฤศจิกายน พ.ศ.2534 คณะผู้รักษาสันติภาพจำนวน 22,000 คน จากองค์การ United Nation Transitional ในกัมพูชา (UNTAC) เดินทางเข้ามาทำให้โรงแรมในเมืองและเกสต์เฮาส์มีการเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วในธุรกิจอย่างที่ไม่เคยเห็นมาก่อนนับตั้งแต่ปีพ.ศ.2523 เมื่อมีการให้สัตยาบันรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ของกัมพูชาเมื่อเดือนกันยายน 2536 เป็นการยุติความเกี่ยวข้องของ UNTAC ในประเทศ ถึงแม้ว่าจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศจะเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามข้อมูลของกระทรวงการท่องเที่ยวจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศสูงขึ้น 118,000 ในปีพ.ศ.2536 และ 177,000 คน ในปีพ.ศ. 2537 และคาดว่าจะเพิ่มสูงขึ้นเกินกว่า 200,000 คน ในปีพ.ศ.2538 การถอนกองกำลังสหประชาชาติออกไปในปี 2536 ทำให้จำนวนห้องพักในโรงแรมว่างลงเป็นจำนวนมาก และเปอร์เซ็นต์อัตราการเข้าพักลดต่ำลงจนเหลือค่าเฉลี่ยอยู่ประมาณ 20% ถึง 40% อย่างไรก็ตามรัฐบาลได้ตัดสินใจที่จะส่งเสริมให้กัมพูชาเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ของรัฐบาลมีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมประชุมด้านการท่องเที่ยว เพื่อพยายามส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวในส่วนภูมิภาค

การควบคุมการตรวจคนเข้าเมือง

เมื่อเร็ว ๆ นี้รัฐบาลได้ปรับปรุงกระบวนการการตรวจคนเข้าเมืองที่ยุงยากให้ง่ายขึ้น นโยบายไม่ต้องขอวีซ่า หรือ “no entry visa” สำหรับสิทธิในการเยี่ยมชมเยือนสูงถึง 14 วันดูเหมือนจะกลายเป็นยุทธศาสตร์ด้านบวก ในการดึงดูดความสนใจของผู้มาเยือน วีซ่าสำหรับการอยู่ระยะยาวสามารถ ขอได้จากสถานทูตกัมพูชาในต่างประเทศหรือง่ายกว่านั้นคือ การขอที่สถานบินนานาชาติไปจนถึงเมื่อเดินทางมาถึงผู้มาเยือนต้องจ่ายค่าธรรมเนียมสำหรับวีซ่าซึ่งในความเป็นจริงค่าธรรมเนียมดังกล่าวไม่ได้มากมายอย่างที่เจ้าหน้าที่ระบุนา แต่เพราะเป็นการเรียกค่านำร่องนำพาสำหรับการอนุมัติการออก

วิชาให้เร็วขึ้นที่บริเวณเคาน์เตอร์ตรวจคนเข้าเมือง ถึงแม้ว่ารัฐบาลกำลังตรวจสอบข้อกฎหมายที่มุ่งเน้นการปราบปรามปัญหาการรับขึ้นในอาณาจักร แต่ยังคงมีข้อสงสัยว่าอาจมีการต่อต้านในการกำจัดปัญหาดังกล่าว

เงินตรา บัตรเครดิต และเช็คนักเดินทาง

อัตราเงินเฟ้อที่สูงมีผลทำให้เงินตราท้องถิ่นคือ เงินเรียลกระทบกับบัตรเครดิต และเช็คนักเดินทาง จากข้ออ้างอิงโดยนักเศรษฐศาสตร์ของสหประชาชาติ อัตราเงินเฟ้อต่อปีสูงถึง 340 เปอร์เซ็นต์ในเดือนมีนาคม 2536 ทั้งนี้เป็นเพราะรัฐบาลพณมเปญจัดพิมพ์ธนบัตรใหม่เพื่อนำมาใช้จ่ายในราชการโดยไม่ได้พิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อเศรษฐกิจ ความไม่มั่นคงทางการเมืองของรัฐบาลและการขาดความเชื่อมั่นทำให้ค่าเงินสกุลเรียลลดลง อัตราแลกเปลี่ยนตกฮวบลงจาก 550 เรียลต่อ 1 อเมริกันดอลลาร์ในปลายปี 2544 ไปเป็น 4500 เรียลต่อ 1 อเมริกันดอลลาร์ในกลางปีพ.ศ.2546 ในปีพ.ศ.2548 มีการปรับเปลี่ยนอัตราแลกเปลี่ยนอยู่ที่ 2300 เรียลต่อ 1 อเมริกันดอลลาร์

โรงแรมและเกสต์เฮาส์แทบจะไม่รับบัตรเครดิตยกเว้นในโรงแรมระดับสูง และบ่อนคาสิโน ไม่ปรากฏว่ามีธนาคารต่างประเทศในกัมพูชาดังนั้นการนำเช็คนักเดินทางไปขึ้นเงินสดจึงเป็นเรื่องยาก แม้ว่าจะไม่คำนึงถึงการเรียกเก็บเงินเพิ่มจากบรรดาธุรกิจต่างๆที่เสนอให้บริการ ด้วยเหตุนี้ผู้มาเยือนจึงเสมือนถูกบังคับให้ต้องนำเงินสดติดตัว ซึ่งไม่สะดวกในการปฏิบัติ ยุ่งยาก และไม่ปลอดภัย

การศึกษาและการฝึกอบรมด้านการท่องเที่ยว

รัฐบาลกำลังพยายามอย่างหนักในการดึงดูดผู้มาเยือนให้เข้ามาในประเทศ ในขณะที่ยังคงมีปัญหาในเรื่องของการขาดแคลนบุคลากรที่มีความรู้ และทักษะในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและโรงแรมอย่างมาก ผู้ที่อยู่ในตำแหน่งบริหารเกือบทั้งหมดเป็นผู้ที่อพยพมาจากสิงคโปร์และประเทศไทย เพื่อที่จะพัฒนาธุรกิจการท่องเที่ยวเช่นเดียวกับที่อื่นๆในอินโดจีน หลักสูตรการศึกษา/การฝึกอบรมในสายงานบริหาร ทั้งทางด้านการท่องเที่ยวผสมผสานเข้ากับความมีโมติริจิตของเจ้าบ้านเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในปัจจุบัน ไม่ปรากฏว่ามีวิทยาลัยเทคนิคด้าน hospitality หรือโรงเรียนฝึกวิชาชีพเปิดดำเนินการในกัมพูชาเลยถ้ามีการฝึกอบรมมักจะทำขึ้นในโรงแรมโดยผู้บริหาร ขอบเขต ลำดับเนื้อหาและโครงสร้างหลักสูตรจะไม่ซับซ้อนเหมือนกับกิจกรรมอื่นๆ ที่กำหนดไว้ในเรื่องของวิชาการ ความพยายามทางด้านการฝึกอบรมดังกล่าวแทบจะไม่ได้ตอบสนองความต้องการของแต่ละบุคคลเลย ที่ร้ายที่สุดก็คือ พนักงานโรงแรมส่วนใหญ่ไม่ได้รับประโยชน์ใดจากการอบรม ถึงแม้ว่ารัฐมนตรีกระทรวงท่องเที่ยวจะริเริ่มโปรแกรมการฝึกอบรมสำหรับพนักงานโรงแรม มัคคุเทศก์ และบุคคลที่เกี่ยวข้องในการทำการตลาดและการประชาสัมพันธ์แต่ยังจัดเป็นสัดส่วนที่น้อยประกอบกับโครงสร้างของหลักสูตรและเนื้อหาที่มีจำกัด

ความปลอดภัยและมาตรการป้องกัน

หนึ่งในเหตุผลสำคัญหลายประการที่ทำให้การท่องเที่ยวในกัมพูชายังคงสภาพซบเซาคือเรื่องของความปลอดภัยส่วนบุคคลและมาตรการการป้องกัน จากการจัดอันดับพื้นที่อันตรายมากที่สุดในโลกของ Fielding's Guide กัมพูชาจัดอยู่ในระดับ 5 ดาว ได้แก่ Juxtaposing Rwanda และ Burundi กองกำลังที่เหลือของเขมรแดงยังคงยึดครองพื้นที่บางส่วนของประเทศอยู่

นอกจากนี้ กัมพูชายังถูกมองว่าเป็นแหล่งพักพิงสำหรับผู้หลบหนีกระบวนการยุติธรรม ที่ได้รับความนิยมไม่ว่าจะเป็นผู้ค้ายา อาชญากร ซึ่งฉวยโอกาสหรือแสวงหาผลประโยชน์จากระบบกฎหมายที่หลวมและควมไม่มีประสิทธิภาพของการปฏิบัติงานของตำรวจ นอกจากนี้ยังมีการคาดคะเนว่ายังมีทุ่นระเบิดที่ฝังไว้อีกมากกว่า 7 ล้านแห่งทั่วประเทศในบริเวณที่ไม่สามารถระบุได้ชัดเจน จากการประมาณการของท้องถิ่นในแต่ละเดือนจะมีชาวกัมพูชากว่า 120 คนตายหรือพิการจากทุ่นระเบิด

การอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

มรดกตกทอดของประเทศกัมพูชาส่วนมากล้วนแล้วแต่ถูกทำลายจากสงคราม การต่อสู้กันเองภายในชาติ และการโจรกรรม พื้นที่ทางประวัติศาสตร์ถูกปล้นสะดมและโจรกรรม ซึ่งผลที่ตามมาคือการสูญเสียสิ่งประดิษฐ์ด้วยฝีมือมนุษย์ที่ไม่สามารถหาอะไรมาทดแทนได้ ผลกระทบจากการสูญเสียสิ่งมีค่าทางประวัติศาสตร์มีมากมายมหาศาลโดยเฉพาะอย่างยิ่งต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว รัฐบาลจำเป็นต้องเข้ามามีบทบาทในการยับยั้งความสูญเสียที่จะเกิดขึ้นต่อไปจากการลักลอบนำสินค้าออกโดยผิดกฎหมาย

ความสะดวกสบายของจุดหมายปลายทางและการบริการ

การขาดแคลนที่พักอาศัยอย่างพอเพียงในประเทศกัมพูชาคืออุปสรรคอย่างใหญ่หลวงสำหรับการพัฒนาการท่องเที่ยว ถึงแม้ว่านักเดินทางจะสามารถหาห้องพักในเมืองได้อย่างสมำเสมอ แต่การบริการด้านห้องพักที่มีคุณภาพไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในปัจจุบันมีโรงแรมระดับ 5 ดาวเพียง 2 โรงแรมเท่านั้นในประเทศ คือ The Cambodian และ The Floating Hotel นอกจากนี้อัตราค่าห้องพักสำหรับโรงแรมคุณภาพจะมีราคาแพงและเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ในขณะที่ความต้องการมีมากขึ้น ความสะดวกสบายด้านอาหารและเครื่องดื่มเป็นประเด็นหลักอีกประเด็นหนึ่งในการกล่าวถึง การทำอาหารรูปแบบต่างๆ มีพบเห็นในแถบเมืองของประเทศ ส่วนในแถบชนเมืองและจังหวัดมีเพียงอาหารพื้นเมืองกัมพูชาเท่านั้น นอกจากนี้ความสะอาดส่วนบุคคลของพนักงานบริการอาหาร และผู้ประกอบอาหาร บรรยากาศในการบริการอาหาร และสุขอนามัยที่ถูกต้องของอุปกรณ์ที่ใช้ในการบริการและการประกอบอาหาร เป็นเรื่องใหญ่ที่ชาวตะวันตกให้ความสนใจอย่างยิ่ง โรคมาเลเรีย โรคพิษสุนัขบ้า โรคตับอักเสบ และโรคเขตร้อน

อีกมากมายล้วนแล้วแต่เป็นภัยคุกคามที่ทำให้นักท่องเที่ยวหลีกหนี จากรายงานของข่าวสารท้องถิ่นเกิดมีโรคมาเลเรียสายพันธุ์ใหม่ซึ่งทนทานต่อยาฆ่าเชื้อทุกชนิดที่มีในประเทศกัมพูชา

ในเรื่องของความบันเทิง กัมพูชาอวดอ้างรูปแบบของชีวิตกลางคืนที่หลากหลายในพนมเปญ มีคาราโอเกะ ดิสโก้ บาร์ ชวนาและไนต์คลับนับร้อยแห่ง ถึงแม้ว่าการค้าประเวณีจะเป็นเรื่องผิดกฎหมาย แต่ดูเหมือนเรื่องธรรมดาและเป็นข้อดีการแข่งขันกับประเทศเพื่อนบ้าน สำหรับสิ่งอำนวยความสะดวกสบายเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ หากเปรียบเทียบกับภูซากับประเทศคู่แข่งที่มีความใกล้เคียงกันเช่น ประเทศไทย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย และประเทศเอเชียอื่นๆ กัมพูชาจะอยู่ในลำดับด้อยกว่า อย่างไรก็ตามพื้นที่อ่าวทางใต้ พื้นที่ราบสูงทางทิศตะวันออก และอุทยานแห่งชาติ 23 แห่ง จัดว่ามีพื้นฐานที่ดีเหมาะแก่การพัฒนาทางด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการกีฬา เช่น การล่องแพ การเดินทางขึ้นเขา และการท่องเที่ยวแบบผจญภัยในป่าดิบชื้น สิ่งอำนวยความสะดวกในการจับจ่ายซื้อของของนักท่องเที่ยวจะพบได้ทั่วไปในเขตเมือง ร้านค้าเล็กๆ ที่เป็นเอกเทศกระจุกตัวรวมกันอยู่โดยรอบใจกลางเมือง ตัวอย่างเช่น ตลาดกลางพนมเปญกลายเป็นแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยวที่สำคัญ ซุปเปอร์มอลล์ขนาดใหญ่ อาเขตและห้างสรรพสินค้าไม่มีปรากฏให้เห็น

การคมนาคม

รูปแบบการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศมีหลากหลายวิธีที่แตกต่างกัน การเดินทางทางอากาศเป็นวิธีการธรรมดาที่สุดและควรแนะนำให้นักท่องเที่ยวใช้ มีเที่ยวบินประจำระหว่างจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบในกรุงพนมเปญและเสียมเรียบ พระตะบอง สีหนุวิลล์ เกาะกง กระเจี๊ยะ สตริงตรง และกัมปงจาม ส่วนเที่ยวบินพิเศษไปยังส่วนอื่นๆ ของประเทศสามารถหาได้ ค่าโดยสารราคาถูก การเดินทางโดยรถไฟไม่ใช่ทางเลือกที่ดีสำหรับนักท่องเที่ยว รถไฟมีอายุการใช้งานนาน การก่อสร้างไม่ดี และที่แย่ที่สุดคือระบบการซ่อมบำรุง

นอกจากนี้เครือข่ายเส้นทางรถไฟที่สำคัญถูกทำลายไปในระหว่างสงคราม รถโดยสารประจำทางและรถแท็กซี่เป็นรูปแบบการคมนาคมทั่วไปสำหรับท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการบริการไม่น่าไว้วางใจ เนื่องจากถนนในเมืองส่วนใหญ่ไม่เรียบ ดังนั้นการเดินทางเป็นระยะทางไกลโดยพาหนะที่ใช้เครื่องยนต์ดังกล่าวจึงไม่ใช่ประสบการณ์ที่ดี ทุนระเบิดที่ยังไม่ได้เก็บกู้ ถนนที่ถูกปิดกั้นโดยผู้ก่อการร้าย ดิดอาวูธ และโอกาสที่จะเผชิญกับกลุ่มโจรหรือคนนอกกฎหมาย ทำให้การเดินทางทางบกไม่เป็นที่ชื่นชอบ แท็กซี่มีบริการอย่างจำกัดในกัมพูชา ทางเลือกอื่นๆ สำหรับนักท่องเที่ยวคือ การเช่ารถยนต์มอเตอร์ไซด์ และรถจักรยาน ซึ่งทำได้ง่ายและราคาปานกลาง ฝนเป็นปัญหาหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางทางบก

ระหว่างเดือนพฤษภาคมถึงตุลาคมซึ่งเป็นช่วงหน้าฝน ลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ทำให้เกิดฝนตกหนักทั่วประเทศ น้ำในแม่น้ำโขงล้นท่วมตลิ่ง บริเวณทะเลสาบ โตนเลสาบ ปริมาณน้ำเพิ่มขึ้นมากเป็น 2 เท่า ถนนมีน้ำท่วมขังหรือบางครั้งถูกทำลายเสียหายจากปริมาณฝนตกหนัก การเกิดน้ำท่วม เป็นเรื่องธรรมดาเนื่องจากระบบการระบายน้ำที่ไม่มีประสิทธิภาพ

ความสามารถในการเข้าถึงประเทศกัมพูชา

แม้ว่านักท่องเที่ยวจะสามารถเดินทางเข้าประเทศได้โดยเรือเฟอร์รี่ รถโดยสารหรือรถแท็กซี่ แต่การเดินทางด้วยเครื่องบินเป็นสิ่งที่ขอแนะนำ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วในตอนต้นว่าการเดินทางภายในประเทศไม่มีความสะดวกและปลอดภัย ไม่มีรถไฟบริการนักท่องเที่ยว สายการบินนานาชาติทุกสายบินเข้าสู่สนามบินนานาชาติโปเจนตงในกรุงพนมเปญ ค่าโดยสารไปและกลับยังประเทศใกล้เคียง เช่น ไทย และเวียดนาม อยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นจึงอาจนับได้ว่าเป็นโอกาสที่จะส่งเสริมการเดินทางแบบแวะพัก

การติดต่อสื่อสาร

การติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกสามารถทำได้โดยการใช้โทรศัพท์ทางไกลต่างประเทศและโทรสาร แต่ทั้งนี้ก็มีบริการเฉพาะในโรงแรม 2-3 แห่งเท่านั้น ส่วนการออกอากาศทางโทรทัศน์ผ่านสัญญาณดาวเทียมสำหรับข่าวนานาชาติของ CNN และ BBC จะพบว่ามีในเกือบทุกโรงแรม ตรงกันข้ามกับหนังสือพิมพ์ภาษาต่างประเทศที่มีอยู่อย่างจำกัด แม้ว่าพลเมืองท้องถิ่นจะไม่ได้พูดภาษาต่างประเทศหลายภาษานัก แต่จะพบว่ามีการใช้ภาษาฝรั่งเศสในเมืองใหญ่ เมื่อไม่นานมานี้กัมพูชาได้เพิ่มเติมจุดเน้นไปที่การเรียนภาษาอังกฤษเพื่อส่งเสริมการปฏิรูปทางเศรษฐกิจ

บทสรุป

สำหรับคนที่รู้จักประเทศกัมพูชาอย่างแท้จริงจะเชื่อว่ากัมพูชามีโอกาสและศักยภาพที่ดีเลิศในการพัฒนา การท่องเที่ยว แต่แม้กระนั้นยังคงพบว่ามีปัญหารุนแรงหลายประการที่ต้องแก้ไขก่อนที่จะดำเนินแผนพัฒนา หลักฐานที่แสดงความมั่นคงทางการเมือง โปรแกรมที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวและมาตรการรักษาความปลอดภัยอื่นๆ ยุทธวิธีในการพิทักษ์รักษาวัฒนธรรมและสิ่งที่มีความสำคัญในอดีต การดำเนินการพัฒนาแหล่งดึงดูดใจนักท่องเที่ยว การก่อสร้าง ระบบโครงสร้างพื้นฐานให้เพียงพอ ล้วนแล้วแต่เป็นประเด็นสำคัญที่สุดที่ต้องให้ความสนใจ รายการสั้นๆ ที่ผู้เขียนเสนอในอันดับต้นได้แก่

1. แผนการพัฒนาที่มีโครงสร้างอย่างมีประสิทธิภาพเข้ากับคำบรรยายภารกิจที่ชัดเจนและรัดกุม
2. การกำหนดกลุ่มเป้าหมายทางการตลาดให้ชัดเจน
3. แผนปฏิบัติการที่เป็นไปได้จริง ซึ่งได้รับการสนับสนุนอย่างเต็มที่จากรัฐบาล และบริษัทเอกชน ซึ่งเป็นสิ่งที่ประเทศกัมพูชาต้องการอย่างแท้จริง

การจัดวางตำแหน่งให้กับประเทศกัมพูชาและการสร้างภาพลักษณ์เป็นเรื่องที่ยังถกเถียงกันอยู่ ผลของการสำรวจโดยการอภิปรายแบบเจาะลึก ผู้เขียนพบว่ากัมพูชายังคงถูกมองว่าเป็นสถานที่อันตรายที่จะเดินทางไป ขาดจุดดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว แผนงานการส่งเสริมที่มีการประสานงานกันเป็นอย่างดี อาจช่วยแก้ไขสถานการณ์ดังกล่าวให้ดีขึ้นได้ ปัจจุบันนี้รัฐมนตรีกระทรวงท่องเที่ยวรับผิดชอบในการส่งเสริมการท่องเที่ยว แต่หน่วยงานนี้ยังขาดการสนับสนุนทางการเงินอย่างมากในการปฏิบัติงานให้มีประสิทธิภาพและได้ผลลัพธ์ที่ดีที่สุด การก่อตั้งสถาบันการเงินถือเป็นผลดีต่อความสำเร็จของการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อไป ดังที่กล่าวมาแล้วในตอนต้น คณะกรรมการการท่องเที่ยวของ The Greater Mekong Sub-region คือขั้นตอนแรกเริ่มสำหรับประเทศในภูมิภาคนี้ที่จะรวบรวมทรัพยากรที่พวกเขา มีอยู่และอำนาจโน้มน้าวผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน

2.3 การพัฒนาการท่องเที่ยวในกัมพูชาในปีพ.ศ.2543

การถึงแก่อสัญกรรมของพลพตในปีพ.ศ.2541 ทำให้สงครามกลางเมืองกัมพูชายุติลงและทำให้ประเทศมีชีวิตใหม่เช่นเดียวกับอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว จำนวนการเข้ามาของผู้มาเยือนเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องยกเว้นในปีพ.ศ.2546 ที่มีการระบาดของโรคซาร์ (SARS) ตารางด้านล่างแสดงตัวเลขเปรียบเทียบจำนวนการเข้ามาของผู้มาเยือนกัมพูชาตั้งแต่เดือนมกราคม ถึง ธันวาคม พ.ศ.2545 ถึง 2546 และตลาดท่องเที่ยวหลักที่เข้ามา 5 อันดับแรกในปีพ.ศ.2546

ตารางที่ 2.2
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนประเทศกัมพูชาทั้งหมดตั้งแต่ ม.ค.-ธ.ค. 2545-2546

2545			2546		
% ส่วนแบ่ง			% ส่วนแบ่ง		% การเปลี่ยนแปลง 45/46
อากาศ					
พนมเปญ	320,187	40.71%	269,674	38.47%	-15.78%
เสียมเรียบ	202,791	25.78%	186,298	26.58%	-8.13%
ทางบกและทางเรือ	263,546	33.51%	245,042	34.96%	-7.02%
รวม	786,546	100.00%	701,014	100.00%	-8.78%

การเข้ามายังกัมพูชาของตลาดท่องเที่ยวหลัก 5 อันดับแรก จาก ม.ค.-ธ.ค.2546

ญี่ปุ่น	88,401
สหรัฐอเมริกา	66,123
เกาหลี	62,271
สหราชอาณาจักร	50,266
ฝรั่งเศส	45,396

เราจะเห็นว่าเสียมเรียบที่ซึ่งมีนครวัด และโบราณสถานสำคัญอื่นๆ ของกัมพูชาตั้งอยู่ถูกจัดอยู่ในจุดหมายปลายทางที่มีการเยี่ยมชมมากที่สุดเป็นอันดับสองรองจากพนมเปญ และถ้าหากเราตั้ง สมมติฐานว่าครึ่งหนึ่งของคนที่บินมาพนมเปญจะแวะเยี่ยมชมเสียมเรียบภายหลัง อาจกล่าวได้ว่า จังหวัดสำคัญทางประวัติศาสตร์แห่งนี้ น่าจะเป็นจังหวัดที่มีผู้มาเยี่ยมชมมากที่สุดในประเทศกัมพูชา ปีพ.ศ.2546 กัมพูชาเป็นประเทศที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จากญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา เกาหลี สหราชอาณาจักรและฝรั่งเศส ตามลำดับ ในปีพ.ศ.2548 สถานการณ์เริ่มดีขึ้น และเป็นครั้งแรกที่จำนวนการเข้ามาของนักท่องเที่ยวเพิ่มสูงขึ้นมากกว่า 1 ล้านคน โดยมีการเพิ่มขึ้นในอัตราร้อยละ ของการเข้ามาในเสียมเรียบโดยทางอากาศ ในขณะที่อัตราร้อยละของผู้มาเยือนกัมพูชาทางบกและ ทางเรือคงที่ จากหลักฐานทางสถิติแสดงในตาราง ด้านบนและด้านล่างเราสามารถสรุปได้ว่าประมาณ 1 ใน 3 ของผู้มาเยือนเข้ามาในกัมพูชาโดยทางบกและทางเรือ และน่าจะเป็นไปได้มากที่สุดว่าการมาเยือนเยือนทางบกเกิดขึ้นโดยใช้เส้นทางชายแดนข้ามจากประเทศไทย ตารางด้านล่างแสดงให้เห็นจำนวนผู้มาเยือนกัมพูชาเพิ่มมากขึ้นกว่า 1 ล้านคนในปีพ.ศ.2547 และตลาดหลักได้แก่ เกาหลี ญี่ปุ่น และสหรัฐอเมริกา ตามลำดับ

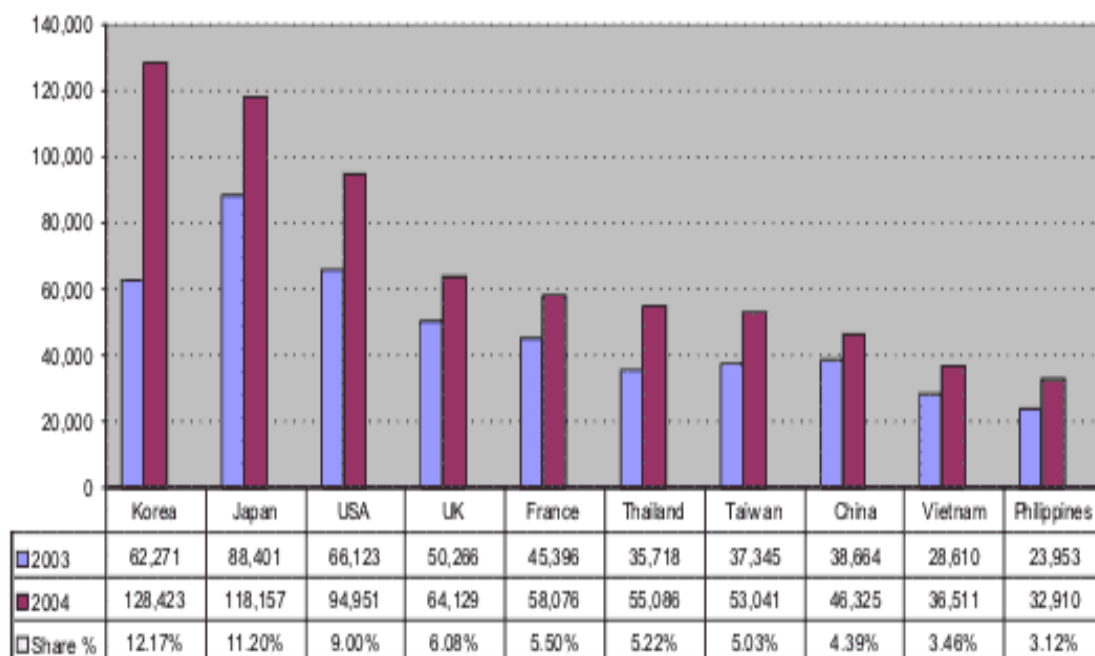
ตารางที่ 2.3

จำนวนการเข้ามาของผู้มาเยือนประเทศกัมพูชาทั้งหมดตั้งแต่ ม.ค.-ธ.ค. 2546-2547

2546				2547		
% ส่วนแบ่ง				% ส่วนแบ่ง		% การเปลี่ยนแปลง 46/47
อากาศ						
พนมเปญ	269,674	38.47%		316,748	30.02%	17.46%
เสียมเรียบ	186,298	26.58%		309,373	29.32%	66.06%
บกและเรือ	245,042	34.96%		361,238	34.23%	47.42%
พระวิหาร	-	-		67,843	6.43%	0.00%
รวม	701,014	100.00%		1,055,202	100.00%	50.53%

รูปที่ 1.1

จำนวนผู้เดินทางเข้ามายังกัมพูชาของตลาดท่องเที่ยวหลัก 10 ประเทศ จาก ม.ค.-ธ.ค. 2547

2.4 การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในกัมพูชา

การพัฒนาการท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชาอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของกระทรวงท่องเที่ยว ซึ่งมีแผนกพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอยู่ภายในกระทรวง แผนกดังกล่าวประกอบไปด้วย 4 สำนัก ได้แก่

1. สถาปัตยกรรม การตกแต่งและการออกแบบ
2. กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
3. การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว
4. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว

แผนกการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมมีผู้อำนวยการเป็นผู้จัดการและมีหน้าที่ความรับผิดชอบดังนี้

1. ทำงานร่วมกับกระทรวงวัฒนธรรมและศิลปะรวมไปถึงองค์กรอื่นๆ ในขอบข่ายของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม
2. ร่วมมือกับแผนกวางแผนและพัฒนาเพื่อสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในอาณาจักรกัมพูชาให้มากขึ้น
3. พยายามรักษาเอกลักษณ์ของชาติ และคุณค่าทางวัฒนธรรมของชาติในการพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ละสำนักจะได้รับมอบหมายให้ทำกิจกรรมต่อไปนี้

กิจกรรมของสถาปัตยกรรม - การออกแบบตกแต่ง

- การจัดการแผนการท่องเที่ยวทั้งหมด
- การทำแผนการท่องเที่ยว
- ที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของรีสอร์ท
- แผนผังที่ตั้ง
- การจัดการแผนผัง (พื้นที่อนุรักษ์และพื้นที่พัฒนา)
- การออกแบบและการตกแต่ง (วัสดุ รูปแบบก่อนเมืองพระนคร รูปแบบเมืองพระนคร)
- อาคารจัดประชุม (ศิลปะเขมร)

กิจกรรมของสำนักพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

การจัดการกิจกรรมของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

- กิจกรรมทางภาษา
- วัฒนธรรมในราชสำนัก
- วัฒนธรรมพื้นเมือง

กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่ถูกจัดเตรียมและกำหนดขึ้น

- การฟ้อนรำ
- การฟ้อนรำแบบโบราณ
- การฟ้อนรำที่ได้รับความนิยม
- การละเล่นที่ได้รับความนิยม
- เพลง
- หัตถกรรม : การปั่น ผ้าไหมลวดลาย ผ้าไหมเรียบ ไม้ หิน หนัง กระจาด ทอง เงิน
- เทศกาล 12 เดือน
- การแต่งกายเขมร
- อาหารเขมร
- การป้องกันวัฒนธรรมของกัมพูชา
- มัคคุเทศก์ที่มีมาตรฐานเดียวกัน

กิจกรรมของสำนักวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยว

1. การบริหาร
 - สั่งการ
 - จัดการและจัดทำโครงการ
 - เตรียมข้อมูลสำหรับแผนก
 - คงไว้ซึ่งวัฒนธรรมและความเจริญ คุณค่าของวัฒนธรรมของประเทศในขอบข่ายของการพัฒนาการท่องเที่ยว
 - จัดพิมพ์ข้อมูลด้านเอกสารสำหรับแผนก
2. การวางแผน
 - การวางแผนกลยุทธ์
 - วิจัยและจัดการเรื่องหลักการในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมและเชิงธรรมชาติ
 - จัดทำและบริหารเป้าหมายการวางแผน

กิจกรรมของสำนักจัดการแหล่งท่องเที่ยว

จัดการและริเริ่มดำเนินการแหล่งท่องเที่ยว

1. แหล่งทางวัฒนธรรม : วัด เจดีย์ วัฒนธรรมของชาติและวัฒนธรรมของกลุ่มชาติพันธุ์
2. Reflect sites : Mekong Island Kin Sway Ampere Phnom
3. แหล่งทางธรรมชาติ : แม่น้ำ ป่า น้ำตก ภูเขา
4. แหล่งก่อนประวัติศาสตร์ : Sarong Sen, Along Pat, Mule Pray, Lang Span
5. อุทยานแห่งชาติ
6. พื้นที่แนวชายฝั่ง
 - : สำรวจแหล่งท่องเที่ยวทั้งหมด
 - : ประวัติของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดและเมือง
 - : จัดทำรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดและเมือง
 - : พัฒนาและจัดการแหล่งท่องเที่ยว
 - : ร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเช่น กระทรวงเกษตร สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และศิลปะ

แหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยวในบริเวณใกล้เคียงเสียมเรียบ

เมืองพระนครศูนย์กลางวัฒนธรรมของอาณาจักรเขมรโบราณ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของเสียมเรียบ จุดดึงดูดใจสำคัญคือนครวัด โดยรอบนครวัดมีเจดีย์หลายองค์กระจายอยู่ ซึ่งเจดีย์เหล่านี้ล้วนแล้วแต่มีความสำคัญ ทั้งในด้านรูปแบบสถาปัตยกรรมที่เป็นเอกลักษณ์และประวัติศาสตร์แผนผังดังกล่าวแสดงให้เห็นแหล่งที่ตั้งนครวัดและเจดีย์สำคัญอื่นๆ

2.5 ความร่วมมือทางการท่องเที่ยวกับประเทศไทย

กัมพูชาได้ตั้งเป้าหมายยิ่งใหญ่ในการพัฒนาการท่องเที่ยวของตนดังปรากฏให้เห็นในกิจกรรมของสำนักต่างๆ ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม นอกเหนือจากภารกิจของแผนที่ได้แสดงอย่างชัดเจนแล้ว กัมพูชายังได้แสดงความสนใจอย่างยิ่งในการพัฒนาการท่องเที่ยวตามชายแดนระหว่างประเทศไทยและประเทศกัมพูชา ความตั้งใจดังกล่าวปรากฏอยู่ในเอกสารข้อตกลงความร่วมมือทางการท่องเที่ยวระหว่างรัฐบาลของราชอาณาจักรไทย และรัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชา ซึ่งได้มีการลงนามในวันที่ 29 มีนาคม พ.ศ.2548 ข้อตกลงประกอบด้วย 6 เรื่อง ซึ่งได้นำมาอ้างอิงในที่นี้ 3 เรื่อง

รัฐบาลของประเทศไทยและรัฐบาลของประเทศกัมพูชา (ต่อไปนี้จะเรียกว่าสองฝ่าย) มีความปรารถนาที่จะกระชับความสัมพันธ์และความเข้าใจร่วมกันระหว่าง 2 ประเทศให้แน่นแฟ้นขึ้นเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยว และได้ตกลงร่วมกันดังนี้

เรื่องที่ 1

ทั้ง 2 ฝ่ายจะร่วมกันกำหนดเงื่อนไขที่อำนวยความสะดวกสำหรับความร่วมมือในการพัฒนาระยะยาวในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันของทั้ง 2 ประเทศ

เรื่องที่ 2

ทั้ง 2 ฝ่ายจะกระตุ้นให้เกิดขั้นตอนอย่างง่ายในการสมัครสำหรับพลเมืองของทั้ง 2 ประเทศที่จะเดินทางระหว่างประเทศเพื่อจุดประสงค์ทางการท่องเที่ยวโดยเป็นไปตามกระบวนการทางกฎหมายของแต่ละประเทศและวิธีการปฏิบัติแบบสากล

เรื่องที่ 3

รัฐบาลของราชอาณาจักรไทยจะระบุให้การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยและรัฐบาลของราชอาณาจักรกัมพูชาจะกำหนดให้กระทรวงการท่องเที่ยว เป็นตัวแทนการปฏิบัติงาน โดยรับผิดชอบทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการกระทำให้สำเร็จลุล่วงตามข้อตกลงฉบับนี้

นอกจากข้อตกลงที่เขียนเป็นลายลักษณ์อักษร ทั้ง 2 ประเทศยังมีการปฏิบัติงานตามที่ได้ตั้งใจไว้กล่าวคือ โครงการระบบการคมนาคมเชื่อมโยง 2 อาณาจักรถูกนำเสนอและอภิปราย มีการเปิดด้านบริเวณชายแดน ดังจะเห็นได้จากข้อความที่คัดลอกมาต่อไปนี้

โครงการถนนชายแดนไทย-ลาว

เมษายน 27, 2544, http://www.cambodia-travel.com/news/apr_002.htm

ประเทศกัมพูชาและประเทศไทยกำลังอภิปรายในเรื่องของโครงการซ่อมถนนจากปอยเปตไปยังเสียมเรียบ ในปัจจุบันเส้นทางทางบกจากปอยเปตในไทยไปยังเสียมเรียบในกัมพูชาลำบากมากเนื่องจากถนนและสะพานที่เสียหาย การเดินทางใช้เวลา 10-16 ชั่วโมงต่อระยะทาง 150 กิโลเมตร ซึ่งเป็นอุปสรรคขัดขวางอย่างสำคัญต่อการเข้าถึงของนักท่องเที่ยวโดยทางบก โครงการดังกล่าวจะ เสียค่าใช้จ่าย 22 ล้านดอลลาร์สหรัฐ สำหรับระยะทาง 154 กิโลเมตร ข้อตกลงในส่วนของปอยเปต-ศรีโสภณเรียบร้อยแล้ว แต่ทางฝั่งไทยกำลังรอข้อเสนอจากฝั่งกัมพูชาในส่วนของศรีโสภณ-เสียมเรียบ ทั้ง 2 ประเทศจะได้รับผลประโยชน์จากการเดินทางเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยว เนื่องจากการเดินทางทางถนนทำให้การเดินทางจากประเทศไทยไปยังเสียมเรียบซึ่งมีนครวัดที่มีชื่อเสียงถูกลด

ถนนไปนครวัด

บางกอกโพสต์, เมษายน 22, 2544 นนธนา อินทรโกมารสุต

ถนนจากชายแดนไทยไปยังนครวัดจะถูกสร้างขึ้นด้วยมูลค่า 1 พันล้านบาท ถือเป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะทำให้ประเทศไทยเป็นประตูไปสู่เมืองเขมรโบราณ นายพิทักษ์ อินทราวิทยานันท์ ผู้แทนนายกรัฐมนตรีกล่าวว่า ค่าก่อสร้างจะใช้งบของกระทรวงสื่อสารและคมนาคมหรือเงินกู้ยืมจากธนาคารเพื่อการพัฒนาเอเชีย หรือประเทศที่สาม สำหรับระยะทาง 200 กิโลเมตร เชื่อมจากปอยเปตข้ามชายแดนด้านอรัญประเทศไปยังเมืองเก่าของเสียมเรียบ ซึ่งหมายถึงเส้นทางถนนคุณภาพสูง ตลอดเส้นทางจากนครราชสีมาไปยังนครวัดอันจะก่อให้เกิดผลดีต่อการท่องเที่ยวอย่างมหาศาลรวมถึงการบริการขนส่งสินค้า รัฐบาลกัมพูชากำลังอยู่ในระหว่างการตกลง ส่วนโครงการความร่วมมืออื่นๆ ที่วางแผนไว้ได้แก่ การซ่อมแซมถนนทางชายแดนไปยังปราสาทเขาพระวิหาร

กัมพูชาขอทหารไทยช่วยสร้างถนนไปนครวัด

กรกฎาคม 30, 2544 ตัดตอนจากบางกอกโพสต์, กรกฎาคม 30, 2544 โดยวาสนา นานุ่ม

บางกอกโพสต์รายงานว่า สุนเซ็น ขอกองทัพไทยไปช่วยสร้างถนนสู่นครวัด ถึงแม้ว่าบทความนี้จะใช้ชื่อว่า “ถนนไปนครวัดจะถูกสร้างโดยทหารไทย” แต่ด้วยบทความเองกล่าวง่ายๆ เพียงว่า กัมพูชาขอความช่วยเหลือและไทยกล่าวว่ากัมพูชาต้องจ่ายค่าก่อสร้าง เท่าที่เราวิเคราะห์ดูแล้วยังไม่มีอะไรชัดเจน

..... สุนเซ็น ขอกองทหารไทยไปช่วยซ่อมถนนจากปอยเปตตรงข้ามอรัญประเทศไปยังศรีโสภณ และช่วยสร้างถนนสายใหม่จากพระตะบองไปเสียมเรียบ..... กัมพูชายังขอให้ประเทศไทยสร้างถนนจากช่องจอมผ่านสุรินทร์ไปยังโอชะเหม็ดในจังหวัดอุดรธานีของกัมพูชาเพื่อเชื่อมโยงกับถนนไปยังปอยเปตและอรัญประเทศ การเก็บค่าผ่านทางจะเรียกจากนักท่องเที่ยวทันทีที่การก่อสร้างเสร็จสมบูรณ์ ขณะนี้หน่วยทหารช่างของกองทัพไทยได้เข้าร่วมการก่อสร้างถนนระยะทาง 156 กิโลเมตร จากจังหวัดเกาะกงไปยังชะเรอัมเปิลในกัมพูชา ประเทศไทยได้สนับสนุนค่าก่อสร้างเป็นเงิน 200 ล้านบาท นายกรัฐมนตรีกัมพูชายังต้องการให้ไทยช่วยติดตั้งไฟฟ้าจากสุรินทร์ไปยังโอชะเหม็ด จากอรัญประเทศไปยังปอยเปตและจากจันทบุรีไปยังหาดเล็ก

นอกเหนือจากบทความที่คัดลอกและกล่าวถึงมาแล้วข้างต้น หลักฐานอื่นๆ ที่แสดงว่ากัมพูชาในปัจจุบันมีความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับประเทศไทยในเรื่องของการค้า และการท่องเที่ยวสามารถดูได้จากแถลงการณ์ร่วมในเรื่องเกี่ยวกับความร่วมมือ 2 ฝ่าย ไทย-กัมพูชา ข้อตกลงดังกล่าวมีการทำขึ้นเมื่อวันที่ 11 เดือนพฤศจิกายน 2546 ซึ่งมีเนื้อหาดังนี้

1. พล.ท่าน ดร.ทักษิณ ชินวัตร นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรไทย และสมเด็จพระสันตปาปา นายกรัฐมนตรีแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา ณ ที่ประชุมสุดยอดยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจ (ECS) ระหว่างราชอาณาจักรกัมพูชา สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สหภาพเมียนมาร์ และราชอาณาจักรไทย ซึ่งจัดขึ้นระหว่างวันที่ 11-12 พฤศจิกายน 2546 ได้ประกาศให้มีความคล่องตัวในด้านการเดินทางข้ามพรมแดนระหว่างกันมีผลตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 โดยถือเป็นส่วนหนึ่งของความร่วมมือแบบทวิภาคีระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา

1.1 การเปิดจุดผ่านแดนสากลใหม่ 3 จุดระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาได้แก่

- บ้านฝักกาด อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี-เปริม อำเภอไพลิน
- บ้านแหลม อำเภอโป่งน้ำร้อน จังหวัดจันทบุรี-ดาวอง อำเภอกำแพง จังหวัดพระตะบอง
- ช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ-โฆม อำเภออัลลองเวง จังหวัดอุดรธานี

1.2 การขยายเวลาการเปิดทำการของจุดผ่านแดนสากลทุกจุดระหว่างประเทศทั้งสอง จากเดิม 7.00 น. – 17.00 น. เป็น 7.00 น. – 20.00 น.

1.3 ในระยะทดลอง ทั้งสองประเทศตกลงร่วมกันว่าจะอนุญาตให้ผู้ที่มีถิ่นที่อยู่ประจำในจังหวัดบันเตียเมียนเจย (ของกัมพูชา) และจังหวัดสระแก้ว ซึ่งมีหนังสือผ่านแดนถูกต้อง และเดินทางข้ามแดนที่ด่านบ้านคลองลึก-ปอยเปต สามารถเดินทางไปจังหวัดสระแก้วและจังหวัดปราจีนบุรีในฝั่งไทยและอีกฝ่าย (คนไทย) สามารถเดินทางเข้าไปถึงจังหวัดบันเตียเมียนเจย และเลียมเรียบของกัมพูชาโดยอยู่ได้นาน 7 วัน

2. พล.ท่านนายกรัฐมนตรีของทั้ง 2 ประเทศยังเป็นสักขีพยานในแถลงการณ์ร่วมระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาเกี่ยวกับความร่วมมือทางด้านพลังงาน เมื่อวันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2546 ที่เมืองพุกาม แถลงการณ์ดังกล่าวเป็นการลงนามร่วมกันระหว่าง พล.ท่านนายพรหมมินทร์ เลิศสุริยเดช รัฐมนตรีกระทรวงพลังงาน และพล.ท่านนาย Suy Sum รัฐมนตรีกระทรวงอุตสาหกรรมเหมืองแร่ และการพลังงานแห่งราชอาณาจักรกัมพูชา

3. นอกเหนือจากข้อหาดังกล่าวข้างต้น องค์การที่มีหน้าที่กำกับดูแลและการพัฒนาทางด้านอุตสาหกรรมทั้งสองประเทศ เช่น การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทยและกระทรวงการพาณิชย์แห่งกัมพูชาได้จัดให้มีการประชุมอย่างเป็นทางการพร้อมๆ กับการประชุมยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในวันที่ 10 พฤศจิกายน 2546 โดยมีข้อสรุปจากทั้งสองฝ่ายให้มีการจัดการศึกษาความเป็นไปได้ในการจัดตั้งนิคมอุตสาหกรรมเกาะกงขึ้นในกัมพูชาโดยได้รับความร่วมมือทางด้านเทคนิคจากประเทศไทย

4. ข้อตกลงดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงทัศนะทางด้านบวก และการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในความร่วมมือของทั้ง 2 ประเทศ ซึ่งเป็นเครื่องหมายแห่งสัมพันธภาพอันใกล้ชิดและมีมิตรจิตต่อกันระหว่างประเทศไทยและกัมพูชา ข้อตกลงดังกล่าวยังเป็นการส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างสองประเทศ ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดความก้าวหน้าและความเจริญรุ่งเรืองของภูมิภาคโดยรวม

บทที่ 3

นโยบายระดับชาติด้านการท่องเที่ยว

หนึ่งในประเด็นยุทธศาสตร์หลัก 9 ประการ ซึ่งรัฐบาลปัจจุบันมุ่งเน้นให้ความสำคัญคือ การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้ซึ่งเป็นประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 โดยมีจุดมุ่งหมายดังที่ระบุไว้ในแผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 ดังต่อไปนี้

เพื่อให้การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเป็นกลไกในการขับเคลื่อนสังคมให้ก้าวสู่เศรษฐกิจที่มีสมรรถนะสูงสมดุลและเอื้อต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตคนไทยทั้งในมิติความเข้มแข็งและความยั่งยืนควบคู่กันไป โดยให้ความสำคัญต่อการพัฒนาคน องค์ความรู้ นวัตกรรม และโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพและเทคโนโลยีเพื่อสนับสนุนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้ครอบคลุม ประเด็นยุทธศาสตร์ที่สำคัญ ได้แก่

การปรับโครงสร้างทางภาคเกษตร เพื่อเพิ่มผลผลิตภาพและมูลค่าผลผลิตทางการเกษตรให้มีบทบาทในการขยายตัวทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนและมีคุณภาพ

การปรับโครงสร้างทางภาคอุตสาหกรรมโดยอาศัยเครือข่ายวิสาหกิจเป็นเครื่องมือใช้ กระบวนการผลิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งยกระดับความสามารถวิสาหกิจทุกกลุ่ม โดยมุ่งเน้นวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม และวิสาหกิจชุมชน

การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว การบริหาร และการค้า โดยยึดหลักการสร้างมูลค่าเพิ่ม บริการที่มีมาตรฐาน คำนึงเอกลักษณ์ทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ภายใต้การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน

การปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจดำเนินไปบนรากฐานความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี วิจัย และนวัตกรรมที่เข้มแข็ง การพัฒนาระบบโลจิสติกส์ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพรัฐวิสาหกิจ ทั้งนี้ต้องรักษาวินัยและเสถียรภาพทางการเงินและการคลัง สร้างตลาดเงินทุนให้มีความเข้มแข็ง รวมทั้งการพัฒนาระบบข้อมูลการวิเคราะห์สถานการณ์เศรษฐกิจและสังคม โดยจัดตั้งศูนย์ข้อมูล Economic Intelligence เพื่อการสนับสนุนการวางแผนและการดำเนินยุทธศาสตร์และการตัดสินใจของรัฐบาล

ในประเด็นยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว การบริการและการค้า ทางรัฐบาลได้มอบหมายให้รองนายกรัฐมนตรีที่ได้รับมอบหมายให้ทำหน้าที่เป็นเจ้าภาพยุทธศาสตร์ ส่วนเจ้าภาพหลักคือ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา และกระทรวงพาณิชย์ ในการปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว การบริการ และการค้ามีเป้าหมายวัตถุประสงค์ที่จะใช้ธุรกิจการท่องเที่ยว การบริการ และการค้าเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายไปสู่ชุมชนโดยมีการแข่งขันอย่างเป็นธรรมภายใต้การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน เจ้าภาพหลักได้กำหนดตัวชี้วัด 5 ตัว ประกอบไปด้วย

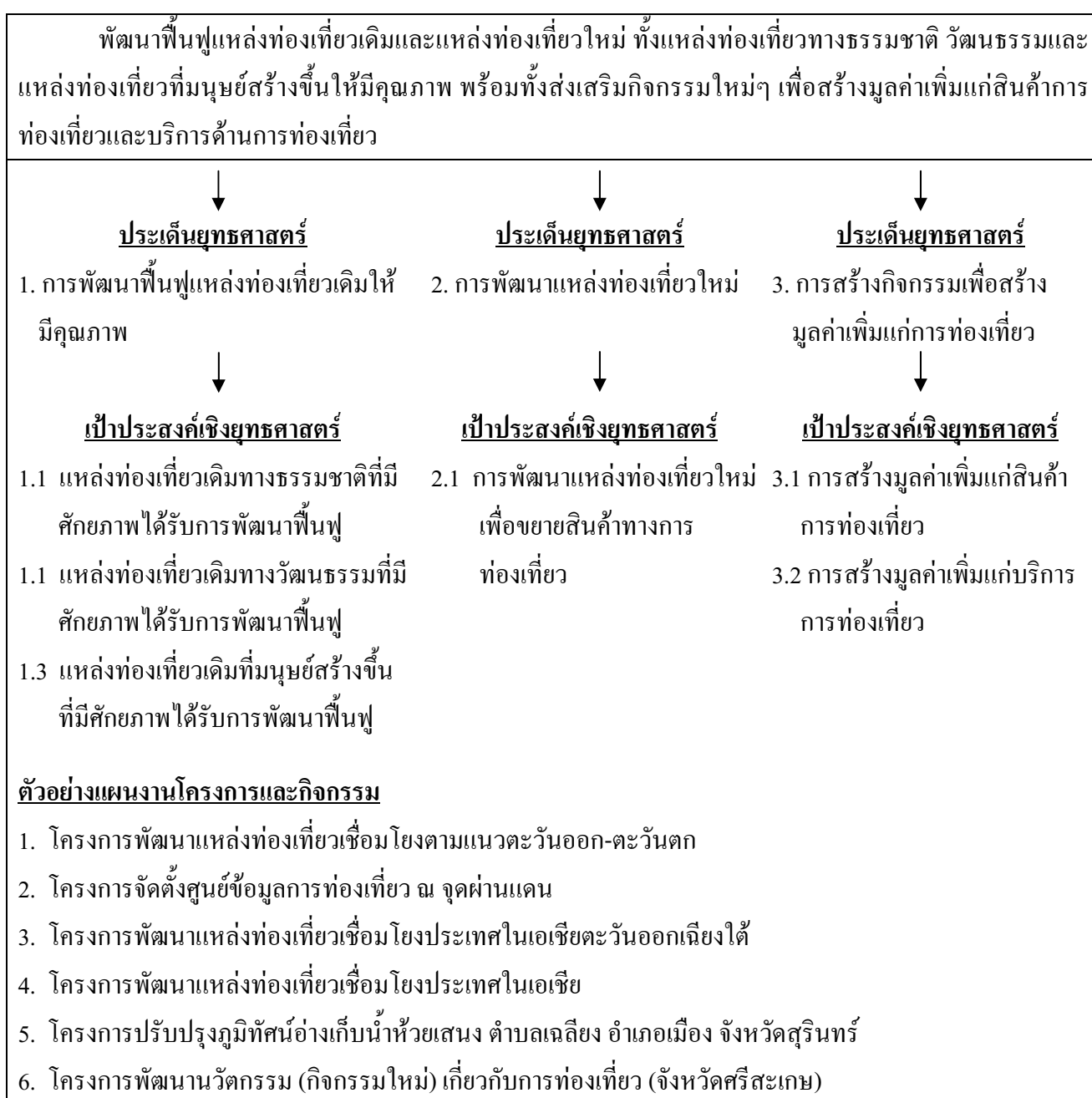
1. มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคบริการเพิ่มจาก 3.6 ล้านล้านบาทเป็น 5.6 ล้านล้านบาท
2. รายได้จากการท่องเที่ยว
3. จำนวนนักท่องเที่ยว
4. ระยะเวลาพำนักร
5. การกลับมาซ้ำของนักท่องเที่ยว

จากการวิเคราะห์แผนการปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว การบริการ และการค้า สามารถสรุปกลยุทธ์หลัก ประเด็นยุทธศาสตร์ และเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านได้ดังแสดงไว้ในแผนภูมิที่ 3.1 ดังต่อไปนี้

แผนภูมิที่ 3.1

กลยุทธ์หลักประเด็นยุทธศาสตร์และเป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ การปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว
การบริการและการค้า

กลยุทธ์หลักที่ 3.3.1

กลยุทธ์หลักที่ 3.3.2

ดำเนินการเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิมและสร้างตลาดใหม่

↓
ประเด็นยุทธศาสตร์

1. ดำเนินมาตรการเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิมและสร้างตลาดใหม่

↓
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

- 1.1 รักษาอัตราการเติบโตของรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติตามกรอบยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยว (เพิ่มขึ้นร้อยละ 20 ต่อปี)
- 1.2 กำหนดอัตราการเติบโตของรายได้จากคนไทยเที่ยวไทยในอัตราเดียวกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ (เพิ่มขึ้นร้อยละ 15 ต่อปี)
- 1.3 ลดสัดส่วนคนไทยเที่ยวต่างประเทศให้กลับมาเที่ยวและใช้จ่ายในเมืองไทยอย่างต่ำร้อยละ 20 ต่อปี

ตัวอย่างแผนงานโครงการและกิจกรรม

1. โครงการความร่วมมือส่งเสริมการตลาดระหว่างประเทศ
2. โครงการสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านระหว่างประเทศ
3. โครงการส่งเสริมความร่วมมือทางการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน
4. โครงการ OTOP Shopping ภาคอีสานเชื่อมประเทศเพื่อนบ้าน

กลยุทธ์หลักที่ 3.3.3

พัฒนาระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยวทั้งในด้านบุคลากร
โครงสร้างพื้นฐานและความปลอดภัย

ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การพัฒนาระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว

เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

- 1.1 บริการการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐาน สามารถแข่งขันได้ในระดับสากล
- 1.2 บุคลากรด้านการท่องเที่ยวมีระดับความสามารถ (Competency) และตอบสนองต่อการกิจการ
พัฒนาการท่องเที่ยว
- 1.3 โครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยวมีมาตรฐาน สามารถรองรับต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 1.4 มาตรฐานความปลอดภัย (Safety and Security) ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวอยู่ในระดับสากลและ
นักท่องเที่ยวเกิดความเชื่อมั่น

กลยุทธ์หลักที่ 3.3.4

สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาในการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว

↓
ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การสร้างเครือข่ายเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

↓
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

- 1.1 ภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษาได้มีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว

กลยุทธ์หลักที่ 3.3.5

ส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศไทยโดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของคนไทย

↓
ประเด็นยุทธศาสตร์

1. การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ

↓
เป้าประสงค์เชิงยุทธศาสตร์

- 1.1 การลดรายจ่ายคนไทยท่องเที่ยวต่างประเทศ
- 1.2 การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของคนไทย

3.1 มิติต่างๆ ในแผนการปรับโครงสร้างการท่องเที่ยว พ.ศ.2548-2551

จากการวิเคราะห์แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 จะเห็นได้ว่าในปัจจุบัน มีนโยบายที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมในการที่จะใช้การท่องเที่ยว การบริการและการค้าเป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อให้รายได้กระจายไปสู่ชุมชน ทั้งนี้นโยบายดังกล่าวนี้ก็สัมพันธ์กันกับนโยบายหลัก 1 ใน 9 นโยบายซึ่งได้แก่การจัดความยากจน สิ่งที่เป็นความใหม่อีกอย่างหนึ่งในเป้าหมายประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ก็คือ ในเป้าหมายประสงค์เชิงยุทธศาสตร์ได้ระบุไว้ชัดเจนว่า การสร้างงาน สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวจะต้องกระจายไปสู่ชุมชน โดยมีการแข่งขันกันอย่างเป็นธรรมภายใต้การบริหารจัดการอย่างยั่งยืน ซึ่งหมายถึงการดำเนินการทุกอย่างเพื่อสนองความต้องการของประชาชนและผู้ที่เกี่ยวข้องกันทุกคนในปัจจุบันโดยไม่ทำให้คนรุ่นหลังต้องเสียโอกาส นโยบายทางด้านการท่องเที่ยวที่รัฐบาลให้ความสำคัญและมีการจัดสรรงบประมาณเอาไว้ สามารถสรุปเป็นประเด็นที่สำคัญได้ดังตารางต่อไปนี้

3.1.1 แหล่งท่องเที่ยว

มีแผนที่จะพัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น โครงการปรับปรุงและพัฒนาโบราณสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว โครงการปรับปรุงและพัฒนาพิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอสมุดแห่งชาติ และโรงละครแห่งชาติให้เป็นแหล่งเรียนรู้ โครงการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีโครงการร่วมมือกับภาคเอกชนและชุมชนท้องถิ่นเพื่อรักษาศิลปวัฒนธรรม ดังจะเห็นได้จากโครงการบูรณาการการท่องเที่ยวพระจุลฑาลักษณและเกาะสีชัง โครงการพัฒนาหนองหารเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดสกลนคร ให้เป็นแหล่งรวบรวมพันธุ์บัวเพื่อการเรียนรู้ การท่องเที่ยวและเศรษฐกิจชุมชน สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีโครงการการศึกษาเพื่อวางระบบบริหารจัดการพื้นที่มรดกโลก โครงการศึกษาเพื่อกำหนดต้นแบบการพัฒนาและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวหลักของประเทศ โครงการศึกษาวิจัยความเป็นไปได้ในการจัดทำ แหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในจังหวัดสกลนคร กระทรวงกลาโหมมีโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเขตทหาร แหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่กองทัพเรือ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีโครงการปรับปรุงภูมิทัศน์ในพื้นที่อ่างเก็บน้ำและเขื่อนหลายแห่ง

3.1.2 กิจกรรมการท่องเที่ยว

มีเป้าหมายที่จะทำให้นักท่องเที่ยวยอมรับในกิจกรรมท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ เช่น การท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ ดังจะเห็นได้จากโครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวธรณีฐานในแหล่งท่องเที่ยว ละคร จังหวัดสระแก้ว โครงการจัดทำคู่มือท่องเที่ยวเดินป่าศึกษาธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมการรับรู้กิจกรรม การท่องเที่ยวประเภทเดินป่าให้กับนักท่องเที่ยวมากขึ้น โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวในอุทยาน แห่งชาติ ในวันธรรมดา เพื่อให้เกิดกระแสความสนใจในการเดินทางเพื่อท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติ ในวันธรรมดา สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการมีโครงการสร้างงานแสดงสินค้าหรือนิทรรศการนานาชาติขนาดใหญ่ขึ้นใหม่ในประเทศไทย กระทรวงการท่องเที่ยวและพาณิชย์มีโครงการ ส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โครงการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงเกษตรในเขตเมืองโดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ มีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวสำหรับ ปีงบประมาณ 2549 หลายกิจกรรม เช่น โครงการเทศกาลตรุษจีนไชน่าทาวน์เยาวราช โครงการชิมช้อป เขตสาทร งานเทศกาลอาหารมีนบุรี งานประเพณีสงกรานต์ สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีโครงการพัฒนานวัตกรรม (กิจกรรมใหม่) เกี่ยวกับการท่องเที่ยว (จังหวัดศรีสะเกษ)

3.1.3 โครงสร้างพื้นฐาน

มีนโยบายที่จะจัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานสนับสนุนการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานและ สามารถรองรับต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว เช่น การปรับปรุงถนน ถนนเดิน-วิ่ง จักรยาน สวนหย่อม ลานกีฬา โครงการถนนร่มรื่น การก่อสร้างห้วงน้ำในสวนสุขภาพ การปรับปรุงทางเท้า การปรับปรุงผิว การจราจร การปรับปรุงภูมิทัศน์ การทำอากาศยานเชียงใหม่และภูเก็ตสู่การเป็นศูนย์กลางการบินใน ภูมิภาคของกระทรวงคมนาคม โครงการก่อสร้างสถานีขนส่งสายใต้แห่งใหม่ โครงการเพิ่มช่องทางการ จำหน่ายตั๋วผ่านระบบอินเทอร์เน็ตของบริษัทขนส่ง โครงการติดตามการเดินทางโดยสารประจำทาง ระหว่างประเทศไทย-ลาว แผนงานปรับปรุงซ่อมแซมสถานีขนส่งผู้โดยสารจังหวัดนครสวรรค์และ นครพนม โครงการก่อสร้างสถานีขนส่งผู้โดยสารในจังหวัดยะลา นราธิวาส ประจวบคีรีขันธ์ ชัยนาท อ่างทอง มหาสารคามและแม่ฮ่องสอน เป็นต้น ในด้านการเดินทางทางน้ำมีการก่อสร้างและปรับปรุง ทำเรือในหลายจังหวัดเช่นที่ จันทบุรี ตราด สตูล ยะลา นราธิวาส สุราษฎร์ธานี และภูเก็ต

3.1.4 นักท่องเที่ยว

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ มีโครงการศึกษา เชิงลึกตามความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มที่มีความสนใจเฉพาะด้าน

3.1.5 การร่วมมือกับต่างประเทศ

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีการส่งเสริมกรอบความร่วมมือด้านการท่องเที่ยว โครงการส่งเสริมความร่วมมือทางการลงทุนในกลุ่มประเทศอาเซียน โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับองค์การท่องเที่ยวโลก

3.1.6 การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับประเทศเพื่อนบ้านและประเทศใกล้เคียง

กระทรวงคมนาคมมีโครงการพัฒนาเส้นทางเดินรถโดยสารประจำทาง ระหว่างประเทศไทย-สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีมาตรการส่งเสริม ให้ประเทศไทยเป็น Gateway ในภูมิภาคเอเชีย โดยมีโครงการสร้างรายได้จากนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านระหว่างประเทศ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีโครงการ OTOP shopping ภาคอีสานเชื่อมประเทศเพื่อนบ้าน การส่งเสริมการตลาดเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวภูมิภาคมีโครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ณ จุดผ่านแดน (งบประมาณปี 2549-2551 เป็นเงิน 30 ล้านบาท) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงลุ่มน้ำอิรวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขง 5 ประเทศ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกต โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชีย โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทวิภาคี โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเอเชียแปซิฟิก

3.1.7 นโยบายทางด้านการตลาด

โครงการส่งเสริมสินค้าการท่องเที่ยวความสนใจพิเศษ โครงการส่งเสริมการตลาดและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เพื่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเชิงนิเวศมากขึ้น กระทรวงพาณิชย์มีโครงการส่งหน่วยคอมมันโดการค้าเจาะตลาดโลก กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬามีแผนงานการส่งเสริมการจัดทำระบบเชื่อมโยงตลาดการท่องเที่ยว มีมาตรการส่งเสริม World Event marketing มีการพัฒนาระบบสารสนเทศเพื่อเพิ่มศักยภาพทางการตลาด มีการส่งเสริมการตลาดเชิงรุกในประเทศไทย มีการส่งเสริมศักยภาพการดำเนินงานทางการตลาด การส่งเสริมการตลาดเชิงรุกต่างประเทศ

3.1.8 นโยบายทางด้านการศึกษาและฝึกอบรม

มีการจัดโครงการพัฒนาความรู้ด้านการบริหารจัดการแก่ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว มีโครงการสร้างเครือข่ายเพื่อพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ด้านการจัดการทรัพยากรประมง และการจัดการผลผลิตประเภทของป่าในท้องถิ่นรอบอ่างเก็บน้ำ เขื่อนศรีนครินทร์ เพื่อเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการพัฒนาทรัพยากรประเภทของป่า โครงการฝึกอบรมค่าน้ำลึกเพื่อสิ่งแวดล้อมภูเก็ตที่ยั่งยืน มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเครือข่ายพิทักษ์สิ่งแวดล้อมทางทะเลในจังหวัดภูเก็ต โครงการจัดทำคู่มือผู้ประกอบการตลาดท่องเที่ยวสำหรับผู้บริหารของภาครัฐและเอกชน มีความเข้าใจด้านการตลาดท่องเที่ยวอย่างถูกต้องมากขึ้น กรุงเทพมหานครมีโครงการฝึกอบรมภาษาอังกฤษแก่ผู้ขับขีรถบริการสาธารณะ โครงการฝึกอบรมเทคนิคการให้บริการนักท่องเที่ยว โครงการฝึกอบรมงานฝ่ายแม่บ้านสำหรับผู้่างงาน โครงการจัดตั้งมหาวิทยาลัยการบินนานาชาติ ณ มหาวิทยาลัยนครพนม โครงการอบรมยุวมัคคุเทศก์เพื่อการท่องเที่ยวในภาคอีสาน

3.1.9 การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

การส่งเสริมให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเป็นตัวชี้วัดอย่างหนึ่งของการจัดการการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ชุมชน ท้องถิ่น และสถาบันการศึกษาในการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยจัดทำโครงการอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวในแหล่งชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวภายใต้โครงการ Family Fun One Day Trip อีกโครงการหนึ่งได้แก่โครงการอบรมให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวพื้นที่ชายแดนภาคใต้เพื่อให้ประชาชนในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ได้รับความรู้ รวมถึงกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและฟื้นฟูเศรษฐกิจ เพื่อเตรียมพร้อมในการต้อนรับนักท่องเที่ยว นอกจากนี้ยังมีโครงการพัฒนาเครือข่ายการบริหารจัดการด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ยุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดน่าน โดยในปี 2549 มีจังหวัดเป้าหมาย 20 จังหวัด กระทรวงเกษตรและสหกรณ์มีแผนงานที่สนับสนุนให้ชุมชนในพื้นที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการใช้ทรัพยากร การบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว

3.1.10 การจัดทำมาตรฐานของผลิตภัณฑ์

ตัวบ่งชี้อย่างหนึ่งของความพยายามที่จะยกระดับคุณภาพของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในประเทศคือ การที่รัฐจะส่งมอบบริการที่ได้มาตรฐานให้กับนักท่องเที่ยวคือ โครงการกระทรวงอุตสาหกรรมเรื่องการจัดการคุณภาพและมาตรฐานของเกสต์เฮาส์ โดยมีเป้าหมายเพื่อที่จะรู้ถึงสถานะของเกสต์เฮาส์ในประเทศไทย และมีเกณฑ์คุณภาพมาตรฐานและระดับมาตรฐานกระทรวงศึกษาธิการมีโครงการกำหนดดัชนีชี้วัดมาตรฐานคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กระทรวงคมนาคมมีโครงการออกตรวจรับรองผู้ประกอบการการขนส่งด้วยรถโดยสาร เพื่อยื่นขอรับการรับรองมาตรฐาน

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา มีโครงการพัฒนามาตรฐานธุรกิจนำเที่ยวและมัคคุเทศก์ โครงการประกวดแหล่งท่องเที่ยวและบริหารจัดการการท่องเที่ยวที่มีมาตรฐานดีเด่น

3.1.11 เชื่อมโยงการท่องเที่ยวเป็นกลุ่มจังหวัด และกลุ่มหมู่บ้าน

ในยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวได้แสดงให้เห็นถึงความพยายามที่จะทำให้เกิดความร่วมมือกันในการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่จะเป็นการแข่งขันกัน เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวในจังหวัดของตัวเองมากที่สุด ดังจะเห็นได้จากโครงการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมบูรณาการวิถีไทยในกลุ่มจังหวัดสี่แยกอินโดจีน โครงการเชื่อมโยงอุทยานประวัติศาสตร์ในเขตภาคเหนือตอนล่าง องค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีแผนงานการบริหาร การพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนมีแผนงานการบริหารการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษหมู่เกาะช้าง และพื้นที่ เชื่อมโยงจังหวัดตราด

ตารางที่ 3.1

สรุปจำนวนโครงการและงบประมาณปี 2548-2551 แบ่งตามกลยุทธ์

กลยุทธ์ที่	ชื่อกลยุทธ์	งบประมาณรวม (ล้านบาท)	ร้อยละ
3.3.1	พัฒนาฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมและแหล่งท่องเที่ยวใหม่ ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรม และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นให้มีคุณภาพ พร้อมทั้งส่งเสริมกิจกรรมใหม่ๆ เพื่อสร้างคุณค่าเพิ่มแก่สินค้าการท่องเที่ยวและบริการด้านการท่องเที่ยว	27,688.02	15.79
3.3.2	ดำเนินมาตรการเชิงรุกในการรักษาตลาดเดิมและสร้างตลาดใหม่	28,416.45	16.21
3.3.3	พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐานและความปลอดภัย	166,949.08	66.72
3.3.4	สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับภาคเอกชน ชุมชนท้องถิ่นและสถาบันการศึกษา ในการรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว	371.58	0.21
3.3.5	ส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวในประเทศ โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและบริการที่มีคุณภาพและตรงตามความต้องการของคนไทย	1,850.83	1.05
	รวมทุกกลยุทธ์	175,275.96	100.00

งบประมาณส่วนใหญ่หรือร้อยละ 66.72 จะใช้ไปเพื่อดำเนินกลยุทธ์ที่ 3.3.3 ซึ่งได้แก่ การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนการท่องเที่ยว ทั้งในด้านบุคลากร โครงสร้างพื้นฐานและความปลอดภัย

ตารางที่ 3.2

อัตราส่วนร้อยละของจำนวนโครงการและงบประมาณตามกลยุทธ์ที่ 3.3.3 (2548-2551)

จำแนกตามกระทรวง/สำนักงาน

กระทรวง/สำนักงาน	โครงการ		งบประมาณ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน (ล้านบาท)	ร้อยละ
การท่องเที่ยวและกีฬา (กก)	54	31.76	1,915.90	1.64
เกษตร (กษ)	1	0.59	48.50	0.04
กลาโหม (กห)	2	1.17	5,450.00	4.66
คมนาคม (คค)	70	41.17	108,254.00	92.56
สำนักงานส่งเสริมอุตสาหกรรมซอฟต์แวร์แห่งชาติ (ทก)	1	0.59	63.92	0.05
วิทยาศาสตร์เทคโนโลยี (วท)	2	1.17	24.75	0.02
ศึกษาธิการ	28	16.47	678.76	0.59
สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางฯ (อก)	2	1.17	86.00	0.07
กรุงเทพมหานคร (กทม)	4	2.35	14.70	0.01
สำนักงานตำรวจแห่งชาติ (สตช)	3	1.76	389.06	0.33
สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ	1	0.59	12.00	0.01
สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ	2	1.17	2.00	0.001
	170	100.00	116,949.08	100.00

กระทรวงคมนาคมเป็นกระทรวงที่มีโครงการมากที่สุด ในการดำเนินกลยุทธ์ที่ 3.3.3 หรือกลยุทธ์การพัฒนา และยกระดับมาตรฐานการให้บริการและปัจจัยสนับสนุนด้านการท่องเที่ยว งบประมาณส่วนใหญ่กระทรวงคมนาคมใช้ไปในแผนพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิซึ่งเป็น งบประมาณรวมระหว่างปี พ.ศ.2548-2551 เป็นเงินรวม 54,445.06 ล้านบาท งบประมาณส่วนใหญ่ จึงใช้ไปกับการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

ตารางที่ 3.3

แสดงอัตราส่วนร้อยละของงบประมาณของกระทรวงคมนาคม
จำแนกตามประเภทของโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)
1. แผนการพัฒนาท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	58,445.06
2. โครงการเร่งรัดขยายทางสวายประธานให้เป็น 4 ช่องทางจราจร (ระยะที่ 2)	3,522.00
3. แผนงานพัฒนาระบบโครงข่ายทางหลวง	9,955.49
4. โครงการเข้า-ออกสนามบินสุวรรณภูมิ	2,720.00
5. แผนงานพัฒนาท่าอากาศยานเชียงใหม่สู่การเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาค	1,651.68
6. แผนงานพัฒนาท่าอากาศยานภูเก็ตสู่การเป็นศูนย์กลางการบินในภูมิภาค	551.78
7. โครงการพัฒนาศูนย์กลางการขนส่งผู้โดยสารภายในประเทศ	255.20
8. งานก่อสร้างท่าเรือสำราญกีฬาที่อำเภอไทยและทะเลอันดามันที่จังหวัดกระบี่ ชลบุรีและชุมพร	28,130.00
9. งานก่อสร้างท่าเรือจังหวัดสตูล เกาะหลีเป๊ะ เกาะอาดัง เกาะบูโหล่น	150.00
รวม 9 โครงการ	105,381.21

ตารางที่ 3.4

โครงการต่างๆ ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศไทย
กับประเทศอื่น และงบประมาณของสำนักงานพัฒนาการท่องเที่ยว

โครงการ	งบประมาณ (ล้านบาท)
1. โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ณ จุดผ่านแดน	30.00
2. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศลุ่มแม่น้ำอิรวดี เจ้าพระยา แม่น้ำโขงทั้ง 5 ประเทศ	3.00
3. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกต	15.00
4. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทางทะเลเชื่อมโยงประเทศเศรษฐกิจทางใต้ของประเทศไทย	3.00
5. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศในเอเชียกับยุโรป	3.00
6. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	15.00
7. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชีย	9.00
8. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชียแปซิฟิก	3.00
9. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศรอบอ่าวเบงกอล	3.00
10. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทวีปภาคี	15.00
11. โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับองค์การการท่องเที่ยวโลก	15.00
รวมงบประมาณ 11 โครงการ	114.00

โครงการที่จัดว่ามีความสำคัญและได้รับงบประมาณมากที่สุดคือ โครงการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ณ จุดผ่านแดน ซึ่งเป็นประตูสู่ประเทศเพื่อนบ้านของไทยไม่ว่าจะเป็นประเทศกัมพูชา ลาว มาเลเซีย และพม่า เมื่อโครงการนี้จัดตั้งขึ้นเรียบร้อยแล้วอัตราการเดินทางเข้าออกของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างชาติน่าจะมีเพิ่มมากขึ้น และน่าจะมีนักท่องเที่ยวพักค้างคืนและท่องเที่ยวในจังหวัดที่จุดผ่านแดนตั้งอยู่ในอัตราที่เพิ่มขึ้น โครงการที่รัฐบาลให้ความสำคัญในอันดับรองลงมาแต่ก็มีความสำคัญมากเป็นอันดับที่สองรองจากการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลการท่องเที่ยว ณ จุดผ่านแดน คือ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวทวีปภาคี โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสามเหลี่ยมมรกตและโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวร่วมกับองค์การการท่องเที่ยวโลก จากโครงการที่อยู่ในประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 สามารถสรุปได้ว่า รัฐบาลมีนโยบายที่ชัดเจนในการที่จะส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศเพื่อนบ้านที่อยู่รอบประเทศไทย

ในกรณีของประเทศกัมพูชาและประเทศไทย รัฐบาลของทั้งสองประเทศได้ทำพิธีลงนามความตกลง 7 ฉบับในการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมระหว่างรัฐบาลไทยและกัมพูชาที่มีขึ้นระหว่างวันที่ 31 พฤษภาคม ถึง 1 มิถุนายน 2546 ที่จังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชาและจังหวัดอุบลราชธานี หนึ่งในข้อตกลงทั้ง 7 ฉบับคือ บันทึกความเข้าใจว่าด้วยความร่วมมือในโครงการพัฒนาเส้นทางเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา ให้ความช่วยเหลือในการสร้างเส้นทางคมนาคมหมายเลข 67 สะงา-อันลองเวง-เสียมราฐ ลงนามโดยนายสุรเกียรติ์ เสถียรไทย รัฐมนตรีต่างประเทศกับนายสก อัน รัฐมนตรีอาวุโสประจำสำนักรัฐมนตรีกัมพูชา โดยรัฐบาลจะดำเนินการก่อสร้างสะพานคอนกรีตข้ามแม่น้ำ 4 แห่ง ตามแนวเส้นทางตราด-เกาะกง-สะแรอัมเบิล นอกจากนี้กัมพูชามีมติที่จะรับเงินกู้เงื่อนไขผ่อนปรนจากรัฐบาลไทยเพื่อใช้ในการพัฒนาเส้นทาง รวมทั้งให้ภาคเอกชนเป็นผู้ดำเนินการก่อสร้างโดยรัฐบาลทั้งสองจะหารือในเรื่องเงื่อนไขเงินกู้ต่อไป

ในด้านความมั่นคงมีการหารือกันในเรื่องการปักปันเขตแดนการเปิดจุดผ่านแดนถาวรเพิ่มเติมที่ช่องสะงา จังหวัดศรีสะเกษ บ้านแหลมและบ้านผักกาด จังหวัดจันทบุรี รวมทั้งขยายเวลาเปิดปิดเป็น 07.00 น. - 20.00 น. และเห็นชอบในหลักการที่จะขยายขอบเขตของบัตรผ่านแดนจากอำเภออรัญประเทศให้เดินทางมาถึงจังหวัดเสียมราฐและปอยเปตให้ได้ถึงจังหวัดจันทบุรี การจัดระเบียบชายแดนไทย-กัมพูชา และจะมีการเพิ่มชนิดของเอกสารผ่านแดนชื่อ “เลเซปาเซ”

ในด้านการศึกษาวัฒนธรรมและการท่องเที่ยว มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบ Two Countries One Destination ไปยังกลุ่มประเทศ GMS การให้ทุนการศึกษา การจัดตั้งสมาคมวัฒนธรรมไทย-กัมพูชา และวาระเรื่องความร่วมมือสามเหลี่ยมมรกต และมีการเสนอแนวทางการพัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจ ระหว่างประเทศไทย-กัมพูชา 5 เขต เพื่อเพิ่มอัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจด้วยการสร้างกิจกรรมทางเศรษฐกิจ อุตสาหกรรม สร้างเขตการผลิตร่วม เน้นการให้ GSP ครอบคลุมและแรงงาน การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวและธุรกิจบริการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและสร้างตลาดกลางสินค้าเกษตรร่วมกัน ประกอบด้วย

1. ตราด – เกาะกง
2. อรัญประเทศ – ปอยเปต
3. บ้านผักกาด – ไพลิน
4. ช่องจอม – ภูมิลำโรง
5. ช่องสะงา – อันลองเวง

บทที่ 4

สถานการณ์ด้านการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว

4.1 ประวัติความเป็นมา

สระแก้ว จังหวัดที่ 74 ของประเทศไทย อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 245 กิโลเมตร เดิมมีฐานะเป็นเมืองบริวารของปราจีน (เมืองประจิมในสมัยโบราณ) ซึ่งได้รับการยกฐานะให้เป็นจังหวัดในปี พ.ศ.2476 เมื่อยกเลิกระบบเทศาภิบาล สระแก้วจึงกลายเป็นอำเภอหนึ่งของจังหวัดปราจีนบุรี ต่อมาได้แยกตัวออกมาจากปราจีนบุรีและได้รับการประกาศให้เป็นจังหวัดอย่างเป็นทางการในวันที่ 1 ธันวาคม พ.ศ. 2536

จังหวัดสระแก้วมีประวัติความเป็นมาที่ยาวนานนับ 4,000 ปี ตั้งแต่ยุคหินใหม่-ยุคโลหะ โดยมีการค้นพบวัตถุโบราณที่บ้านโคกมะกอก ตำบลเขาสามสิบ อำเภอเขาฉกรรจ์ ในยุคต่อมาก็มีการค้นพบโบราณ วัตถุอีก เช่น ที่อำเภออรัญประเทศและเขตอำเภอตาพระยา แสดงหลักฐานว่าสระแก้วเคยเป็นชุมชนสำคัญที่มีความเจริญรุ่งเรืองในยุคเจนละ-ทวารวดี มีอารยธรรมและวัฒนธรรมเป็นของตนเองมีกษัตริย์หรือผู้ครองเมืองนับถือศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกายและไวษณพนิกาย ดังจะเห็นได้จากโบราณสถานและจารึกรูปอักษรปัลลวะต่างๆ ที่ปรากฏที่ปราสาทเขาน้อย เขารัง และเขาช่องสระแจง เป็นต้น โดยเฉพาะจารึกรูปอักษรปัลลวะที่ปรากฏในบริเวณปราสาทเขาน้อย เขตอำเภออรัญประเทศ ซึ่งถือกันว่าเป็นหลักฐานบันทึกศักราชที่เก่าที่สุดในกลุ่มจารึกรุ่นแรกๆ ที่พบในประเทศไทย สร้างขึ้นราวปีพุทธศักราช 1180

นอกจากนี้ยังพบหลักฐานความเจริญของอารยธรรมขอมระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15-16 ในแถบนี้ อย่างมากมาย มีทั้งปราสาทอิฐ ปราสาทหิน เตาเผา เครื่องถ้วย และคูเมืองโบราณที่ยังหลงเหลือร่องรอยปรากฏในปัจจุบัน เช่น จารึกพบที่ปราสาทสต็อกก๊อกรมอีก 2 หลัก ซึ่งในระหว่างพุทธศตวรรษที่ 15 ปราสาทสต็อกก๊อกรมได้ถูกสร้างขึ้นเพื่อเป็นเทวสถานของพระศิวะ ดังข้อความในจารึกสต็อกก๊อกรม หลักที่ 1 ได้กล่าวถึงว่าในปีพุทธศักราช 1480 พระเจ้าชัยวรมันที่ 4 โปรดให้นำศิลาจารึกมาปักไว้ที่ปราสาทสต็อกก๊อกรมเพื่อประกาศห้ามเรียกข้าของเทวสถานแห่งนี้ไปใช้ในกิจการอื่น แต่ให้ข้าของเทวสถานได้บำรุงรักษาและบูชาพระศิวลึงค์หรือรูปเคารพ ซึ่งได้ประดิษฐานอยู่ ณ เทวสถานสต็อกก๊อกรมนี้อย่างตลอดไป ส่วนจารึกอีกหลักหนึ่งได้กล่าวสรรเสริญ พระเจ้าอาทิตย์วรมันที่ 2 ซึ่งได้ทรงบูรณะโบราณสถานแห่งนี้จนสำเร็จ พร้อมจารึกที่เกี่ยวกับอารยธรรมและศาสนาเป็นต้น

จากจารึกและโบราณสถานที่พบนี้ สามารถบ่งบอกให้ทราบถึงระบบการปกครองของอาณาจักรขอมโบราณบนผืนแผ่นดินสระแก้วแห่งนี้ เปรียบเสมือนมรดกทางภูมิปัญญาของบรรพชน ที่มีคุณค่าเป็น คุณประโยชน์ต่อการศึกษายัง

นอกจากแหล่งโบราณสถานที่น่าศึกษาทางประวัติศาสตร์แล้ว จังหวัดสระแก้วยังมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ เช่น อุทยานแห่งชาติปางสีดาที่เป็นที่รู้จักกันดีในบรรดาผู้รักธรรมชาติและการท่องเที่ยว และอุทยานแห่งชาติตาพระยา อุทยานแห่งชาติแห่งใหม่ที่มีแนวเขตติดต่อระหว่างไทยกับกัมพูชา ซึ่งเป็นผืนป่าที่เชื่อมต่อกัน ทำให้เป็นเขตที่มีการเชื่อมโยงของสัตว์ป่าไปมาระหว่างประเทศอย่างน่าสนใจ นอกจากนี้ยังมีประติมากรรมมหัศจรรย์ทางธรรมชาติอย่าง “ละลุ” ให้ไปชมและจินตนาการอีกด้วยว่าแห่งไหนเหล่านี้เป็นรูปลักษณะอะไร

ศุขชายแดนอรัญประเทศของจังหวัดสระแก้ว ยังเป็นประตูบานใหญ่ที่เปิดไปสู่ประเทศกัมพูชา เชื่อมการคมนาคมและการท่องเที่ยวระหว่างประเทศให้เป็นเส้นทางเดียวกัน ชาวไทยและ ชาวเขมรมีการข้ามฝั่งเพื่อค้าขายสินค้าและท่องเที่ยวเป็นประจำ ที่นี้จึงมีสีสันผู้คนหลากหลายเผ่าพันธุ์ มีเสน่ห์น่ามองระหว่างจับจ่ายสินค้าที่ตลาดโรงเกลือตลาดที่เต็มไปด้วยของแปลกราคาถูกจากนานาประเทศเพื่อนบ้าน

4.2 เขตการปกครอง

จังหวัดสระแก้ว แบ่งการปกครองแบ่งออกเป็น 7 อำเภอ และ 2 กิ่งอำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองสระแก้ว อำเภอวัฒนานคร อำเภออรัญประเทศ อำเภอตาพระยา อำเภอเขาฉกรรจ์ อำเภอวังน้ำเย็นอำเภอคลองหาด กิ่งอำเภอโคกสูง และกิ่งอำเภอวังสมบูรณ์ มีพื้นที่ทั้งสิ้นประมาณ 7,195 ตารางกิโลเมตร หรือ 4,496,961 ไร่

4.3 อาณาเขต

ทิศเหนือ	ติดต่อกับอำเภอครบุรี จังหวัดนครราชสีมา และอำเภอละหานทราย จังหวัดบุรีรัมย์
ทิศใต้	ติดต่อกับอำเภอสอยดาว จังหวัดจันทบุรี
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับราชอาณาจักรกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับอำเภอกบินทร์บุรี อำเภอนาดี จังหวัดปราจีนบุรี และอำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา

4.4 สัญลักษณ์

ตราประจำจังหวัด คือ พระพุทธรูปปางสงฆ์ประทับยืนบนดอกบัวกลางสระแก้วสระขวัญ ตอนกลางเป็นพระอาทิตย์ยามรุ่งอรุณ ด้านหลังสุดเป็นรูปปราสาทเขาน้อยสี่ชมพู ภาพพระอาทิตย์ยามรุ่งหมายถึง จังหวัดสระแก้วตั้งอยู่ทางทิศบูรพา ภาพโบราณสถานปราสาทเขาน้อยสี่ชมพูเป็นโบราณสถานที่สำคัญในเขตจังหวัดสระแก้ว ภาพพระพุทธรูปปางสงฆ์ประทับยืนบนดอกบัวเป็นพระพุทธรูปที่จะสร้างเป็นพระพุทธรูปประจำจังหวัด เพื่อเป็นศูนย์รวมจิตใจและเป็นนิมิตหมายแห่งความชุ่มชื้นร่มเย็น

ต้นไม้ประจำจังหวัด คือ ต้นมะขามป้อม
ดอกไม้ประจำจังหวัด คือ ดอกแก้ว

4.5 ระยะทางจากอำเภอเมืองฯ ไปยังอำเภอใกล้เคียง

อำเภอเขาคกรรจ์	19	กิโลเมตร
อำเภอวัฒนานคร	38	กิโลเมตร
อำเภอวังน้ำเย็น	50	กิโลเมตร
อำเภออรัญประเทศ	54	กิโลเมตร
อำเภอลองหาด	65	กิโลเมตร
อำเภอตาพระยา	100	กิโลเมตร

4.6 การเดินทาง

รถยนต์ การเดินทางไปยังจังหวัดสระแก้วสามารถใช้เส้นทางได้ 4 เส้นทาง ได้แก่

1. จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางสายพหลโยธินมาถึงรังสิต แล้วให้ชิดซ้ายโดยใช้สะพานวงแหวนข้ามมาลงที่เส้นทางหมายเลข 305 ผ่านอำเภอองครักษ์ จังหวัดนครนายก จากนั้นเข้าเส้นทางหลวงหมายเลข 33 ผ่านอำเภอกบินทร์บุรี ไปจนถึงจังหวัดสระแก้ว ระยะทางประมาณ 214 กิโลเมตร
2. จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 แล้วเลี้ยวขวาที่แยกหินกองไปตามทางหลวงหมายเลข 33 ผ่านจังหวัดนครนายก ผ่านอำเภอกบินทร์บุรี ระยะทางประมาณ 245 กิโลเมตร
3. จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 304 ผ่านเขตนครบุรี ฉะเชิงเทรา จากนั้นให้ใช้เส้นทางไปอำเภอพนมสารคาม พอถึงกิโลเมตรที่ 35 ให้เลี้ยวขวาไปทางอำเภอกบินทร์บุรี ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 304 พอถึงประมาณกิโลเมตรที่ 95 ให้เลี้ยวขวาอีกครั้ง เข้าเส้นทางหลวงหมายเลข 33 ไปจนถึงจังหวัดสระแก้ว ระยะทางประมาณ 210 กิโลเมตร

4. จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 304 ผ่านเขตนินบุรีไปจังหวัดฉะเชิงเทรา จากนั้นให้ใช้เส้นทางไปอำเภอพนมสารคามผ่านศูนย์การศึกษาการพัฒนาเขาหินซ้อน จะมีทางแยกขวาไปจังหวัดสระแก้ว ทางหลวงหมายเลข 395

รถโดยสารประจำทาง บริษัทขนส่ง จำกัด มีบริการรถโดยสารประจำทางทั้งรถธรรมดาและรถปรับอากาศออกจากสถานีขนส่งหมอชิต ถนนกำแพงเพชร 2 ทุกวัน วันละหลายเที่ยว ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่โทรศัพท์ โทร.02-936 2825 - 66

รถไฟ การรถไฟแห่งประเทศไทยมีบริการขบวนรถโดยสารสายกรุงเทพฯ-สระแก้ว-อรัญประเทศ วันละ 2 ขบวน เวลา 05-55 น. และ 13.05 น. อัตราค่าโดยสารคนละ 48 บาท ติดต่อสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่หน่วยบริการเดินทาง โทร.1690, 02-220 4334

4.7 คำขวัญจังหวัดสระแก้ว

ชายแดนเบื้องบูรพา ป่างามน้ำตกสวย มากด้วยรอยอารยธรรมโบราณ ย่านการค้าไทย – เขมร

4.8 แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว

ในอำเภอเมืองมีสถานที่ที่น่าสนใจได้แก่ ศาลหลักเมือง สระแก้วสระขวัญ อุทยานแห่งชาติปางสีดา ในอำเภอวัฒนานครมีอ่างเก็บน้ำท่ากระบาก สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์ป่าช่องกล่ำบน พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ปราสาทบ้านน้อย อำเภออรัญประเทศ มีตลาดโรงเกลือ ปราสาทเขาน้อย พระสยามเทวาธิราช (จำลอง) วัดอนุบรรพต (เขาน้อย) ปราสาทเมืองฝั่ ที่อำเภอเขาฉกรรจ์ มีสวนรุกขชาติเขาฉกรรจ์-ถ้ำค้างคาว แหล่งโบราณคดีบ้านมะกอก ที่อำเภอตาพระยา มีละลุหรือโป่งยุบ อุทยานแห่งชาติตาพระยา ปราสาทเขาโล้น อำเภอกลองหาดมีถ้ำน้ำ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง มีทะเลสาบคลองหาด ที่กิ่งอำเภอโคกสูงมีปราสาทสศ็อกก้อกกรม รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 2.5 – 2.6

ตารางที่ 4.1

แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์โบราณสถานและศาสนาในจังหวัดสระแก้ว

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
1	สระแก้วสระขวัญ	พื้นที่หมู่ 6 และหมู่ 7 ตำบลสระแก้ว อำเภอเมือง	เป็นสระน้ำอยู่ทางทิศตะวันตกของตัวเมืองก่อนเข้าตัวเมืองที่ ก.ม.246 เชื่อกันว่าน้ำในสระแก้วแห่งนี้เป็นน้ำศักดิ์สิทธิ์ที่เคยนำไปใช้ในราชพิธีราชาภิเษกและเป็นสถานที่ที่เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกเคยนำทัพมาแวงพักที่บริเวณสระน้ำนี้ก่อนยกทัพไปที่เสียมราฐ และอาศัยน้ำจากสระใช้สอยเมื่อยกทัพไปถึงเสียมราฐก็จัดการความไม่สงบของเขมรได้ น้ำในสระเคยถูกใช้ในราชพิธีเสกน้ำศักดิ์สิทธิ์และใช้ในพิธีถือน้ำพิพัฒน์สัตยาด้วย จึงเป็นที่มาของชื่อจังหวัดสระแก้ว	
2	ศาลหลักเมืองจังหวัดสระแก้ว	หมู่ที่ 3 ตำบลท่าเกษม อำเภอเมือง	เป็นสัญลักษณ์แห่งความจงรักภักดีแก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวศูนย์รวมขวัญและกำลังใจและความสามัคคีในหมู่พลชนิกกรชาวสระแก้ว สร้างจากต้นชัยพฤกษ์ที่มีคุณลักษณะต้องตามโบราณราชประเพณี ขนาดเส้นรอบวงที่โคนต้น 120 นิ้ว สูง 229 นิ้ว แกะสลักเป็นเสาหลักเมืองสูง 140 นิ้ว โดยหลวงพ่อโง่น โสรโยแห่งวัดพระพุทธรบาทเขารวก อำเภอตะพานหิน จังหวัดพิจิตร	การก่อสร้างตามแบบมาตรฐานของกรมศิลปากรประกอบด้วย ปรางค์องค์ใหญ่ ขนาดฐาน 6.60 เมตร สูง 19.10 เมตร

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
3	พระบรมราชา นุสาวรีย์สมเด็จพระ นเรศวรมหาราช	สวนเฉลิม พระเกียรติ อำเภอวัฒน นคร	สร้างบนเนื้อที่ 720 ไร่ เป็นสิ่งยึดเหนี่ยว จิตใจและรวมพลังของประชาชนชาว จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากอำเภอนี้เคยเป็น พื้นที่ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราชได้เคย เสด็จมาประทับในราชการสงครามใน ดินแดนภาคบูรพาเมื่อปีพ.ศ.2136 ประชาชนพร้อมใจกันจัดสร้างขึ้นให้ พระบรมรูปมีลักษณะประทับยืนชูดาบ เหนือศีรษะ มีความสูง 2.80 เมตร พระแสงดาบยาว 1.20 เมตร	
4	ปราสาทเขาน้อย	หมู่ 4 ตำบลผักชะ อำเภอวัฒน นคร	เป็นปราสาทที่มีกำแพง 2 ชั้น ชั้นนอก เป็นกำแพงดิน ชั้นในทำด้วยศิลาแลง ตัวปราสาทหันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีทางเข้าทางเดียวทางด้านทิศตะวันออก	
5	พระสยามเทวาธิราช (จำลอง)	หน้าสำนักงาน เทศบาล ตำบล อรัญประเทศ อำเภอ อรัญประเทศ	สร้างโดยพระอุทัยธรรมอารี เจ้าอาวาสวัด ป่ามะม่วง เมื่อพ.ศ.2518 ขณะมีเหตุการณ์ รบพุ่งบริเวณชายแดนด้านอรัญประเทศ กับกัมพูชาเป็นเวลานานกว่า 7 ปี ท่านพระครูฯ ได้ทูลขอพระสยามเทวาธิราช จำลองให้ทางจังหวัดปราจีนบุรี (ในขณะ นั้น) นำไปประดิษฐาน ณ ชายแดนเพื่อ ป้องกันภัยให้แก่ทหาร ตำรวจ และพล เรือนให้พ้นจากภัยสงคราม ทางจังหวัด ร่วมกับประชาชนสร้างบุษบกสูง 17.9 เมตร วางศิลาฤกษ์เมื่อ 20 ธันวาคม 2528 เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์คู่บ้านคู่เมืองของจังหวัด สระแก้ว	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
6	ประตูลี้หรือประตูชัย	พรมแดน ไทย-กัมพูชา บ้านคลองลึก ตำบล อรัญประเทศ อำเภอ อรัญประเทศ	เดิมเป็นป้อมมี 2 ป้อมอยู่คนละฟากถนน ตัวป้อมเป็นรูปหกเหลี่ยมด้านเท่า สูง 15 เมตร ข้างบนสุดมีครุฑพ่าห์ประดิษฐาน อยู่ประตูลี้ถูกกระสุนปืนใหญ่ของ ฝรั่งเศสระดมยิงในวันที่ 5 มกราคม 2483 เมื่อมีการเดินขบวนเรียกร้องดินแดน มณฑลบูรพาคืนจากฝรั่งเศสแต่ไม่เป็นผล ในปี 2502 ประตูลี้ได้รับการบูรณะใหม่ โดยคงรูปเดิมไว้เฉพาะด้านซ้าย แต่ทาง ด้านขวาสร้างเป็นเสมาหินอ่อนขนาด ใหญ่ครุฑพ่าห์หันหน้าออกไปทางเขมร	อยู่ตรงพรมแดน ไทย- กัมพูชา
7	วัดอนุบรรพต (เขาน้อย)	หมู่ที่ 2 ตำบลบ้านใหม่ หนองไทร อำเภอ อรัญประเทศ	สร้างขึ้นในปี 2468 ในสมัยรัชกาลที่ 6 มีพระอุโบสถที่สวยงาม ภายใน พระอุโบสถมีรอยพระพุทธรูปจำลอง เนื้อทองเหลือง	เป็นที่สักการะของ ชาวอรัญประเทศ และจังหวัดใกล้เคียง
8	ปราสาทเขาน้อย	วัดเขาน้อย สี่หมพ ตำบล คลองน้ำใส อำเภอ อรัญประเทศ	ตั้งอยู่บนยอดเขาเตี้ยๆ สูงราว 80 เมตร มีบันไดขึ้น 254 ขั้น เป็นโบราณสถานไม่ ก่ออิฐฉาบปูน เหลือแต่ปราสาทองค์กลาง ที่ยังคงสภาพเป็นปราสาท ส่วนปราสาท ทิศเหนือและวิหารทิศใต้เหลือเพียงฐาน อยู่ในช่วงพุทธศตวรรษที่ 12-13 เป็นศาสนาสถานในศาสนาฮินดู	ได้รับการขึ้นทะเบียน เป็นโบราณสถาน แห่งชาติจาก กรมศิลปากร เมื่อปีพ.ศ.2478
9	ปราสาทเขาโล้น	บ้านเจริญสุข ตำบลทัพราช อำเภอ ตาพระยา	ตั้งอยู่บนยอดเขาโล้นเชิงเขาสะแกกรัง เหลือเฉพาะปราสาทองค์กลางก่อด้วยอิฐ เผา มีหินทรายเป็นฐาน กรอบประตูจารึก ด้วยอักษรโบราณ	รอยภูเขาลูกนี้มี ร่องรอยเป็นหมู่บ้าน หรือชุมชน โบราณ ในอดีต

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
10	หมู่บ้านหัตถกรรม จักสานล่อมเซรามิก	หมู่ที่ 13 ตำบล ทุ่งมหาเจริญ อำเภอ ตาพระยา	มีการรวมกลุ่มแม่บ้านผลิตจำหน่ายและ สาธิตการจักสานไม้ไผ่ห่อหุ้มเซรามิก เป็นเซรามิกไม้ไผ่	มีชื่อเสียงด้านความ ประณีตสวยงาม
11	ปราสาทสศีกอกรกกรม	บ้านหนอง เสม็ด ตำบลโคกสูง กิ่งอำเภอ โคกสูง	เป็นโบราณสถานที่ใหญ่และสำคัญของ จังหวัดสระแก้ว สร้างขึ้นในพุทธศตวรรษ ที่ 14 เพื่อใช้ประกอบพิธีกรรมตามความ เชื่อของศาสนาฮินดู มีการค้นพบศิลา จารึก 2 หลักจารึกด้วยอักษรขอมโบราณ บอกถึงอายุการสร้างปราสาทและบอกถึง วัตถุประสงค์ของการสร้างว่าเพื่อเฉลิม พระเกียรติแก่พระเจ้าอาทิตยวรมันที่ 2 ที่บูรณะปราสาทสำเร็จเมื่อพ.ศ.1595	1. เป็นปราสาทขอม ที่ใหญ่ที่สุดใน จังหวัดสระแก้ว 2. อยู่ในช่วงการ บูรณะที่ใกล้จะ เสร็จสมบูรณ์แล้ว 3. มีอยู่มากุเทศก์ นำชม
12	ตลาดโรงเกลือ	บ้านคลองลึก ตำบลท่าข้าม อำเภออรัญ ประเทศ	มีสินค้ามากมายส่วนใหญ่มาจากฝั่งเขมร เช่น เสื้อผ้าทั้งของใหม่และมือสอง กระเป๋า รองเท้า เข็มขัดและเครื่องแต่ง กายอื่นๆ เครื่องใช้ในครัวเรือน เช่น ถ้วย ชาม เครื่องใช้ไฟฟ้า สินค้าลอกเลียน แบบ แวนตา นาฬิกา ผู้ขายเกือบทั้งหมด เป็นชาวเขมรซึ่งเดินทางเข้ามาแบบไปเช้า เย็นกลับ	1. อยู่ในเขตพรมแดน ฝั่งไทย 2. มีสินค้าทุกประเภท จำหน่าย 3. สินค้ามีราคาถูก

ตารางที่ 4.2

รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในจังหวัดสระแก้วและจุดเด่น

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
1	อุทยานแห่งชาติปางสีดา	อำเภอเมือง อำเภอ ตาพระยา อำเภอ วัฒนานคร	มีพื้นที่ 527,500 ไร่ (844 ตารางกิโลเมตร) เป็นป่าที่มีความอุดมสมบูรณ์มีสัตว์ป่า เช่น กระต๊อ ช้าง วัวแดง หมูป่า นกเหียง นกยูง เป็นแหล่งจะเข้ น้ำจืดที่ยังเหลืออยู่	1. มีน้ำตกปางสีดา น้ำตกผาตะเคียน อ่างเก็บน้ำท่ากระฬา น้ำตกแควมะค่า น้ำตกถ้ำค้างคาว 2. มีแหล่งจะเข้ น้ำจืดที่เหลืออยู่เพียงแห่งเดียวในประเทศไทย 3. มีบริการบ้านพัก และสถานที่กางเต็นท์
2	สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่า ช่องกล่าบน	ตำบลหนอง หมากฝ้าย อำเภอ วัฒนานคร	มีพื้นที่ 430 ไร่ เป็นหน่วยงานของส่วนอนุรักษ์สัตว์ป่ากรมป่าไม้ เป็นแหล่งเพาะเลี้ยงขยายพันธุ์สัตว์ป่าที่หายาก เป็นสถานศึกษาและวิจัยเกี่ยวกับสัตว์ป่า แหล่งบริการความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสัตว์ป่าและสถานที่พักผ่อน	1. การเดินทางใช้เส้นทางเดียวกับอุทยานปางสีดา 2. เป็นโครงการในพระราชดำริของสมเด็จพระนางเจ้าฯ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
3	เขานกกระจิ	อำเภอ เขานกกระจิห่าง จากอำเภอเมือง 14 กิโลเมตร	ตัวเขาเป็นเขาหินปูนจุดสูงสุดของยอดเขา สูงประมาณ 240 เมตร มีถ้ำเล็ก ถ้ำน้อย อยู่ถึง 72 ถ้ำ ที่เป็นถ้ำนิยมเข้าไปชมได้แก่ ถ้ำมืด ถ้ำหนุมาน ถ้ำทะลุ ถ้ำมหาทิวส์ ถ้ำน้ำทิพย์ และถ้ำแก้วพลายชุมพล มีรอบพระพุทธรูปบาทจำลอง	1. เป็นสถานที่ปลูกป่า ของกรมป่าไม้ 2. เขงเขาเป็นที่ตั้ง ของวัด 3. มีบันไดขึ้นไปถึง ยอดเขามองเห็น ทิวทัศน์ได้ กว้างไกล
4	อ่างเก็บน้ำเขาสามลิบ	ตำบล เขาสามลิบ อำเภอ เขานกกระจิ		1. มีบ้านพักรับรอง 2. มีสถานที่กางเต็นท์ 3. มีการจัดกิจกรรม ที่น่าสนใจ เช่น ดูดาว เดินป่า ศึกษา ธรรมชาติ ดูนกมี เจ้าหน้าที่และ ชาวบ้านนำทาง
5	อุทยานแห่งชาติ ตาพระยา	อำเภอ ตาพระยา	มีพื้นที่ทั้งหมด 371,250 ไร่ (594 ตาราง กิโลเมตร) สภาพพื้นที่มีลักษณะเป็นแนว ยาวจากทิศตะวันตกไปจดทิศตะวันออก ซึ่งเป็นประเทศกัมพูชา ทิศเหนือติดกับ อุทยานแห่งชาติทับลาน สภาพป่าอุดม สมบูรณ์ เป็นถิ่นที่อยู่ของสัตว์ป่าหลาย ชนิด	1. มีเส้นทางศึกษา ธรรมชาติไว้รองรับ นักท่องเที่ยว หลายเส้นทาง 2. เหมาะสำหรับผู้ที่ ชอบดูนก ดูผีเสื้อ ศึกษาพรรณไม้ และสัตว์ป่า

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
6	ถ้ำน้ำเขาศิ่วะ	บ้านเขาจันทร์ แขวง เทือกเขาตอง และเทือกเขา กมมะม่วง อำเภอ คลองหาด	เป็นถ้ำลึก 400 เมตร ระดับน้ำสูงตั้งแต่ 10-220 เซนติเมตร ภายในเป็นหินงอก หินย้อยสวยงาม มีน้ำตกเล็กๆ ภายในถ้ำ	เหมาะสำหรับผู้รักการผจญภัยที่ว่ายน้ำเป็น
7	ละลุ	บ้านเนินขาม และบ้านคลอง ยาง ตำบลทัพ ราช อำเภอ ตาพระยา	เป็นปรากฏการณ์ธรรมชาติที่เกิดจากการยุบตัวหรือพังทลายของดิน เนื่องจากสภาพดินมีองค์ประกอบต่างกัน ส่วนที่เป็นดินแข็งจะคงอยู่ไม่ยุบตัว เมื่อถูกลมกัดกร่อนจึงมีลักษณะเป็นรูปต่างๆ มองคล้ายกำแพงเมือง หน้าผา บ้างมีลักษณะเป็นแท่งๆ คล้ายกับ “แพะเมืองผี” บางคนจึงเรียกว่า “แพะเมืองผีแห่งใหม่”	1. มีพื้นที่กว้างกว่า 2,000 ไร่ 2. มีความสวยงามแปลกตาเหมาะแก่การท่องเที่ยวเป็นอย่างยิ่ง
8	เขื่อนพระปรัง (อ่างเก็บน้ำพระปรัง)	ตำบลช่องกุ่ม อำเภอ วัฒนานคร	เป็นเขื่อนชลประทานที่ใหญ่ที่สุดในจังหวัดสระแก้ว พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดาที่ถูกน้ำท่วม มีทิวทัศน์สวยงาม เป็นแหล่งอาศัยของนกหลายชนิดและอุดมไปด้วยปลาน้ำจืดนานาชนิด เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวชมธรรมชาติ	1. มีการจัดกิจกรรมได้แก่ ล่องเรือชมทิวทัศน์รอบเขื่อน เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก 2. มีร้านอาหารที่ปรุงจากปลาน้ำจืดจากอ่างเก็บน้ำจำหน่าย
9	ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง	อำเภอ คลองหาด	เป็นถ้ำขนาดใหญ่ ตั้งอยู่ไม่ไกลจากถ้ำน้ำเขาศิ่วะ	

4.9 สถานการณ์ และสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว ระหว่างปี 2546 และ 2548

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วระหว่างปี 2546-2548 มีแนวโน้มดีขึ้นเรื่อยๆ ดังจะเห็นจากตารางที่ 3.3 ว่าจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดเพิ่มขึ้นเป็นลำดับจาก 906,641 คนในปี 2546 มาเป็น 1,096,847 คนในปี 2548 ในบรรดาผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดในแต่ละปีกลุ่มที่ใหญ่ที่สุด คือ กลุ่มนักท่องเที่ยวซึ่งเดินทางแบบเข้าไปเยือนกลับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งมีจำนวน 434,463 คนในปี 2548 เพิ่มขึ้น 4.31 % จากปี 2547 กลุ่มผู้เยี่ยมชมเยือนที่มีขนาดเล็กที่สุดคือ กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ซึ่งในปี 2548 จังหวัดสระแก้วได้รับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 79,787 คน ถึงแม้ว่าจะเป็นกลุ่มเล็กแต่ก็จัดว่าเป็นกลุ่มผู้เยี่ยมชมเยือนที่มีอัตราการเพิ่มสูงมากกว่าผู้เยี่ยมชมเยือนประเภทอื่นในระหว่างปี 2547-2548 นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในสระแก้วเพิ่มจำนวนขึ้นถึง ร้อยละ 121.01 รายละเอียดทั้งหมดแสดงอยู่ในตารางที่ 4.3 และตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.3

สถิินักท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วระหว่างปี 2546 และ 2548

ผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดสระแก้ว	2546	2547	2548
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมด	906,641	980,124	1,096,847
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	349,864	345,584	364,003
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	15,405	36,101	79,787
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	399,092	416,489	434,463
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	142,280	181,850	218,594

ตารางที่ 4.4

อัตราการเปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วระหว่างปี 2546 และ 2548

	2546-2547	2547-2548
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมด	+ 8.10	+ 11.90
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	- 1.22	+ 5.33
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	+ 134.35	+ 121.01
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	+ 4.36	+ 4.31
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	+ 27.88	+ 20.13

จากจำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดสระแก้วที่เพิ่มขึ้นเป็นลำดับในระหว่างปี 2546 จนถึงปี 2548 ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดเพิ่มขึ้นจาก 4.89% ในปี 2547 เป็น 18.48% ในปี 2548 รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดส่วนใหญ่เป็นรายได้จากผู้มาเยี่ยมเยือนชาวไทย 1,542.32 ล้านบาท จากชาวต่างประเทศ 462.75 ล้านบาท รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5

เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วระหว่างปี 2546 ถึง 2548

แหล่งรายได้	รายได้ (ล้านบาท)			รายได้ (ล้านบาท)		
	2546	2547	เปลี่ยนแปลง (%)	2547	2548	เปลี่ยนแปลง (%)
ผู้เยี่ยมเยือน	1,613.43	1,692.28	+ 4.89	1,692.28	2,005.07	+ 18.48
ชาวไทย	1,391.29	1,388.74	- 0.18	1,388.74	1,542.32	+ 11.06
ชาวต่างชาติ	222.14	303.54	+ 36.64	303.54	462.75	+ 52.45

ตารางที่ 4.6

สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก
อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วในปี 2547 และ 2548 จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ภูมิภาค	มกราคม-ธันวาคม 2547		มกราคม-ธันวาคม 2548		อัตราการเปลี่ยนแปลง
	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่ง (%)	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่ง (%)	
เอเชียตะวันออก	167,231	64.12	218,083	68.95	+ 30.41
ยุโรป	61,752	23.68	64,685	20.45	+ 4.75
อเมริกา	18,823	7.22	20,048	6.34	+ 6.51
เอเชียใต้	1,732	0.66	1,090	0.34	- 37.07
โอเชียเนีย	7,507	2.88	8,387	2.65	+ 11.72
ตะวันออกกลาง	2,250	0.86	2,616	0.83	+ 16.27
แอฟริกา	1,512	0.58	1,394	0.44	- 7.80
รวมทั้งหมด	260,807	100.00	316,303	100.00	+ 21.28

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วันที่ 10 เมษายน 2549

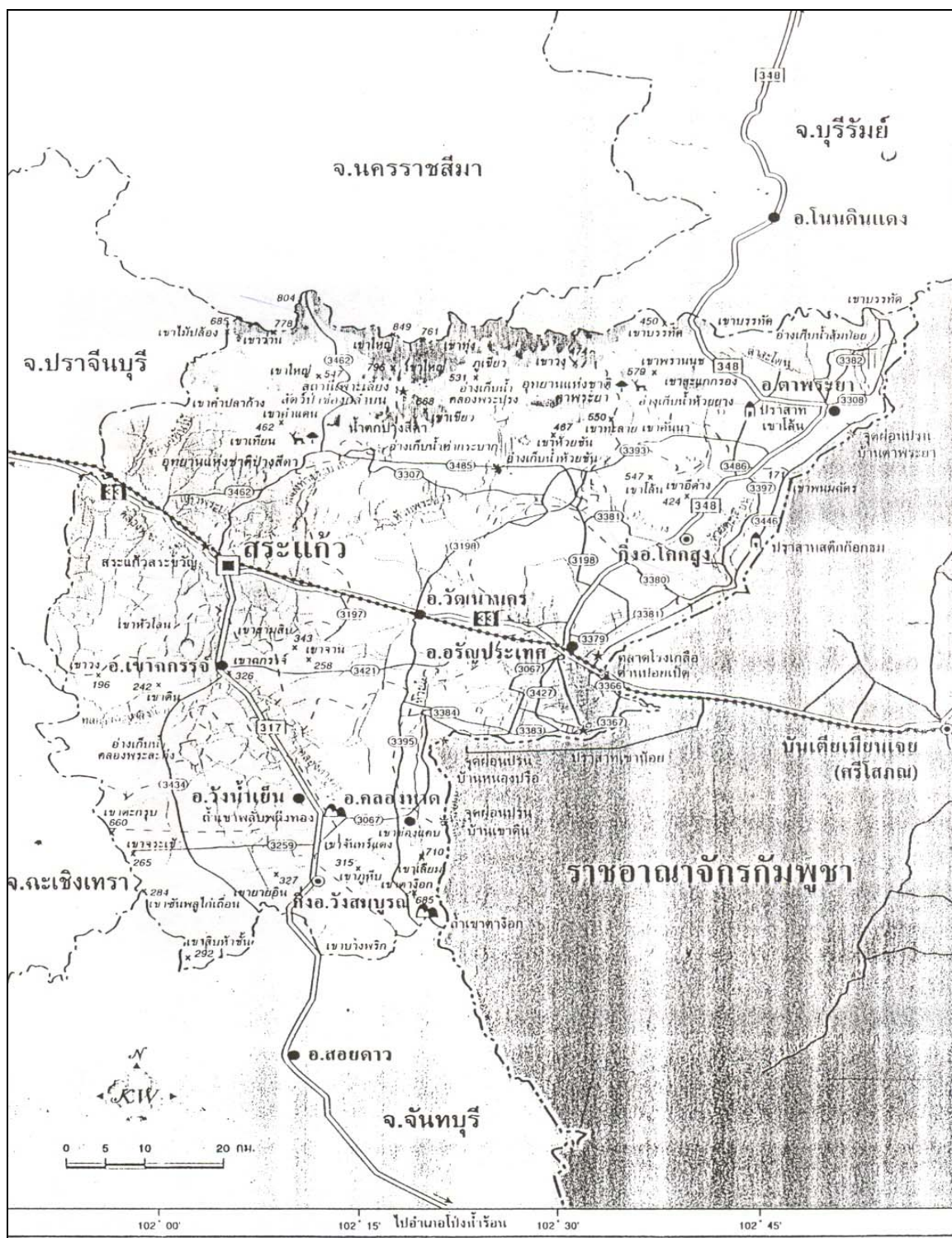
ในปี 2548 นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก เฉพาะนักท่องเที่ยวที่ใช้หนังสือเดินทางมีจำนวนรวมทั้งสิ้น 316,303 คน เพิ่มขึ้นในปี 2547 คิดเป็นร้อยละ 21.28% ในบรรดานักท่องเที่ยวทั้งหมด นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่สุดหรือคิดเป็น 68.95% รองลงมาคือนักท่องเที่ยวจากยุโรป (20.45%) และนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา (ร้อยละ 6.34) รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 2.10 และ 2.11

ตารางที่ 4.7

สถิติคนเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย ณ จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก
ด่านตรวจคนเข้าเมืองอำเภออรัญประเทศ ระหว่างปี 2546-2548

ปี	คนไทย		คนกัมพูชา		ต่างชาติ	พาหนะเข้า
	Passport	Borderpass	Borderpass	ตัวเล็ก ⁺	Passport	(คัน)
2546	474,632	41,258	77,049	3,022,147	179,476	63,390
2547	855,321	311,751	139,210	3,760,810	263,539	65,845
2548	861,917	359,225	179,642	3,840,193	316,303	56,748

แผนภูมิที่ 4.1
แผนที่จังหวัดสระแก้ว

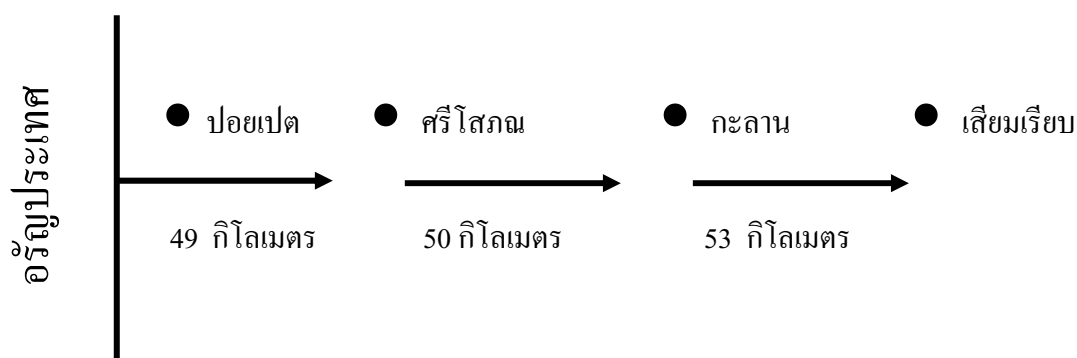
4.10 ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว นายสุวิทย์ วัชโรทยางกูร ทำให้ทราบว่าทางจังหวัดได้เริ่มจัดทำยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวขึ้นเมื่อปีพ.ศ.2547 ซึ่งเป็นปีที่รัฐบาลได้กำหนดให้มีผู้ว่าราชการจังหวัด CEO ขึ้นเป็นครั้งแรก เนื่องจากจังหวัดขาดทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทหาดทราย ชายลม และแสงแดด มีแต่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และอยู่ใกล้กับจังหวัดเสียมเรียบของกัมพูชา ยุทธศาสตร์หลักของการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้วคือ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์ และการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมขอมโบราณสู่นครวัดนครธม

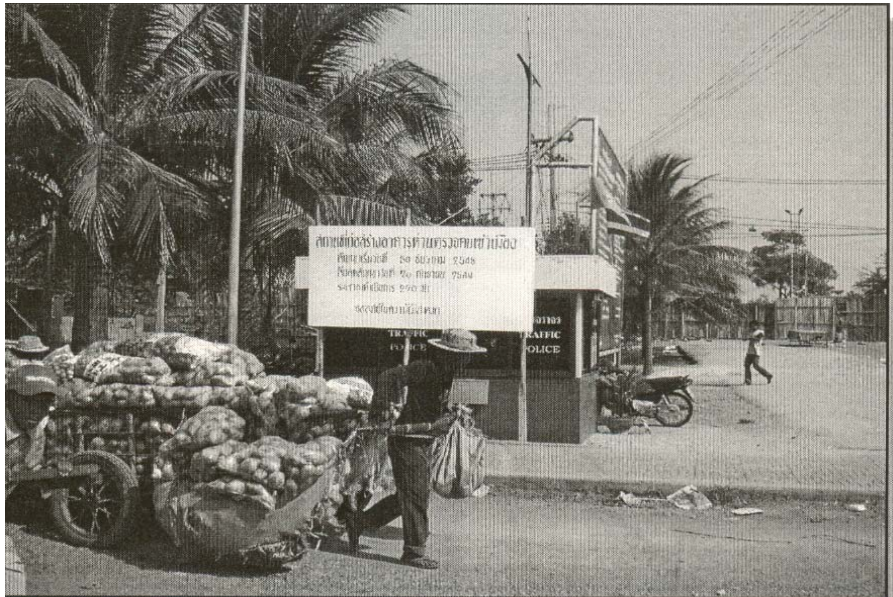
ขณะนี้ทางฝั่งกัมพูชากำลังปรับปรุงถนนจากอำเภอปอยเปต ซึ่งอยู่ตรงข้ามกับตำบลบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้วไปถึงจังหวัดเสียมเรียบ โดยได้รับเงินกู้จาก Asian Development Bank หรือ ADB เป็นเงิน 10 ล้านดอลลาร์สหรัฐอเมริกา การก่อสร้างถนนได้เริ่มต้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน 2548 เป็นถนนลาดยางกว้าง 4 ช่องทางจราจร การก่อสร้างจะแบ่งเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงแรกจากปอยเปตไปจังหวัดศรีโสภณ ระยะทางประมาณ 50 กิโลเมตร และช่วงที่ 3 จากทะเลสาบไปเสียมเรียบอีกประมาณ 53 กิโลเมตร ดูรายละเอียดในแผนภูมิที่ 4.3

แผนภูมิที่ 4.3

ระยะทางการก่อสร้างถนนจากปอยเปตไปเสียมเรียบ

รูปที่ 4.1
บริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก

รูปที่ 4.2
นักท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก

จุดผ่านแดนบ้านคลองลึกได้เปิดอย่างเป็นทางการตั้งแต่วันที่ 20 กันยายน 2540 ปัญหาที่พบ ณ จุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึกด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศในปัจจุบันคือปัญหาความแออัด เพราะเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ชาวบ้านทั้งชาวไทยและกัมพูชา รวมทั้งยานพาหนะประเภทรถบรรทุก รถพ่วงขนส่งสินค้าที่มีการผ่านเข้าออกทุกวันไม่มีวันหยุดอย่างเช่นในเดือนธันวาคม 2548 มีชาวกัมพูชาที่ใช้บัตรผ่านแดนชั่วคราวเข้า-ออก ทางจุดผ่านแดนรวม 322,896 คน มีรถบรรทุกเข้า 3,794 คัน รถบรรทุกออก 3,871 คัน รถยนต์ส่วนบุคคลเข้า 1,155 คัน รถส่วนบุคคลออก 1,003 คัน แผนภูมิที่ 4.4 แสดงให้เห็นผังของที่ตั้งสิ่งก่อสร้างและสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพบริเวณด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศในมุมมองของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เผยแพร่ใน Website

4.11 ความพยายามที่จะลดความแออัดของการคมนาคมบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง อรัญประเทศ

จากสถิติบุคคลเข้า-ออกราชอาณาจักรที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง จะเห็นได้ว่าตั้งแต่ปีพ.ศ.2545-2548 จำนวนนักท่องเที่ยว (ครั้ง) ของการเข้า-ออกราชอาณาจักรทั้งชาวไทย ชาวกัมพูชา และชาวต่างประเทศมีแนวโน้มที่เพิ่มมากขึ้นทุกปีซึ่งทางจังหวัดก็ได้ตระหนักถึงปัญหาต่างๆ ที่จะติดตามมา มาตรการบางอย่างที่รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้วเสนอก็คือ

1. การขยายความกว้างสะพานที่เชื่อมจุดผ่านแดนบ้านคลองลึกและปอยเปต ซึ่งประชาชนชาวไทยและกัมพูชา รวมถึงนักท่องเที่ยวต้องใช้ข้ามในการเดินทางเข้า-ออก จำเป็นจะต้องได้รับความเห็นชอบของทั้งฝ่ายไทยและกัมพูชา จากการสัมภาษณ์กงสุลใหญ่กัมพูชาที่จังหวัดสระแก้ว นาย Chea Borath กล่าวว่าทางจังหวัดได้เสนอแนะโครงการนี้ขึ้นมาให้ทางกงสุลใหญ่ฟัง แต่ไม่ใช่การเสนออย่างเป็นทางการ และทางกงสุลใหญ่ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจอย่างใดได้ เรื่องนี้เป็นเรื่องที่รัฐบาลกัมพูชากับกระทรวง (ต่างประเทศ) จะต้องเจรจากัน และยังได้กล่าวเป็นเชิงติงว่าความแออัดเกิดจากทางฝั่งไทยที่เปิดให้ใช้สะพานเพียงครั้งเดียว ทำให้เกิดความแออัด นักธุรกิจไทยเสนอว่าควรขยายสะพานออกไปข้างละ 10 เมตร ใช้งบประมาณ 10 ล้านบาท

2. การขยายเวลาเปิด-ปิดด่าน ในขณะที่ทำการสำรวจด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศเปิดให้บริการแก่ผู้ผ่านแดนทุกคนตั้งแต่ 7.00 น. และปิดทำการเวลา 20.00 น. นั้นเร็วเกินไป น่าที่จะขยายเวลาปิดด่านเป็น 22.00 น. และที่ผ่านมามีนักท่องเที่ยวตกค้างอยู่ทางฝั่งกัมพูชาเป็นจำนวนมากเพราะกลับเข้ามาไม่ทันเวลาด่านปิด ทางฝ่ายกงสุลกัมพูชาว่าการขยายเวลาปิดด่านเป็น 22.00 น. เป็นสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับกัมพูชา และยังคงกล่าวอีกว่ากัมพูชาสามารถเปิดด่านได้ตลอด 24 ชั่วโมง

3. การสร้างถนนเส้นใหม่เลี้ยวจุดผ่านแดนปัจจุบัน แนวความคิดนี้มาจากหอการค้าจังหวัดสระแก้ว ซึ่งเห็นว่าจังหวัดสระแก้วเป็นจังหวัดที่มีมูลค่าการค้าขายชายแดนมากที่สุดในประเทศไทย การส่งสินค้าออกผ่านจุดผ่านแดนบ้านคลองลึกในปัจจุบันใช้เวลาในการผ่านออกนานมาก เช่น รถบรรทุกปูนซีเมนต์จะต้องจอดคอยจนถึง 10.30 น. ทางด่านจึงจะปล่อยให้รถบรรทุกปูนผ่านออกไปได้ทั้งๆ ที่การส่งสินค้าออกจุดผ่านแดนปีหนึ่งๆ มีมูลค่าถึง 15,000 ล้านบาท พ่อค้าต้องเสียเงินได้โตะให้กับเจ้าหน้าที่เพื่อที่จะให้รถบรรทุกสินค้าจากฝั่งไทยผ่านเข้าไปในประเทศกัมพูชาได้เร็วขึ้นและเพื่อลดความแออัดจุดผ่านแดนแห่งนี้มีข้อเสียในเรื่องระบบ logistic

บริเวณจุดผ่านแดนจึงควรสร้างถนนเส้นใหม่เบี่ยงออกไปทางด้านเหนือ เพื่อแยกเส้นทางสัญจรของคนและรถสินค้าออกจากกัน โดยที่จุดที่จะเปิดให้เป็นจุดผ่านแดนสำหรับรถสินค้านี้จะอยู่ห่างจากจุดผ่านแดนเดิมหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศที่บ้านคลองลึกประมาณ 10 กิโลเมตรในเขตบ้านป่าไร่ แนวความคิดนี้เป็นแนวความคิดที่ทั้ง 3 ฝ่าย รองผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว หอการค้าจังหวัด

สระแก้ว กองศุลกาฬกัมพูชาประจำจังหวัดสระแก้วเห็นว่าเป็นเรื่องที่ดีที่สุด แต่แนวความคิดนี้ยังไม่สามารถที่จะดำเนินการให้เป็นรูปธรรมได้ เนื่องจากกระทรวงการต่างประเทศของไทยและสภาความมั่นคงแห่งชาติ ยังไม่ให้ความเห็นชอบกับการเปิดพื้นที่บ้านป่าไร่ เป็นจุดผ่านของรถสินค้าเพราะพื้นที่ในบริเวณดังกล่าวยังมีปัญหาในเรื่องของเส้นแบ่งเขตแดนไทย-กัมพูชา เป็นจุดที่ล่อแหลมต่อการสูญเสียพื้นที่ของไทยให้กัมพูชาไปถึง 13 กิโลเมตร

การดำเนินการในเรื่องนี้ ขณะนี้ทางฝั่งกัมพูชาได้ดำเนินการไปล่วงหน้าแล้วโดยกำลังสร้างเมืองใหม่ขึ้นในบริเวณที่คาดว่าจะเปิดเป็นจุดผ่านแดนสำหรับรถสินค้าแห่งที่ 2 โดยมีรัฐมนตรีพาณิชย์ของกัมพูชา นายจอมประสิทธิ์กำลังเข้ามาดูแลการทำโครงการสร้างเมืองใหม่ตรงข้ามกับบ้านป่าไร่ของฝั่งไทย สิ่งที่กระทรวงต่างประเทศยอมให้มีการดำเนินการได้ในขณะนี้คือ การปรับปรุงสะพานบริเวณจุดผ่านแดนบ้านคลองลึกในปัจจุบันโดยให้สร้างช่องทางสำหรับคนเดินเข้า-ออก ให้แยกต่างหากจากช่องทางการเดินรถ

4. การปรับปรุงอาคารทำการของด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก จากการสัมภาษณ์สารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองได้รับทราบปัญหาทุกอย่างที่กล่าวมาแล้วในข้อ 1 ถึง 3 ข้างต้น และได้ปรับปรุงประเด็นปัญหาที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองต้องเผชิญอยู่ในปัจจุบัน ปัญหาใหญ่ๆ ได้แก่ ปัญหาคนไทยเข้าไปเล่นการพนัน และนักท่องเที่ยวที่กำลังจะออกไปท่องเที่ยว ปัญหาขอทานชาวกัมพูชา และปัญหาการลักลอบขนยาเสพติด สารวัตรหัวหน้าด่านได้รับรู้ถึงเอกสารที่ใช้ในการผ่านแดนในปัจจุบันมี 3 ประเภทได้แก่

ก. หนังสือเดินทางหรือ Passport

นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ รวมถึงคนไทยที่จะเข้าไปเล่นการพนันในกัมพูชาจะต้องมีหนังสือเดินทางและจะต้องขอวีซ่าเข้าประเทศกัมพูชาก่อนเดินทางออกไปโดยขอวีซ่าได้จากสถานทูตกัมพูชาในกรุงเทพฯ หรือจากสถานกงสุลกัมพูชาในจังหวัดสระแก้ว

ข. บัตรผ่านแดน (Border Pass)

ใช้ได้สำหรับผู้ที่ยื่นพำนักอยู่ในจังหวัดสระแก้วเท่านั้น คนไทยที่ใช้บัตรผ่านแดนในการเดินทางเข้าไปในประเทศกัมพูชา จะสามารถเดินทางได้ภายในจังหวัดบันเตียเมียนเจยและจังหวัดเสียมเรียบเท่านั้น สำหรับชาวกัมพูชาที่ใช้บัตรผ่านแดนเข้ามาในประเทศไทยจะสามารถเดินทางได้ภายในจังหวัดเสียมเรียบและปราจีนบุรีเท่านั้น

ก. บัตร 10 บาท (บัตรข้อตกลงพิเศษ)

สำหรับชาวกำพูชาเท่านั้นเป็นบัตรสีน้ำตาล สำหรับชาวกำพูชาที่เข้ามาเพื่อค้าขายในตลาดโรงเกลือ จะต้องซื้อบัตรจากกองตรวจคนเข้าเมืองฝั่งกำพูชาราคา 10 บาท สามารถเข้ามาอยู่ในบริเวณตลาดโรงเกลือเท่านั้นและจะต้องกลับออกไปก่อนดำนปีเวลา 20.00 น. บัตรนี้จะเป็นบัตรที่พ่อค้า แม่ค้าชาวกำพูชาใช้ในการเดินทางเข้าขายของที่ตลาดโรงเกลือ ส่วนเด็กขอลานมักจะแอบแฝงเข้ามาพร้อมกับพ่อแม่โดยไม่ได้ซื้อบัตร

ปัญหาจากเด็กเร่ร่อนซึ่งขอลานจากนักท่องเที่ยว บางครั้งก็มีการฉกชิงวิ่งราวนักท่องเที่ยว เป็นปัญหาที่ทางด่านตรวจคนเข้าเมืองหนักใจมากเพราะเมื่อทำการจับกุมลงโทษก็มักจะถูกดำเนินหรือร้องเรียนจากองค์กรทางด้านสิทธิมนุษยชนอยู่เสมอ

ในด้านของความล่าช้าในการตรวจลงตราวีซ่า สำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางเข้าไปในกำพูชาทางด่านได้จัดระเบียบใหม่โดยการแบ่งช่องเพื่อให้ผู้ที่เดินทางออกไปเข้าแถวได้ 5 ช่องทาง โดยช่องทางที่ 1-2 สำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางต่างชาติช่องที่ 3-4 สำหรับคนไทยที่ไม่มีวีซ่า ซึ่งมักจะเป็นคนไทยที่ต้องการจะเข้าไปเล่นการพนัน โดยคนเหล่านี้จะต้องแสดงหลักฐานเป็นบัตรประชาชนพร้อมหนังสือเดินทาง ช่องที่ 5 สำหรับคนไทยและคนต่างชาติที่มีเอกสารพร้อมที่จะเดินทางออกไปท่องเที่ยว

ในการแก้ไขความแออัดในระยะยาวทางจังหวัดสระแก้วได้อนุมัติงบประมาณ 32 ล้านบาทให้ทางด่านตรวจคนเข้าเมืองสร้างอาคารใหม่ 2 หลัง อยู่ตรงกันข้ามกันเพื่อใช้เป็นที่ทำการตรวจคนเข้าเมือง เป็นอาคาร 2 ชั้น ความยาว 40 เมตร กว้าง 19 เมตร งบประมาณก่อสร้างอาคาร 2 หลังเป็นเงิน 22 ล้านบาท ที่เหลืออีก 10 ล้านบาทใช้ในการวางระบบปฏิบัติงานการผ่านแดน การก่อสร้างได้มีการเซ็นสัญญาไปแล้วเมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2548 และจะแล้วเสร็จในเดือนธันวาคม 2549

4.12 การวิเคราะห์สถานะแวดล้อมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วในแผนยุทธศาสตร์ของจังหวัด

4.12.1 จุดแข็ง

1. มีศักยภาพด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
2. มีเส้นทางคมนาคมทางบกที่สะดวกที่สุด ในการเชื่อมโยงภูมิภาคสู่อินโดจีน
3. ตลาดการค้าชายแดนไทย-กำพูชาที่มีมูลค่ามากที่สุดในประเทศ
4. มีสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ระดับ 5 ดาว (OTOP Champion)
5. มีกึ่งสุลประเทศกำพูชาและจุดผ่านแดนถาวรที่มีมูลค่าสินค้าส่งออกสู่ประเทศกำพูชาอันดับหนึ่ง

4.12.2 จุดอ่อน

1. มีสภาพภูมิอากาศร้อนและแห้งแล้ง ขาดสาธารณูปโภค
2. สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวที่ได้มาตรฐาน ไม่เพียงพอ
3. ขาดกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ
4. ทุกภาคส่วนขาดจิตสำนึกในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว
5. ขาดการบริหารจัดการท่องเที่ยวที่ดี
6. ขาดงบประมาณในการอนุรักษ์และพัฒนาแหล่งโบราณสถาน
7. ขาดศูนย์บริการข้อมูลสารสนเทศด้านการท่องเที่ยว

4.12.3 โอกาส

1. รัฐบาลมีนโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศเพื่อนบ้าน
2. เป็นเขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมมรกตเชื่อมโยงประเทศไทย-กัมพูชาและเวียดนามได้
3. มีเส้นทางพื้นที่ท่องเที่ยวแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก
4. สามารถรองรับนักท่องเที่ยวจากสนามบินสุวรรณภูมิและเมืองใหม่บ้านนา นครนายก
5. นักท่องเที่ยวนิยมเดินทางท่องเที่ยวทางบกสู่นครวัด นครธม

4.12.4 อุปสรรค

1. ผลกระทบสถานการณ์ตามชายแดนประเทศไทย-กัมพูชา
2. เส้นทางคมนาคมกับประเทศเพื่อนบ้านยังไม่เชื่อมต่ออย่างสมบูรณ์
3. นโยบายการแลกเปลี่ยนด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยกับกัมพูชายังไม่ชัดเจน
4. ขาดแรงขับเคลื่อนของรัฐบาลในการผลักดันแนวเขตเศรษฐกิจตะวันออก-ตะวันตก และเขตเศรษฐกิจสามเหลี่ยมมรกต

4.12.5 หน่วยยุทธศาสตร์จังหวัด

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชื่อมโยงประวัติศาสตร์วัฒนธรรมขอมโบราณ สู่นครวัด นครธม
 - 1.1 พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ
 - 1.2 เชื่อมโยงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมขอมโบราณ
 - 1.3 พัฒนาการด้านการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ (แพทย์แผนไทย)

ผู้รับผิดชอบการบริหารยุทธศาสตร์

: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

: ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการ

: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ภาคกลาง เขต 8

: สำนักงานทางหลวงชนบทจังหวัดสระแก้ว

: สำนักงานโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดสระแก้ว

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) .ให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานเพื่อเป็นของที่ระลึก

ผู้รับผิดชอบการบริหารยุทธศาสตร์

: สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว

: สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว

: สำนักงานเกษตรจังหวัดสระแก้ว

4.12.6 แผนงานโครงการ/และงบประมาณ

แผนงานโครงการ/และงบประมาณ ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ตารางที่ 4.8

งบประมาณบริหารงานจังหวัดบูรณาการ (10 ล้านบาท)

ที่	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงานเสนอ	ลักษณะงาน
1	โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการแบบบูรณาการ - ด้านการพัฒนาบุคลากร โครงการสัมมนาแนวโน้มการพัฒนายุทธศาสตร์การท่องเที่ยว ด้านการแพทย์แผนไทย	28,700	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว	การประชุมสัมมนา

ตารางที่ 4.9

งบประมาณจากการจัดสรรงบกลางปี 2547 งวดที่ 1 จำนวน 6 โครงการ

ที่	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ	หน่วยงานเสนอ	ลักษณะงาน
1	การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลสารสนเทศและบริการการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว	1,971,900	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว	- เสร็จแล้ว - เสร็จแล้ว
2	การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงด้านการบริการอุทยานแห่งชาติปางสีดา	1,096,600	อุทยานแห่งชาติปางสีดา	- ยังไม่เสร็จ กันเงินเบิกจ่าย
3	การปรับปรุงการบริการนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกปางสีดา	2,156,500	-	- เสร็จสิ้นแล้ว - เสร็จสิ้นแล้ว
4	การวิจัยการพัฒนารูปแบบการบริการการแพทย์แผนไทย ผลิตภัณฑ์สมุนไพร	1,000,000	โรงพยาบาลวังน้ำเย็น	- เสร็จสิ้นแล้ว
5	จัดตั้งศูนย์บริการสุขภาพด้านการแพทย์ไทยครบวงจรบริเวณตลาดโรงเกลือ	1,100,000	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดสระแก้ว	
6	การฝึกอบรมภาษาอังกฤษสำหรับบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	77,000	สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดสระแก้ว	
รวม		7,402,000		

4.13 พฤติกรรมนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้าประเทศไทยทางจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ โดยการใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็น 4 ภาษา ได้แก่ ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน และญี่ปุ่น ถึงประเด็นความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วและในประเทศไทย ความสนใจที่จะไปท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย ระยะเวลาการพำนักอยู่ในจังหวัดสระแก้ว ได้พบประเด็นที่น่าสนใจคือ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ที่ตั้งใจจะพำนักค้างคืนในจังหวัดสระแก้ว ส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะไปเที่ยวชมแหล่งโบราณสถานขอมในจังหวัดและสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ รองลงมาคือ การท่องเที่ยวเพื่อทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น(ตารางที่ 4.10) ส่วนประเทศอื่นๆ ที่จะไปเยือนนอกเหนือจากประเทศไทยก็คือ ประเทศกัมพูชา สูงสุดเป็นอันดับ 1 ลาวเป็นอันดับสอง เวียดนามเป็นอันดับสาม (ตารางที่ 4.11) ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่จะมีผู้กระทำมากที่สุด (ร้อยละ 70.8) คือ กิจกรรมกลางแจ้งประเภทหาทราย หาดทะเล รองลงมาคือ การชมวัฒนธรรมท้องถิ่นและการซื้อของ (ร้อยละ 53.2 และ 53.8) ตามลำดับ

(ตารางที่ 4.12) นักท่องเที่ยวทุกชาติให้ความสนใจภาคใต้ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลของไทยมากที่สุด (ร้อยละ 57.2) รองลงมาคือภาคเหนือ (ร้อยละ 49.3) รายละเอียดในด้านความสนใจที่จะไปเยือนภูมิภาคต่างๆ แสดงอยู่ในตารางที่ 4.14

ตารางที่ 4.10

กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจจะทำในจังหวัดสระแก้ว
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

กิจกรรมในสระแก้ว	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว				
	ยุโรป%	อเมริกาเหนือ%	โอเชียเนีย%	เอเชีย%	รวม%
ชมปราสาทหิน	47.7	46.7	7.1	45.3	44.5
ชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์	45.9	43.3	42.9	41.5	44.5
ชมอุทยานแห่งชาติ	34.9	36.7	21.4	17.0	29.9
ซื้อของ	34.9	40.0	28.6	24.5	32.2
ทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น	39.4	33.3	28.6	34.0	36.0
ขอต่ออายุวีซ่า	4.6	3.3	14.3	1.9	4.3
เข้าพักคาสิโน	0.0	0.0	7.1	0.0	0.5
จำนวน (คน)	109	30	14	53	211

ในภาพรวมกิจกรรมที่นักท่องเที่ยวนิยมทำในขณะที่ท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว คือ การชมปราสาทหิน ซึ่งมีปราสาทที่มีชื่อเสียงและอยู่ในการบูรณะคือ ปราสาทสด๊กก๊อกธม รองลงมาคือการท่องเที่ยวชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ ในกรณีที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ เข้าใจว่านักท่องเที่ยวบางคนอาจจะมองไม่เห็นความแตกต่างระหว่างการชมปราสาทหิน กับการชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ จึงอาจกล่าวได้ว่าการชมปราสาทหินกับการชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อาจหมายถึงสิ่งเดียวกัน เพราะในความเป็นจริงจังหวัดสระแก้วไม่มีแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงโดดเด่นจนเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวเลย รองลงมานักท่องเที่ยวสนใจที่จะทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น และการซื้อของที่ตลาดโรงเกลือ ทั้งนี้นักท่องเที่ยวอาจจะสนใจที่จะได้พบปะกับพ่อค้า แม่ค้าที่ขายของที่ตลาดโรงเกลือ โดยเข้าใจว่าเป็นคนในท้องถิ่นในแถบอรัญประเทศ ทั้งๆ ที่พ่อค้าและแม่ค้าเหล่านั้นเกือบทั้งหมดเป็นชาวกัมพูชาที่เดินทางเข้ามาค้าขายที่ตลาดโรงเกลือแบบเข้าไปเย็นกลับ การท่องเที่ยวชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติก็เป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมไม่น้อย (ร้อยละ 30)

ตารางที่ 4.11

ประเทศในเอเชียที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)

ประเทศที่จะไปเยือน	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว				
	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	รวม
กัมพูชา	96.4	94.7	95.5	85.7	93.5
ลาว	59.0	23.7	31.8	22.2	44.0
เวียดนาม	43.4	31.6	59.1	22.2	37.9
มาเลเซีย	24.7	26.3	22.7	9.5	21.2
สิงคโปร์	20.5	7.9	9.1	14.3	16.4
พม่า	18.7	15.8	9.1	20.6	17.7
อินเดีย	2.4	7.9	0.0	0.0	2.4
จีน	1.8	0.0	13.6	1.6	2.4
จำนวน (คน)	166	38	22	63	293

ในภาพรวมประเทศกัมพูชาเป็นประเทศที่นักท่องเที่ยวสนใจจะไปเยือนมากที่สุด (ร้อยละ 93.5) รองลงมาคือประเทศลาว เวียดนามและมาเลเซียตามลำดับ จากตารางที่ 4.11 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวไม่ได้มาท่องเที่ยวเพียงประเทศไทยเท่านั้นแต่เดินทางมาท่องเที่ยวเป็นกลุ่มประเทศ เช่น ท่องเที่ยวประเทศไทย กัมพูชา และเวียดนาม หรือไทย กัมพูชา ลาว

ตารางที่ 4.12

กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว				
	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	รวม
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	42.2	48.8	37.5	42.2	42.2
เล่นกีฬา	39.2	34.1	20.8	15.6	31.6
หาดทรายและแสงแดด	78.3	82.9	75.0	42.2	70.8
ชมวัด	63.3	63.4	41.7	43.8	57.1
ชมปราสาทหิน	15.7	31.7	12.5	7.8	16.3
ชมอุทยานประวัติศาสตร์	31.3	29.3	12.5	25.0	27.9
ท่องเที่ยวชมธรรมชาติ	42.2	53.7	50.0	34.4	42.5
ช้อปปิ้ง	53.0	73.2	62.5	40.6	53.8
ชมวัฒนธรรมท้องถิ่น	58.4	70.7	41.7	35.9	53.2
ทำความรู้จักกับคนท้องถิ่น	45.8	61.0	37.5	37.5	44.9
ทำความรู้จักกับนักท่องเที่ยวอื่นๆ	34.3	43.9	25.0	14.1	30.6
จำนวน (คน)	166	41	24	64	301

ในกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวยุโรปกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เป็นที่โปรดปรานมากที่สุดคือ การได้สัมผัสกับหาดทรายและแสงแดด (ร้อยละ 78.3) รองลงมาคือ การท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมหรือการชมวัดวาอาราม (ร้อยละ 63.3) และการท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมท้องถิ่น (ร้อยละ 58.4)

สำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือนั้น กิจกรรมที่เป็นที่โปรดปรานมากที่สุดคือ การได้สัมผัสกับหาดทรายและแสงแดดเช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวจากยุโรป แต่กิจกรรมที่นิยมเป็นอันดับรองลงมาคือ การช้อปปิ้งและชมวัฒนธรรมท้องถิ่น ซึ่งสอดคล้องกับวัฒนธรรมแบบอเมริกันที่มีความสุขกับการช้อปปิ้ง (ช้อปปิ้ง) และการได้เห็นวัฒนธรรมที่แตกต่างไปจากของตนเอง

นักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียมีพฤติกรรมการท่องเที่ยวที่คล้ายคลึงกับนักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือมากที่สุดคือ ชอบหาดทรายและแสงแดดและการช้อปปิ้ง

ส่วนนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชียชอบทำกิจกรรมหลายๆ อย่างมากเท่าๆ กัน โดยจะไม่ได้ให้ความสำคัญกับกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งมากเป็นพิเศษ นักท่องเที่ยวจากเอเชียชอบหาดทรายและแสงแดดมากพอๆ กับการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพแต่กิจกรรมที่ชาวเอเชียชอบมากที่สุดคือการเที่ยวชมวัด

ตารางที่ 4.13
กิจกรรมการท่องเที่ยวขณะอยู่ในประเทศไทย
จำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาประเทศไทย (ร้อยละ)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย	จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาประเทศไทย		
	ครั้งแรก	ครั้งที่สอง	ครั้งที่สาม
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	37.9	50.0	38.9
เล่นกีฬา	33.9	27.9	24.1
หาดทรายและแสงแดด	79.0	72.1	51.9
ชมวัด	62.9	60.5	44.4
ชมปราสาทหิน	16.1	20.9	14.8
ชมอุทยานประวัติศาสตร์	33.9	25.6	25.9
ท่องเที่ยวยามราตรี	46.8	43.0	33.3
ซื้อของ	58.9	51.2	48.1
ชมวัฒนธรรมท้องถิ่น	60.5	55.8	47.2
ทำความรู้จักกับคนท้องถิ่น	43.5	47.7	42.6
ทำความรู้จักกับนักท่องเที่ยวอื่นๆ	31.5	39.5	21.3
จำนวน (คน)	124	86	108

จากตารางที่ 4.13 จะเห็นได้ว่าสิ่งดึงดูดใจหลักของการท่องเที่ยวในประเทศไทยสำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรกและครั้งที่สอง คือ การได้สัมผัสกับหาดทรายชายทะเล ถึงแม้ว่าความนิยมจะลดลงไปบ้างในกลุ่มนักท่องเที่ยวประจำหรือกลุ่มที่เดินทางมาเป็นครั้งที่สามหรือมากกว่า รองลงมาจากการท่องเที่ยวทางทะเล นักท่องเที่ยวมือใหม่ที่เดินทางมาเป็นครั้งแรกและครั้งที่สองก็ชอบที่จะไปชมวัดวาอาราม ชมวัฒนธรรมท้องถิ่นและซื้อของและการทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น สำหรับนักเดินทางประเภทขาประจำ (มาเป็นครั้งที่ 3) จะเดินทางมาโดยไม่มีแรงจูงใจใดๆ ที่มีความโดดเด่นเป็นพิเศษ กลุ่มขาประจำจะสนใจหาดทรายชายทะเลน้อยลง เที่ยวชมวัดน้อยลง ซื้อของน้อยลงและเที่ยวชมสถานประเภทต่างๆ น้อยลง นอกจากนี้ ยังมีความสนใจที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนในท้องถิ่นลงน้อยลงอีกด้วย

ตารางที่ 4.14
ภูมิภาคในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว (ร้อยละ)

ภูมิภาคในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว				
	ยุโรป%	อเมริกาเหนือ%	โอเชียเนีย%	เอเชีย%	รวม%
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15.8	18.4	16.7	8.6	14.8
ภาคตะวันออก	40.0	50.0	37.5	43.1	42.4
ภาคเหนือ	55.8	47.4	25.0	41.4	49.3
ภาคใต้	61.8	55.3	66.7	43.1	57.2
ภาคกลาง	40.0	52.6	54.2	39.7	43.1
จำนวน (คน)	165	38	24	58	290

เมื่อสอบถามนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าทางด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ ถึงภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือนหรือได้ไปเยือนมาแล้วในประเทศ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 57 ตั้งใจจะไปเยือนภาคใต้ของประเทศไทยมากที่สุด รองลงมาคือภาคเหนือ (ร้อยละ 49) ถัดมาเป็นภาคกลางซึ่งมีผู้สนใจใกล้เคียงกับผู้ที่ตั้งใจจะไปเยือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือคิดเป็นร้อยละ 43 และ 42 ตามลำดับ เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยวก็พบว่าภูมิภาคยอดนิยมของนักท่องเที่ยวจากแต่ละภูมิภาคก็ยังคงเป็นภาคใต้ของประเทศไทยอยู่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากภูมิภาค โอเชียเนีย ซึ่งมีผู้ที่ตั้งใจจะไปท่องเที่ยวทางภาคใต้ของประเทศไทยสูงถึงร้อยละ 66.7 รองลงมาคือ การท่องเที่ยวในภาคกลางคิดเป็นร้อยละ 54.2 และไม่ค่อยสนใจภาคเหนือ ส่วนนักท่องเที่ยวจากยุโรปส่วนใหญ่หรือร้อยละ 61.8 นิยมไปเที่ยวทางภาคใต้มากที่สุดเช่นเดียวกัน (ร้อยละ 55.3) รองลงมาคือภาคกลาง (ร้อยละ 52.6) สำหรับนักท่องเที่ยวจากเอเชียมีรสนิยมที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวจากชาติตะวันตก กล่าวคือชาวเอเชียนิยมภาคใต้มากพอๆ กับภาคตะวันออกและภาคเหนือ หรือคิดเป็นร้อยละ 43 และร้อยละ 41 ตามลำดับ นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคสนใจภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชีย

ตารางที่ 4.15

อัตราส่วนของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ
จำแนกตามภาคที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือนในประเทศไทย

ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	ภาคที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือน				
	อีสาน	ตะวันตก	เหนือ	ใต้	กลาง
ยุโรป	61.9	55.5	65.7	62.6	54.1
อเมริกาเหนือ	16.7	16.0	12.9	12.8	16.4
โอเชียเนีย	9.5	7.6	4.3	9.8	10.7
เอเชีย	11.9	21.0	17.1	15.2	18.9
จำนวน (คน)	42	119	140	164	122

จากตารางที่ 4.15 ข้างต้นจะเห็นว่าในกลุ่มที่ตอบว่าในการมาเที่ยวในประเทศไทยในครั้งนี้จะไปเยือนภาคอีสานด้วย ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 62 จะเป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรปมากที่สุด ดังนั้นถ้าหากเราไปดูสถานการณ์การเยี่ยมชมเยือนภาคอีสานของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เราจะพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวยุโรปมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเจาะเป็นรายจังหวัดข้อมูลในตารางที่ 4.16 ก็ยืนยันปรากฏการณ์เดิมในตารางที่ 4.16 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวที่ระบุชื่อจังหวัด บุรีรัมย์ สุรินทร์และศรีสะเกษว่าเป็นจังหวัดที่ตั้งใจจะไปเยือนในการมาท่องเที่ยวประเทศไทยครั้งนี้ พบว่าส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรป ส่วนภูมิภาคที่สนใจจะไปเยือน 3 จังหวัดนี้ในอัตราส่วนที่ต่ำคือ นักท่องเที่ยวที่มาจากทวีปเอเชีย และภูมิภาคโอเชียเนีย เป็นที่น่าสังเกตว่านักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียจะสนใจไปท่องเที่ยวจังหวัดในภาคกลาง เช่น อุรุษยา และกาญจนบุรี คิดเป็นอัตราส่วนร้อยละสูงกว่าจังหวัดในภาคอีสาน

ตารางที่ 4.16

อัตราส่วนร้อยละของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ

จำแนกตาม 3 จังหวัดอีสานใต้ที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือน และ 2 จังหวัดในภาคกลาง

ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	3 จังหวัดอีสานใต้ที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน				
	บุรีรัมย์	สุรินทร์	ศรีสะเกษ	อยุธยา	กาญจนบุรี
ยุโรป	63.6	50.0	42.9	48.8	22.2
อเมริกาเหนือ	18.2	25.0	28.6	12.2	25.0
โอเชียเนีย	9.1	12.5	14.3	7.3	13.9
เอเชีย	9.1	12.5	14.3	31.7	38.9
จำนวน (คน)	11	8	7	41	36

จากข้อมูลของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ในโครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2547 สำหรับภาคตะวันออกเฉียงเหนือก็ยืนยันปรากฏการณ์ทำนองเดียวกันนั่นก็คือ นักท่องเที่ยวที่แวะท่องเที่ยวใน 3 จังหวัดในอีสานใต้ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรป รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 4.17

ตารางที่ 4.17

อัตราส่วนร้อยละของถิ่นที่อยู่ของผู้เยี่ยมเยือนชาวต่างประเทศ

ในจังหวัดบุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ ปี 2547

ถิ่นที่อยู่ของผู้เยี่ยมเยือน	3 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา อีสานใต้		
	บุรีรัมย์	สุรินทร์	ศรีสะเกษ
ยุโรป	59.2	62.7	62.2
อเมริกา	8.6	8.5	8.8
ออสเตรเลีย	3.9	4.4	2.8
เอเชีย	24.6	20.1	21.6
ตะวันออกกลาง	-	0.6	-
อื่นๆ	3.4	3.4	4.4
จำนวน (คน)	21,660	10,183	3,217

ที่มา: การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

ตารางที่ 4.18

ภูมิภาคในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือน
จำแนกตามจำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาประเทศไทย (ร้อยละ)

ภูมิภาคในไทยที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน	จำนวนครั้งที่เคยเดินทางมาประเทศไทย		
	ครั้งแรก	ครั้งที่สอง	ครั้งที่สาม
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	11.0	10.8	14.7
ภาคตะวันออก	39.0	41.0	42.3
ภาคเหนือ	55.1	48.2	48.8
ภาคใต้	61.9	56.6	58.0
ภาคกลาง	46.6	37.3	43.3
จำนวน (คน)	118	83	293

ภาคใต้ของประเทศไทยเป็นที่นิยมมากที่สุดไม่ว่านักท่องเที่ยวจะมาเที่ยวประเทศไทยเป็นครั้งแรกหรือนักท่องเที่ยวขาประจำ หรือพวงรีพีทเตอร์ ดังจะเห็นได้จากตารางข้างบนว่าทุกกลุ่มการเดินทางจะเลือกภาคใต้มากที่สุด แต่มีแนวโน้มที่จะเดินทางมาเที่ยวภาคใต้ลดน้อยลง เทียบภาคเหนือ น้อยลงแต่จะหันไปท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกซึ่งได้แก่ พัทยา ระยอง เกาะช้างเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มที่มาเยือนเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป นอกจากนี้ยังมีแนวโน้มที่จะไปเยือนภาคอีสานเพิ่มมากขึ้นด้วยเช่นกัน ดังจะเห็นได้ว่าผู้ที่มาเยือนประเทศไทยเป็นครั้งแรกมีผู้ระบุว่าจะไปเยือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพียงร้อยละ 11.0 แต่ในกลุ่มผู้ที่มาเยือนไทยเป็นครั้งที่ 3 หรือมากกว่ามีผู้ที่จะไปเยือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 22.8 จึงอาจกล่าวได้ว่าตลาดนักท่องเที่ยวภาคอีสานคือ ตลาดกลุ่มนักท่องเที่ยวประเภทรีพีทเตอร์ หรือผู้ที่เคยมาเยือนประเทศไทยแล้วเป็นครั้งที่ 3 ขึ้นไป

ตารางที่ 4.19
อัตราส่วนร้อยละของครั้งที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาประเทศไทย
จำแนกตามจังหวัดที่ตั้งใจจะไป

จำนวนครั้งที่เดินทางมาประเทศไทย	จังหวัดที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือน				
	บุรีรัมย์	สุรินทร์	เชียงใหม่	ภูเก็ต	สมุย
มาครั้งแรก	8.3	11.1	47.1	42.1	40.4
มาครั้งที่ 2	16.7	11.1	21.8	21.1	22.8
มาครั้งที่สามหรือมากกว่า	75.0	77.8	31.0	36.8	36.8
จำนวน (คน)	12	9	87	57	57

จากตารางที่ 4.19 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่ระบุว่าตั้งใจจะไปเยือนจังหวัดบุรีรัมย์และจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 75-78.00 จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเยือนประเทศไทยเป็นครั้งที่ 3 หรือมากกว่านั้น แสดงว่าผู้ที่ตั้งใจจะไปเยือนจังหวัดในภาคอีสานใต้ทั้ง 2 จังหวัดนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการท่องเที่ยวประเทศไทยมาเป็นอย่างดีแล้ว ส่วนผู้ที่ตั้งใจจะไปเยือนจังหวัดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้วเราจะพบว่าส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาเที่ยวประเทศไทยเป็นครั้งแรก และรองลงมาก็จะเป็นพวกที่เคยเดินทางมาเป็นครั้งที่ 3 หรือมากกว่า ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจังหวัดที่มีชื่อเสียงเช่น เชียงใหม่ ภูเก็ต และสมุย เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมตลอดกาล และเป็นที่ดึงดูดใจของนักท่องเที่ยวหน้าใหม่และนักท่องเที่ยวมือเก่า ส่วนจังหวัดที่ไม่ใช่แหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมจะเริ่มเป็นที่สนใจของผู้ที่มีประสบการณ์ในการเดินทางเที่ยวประเทศไทย เช่น บุรีรัมย์ และสุรินทร์ เป็นต้น

จากระสนิยมในการท่องเที่ยวที่ค่อนข้างจะแตกต่างกันในแต่ละภูมิภาคทำให้พอที่จะสรุปได้ว่านักท่องเที่ยวจากภูมิภาคใดบ้างที่เลือกไปเยือนภาคอีสาน นักท่องเที่ยวที่มีแนวโน้มที่จะไปท่องเที่ยวภาคอีสานน่าจะเป็นนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรปมากกว่าจากภูมิภาคอื่น นอกจากนี้ผู้ที่ไปเที่ยวภาคอีสานส่วนใหญ่น่าจะเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยเป็นครั้งที่ 3 หรือมากกว่า หรือนักเดินทางมือเก๋านั้นเอง

ตารางที่ 4.20

กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวจะทำต่อไปหลังจากออกจากด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ

กิจกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลับเข้ากรุงเทพฯ	232	71.2
ต่อไปจังหวัดอื่น	33	10.1
ท่องเที่ยวสระแก้ว	51	15.6
พักค้าง 1 คืน	10	3.1
จำนวน	326	100.00

ภายหลังจากออกจากด่านตรวจคนเข้าเมืองที่อรัญประเทศแล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (71%) จะเดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯ ส่วนอีกร้อยละ 15 จะท่องเที่ยวต่อไปในจังหวัดสระแก้ว และอีกร้อยละ 10 จะเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่นที่ไม่ใช่กรุงเทพฯ อีกร้อยละ 3 จะพักค้างคืนเพียง 1 คืนในสระแก้ว รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 4.20 สำหรับตารางที่ 4.21 แสดงให้เห็นถึงร้อยละของจำนวนวันพักที่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่จะพักค้างคืนในจังหวัดสระแก้วระบุ

ตารางที่ 4.21

ร้อยละของจำนวนวันพักที่นักท่องเที่ยวระบุในจังหวัดสระแก้ว

จำนวนวันพัก (วัน)	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1	10	18.5
2 – 4	27	50.0
5 วันขึ้นไป	17	31.4
จำนวน	54	100.00

ในบรรดานักท่องเที่ยวที่จะพักค้างคืนในจังหวัดประมาณครึ่งหนึ่ง (50%) จะพักอยู่เป็นเวลา 2-4 วัน และร้อยละ 31.4 จะพักนานตั้งแต่ 5 วันขึ้นไป

ตารางที่ 4.22

กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามจำนวนวันพัก

กิจกรรมการท่องเที่ยว	จำนวนวันพักในจังหวัดสระแก้ว		
	1 วัน	2-4 วัน	5 วันขึ้นไป
ชมโบราณสถานขอม	22.2	80.8	56.3
ชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	22.2	57.7	43.8
ชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	22.2	19.2	50.0
ซื้อของ	55.6	23.1	6.3
พบปะทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น	22.2	46.2	62.5
ขอต่อวีซ่า	-	3.8	6.3
จำนวน (คน)	9	26	16

กิจกรรมทางการท่องเที่ยวมีความแตกต่างกันไปตามจำนวนวันพัก นักท่องเที่ยวที่จะเพียงแค่พักค้างคืนหนึ่งคืนมีความต้องการที่จะท่องเที่ยวเพื่อการซื้อของมากที่สุด ส่วนผู้ที่พักนานขึ้นระหว่าง 2-4 วันส่วนใหญ่มีความสนใจที่จะท่องเที่ยวเพื่อชมปราสาทหินของขอม (81%) และชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ (58%) ส่วนผู้ที่พักอยู่เป็นเวลานานขึ้นตั้งแต่ 5 วันขึ้นไป ส่วนใหญ่เป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการความลึกของประสบการณ์มากกว่าเพียงการท่องเที่ยวเพื่อชมสถานที่ นักท่องเที่ยวกลุ่มหลังสุดนี้ต้องการที่จะพบปะและทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น (62.5%) รองลงมาคือ ชมโบราณสถานขอมและชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติต่างๆ เป็นต้น การที่จะดึงดูดให้นักท่องเที่ยวอยู่ในจังหวัดสระแก้วให้นานขึ้น จึงควรที่จะชูประเด็นในด้านของแหล่งท่องเที่ยวประเภทปราสาทขอม เช่น สะดือก๊กอกรรม และปราสาทเขาน้อย รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านประวัติศาสตร์อื่นๆ

ตารางที่ 4.23

เปรียบเทียบจุดหมายปลายทางที่นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปภายหลังจากออก
จากจุดผ่านแดนที่อรัญประเทศ ช่องจอม และช่องสะง่า

จุดหมายปลายทางที่จะไป	จากจุดผ่านแดน			
	อรัญประเทศ	ช่องจอม	ช่องสะง่า	รวม
กลับกรุงเทพฯ	71.2	31.3	50.0	69.1
ค้างคืนในจังหวัดนั้น	3.1	18.8	-	3.8
เดินทางไปจังหวัดอื่น	10.1	37.5	50.0	11.8
ท่องเที่ยวต่อไปในจังหวัดนั้น	15.6	12.5	-	15.3
จำนวน (คน)	326	16	4	346

เมื่อเดินทางผ่านจุดผ่านแดนทั้ง 3 เข้ามาในประเทศไทยแล้วนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางกลับเข้าสู่กรุงเทพฯทันที (ร้อยละ 69) มีเพียงร้อยละ 15 ที่จะท่องเที่ยวต่อไปในจังหวัดที่จุดผ่านแดนตั้งอยู่ แต่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 กล่าวคือ ที่จุดผ่านแดนอรัญประเทศนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 71) จะเดินทางกลับเข้าสู่กรุงเทพฯทันที ส่วนอีก ร้อยละ 15.6 จะท่องเที่ยวต่อไปในจังหวัดสระแก้ว ส่วนที่ช่องจอมจังหวัดสุรินทร์นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37.5) จะเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่น ส่วนอีก 1 ใน 3 (ร้อยละ 31.3) จะเดินทางกลับกรุงเทพฯ อีกร้อยละ 19 จะแวะพักค้างคืนในจังหวัดสุรินทร์ อีกร้อยละ 12.3 จะท่องเที่ยวต่อไปในจังหวัดสุรินทร์

นักท่องเที่ยวกลุ่มที่เดินทางผ่านอรัญประเทศจะมีลักษณะที่เป็นนักท่องเที่ยวแบบมหาชนทั้งหลายคือชอบท่องเที่ยวพักผ่อนตามชายทะเล ชมวัด ชื้อของ ท่องเที่ยวเพื่อชมวัฒนธรรม แต่ไม่ได้ต้องการความลึกทางด้านประสบการณ์จากการท่องเที่ยวถึงขั้นทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่นมากนัก ซึ่งต่างจากนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดสุรินทร์โดยผ่านทางช่องจอม ซึ่งกลุ่มนี้เป็นกลุ่มที่มีความต้องการประสบการณ์จากการท่องเที่ยวในระดับลึกดังจะเห็นได้จากตารางที่ 4.24 นักท่องเที่ยว ที่เดินทางผ่านเข้ามาทางช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 60) ระบุว่ากิจกรรมที่ต้องการจะทำในขณะที่ท่องเที่ยวในประเทศไทยคือ การทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น ในขณะที่ผู้ที่เดินทางผ่านทางอรัญประเทศมีแรงจูงใจประเภทนี้อยู่เพียงร้อยละ 45 เท่านั้น นอกจากนี้พวกที่เดินทางเข้าไปในประเทศไทยสู่จังหวัดสุรินทร์ยังเป็นกลุ่มที่ไม่ได้สนใจการท่องเที่ยวประเภทหาดทราย ชายทะเล ดังจะเห็นได้ว่ามีผู้ที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเลเพียงร้อยละ 26.7 และสนใจที่จะท่องเที่ยวเพื่อชมวัดที่มีชื่อเสียงเพียงร้อยละ 13 เท่านั้น สรุปได้ว่ากลุ่มที่เดินทางเข้ามาจังหวัดสุรินทร์ ส่วนใหญ่ไม่ใช่นักท่องเที่ยวแบบมหาชนทั่วไป

ตารางที่ 4.24

เปรียบเทียบกิจกรรมทางการท่องเที่ยวที่จะทำขณะอยู่ในประเทศไทย
ระหว่างนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางรัฐประเทศ กับช่องจอม

กิจกรรมทางการท่องเที่ยวในประเทศไทย	ช่องทางที่เดินทางเข้ามา	
	รัฐประเทศ	ช่องจอม
ท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ	41.4	20.0
เล่นกีฬา	31.2	-
หาดทรายและแสงแดด	70.1	26.7
ชมวัด	57.0	13.3
ชมปราสาทหิน	16.5	26.7
ชมอุทยานประวัติศาสตร์	28.0	26.7
ท่องเที่ยวชมธรรมชาติ	43.0	20.0
ซื้อของ	54.2	46.7
ชมวัฒนธรรมท้องถิ่น	53.3	40.0
ทำความรู้จักกับคนท้องถิ่น	45.0	60.0
ทำความรู้จักกับนักท่องเที่ยวอื่นๆ	31.2	6.7
จำนวน (คน)	321	15

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านทางช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ ไม่ใช่นักท่องเที่ยวแบบมหาชนทั่วไป แต่เป็นนักท่องเที่ยวที่มีความต้องการสร้างสัมพันธภาพกับคนในท้องถิ่นและเป็นกลุ่มที่มีความสนใจในภูมิภาคอีสานเป็นพิเศษ ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 4.23 ว่าส่วนใหญ่ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านมาทางช่องจอมจะเป็นกลุ่มที่เดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่น และจังหวัดอื่นเหล่านี้จะหมายถึงจังหวัดอื่นในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เพราะพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านช่องจอมเข้ามายังจังหวัดสุรินทร์ระบุว่า ภาคตะวันออกเฉียงเหนือเป็นภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือนมากที่สุด รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 4.25

ตารางที่ 4.25

ภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านจุดผ่านแดนทั้ง 3 ตั้งใจจะไปเยือน

ภูมิภาคที่จะไปเยือน	เดินทางผ่านจุดผ่านแดน		
	รัฐประเทศ	ช่องจอม	ช่องสะง่า
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	15.2	85.7	50.0
ภาคตะวันออก	41.9	50.0	50.0
ภาคเหนือ	48.4	42.9	25.0
ภาคใต้	57.4	28.6	75.0
ภาคกลาง	42.9	28.6	25.0
จำนวน (คน)	310	14	4

นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยผ่านทางช่องจอมจังหวัดสุรินทร์อย่างน้อยครึ่งหนึ่ง น่าจะเป็นผู้ที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะต่อวีซ่าเพื่ออยู่ในประเทศไทยต่อและนักท่องเที่ยวเหล่านี้น่าจะเป็นกลุ่มที่ใช้เวลาพำนักรหรือท่องเที่ยวอยู่ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างเป็นเวลานาน การเดินทางมาจังหวัดสุรินทร์น่าที่จะมีจุดมุ่งหมายหลักคือการต่อวีซ่า โดยข้ามออกไปขอวีซ่ายังฝั่งเขมรที่ช่องจอมแล้วกลับเข้ามาพำนักรต่อในประเทศไทย เมื่อได้วีซ่าแล้วก็จะเดินทางต่อไปยังจังหวัดอื่นในภาคอีสาน ดังนั้นกิจกรรมการท่องเที่ยวประเภทอื่นๆจึงเกิดขึ้นไม่มากนัก ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 4.26 ว่ารองจากการขอต่อวีซ่าคือการซื้อของ (ร้อยละ 37.5)

ตารางที่ 4.26

กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ เปรียบเทียบกับสระแก้ว และศรีสะเกษ

จุดหมายปลายทางที่จะไป	จากจุดผ่านแดน		
	อรัญประเทศ	ช่องจอม	ช่องสะงำ
ชมโบราณสถานขอม	42.9	6.3	100.00
ชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์	45.1	12.5	66.7
ชมสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ	29.6	6.3	-
ซื้อของ	32.3	37.5	-
พบปะทำความรู้จักกับคนท้องถิ่น	35.4	25.0	66.7
ขอต่อวีซ่า	4.0	50.0	-
เข้าพักคาสิโน	0.4	6.3	-
จำนวน (คน)	226	16	3

บทที่ 5

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกระบวนการผ่านแดนที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง บ้านคลองลึกอรัญประเทศและปอยเปต

การปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก และ-ะการบริการนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสะดวกและความพอใจในการผ่านเข้าออกระหว่างประเทศไทย และกัมพูชาเป็นมาตรการหนึ่งในการเพิ่มศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวให้แก่จังหวัดที่มีจุดผ่านแดนตั้งอยู่ จากการศึกษานโยบายทางด้านการท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัด คือ สระแก้ว สุรินทร์ ศรีสะเกษ ทุกจังหวัดมีกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวข้ามแดนถาวรของแต่ละจังหวัดทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะการที่มีผู้ใช้จุดผ่านแดนมากขึ้นจะหมายถึงความมีชีวิตชีวาของเมืองชายแดนและการนำรายได้จากการท่องเที่ยวเข้าสู่จังหวัดและชุมชนท้องถิ่น

การวิจัยนี้ได้ทำการศึกษาถึงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางจากประเทศกัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยที่จุดผ่านแดนบ้านคลองลึกอรัญประเทศ โดยทำการรวบรวมข้อมูลครั้งแรกในช่วงเดือนมกราคม 2549 และเดือนเมษายน 2549 ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลโดยสอบถามความพึงพอใจต่อประเด็นในการข้ามแดนในฝั่งไทยที่บ้านคลองลึกอรัญประเทศและฝั่งกัมพูชาที่ปอยเปต ประเด็นคำถามเกี่ยวกับความพึงพอใจแยกเป็น 2 ส่วนได้ดังต่อไปนี้

1. ประเด็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกการเดินทางและการบริการของเจ้าหน้าที่ฝั่งกัมพูชา 11 ประเด็น ได้แก่ความพึงพอใจต่อ

- 1.1 จากเสียมเรียบถึงปอยเปต
- 1.2 สภาพยานพาหนะ
- 1.3 ทางเลือกรูปแบบของยานพาหนะ
- 1.4 ความถี่ของการให้บริการยานพาหนะ
- 1.5 ระยะเวลาในการเดินทาง
- 1.6 สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทาง
- 1.7 ความปลอดภัยในการเดินทาง
- 1.8 กระบวนการตรวจคนเข้าเมืองของเจ้าหน้าที่กัมพูชา
- 1.9 ความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่
- 1.10 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว
- 1.11 ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ฝั่งกัมพูชา

2. ประเด็นความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของเจ้าหน้าที่ฝั่งไทยและสภาพแวดล้อมบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทย 7 ประเด็นได้แก่

- 2.1 ความรวดเร็วในการให้บริการ
- 2.2 การเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว
- 2.3 สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว
- 2.4 บรรยากาศบริเวณจุดผ่านแดน
- 2.5 บริการข้อมูลด้านการเดินทางสำหรับนักท่องเที่ยว
- 2.6 บริการด้านข้อมูลด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว
- 2.7 ความปลอดภัย

5.1 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวก การเดินทาง และการบริการของเจ้าหน้าที่ฝั่งกัมพูชา

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่อการเดินทาง และต่อการบริการของเจ้าหน้าที่ฝั่งกัมพูชาวัดด้วย Likert scale ซึ่งประกอบด้วย 11 ข้อความ ทดสอบความน่าเชื่อถือด้วยค่า Chronbach alpha พบว่าสเกลดังกล่าวมีความน่าเชื่อถือในระดับสูง ($\alpha = 0.8968$) การกระจายของคำตอบแสดงร้อยละของระดับความพึงพอใจในแต่ละมิติแสดงอยู่ในตารางที่ 5.1

ในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทย ณ จุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศวัดด้วย Libert scale เช่นเดียวกัน สเกลประกอบด้วย 7 ข้อความ สเกลมีความน่าเชื่อถือในระดับที่สูงมาก ($\alpha = 0.9137$) การกระจายของคำตอบแสดงร้อยละของระดับความพึงพอใจแต่ละมิติแสดงอยู่ในตารางที่ 5.2

ตารางที่ 5.2

สเกลวัดความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับการให้บริการของเจ้าหน้าที่

ณ จุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ

ความพึงพอใจในที่มีต่อ	ระดับความพึงพอใจ					จำนวน (คน)
	ไม่พอใจมาก	ไม่พอใจ	ปานกลาง	พอใจ	พอใจมาก	
ความรวดเร็วในการให้บริการ	16.9	17.5	14.3	38.5	12.7	314
การเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว	17.1	22.9	14.6	33.0	12.4	315
สิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยว	9.7	15.9	29.2	37.7	7.5	308
บรรยากาศบริเวณจุดผ่านแดน	9.2	12.7	26.1	41.4	10.5	314
บริการข้อมูลด้านการเดินทาง	9.4	15.0	37.8	29.6	8.1	307
บริการข้อมูลด้านที่พัก	6.2	13.8	41.3	31.1	7.5	305
ความปลอดภัย	5.5	7.7	29.3	46.6	10.9	311
Standardized item alpha = .9137						

5.2 ค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในฝั่ง

กัมพูชาและฝั่งไทย

นำระดับความพึงพอใจต่อแต่ละมิติของนักท่องเที่ยวมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) พบว่านักท่องเที่ยวไม่พอใจต่อสภาพถนนจากเสียมเรียบสู่ชายแดนไทย-กัมพูชาที่ปอยเปต แต่พอใจกับความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งกัมพูชา แต่พอใจในระดับปานกลางต่อสภาพยานพาหนะจากเสียมเรียบถึงปอยเปต ต่อรูปแบบทางเลือกของยานพาหนะต่อระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทางระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทาง ต่อความปลอดภัยระหว่างการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต ต่อกระบวนการตรวจคนเข้าเมือง ต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของกัมพูชา และต่อสิ่งอำนวยความสะดวก ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งปอยเปตของกัมพูชา รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 5.3

ตารางที่ 5.3
ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการเดินทาง และการอำนวยความสะดวก
ณ จุดผ่านแดนปอยเปตกัมพูชา

การบริการสำหรับนักท่องเที่ยวจากเสียมเรียบถึงปอยเปต	$(\bar{x})$ ระดับความพึงพอใจ	ความหมาย
สภาพถนน	2.17	ไม่พอใจ
สภาพของยานพาหนะ	2.68	พอใจปานกลาง
รูปแบบ/ทางเลือกของยานพาหนะ	2.99	พอใจปานกลาง
ความถี่ของการให้บริการยานพาหนะ	3.25	พอใจปานกลาง
ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง	2.90	พอใจปานกลาง
สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทาง	2.93	พอใจปานกลาง
ความปลอดภัยในระหว่างการเดินทาง	3.07	พอใจปานกลาง
กระบวนการตรวจคนเข้าเมือง	3.42	พอใจปานกลาง
ความรวดเร็วในการให้บริการของกองตรวจคนเข้าเมือง	3.25	พอใจปานกลาง
สิ่งอำนวยความสะดวก ณ จุดผ่านแดน	3.26	พอใจปานกลาง
ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ฝั่งกัมพูชา	3.53	พอใจปานกลาง

หมายเหตุ : ระดับความพึงพอใจจำแนกตามระดับคะแนนดังต่อไปนี้

พอใจมากที่สุด	อยู่ในช่วงคะแนน	4.6 – 5
พอใจมาก	อยู่ในช่วงคะแนน	3.7 – 4.5
พอใจปานกลาง	อยู่ในช่วงคะแนน	2.8 – 3.6
ไม่พอใจมาก	อยู่ในช่วงคะแนน	1.9 – 2.7
ไม่พอใจมากที่สุด	อยู่ในช่วงคะแนน	1 – 1.8

ในส่วนขอระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทยต่อความรวดเร็วในการให้บริการ และต่อสภาพแวดล้อมบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทยพบว่านักท่องเที่ยวพอใจในด้านของความปลอดภัยในทรัพย์สินเท่านั้น ส่วนในด้านอื่นๆ นักท่องเที่ยวพอใจในระดับปานกลางเท่านั้น รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 5.4

ตารางที่ 5.4

ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และต่อสภาพแวดล้อม
บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ

การบริการที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ	$(\bar{x})$ ระดับความพึงพอใจ	ความหมาย
ความรวดเร็วในการให้บริการ	3.08	พอใจปานกลาง
การเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว	2.95	พอใจปานกลาง
สิ่งอำนวยความสะดวก	3.15	พอใจปานกลาง
ความน่าอภิรมย์ของสถานที่	3.29	พอใจปานกลาง
การให้บริการด้านข้อมูลด้านการเดินทาง	3.12	พอใจปานกลาง
การให้บริการข้อมูลด้านที่พัก	3.20	พอใจปานกลาง
ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	3.50	พอใจมาก

หมายเหตุ : ระดับความพึงพอใจจำแนกตามระดับคะแนนดังต่อไปนี้

พอใจมากที่สุด	อยู่ในช่วงคะแนน	4.6 – 5
พอใจมาก	อยู่ในช่วงคะแนน	3.7 – 4.5
พอใจปานกลาง	อยู่ในช่วงคะแนน	2.8 – 3.6
ไม่พอใจมาก	อยู่ในช่วงคะแนน	1.9 – 2.7
ไม่พอใจมากที่สุด	อยู่ในช่วงคะแนน	1 – 1.8

5.3 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อมิติต่างๆ ของการเดินทางจาก เสียมเรียบถึงปอยเปต และต่อสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านต่างๆ บริเวณด่าน ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งปอยเปต จำแนกตามสัญชาติของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5.5

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพถนนจากเสียมเรียบถึงปอยเปต
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
	$(\bar{x})$	2.16	2.20	1.86	2.27	2.40	.462	.764	ไม่ แตกต่าง
สภาพถนน	S.D	1.27	1.30	1.17	1.28	1.14			

จากตารางที่ 5.5 พบว่านักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคส่วนใหญ่พึงพอใจกับสภาพถนนระหว่าง
เสียมเรียบถึงปอยเปต ทุกชาติมีค่าเฉลี่ยของความไม่พึงพอใจในระดับมาก เนื่องจากสภาพถนนที่ขรุขระ
เป็นหลุมเป็นบ่อและชำรุด ดังแสดงอยู่ในรูปภาพที่ 5.1

รูปภาพที่ 5.1

สภาพถนนระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต

ตารางที่ 5.6

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพถนนจากสี่มเรียงถึงปอยเปต
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

สัญชาติ		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/แอฟริกา
	$(\bar{x})$	2.16	2.20	1.86	2.27	2.40
ยุโรป	2.16		- .0405 1.00	.295 .897	- .106 .990	- .235 .997
อเมริกาเหนือ	2.20			.335 .909	- .066 1.000	- .194 .999
โอเชียเนีย	1.86				- .401 .800	- .530 .950
เอเชีย	2.27					- .128 1.00
ตะวันออกกลาง/แอฟริกา	2.40					

นักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียมีความไม่พึงพอใจต่อสภาพถนนจากสี่มเรียงถึงปอยเปตในระดับที่มากกว่านักท่องเที่ยวจากทุกชาติ นักท่องเที่ยวจากยุโรปก็ไม่พอใจต่อสภาพถนนเส้นนี้เช่นเดียวกัน แต่ก็ยังมีความอดทนต่อสภาพถนนมากกว่านักท่องเที่ยวจากโอเชียเนีย นักท่องเที่ยวจากเอเชียถึงแม้จะไม่พอใจต่อสภาพถนนแต่ก็ยังมีความอดทนต่อสภาพถนนน้อยกว่านักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและแอฟริกา รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 5.6

ตารางที่ 5.7

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพยานพาหนะจากสี่มเรียบถึงปอยเปต

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
สภาพของ ยานพาหนะ	$(\bar{x})$	2.62	2.89	2.09	2.89	3.20	2.02	0.09	ไม่ แตกต่าง
	S.D	1.34	1.31	1.23	1.30	0.44			

นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ เอเชีย ตะวันออกกลาง/แอฟริกา พอใจแต่เพียงปานกลางต่อสภาพของยานพาหนะที่ผู้ประกอบการท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชาใช้ในการรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างสี่มเรียบและอำเภอปอยเปตของประเทศกัมพูชา นักท่องเที่ยวจากยุโรปและโอเชียเนีย มีค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสภาพยานพาหนะอยู่ในระดับที่ไม่แตกต่างกันคือ ไม่พึงพอใจ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคโอเชียเนีย ไม่พึงพอใจในระดับสูงกว่าชาติอื่นต่อสภาพยานพาหนะที่ใช้

รูปภาพที่ 5.2

สภาพยานพาหนะที่ใช้บริการนักท่องเที่ยวระหว่างสี่มเรียบถึงปอยเปต

ตารางที่ 5.8

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อทางเลือกรูปแบบของยานพาหนะ
จากเสียมเรียบถึง ปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ทางเลือกรูปแบบของ ยานพาหนะ	$(\bar{x})$	3.01	3.08	2.31	3.06	3.08	2.12	0.07	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.29	1.38	1.32	1.18	0.44			

นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคโอเชียเนียไม่พอใจมากต่อการเลือกรูปแบบของพาหนะรับส่ง
นักท่องเที่ยวจากเสียมเรียบถึงปอยเปต ส่วนนักท่องเที่ยวจากยุโรป อเมริกาเหนือ เอเชีย ตะวันออกกลาง/
แอฟริกา มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง

ตารางที่ 5.9

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความถี่ของการให้บริการยานพาหนะ
จากเสียมเรียบถึง ปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความถี่ของการให้บริการ ยานพาหนะ	$(\bar{x})$	2.82	3.29	2.40	3.00	3.50	1.36	.24	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.23	1.22	1.23	1.02	0.70			

โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันเกี่ยวกับความถี่ของการให้
บริการยานพาหนะจากเสียมเรียบสู่ปอยเปต นักท่องเที่ยวจากยุโรป จากอเมริกาเหนือ จากเอเชีย
ตะวันออกกลางและแอฟริกา พอใจเพียงปานกลางกับความถี่ของการให้บริการยานพาหนะ ในขณะที่
นักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียโดยเฉลี่ยจะ ไม่พอใจ

ตารางที่ 5.10

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อระยะเวลาในการเดินทาง
จากเสียมเรียบถึง ปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ระยะเวลาในการเดินทาง	$(\bar{x})$	2.82	3.29	2.40	3.00	3.50	2.28	0.061	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.23	1.22	1.23	1.02	0.70			

โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจต่อระยะเวลาในการเดินทางจากเสียมเรียบสู่ปอยเปต ไม่แตกต่างกันกล่าวคือ นักท่องเที่ยวจากยุโรป จากอเมริกาเหนือ จากเอเชียและตะวันออกกลาง/แอฟริกา **พอใจปานกลาง**กับระยะเวลาในการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต นั่นก็คือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คิดว่าระยะทางเท่านี้ควรจะใช้เวลาเร็วกว่านี้ สำหรับนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียโดยเฉลี่ย**ไม่พอใจ**ต่อระยะเวลาในการเดินทาง

ตารางที่ 5.11

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทาง
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
สิ่งอำนวยความสะดวก ระหว่างทาง	$(\bar{x})$	2.40	3.28	2.75	2.82	3.50	1.20	0.310	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.23	1.16	1.25	1.12	0.70			

นักท่องเที่ยวจากยุโรป และ โอเชียเนีย ไม่พอใจสิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ เอเชียและตะวันออกกลาง/แอฟริกาโดยเฉลี่ยมีความพอใจปานกลาง ภาพที่ 5.3 แสดงให้เห็นถึงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ทะเลัน

รูปภาพที่ 5.3

สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ทะเลัน

ตารางที่ 5.12

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในการเดินทาง
จากเสียมเรียบถึงปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความปลอดภัยในการเดินทาง	$(\bar{x})$	3.06	3.25	2.57	3.10	3.33	1.05	.379	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.19	1.40	1.30	1.07	1.15			

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันอย่างเด่นชัดในเรื่องของความปลอดภัยในการเดินทางระหว่างเสียมเรียบถึงปอยเปต กล่าวคือนักท่องเที่ยวเกือบทุกภูมิภาคพอใจเพียงปานกลางกับความปลอดภัยในการเดินทาง สำหรับนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียไม่พอใจกับความปลอดภัยในการเดินทาง

ตารางที่ 5.13

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อกระบวนการตรวจคนเข้าเมือง
ที่ด่านปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
กระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต	$(\bar{x})$	3.37	3.63	3.95	3.37	1.40	5.58	.000	แตกต่าง
	S.D	1.22	1.11	.90	1.09	.54			

จากค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อกระบวนการตรวจลงตราที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองสำหรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางออกจากประเทศกัมพูชาทางด่านปอยเปต พบว่านักท่องเที่ยวจากแต่ละภูมิภาคมีความพึงพอใจในระดับที่แตกต่างกัน กล่าวคือนักท่องเที่ยวจากยุโรปอเมริกาเหนือ และจากเอเชียพอใจปานกลางกับกระบวนการของกองตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต ในทางตรงกันข้ามกับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคโอเชียเนียกลับมามีความพอใจมากในกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองของเจ้าหน้าที่กัมพูชา ส่วนนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและแอฟริกา โดยเฉลี่ยไม่พอใจอย่างยิ่งต่อกระบวนการตรวจลงตราของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต ทั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงการปฏิบัติต่อนักท่องเที่ยวอย่างไม่เท่าเทียมกันของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองของกัมพูชา

รูปภาพที่ 5.4

ภายในด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต

ตารางที่ 5.14

การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อกระบวนการ
ตรวจคนเข้าเมืองปอยเปต จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

สัญชาติ		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/แอฟริกา
	$(\bar{x})$	3.37	3.63	3.95	3.37	1.40
ยุโรป	3.37		- .257 .803	- .581 .258	.001 1.00	1.976 .007
อเมริกาเหนือ	3.63			- .324 .878	.259 .867	2.234 .003
โอเชียเนีย	3.95				.583 .348	2.558 .001
เอเชีย	3.37					1.975 .010
ตะวันออกกลาง/แอฟริกา	1.40					

จากตารางที่ 5.14 เราได้เห็นแล้วว่านักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียมีความพึงพอใจมากที่สุด ต่อกระบวนการตรวจลงตราวีซ่าให้กับนักท่องเที่ยวที่กำลังเดินทางออกจากประเทศกัมพูชาผ่านทางด่านปอยเปต ตรงกันข้ามกับนักท่องเที่ยวจากยุโรป อเมริกาเหนือ และเอเชีย โดยเฉลี่ยจะพอใจในระดับปานกลางกับกระบวนการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต ส่วนนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลางและแอฟริกา เป็นกลุ่มที่ไม่ค่อยพอใจอย่างยิ่งกับกระบวนการลงตราที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต

ตารางที่ 5.15

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความรวดเร็วในการให้บริการ
ของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความรวดเร็วในการ ให้บริการ	$(\bar{x})$	3.13	3.67	3.17	3.30	3.33	1.70	.148	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.24	1.11	1.37	1.01	.57			

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่พอใจปานกลางกับความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ด่านปอยเปตของกัมพูชาไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวจากยุโรปและโอเชียเนีย เอเชียและตะวันออกกลางต่าง**พอใจปานกลาง**ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือมีความเห็นที่แตกต่างไปจากนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นคือ โดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือมีความ**พอใจมาก**กับการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งกัมพูชา

ตารางที่ 5.16

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว
ที่ด่านปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
สิ่งอำนวยความสะดวก	$(\bar{x})$	3.25	3.42	3.08	3.29	2.80	.74	.562	ไม่แตกต่าง
	S.D	.98	1.10	1.12	.86	.83			

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคมีความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกันเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้กับนักท่องเที่ยวบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งกัมพูชาที่ปอยเปต นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคล้วน**พอใจเพียงปานกลาง**กับสิ่งอำนวยความสะดวกบริเวณด่านปอยเปตฝั่งขาออกจากกัมพูชา

ตารางที่ 5.17

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่
ที่ด่านปอยเปต (กัมพูชา) จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง /แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ ตรวจคนเข้าเมือง	$(\bar{x})$	3.55	3.72	3.30	3.46	3.20	.916	.455	ไม่แตกต่าง
	S.D	.95	1.01	1.25	.94	.83			

นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรป โอเชียเนีย เอเชียและจากตะวันออกกลางโดยเฉลี่ยพอใจปานกลาง
ในประเด็นของความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากทวีป
อเมริกาเหนือโดยเฉลี่ยมีความเห็นที่แตกต่างออกไปจากภูมิภาคอื่นๆ เพราะนักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ
โดยเฉลี่ยมีความพอใจมากในความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งปอยเปตของกัมพูชา

5.4 การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวเป็นรายชาติ ต่อความรวดเร็วในการให้บริการสิ่งอำนวยความสะดวกและสภาพแวดล้อมต่างๆ ในบริเวณด้านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ (ฝั่งไทย) ดังที่ได้สรุปไว้แล้วในหัวข้อที่ 5.2 ว่านักท่องเที่ยวจะพอใจในระดับปานกลางต่อมิติต่างๆ ของการให้บริการนักท่องเที่ยวที่ด้านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทย

ตารางที่ 5.18

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด้านตรวจคนเข้าเมือง อำเภออรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความรวดเร็วในการให้บริการ	$(\bar{x})$	2.96	3.35	2.78	3.30	3.60	1.65	.16	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.35	1.29	1.62	1.11	.54			

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคล้วนพอใจในระดับปานกลางต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด้านตรวจคนเข้าเมือง อำเภออรัญประเทศ

ตารางที่ 5.19

การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวที่ด้านตรวจคนเข้าเมืองอำเภออรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
การไหลเวียนของนักท่องเที่ยว	$(\bar{x})$	2.89	3.22	2.54	3.13	2.80	1.38	.23	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.34	1.32	1.53	1.08	1.64			

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคล้วนมีความเห็นที่ไม่แตกต่างกันในด้านการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง อำเภอรัฐประเทศเกือบทุกชาติพอใจเพียงปานกลางต่อการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียไม่พอใจต่อความล่าช้าของการไหลเวียน

ตารางที่ 5.20

การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองรัฐประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

สัญชาติ		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/แอฟริกา
	$(\bar{x})$	2.89	3.22	2.54	3.13	2.80
ยุโรป	2.89		- .32 .73	.35 .81	- .23 .84	.09 1.00
อเมริกาเหนือ	3.22			.68 .40	.09 .99	.42 .94
โอเชียเนีย	2.54				- .58 .48	- .25 .99
เอเชีย	3.13					.33 .99
ตะวันออกกลาง/แอฟริกา	2.80					

เราได้เห็นจากตารางที่ 5.19 แล้วว่านักท่องเที่ยวทุกชาติพอใจเพียงปานกลางกับการไหลเวียนอย่างเชื่องช้าของนักท่องเที่ยวที่ต้องเข้าคิวคอยการตรวจลงตราวีซ่าด่านตรวจคนเข้าเมืองรัฐประเทศเป็นเวลานาน ในตารางนี้เราจะเปรียบเทียบเป็นรายภูมิภาคว่าภูมิภาคไหนจะมีความพึงพอใจน้อยกว่ากัน จากตารางที่ 5.20 นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือจะมีความอดทนอดกลั้นมากกว่าชาติอื่นๆ ส่วนนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนีย จะมีความอดกลั้นต่อความล่าช้าของการไหลเวียนน้อยกว่าชาติอื่นๆ ชาวยุโรปจะมีความอดทนน้อยกว่าชาวอเมริกันและชาวเอเชีย แต่ชาวยุโรปจะมีความอดทนมากกว่านักท่องเที่ยวจากโอเชียเนีย และชาวตะวันออกกลางและแอฟริกา

ตารางที่ 5.21

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในบริเวณ
ด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
สิ่งอำนวยความสะดวก	$(\bar{x})$	3.06	3.32	2.79	3.37	3.60	1.99	.09	ไม่แตกต่าง
ความสะอาด	S.D	1.14	1.14	1.25	.87	.89			

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคมีความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกันเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ นักท่องเที่ยวทุกชาติและทุกภูมิภาคพอใจเพียงปานกลางเกี่ยวกับความพอเพียงของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว รูปภาพที่ 5.5 แสดงสภาพบริเวณด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศขาเข้า

รูปภาพที่ 5.5

สภาพบริเวณด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ

ตารางที่ 5.22

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบรรยากาศบริเวณจุดผ่านแดนรัฐประเทศ
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
บรรยากาศบริเวณ จุดผ่านแดน	$(\bar{x})$	3.23	3.30	3.30	3.46	3.20	.49	.73	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.17	1.11	1.32	.84	.44			

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคพอใจเพียงปานกลางกับบรรยากาศบริเวณจุดผ่านแดนรัฐประเทศ
รูปภาพที่ 5.6 แสดงให้เห็นถึงบรรยากาศบริเวณจุดผ่านแดนรัฐประเทศในช่วงสายของวัน

รูปภาพที่ 5.6

บรรยากาศบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองรัฐประเทศ

ตารางที่ 5.23

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการหาข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยว
ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
การหาข้อมูล	$(\bar{x})$	2.99	3.05	3.25	3.45	3.4			ไม่แตกต่าง
ด้านการท่องเที่ยว	S.D	1.08	1.06	1.15	.93	.54	2.33	.056	

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคพอใจเพียงปานกลางกับการหาข้อมูลทางด้านการท่องเที่ยว ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ ทั้งนี้หมายความว่านักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคเห็นว่าไม่สามารถจะหาข้อมูลเกี่ยวกับการเดินทางและท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วหรือที่อื่นๆ ได้จากจุดนี้

ตารางที่ 5.24

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการหาข้อมูลทางด้านที่พัก
ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
การหาข้อมูล	$(\bar{x})$	3.12	3.22	3.29	3.37	2.80			ไม่แตกต่าง
ทางด้านที่พัก	S.D	1.02	.89	1.04	.89	.44	.981	.418	

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคพอใจในระดับปานกลางกับการหาข้อมูลทางด้านที่พัก ณ บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคมีความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกันคือไม่สามารถหาข้อมูลเกี่ยวกับที่พักในจังหวัดสระแก้ว หรืออรัญประเทศได้จากด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ

ตารางที่ 5.25

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความปลอดภัยในบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง
 ราชอาณาจักร จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความปลอดภัย	$(\bar{x})$	3.39	3.57	3.54	3.72	3.60	1.36	.247	ไม่แตกต่าง
	S.D	.99	.98	1.14	.79	.54			

โดยเฉลี่ยแล้วนักท่องเที่ยวจากยุโรป อเมริกาเหนือ โอเชียเนีย และตะวันออกกลางมีความพึงพอใจปานกลางต่อความปลอดภัยในบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งประเทศไทย ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียเท่านั้นเดียวที่พอใจมากต่อความปลอดภัย ณ บริเวณจุดผ่านแดนแห่งนี้

5.5 การเปรียบเทียบความแตกต่างในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในช่วงก่อนและหลังเดือน เมษายน 2549

เนื่องจากการรวบรวมข้อมูลมีการดำเนินการ 2 ช่วง ในช่วงแรกผู้วิจัยสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 240 คน ในช่วงเดือนมกราคม 2549 และในช่วงที่ 2 สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวเพิ่มเติมอีก 87 คน ในช่วงปลายเดือนเมษายน 2549 และก่อนเดือนเมษายน 2549 มีการปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึกอำเภออุตุประเทศ ในการปรับปรุงดังกล่าวได้แก่การจัดระเบียบเส้นทางเข้า-ออกของผู้ผ่านแดน การเปิดช่องทางการตรวจลงตราหนังสือเดินทางเพิ่มเพื่อลดความแออัดและเพื่อความรวดเร็วในการให้บริการ รวมถึงการสร้างหลังคาชั่วคราวเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ยืนในที่ร่มขณะเข้าแถวรอรับการตรวจลงตรา การปรับปรุงสภาพแวดล้อมบริเวณจุดผ่านแดนและการจัดระเบียบดังกล่าวส่งผลต่อความพึงพอใจในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ณ บริเวณจุดผ่านแดนอย่างเห็นได้ชัด รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 5.26 ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

ตารางที่ 5.26

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบรรยากาศและบริการด้านต่างๆ บริเวณ
ด้านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศเปรียบเทียบระหว่างเดือนมกราคมและเดือนเมษายน 2549

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	มกราคม	เมษายน	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความรวดเร็วในการให้บริการ	$(\bar{x})$	3.00	3.48	8.21	.004	แตกต่าง
	S.D	1.35	1.12			
การไหลเวียนของนักท่องเที่ยว	$(\bar{x})$	2.87	3.39	9.70	.002	แตกต่าง
	S.D	1.35	1.12			
สิ่งอำนวยความสะดวก	$(\bar{x})$	3.06	3.48	8.67	.003	แตกต่าง
	S.D	1.11	.98			
ความรื่นรมย์ของบรรยากาศ	$(\bar{x})$	3.24	3.51	3.51	.062	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.14	1.00			
การหาข้อมูลการท่องเที่ยว	$(\bar{x})$	3.03	3.35	5.17	.024	แตกต่าง
	S.D	1.07	1.01			
การหาข้อมูลด้านที่พัก	$(\bar{x})$	3.14	3.35	2.76	.097	ไม่แตกต่าง
	S.D	.97	.98			
ความปลอดภัยในพื้นที่	$(\bar{x})$	3.45	3.62	1.65	.200	ไม่แตกต่าง
	S.D	1.00	.88			

จะเห็นได้ว่าภายหลังจากการปรับปรุงสภาพแวดล้อมและการจัดระเบียบบริเวณสถานที่ทำการของด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึกอำเภออรัญประเทศภายหลังจากเดือนมกราคม 2549 ส่งผลให้ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความรวดเร็วในการให้บริการเพิ่มขึ้นจาก 2.87 เป็น 3.39 ค่าเฉลี่ยความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกเพิ่มขึ้นจาก 3.06 เป็น 3.48 แสดงให้เห็นว่าการปรับปรุงในด้านสภาพแวดล้อม ณ บริเวณจุดตรวจคนเข้าเมืองและการจัดระเบียบการเข้ารับบริการ พร้อมทั้งสิ่งอำนวยความสะดวกเช่นสถานที่ให้ร่มเงาขณะเข้าคิวคอยรับการบริการล้วนส่งผลให้เกิดความพึงพอใจเพิ่มขึ้นทั้งสิ้น ส่วนในด้านที่ไม่ได้มีการปรับปรุงพบว่าความพึงพอใจไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเช่นในด้านของความรื่นรมย์ของบรรยากาศ ด้านการหาข้อมูลด้านที่พักและด้านความปลอดภัยในพื้นที่รูปภาพที่ 7 และ 8 เปรียบเทียบให้เห็นบรรยากาศบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมืองในช่วงก่อนและหลังการปรับปรุง

รูปภาพที่ 5.7

บรรยากาศที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศก่อนการปรับปรุง

รูปภาพที่ 5.8

บรรยากาศที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศหลังการปรับปรุง

บทที่ 6

แผนแม่บทและการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์ได้กำหนดการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ของจังหวัด และเพื่อให้การพัฒนาไปในทิศทางเดียวกัน คงเอกลักษณ์ท้องถิ่นและยังยืนอย่างบูรณาการ จังหวัดจึงได้จัดทำโครงการจัดทำแผนแม่บทและคู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ขึ้น โดยผลการศึกษาได้จากการรวบรวมข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงและสำรวจภาคสนามนำมาวิเคราะห์และประเมินผลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยว ประเพณีและกิจกรรมต่างๆ ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว และสถานการณ์การท่องเที่ยวในจังหวัดแล้วนำมาใช้ในการวางแผนการแก้ไขปัญหา หรือพัฒนาการท่องเที่ยวในจังหวัด โดยหน่วยงานของรัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน ประชาชนชาวสุรินทร์ นักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศ ได้เข้ามามีส่วนร่วมให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่างๆ เกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ ซึ่งผลการจัดทำโครงการศึกษาจัดทำแผนแม่บทและคู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ ทำให้จังหวัดมีแผนแม่บทการท่องเที่ยวเป็นตัวกำหนดแนวทางและทิศทาง การพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อไป รวมทั้งจังหวัดยังได้จัดทำคู่มือและแผนที่แนะนำเส้นทางท่องเที่ยว ซึ่งก่อให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรม มีความสอดคล้องเชื่อมโยงทั้งในระหว่างประเทศ ระดับชาติ ภูมิภาคและจังหวัด

6.1 ข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีประวัติความเป็นมายาวนานมาก พบหลักฐานการอาศัยอยู่ของมนุษย์ตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ยุคโลหะตอนปลายมีอายุราว 2,500-1,000 ปีก่อนคริสตกาล จากสภาพภูมิศาสตร์จังหวัดสุรินทร์เคยเป็นอาณาจักรขอมโบราณ และมีความรุ่งเรืองมากในตอนต้นพุทธศตวรรษที่ 18 สมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ซึ่งมีการสร้างที่พักคนเดินทาง และโรคยาสาสขึ้นมากมาย จากประวัติศาสตร์ไทยเมืองสุรินทร์หรือเมืองประทายสมันต์ได้ถูกสร้างขึ้นเมื่อ พ.ศ.2306 โดยหลวงสุรินทร์ภักดี ซึ่งเป็นชนชาวกลายที่มีความชำนาญในการจับช้างและเลี้ยงช้างไว้ใช้งาน ต่อมาในปีพ.ศ.2329 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าเปลี่ยนชื่อ “เมืองประทายสมันต์” มาเป็น “เมืองสุรินทร์” และยกกระดบเป็นจังหวัดสุรินทร์ในปี พ.ศ.2541

จังหวัดสุรินทร์อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ประมาณ 450 กิโลเมตร มีเนื้อที่ประมาณ 8,124 ตารางกิโลเมตร หรือประมาณ 5,077 ล้านไร่ มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดมหาสารคาม ร้อยเอ็ด ศรีสะเกษ บุรีรัมย์ และประเทศกัมพูชา โดยลักษณะภูมิประเทศของจังหวัดสุรินทร์แบ่งเป็น 3 ประเภทคือ

1. พื้นที่ภูเขาบริเวณทางตอนใต้ของจังหวัด
2. บริเวณที่ราบสูงลุ่มๆ ดอนๆ แบบลูกคลื่นลอนลาดเทไปตอนกลางและตอนเหนือของจังหวัด
3. พื้นที่ราบและที่ราบลุ่ม ซึ่งเป็นพื้นที่ส่วนใหญ่ทางตอนเหนือของจังหวัด และเขตทุ่งกุลาร้องไห้ และภูมิอากาศเป็นแบบชุ่มชื้นสลับแห้งแล้ง (Savanna Climate) หรือฤดูฝน

จังหวัดสุรินทร์แบ่งการปกครองออกเป็น 13 อำเภอ 4 กิ่งอำเภอ 158 ตำบล และ 2,098 หมู่บ้าน ในเดือนกันยายน 2548 มีประชากรรวม 1,373,094 คน เป็นชาย 686,235 คน และเป็นหญิง 686,239 คน อาศัยอยู่ในเขตเทศบาล 95,495 คน (7%) และนอกเขตเทศบาล 1,275,934 คน (93%) มีความหนาแน่นเฉลี่ย 169 คนต่อตารางกิโลเมตร จังหวัดสุรินทร์ประกอบด้วยชน 3 เผ่าใหญ่ๆ และประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธร้อยละ 99.99

- กลุ่มพูดภาษาเขมร-อาศัยอยู่ในแถบอำเภอเมือง อำเภอปราสาท อำเภอกาบเชิง อำเภอสังขะ อำเภอบัวเขต อำเภอจอมพระ เป็นต้น
- กลุ่มพูดภาษากวย-อาศัยอยู่ในแถบอำเภอสำโรงทาบ อำเภอท่าตูม อำเภอสนม อำเภอจอมพระ อำเภอศีขรภูมิ เป็นต้น
- กลุ่มพูดภาษาอีสาน-อาศัยอยู่ในแถบอำเภอสนม อำเภอรัตนบุรี อำเภอท่าตูม อำเภอชุมพลบุรี และศีขรภูมิ เป็นต้น

ด้านทรัพยากรธรรมชาติ จังหวัดสุรินทร์ไม่มีแหล่งแร่ธาตุชนิดเงิน มีพื้นที่ป่าไม้รวม 1,115 ล้านไร่ ลักษณะดินแบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม คือ กลุ่มดินนา (60%) ดินไร่ (20%) ดินกละ (15%) พื้นที่ภูเขาและที่สูง (5%) และกลุ่มดินเค็มมีเพียงเล็กน้อย แหล่งน้ำที่สำคัญของจังหวัดสุรินทร์คือ แม่น้ำมูล ลำห้วยชี ลำห้วยพลับพลา ลำห้วยเสนง ลำห้วยระวี ลำห้วยละหาร และลำห้วยแก้วตามลำดับ นอกจากนี้ จังหวัดสุรินทร์ยังมีภูเขาและเทือกเขาที่สำคัญคือ เขาพนมสวาย เขาแดงเร็ก เขาพนมตะเบง เขาพนมสระไธย เขาพนมยาว เขาศาลา เขานพ เขาหงษ์ และเขาพนมดงรัก

ด้านการคมนาคมสามารถเดินทางไปกลับจังหวัดสุรินทร์ทั้งทางรถยนต์ รถไฟ และเครื่องบิน

- ทางรถยนต์สามารถเดินทางจากกรุงเทพฯ คือ
 1. จากกรุงเทพฯ มาตามทางหลวงสุขุมวิทเข้าสู่ทางหลวงสาย 224 และ 214 เข้าสู่ตัวเมืองสุรินทร์
 2. จากกรุงเทพฯ มาตามทางหลวงสุขุมวิทผ่านจังหวัดนครราชสีมา และบุรีรัมย์เข้าสู่จังหวัดสุรินทร์
- ทางรถไฟ มีรถไฟผ่านอำเภอเมืองศีร์ษะภูมิและลำโรงทับ
- เครื่องบินยกเลิกการบินชั่วคราว

ด้านโทรศัพท์ในปี 2547 มีเลขหมายทั้งหมด 40,000 เลขหมาย มีการเปิดใช้ประมาณ 32,500 เลขหมาย ด้านไฟฟ้าในปี 2548 มีกำลังการผลิตรวม 275 mVA. แต่มีปริมาณการใช้ไฟฟ้ารวม 117.6 mVA. และมีไฟฟ้าใช้ร้อยละ 98 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด สำหรับด้านประปา มีการผลิตน้ำประปาบริการในเขตเมืองรวม 11 แห่ง มีกำลังการผลิตประมาณ 10.42 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณการใช้น้ำรวม 7.78 ล้านลูกบาศก์เมตร

ด้านการชลประทาน จังหวัดสุรินทร์มีโครงการชลประทาน 1,047 โครงการ เก็บกักน้ำได้ประมาณรวม 257 ล้านลูกบาศก์เมตร มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในเขตชลประทาน 136,274 ไร่ และพื้นที่ที่ได้รับประโยชน์ 217,812 ไร่ รวม 354,086 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 9.75 ของพื้นที่เพาะปลูกทั้งหมด ซึ่งมีอยู่ประมาณ 3.63 ล้านไร่

ด้านเศรษฐกิจ ในปีพ.ศ.2547 จังหวัดสุรินทร์มีมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวม (GPP) ประมาณ 34,961 ล้านบาท โดยแบ่งเป็นเกษตรกรรมร้อยละ 29.7 การค้าและอุตสาหกรรมร้อยละ 26.3 และรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 2.9 (935.7 ล้านบาท) และมีรายได้เฉลี่ยต่อคน 23,667 บาทต่อคนต่อปี เป็นลำดับที่ 74 ของประเทศ

ด้านการค้าชายแดน จังหวัดสุรินทร์มีจุดผ่านแดนช่องจอม-โกลเสม็ด มีการค้าผ่านแดน มีมูลค่าการส่งออก 315.69 ล้านบาท และนำเข้า 217.58 ล้านบาท

จังหวัดสุรินทร์เป็นเมืองชายแดนไทย-กัมพูชามีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา รวมทั้งศิลปะ ประเพณี และวัฒนธรรมดังนี้

แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สำคัญได้แก่ วนอุทยานพนมสวาย อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ

แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน ประวัติศาสตร์และศาสนาที่สำคัญได้แก่ วัดบูรพาราม พระอารามหลวง อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติสุรินทร์ และปราสาทอีกมามากมายรวม 38 แห่ง

แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปะ ประเพณีและวัฒนธรรม ที่สำคัญได้แก่ หมู่บ้านทอผ้าไหม ท่าสว่างและหมู่บ้านจันรม หมู่บ้านจักสานบ้านบุหม หมู่บ้านหัตถกรรมเขวาสินรินทร์ ตลาดการค้า ช่อจอม หมู่บ้านช้างสุรินทร์

สำหรับประเพณีและวัฒนธรรมที่สำคัญได้แก่ ประเพณีงานเดือนห้า งานเดือนสิบ งานบุญ บั้งไฟสุรินทร์เตาข้าวเรือ งานทำบุญข้าวจี งานช้าง งานประเพณีบวชนาคช้าง งานประเพณีสู้วัวควาย งานแข่งเรือประเพณี งานฉลองปราสาทศีขรภูมิ

สินค้าที่ระลึกที่สำคัญได้แก่ ผ้าไหมสุรินทร์ ลูกประคำเงิน เครื่องจักสาน ข้าวหอมมะลิ หัวผักกาดหวาน กาละแม และหมูแผ่น หมูหยองและกุนเชียง

6.2 สินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์จังหวัดสุรินทร์

สินค้าที่จังหวัดสุรินทร์มีความภูมิใจและยกย่องว่าเป็นสุดยอดหนึ่งผลิตภัณฑ์หนึ่งตำบลของ จังหวัดมีรายละเอียดโดยสังเขปดังต่อไปนี้

6.2.1 ผ้าไหมยกทองสุรินทร์

การทอผ้าไหมของชาวสุรินทร์เป็นศิลปหัตถกรรมที่ขึ้นชื่อ มีเอกลักษณ์และประวัติความเป็นมาที่ยาวนาน มีสีสันทันและลวดลายที่แปลกตาไปจากผ้าไหมของจังหวัดอื่น เนื่องจากได้รับอิทธิพลวัฒนธรรมจากกัมพูชา แต่เดิมชาวบ้านทอผ้าใช้เองและสวมใส่ไปในงานทำบุญและงานพิธีต่างๆ การทำจะทำได้หลังจากสิ้นสุดฤดูกาลทำนา ผ้าที่ทอจะมีสีสันทันที่มีลักษณะเฉพาะคือ สีจะออกโทนสีขี้มู เช่น น้ำตาล แดง เขียว ดำ เหลือง และบรรจงประดิษฐ์ขึ้นมาล้วนมีที่มาและความหมายอันเป็นมงคล เช่น ผ้าอัมพร ผ้าอันลุ่มลึก และผ้าโสด ซึ่งถือว่าเป็นราชินีผ้าไหมสุรินทร์ แหล่งผลิตผ้าไหมในจังหวัดมีอยู่เกือบทุกหมู่บ้าน แต่ที่มีชื่อเสียงอยู่ในขณะนี้คือ บ้านท่าสว่าง ตำบลท่าสว่าง อำเภอเมือง มีการทอผ้ายกทองโบราณที่มีความสวยงามสร้าง ความมหัศจรรย์แก่ผู้พบเห็น การทอผ้ายกทองโบราณแต่ละผืนต้องใช้เวลาในการออกแบบลวดลาย เขียนแบบ เก็บตะกอนาน 2-3 เดือน ใช้เวลาในการทออีก 1-3 เดือน และต้องใช้ช่างทอประจำที่แต่ละกี่ 4 คนขึ้นไป และจะทอได้เพียง 5-7 เซนติเมตรต่อวัน ผ้าแต่ละผืนทอจากเส้นไหมที่ย้อม

จากสิทธรมชาติยกเป็นลวดลายต่างๆ ตามจินตนาการด้วยดินทองของอินเดีย ลวดลายของผ้าทอยกทองโบราณที่มีการทออยู่ในปัจจุบันนี้ได้รับการประดิษฐ์คิดค้นโดยอาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไท ซึ่งท่านก็ได้รับความไว้วางใจจากรัฐบาลไทยให้เป็นผู้ออกแบบและทอผ้าสำหรับตัดเย็บเป็นชุดให้ผู้นำประเทศต่างๆ ในโอกาสที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดประชุมความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย (APEC) ในเดือนตุลาคม 2546 ฝีมือการทอผ้าไหมของ บ้านท่าสว่าง ปัจจุบันเป็นที่เลื่องลือไปถึงต่างประเทศ อาทิ เช่น ประเทศสหรัฐอเมริกา ลูกค้าคนสำคัญคนหนึ่งคือ นายบิล เกตส์ มหาเศรษฐีอันดับ 1 ของโลก ก็ได้ว่าจ้างช่างทอของอาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไทแห่งบ้านท่าสว่างให้ทอผ้า เพื่อใช้เป็นผ้าปูโต๊ะและใช้สำหรับตกแต่งบ้านพักของเขาในสหรัฐอเมริกา

6.2.2 ผ้าไหมมัดหมี่โฮล

ได้ชื่อว่าเป็นราชินีผ้าไหมสุรินทร์ การทอผ้าไหมมัดหมี่โฮลเป็นสุดยอดภูมิปัญญาการทอผ้าไหมที่สืบทอดต่อกันมาเป็นมรดกทางวัฒนธรรมถึงปัจจุบัน เป็นหนึ่งในผ้าไหมมงคลสำหรับสวมใส่ในงานมงคลต่างๆ เช่น งานแต่งงาน งานขึ้นบ้านใหม่ งานบวชนาค และเป็นของมีค่าสำหรับหญิงสาวที่จะต้องทอไว้สำหรับไหว้ญาติผู้ใหญ่ฝ่ายเจ้าบ่าวในพิธีแต่งงาน

6.2.3 ผ้าอัมปรม

ผ้าอัมปรมหรือจอกกาเป็นผ้าไหมลายตารางที่มีการมัดหมี่ทั้งเส้นพุ่งและเส้นยืน จะทอให้ส่วนที่ตัดเป็น “กราปะ” คือ จุดขาวของเส้นยืนมาชนกับจุดขาวของเส้นพุ่งเป็นเครื่องหมายบอกกันบนสี เช่น การทอบนพื้นสีแดง ซึ่งย้อมด้วยครั่งก็เรียกว่า อัมปรมครั่ง ถ้าทอบนพื้นสีม่วงก็เรียกว่า “อัมปรมปะกามะอม” ลายผ้าสื่อความหมายถึงความเจริญรุ่งเรืองประดุจดาวกระจายบนท้องฟ้า จังหวัดสุรินทร์ได้คัดเลือกผ้าไหมมัดหมี่อัมปรมให้คณะรัฐมนตรีในการประชุมคณะรัฐมนตรีนอกสถานที่ ณ จังหวัดสุรินทร์ เมื่อวันที่ 10-11 พฤศจิกายน 2544

6.2.4 ผ้าไหมยกดอก

ผ้าไหมยกดอกเป็นผ้าไหมที่ทอเพิ่มลวดลายในผืนผ้า เพื่อให้ผ้าทั้ง 2 ด้านมีลวดลายต่างกัน ด้านหนึ่งจะมีลวดลายคมชัดและเรียบ อีกด้านหนึ่งจะมีลวดลายหยาบที่เกิดขึ้นจากการเก็บตะกรอ และฝีมือการทอของช่างทอผ้าพื้นบ้านมีตั้งแต่ 10 ตะกรอ ถึง 45 ตะกรอ ลายที่นิยมทอได้แก่ ลายหางนกยูง ลายม้าน้ำ ลายพานพุ่ม ลายกล้วยไม้ ลายดอกบัว ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ และลายดอกจันทร์

6.2.5 ผ้าไหมลายสร้อยหางกระรอก

ผ้าไหมลายสร้อยหางกระรอก เป็นผ้าลายตารางสำหรับผู้ชายนุ่ง การทอจะใช้ไหมน้อย ควบเป็นเกลียว เพื่อให้เกิดความหนาและมันวาว บ้านประทุนมีชื่อเสียงด้านการทอผ้าไหมลายสร้อย หางกระรอกมานานแล้ว มีการรวมตัวกันผลิตส่งจำหน่ายทั้งในจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดใกล้เคียง ปัจจุบันมีการพัฒนาด้านเป็นอุตสาหกรรมในครัวเรือน มีความสวยงามโดดเด่นหลากหลายให้เลือกสรร

6.2.6 ผ้าไหมมัดหมี่ลายลูกแก้ว

เมื่อกว่าถึงผ้าไหมสุรินทร์ หลายคนนึกถึงตำบลสวาย เพราะมีชื่อเสียงมาช้านาน ผ้าลาย ลูกแก้วตำบลสวายมีการมัดหมี่ลวดลายต่างๆ แล้วทอยกดอกลายลูกแก้ว เช่น สร้อยลายลูกแก้ว ผ้าหน้า นางลายลูกแก้ว ผ้ามัดหมี่ลายลูกแก้ว ฯลฯ

6.2.7 ผ้าไหมมัดหมี่

ผ้าไหมมัดหมี่ ชาวเขมรเรียกว่า จองชิน เป็นการทอผ้าตามจินตนาการของผู้ทอ มีหลายลวดลาย ในจังหวัดสุรินทร์ เช่น ลายมัดหมี่ข้อ ลายหมี่โคม ลายพุ่มข้าวบิณฑ์ ลายสับประรด ลายก้านแย่ง ลายพนมเปื้อง ลายพระตะบอง ลายดอกมะเขือ มัดหมี่รูปสัตว์ ลายต้นไม้อายเรือหงษ์ และลายผสมอื่นๆ เช่น รูปนก ไก่ ผีเสื้อ ช้าง ม้า ปลาหมึก นำมาผสมกับลายต้นไม้อายเรือหงษ์สัตว์ต่างๆ ตลอดทั้งพื้น เช่น ช้าง ไก่ นกยูง

6.2.8 ผ้าไหมมัดหมี่ข้อ

บ้านตาโต แหล่งผลิตผ้าไหมมัดหมี่ข้อขึ้นดินบนทุ่งกุลาร้องไห้สืบทอดมาแต่โบราณ ได้รับ รางวัลการประกวดผ้าไหมระดับจังหวัด และระดับภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (พระดำหนักฎพาน ราชนิเวศน์ จังหวัดสกลนครอย่างต่อเนื่องยาวนาน)

6.2.9 ผักกาดหวานบ้านละหุ่ง

บ้านละหุ่ง ตำบลนาบัว อำเภอเมืองสุรินทร์ทำการเกษตรเป็นอาชีพหลัก ในช่วงฤดูฝนจะปลูก ข้าวหอมมะลิ หลังเกี่ยวข้าวจะปลูกข้าวโพดหวาน และเป็นแหล่งผักกาดหัวที่มีชื่อเสียงมาช้านาน ปัจจุบัน ชาวบ้านละหุ่งได้ปลูกผักกาดหัวโดยวิธีการเกษตรอินทรีย์ ไม่ใช้ปุ๋ยเคมีและยากำจัดศัตรูพืชและได้มีการ รวมตัวการแปรรูปเป็นหัวผักกาดหวานที่มีรสชาติอร่อย เป็นของฝากเลื่องชื่อของชาวสุรินทร์

6.2.10 เครื่องเงินสุรินทร์

ตำบลเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์ มีชื่อเสียงในด้านการทำเครื่องเงินมาช้านาน มีลวดลายทั้งแบบโบราณดั้งเดิมที่สืบทอดภูมิปัญญาจากบรรพบุรุษที่อพยพมาจากกัมพูชาเมื่อหลายร้อยปีก่อน ตะเกา จารย ขะจอน ตะโพน แมงดา และแบบประยุกต์ที่จัดทำขึ้นใหม่ สามารถร้อยเรียงให้เป็นกำไล เข็มขัด สร้อยคอ ต่างหู สร้อยเงินผสมหินสี ซึ่งกำลังได้รับความนิยมเป็นอย่างมากในปัจจุบัน

6.2.11 ข้าวหอมมะลิ

จังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่งเพาะปลูกข้าวหอมมะลิที่ดีที่สุดในโลก โดยเฉพาะพื้นที่ในเขตทุ่งกุลาร้องไห้ จังหวัดสุรินทร์ โดยนายเกษมศักดิ์ แสนโกชน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ ได้ส่งเสริมให้เกษตรกรในจังหวัดใช้แนวทางเกษตรอินทรีย์ เพื่อเป็นการลดรายจ่ายของเกษตรกรตามนโยบายของรัฐบาลและเป็นที่ต้องการของตลาดโลก เนื่องจากมีการตื่นตัวและระมัดระวังเรื่องสุขภาพความปลอดภัยในการบริโภค จนคณะรัฐมนตรีได้มีมติเมื่อวันที่ 12 พฤศจิกายน 2544 ให้จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดนำร่องในการดำเนินการเรื่องการเกษตรอินทรีย์ (Organic Farming) ของประเทศไทย รวมทั้งเป็นยุทธศาสตร์การแก้ไขปัญหาความยากจนของเกษตรกรภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

6.2.12 ไวน์บัวเชด

สุดยอดไวน์ผลไม้ป่าจากเทือกเขาพนมดงรัก อำเภอบัวเชด ชายแดนไทย แหล่งป่าอุดมสมบูรณ์ผืนสุดท้ายของจังหวัดสุรินทร์

6.2.13 กาละแม

อำเภอศีขรภูมิ นอกจากจะมีปราสาทสระแงง ศิลปะขอมแบบบาปวนที่สวยงามแล้วยังเป็นแหล่งผลิต “กาละแม” ที่มีรสชาติหวาน มัน นุ่ม อร่อย มีกลิ่นหอมของใบตองที่ใช้ห่อกาละแมเป็นของฝากที่มีชื่อเสียง

6.2.14 จักสานหวายบ้านบุหม

จักสานหวายบ้านบุหม หวายที่ใช้จักสานเป็นหวายเส้นเล็ก เรียกว่าหวายหางหมู หรือ ลำเปี้ยะ หรือปะเคาสัน เป็นหวายที่ขึ้นริมน้ำ ก่อนนำมาสานจะใช้มีดผ่าหวายออกเป็นสี่เหลี่ยมแล้วนำมาริดกับงานสังกะสี เเจาะรูให้ได้ตามขนาดที่ต้องการจากนั้นนำเส้นหวายมาขึ้นรูปสานเป็นข้าวของเครื่องใช้ต่างๆ เช่น โตก ตะกร้า กระชาดผลไม้หลากหลายรูปทรง นับได้กว่า 60 แบบ

6.2.15 ผลิตภัณฑ์จากไม้ประดู่

บ้านสดอ หมู่ที่ 6 ตำบลเขวาสินรินทร์ กิ่งอำเภอเขวาสินรินทร์แหล่งรวมช่างประดิษฐ์ผลิตภัณฑ์จากไม้พยุง และไม้ประดู่ที่สวยงามได้มาตรฐาน สามารถส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ นำรายได้เข้าประเทศปีละหลายล้านบาทผลิตภัณฑ์ที่ผลิตส่วนใหญ่ ได้แก่ ชุดตะเกียบ ชุดช้อนส้อม เครื่องใช้บนโต๊ะอาหาร เครื่องใช้บนโต๊ะทำงาน กระถางรูปเทียน

6.2.16 ดอกไม้ประดิษฐ์บ้านกระทุ้ม

งานหัตถกรรมกลุ่มเขาวชนคนหนุ่มสาวที่มีฝีมือประณีตบรรจง และเหมือนจริง มีเกียรติบัตรรางวัลชนะเลิศระดับประเทศเป็นประจำ ส่งจำหน่ายต่างประเทศ อังกฤษ สวีเดน สหรัฐอเมริกา ผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่จำลองจากดอกไม้จริงในธรรมชาติ เช่น กล้วยไม้สกุลต่างๆ บัวสวรรค์ และดอกไม้จิ๋ว

6.2.17 ดอกไม้ประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ

เดิมชาวบ้านในตำบลไผ่มักใช้กิ่งไม้มาเหลาเป็นดอกไม้เพื่อใช้ประดับในงานบุญต่างๆ สมาชิกในกลุ่มจึงได้นำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้มาเป็นผลิตภัณฑ์ แต่ดอกไม้จากกิ่งไม้นี้ยากต่อการพัฒนาทั้งด้านรูปแบบและความหลากหลาย อีกทั้งยังเป็นการทำลายสิ่งแวดล้อม จึงเปลี่ยนมาใช้เศษวัสดุธรรมชาติคือ ใบไม้ ผลไม้ป่า วัชพืช และดอกหญ้า ซึ่งสามารถนำมาประดิษฐ์เป็นดอกไม้ได้เป็นการเพิ่มมูลค่าให้กับเศษวัสดุธรรมชาติ

6.2.18 ผลิตภัณฑ์แปรรูปสมุนไพร

แต่เดิมราษฎรของบ้านทำเนียบส่วนใหญ่ประกอบอาชีพด้านการเกษตรและรับจ้างทั่วไปเป็นอาชีพหลัก ทำให้มีรายได้ที่แน่นอน ต่อมาได้มีการจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ ระดมทุนเพื่อนำมาลงทุนในการแปรรูปสมุนไพร เป็นผลิตภัณฑ์สำหรับใช้ในชีวิตประจำวัน โดยใช้ทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่ในท้องถิ่น เช่น ดอกอัญชัน แดงกวา ว่านหางจระเข้ มะขาม ขมิ้นและผลไม้ต่างๆ มาแปรรูปเป็นครีมบำรุงผิว ครีม นวดผสม ครีมอาบน้ำ สบู่

6.3 สถานการณ์และสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2547

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2547 เมื่อเทียบกับปี 2546 ในช่วงเวลาเดียวกัน โดยภาพรวมดีขึ้น มีผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้นร้อยละ 5.42 จำแนกเป็นนักท่องเที่ยว และนักทัศนาจร เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.67 และ 4.19 ตามลำดับ จำนวนผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเป็นร้อยละ 5.22 และ 21.65 ตามลำดับ เนื่องจากมีการจัดประชุม/สัมมนาในโรงแรมของหน่วยงานต่างๆ มากขึ้น การอนุญาตให้เข้าชมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ปราสาท เขามะพระวิหาร จังหวัดศรีสะเกษ เมื่อต้นเดือนมิถุนายน 2546 สาเหตุที่มีชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นมากเนื่องจากปี 2546 เกิดการแพร่ระบาดของโรคทางเดินหายใจเฉียบพลันรุนแรง (SAR) ทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ในปี 2546 ลดลงมากแล้วกลับมาเพิ่มขึ้นในปี 2547 และยังถือได้ว่าจังหวัดสุรินทร์เป็นจุดศูนย์กลางนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางไปเขาพระวิหาร จังหวัดศรีสะเกษ อุทยานประวัติศาสตร์พนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ และอุทยานแห่งชาติผาแต้ม และช่องเม็ก จังหวัดอุบลราชธานี

สถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2547 มีผู้เยี่ยมชมรวมทั้งสิ้น 716,708 คน จำแนกเป็นนักท่องเที่ยว 706,525 คน ร้อยละ 83.29 และนักทัศนาจร 119,758 คน ร้อยละ 16.71 ในจำนวนผู้เยี่ยมชมนี้จำแนกเป็นชาวไทย 706,525 คน ร้อยละ 98.58 และชาวต่างประเทศ 10,183 คน ร้อยละ 1.42 ดังในตารางที่ 6.1

ตารางที่ 6.1

ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมจังหวัดสุรินทร์ปี 2547

รายการข้อมูล	รวมทั้งหมด		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชม	706,525	10,183	716,708
จำนวนนักท่องเที่ยว	586,868	10,082	596,950
จำนวนนักทัศนาจร	119,657	101	119,758

ในปี 2547 จังหวัดสุรินทร์มีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นเงิน 935.69 ล้านบาท เงินรายได้จากนักท่องเที่ยวชาวไทย 888.64 ล้านบาท จากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ 10.71 ล้านบาท รายได้จากนักทัศนาจรชาวไทย 36.32 ล้านบาท จากนักทัศนาจรชาวต่างประเทศ 0.02 ล้านบาทรายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 6.2

ตารางที่ 6.2
รายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2547

	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	924.96	10.76	935.69
นักท่องเที่ยว	888.64	10.71	899.35
นักทัศนาจร	36.32	0.02	36.34

6.4 สถานการณ์และสถิติการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2548

สถานการณ์การท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ปี 2548 เมื่อเทียบกับปี 2547 โดยภาพรวมไม่คึกคัก เนื่องจากโดยภาพรวมผู้เยี่ยมชมเยือนลดลงจาก 716,708 คนในปี 2547 เหลือ 677,686 ในปี 2548 หรือลดลงไปร้อยละ 5.44 โดยนักท่องเที่ยวชาวไทยลดลง 13.95 เปอร์เซ็นต์ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศลดลง 9.14 เปอร์เซ็นต์ รวมนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศลดลงในปี 2548 ร้อยละ 13.87 แต่นักทัศนาจรทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศกลับเพิ่มมากขึ้นในภาพรวม นักทัศนาจรเพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็นร้อยละ 36.57 โดยนักทัศนาจรชาวไทยเพิ่มขึ้นร้อยละ 34.35 ส่วนนักทัศนาจรชาวต่างประเทศเพิ่มมากขึ้นเป็นประวัติการณ์ จาก 101 คนในปี 2547 เป็น 2,801 คนในปี 2548 หรือคิดเป็นร้อยละ 2673 ตารางที่ 6.3 แสดงให้เห็นถึงจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2548 เปรียบเทียบกับปี 2547

ตารางที่ 6.3
สถิติกักท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ในปี 2547 และ 2548

ผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดสุรินทร์	2547	2548	เปลี่ยนแปลง
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมด	716,708	677,686	- 5.44%
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	586,868	504,962	- 13.95%
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	10,082	9,160	- 9.14%
จำนวนนักทัศนาจรชาวไทย	119,657	160,763	34.35%
จำนวนนักทัศนาจรชาวต่างประเทศ	101	2,801	26.73%

ผลของการลดลงของจำนวนนักท่องเที่ยวในปี 2548 ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวลดลง 0.62 เปอร์เซ็นต์ แต่รายได้จากนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากถึง 47.13 เปอร์เซ็นต์ ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวในปี 2548 คิดเป็นเงิน 947.20 ล้านบาท เพิ่มขึ้นจากปี 2547 คิดเป็นร้อยละ 1.23 รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 6.4

ตารางที่ 6.4

เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ในปี 2547 และ 2548

รายได้ (ล้านบาท)	2547	2548	เปลี่ยนแปลง
รายได้จากการท่องเที่ยว	935.69	947.20	1.23%
รายได้จากนักท่องเที่ยว	899.35	893.73	- 0.62%
รายได้จากนักท่องเที่ยว	36.34	53.47	47.13%

6.5 การคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคตของจังหวัดสุรินทร์

จากการรวบรวมสถิติจำนวนนักท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ศึกษาไว้โดยรวบรวมข้อมูลตั้งแต่ปี 2543-2547 จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาในจังหวัดสุรินทร์ มีจำนวนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยมีอัตราเพิ่มขึ้นเฉลี่ยค่อนข้างน้อย คือ ร้อยละ 0.72 จึงสามารถประมาณการจำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคตของจังหวัดสุรินทร์ใน 10 ปีข้างหน้าว่าจะมีจำนวนเพิ่มขึ้นจาก 716,713 คนในปี พ.ศ.2547 เป็น 1,052,440 คนในปี พ.ศ.2558 โดยจำแนกเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 1,041,415 คน และชาวต่างประเทศ 11,025 คน

ตารางที่ 6.5
จำนวนนักท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ปี 2543-2547 และการประมาณการ
จำนวนนักท่องเที่ยวในอนาคต 10 ปี

ปี	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
2543	610,061	9,775	619,836
2544	616,204	9,705	625,909
2545	648,622	9,068	657,690
2546	671,491	8,376	679,867
2547	706,525	10,183	716,708
2548	713,889	10,261	724,150
2549	758,164	10,335	768,499
2550	785,382	10,410	795,867
2551	813,577	10,485	824,062
2552	842,785	10,560	853,345
2553	873,041	10,636	883,677
2554	904,383	10,713	915,096
2555	936,850	10,790	947,640
2556	970,480	10,868	981,351
2557	1,005,323	10,946	1,016,269
2558	1,041,415	11,025	1,052,440

- หมายเหตุ : 1. ตัวเลขนักท่องเที่ยวตั้งแต่ปี 2548-2558 เป็นตัวเลขประมาณการ
 2. อัตราการเพิ่มขึ้นของนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณปีละ 3.59%
 3. อัตราการเพิ่มของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นเฉลี่ยประมาณปีละ 0.72%

ที่มา : โครงการศึกษาจัดทำแผนแม่บทและคู่มือพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ หน้า 10

ตารางที่ 6.6

สถิตินักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองช่องจอม
อำเภอคาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ในปี 2547 และ 2548 จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ภูมิภาค	มกราคม-ธันวาคม 2547		มกราคม-ธันวาคม 2548		อัตราการเปลี่ยนแปลง
	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่ง (%)	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่ง (%)	
เอเชียตะวันออก	1171	37.00	1,442	32.17	+ 23.14
ยุโรป	1561	49.32	2,442	54.48	+ 56.44
อเมริกา	268	8.47	377	8.41	+ 40.67
เอเชียใต้	8	0.25	8	0.18	+ 0.00
โอเชียเนีย	150	4.74	182	4.06	+ 21.33
ตะวันออกกลาง	2	0.06	19	0.42	+ 850.00
แอฟริกา	5	0.16	12	0.28	+ 140.00
รวมทั้งหมด	3,165	100.00	4,482	100.00	+41.61

ที่มา : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย วันที่ 10 เมษายน 2549

ในปี 2548 นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองช่องจอมจังหวัดสุรินทร์มีจำนวน 4,482 คน ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรป 54.48% รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก 32.17% และนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอเมริกา 8.47% เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศไทย ผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศแล้วพบว่า ช่องจอมยังไม่เป็นที่นิยมสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะใช้เป็นทางผ่านจากกัมพูชาเข้ามาประเทศไทย โดยดูจากจำนวนนักท่องเที่ยวที่ผ่านช่องจอมมีจำนวนน้อยกว่านักท่องเที่ยวที่ผ่านด่านอรัญประเทศถึง 70 เท่า แต่อย่างไรก็ตามอัตราการเปลี่ยนแปลงของจำนวนนักท่องเที่ยวในระหว่างปี 2547-2548 ก็แสดงให้เห็นว่ามีอัตราการเพิ่มที่สูงขึ้น

ตารางที่ 6.7

สถิติคนเดินทางเข้าราชอาณาจักรไทย ณ จุดผ่านแดนถาวรช่องจอม
อำเภอคาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ระหว่างปี 2546 -2547

ปี	คนไทย		คนกัมพูชา		ต่างชาติ	พาหนะเข้า
	Passport	Borderpass	Borderpass	Passport	Passport	(คัน)
2546	5,735	65,165	225	69,638	2,300	1,060
2547	66,853	125,487	4,718	95,126	3,396	3,557
2548	109,897	205,299	12,062	154,745	4,654	3,445

6.6 ผลการศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว ความพร้อมด้านการท่องเที่ยว และแนวทางการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์

การศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว คือ การศึกษาสภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดสุรินทร์ทั้งที่ตั้ง สภาพทางเข้า สภาพแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งสภาพปัญหาและข้อจำกัดต่างๆ ของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ ส่วนการศึกษาความพร้อมด้านการท่องเที่ยวคือ การศึกษาปัจจัยต่างๆ ที่เอื้ออำนวยให้เกิดการท่องเที่ยวในจังหวัดในสภาพปัจจุบันของจังหวัดสุรินทร์ ทั้งด้านคมนาคม ด้านการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ด้านองค์กรจัดการ ด้านเศรษฐกิจและด้านประชาสัมพันธ์

การศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว เป็นการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ ในด้านต่างๆ เช่น จำนวนแหล่งท่องเที่ยว การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยว การเข้าถึงหรือสภาพการคมนาคม สภาพปัญหาและข้อจำกัดของแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น โดยมีขั้นตอนการดำเนินงานคือใน ขั้นแรกทำการศึกษารวบรวมรายชื่อ และรายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวในพื้นที่ศึกษาข้อมูลทุติยภูมิ ต่างๆ เช่น รายงานการวิจัยต่างๆ หนังสือ แผ่นพับ คู่มือแนะนำเที่ยว เว็บไซต์ต่างๆ จากหน่วยงานในจังหวัดและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เป็นต้น หลังจากนั้นจัดส่งทีมงานเข้าสำรวจภาคสนามในพื้นที่ศึกษาเพื่อรวบรวมข้อมูลด้านตำแหน่ง ที่ตั้ง สภาพปัจจุบันทางกายภาพของแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมทั้งการคมนาคมเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว ระบบสาธารณูปโภค-สาธารณูปการ สิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการด้านต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ประปา การสื่อสาร ห้องน้ำ ร้านค้า เป็นต้น พร้อมทั้งบันทึกค่าพิถีพิถังทางภูมิศาสตร์เพื่อนำมาจัดทำแผนที่ และบันทึกภาพถ่ายถึงสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวนั้นๆ

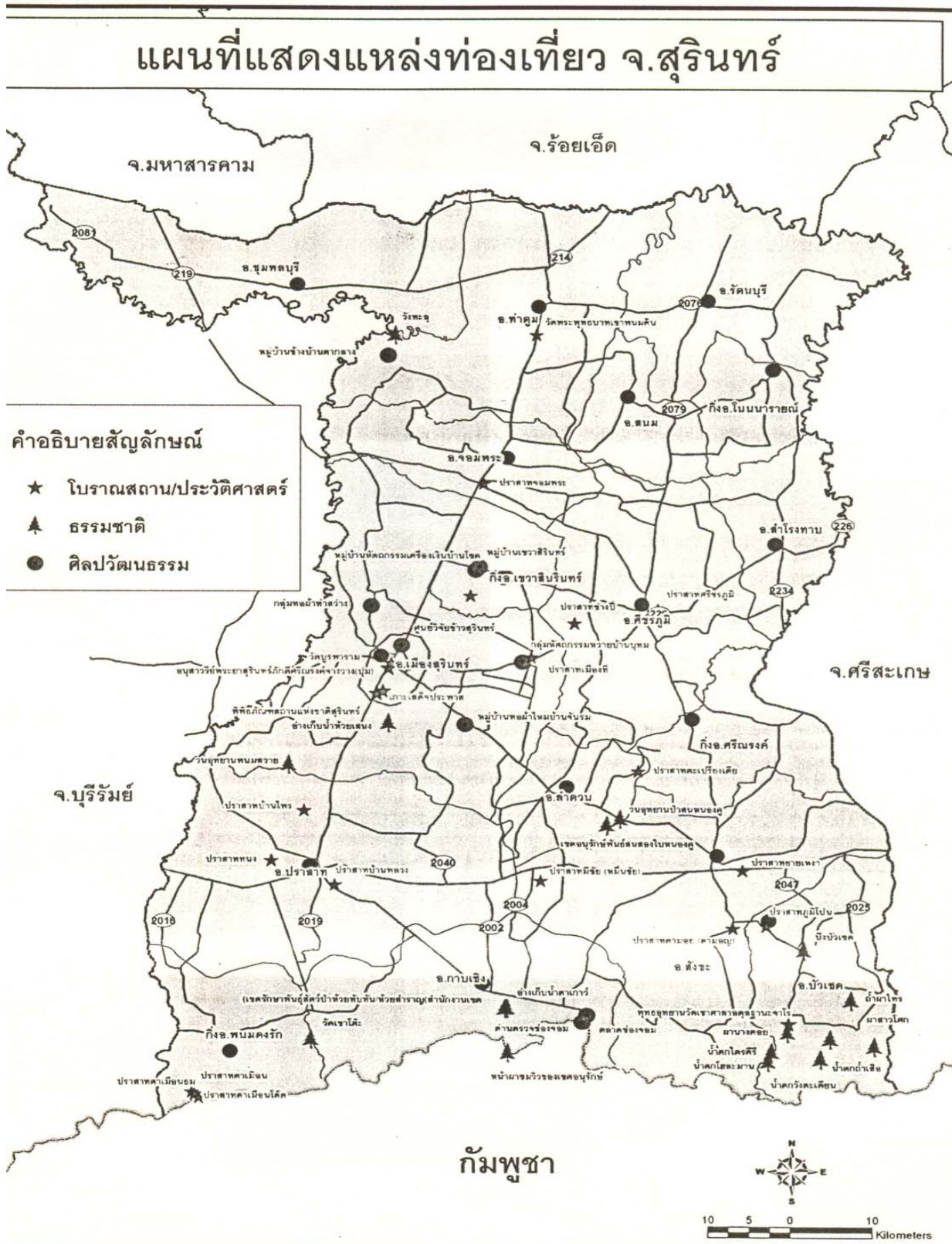
และเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์มีมากมายหลายประเภท (ดังแสดงแผนที่การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดดังรูปที่ 6.1) จึงยึดหลักการแบ่งประเภทของแหล่งท่องเที่ยวตามการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ซึ่งได้จำแนกเป็น 3 ประเภทตามลักษณะ คุณค่า และความสนใจของนักท่องเที่ยวได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ¹ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา² และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม³ โดยมีรายละเอียดดังนี้

¹ แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามและเกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ ได้แก่ ภูเขา ถ้ำ น้ำตก น้ำพุร้อน บ่อน้ำร้อน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน สวนรุกขชาติ ทะเล ความงามของปะการัง และสัตว์น้ำใต้ทะเล หาดทรายทะเลสาบเกาะ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำจืด (ห้วย หนอง คลอง บึง)

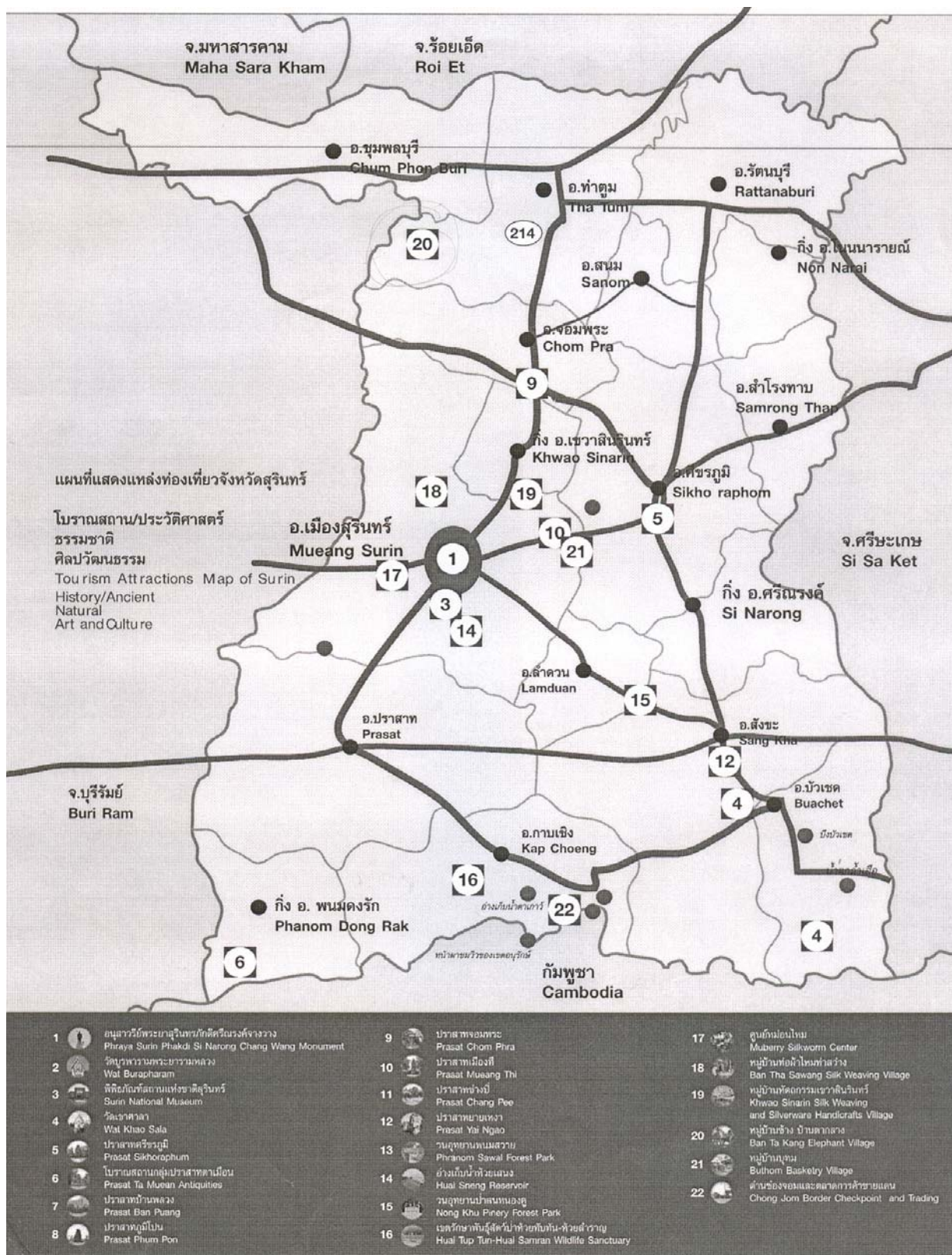
² แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุ โบราณสถานและศาสนา หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือ สถานที่ท่องเที่ยวที่มีความเกี่ยวข้องในฐานะที่เป็นหลักฐานสำคัญทางประวัติศาสตร์ โบราณคดีและศาสนา เช่น โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ ชุมชนโบราณ กำแพงเมือง คูเมือง พิพิธภัณฑสถาน วัด ศาสนสถาน และสิ่งก่อสร้างที่มีคุณค่าทางศิลปะและสถาปัตยกรรม

³ แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปและวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม หมายถึง แหล่งท่องเที่ยวหรือทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีคุณค่าทางศิลปะและขนบธรรมเนียมประเพณีที่บรรพบุรุษได้สร้างสมและถ่ายทอดเป็นมรดกสืบทอดต่อกันมา ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทนี้ประกอบไปด้วย งานประเพณี วิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้นั้น การแสดงศิลปวัฒนธรรม สินค้าพื้นเมือง การแต่งกาย ภาษา ชนเผ่า สวนสนุก สวนสัตว์ กิจกรรมการพาเรือ จักรยานภูเขา และล่องแก่ง เป็นต้น

รูปภาพที่ 6.1
แผนที่การกระจายตัวของแหล่งท่องเที่ยวภายในจังหวัดสุรินทร์

รูปภาพที่ 6.2
แผนที่แหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

6.6.1 ผลการศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

6.6.1.1 ผลการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ

ทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของจังหวัดสุรินทร์ มีหลากหลายแห่ง ทั้งที่เป็นวนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้วย อ่างเก็บน้ำ และน้ำตก ซึ่งมีจำนวนรวมที่ได้ทำการสำรวจ 16 แห่ง ได้แก่ วนอุทยานพนมสวาย วนอุทยานป่าสน-หนองคู เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ ห้วยเสนง วังทะลุ (จุดบรรจบของลำน้ำชีและแม่น้ำมูล) เขื่อนห้วยตาแก้ว อ่างเก็บน้ำอำปี้ล บึงบัวเชด (หนองระมาดคือ) น้ำตกไตรศิริ น้ำตกวังตะเคียน น้ำตกถ้ำเสือ (น้ำตกกรุงครา) น้ำตกโหละมาน ผาสาวโคก เขาแหลม ถ้ำผาไทร ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติของจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่กระจายอยู่ทางแถบตอนใต้ของจังหวัด ได้แก่ อำเภอบัวเชด และอำเภอกาบเชิงซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง มีภูเขาสลับซับซ้อนหลายลูกเป็นแนวเทือกเขาพนมดงรักและมีป่าดิบแล้งป่าเบญจพรรณ อย่างไรก็ตามบริเวณดังกล่าวอยู่ติดกับชายแดนประเทศกัมพูชา ซึ่งอดีตเคยเป็นสมรภูมิการสู้รบจึงยังมีอันตรายจากวัตถุระเบิดที่ยังหลงเหลืออยู่รวมทั้งป่าตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชายังคงมีชาวกัมพูชาลักลอบเข้ามาตัดไม้ เพื่อนำไปแปรรูปเป็นสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ นำมาขายตลาดชองจอม จึงยังคงมีความอันตรายในการท่องเที่ยว ซึ่งจำเป็นต้องมีการติดต่อเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องและทหารในการเข้าไปพื้นที่

6.6.1.2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จากผลการสำรวจพบว่า แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดสุรินทร์ที่สำคัญ ได้แก่ วนอุทยานพนมสวาย อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ หรือวนอุทยานป่าสนหนองคูและเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ ดังนั้นจึงควรพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวทางธรรมชาติดังกล่าวเป็นลำดับต้นๆ ก่อน โดยการวางแผนแม่บทหรือแผนปฏิบัติการเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน สำหรับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติสรุปรายละเอียดแยกตามแหล่งท่องเที่ยวได้ดังตารางที่ 6.8 และ 6.9

ตารางที่ 6.8

รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติในจังหวัดสุรินทร์ และจุดเด่น

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
1	วนอุทยานพนมสวาย	ตำบลนาบัว อำเภอเมือง จังหวัด สุรินทร์	เป็นเขตวนอุทยานมีพื้นที่ 975 ไร่ อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพรรณพืช โดยครอบคลุมภูเขาเตี้ยๆ มียอดเขาอยู่ 3 ยอด และพระพุทธรูป สุรินทร์ทรงกลปางประทานพร ภปร. ซึ่งเป็นที่เคารพบูชาของชาวจังหวัดสุรินทร์ และยังเป็นທີ່ประดิษฐานสถูปบรรจุอัฐิหลวงปู่ดุลย์ อตุโล พระเกจิอาจารย์ที่เป็นที่เคารพศรัทธาของชาวจังหวัดสุรินทร์	1. เป็นภูเขาไฟที่ดับ จึงมีหินภูเขาไฟให้ศึกษาจำนวนมาก 2. เป็นแหล่งพักผ่อนหย่อนใจ 3. เป็นแหล่งค้นคว้าทางพุทธประวัติ และเป็นที่เคารพสักการบูชาของชาวสุรินทร์ 4. มีการจัดค่ายอบรมเยาวชน 5. มีเส้นทางศึกษาธรรมชาติระยะสั้น (2 กิโลเมตร) 6. มีบ่อน้ำขนาดใหญ่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้
2	วนอุทยานป่าสนหนองคู	ตำบลทับทัน อำเภอสังขะ จังหวัด สุรินทร์	เป็นเขตวนอุทยานมีพื้นที่ 625 ไร่ อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของสำนักบริหารจัดการในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ที่ 9 กรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพรรณพืช สภาพโดยทั่วไปมีป่าสนสองใบขึ้นอยู่ทั่วไปผสมกับป่าเต็งรังไม่มีสัตว์ป่าขนาดใหญ่มีแต่ขนาดเล็ก	1. ป่าในวนอุทยานเป็นป่าสนสองใบที่สวยงามในพื้นที่ราบ 2. สนอุทยานอยู่ติดกับถนนซึ่งสามารถเยี่ยมชมได้สะดวก 3. มีการจัดอบรมค่ายเยาวชน 4. มีบริเวณให้สามารถกางเต็นท์พักแรมรวมทั้งมีห้องน้ำและห้องอาบน้ำ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
3	เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ	ตำบลกาบเชิง อำเภอ กาบเชิง จังหวัด สุรินทร์	ตั้งอยู่ในพื้นที่ตลอดแนวชายแดน จังหวัดสุรินทร์ มีพื้นที่ทั้งหมด 313,750 ไร่ ครอบคลุม 4 อำเภอของจังหวัดสุรินทร์ ได้แก่ กิ่งอำเภอพนมดงรัก อำเภอกาบเชิง อำเภอสังขะ และอำเภอบัวเชด เป็นแหล่งต้นน้ำลำห้วยหลายสาย ลักษณะป่าเป็นป่าดิบแล้งเป็นส่วนใหญ่ และทางเขตฯ มีศูนย์ศึกษาธรรมชาติจำนวน 2 แห่ง ได้แก่ บริเวณที่ทำการเขตและบริเวณหน่วยพิทักษ์ป่าเขาศาลา	1. ป่าผืนใหญ่ที่สุดในจังหวัดสุรินทร์ 2. มีเส้นทางการศึกษาธรรมชาติที่สวยงาม ทั้งที่เดินผ่านป่าพรณพีชหลากหลายชนิด น้ำตก อ่างเก็บน้ำและหน้าผาชมวิวทิวทัศน์ของประเทศกัมพูชาได้ระยะ 2-20 ก.ม. 3. มีเจ้าหน้าที่ให้ความรู้เรื่องป่าและการรักษาป่า 4. มีบ้านพักและพื้นที่กางเต็นท์ให้สามารถเข้าพักแรมได้
4	เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าสนสองใบ	ตำบลทับทัน อำเภอสังขะ จังหวัด สุรินทร์	เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบในป่าสนธรรมชาติตอนกลางสองด้านของทางหลวง โดยมีพื้นที่ปลูกทดลองอยู่ใกล้สำนักงานและเรือนเพาะชำและยังมีงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับไม้สนสองใบ ตลอดจนเผยแพร่วิชาการปลูกสร้างสวนป่าและส่งเสริมการปลูกไม้	1. เป็นเขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบที่ถือว่าเป็นถิ่นกำเนิดสนสองใบที่ดีที่สุดในประเทศไทย 2. อยู่ติดกับถนนซึ่งสามารถเยี่ยมชมได้สะดวก 3. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจร่มรื่น

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
5	ห้วยเสนง	ตำบล นอกเมือง อำเภอเมือง จังหวัด สุรินทร์	เป็นแหล่งท่องเที่ยวพักผ่อนหย่อนใจ ของประชาชนโดยประชาชนนิยม เข้า มาเล่นน้ำ รับประทานอาหารพื้นบ้าน ริมสันเขื่อน นอกจากนี้บริเวณอ่างเก็บ น้ำห้วยเสนงเป็นที่ตั้งของพระตำหนัก สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชชนนี (การเข้าชมพระตำหนัก ต้องทำหนังสือ แจ้งล่วงหน้า)	1. เขตอนุรักษ์พันธุ์ไม้สนสองใบ เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ของชาวเมืองสุรินทร์ 2. สามารถลงเล่นน้ำได้ 3. มีร้านอาหารจำนวนมากทั้ง แบบร้านอาหารอีสานและ ร้านอาหารไทยแบบบรรยากาศ ดีตกแต่งสวยงาม 4. มีที่พักให้กับราชการ นักเรียน นักศึกษา หรือคณะวิจัยต่างๆ รวมทั้งนักท่องเที่ยวที่สนใจ
6	วังทะลุ (จุดบรรจบของ ลำน้ำชีและ แม่น้ำมูล)	ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม จังหวัด สุรินทร์	เป็นช่วงลำน้ำชีไหลมาบรรจบกับ แม่น้ำมูล ตลิ่งมีสภาพการกัดเซาะ เรื่อยๆ สภาพโดยรอบเป็นป่าโปร่งและ ที่นา มีถนน และสะพานข้ามไปยัง อำเภอชุมพลบุรีมีลักษณะการสร้าง อาคารไม้ที่เป็นที่ขึ้นช้างแต่ไม่ได้ใช้งาน	1. จุดชมวิวยุริยเม่น้ำ 2. สามารถเดินทางต่อจาก การเยี่ยมชมศูนย์ศึกษา หมู่บ้านตากกลางได้ ห่าง ประมาณ 5-10 นาที
7	เขื่อนห้วยตาแก้ว	ตำบลกาบเชิง อำเภอ กาบเชิง จังหวัด สุรินทร์	เป็นเขื่อนกั้นน้ำขนาดเล็ก สามารถเก็บ น้ำได้ตลอดปี มีร้านอาหาร พื้นบ้าน มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ มี สถานที่ลงเล่นน้ำ สัมผัสกับอากาศเย็น สบาย อยู่ในพื้นที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ	1. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 2. มีสถานที่เล่นน้ำ 3. มีร้านอาหารพื้นบ้าน
8	อ่างเก็บน้ำอำปี้ล	อำเภอเมือง จังหวัด สุรินทร์	เป็นอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ มีร้าน จำหน่ายอาหารพื้นบ้าน มีสถานที่ พักผ่อนหย่อนใจ	1. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 2. มีร้านอาหารพื้นบ้าน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
9	บึงบัวเขต (หนองระมาคือ)	ตำบลบัวเขต อำเภอบัวเขต จังหวัด สุรินทร์	เป็นหนองน้ำขนาดใหญ่ มีร้านจำหน่าย อาหารพื้นบ้านมีสถานที่พักผ่อน หย่อนใจ	1. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ 2. เป็นที่พักแรม
10	น้ำตกไตรคิริ	ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัด สุรินทร์	เป็นน้ำตกที่มีสภาพงดงาม มีขนาดสูง ประมาณ 1.50 เมตร จะมีน้ำไหลมาก ในช่วงฤดูฝนถึงเดือนมีนาคมของทุกปี กระแสน้ำไม่แรงมากสามารถลงเล่นน้ำ ได้ อยู่ในพื้นที่รับผิดชอบของห้วยทับ ทัน- ห้วยสำราญ หน่วยพิทักษ์ป่าเขา ศาลา	1. เป็นน้ำตกที่มีความสวยงาม ยังไม่ถูกรบกวนจากกิจกรรม ของมนุษย์ 2. ได้สัมผัสกับการเดินป่าศึกษา ธรรมชาติ
11	น้ำตกวังตะเคียน	ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัด สุรินทร์	เป็นน้ำตกขนาดเล็ก เล็กกว่าน้ำตกไตร คิริค่อนข้างมาก น้ำที่ไหลผ่านเป็นน้ำ จากห้วยลุนเหมือนกับน้ำตกไตรคิริ ช่วงฤดูแล้งน้ำไม่มาก หากเป็นช่วงน้ำ มากจะท่วมถึง แต่จะลดลงเร็ว น้ำตก วังตะเคียนนี้ไม่ค่อยเป็นที่รู้จักมากนัก มีเพียงคนในจังหวัดสุรินทร์เท่านั้น จึงจะรู้จัก เนื่องจากเดินทางค่อนข้าง ลำบาก นักท่องเที่ยวไม่ค่อยนิยมมา เที่ยว	1. เป็นน้ำตกที่ยังไม่ถูกรบกวน จากกิจกรรมของมนุษย์ 2. ได้สัมผัสกับการเดินป่าศึกษา ธรรมชาติ
12	น้ำตกถ้ำเสือ (น้ำตกกรุงขลา)	ตำบลจรัส อำเภอบัวเขต จังหวัด สุรินทร์	เป็นน้ำตกที่มีความมหัศจรรย์ เมื่อน้ำตกลงยังแอ่งน้ำตก น้ำจะหายไป ใต้ดินและไปผุดขึ้นห่างจากที่ตก ประมาณ 2-3 กิโลเมตร	1. เป็นน้ำตกที่ไม่เหมือนที่อื่นๆ เมื่อน้ำตกลงยังแอ่งน้ำตก น้ำจะหายไปใต้ดิน และไป ผุดขึ้นห่างจากที่ตกประมาณ 2-3 กิโลเมตร 2. เดินทางเข้าสะดวกกว่าน้ำตก ไตรคิริ และวังตะเคียน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
13	น้ำตกโหละมาน	อำเภอบัวเชด จังหวัด สุรินทร์	ลักษณะน้ำตกเป็นน้ำตกที่มีบริเวณกว้างแบ่งเป็นหลายชั้นสามารถเดินขึ้นไปเรื่อยๆ ได้	เป็นน้ำตกที่ไหลมาจากถ้ำเสือจะมาโผล่ที่น้ำตกนี้ รวมทั้งเป็นน้ำตกที่มีพื้นที่มากที่สุด
14	ผาสาวโสก	อำเภอบัวเชด จังหวัด สุรินทร์	บริเวณผาสาวโสกสามารถมองเห็นทิวทัศน์ได้กว้างขวางมาก เดินเท้าไปเรื่อยๆ จะเจอน้ำตกและถ้ำลอด หน้าถ้ำลอดมีต้นโพธิ์ขนาดใหญ่มาตั้งอยู่	เป็นจุดที่ชมวิวที่สวยงามสามารถมองเห็นห้วยสำราญอยู่ด้านล่างและแนวแบ่งเขตจังหวัดสุรินทร์กับศรีสะเกษ และมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายมีทั้งหน้าผาชมวิวน้ำตกและถ้ำลอด
15	เขาแหลม	อำเภอบัวเชด จังหวัด สุรินทร์	เป็นวัดขนาดเล็กและอยู่บนเนินเขามีเพิงหินขนาดใหญ่มาอยู่ด้านข้างของวัด เป็นจุดชมวิวดีอีกแห่งอยู่บนภูเขาเดินขึ้นไประยะทางประมาณ 1 กิโลเมตร สามารถมองเห็นอำเภอบัวเชดได้ทั้งหมด ด้านหน้าวัดมีหนองน้ำขนาดเล็กตั้งอยู่และมีถ้ำเขาแหลมอยู่ด้านบนเขา	มีจุดชมวิวมองเห็นอำเภอบัวเชดได้ทั้งหมด
16	ถ้ำผาไพร	อำเภอบัวเชด จังหวัด สุรินทร์	เป็นวัดขนาดเล็กด้านในวัดมีถ้ำอยู่ภายในถ้ำมีพระพุทธรูปนอนขนาดใหญ่อยู่ด้านใน ด้านหน้ามีพระพุทธรูปและถ้ำให้กราบไหว้สักการะ และมีบันไดขึ้นไปถ้ำ ค้างคาวประมาณ 100 เมตร มีพญานาคเป็นขอบของบันไดทั้ง 2 ข้างเมื่อขึ้นไปถึงด้านบนจะพบพระพุทธรูปตั้งอยู่ตรงกลางและบริเวณพื้นที่ด้านบนจะเป็นแนวหินขนาดใหญ่เป็นพื้นที่โล่ง	1. บริเวณปากถ้ำมีต้นไทรขนาดใหญ่ที่แผ่รากขึ้นมาปกคลุมบริเวณปากถ้ำ 2. เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ตามธรรมชาติ

6.6.2 ผลการศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา

6.6.2.1 ผลการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา

จากการศึกษารวบรวมรายชื่อแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนาของจังหวัดสุรินทร์พบว่า จังหวัดมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้มากมาย มีทั้งที่ได้รับการบูรณะเรียบร้อยแล้วจนถึงหมดสภาพแล้วซึ่งได้ส่งทีมงานเข้าไปเพื่อสำรวจแหล่งท่องเที่ยวรวมจำนวน 43 แห่ง ได้แก่ อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง หลักเมืองสุรินทร์ วัดบูรพารามพระอารามหลวง พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดสุรินทร์ กำแพงคูเมืองชั้นใน ปราสาทข่างปี ปราสาทศิขรภูมิ ปราสาทอาร์นา (ปราสาทบ้านอนันต์) โบราณสถานกลุ่มปราสาทบ้านตาเหมือน ปราสาทเม็ง ปราสาทหมอนเจริญ ปราสาทเข็ม ปราสาทเมืองที ปราสาทเฉลียง ปราสาทพระปืด (ปราสาทแก้ว) ปราสาททอง (ปราสาทแสร้อ) ปราสาทหมื่นศรีน้อย (ปราสาทบ้านโคกปราสาท) ปราสาทจอมพระ ปราสาทบ้านพลวง ปราสาทบ้านไพร (วัดบ้านโคกปราสาท) ปราสาททง ปราสาทมีชัย (ปราสาทหมื่นชัย) ปราสาทสังข์ ศิลปชัย (ปราสาทบ้านจาน) ปราสาทยายเหงา ปราสาทภูมิโพน (ปราสาทภูมิโพน) ปราสาทบ้านกระดุก ปราสาทบ้านสนม ปรากฏวัดโพธิ์ศรีธาตุ ปรากฏวัดหนองหิน ปราสาทบ้านตะเปรียงเตี้ย โนนแท่น (โนนคอกม้า) ปราสาทนางบัวตูม ปราสาทตามอย (ปราสาท ตามอญ) พุทธอุทยานวัดเขาสาลา วัดเขาหินโตะ วัดโพธิ์พุกขาราม วัดระพุทธบาทเขาพนมดิน (หลวงปู่ธรรมรังษี) วัดเพชรบุรี (หลวงปู่หงษ์) วัดมงคลรัตน์ (หลวงปู่พวน) วัดศรีลำยอง (หลวงปู่คีย์) วัดอินทราสุการาม (หลวงปู่เจียม) วัดอัมพาราม (พระครูโสภณสันติธรรม) วัดประทุมเมฆ (หลวงพ่อสุพรรณ) ซึ่งจะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนากระจายอยู่ทั่วไปของจังหวัด แต่ส่วนใหญ่จะอยู่บริเวณอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง ซึ่งอาจเนื่องมาจากเป็นบริเวณแหล่งชุมชน โดยแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์นั้นจะอยู่ในเมืองใหญ่ได้แก่ อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง (ปุม) หลักเมืองสุรินทร์ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติจังหวัดสุรินทร์ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และโบราณสถานก็จะพบทั้งที่บูรณะแล้ว และที่ยังไม่บูรณะและหมดสภาพแล้ว โดยแหล่งท่องเที่ยวที่มีการบูรณะแล้วนั้นเห็นได้ชัดอยู่ 2 แห่ง คือ ปราสาทศิขรภูมิและปราสาทบ้านพลวง ซึ่งมีการบูรณะและตกแต่งพื้นที่ให้เป็นที่พักผ่อนของนักท่องเที่ยว รวมทั้งมีการเก็บค่าเข้าชมและมีเจ้าหน้าที่คอยดูแล ส่วนโบราณสถานกลุ่มปราสาทตาเมือนนั้นแม้บางส่วนมีการบูรณะแล้วแต่ยังมีบางส่วนที่ยังบูรณะไม่เสร็จ เนื่องจากมีปัญหาเกี่ยวกับประเทศกัมพูชา ถึงเรื่องสิทธิการครอบครอง นอกจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์และโบราณสถานแล้ว จังหวัดสุรินทร์ยังมีแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถานหลากหลายแห่ง ทั้งที่เป็นวัดที่มีธรรมชาติสวยงาม มีโบราณสถานเป็นที่เลื่อมใสศรัทธาของประชาชน และมีพระเกจิอาจารย์เป็นที่เคารพสักการะของประชาชน เช่น วัดพุทธอุทยานเขาสาลาที่มีธรรมชาติที่งดงาม หรือวัดบูรพารามที่เป็นที่ประดิษฐานของหลวงพ่อบุญศรี (หลวงพ่อบุญศรี) พระพุทธรูปโบราณคู่บ้านคูเมืองของจังหวัดสุรินทร์ เป็นต้น

6.6.2.2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนา

ผลจากการศึกษาสำรวจ พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีทรัพยากรการท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์ โบราณสถาน จำนวนหลายแห่ง แต่สถานที่ทางประวัติศาสตร์หรือโบราณสถานแต่ละแห่งมีศักยภาพไม่เท่าเทียมกัน ดังนั้น เพื่อให้เกิดสัมฤทธิ์ผลในการพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแรก จึงอาจจำเป็นต้องพัฒนาสถานที่ที่มีศักยภาพสูงก่อน และต่อไปในอนาคต จึงพิจารณาพัฒนาพื้นที่ที่มีศักยภาพปานกลางต่อไป

สำหรับแนวทางการฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทางศาสนา จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่มีวัด สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เกจิอาจารย์ และปราสาทเป็นจำนวนมาก ดังนั้นจึงควรจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น ส่งเสริมการท่องเที่ยวไหว้วัดพระแก้ววัดสักการะแก้ว ปราสาท เพื่อเป็นสิริมงคลสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งสามารถนำเงินที่ได้จากการทำบุญมาใช้ในการฟื้นฟูวัดวาอารามและทำนุบำรุงศาสนา โดยสามารถทำเงินได้ตลอดปีในช่วงเทศกาลทำบุญไหว้พระหรือวันสำคัญทางศาสนาซึ่งมีตลอดปี สำหรับแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โบราณสถาน และศาสนา สรุปรายละเอียดแยกตามแหล่งท่องเที่ยวได้ดังตารางที่ 6.9

ตารางที่ 6.9

รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวประเภทศาสนสถานจุดเด่นและสภาพปัญหา

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
1	อนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง	ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	เป็นอนุสรณ์สถานระลึกถึงผู้สร้างเมืองสุรินทร์ท่านแรกสร้างขึ้นปี 2527 อนุสาวรีย์เป็นรูปหล่อทองเหลืองรมดำสูง 2.2 เมตร มือขวาถือง้าว สะพายดาบคู่อู่นบนหลังช้าง ในเวลากลางคืนจะมีประชาชนนำรูปเทียนดอกไม้มานบูชาทางด้านซ้ายของอนุสาวรีย์เป็นอนุสาวรีย์ชาวทวยกับช้าง	1. เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญต่อจังหวัด 2. เป็นศูนย์กลางในการจัดงานประเพณีต่างๆ ของจังหวัด 3. เมื่อเข้าถึงเมืองสุรินทร์เป็นจุดแรกที่สังเกตเห็นได้ (Landmark)

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
2	ศาลหลักเมือง สุรินทร์	ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	เป็นสถานที่เคารพนับถือคู่บ้าน คู่เมืองของชาวสุรินทร์ เสาหลักเมือง เป็นไม้ชัยพฤกษ์ที่ได้มาจากนาย ประสิทธิ์ มณีกาญจน์ อำเภอไทรโยค จังหวัดกาญจนบุรี เป็นเสาสูง 3 เมตร วัดรอบเสาได้ 11 เมตร	เป็นที่เคารพนับถือของชาว สุรินทร์และนักท่องเที่ยวทั่วไป
3	วัดบูรพาราม พระอารามหลวง	ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	เป็นพระอารามหลวง เป็นวัดเก่าแก่ สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยกรุง ธนบุรีหรือในสมัยต้นรัตนโกสินทร์ มีอายุประมาณ 200 ปี และเป็นที่ ประดิษฐานหลวงพ่อบุญรอด ซึ่งเป็น พระคู่บ้านคู่เมืองของจังหวัดสุรินทร์	1. เป็นที่เคารพนับถือของชาว สุรินทร์และนักท่องเที่ยวทั่วไป 2. มีพิพิธภัณฑสถานที่มีฐานอิฐ พระพุทธรูป (หลวงปู่ศุข) 3. มีลานจอดรถขนาดใหญ่
4	พิพิธภัณฑสถาน แห่งชาติ จังหวัด สุรินทร์	ตำบลเจียง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	เป็นพิพิธภัณฑสถานแสดงประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของจังหวัดสุรินทร์ ชนชาติในจังหวัดสุรินทร์ วิถีชีวิต ของคนสุรินทร์ การทอผ้าไหมและ ชาวทอผ้าที่มีชีวิตผูกพันกับช้าง จัดแสดงทั้งแบบนิทรรศการอุปกรณ์ เครื่องใช้และหุ่นจำลองนอกจากนี้ ยังมีห้องประชุมสัมมนา	1. แหล่งท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ ทางประวัติศาสตร์และความ เป็นมาของจังหวัดสุรินทร์ 2. เป็นศูนย์รวมในการกระจาย นักท่องเที่ยวไปยังแหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัด สุรินทร์
5	กำแพงคูเมือง ชั้นใน	ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	เป็นกำแพงที่ขุดขึ้นเป็นกำแพงเมือง เป็นกำแพงโบราณ สันนิษฐานว่าที่ แห่งนี้เป็นเมืองที่มีความเจริญรุ่งเรือง ในอดีตร่วมกับสมัยกับขอมโบราณ ปัจจุบันเทศบาลเมืองสุรินทร์ได้ บูรณะปรับปรุงเป็นสถานที่พักผ่อน หย่อนใจของชาวสุรินทร์	1. เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ ของชาวสุรินทร์ 2. เป็นสถานที่จัดงานประเพณี ลอยกระทงของเมืองสุรินทร์

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
6	ปราสาทข่างปี	ตำบลข่างปี อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์	เป็นศาสนสถานในศาสนาพุทธลัทธิ มหายานองค์ปราสาทก่อด้วยศิลาแลง ทั้งองค์ สันนิษฐานว่าได้สร้างในสมัย เดียวกันคือ ราวพุทธศตวรรษที่ 17- 18 เป็นศิลปะแบบบายน มีสระน้ำกรุ ด้วยศิลาแลงตั้งอยู่ทางทิศตะวันออก เฉียงใต้ นอกกำแพงแก้ว	1. รูปแบบการก่อสร้างและวัสดุ ที่ใช้มีลักษณะเหมือนปราสาท จอมพระ 2. มีป้ายบอกเส้นทางเข้าถึงได้ สะดวก
7	ปราสาทศีขรภูมิ	ตำบลระแงง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์	เป็นปราสาทก่อด้วยอิฐ ไม่ฉาบปูน ตั้ง อยู่บนฐานศิลาแลงและหินทราย เดียวกันประกอบด้วยปราง 5 องค์ สร้างขึ้นในกลางพุทธศตวรรษที่ 7 หรือต้นสมัยนครวัด เป็นศิลปะแบบ บาปวนและแบบนครวัด มีการเก็บ ค่าเข้าชม คนไทย 10 บาท ต่างชาติ 35 บาท	1. กรมศิลปากรได้มีการบูรณะ ตกแต่งภูมิทัศน์แล้ว 2. มีป้ายบอกเส้นทางเข้าถึงได้ สะดวก 3. เป็นปราสาทที่มีชื่อเสียงมาก ที่สุดของจังหวัดสุรินทร์
8	ปราสาทอาร์นา (ปราสาทบ้าน อนันต์)	ตำบลยาง อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์	ลักษณะเป็นปรางค์องค์เดียวสร้าง ด้วยอิฐขัดเรียบไม่ฉาบปูนหรือหิน ทราย ตั้งอยู่บนฐานสูงก่อด้วยศิลา แลง ปัจจุบันปรางค์อยู่ในสภาพ ยอดพังทลายเหลือเพียงส่วนเอนธาตุ ลงมา ที่ปราสาทแห่งนี้พบทับหลัง หินทรายจำหลักภาพพระอินทร์รูป สิงห์คายท่อนพวงมาลัยบริเวณพื้นที่ ว่างเหนือท่อนพวงมาลัยเป็นลายใน ไม้ม้วนห้อยลงมา ลักษณะเช่นนี้เป็น รูปแบบของทับหลังที่นิยมทำใน ศิลปะเขมรแบบบาปวน สร้างขึ้น ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16-17	มีทับหลังหินทรายจำหลักภาพ พระอินทร์รูปสิงห์คายท่อน พวงมาลัยเป็นลายใบไม้ม้วน ห้อยลงมา ซึ่งเป็นศิลปะเขมร แบบบาปวน

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
9	โบราณสถานกลุ่มปราสาทตาเมือน	ตำบลตาเมียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	โบราณสถานกลุ่มปราสาทตาเมือน ประกอบด้วยปราสาท 3 หลัง คือ ปราสาทตาเมือน ซึ่งเป็นธรรมศาลา หรือที่พักคนเดินทาง มีลักษณะเป็น ปรากฏเดี่ยวสร้างด้วยศิลาแลง สร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16 ปราสาทตาเมือนโต๊ด เป็นอโรคยา ศาล หรือโรงพยาบาลสร้างด้วยศิลา แลงและ หินทราย ประกอบด้วย ปรากฏประธานบรรณาลัย กำแพง แก้วและซุ้มประตู และมี สระน้ำ ตั้งอยู่ด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ของปราสาทสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้า ชัยวรมันที่ 7 ประมาณพุทธศตวรรษ ที่ 18 สุดท้ายคือปราสาทตาเมือนธม เป็นเทวสถานไรศานาฮินดูลัทธิ ไศวนิกายมีลักษณะเป็นปรากฏ 3 องค์สร้างด้วยหินทราย สร้างขึ้น ประมาณพุทธศตวรรษที่ 16	1. มีปราสาท 3 หลัง อยู่ใกล้กัน 2. มีการบูรณะแล้ว 3. อยู่ติดถนนเข้าถึงได้ง่าย
10	ปราสาทเบ็ง	ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	อยู่บนเนินดินรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ามุม บนมีลักษณะเป็นปรากฏขอมก่อ ด้วย อิฐมีคูน้ำล้อมอยู่เกือบรอบ โบราณสถานแห่งนี้ เว้นทางด้าน ทิศตะวันออกเพื่อเป็นทางเข้า	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
11	ปราสาท หมอนเจริญ	ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	แต่เดิมโบราณสถานแห่งนี้ก็มีลักษณะเป็นปราสาทแบบขอมทั่วๆ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ขุดแต่งและบูรณะขึ้นใหม่ ปัจจุบันสภาพเหลือเพียงฐานศิลาแลง ฐานรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้า ซึ่งทางวัดได้สร้างโบสถ์ทับลงบนฐานโบราณสถานนี้และมีสระน้ำสี่เหลี่ยมผืนผ้าล้อมรอบ	
12	ปราสาทเข็ม	ตำบลกาบเชิง อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์	เป็นซากปรักหักพังก่อด้วยอิฐสภาพพังทลายอยู่กลางทุ่งนามิต้นไม้และวัชพืชขึ้นปกคลุมอยู่หนาแน่น	
13	ปราสาทเมืองที	ตำบลเมืองที อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	เป็นปราสาทแบบเขมร ประกอบด้วยปราสาทก่ออิฐฉาบปูนจำนวน 5 องค์ ปราสาทประธานอยู่ตรงกลางปราสาทบริวารอีก 4 องค์ตั้งอยู่ที่มุมทั้ง 4 ปัจจุบันหักพังเหลือเพียง 3 องค์ คือปราสาทประธานและปราสาทประจักษ์มุขทิศตะวันออกเฉียงเหนือและปราสาทประจักษ์มุขทิศตะวันตกเฉียงเหนือ	การเดินทางสะดวกสบาย
14	ปราสาทเจนีง	ตำบลเจนีง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์	มีลักษณะเป็นปราสาทขอมสร้างด้วยหินทรายและศิลาแลง ปัจจุบันถูกรื้อทำลายจนไม่เหลือสภาพเพื่อใช้เป็นที่ตั้งสร้างโบสถ์ คงเหลือเพียงซากกำแพงศิลาแลง สระน้ำกรุดด้วยศิลาแลงสันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าสุริยวรมันที่ 1 ประมาณกลางพุทธศตวรรษที่ 16	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
15	ปราสาทพระปิต	ตำบลบ้านแร่ง อำเภอ เขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	มีลักษณะเป็นปราสาทสร้างด้วยอิฐ สภาพค่อนข้างสมบูรณ์ ปัจจุบันทาง วัดสร้างวิหารคลุมปราสาทองค์นี้ โดย ส่วนยอดของปราสาทโผล่พ้นหลังคา สังกะสีและทางประตูปราสาทก็ฉาบ ปูนซีเมนต์ทับ ทำเป็นซุ้มวง พระพุทธรูปส่วนฐานของวิหารที่ สร้างใหม่นี้ใช้ส่วนฐานของปราสาท เป็นฐานร่วมกัน	ได้รับการบูรณะและดูแลจาก ทางวัดเป็นอย่างดี
16	ปราสาททอง (ปราสาทแสร้อ)	ตำบลตา กิ่งอำเภอ เขวาสินรินทร์ จังหวัดสุรินทร์	มีลักษณะเป็นปราสาทแบบขอมองค์ เดียว ก่ออิฐถือปูน ตั้งอยู่บนฐานซึ่ง ก่อเป็นเขื่อนอิฐถมดิน สันนิษฐานว่า สร้างขึ้นในสมัยหลังโดยพวกเขมรที่ อพยพเข้ามาตั้งถิ่นฐานในบริเวณ จังหวัดสุรินทร์ราวปลายสมัยอยุธยา หรือต้นรัชสมัยรัตนโกสินทร์	
17	ปราสาท หมื่นศรีน้อย (ปราสาทบ้าน โคกปราสาท)	ตำบลหมื่นศรี อำเภอ สำโรงทาบ จังหวัดสุรินทร์	สภาพปัจจุบันที่ปรากฏเป็นฐานวิหาร ก่ออิฐที่ทางด้านตะวันตกยังปรากฏ ซากผนังปราสาทอิฐอยู่ และไม่ไกล จากฐานวิหารไปทางทิศตะวันออก เฉียงใต้มีซากเนินโบราณสถานอีก เนินหนึ่ง ซึ่งทางกรมศิลปากร สันนิษฐานว่าซากโบราณสถาน ทั้งหมดนั้นแต่เดิมเป็นโบราณสถาน ขอมและต่อมาในสมัยอยุธยาตอน ปลายได้ถูกซ่อมแซมดัดแปลง และ ได้รับการขุดแต่งและบูรณะโดยการ ค้าขายโดยหน่วยศิลปากรที่ 6 กอง โบราณคดีเมื่อปีงบประมาณ 2530	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
18	ปราสาทจอมพระ	ตำบลจอมพระ อำเภอจอมพระ จังหวัดสุรินทร์	๑) นอโรคยาศาลที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างขึ้นระหว่างปี พ.ศ.1724-1763 ก่อด้วยศิลาแลงและใช้หินทราย ประกอบมีลักษณะตรงกับศิลปะขอม แบบบาเยน โบราณวัตถุสำคัญที่พบ ได้แก่ เศียรพระโพธิสัตว์อวโลกิเต ศวร 1 เศียร และรูป พระวัชรสัตว์ 1 องค์ เช่นเดียวกับที่พบที่ อโรคยาศาล ในอำเภอพิมายและที่ปราสาทวัดคูแก้ว จังหวัดขอนแก่น โบราณวัตถุเหล่านี้ เป็นรูปเคารพในพุทธศาสนาลัทธิ มหายาน	
19	ปราสาท บ้านพลวง	ตำบลกังแอนง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์	เป็นปราสาทหินขนาดเล็กแต่ฝีมือ การสลักหินประณีตงดงามมากมี ลักษณะปราสาทคล้ายกับปราสาทน้อย บนเขาพนมรุ้ง ลวดลายเป็นลักษณะ ศิลปะขอมแบบบาปวน อายุราว พุทธศตวรรษที่ 16-17	1. มีการบูรณะ ปรับภูมิทัศน์ เรียบร้อยแล้ว 2. มีทับหลังทั้งงดงาม 3. มีห้องน้ำบริการ
20	ปราสาทบ้านไพร (วัดบ้านโคก ปราสาท)	ตำบลเชื้อเพลิง อำเภอปราสาท	เป็นปราสาทประกอบด้วยปราสาท 3 องค์แบบขอมสร้างด้วยอิฐขัดเรียบอยู่ บนฐานเดียวกัน ปัจจุบันปราสาททาง ทิศใต้พังทลายเหลือปราสาทเพียง 2 องค์ซึ่งยังคงสภาพค่อนข้างดี พิจารณาจากภาพจำลองบนทับหลัง อยู่ในศิลปะเขมรแบบบาปวนในราว พุทธศตวรรษที่ 16-17	มีการบูรณะแต่ยังไม่มีการปรับ ภูมิทัศน์

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
21	ปราสาททnung	ตำบล ปราสาททnung อำเภอปราสาท	เป็นอาคารขนาดใหญ่ ก่อด้วยอิฐปน หินทรายและศิลาแลง สภาพชำรุด เหลือเพียงฐานบัวก่อด้วยศิลาแลง เป็นรูปกำแพงหนาล้อมพื้นที่ว่างไว้ ตรงกลาง และได้ฐานปราสาทยังชุด พบโครงกระดูกมนุษย์ก่อน ประวัติศาสตร์ตอนปลายยุคเหล็กที่มี อายุราว 2,500-1,500 ปี ร่วมกับ แหล่งเตาถลุงเหล็กที่มีขี้ตะกรันแร่ เหล็กสะสมอยู่เป็นจำนวนมาก	มีการบูรณะแต่ยังไม่มีการปรับ ภูมิทัศน์
22	ปราสาทยายเหงา	ตำบลสังขะ อำเภอสังขะ	เป็นปราสาทก่อด้วยอิฐคู่กัน 2 หลัง มีฐานแยกจากกัน กรอบประตูทำด้วย หินทราย หลังหนึ่งสภาพค่อนข้างดี อีกหลังหนึ่งมีรากไม้แทรกทำให้ ผนังชำรุดกรมศิลปากร เมื่อปี 2530 กำหนดอายุไว้ประมาณพุทธศตวรรษ ที่ 16-17	
23	ปราสาทภูมิโพน (ปราสาทภูมิโพน)	ตำบลคม อำเภอสังขะ	ปราสาทภูมิโพนประกอบด้วย ปราสาทอิฐ 3 หลังและฐานปราสาท ศิลาแลงอีก 1 หลังเรียงกันแนวเหนือ- ใต้ ปราสาทแห่งนี้อายุราวพุทธ ศตวรรษที่ 12-13 ได้รับการขุดแต่ง และค่ายันโบราณสถานเมื่อ ปีงบประมาณ 2531	1. มีการบูรณะ ปรับภูมิทัศน์ เรียบร้อยแล้ว 2. เป็นปราสาทที่มีอายุเก่าแก่ แห่งหนึ่งของไทย
24	พุทธอุทยาน วัดเขาสาลา	ตำบลบัวเชด อำเภอบัวเชด	1. วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง 2. วัดที่มีทิวทัศน์สวยงามบริเวณ ผานางคอย	1.อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เดินทางไม่สะดวก 2. ขณะที่กำลังจะ (ตุลาคม 2548) อยู่ระหว่างก่อสร้างกระเช้าทาง ขึ้นทำให้ไม่สะดวกในการใน ทางเข้า

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่อยู่	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
25	วัดเขาหินโต้ะ	กึ่งอำเภอนพมดงรัก	อยู่ติดกับอ่างเก็บน้ำเขาหินโต้ะ ซึ่งมีหินขนาดใหญ่จัดเรียงกันคล้ายโต้ะ	1.อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง เดินทางไม่สะดวก 2. ขณะที่สำรวจ (ตุลาคม 2548) อยู่ระหว่างก่อสร้างกระเช้าทางขึ้นทำให้ไม่สะดวกในการในทางเข้า
26	วัดโพธิ์พุทธราม	ตำบลท่าตูม อำเภอท่าตูม	อยู่ติดกับแม่น้ำมูลมีทิวทัศน์ที่สวยงาม	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ
27	วัดพระพุทธบาท เขาพนมดิน (หลวงปู่ธรรมรังษี)		วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ
28	วัดเพชรบุรี (หลวงปู่หงษ์)	อำเภอบราสาท	วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ
29	วัดมงคลรัตน์ (หลวงปู่พวน)	อำเภอเมือง	วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ
30	วัดศรีลำยอง (หลวงปู่ศิษฐ์)	อำเภอบราสาท	วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ
21	วัดอินทราสุการาม (หลวงปู่เจียม)		วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ
32	วัดอัมพาราม (พระครูโสภณ สันติธรรม)		วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ
33	วัดประทุมเมฆ (หลวงปู่สุพรรณ)	อำเภอบราสาท	วัดที่มีเกจิอาจารย์ชื่อดัง	ไม่มีการประชาสัมพันธ์หรือเอกสารแนะนำ

6.6.3 ผลการศึกษาทรัพยากรแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

6.6.3.1 การศึกษาแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

จากการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมของ จังหวัดสุรินทร์พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทนี้อยู่เป็นจำนวนมากรวมทั้งสิ้น 23 แห่ง ได้แก่ หมู่บ้านหัตถกรรมต่างๆ เช่น หมู่บ้านจักสานหวายบ้านบุทุม หมู่บ้านทอผ้าไหมท่าสว่าง หมู่บ้านเขวาสินรินทร์ หมู่บ้านทอผ้าไหมจันทร์ หมู่บ้านช้างตากกลาง และสำนักสงฆ์วัดป่าอาเจียง (สุสานช้าง) หมู่บ้านวัฒนธรรมดงมัน เกาะเสด็จประพาส และแผนกวิชาช้าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยาเขตสุรินทร์ ศูนย์วิจัยข้าวจังหวัดสุรินทร์ ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพอีสานใต้ ศูนย์บริการวิชาการด้านพืช และปัจจัยการผลิตสุรินทร์ สวนสมุนไพรจำห่วย ตลาดช่องจอม และงานประเพณีต่างๆ เช่น งานประเพณีเดือนห้า งานเดือนสิบ งานบุญบั้งไฟ งานทำบุญข้าวจี งานประเพณีบวชช้าง งานเทศกาลปลาไหล งานประเพณีสู้วัวควาย งานแข่งเรือยาวประเพณี และงานประเพณีลอยกระทงที่ปราสาทศิขรินทร์

โดยการกระจายตัวอยู่บริเวณตัวเมืองและตอนกลางของจังหวัดสุรินทร์ ยกเว้นหมู่บ้านตากกลาง ซึ่งตั้งอยู่ทางทิศเหนือของจังหวัดแยกออกจากกลุ่ม ซึ่งทำให้มีอุปสรรคในการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวที่ต้องหารเข้าไปเยี่ยมชมหมู่บ้านช้างตากกลาง เช่นเดียวกับตลาดช่องจอมที่อยู่ทางตอนล่างของจังหวัด ที่มีรถตู้บริการรับส่งทุก 1 ชั่วโมง สำหรับแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นหมู่บ้านบางแห่งจะประสบปัญหาเกี่ยวกับการจัดการบุคลากรเข้าแนะนำแหล่งท่องเที่ยว และการติดต่อสื่อสาร (ภาษา) ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ในความดูแลของราชการก็จะประสบปัญหาเกี่ยวกับการขาดแคลนบุคลากรแนะนำเช่นกัน

6.6.3.2 แนวทางการพัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม

จังหวัดสุรินทร์มีเอกลักษณ์ความเป็นเมืองช้าง เป็นแหล่งหัตถกรรมผ้าไหม เครื่องเงิน ที่มีชื่อเสียง รวมทั้งวัฒนธรรมพื้นบ้านที่มีความหลากหลายของแต่ละชนเผ่า ดังนั้นจึงควรมีการอนุรักษ์ ส่งเสริมและพัฒนาให้เป็นจุดขายที่สร้างแรงจูงใจให้มาเที่ยว และความประทับใจเมื่อเดินทางกลับ โดยดำเนินการดังนี้

- การส่งเสริมและอนุรักษ์เอกลักษณ์เมืองช้างสุรินทร์ ในสถานะปัจจุบันจะมีช้างสุรินทร์กลับมาอาศัยอยู่ในถิ่นกำเนิดในช่วงฤดูเพาะปลูกเท่านั้น หลังจากการเก็บเกี่ยวข้าวแล้วเสร็จ ช้างสุรินทร์และควาญช้างจะพาช้างออกเร่ร่อนหากินนอกพื้นที่ โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพฯ พัทยา พระนครศรีอยุธยา ภูเก็ต และแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ดังนั้นการดึงช้างกลับถิ่น และสร้างกิจกรรมต่อเนื่องเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวและนารายได้มาเลี้ยงดูช้าง ควาญช้างและครอบครัวให้อยู่รอดอย่าง

ยั่งยืนจึงเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมและอนุรักษ์ช้างสุรินทร์ให้อาศัยอยู่ในพื้นที่ตลอดไปมีแนวทางที่เสนอแนะดังตารางที่ 5

- การส่งเสริมและพัฒนาสินค้าหัตถกรรมซึ่งได้แก่ ผ้าไหม เครื่องเงินและเครื่องจักสาน รวมทั้งสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ต่างๆ จากการศึกษาพบว่าสุรินทร์มีร้านขายผ้าไหม เครื่องเงิน และเครื่องจักสาน รวมทั้งสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ต่างๆมากกว่า 120 ร้าน กระจายอยู่ทั่วไป ทั้งภายในตัวเมืองและตามแหล่งผลิตนอกตัวเมือง ซึ่งคุณภาพการผลิตก็แตกต่างกัน ดังนั้นจึงควรพัฒนาและส่งเสริมการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพ มีการจัดการที่ดี และมีปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการของลูกค้า รวมทั้งมีการส่งเสริมการแสดงผลกรรมวิธีการผลิตให้นักท่องเที่ยวได้ชม เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อเป็นของที่ระลึกหรือของฝากมากขึ้น

เนื่องจากจังหวัดสุรินทร์มีงานประเพณี และวัฒนธรรมที่สำคัญหลากหลายงาน ได้แก่ งานประเพณีเดือนห้า งานเดือนสิบ งานบุญบั้งไฟ งานประเพณีบวชช้าง งานเทศกาลปลาไหล งานประเพณีสู้ขวัญควาย งานแข่งเรือยาวประเพณี และงานประเพณีลอยกระทงที่ปราสาทศีขรภูมิ แต่จากการศึกษา พบว่ามีเพียงงานช้างสุรินทร์ที่จัดขึ้นในช่วงเดือนพฤศจิกายนของทุกปีเท่านั้นที่เป็นงานใหญ่ระดับชาติ ดังนั้นจึงควรดำเนินการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวในงานประเพณีและวัฒนธรรมดังนี้

- จัดตั้งศูนย์แสดงช้างและวัฒนธรรมพื้นบ้าน และจัดการแสดงอย่างต่อเนื่อง
- ปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดงานช้างสุรินทร์ใหม่ โดยเน้นการแสดงทางศิลปะวัฒนธรรมและแสดงสินค้า OTOP แทนการเปิดร้านขายของใช้หรือของสมัยใหม่ในปัจจุบัน ซึ่งอาจจัดตั้งคณะกรรมการการกำหนดรูปแบบการจัดงานช้าง ประกอบด้วยหน่วยงานราชการ องค์กรเอกชน และประชาชน
- จัดงานประเพณีให้กระจายและต่อเนื่องตลอดทั้งปี ซึ่งในปัจจุบันมีเฉพาะในช่วงเดือนพฤศจิกายน และเดือนพฤษภาคมเท่านั้น

นอกจากนี้ จังหวัดสุรินทร์ควรมีการเน้นหาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ทางธรรมชาติ หรือ Unseen Thailand สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เพื่อเพิ่มความหลากหลายด้านการท่องเที่ยว และดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวและพักค้างคือนานขึ้น เป็นแนวทางหนึ่งในการส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัด โดยมีแนวทางในการดำเนินการดังนี้

- ค้นหา ประชาสัมพันธ์และส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวใหม่ (Unseen Thailand) ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในเขตอำเภอบัวเชดและอำเภอกาบเชิง ที่สามารถพัฒนาและยกระดับเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ได้เช่น น้ำตกถ้ำเสือ จุดชมวิวนางคอย และถ้ำที่มีความลึกไม่สิ้นสุด เป็นต้น
- สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว เช่น ศูนย์แสดงช้างและวัฒนธรรมเมืองสุรินทร์ สนามกอล์ฟ บ้านจาพนม อาคารเอกลักษณ์ช้างใหญ่เมืองสุรินทร์ และหมู่บ้านเกษตรอินทรีย์แบบเศรษฐกิจพอเพียง เป็นต้น
- สร้างกิจกรรมใหม่เพื่อเสริมการท่องเที่ยว เช่น การปีนหน้าผา การล่องแก่ง จุดเล่นเรือใบ หรือศูนย์แสดงและจำหน่ายสินค้าพื้นเมืองและ OTOP เป็นต้น
- ส่งเสริมประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวเชิงนันทนาการที่ไม่เป็นพิษภัย และสร้างอันตรายแก่นักท่องเที่ยว เช่น สวนสาธารณะ ลานแสดงดนตรี ตลาดไนท์บาซาร์ กิจกรรมนั่งช้างชมเมือง เป็นต้น

ตารางที่ 6.10

รายละเอียดแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรมที่อยู่และจุดเด่น

ลำดับ	สถานที่	ที่อยู่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	จุดเด่น
1	หมู่บ้านหัตถกรรมต่างๆ ได้แก่		
	- หมู่บ้านจักสานหวาย บ้านบุทุม	จากเมืองออกไปตามเส้นทางหลวง กิโลเมตรที่ 12	เป็นหมู่บ้านที่ผลิตเครื่องจักสานหวาย จำหน่ายมีร้านจำหน่ายอยู่ริมถนนมีผลิตภัณฑ์ หลายแบบทั้งตะกร้า ถาดใส่ของ กระบุง เป็นต้น
	- หมู่บ้านทอผ้าไหม ท่าสว่าง	จากเมืองไปตามเส้นทางเทศบาล 3 ข้ามทางรถไฟแล้วเลี้ยวไปตามบ้าน ทุ่งโพธิ์	เป็นหมู่บ้านทอผ้าไหมที่มีความสวยงามสร้าง ความมหัสจรรย์แก่ผู้พบเห็น โดยมีอาจารย์วิ ธรรม ตระกูลเงินไทย เป็นผู้ประดิษฐ์คิดค้น การทอผ้าไหมยกทองโบราณและได้รับการ คัดเลือกจากรัฐบาลให้เป็นผ้าสำหรับตัดเย็บ เป็นเสื้อให้ผู้นำประเทศต่างๆ ในการประชุม ความร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย หรือ APEC ครั้งที่ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพ
	- หมู่บ้านเขวาสินรินทร์	จากเมืองไปทางจอมพระหรือถนน ทางหลวง 214 ประมาณ 14 กิโลเมตร แล้วเลี้ยวเข้าบ้านนาโพธิ์ (สร.3036) ประมาณ 4 กิโลเมตร	เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการทอผ้าไหม พื้นเมืองและการผลิตลูกประคำเงินที่เป็น เอกลักษณ์ของหมู่บ้าน เรียกกันว่าลูกปะเก้อม นำมาทำเป็นเครื่องประดับของสุภาพสตรีที่ สวยงาม ปัจจุบันมีร้านค้าประมาณ 5-6 ร้าน ในหมู่บ้าน หากเข้าไปตามบ้านช่างจะพบการ ทำเครื่องเงิน
	- หมู่บ้านทอผ้าไหมจันรม	ไปตามทางสุรินทร์-สังขะ (2077) กิโลเมตรที่ 12 มีทางเข้าหมู่บ้าน	หมู่บ้านจันรมมีการปลูกม่อนเลี้ยงไหมกันเอง แล้วนำมาทอเป็นผ้าไหมที่มีลวดลายและ สีแบบโบราณ

ลำดับ	สถานที่	ที่อยู่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	จุดเด่น
2	หมู่บ้านช้างตากกลางและ สำนักสงฆ์วัดป่าอาเจียง (สุสานช้าง)	เดินทางได้ 2 ทางคือ เส้นแรกไป ตามเส้นทางหลวง 214 กิโลเมตรที่ 35-36 แล้วเลี้ยวเข้าเส้น สร.3027 ประมาณ 20 กิโลเมตรถึง ศูนย์ศึกษาซึ่งอยู่กึ่งกลางหมู่บ้าน เส้นที่ 2 อาจจะไปเยี่ยมชมหมู่บ้าน ทำสว่างก่อนแล้วตรงมาเพื่อเข้า ถนน 3027 ใช้เวลาสั้นกว่าเส้นแรก แต่ทางไม่ค่อยดีมากนัก	เป็นหมู่บ้านที่มีวิถีชีวิตเกี่ยวข้องกับช้างตลอด ชาวบ้านตากกลางดั้งเดิมเป็นชาวกวย มีความ ชำนาญในการคล้องช้างป่า ฝึกหัดช้างและ เลี้ยงช้าง ทางจังหวัดได้มีการสร้างศูนย์คช ศึกษาซึ่งเป็นที่แสดงช้าง พิพิธภัณฑสถานช้างและ ความเป็นมา ความผูกพันกับช้างของชาวลัวะ นอกจากนี้ยังมีสถานที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งใน หมู่บ้านคือ วัดป่าอาเจียง ซึ่งเป็นที่ตั้งของ สุสานช้าง (กระดูกช้าง) มีความร่มรื่นสงบดี
3	หมู่บ้านวัฒนธรรมดงมัน	ไปตามเส้นทางหลวงหมายเลข 226 จะมีทางเลี้ยวเข้าบ้านดงมันแล้วเข้า ไปยังศูนย์วัฒนธรรมด้านดงมัน	เป็นหมู่บ้านวัฒนธรรมโบราณ
4	เกาะเสด็จประพาสและ แผนกวิชาช้าง มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี ราชมงคลอีสานวิทยาเขต สุรินทร์	ไปตามทางหลวงหมายเลข 226 สุรินทร์-ปราสาทประมาณ 3-4 กิโลเมตร เลี้ยวเข้ามหาวิทยาลัย เทคโนโลยีราชมงคลอีสาน วิทยา เขตสุรินทร์ มีป้ายบอกทางไปเกาะ เสด็จประพาส	เป็นเกาะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและ สมเด็จพระบรมราชินีนาถเคยเสด็จประพาส ซึ่งมีการจัดตกแต่งสวนอย่างดี ถัดจากเกาะ เสด็จประพาสเป็นแผนกวิชาช้าง ซึ่งเป็น แผนกหนึ่งในคณะสัตวศาสตร์ มีการศึกษา พฤติกรรมของช้าง และโรคที่เกี่ยวข้อง กับช้าง ทั้งนี้ที่แผนกมีช้าง 3 เชือก นักท่องเที่ยวสามารถเข้าเยี่ยมชมค้างคืน เพื่อศึกษาวิถีชีวิตคนกับช้างได้
5	ศูนย์วิจัยช้างจังหวัด สุรินทร์	ไปตามทางหลวงหมายเลข 214 สุรินทร์-จอมพระ(ถนนปีทมานนท์) ประมาณ 3-4 กิโลเมตรอยู่ทาง ขวามือ	เป็นศูนย์กลางวิจัยพันธุ์ข้าวหอมมะลิและ มีแปลงสาธิตข้าวหอมมะลิเกษตรอินทรีย์ มีสวนสมุนไพร สวนไม้หอม ร่มรื่น มีการ ฝึกอบรมและมีที่พักรับรอง
6	ศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพ อีสานใต้	ไปตามทางหลวงหมายเลข 214 สุรินทร์-ปราสาทเลี้ยวซ้ายเข้าเส้น บายพาสไปประมาณ 2-3 กิโลเมตร	เป็นศูนย์ส่งเสริมศิลปาชีพอีสานใต้ ซึ่งมี อาคารติดชื่อจังหวัดต่างๆ ทางอีสานใต้เรียง ตัวกันอยู่สร้างขึ้นด้วยงบอีสานเขียว ปัจจุบัน ไม่ได้ใช้งาน

ลำดับ	สถานที่	ที่อยู่และการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว	จุดเด่น
7	ศูนย์บริการวิชาการด้านพืชและปัจจัยการผลิต สุรินทร์	ไปตามทางหลวงหมายเลข 226 สุรินทร์-บุรีรัมย์ ประมาณ 5 กิโลเมตร	เป็นศูนย์ที่มีกิจกรรมให้นักท่องเที่ยวได้ชม ตั้งแต่การผลิตหม่อนไหมในรูปแบบห้องสมุดธรรมชาติ เรียนรู้การปลูกหม่อน เลี้ยงไหม สาวไหม ย้อมเส้นไหม สร้างลวดลายบนผ้าไหมด้วยการมัดหมี่ รวมไปถึงการทอผืนผ้าไหมและยังมีพิพิธภัณฑ์ผ้าทอลวดลายต่างๆ จัดแสดง มีร้านจำหน่ายสินค้าที่ระลึก โดยมีวิทยากรนำชมซึ่งคิดอัตราค่าบริการ 200 บาท ต่อรอบ มีห้องประชุมสัมมนาขนาด 20 ท่าน และห้องพักแบบหอพักคนละ 100 บาท ต่อคืน และมีพื้นที่ในการกางเต็นท์หลังละ 100 บาทต่อคืน
8	สวนสมุนไพรจำแหวย (ร้อยเอกเสวย จานิก และนางศรีสำอางค์ จานิก 081-0706491)	ไปตามทางหลวงหมายเลข 214 สุรินทร์-ช่องจอม 34 กิโลเมตร เลี้ยวเข้าถนนหมู่บ้านเสรีโบราณ ประมาณ 2-3 กิโลเมตร เลี้ยวเข้าไปทางลูกรังประมาณ 500 เมตร	เป็นบ้านของร้อยเอกเสวย ซึ่งได้ปลูกพืชสมุนไพรมากมาย เป็นศูนย์การถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรแห่งหนึ่ง มีข้าราชการประชาชนมาขอดูงานกันเป็นประจำ
9	ตลาดช่องจอม	ไปตามทางหลวงหมายเลข 214 สุรินทร์-ช่องจอมประมาณ 60 กิโลเมตร	เป็นจุดผ่านแดนถาวรเพื่อการสัญจรและค้าขายของประชาชนทั้งสองประเทศ ตลาดแห่งนี้เปิดทำการค้าขายและสัญจรไปมาได้ทุกวัน ตั้งแต่เวลา 07.00-20.00 น. ด้านฝั่งไทยจะมีตลาดช่องจอมซึ่งจำหน่ายสินค้าที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และสิ่งประดิษฐ์จากไม้ เช่น ม้านั่ง หัตถกรรมไม้ เสื่อสาน ตะกร้าสานต่างๆ และสินค้าอื่นๆ

6.7 แผนแม่บทการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

6.7.1 นโยบายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์ท่านผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายสมพงษ์ อนุยุทธพงษ์ และนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัดนายธงชัย มุ่งเจริญพร ทำให้ทราบว่าจังหวัดได้จัดทำข้อมูลพื้นฐานของจังหวัดสุรินทร์ทางด้านกายภาพ ชีวภาพ เศรษฐกิจ สังคม ประเพณีและวัฒนธรรม การศึกษา ทบพ ทน วิเคราะห์และประเมินยุทธศาสตร์และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว การศึกษาทรัพยากรการท่องเที่ยว การศึกษาความพร้อมด้านการท่องเที่ยว การศึกษาการตลาดด้านการท่องเที่ยว การจัดทำระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ การวิเคราะห์และการประเมินศักยภาพด้านการท่องเที่ยว และการกำหนดแนวทางการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ สามารถนำผลผลิตการศึกษามาใช้กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์และจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. พัฒนา ส่งเสริมและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์โดยการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ยกระดับมาตรฐานสินค้า การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล
2. พัฒนา ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ให้จังหวัดสุรินทร์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและเส้นทางเชื่อมโยงอารยธรรมสุรินทร์ นครธมประเทศกัมพูชา
3. เพิ่มศักยภาพ และสร้างเอกลักษณ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัด พัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศให้เข้ามาท่องเที่ยวและพักค้างแรมในจังหวัดสุรินทร์มากขึ้น
4. พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว (E-Tourism) ของจังหวัดสุรินทร์เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการตลาด การทำธุรกรรม และการพาณิชย์ของจังหวัดสุรินทร์ รวมทั้งการเชื่อมโยงเครือข่ายและเส้นทางท่องเที่ยวในระดับประเทศและนานาชาติ
5. กำหนดการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์เป็นแหล่งรายได้ แหล่งกระจายสินค้า แหล่งงาน รวมทั้งมีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมของประชาชน ชุมชน รวมทั้งองค์กรภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อพัฒนาและยกระดับคุณภาพชีวิตให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

6.7.2 เป้าหมายการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

จากผลการสำรวจรวบรวมศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์และประเมินผลศักยภาพและแนวทาง และกำหนดนโยบายด้านการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ สามารถกำหนดวิสัยทัศน์ (Vision) พันธกิจ (Mission) เป้าหมาย (Target) และผลที่คาดว่าจะได้รับ (output/outcome) จากการพัฒนาส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. วิสัยทัศน์

เพิ่มศักยภาพ และยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยว พัฒนาปัจจัยแวดล้อมและภูมิสถาปัตยกรรม พื้นฟูและอนุรักษ์โบราณสถาน พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริมการผลิตแบบเกษตรอินทรีย์และสินค้า OTOP เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง สร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและอารยธรรมขอมกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองช้างมุ่งสู่ความเป็นสากลและศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2. พันธกิจ

- 1) สร้างและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ให้มีความยั่งยืน
- 2) สร้างความเป็นเอกลักษณ์
- 3) พัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดนไทย-กัมพูชา
- 4) เพิ่มศักยภาพและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวให้ได้คุณภาพตามมาตรฐานสากล
- 5) ปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ เพื่ออำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว
- 6) สร้างมาตรฐานการบริการ ความมั่นใจและความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว
- 7) ส่งเสริมการผลิตและการแปรรูปสินค้าเกษตรอินทรีย์
- 8) พัฒนาและส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการท่องเที่ยว
- 9) พัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ
- 10) สร้างความมีส่วนร่วมและการยอมรับของประชาชน ชุมชน องค์กรรัฐ และเอกชนในการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยว
- 11) ปรับปรุงประสิทธิภาพการบริหารจัดการและโครงสร้างองค์กรด้านการท่องเที่ยว
- 12) ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ อย่างต่อเนื่องทั้งภายในและต่างประเทศ
- 13) กำหนดมาตรฐานการใช้ระเบียบและกฎหมาย เพื่อการฟื้นฟูและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

3. เป้าหมาย

ปีพ.ศ.2555 จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาเยี่ยมเยือนจังหวัดสุรินทร์ ไม่น้อยกว่า 1.5 ล้านคนหรือประมาณ 2 เท่าของปัจจุบัน (พ.ศ.2548) และจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 4,000 ล้านบาท โดยมีระยะเวลาพำนักรถและท่องเที่ยวเฉลี่ย 4 วัน และมีค่าใช้จ่ายประมาณ 600 บาทต่อคนต่อวันสำหรับคนไทย และสำหรับคนต่างชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,400 บาทต่อคนต่อวัน

4. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- 1) แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ที่ได้รับการฟื้นฟูและอนุรักษ์อย่างยั่งยืน
- 2) เอกลักษณ์เมืองช้างของสุรินทร์ ถิ่นปราสาทขอม ข้าวหอมมะลิ ศิลปหัตถกรรมมีชื่อเสียงเรื่องผ้าไหมและเครื่องเงิน แหล่งผลิตอาหารอินทรีย์ที่มีคุณภาพ
- 3) การบริการจัดการด้านการท่องเที่ยวที่มีคุณภาพตามมาตรฐานสากล ทั้งแหล่งท่องเที่ยวที่พักระชากรูปโภค และสาธารณูปการ มาตรฐานสินค้าพื้นเมืองและ OTOP การบริการ ความสะดวกและความปลอดภัย
- 4) จังหวัดสุรินทร์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างและประตูสู่นครวัด นครธมเชื่อมโยงอินโดจีน
- 5) ประชาชน ชุมชนและองค์กรการปกครองท้องถิ่นมีความเข้มแข็งสามัคคี และมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และวิถีชีวิตชุมชน ทำให้เกิดความยั่งยืนและคงอยู่ตลอดไป

บทที่ 7

สถานการณ์การท่องเที่ยวและยุทธศาสตร์จังหวัดศรีสะเกษ

7.1 ประวัติความเป็นมาของเมืองศรีสะเกษ

7.1.1 ศรีสะเกษก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยา

ความเป็นมาทางประวัติศาสตร์ของจังหวัดศรีสะเกษก่อนสมัยกรุงศรีอยุธยาไม่ปรากฏหลักฐานแน่นอน มีการจดบันทึกไว้พอสังเขป ส่วนมากได้จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุเล่าต่อๆ กันมา เอาความแน่นอนไม่ได้นัก นักประวัติศาสตร์และนักโบราณคดีสันนิษฐานว่า พื้นที่ภาคอีสานปัจจุบันเคยเป็นที่อยู่ของพวกละว้าและลาว มีแคว้นแคว้นอาณาจักรปกครองเรียกว่า “อาณาจักรฟูนัน”

ประมาณปี พ.ศ.1100 พวกละว้าที่เคยมีอำนาจปกครองอาณาจักรฟูนันเสื่อมอำนาจลง ขอมเข้ามีอำนาจแทนและตั้งอาณาจักรเจนละหรืออีสานประจัน พวกละว้าถอยร่นไปทางเหนือปล่อยให้พื้นที่ภาคอีสานกว้างขวางเปล่าเป็นจำนวนมาก เขตพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดใกล้เคียง จึงถูกทิ้งให้เป็นที่รกร้างและป่าดง ขอมได้แบ่งการปกครองเป็น 3 ภาค โดยมีศูนย์กลางการปกครอง อยู่ที่ละโว้ (ลพบุรี) พิมาย (นครราชสีมา) และสกลนคร มีฐานะเป็นเมืองประเทศราชขึ้นตรงต่อศูนย์กลางการปกครองใหญ่ที่นครวัด

ในยุคที่ขอมเรืองอำนาจ ศรีสะเกษน่าจะเป็นดินแดนแห่งหนึ่งที่ขอมใช้เป็นเส้นทางไปมาระหว่างเมืองประเทศราชดังกล่าวแล้วเพราะปรากฏโบราณสถาน โบราณวัตถุของขอมซึ่งกรมศิลปากรสำรวจในจังหวัดศรีสะเกษเมื่อ พ.ศ.2512 จำนวน 15 แห่ง ไม่รวมเขาพระวิหารซึ่งเป็นเทวะสถานของขอมที่ยิ่งใหญ่แห่งหนึ่ง นอกจากนี้ ยังมีปราสาทหินสระกำแพงใหญ่ สระกำแพงน้อย ปราสาทลุมพุก ปราสาทบ้านทามจาน (บ้านสมอ) ปราสาทเขย ปราสาทโดนตวล (ช่องตาเฒ่า อำเภอกันทรลักษ์) สันนิษฐานว่า โบราณสถานเหล่านี้มีอายุประมาณ 1,000 ปีเศษ มีอยู่ตามท้องที่อำเภอต่างๆ ของจังหวัดศรีสะเกษขอมคงสร้างขึ้นเพื่อเป็นที่พักและประกอบพิธีทางศาสนาระหว่างเดินทางจากนครวัดนครธมข้ามเทือกเขาพนมดงรักมาสู่ศูนย์กลางการปกครองภาคอีสานทั้ง 3 เมืองดังกล่าวมาแล้ว

เมื่อขอมเสื่อมอำนาจลง ไทยเริ่มมีอำนาจครอบครองดินแดนเหล่านี้ ขณะเดียวกันจังหวัดศรีสะเกษมีสภาพเป็นป่าดงอยู่นาน เพราะแม้แต่สมัยกรุงศรีอยุธยาตอนกลางก็มิได้บันทึกกล่าวถึงจังหวัดศรีสะเกษในเอกสารใด เพิ่งจะได้มีการบันทึกหลักฐานในพงศาวดารกล่าวถึงเมืองสุรินทร์ด้วย

7.1.2 สมัยกรุงศรีอยุธยา

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาอาณาจักรไทยกว้างขวางมาก มีชาวบ้านป่าซึ่งเป็นชนกลุ่มน้อย (Minority Tribe) อาศัยอยู่แถบเมืองอัตปือ แคว้นจำปาศักดิ์ฝั่งซ้ายแม่น้ำโขงประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวปัจจุบันชนพวกนี้เรียกตัวเองว่า “ข่า” “ส่วย” “กวย” หรือ “กูย” อยู่ในดินแดนของราชอาณาจักรไทยโดยสมบูรณ์ (เพิ่งเสียให้ฝรั่งเศสเมื่อพ.ศ.2536 หรือ ร.ศ.112) พวกนี้มีความรู้ความสามารถในการจับช้างป่ามาเลี้ยงไว้ใช้งาน ชาวส่วยหรือชาวกวยได้อพยพย้ายที่ทำมาหากินข้ามมาฝั่งขวาของแม่น้ำโขง เนื่องจากชาวเมืองศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) ได้เข้าไปตั้งถิ่นฐานแย่งที่ทำมาหากิน

ในปีพ.ศ.2260 ชาวส่วยได้อพยพแยกออกเป็นหลายพวกด้วยกันแต่ละพวกมีหัวหน้าควบคุมมา เช่น เชียงปุม เชียงสี เชียงสง ตากะจะ และเชียงขัน เชียงมะ เชียงไชย หัวหน้าแต่ละคนก็ได้หาสมัครพรรคพวกไปตั้งรกรากในที่ต่างๆ กัน เวียงปุม อยู่ที่บ้านที เชียงสีหรือตากะอาม อยู่ที่รัตนบุรี เชียงสง อยู่บ้านเมืองลิง (อำเภอจอมพระ) เชียงมะ อยู่ที่สังขะ เชียงไชย อยู่บ้านจารพัด (อำเภอศีขรภูมิ) ส่วนตากะจะและเชียงขัน อยู่ที่บ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน (บ้านดวนใหญ่ปัจจุบัน)

พวกส่วยเหล่านี้อยู่รวมกันเป็นชุมชนใหญ่ หาเลี้ยงชีพด้วยการเกษตรและหาของป่ามาบริโภคใช้สอย มีการไปมาหาสู่ติดต่อกันระหว่างพวกส่วยอยู่เสมอ มีสภาพภูมิประเทศติดต่อเขตกัมพูชา และมีเทือกเขาพนมดงรักเป็นเส้นแบ่งเขตแดน ปาดงเขตนี้มีฝูงสัตว์ป่าอุดมสมบูรณ์ โขลงช้างพัง ช้างพลาย ฝูงเก้ง กวาง ละมั่งและโคแดงอยู่มากมายตามทุ่งหญ้าและราวป่า เหมาะกับการทำมาหาเลี้ยงชีพของชาวส่วยอย่างยิ่ง

ในปีพ.ศ.2302 ปีเถาะ จุลศักราช 1181 ตรงกับสมัยแผ่นดินพระบรมราชาที่ 3 หรือพระเจ้าอยู่หัวพระที่นั่งสุริยามรินทร์ (พระเจ้าเอกทัศ) กษัตริย์องค์สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยา พระยาช้างเผือกของพระองค์ได้แตกออกจากโรงช้างต้นในกรุงศรีอยุธยา เดินทางมาทิศตะวันออกเฉียงเหนือโปรดให้ทหารเอกคู่พระทัยสองพี่น้อง (เข้าใจว่าสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก พระนามเดิมทองด้วง และกรมพระราชวังบวรมหาสุรสิงหนาท พระนามเดิมบุญมา) คุมไพร่พล 30 นาย ออกติดตามผ่านมาแขวงพิมาย ในดงริมเขาพนมดงรักมีพวกส่วยชำนาญในการจับช้างเลี้ยงช้างสองพี่น้องกับไพร่พล จึงได้ติดตามสองพี่น้องไปเชียงสีไปที่บ้านกุดหวาย (อำเภอรัตนบุรี) เชียงสีจึงได้พาสองพี่น้องและไพร่พลไปตามหาเชียงสงที่บ้านเมืองลิง เชียงปุมที่บ้านเมืองที เชียงไชยที่บ้านกุดปะไท ตากะจะและเชียงขัน ที่บ้านโคกลำดวน เชียงมะที่บ้านอจจะปะนึ่ง (เขตอำเภอสังขะ) ทุกคนร่วมเดินทางติดตามพระยาช้างเผือก สองพี่น้องและหัวหน้าปาดงทั้งหมดได้ติดตามล้อมจับพญาช้างเผือกได้ที่บ้านหนองโชนได้คินมาและนำส่งถึงกรุงศรีอยุธยา ด้วยความดีความชอบในครั้งนี้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสุริยามรินทร์ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ตั้งให้หัวหน้าบ้านปาดงมีบรรดาศักดิ์ทั้งหมด ตากะจะหัวหน้าหมู่บ้านโคกลำดวนได้เป็นหลวงแก้วสุวรรณ เชียงขันได้เป็นหลวงปราบอยู่กับตากะจะ

ต่อมาหัวหน้าหมู่บ้านป่าดงทั้ง 5 ได้พากันไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ กรุงศรีอยุธยา โดยนำสิ่งของไปทูลเกล้าฯ ถวายคือ ช้างม้า แก่นสน ยางสน ปีกนก นกกระมาด (นอแรด) งาช้าง จี๋ผึ้ง น้ำผึ้ง เป็นการส่งส่วยตามพระราชประเพณี สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวสุริยamarinทร์ทรงพิจารณาความดีความชอบ เมื่อครั้งได้ช่วยเหลือจับพญาช้างเผือก และเมื่อหัวหน้าหมู่บ้านได้นำสิ่งของไปทูลเกล้าฯ ถวาย จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งบรรดาศักดิ์ให้หัวหน้าหมู่บ้านสูงขึ้นทุกคน

ในปีพ.ศ. 2302 นี้ หลวงแก้วสุวรรณ (ตากะจะ) บ้านโคกลำดวนได้บรรดาศักดิ์เป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน มีพระราชโองการยกบ้านปราสาทสี่เหลี่ยมดงลำดวน ซึ่งเดิมเรียกว่า “เมืองศรีนครลำดวน” ขึ้นเป็นเมืองขุนันท์ แปลว่า “เมืองป่าดง” ให้พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวนเป็นเจ้าเมืองปกครอง

7.1.3 สมัยกรุงธนบุรี

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในปีพ.ศ.2310 แล้ว สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี พระเจ้าตากสินมหาราช ได้ทรงกอบกู้อิสรภาพและทรงตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี

พ.ศ.2321 ปีจอ จุลศักราช 1140 กรุงศรีสัตนาคนหุต (เวียงจันทน์) เป็นกบฏต่อไทย สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีได้โปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก (พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช) กับเจ้าพระยาสุรสีห์เป็นแม่ทัพยกขึ้นไปทางเมืองพิมาย แม่ทัพสั่งให้เมืองพิมายแต่งตั้งข้าหลวงออกมาเกณฑ์กำลังเมืองประทายสมันต์ (จังหวัดสุรินทร์) เมืองสังขะ เมืองขุนันท์ เมืองรัตนบุรี เป็นทัพยกไปตีเมืองเวียงจันทน์ เมืองจำปาศักดิ์ได้ชัยชนะยอมขึ้นต่อไทยทั้งสองเมือง กองทัพไทยเข้าเมืองเวียงจันทน์ได้อัญเชิญพระแก้วมรกตและพระบางพร้อมคุมตัวนครจำปาศักดิ์ไชยกุมารกลับกรุงธนบุรี ในการศึกครั้งนี้เมื่อเดินทางกลับ หลวงปราบ (เชียงชั้น) ทหารเอกในกองทัพได้หุ้ญหมายชาวลาวคนหนึ่งกลับมาเป็นภรรยา มีบุตรชายติดตามมาด้วยชื่อ ท้าวบุญจันทร์

พ.ศ.2324 เมืองเขมรเกิดจลาจล สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกกับพระยาสุรสีห์ ได้รับพระบรมราชโองการให้เป็นแม่ทัพยกกองทัพไปปราบจลาจลครั้งนี้ โดยเกณฑ์กำลังของคนเมืองประทายสมันต์ เมืองขุนันท์ และเมืองสังขะ สมทบกับกองทัพหลวงออกไปปราบปราม กองทัพไทยยกไปตีเมืองเสียมราฐ กำพงสวาย บันทายเพชร บันทายมาศ และเมืองกรุงด้าแรย์ (ถ้ำช้าง) เมืองเหล่านี้ยอมแพ้ขอขึ้นเป็นขอบขันฑสีมา เสร็จแล้วยกทัพกลับกรุงธนบุรี

เมื่อเสร็จสงครามเวียงจันทน์และเมืองเขมรแล้ว ได้ปูนบำเหน็จให้แก่เจ้าเมืองประทายสมันต์ เมืองขุนันท์และเมืองสังขะเลื่อนบรรดาศักดิ์ให้เป็นพระยา ให้พระยาทั้งสามเมือง เจ้าเมืองขุนันท์ได้บรรดาศักดิ์ใหม่ จากพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน เป็นพระยาขุนันท์ภักดีในปีเดียวกันนั้นเอง พระยาขุนันท์ภักดี (ตากะจะ) ถึงแก่อนิจกรรมจึงโปรดให้หลวงปราบ (เชียงชั้น) ขึ้นเป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวนเจ้าเมืองขุนันท์ ต่อมาเมืองขุนันท์ที่บ้านสี่เหลี่ยมดงลำดวนกันดารน้ำ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวนจึงอพยพเมืองย้ายมาอยู่บ้านแตระ (แตระ) ตำบลห้วยเหนือ ที่ตั้งอำเภอขุนันท์ในปัจจุบัน

7.1.4 สมัยกรุงรัตนโกสินทร์

เมื่อถึงพ.ศ.2325 ปีขาล จุลศักราช 1144 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช เสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ พระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน (เชียงขัน) ได้บรรดาศักดิ์เป็นพระยาขุขันธ์ ภักดี ได้มีใบบอกกราบบังคมทูลขอตั้งท้าวบุญจันทร์ เป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวน ผู้ช่วยเจ้าเมือง อยู่มาวันหนึ่ง พระยาขุขันธ์ภักดี เผลอเรียกพระยาไกรภักดีฯ(บุญจันทร์) ว่า"ลูกเขลย" พระยาไกรภักดี จึงโกรธและผูกพยาบาทภายหลังมีพ่อค้าญวน 30 คน มาซื้อโคกระบือที่เมืองขุขันธ์ พระยาขุขันธ์ภักดี อำนาจความสะกดและจัดที่พักให้ญวนตลอดจนให้ไพร่นำทางไปช่องโพน ให้พวกญวนนำโคกระบือไปยังเมืองพนมเปญได้สะดวก พระยาไกรภักดีฯ (บุญจันทร์) ได้กล่าวโทษมายังกรุงเทพฯ และโปรดเกล้าฯ ให้เรียกตัวพระยาขุขันธ์ไปลงโทษและจำคุกไว้ที่กรุงเทพฯ แล้วโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งพระยาไกรภักดีฯ (บุญจันทร์) เป็นเจ้าเมืองขุขันธ์แทน

ในปี พ.ศ.2325 นี้ พระภักดีภูธรสงคราม(อุ่น) ปลัดเมืองขุขันธ์กราบบังคมทูลขอแยกจาก ขุขันธ์ไปตั้งที่บ้านโนนสามขาจึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกบ้านโนนสามขาขึ้นเป็นเมือง "ศรีสระเกษ" ต่อมาปี พ.ศ.2328 ได้ย้ายเมืองศรีสระเกษจากบ้านโนนสามขา มาตั้ง ณ บ้านพันทาเจียงอี อยู่ในเขตเทศบาลเมืองศรีสะเกษทุกวันนี้

พ.ศ.2342 มีโปรดเกล้าฯ ให้เกณฑ์กำลังเมืองสุรินทร์ เมืองขุขันธ์เมืองสังฆะ เมืองละ 100 รวม 300 ยกทัพไปตีพม่าซึ่งยกมาตั้งในเขตนครเข็งใหม่ กองทัพไทยมิทันไปถึง กองทัพพม่าก็ถอยกลับ จึงโปรดเกล้าฯ ให้กองทัพไทยยกกลับ

พ.ศ.2350 ทรงพระราชดำริว่า เมืองสุรินทร์ เมืองสังฆะ และเมืองขุขันธ์ เป็นเมืองเคยตามเสด็จ พระราชดำเนินในการพระราชสงครามหลายครั้งมีความชอบมาก จึงโปรดเกล้าฯ ให้ทั้ง 3 เมือง ขึ้นตรง ต่อกรุงเทพฯ มีอำนาจชำระคดีได้เอง ไม่ต้องขึ้นต่อเมืองพิมายเหมือนแต่ก่อน

พ.ศ.2369 รัชสมัยสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว เจ้าอนุวงศ์ เมืองเวียงจันทน์แต่งตั้งให้เจ้าอุปราช (สีถ่าน) กับเจ้าราชวงศ์เมืองเวียงจันทน์ คุมกองทัพบุกเข้าตีเมืองรายทางเข้ามาจนถึงเมืองนครราชสีมา ฝ่ายทางเมืองจำปาศักดิ์ เจ้านครจำปาศักดิ์ (เจ้าโย) เกณฑ์กำลังยกทัพมาตีเมืองขุขันธ์ จับพระไกรภักดีศรีนครลำดวน (บุญจันทร์) เจ้าเมืองขุขันธ์ กับพระภักดีภูธรสงคราม (มานะ) ปลัดเมือง กับพระแก้วมนตรี(ทศ)ยกกระบัตรกับกรมการได้ฆ่าตายทั้งหมด เจ้าเมืองสังฆะและเมืองสุรินทร์หนีได้ทัน กองทัพจำปาศักดิ์ ตั้งค่ายอยู่ที่บ้านส้มป่อย แขวงเมืองขุขันธ์ค่ายหนึ่ง และค่ายอื่นๆ ลี้ค่าย กวาดต้อนครอบครัวไทยเขมรไปเมืองจำปาศักดิ์ จากนั้นมาเมืองขุขันธ์ ไม่มีข้าราชการปกครอง โปรดเกล้าฯ ให้พระยาสังฆะ ไปเป็นพระยาไกรภักดีศรีนครลำดวนเจ้าเมือง ให้พระไชยเป็นพระภักดี ภูธรสงครามปลัดเมือง ให้พระสะเทือน (นวน) เป็นพระแก้วมนตรียกกระบัตรเมือง ให้ท้ายหล้า บุตร พระยาขุขันธ์ (เชียงขัน) เป็นมหาศไทยช่วยกันรักษาเมืองขุขันธ์ต่อไป จากนั้นมาได้มีการเปลี่ยนแปลง ตำแหน่งเจ้าเมืองและนามเจ้าเมืองหลายครั้ง

7.2 สภาพทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษ

7.2.1 ขนาดและที่ตั้ง

จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ที่สูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 662.6 ฟุต (200) ตั้งอยู่ระหว่างเส้นรุ้งที่ 14-15 องศาเหนือ และเส้นแวงที่ 104-105 องศาตะวันออก และเป็นจังหวัดที่อยู่ห่างจากกรุงเทพฯ ไปทางทิศเหนือ ตะวันออก 568 กิโลเมตร

จังหวัดศรีสะเกษมีอาณาเขตติดต่อดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และจังหวัดยโสธร
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับจังหวัดอุบลราชธานี
ทิศใต้	ติดประเทศกัมพูชา
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับจังหวัดสุรินทร์

7.2.2 ภูมิประเทศ

จังหวัดศรีสะเกษ มีพื้นที่ทั้งหมดประมาณ 8,839.98 ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ 5,524,985 ไร่ ซึ่งมีพื้นที่ทางการเกษตรมีเนื้อที่ประมาณ 5,340.76 ตารางกิโลเมตร หรือ 3,337,973 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 60.42 พื้นที่ป่าไม้ประมาณ 721.88 ตารางกิโลเมตร หรือ 451,172 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 8.17 นอกจากนี้ยังมีพื้นที่เป็นที่อาศัยและอื่นๆ อีกประมาณ 2,777.34 ตารางกิโลเมตร หรือ 1,735,840 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 31.42 ของพื้นที่จังหวัด

บริเวณที่ราบลุ่ม พื้นที่ราบลุ่มส่วนใหญ่เป็นบริเวณลุ่มแม่น้ำมูลครอบคลุมพื้นที่บางส่วนของอำเภอราศีไสล อำเภอขามเฒ่าและอำเภอกันทรารมย์

เทือกเขาที่สำคัญ เทือกเขาพนมดงรัก ซึ่งอยู่ด้านใต้ของจังหวัดศรีสะเกษ กั้นพรมแดนไทย-เขมร ซึ่งปราสาทเขาพระวิหารตั้งอยู่ในแนวเขานี้

7.2.3 ภูมิอากาศ

จังหวัดศรีสะเกษ มีสภาพอากาศร้อนเกือบตลอดปี มีอุณหภูมิเฉลี่ยประมาณอยู่ระหว่าง 15.8 ถึง 35.4 องศาเซลเซียส ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยประมาณอยู่ระหว่างร้อยละ 31.0 -90.0 องศาเซลเซียส

7.2.4 สภาพอากาศ ของจังหวัดศรีสะเกษแบ่งได้เป็น 3 ฤดูคือ

ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่เดือนมีนาคม ถึงเดือนพฤษภาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 18.7 – 35.4

องศาเซลเซียส

ฤดูฝน เริ่มตั้งแต่เดือนมิถุนายน ถึงเดือนตุลาคม อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 22.6 – 32.5

องศาเซลเซียส

ฤดูหนาว เริ่มตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน ถึงเดือนกุมภาพันธ์ อุณหภูมิอยู่ระหว่าง 15.8 – 32.9

องศาเซลเซียส

7.2.5 การปกครองและประชากร

จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งการปกครองส่วนภูมิภาคเป็น 20 อำเภอ 2 กิ่งอำเภอ 206 ตำบล 2,676 หมู่บ้าน โดยมีกิ่งอำเภอและอำเภอดังนี้ อำเภอเมืองศรีสะเกษ อำเภอกันทรลักษณ์ อำเภอกันทรารมย์ อำเภอขุขันธ์ อำเภอขุนหาญ อำเภอน้ำเกลี้ยง อำเภอโนนคูณ อำเภอเบญจลักษ์ อำเภอเบ็ญจบุรณ อำเภอปรางค์ อำเภอพยุห์ อำเภอไพรบึง อำเภอภูสิงห์ อำเภอเมืองจันทร์ อำเภอขามเฒ่า อำเภอราษีไศล อำเภอวังหิน อำเภอศรีรัตนะ อำเภอห้วยทับทัน อำเภออุทุมพรพิสัย และกิ่งอำเภอศิลาลาด

จังหวัดศรีสะเกษมีการบริหาร 3 ระดับ คือ หน่วยงานบริหารราชการส่วนกลาง 28 หน่วยงาน มีบุคลากรประมาณ 828 คน (ไม่รวมบุคลากรของหน่วยงานทหาร) รัฐวิสาหกิจ 7 หน่วยงาน มีบุคลากรประมาณ 635 คน หน่วยงานบริหารราชการส่วนภูมิภาค มีบุคลากรประมาณ 14,582 คน และหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่น 4 หน่วยงาน คือ องค์การบริหารส่วนจังหวัด 1 แห่ง เทศบาลเมือง 1 แห่ง เทศบาลตำบล 13 แห่ง องค์การบริหารส่วนตำบล 203 แห่ง มีบุคลากรประมาณ 612 คน ในปี 2545 จังหวัดศรีสะเกษมีประชากรทั้งสิ้น 1,458,969 คน เป็นชาย 729,186 คน คิดเป็นร้อยละ 49.98 เป็นหญิง 729,783 คน คิดเป็นร้อยละ 50.02 ของประชากรทั้งหมด ประชากรที่อาศัยอยู่ในเขตเทศบาลมีเพียงร้อยละ 8.9 ในขณะที่อีกร้อยละ 91.1 จะอาศัยอยู่นอกเขตเทศบาล อำเภอที่มีประชากรมากที่สุด คือ อำเภอกันทรลักษณ์ รองลงมาได้แก่ อำเภอขุขันธ์ อำเภอเมือง อำเภออุทุมพรพิสัย ตามลำดับความหนาแน่นของประชากร ในจังหวัดศรีสะเกษมีพื้นที่ 8,839.98 ตารางกิโลเมตร ความหนาแน่นของประชากรโดยเฉลี่ยคือ 165 คนต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร พื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรที่มากที่สุดได้แก่อำเภออุทุมพรพิสัย โดยมีความหนาแน่นต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร เท่ากับ 273 คน รองลงมาได้แก่ อำเภอปรางค์ 245 คน อำเภอเมือง 241 คน อำเภอศรีรัตนะ 218 คนตามลำดับ ส่วนพื้นที่ที่มีความหนาแน่นของประชากรน้อยที่สุดต่อพื้นที่ 1 ตารางกิโลเมตร ได้แก่ อำเภอภูสิงห์ 54 คน

7.2.6 ทรัพยากรและแหล่งน้ำ

แหล่งน้ำธรรมชาติที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษได้แก่

1. แม่น้ำมูล ต้นกำเนิดและไหลมาจากจังหวัดนครราชสีมา เข้าสู่จังหวัดศรีสะเกษบริเวณ อำเภอราศีไสล ผ่านพื้นที่อำเภอยาวชุมน้อย อำเภอกันทรารมย์ไหลไปบรรจบกับแม่น้ำชีที่จังหวัดอุบลราชธานี พื้นที่รอบแม่น้ำเป็นที่ราบลุ่มมีน้ำท่วมขังในฤดูฝนและมีแหล่งน้ำธรรมชาติเรียงรายตามที่ลุ่มริมแม่น้ำตลอดสาย

2. ห้วยต่างๆ ที่เกิดจากเทือกเขาพนมดงรัก มีหลายห้วยเช่น ห้วยทับทิม ห้วยสำราญ ห้วยขยุง ห้วยทา และห้วยจันทร์เป็นต้น ยังมีห้วยใหญ่เล็กที่เกิดจากลำธารในแต่ละอำเภออยู่มากมาย

แหล่งน้ำชลประทาน

2.1 โครงการชลประทานขนาดกลางมี 7 โครงการ เก็บน้ำได้ระหว่าง 10-100 ล้านลูกบาศก์เมตร

2.2 โครงการชลประทานขนาดเล็ก มีจำนวน 254 โครงการ เก็บน้ำได้ต่ำกว่า 10 ล้านลูกบาศก์เมตร

7.2.7 ป่าไม้และแร่ธาตุ

ป่าไม้พื้นที่ป่าไม้โดยทั่วไปของจังหวัดศรีสะเกษมีลักษณะเป็นที่ราบ จึงทำให้ราษฎรที่ต้องการพื้นที่เพื่อเป็นที่อยู่อาศัยและพื้นที่เพื่อการเกษตรเข้าไปหักร้างถางพง ทำให้ป่าไม้มีสภาพเสื่อมโทรม ขณะนี้ยังคงมีสภาพป่าที่สมบูรณ์ในบางพื้นที่ เช่น บริเวณภูเขาดิคาชยแดนเท่านั้นที่เป็นป่าที่สมบูรณ์ ป่าไม้ในจังหวัดศรีสะเกษ แบ่งได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่

1. ป่าแดงหรือป่าโลก ป่าแพะหรือป่าเต็งรัง มีลักษณะโปร่ง ค่อนข้างเป็นทุ่งหญ้ามีต้นไม้อ่อน ห่างๆ กัน พืชธรรมชาติ ได้แก่ หญ้าคา ไม้ไผ่ หญ้าเพ็ก ไม้เต็ง ไม้รัง ไม้มะค่า ไม้แต้ ไม้บก

2. ป่าไม้เบญจพรรณ ได้แก่ ไม้ป่า ไม้รวก สีสียด ตะเคียนหนู ราชพฤกษ์ รกฟ้า เสลา ประดู่ ชิงชัน มะค่าโมง พยุงเกลือบ มะเกลือ ก้านเหลือง ยางเสี้ยน ตะแบกใหญ่

3. ป่าบุง ป่าทาม เป็นป่าไม้ในที่ลุ่มริมฝั่งน้ำมีน้ำท่วมขังในฤดูฝน ป่าบุง ป่าทาม มีระบบนิเวศที่สลับซับซ้อนมีความหลากหลายทางด้านชีวภาพสูงมีประโยชน์ต่อการรักษาคุณภาพของระบบนิเวศน์ ลำน้ำ และเป็นแหล่งที่เอื้อประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของชุมชนริมฝั่งแม่น้ำ ป่าทามไม่ได้จัดเข้าเป็นป่าสงวน แต่ถูกจัดให้เป็นที่สาธารณะประโยชน์ พบทั่วไปตามสองฝั่งแม่น้ำมูล แม่น้ำชี ห้วยสำราญ ห้วยขยุง ห้วยทับทัน เป็นต้น

ปัจจุบันจังหวัดศรีสะเกษมีพื้นที่ป่าไม้จำนวน 1,693,112 ไร่ หรือประมาณ 2,622.58 ตารางกิโลเมตร หรือร้อยละ 30 ของพื้นที่จังหวัด จำนวนป่าที่ประกาศเป็นป่าสงวนแห่งชาติ 25 แห่ง

พื้นที่ 1,247,312 ไร่ และกำลังเตรียมประกาศเป็นป่าสงวนอีก 4 แห่ง ป่าขนาดเล็กที่ยังเหลือในชุมชน ส่วนหนึ่งเป็นป่าดอนปู่ตา ป่าช้า และป่าที่เกิดจากการสร้างวัดป่า เป็นป่าไม้เบญจพรรณ ป่าโปร่งและป่าเต็งรังประเภทไม้ยืนต้นที่สำคัญ

7.2.8 การคมนาคมขนส่ง

จังหวัดศรีสะเกษ มีทางหลวงแผ่นดินและทางหลวงจังหวัดที่สามารถใช้เดินทางติดต่อกัน ภายในจังหวัดและจังหวัดใกล้เคียงได้โดยสะดวก มีถนนในชนบทแต่อยู่ในสภาพที่ใช้งานไม่ได้ตลอดฤดูกาลคมนาคม ทางรถไฟมีเส้นทางผ่านจังหวัดศรีสะเกษ และระยะทางทั้งสิ้น 77 กิโลเมตร การโทรศัพท์ในศรีสะเกษมีชุมสาย 26 แห่ง มีจำนวนหมายเลข 23,869 หมายเลข โดยเป็นการติดต่อภายในจังหวัด การไปรษณีย์โทรเลข ในจังหวัดศรีสะเกษมีที่ทำการไปรษณีย์โทรเลขจำนวน 17 แห่ง มีจำนวนบริการไปรษณีย์ภัณฑ์ธรรมดา 6,950,611 ชิ้น บริการพิเศษ 559,615 ชิ้น พัสดุไปรษณีย์จำนวน 36,138 ชิ้น และโทรเลขจำนวน 9,517 ครั้ง

7.2.9 การสาธารณสุข

จังหวัดศรีสะเกษมีการประปา 8 แห่ง มีกำลังการผลิตรวมทั้งสิ้น 7,650,000 ล้านลูกบาศก์เมตร มีปริมาณการใช้น้ำ 3.5 ล้านลูกบาศก์เมตร และปริมาณน้ำที่จ่ายเพื่อสาธารณะและครัวเรือน 1.3 ล้านลูกบาศก์เมตร ขณะที่ปริมาณการใช้กระแสไฟฟ้าทั่วทั้งปีมีถึง 258,890 ล้านกิโลวัตต์ต่อชั่วโมง

7.2.10 การศึกษา

จังหวัดศรีสะเกษมีโรงเรียนทั้งสิ้น 1,004 แห่ง ครู 12,683 คน และมีนักเรียน 270,9245 คน คิดเป็นอัตราส่วนครู 1 คน เท่ากับนักเรียนจำนวน 21 คน

7.2.11 การสาธารณสุข

จังหวัดศรีสะเกษมีโรงพยาบาลของรัฐ 18 แห่ง และโรงพยาบาลเอกชน 1 แห่ง สถานีอนามัย 255 แห่ง คลินิก 118 แห่ง แพทย์ 127 คน ทันตแพทย์ 40 คน พยาบาลวิชาชีพ 753 คน พยาบาลเทคนิค 340 คน และมีเตียงผู้ป่วย 1,326 เตียง โดยมีอัตราส่วนประชากรต่อแพทย์ 1 คน เท่ากับ 11,487 คน และอัตราส่วนประชากรต่อเตียงเท่ากับ 1,100 คน

7.2.12 การเดินทาง :

ทางรถยนต์ จากกรุงเทพฯ ใช้เส้นทางหลวงหมายเลข 1 (ถนนพหลโยธิน) แล้วแยกเข้าทางหลวงหมายเลข 2 (ถนนมิตรภาพ) ที่จังหวัดสระบุรี เข้าเส้นทางโชคชัย-เดชอุดม (ทางหลวงหมายเลข 24) เข้าตัวเมืองศรีสะเกษ รวมระยะทางประมาณ 571 กิโลเมตร

ทางรถประจำทาง จากกรุงเทพฯ มีรถโดยสารประจำทางทั้งธรรมดา และปรับอากาศ ออกจากสถานีขนส่งสายตะวันออกเกือบทุกวัน ใช้เวลาเดินทางประมาณ 8 ชั่วโมง สอบถามรายละเอียด โทร. 936-2852-66 สถานีขนส่งจังหวัดศรีสะเกษ โทร. (045) 612500

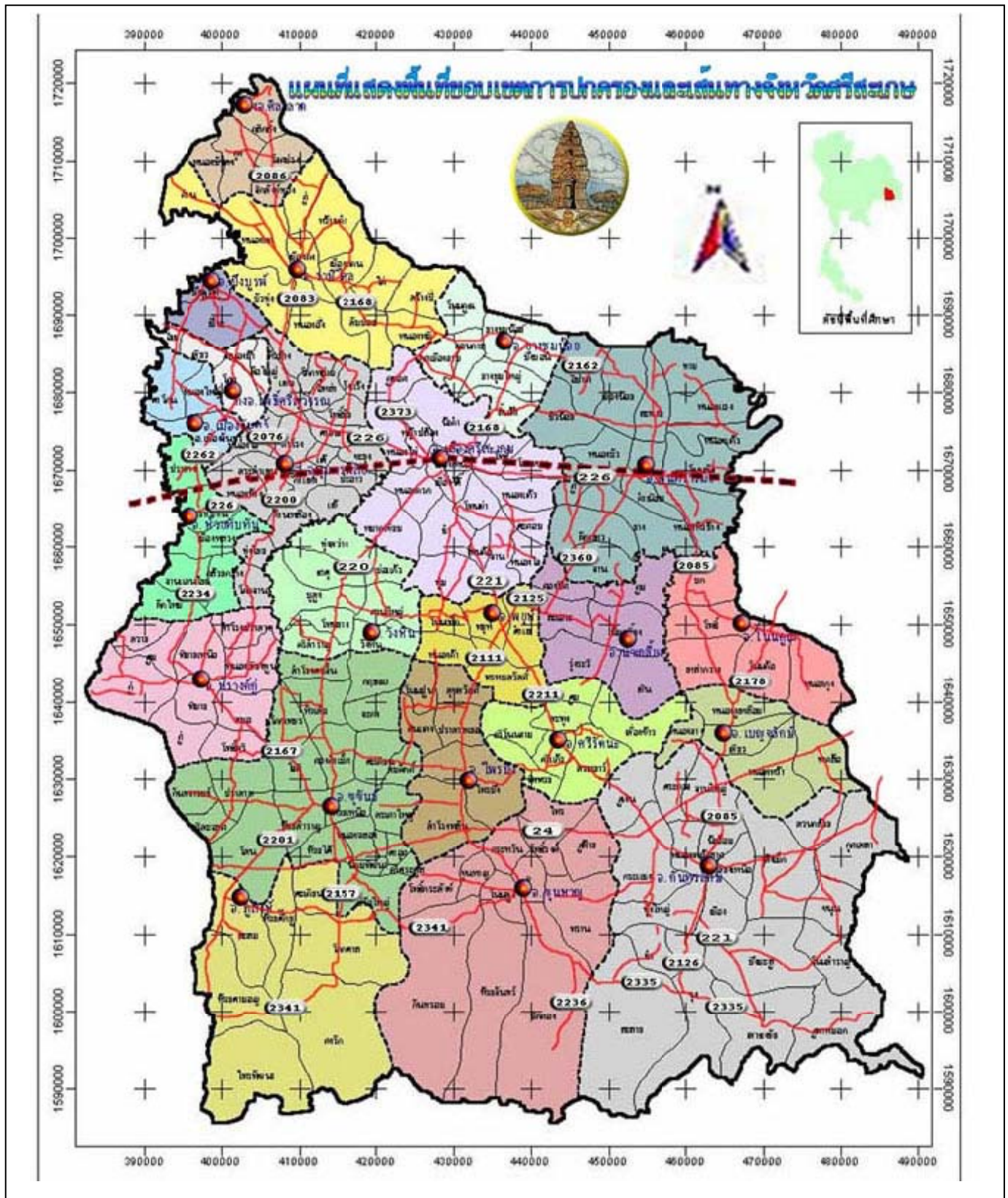
ทางรถไฟ จากสถานีกรุงเทพฯ (หัวลำโพง) มีรถธรรมดา รวดเร็ว และรถด่วนสายกรุงเทพฯ-ศรีสะเกษ ระยะทาง 515 กิโลเมตร สอบถามรายละเอียดได้ที่ หน่วยบริการเดินทาง การรถไฟแห่งประเทศไทย โทร. 223-7010, 223-7020 หรือ 1690 สถานีรถไฟศรีสะเกษ โทร. (045) 611525

การเดินทางในตัวเมืองมีรถสามล้อรับจ้างอยู่ทั่วไปนอกจากนั้นยังมีรถโดยสารจากตัวอำเภอเมืองศรีสะเกษไปยังอำเภอต่างๆ ทุกอำเภอ และจังหวัดใกล้เคียงด้วย ระยะทางไปยังจังหวัดใกล้เคียง อุบลราชธานี 64 กิโลเมตร / ยโสธร 100 กิโลเมตร / สุรินทร์ 110 กิโลเมตร

ระยะทางจากอำเภอเมืองไปยังอำเภอและกิ่งอำเภอต่างๆ

อำเภอกันทรารมย์	26	กิโลเมตร
อำเภอกันทรลักษ์	63	กิโลเมตร
อำเภอขุนหาญ	60	กิโลเมตร
อำเภอขุขันธ์	49	กิโลเมตร
อำเภอน้ำเกลี้ยง	44	กิโลเมตร
อำเภอโนนคูณ	56	กิโลเมตร
อำเภอเบ็ญที่	42	กิโลเมตร
อำเภอเบญจลักษ์	80	กิโลเมตร
อำเภอปรามังคบุรี	60	กิโลเมตร
อำเภอพยุห์	21	กิโลเมตร
อำเภอไพรบึง	42	กิโลเมตร
อำเภอภูสิงห์	28	กิโลเมตร
อำเภอเมืองจันทร์	40	กิโลเมตร
อำเภอยางชุมน้อย	32	กิโลเมตร
อำเภอรามัน	38	กิโลเมตร
อำเภอวังหิน	35	กิโลเมตร
อำเภอศรีรัตนะ	37	กิโลเมตร
อำเภอห้วยทับทัน	37	กิโลเมตร
อำเภออุทุมพรพิสัย	24	กิโลเมตร
กิ่งอำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ	29	กิโลเมตร
กิ่งอำเภอศิลาลาด	50	กิโลเมตร

รูปภาพที่ 7.1
แผนที่จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7.1

รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ และ โบราณสถาน
ในจังหวัดศรีสะเกษและจุดเด่น

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
1	ปราสาท เขาพระวิหาร	อุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษ์	เป็นศาสนสถานเก่าแก่ที่มีความสำคัญ ที่สุดแห่งหนึ่งที่ได้รับสมญานามว่าเป็น เพชรยอดมงกุฎประดับเหนือเทือกเขา พนมดงรัก สร้างในสมัยพระเจ้า สุริยวรมันที่ 1 (ประมาณ พ.ศ.1531) เป็นปราสาทที่มีภูมิทัศน์งดงามมาก สร้างตามคติฮินดูบนยอดเขาสูง มีทาง ขึ้นอยู่ทางฝั่งไทย ตัวปราสาทตั้งอยู่บน หน้าผาที่ตัดคิงลงไปสู่เขมร	1. การเข้าชมต้องผ่านเส้นทาง ในประเทศไทยเท่านั้น 2. ตัวปราสาทเป็นเทวสถาน ขนาดใหญ่ ประกอบด้วยตัว ปราสาทถึง 4 ชั้น สูงจาก ระดับน้ำทะเล 657 เมตร
2	ภาพสลักนูนต่ำ	อุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษ์	อยู่ทางทิศใต้ของผามออีแดง เป็นภาพ สามบุคคล เชื่อกันว่าเป็นที่ซุ่มมือ ของช่างในการแกะสลักก่อนเริ่มการ แกะสลักจริงที่ปราสาทเขาพระวิหาร	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้ยกย่องให้เป็นหนึ่งใน แหล่งท่องเที่ยว Unseen Thailand
3	สถูปคู่	อุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษ์	ชาวบ้านเรียกว่าพระคต สร้างจากหิน ทรายสีเหลือง ตัดแต่งเป็นรูปทรง สี่เหลี่ยมเหมือนกันทั้งคู่ ส่วนบนกลม ไม่มีประตู เป็นศิลปะแบบบาปวน	ตั้งอยู่กลางลานกว้างทางทิศ ตะวันตกของผามออีแดง
4	ปราสาท โดนตวล	อุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษ์	เป็นปราสาทหินแบบขอมสี่เหลี่ยม จตุรัส ย่อมุมสี่ด้านหันหน้าไปทาง ทิศตะวันออก ก่อด้วยหินทรายสีลาแลง และอิฐ สร้างราวพุทธศตวรรษที่ 15-16 ตั้งอยู่ห่างจากหน้าผาสูงชันตามแนว ชายแดนไทย-กัมพูชาราว 300 เมตร	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
5	ปราสาทวัดสระ กำแพงใหญ่	บ้านกำแพงใหญ่ ตำบลสระกำแพง ใหญ่ อำเภออุทุมพร พิสัยริมทางหลวง หมายเลข 226	เป็นปราสาทขอมที่มีขนาดใหญ่และ สมบูรณ์ที่สุดของจังหวัด ลักษณะ เป็นปรางค์ 3 องค์บนฐานเดียวกัน ปรางค์ประธานอยู่ตรงกลางก่อด้วย หินทราย มีทับหลังจำหลักภาพ พระอินทร์ทรงช้าง สร้างขึ้นในราว พุทธศตวรรษที่ 16 ตรงกับศิลปะขอม แบบบาปวน เพื่อเป็นเทวาลัยถวายแด่ พระศิวะ เมื่อประมาณพุทธศตวรรษ ที่ 18 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัดใน พุทธศาสนาเถรวาท	1. มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ ที่สุดในจังหวัด 2. ตั้งอยู่ในเขตวัด 3. การเดินทางเข้าถึงสะดวก
6	ปราสาทวัดสระ กำแพงน้อย	บ้านกลาง ตำบลขุขันธ์ อำเภอเมือง ศรีสะเกษ ริมทางหลวง หมายเลข 226	ประกอบด้วยปรางค์และวิหารก่อด้วย ศิลาแลงศิลปะแบบบาปวนพุทธ ศตวรรษที่ 16 เดิมคงเป็น ศาสนสถาน มาก่อนจนต่อมาในพุทธศตวรรษที่ 18 ในสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 อาจมี การบูรณะเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ เพราะมี ศิลปะแบบขอมอยู่ด้วย สร้างขึ้นเป็น อโรคยาศาล หรือสถานพยาบาล ประจำชุมชน	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
7	ปราสาท ห้วยทับทัน	วัดปราสาท พนาราม อำเภอห้วยทับทัน	เป็นปราสาทขอมที่ถูกดัดแปลงในสมัย หลังเช่นเดียวกับปราสาทศีขรภูมิที่ สุรินทร์ มีส่วนหลังคา ซึ่งคล้ายกันมาก แต่ที่มีสูงกว่าปราสาทประกอบไปด้วย อิฐ 3 องค์ มีอายุอยู่ในราวพุทธศตวรรษ ที่ 16 รวมสมัยศิลปะขอมแบบคลัง บาปวนของเขมรและในสมัยต่อมา ได้รับการดัดแปลง	ตั้งอยู่ในเขตวัด
8	ปราสาทปรางค์กู๋	บ้านปรางค์กู๋ อำเภอปรางค์กู๋	เป็นปรางค์สร้างด้วยอิฐเรียงแผ่นโตๆ เหมือนปราสาทศีขรภูมิที่จังหวัด สุรินทร์ เป็นศาสนสถานขอมที่เก่าแก่ มาก มีอายุกว่าพันปีมาแล้ว ด้านหน้า มีสระน้ำขนาดใหญ่เป็นที่อาศัยของ นกเป็ดน้ำซึ่งมาอาศัยในช่วงเดือน กุมภาพันธ์เป็นต้นไป ปรางค์กู๋เป็นหนึ่งใน จำนวน 102 อโรคยาศาลที่พระเจ้า ชัยวรมันที่ 7 ให้สร้างขึ้นเพื่อเป็น สถานพยาบาลสำหรับพลเมืองของ พระองค์	
9	ปราสาทตาเล็ง	หมู่ 6 บ้าน ปราสาท อำเภอ กันทรลักษ์ อำเภอชุมันท์	มีลักษณะเป็นปรางค์องค์เดียว มีผัง เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสย่อมุมไม้สิบ สองสร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษ ที่ 16-17 เป็นศิลปะขอมแบบบาปวน ซึ่งมีอายุราว พ.ศ.1560-1630	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
10	พระธาตุเรืองรอง	บ้านสร้างเมือง ตำบลห้วยป่าปล้อง อำเภอเมือง	เป็นพระธาตุที่สร้างขึ้นโดยผสมศิลปะอีสานใต้สีเผ่าไทยได้แก่ ลาว ส่วย เขมร เยอ พระธาตุมีความสูง 49 เมตร แบ่งเป็น 6 ชั้น ชั้นที่ 1 ใช้สำหรับประกอบพิธีทางศาสนา ชั้นที่ 2-3 เป็นพิพิธภัณฑสถานพื้นบ้านสีเผ่าไทย ชั้นที่ 4 เป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูปสำคัญ ชั้นที่ 5 ใช้สำหรับทำสมาธิ ชั้นที่ 6 เป็นที่ประดิษฐานพระบรมสารีริกธาตุ และเป็นที่ชมทัศนียภาพโดยรอบ	มีความสวยงาม และเป็นเอกลักษณ์อย่างลงตัว
11	วัดป่ามหาเจดีย์แก้ว	ตำบลโนนสูง ตำบลขุนหาญ	สิ่งปลูกสร้างในวัดถูกประดับด้วยขวดแก้วหลากสีนับล้านๆ ขวดมีขวดลวดลายสวยงามยิ่ง โดยเฉพาะศาลาใหญ่ “ศาลาธรรมโมธรรมมหาเจดีย์แก้ว” ชาวบ้านนิยมเรียกว่า “วัดล้านขวด”	

ตารางที่ 7.2

รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ และจุดเด่นของจังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
1	อุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร	อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ กึ่งอำเภอน้ำขุ่น อำเภอน้ำยืน จังหวัด อุบลราชธานี	เป็นอุทยานแห่งชาติลำดับที่ 83 ของ ประเทศ และลำดับที่ 19 ของภาคอีสาน มีพื้นที่ 130 กิโลเมตร หรือ 81,250 ไร่ มีแหล่งท่องเที่ยว ที่สำคัญคือ ผามออีแดง สระตราว ถ้ำค้างคาว เส้นทางการศึกษาธรรมชาติกล้วยไม้ เขาพระวิหาร ภาพแกะสลักหินด่ำ มีจุดชมวิวยุทธศาสตร์ที่สวยงาม น้ำตกและ ถ้ำขุนศรี	1. มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยว 2. มีจุดชมวิวยุทธศาสตร์ที่สวยงาม 3. เป็นเส้นทางผ่านไปสู่ ปราสาทเขาพระวิหาร
2	หน่วยพิทักษ์ อุทยานแห่งชาติ เขื่อนห้วยขุนน	อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	เป็นอ่างเก็บน้ำชลประทานและเป็น ที่ตั้งหน่วยพิทักษ์อุทยานแห่งชาติห้วย ขุนน มีทิวทัศน์สวยงามเหมาะแก่การ พักผ่อนเที่ยวชมธรรมชาติและเข้าค่าย กางเต็นท์พักแรม	
3	เส้นทางศึกษา ธรรมชาติ กล้วยไม้ เขาพระวิหาร	อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	มีกล้วยไม้หลากหลายชนิดและบาง ชนิดมีขนาดใหญ่ที่พบเฉพาะถิ่น มีพืช สวนสมุนไพรมากมาย น่าเดินชม อย่างยิ่ง	
4	สระตราว (สระกราว)	อำเภอ กันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ	เป็นแหล่งน้ำที่ไหลออกมาจากลำธาร บนเขาพระวิหาร มีแนวก้อนหินทราย ซึ่งตัดมาจากแหล่งหินบริเวณใกล้เคียง วางเรียบซ้อนกันเป็นทำนบเพื่อกักเก็บ น้ำ ชาวบ้านเรียกบาราย หมายถึง ฝายน้ำล้น ปัจจุบันได้ทำการบูรณะ เพื่อใช้เป็นแหล่งน้ำอุปโภคสำหรับ บริเวณผามออีแดง	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
5	น้ำตกและถ้ำ ขุนศรี	อุทยานแห่งชาติ เขาพระวิหาร อำเภอ กันทรลักษ์		
6	น้ำตกลำโรง เกียรติ (น้ำตกปีศาจ)	บ้านลำโรงเกียรติ อำเภอบุณฑล	มีต้นกำเนิดมาจากภูเขากันทงใน เทือกเขาบรรทัด เป็นน้ำตกขนาดกลาง ตกจากหน้าผาสูง 8 เมตร มีน้ำมาก ในช่วงเดือนกันยายน-กุมภาพันธ์ เหื่อน้ำตกเป็นธารน้ำไหลไป ตามลานหินจะมีความสวยงาม ในฤดูฝน	
7	น้ำตกห้วยจันทร์	อำเภอบุณฑล		
8	น้ำตกวังใหญ่	อำเภอบุณฑล	เป็นน้ำตกขนาดกลางในเขตพื้นที่ป่า อนุรักษ์เดินทางเข้าถ้าสะดวก มีห้องน้ำและที่จอดรถ	
9	น้ำตกภูละออ	อำเภอ กันทรลักษ์		

ตารางที่ 7.3

รายละเอียดของแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรมของจังหวัดศรีสะเกษ

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
1	งานราตรีแห่ง ศรีพทุทธเศรษฐ (Mini-lights and Sound)	วัดสระกำแพง ใหญ่ อำเภออุทุมพร พิสัย	จัดขึ้นในเดือนมกราคมของทุกปี	
2	งานเทศกาล ดอกคำءวน	สวนสมเด็จพระ ศรีนครินทร์ อำเภอเมือง	จัดขึ้นในเดือนมีนาคมของทุกปี เพราะในช่วงต้นเดือนมีนาคม ถึงปลายเดือนเมษายน ดอกคำءวน จะบานสะพรั่ง ส่งกลิ่นหอมอบอวล มีขบวนแห่การแสดงศิลปวัฒนธรรม พื้นบ้าน การออกร้านนิทรรศการ จำหน่ายสินค้าพื้นเมืองต่างๆ	
3	เทศกาล สงกรานต์ 13-15 เมษายน	บริเวณราช สักการะ อำเภอเมือง		
4	เทศกาลเงาะ ทุเรียนและ ของดีศรีสะเกษ	อำเภอเมือง อำเภอ กันทรลักษ์	ในเดือนมิถุนายนจัดขึ้นที่อำเภอเมือง ในเดือนกรกฎาคมจัดขึ้นที่จัดขึ้นที่ อำเภอกันทรลักษ์	
5	งานประเพณี แซนโศคนตา	อำเภอขุขันธ์และ อำเภอภูสิงห์	จัดขึ้นในเดือนกันยายน ณ สนามที่ว่า การอำเภอขุขันธ์ และอำเภอภูสิงห์	
6	มหกรรมแข่ง เรือยาวราชัยไสล	แม่น้ำมูล อำเภอรายไสล	จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน	
7	ประเพณีลอย กระทง	อำเภอเมือง และอำเภออื่นๆ อีก 7 อำเภอ	จัดขึ้นในเดือนพฤศจิกายน	

ลำดับ	ชื่อแหล่งท่องเที่ยว	ที่ตั้ง	รายละเอียดโดยสังเขป	จุดเด่น
8	เทศกาลวิ่งประจำปี	อำเภอขุนหาญ	จัดขึ้นในเดือนธันวาคม	
9	งานเทศกาลปีใหม่และงานกาชาด	อำเภอเมือง	จัดขึ้นในเดือนธันวาคม	

7.3 สถานการณ์การท่องเที่ยวในปี 2547

สถานการณ์ท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษปี 2547 เมื่อเทียบกับปี 2546 โดยภาพรวมดีขึ้น มีผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.28 จำแนกเป็น นักท่องเที่ยว นักทัศนจร เพิ่มขึ้นร้อยละ 5.98 และ 6.4 ตามลำดับ จำนวนผู้เยี่ยมชมชาวไทยและชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นร้อยละ 6.21 และ 23.87 ตามลำดับ เนื่องจากการจัดประชุม/สัมมนาในโรงแรมของหน่วยงานต่างๆ มากขึ้น และการเปิดให้ชมปราสาทเขาพระวิหารแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์เมื่อต้นเดือนมิถุนายน 2546

สถิติการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษปี 2547 มีผู้เยี่ยมชมรวมทั้งสิ้น 680,694 คน จำแนกเป็น นักท่องเที่ยว 413,150 คนร้อยละ 60.70 และนักทัศนจร 267,544 คน ร้อยละ 39.30 ในจำนวนผู้เยี่ยมชมทั้งหมดนี้จำแนกเป็นชาวไทย 677,477 คน ร้อยละ 99.53 และชาวต่างประเทศ 3,217 คน ร้อยละ 0.47 ดังในตารางที่ 7.4

ตารางที่ 7.4

ข้อมูลการเดินทางของผู้เยี่ยมชมจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2547

รายการข้อมูล	รวมทั้งหมด		
	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
จำนวนผู้เยี่ยมชม	677,477	3,217	680,694
จำนวนนักท่องเที่ยว	412,476	674	413,150
จำนวนนักทัศนจร	265,001	2,543	267,544

ที่มา : รายงานโครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2547 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ หน้า 279

เมื่อพิจารณาโดยรวมในปี 2547 จังหวัดศรีสะเกษมีรายได้จากการท่องเที่ยวเป็นจำนวนเงินทั้งสิ้น 818.78 ล้านบาท จำแนกเป็นรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวไทย 816.15 ล้านบาท ร้อยละ 99.68 และรายได้จากการท่องเที่ยวของชาวต่างประเทศ 2.63 ล้านบาท ร้อยละ 0.32 ดังในตารางที่ 7.5

ตารางที่ 7.5
รายได้จากการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษปี 2547

รายได้ปี 2547	ชาวไทย	ชาวต่างประเทศ	รวม
รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)	816.15	2.63	818.78
นักท่องเที่ยว	685.21	0.68	685.89
นักท่องเที่ยว	130.94	1.95	132.89

ในปี 2548 จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดศรีสะเกษเพิ่มขึ้นจากปี 2547 น้อยมากกล่าวคือ เพิ่มขึ้นไม่ถึง 1 เปอร์เซ็นต์ ในบรรดาผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมดพบว่านักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศมีอัตราเพิ่มที่สูงมากถึง 405 เปอร์เซ็นต์ ในขณะที่จำนวนนักท่องเที่ยวที่เป็นคนไทยลดลงประมาณ 5 เปอร์เซ็นต์ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวไทยเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อยหรือประมาณ 7 เปอร์เซ็นต์ ส่วนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเพิ่มขึ้นประมาณ 47 เปอร์เซ็นต์

ตารางที่ 7.6
สถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ปี 2547-2548

ผู้เยี่ยมชมเยือนจังหวัดศรีสะเกษ	2547	2548	เปลี่ยนแปลง
จำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนทั้งหมด	680,694	681,798	0.16%
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	412,476	391,476	- 5.09%
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	674	3,409	4.05%
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวไทย	265,001	283,177	6.85%
จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ	2,543	3,736	46.91%

การลดจำนวนลงของนักท่องเที่ยวชาวไทยในปี 2548 ส่งผลให้รายได้จากนักท่องเที่ยวลดลงไป 1.01% และถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวต่างประเทศจะเพิ่มมากขึ้นถึง 405% ก็ไม่ได้ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นมากนัก เพราะจำนวนรวมของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษในปี 2548 มีจำนวนเพียง 3,409 คนเท่านั้น รายได้ที่เพิ่มขึ้นอีกส่วนหนึ่งมาจากนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่การเพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศก็ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษเพิ่มขึ้นไม่ถึง 1% ในปี 2548 รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 7.7

ตารางที่ 7.7

เปรียบเทียบรายได้จากการท่องเที่ยว จังหวัดศรีสะเกษปี 2547 และ 2548

รายได้ (ล้านบาท)	2547	2548	เปลี่ยนแปลง
รายได้จากการท่องเที่ยว	818.78	823.02	0.52%
รายได้จากนักท่องเที่ยว	685.89	678.95	- 1.01%
รายได้จากนักท่องเที่ยว	132.89	144.07	8.41%

7.4 ทิศทางการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษ

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกรองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ นายศุภกิจ บุญญฤทธิ์พงษ์ ทำให้ทราบทิศทางการพัฒนาจังหวัดศรีสะเกษโดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีพื้นฐานอาชีพเดิมเป็นเกษตรกรรม มีรายได้ส่วนใหญ่มาจากเกษตรกรรม ทางจังหวัดจึงเน้นทิศทางของจังหวัดไปสู่การผลิตทางด้านเกษตรอินทรีย์ โดยยึดวิถีชีวิตศรีสะเกษ ซึ่งเป็นวิถีชุมชนเกษตรกรรมที่มีจิตวิญญาณในการเอื้อเฟื้อและใส่ใจผู้อื่น ดังนั้นเกษตรอินทรีย์จึงเป็นแนวทางที่ตรงกับวิถีศรีสะเกษเดิมที่ใส่ใจถึงผู้อื่นในการผลิต ศรีสะเกษยังเป็นเมืองวัฒนธรรมโบราณที่มีอารยธรรมมาตั้งแต่โบราณ ดังนั้นการพัฒนาของจังหวัดจึงมีจุดเน้นความสมดุลของวิถีชีวิต และการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจดังนี้

1. เมืองน่าอยู่
2. วิถีศรีสะเกษ สร้างอาชีพ สร้างรายได้
3. ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน
4. แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม
5. การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจเพื่อสนับสนุนการพัฒนา
6. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

ทั้งหมดสามารถนำมาสรุปเป็นวิสัยทัศน์ได้ดังนี้

“เมื่อนำอยู่ ประตูก้า การท่องเที่ยวสู่ดินแดนขอมโบราณ และการนำการผลิตสินค้าเกษตรอินทรีย์สู่ครัวโลก”

7.5 กรอบการดำเนินงานเชิงยุทธศาสตร์ของจังหวัด

การขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของจังหวัดได้กำหนดเป้าประสงค์ที่จะให้จังหวัดพัฒนาไปสู่

1. พัฒนาศรีสะเกษเป็นเมืองน่าอยู่

โดยการพัฒนาเพื่อมุ่งเน้นถึงความพอใจของประชาชนในทุกด้าน ตั้งแต่การใช้วิถีชีวิตการเจริญเติบโต โดยน้อมนำเอาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตของประชาชนในจังหวัด โดยให้ประชาชนมีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน มีอาชีพที่ดำรงรายได้อย่างยั่งยืน มีวัฒนธรรมอันดีงาม และการศึกษาหล่อหลอมชีวิตเพื่อนำจังหวัดศรีสะเกษให้เป็นเมืองน่าอยู่

2. วิถีศรีสะเกษสร้างอาชีพสร้างรายได้

โดยจังหวัดมุ่งพัฒนารูปแบบการดำเนินการผลิตสินค้าทางการเกษตรแบบยั่งยืน ตามวิถีศรีสะเกษ โดยใช้วิถีชาวบ้านในจังหวัดซึ่งถือว่าเป็นวิถีที่เอื้ออาทร เป็นผู้อื่นเป็นสำคัญ โดยสนับสนุนให้เกิดความยั่งยืนเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น เพิ่มมูลค่าผลผลิตทางการเกษตร เกษตรกรรมเป็นอาชีพที่ปลอดภัยและมั่นคงโดยใช้ภูมิปัญญาและนวัตกรรมใหม่

3. พัฒนาความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเพื่อนบ้าน

โดยจังหวัดมุ่งเน้นพัฒนาความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน เพื่อให้เกิดการเคลื่อนย้ายและการค้าขายทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน โดยเน้นการเพิ่มขึ้นของมูลค่าการค้าขายชายแดน เพิ่มความร่วมมือทางเศรษฐกิจและสังคมกับประเทศเพื่อนบ้าน กรอบความร่วมมือระหว่างประเทศได้รับการผลักดันระดับพื้นที่สู่การปฏิบัติ

4. วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และหลักธรรมอันดีงามเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

จังหวัดศรีสะเกษเป็นจังหวัดที่มีโบราณสถานที่เป็นอารยธรรมขอมโบราณ ซึ่งสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวโดยเน้นการเพิ่มศักยภาพการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ประชาชนมีภูมิคุ้มกันทางด้านวัฒนธรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชุมชนและมีการเชิดชูคุณค่าความเป็นไทย เพิ่มแหล่งเรียนรู้องค์ความรู้และการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมในระดับท้องถิ่นและประเทศเพื่อนบ้าน

5. ปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้

โดยเป็นการปรับโครงสร้างทางเศรษฐกิจ เพื่อเป็นรากฐานในการพัฒนาให้เป็นเมืองน่าอยู่ ซึ่งมีการปรับปรุงโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อเพิ่มผลิตภาพสินค้าเกษตร เพิ่มขีดความสามารถของอุตสาหกรรม แรงงานและผู้ประกอบการ ธุรกิจการท่องเที่ยวบริการและการค้า เป็นตัวขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างงาน สร้างรายได้ และกระจายชุมชน เพิ่มโอกาสในการเข้าถึงแหล่งทุน และองค์ความรู้ทางเศรษฐกิจ พัฒนาระบบบริหารจัดการขนส่งสินค้าให้มีประสิทธิภาพ ส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อนำไปสู่นวัตกรรมของจังหวัด เพิ่มขีดความสามารถด้านการบริหารการเงิน การคลัง และการพัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศด้านการเงินการคลังในระดับจังหวัด

6. การรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความยั่งยืน

โดยเป็นการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เพื่อการพัฒนาโดยเน้นการสร้างสมดุล และบริหารจัดการการใช้ประโยชน์ การอนุรักษ์เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนภายใต้การมีส่วนร่วมของเอกชน และท้องถิ่นและทรัพยากรดินที่มีคุณภาพเหมาะสมกับการเกษตร บริหารจัดการน้ำอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ควบคุมมลพิษที่แหล่งกำเนิดให้อยู่ในระดับมาตรฐาน

แผนภูมิที่ 7.1

ยุทธศาสตร์เสริมสร้างความสมดุลในการใช้ชีวิต
และการเจริญเติบโตทางด้านเศรษฐกิจของจังหวัดศรีสะเกษ

7.6 นโยบายทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดเลียมเรียบ

นโยบายที่จะใช้จังหวัดศรีสะเกษเป็นประตูสู่ประเทศกัมพูชา เกิดขึ้นตั้งแต่รัฐบาลไทยได้ลงนามความตกลง 7 ฉบับ ภายหลังการประชุมคณะรัฐมนตรีร่วมระหว่างรัฐบาลไทยและกัมพูชาเมื่อวันที่ 31 พฤษภาคม 2546 จุดผ่านแดนช่องสะงำหรือที่มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่าด่านตรวจคนเข้าเมืองภูสิงห์ ได้ถูกเปิดอย่างเป็นทางการให้เป็นจุดผ่านแดนถาวร (International Checkpoint) ซึ่งนักท่องเที่ยวที่ถือหนังสือเดินทางจะสามารถขอรับการตรวจลงตราวีซ่าผ่านเข้าออกระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาได้เมื่อวันที่ 11 พฤษภาคม 2546 ด่านช่องสะงำนี้ตั้งอยู่บนสันเขาพนมดงรัก ซึ่งเป็นเส้นทางกั้นพรมแดนระหว่างไทยกับกัมพูชา ณ บ้านนาตำบล ตำบลไพรพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ช่องสะงำอยู่ทางทิศใต้ของจังหวัดศรีสะเกษ หากเดินทางมาจากศาลากลางจังหวัดศรีสะเกษ ตามเส้นทางหลวงหมายเลข 220 ถึงอำเภอกันทรังษ์จะเป็นระยะทางประมาณ 49 กิโลเมตร และเดินทางต่อมายังอำเภอภูสิงห์สู่ช่องสะงำเป็นระยะทางประมาณ 58 กิโลเมตร รวมระยะทางศรีสะเกษถึงช่องสะงำเป็นระยะทางประมาณ 107 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางประมาณ 1 ชั่วโมงจากศรีสะเกษ

จากข้อมูลในเว็บไซต์ของจังหวัดศรีสะเกษเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2547 ผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ นายถนอม ส่งเสริมได้กล่าวว่า

เทือกเขาพนมดงรักเส้นแดนกั้นระหว่างราชอาณาจักรไทยกับราชอาณาจักรกัมพูชามีช่องทางเกิดขึ้นจากธรรมชาติอยู่เป็นจำนวนมาก หนึ่งในนั้นคือ ช่องสะงำ อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ ช่องทางนี้เคยเป็นช่องทางสัญจรและเส้นทางไปมาหาสู่ของผู้คนตั้งแต่สมัยโบราณ โดยเฉพาะในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 5 เส้นทางนี้เรียกว่า “เส้นทางสายลวด” ซึ่งเป็นเส้นทางสายโทรเลขใช้ในการติดต่อสื่อสารในช่วงที่เลียมเรียบ พระตะบอง ศรีโสภณ เคยเป็นส่วนหนึ่งของราชอาณาจักรไทย เมื่อรัฐบาลไทยได้กำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ความร่วมมือทางเศรษฐกิจ กัมพูชา ลาว พม่า ไทย หรือนโยบาย ECS (Economics Cooperation Strategy) โดยมีกรอบนโยบายความร่วมมืออำนวยความสะดวก การค้า การลงทุน ความร่วมมืออำนวยความสะดวก การค้า การลงทุน ความร่วมมือด้านการเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม การเชื่อมโยงคมนาคมในภูมิภาค การท่องเที่ยวและการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่นี้จึงถูกกำหนดให้เป็นเนื้อที่พัฒนาตามกรอบนโยบาย ECS

นายถนอม ส่งเสริม กล่าวต่อไปในยุทธศาสตร์ที่ 1 เกี่ยวกับการพัฒนาในด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน จุดของความเหมาะสมคือ น่าจะพัฒนาเป็นจุดผ่านแดนถาวรเชื่อมโยกันเพราะที่จังหวัดเสียมเรียบมีสิ่งมหัศจรรย์ของโลกคือ นครวัด นครธม และปราสาทอื่นๆ และสิ่งที่จังหวัดได้ทำไปแล้วในเบื้องต้นคือ การเปิดจุดผ่านแดนถาวรช่องสะง่าภายหลังจากการเปิดเป็นด่านผ่านแดนถาวร การค้าขายจึงเริ่มขึ้นอย่างเป็นทางการ สินค้านำเข้าจากกัมพูชาส่วนใหญ่เป็นไม้แปรรูปเฟอร์นิเจอร์ ถ่าน สมุนไพรและของป่า ส่วนสินค้าส่งออกรวมถึงสินค้าอุปโภคบริโภคของคนไทย ส่วนใหญ่เป็นน้ำมันเชื้อเพลิงและวัสดุก่อสร้าง การเปิดด่านผ่านแดนถาวรทำให้มูลค่าการส่งออกเพิ่มขึ้นเป็น 12 ล้านบาทเศษในปี 2545 เป็น 77 ล้านบาทในปี 2546

จากการสัมภาษณ์ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ นายสุภกิจ บุญญฤทธิ์พงษ์ ทำให้ทราบว่าจากจังหวัดศรีสะเกษมีช่องทางเข้าไปสู่กัมพูชาได้ 2 เส้นทางคือ ผ่านทางจุดผ่อนปรนเพื่อการท่องเที่ยวที่เขามออีแดงใกล้ปราสาทเขาพระวิหาร และจุดที่ 2 คือ ที่จุดผ่านแดนถาวรช่องสะง่า (ด่านตรวจคนเข้าเมืองภูสิงห์) ในด้านของศักยภาพในบริเวณนี้ ขณะนี้ถนนในเขตประเทศไทยที่เชื่อมต่อเส้นทางหลวงหมายเลข 24 ไปจุดผ่านแดนถาวรที่ช่องสะง่าเป็นถนนลาดยางสะดวกสบายกว่าเมื่อก่อนซึ่งเคยเป็นถนนลูกรัง สองข้างทางเป็นป่า สมัยก่อนที่จะสร้างถนนลาดยางจะต้องใช้เวลาประมาณ 1 ชั่วโมงในการเดินทางจากทางหลวงหมายเลข 24 ถึงช่องสะง่า แต่ในปัจจุบันใช้เวลาเพียง 10-15 นาทีเท่านั้น ในส่วนของเส้นทางจากช่องสะง่าเข้าไปในฝั่งกัมพูชา รัฐบาลไทยได้ให้ความช่วยเหลือประเทศกัมพูชาโดยอนุมัติงบประมาณ 95 ล้านบาทเพื่อก่อสร้างถนนลาดยางจากช่องสะง่าถึงอำเภออันลองเวงเป็นระยะทาง 15.5 กิโลเมตร นอกจากนี้รัฐบาลไทยยังได้ตั้งงบประมาณปรับปรุงถนนลูกรังและซ่อมแซมสะพานซึ่งมีประมาณ 31 สะพานจากอำเภออันลองเวงเป็นระยะทาง 118.5 กิโลเมตรอีกด้วย รวมระยะทางจากช่องสะง่าถึงเสียมเรียบมีความยาว 134 กิโลเมตรเมื่อก่อสร้างเสร็จแล้ว รวมระยะทางจากช่องสะง่าถึงอันลองเวงเป็นถนนลาดยางความยาว 15.5 กิโลเมตร และจากอันลองเวงถึงเสียมเรียบจะเป็นถนนลูกรังอัดแน่นและมีสะพานข้ามลำห้วยเล็กๆ เป็นระยะๆ อีกประมาณ 31 สะพาน รวมระยะทาง 118.5 กิโลเมตร ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษกล่าวว่า ระยะเวลาในการเดินทางจากช่องสะง่าถึงเสียมเรียบน่าจะใช้เวลาไม่เกิน 3 ชั่วโมง จากประสบการณ์ของคณะผู้วิจัยได้พบว่าการเดินทางสำรวจพื้นที่ระหว่างวันที่ 2-4 มีนาคม 2549 เมื่อออกเดินทางจากด่านช่องสะง่าเมื่อเวลา 09.50 น. มาถึงโรงแรมที่พักเสียมเรียบเวลา 13.15 น. รวมระยะเวลาในการเดินทาง 3 ชั่วโมงกับ 25 นาที ทั้งนี้ได้แวะรับประทานอาหารกลางวันที่ปราสาทบันทายศรีเป็นเวลา 30 นาทีด้วย ดังนั้นระยะเวลาในการเดินทางจริงหากไม่แวะพักที่ใดเลยจะใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมง ท่านรองผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ นายสุภกิจ บุญญฤทธิ์พงษ์ ได้สรุปประวัติความเป็นมาของช่องสะง่าเอาไว้ว่า ช่องสะง่าตั้งอยู่ที่ตำบลชัยพัฒนา อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษเป็นช่องทางที่ประชาชนชาวไทยใช้สัญจรไปมาเมื่อครั้งที่ประเทศไทยปกครอง 4 จังหวัดของกัมพูชา ประเทศไทยได้ปักเสาโทรเลขจากเมืองขุขันธ์ไปยังเสียมราฐ จึงเรียกเส้นทางนี้ว่าทางสายลวด

ชั่วระยะเวลาที่ผ่านมาประชาชนของทั้ง 2 ประเทศใช้ช่องสงำเป็นที่ติดต่อค้าขายและท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก เพราะสามารถเชื่อมโยงไปตามเมืองต่างๆ ของกัมพูชาได้หลายเมือง เช่น อันลองเวง ตะเบียนปราสาท จังหวัดอุดมรีชัย จังหวัดพระวิหาร จังหวัดเสียมเรียบ เป็นต้น ทำให้ช่องสงำมีศักยภาพสูงในด้านการค้าและการท่องเที่ยวของประเทศทั้ง 2 ประเทศ ในการประชุมระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา ลาวและพม่า ที่อำเภอพุกาม เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2546 ได้มีการทำปฏิญญาพุกาม หรือ ACMECS และเพื่อเป็นเกียรติแก่การประชุมครั้งนี้ รัฐบาลไทยกับกัมพูชาก็ตกลงให้เปิดช่องสงำเป็นจุดผ่านแดนถาวร โดยผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ และผู้ว่าราชการจังหวัดอุดมรีชัยได้ทำพิธีเปิดเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน 2546 นับตั้งแต่เปิดจุดผ่านแดนช่องสงำ ได้มีการขยายตัวทางการค้าเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากมูลค่าสินค้านำเข้า-ส่งออกในปี 2544 มีเพียง 38 ล้านบาทเศษและในปีงบประมาณ 2548 ที่ผ่านมามีมูลค่า 279.67 ล้านบาท เมื่อวันที่ 20 พฤษภาคม 2548 พลตำรวจเอกวิชัย วรรณะสถิต รองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้รับผิดชอบดูแลกลุ่มจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ได้มีนโยบายให้กลุ่มจังหวัดให้ความสำคัญกับการพัฒนาพื้นที่และทางบริเวณชายแดน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว การค้า การลงทุน ตลอดจนความมั่นคงของประเทศ ในปี งบประมาณ 2548 ถึง 2549 รัฐบาลได้ตั้งงบประมาณพัฒนาเส้นทางจากบ้านแปปลาถึงช่องสงำ เป็นถนนลาดยางเสร็จเรียบร้อยแล้วตามแนวสองข้างทางมีป่าไม้สมบูรณ์ มีอ่างเก็บน้ำซึ่งทิวทัศน์ที่สวยงามเหมาะสำหรับการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและขณะนี้กำลังก่อสร้างถนนลาดยางถึงอำเภออันลองเวงระยะทางประมาณ 15.5 กิโลเมตร และปรับปรุงถนนจากช่องสงำถึงอำเภออันลองเวง ถึงเสียมเรียบระยะทาง 118.5 กิโลเมตร คาดว่าจะเสร็จสิ้นภายในปี 2549 จะทำให้การเดินทางจากชายแดนไปยังนครวัดนครธมสะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้นโดยใช้เวลาเดินทางประมาณ 2 ชั่วโมงประกอบกับเมื่อวันที่ 1-3 พฤศจิกายน 2548 ที่ประชุม ACMECS ครั้งที่ 2 ไทยได้เสนอที่ประชุมขอความร่วมมือในด้านการท่องเที่ยวเพื่อออก single visa สำหรับ 5 ประเทศ โดยให้นักท่องเที่ยวขอวีซ่าได้ประเทศเดียว แต่ได้เดินทางไปในประเทศในกลุ่มสมาชิก ซึ่งประเทศไทยและกัมพูชาได้บันทึกข้อตกลงเรียบร้อยแล้ว โดยข้อตกลงดังกล่าวมีผลบังคับใช้ภายใน 30 วัน และนับจากนี้ไปกัมพูชาได้รับหนังสือแจ้งตอบในลักษณะเดียวกันกับกระทรวงการต่างประเทศของไทย เป็นการอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปเที่ยวยังนครวัดนครธม รวมทั้งสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ที่อยู่บริเวณใกล้เคียงกับช่องสงำ เช่น หลักเขตแดนหลักที่ 1 ด้านหนึ่งสลักคำว่า กรุงสยาม เป็นภาษากัมพูชา ด้านหนึ่งเป็นภาษากัมพูชาสลักคำว่า CAMBOS ซึ่งหมายถึงประเทศกัมพูชา ซึ่งหลักเขตแดนนี้เรียกกันว่า หลักสามภาษา หลักที่ 2 อยู่ใกล้กับหลักแรก ทำการสลักบันทึกข้อความภาษาไทยและภาษาฝรั่งเศส สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์อีกแห่งหนึ่งคือ ผาตามีอก ตั้งอยู่หลังเขาบริเวณพนมดงรักแนวชายแดนไทย-กัมพูชา นายพลตามีอกผู้นำเขมรเคยอพยพกำลังพลตั้งมั่นเพื่อต่อสู้กับกองกำลังฝ่ายตรงข้าม ซึ่งถือว่าเป็นที่มั่นสุดท้ายของเขมรแดง บริเวณนี้เป็นจุดชมแดนที่สวยงาม สามารถมองเห็นอำเภออันลองเวงของกัมพูชาได้อย่างชัดเจน สถานที่ผาตามีอกผาพลพอลพดก็ตั้งอยู่ใกล้กับชายแดน

ช่องสง่าเป็นสถานที่ประกอบพิธีฌาปนกิจศพ นายพลพตผู้นำเขมรแดง ซึ่งเสียชีวิตไป เมื่อวันที่ 15 เมษายน 2541 กระทรวงการท่องเที่ยวของกัมพูชาได้อนุญาตพื้นที่บริเวณนี้ไว้เป็นพื้นที่ประวัติศาสตร์ อนุสาวรีย์สันติภาพตั้งอยู่ที่อำเภออันลองเวง จังหวัดอุดรธานีชัย รัฐบาลกัมพูชาได้สร้างอนุสาวรีย์แห่งนี้เพื่อเป็นที่ระลึกให้กับกองกำลังเขมรแดงซึ่งได้วางอาวุธเพื่อให้เกิดสันติภาพและความสงบสุข เชื่อว่าเมื่อได้มีการปรับปรุงถนนจากช่องสง่าถึงนครวัดนครธม จะทำให้มีการขยายตัวทางการค้าและการลงทุนเป็นอย่างมาก และจุดผ่านแดนช่องสง่าจะเป็นประตูการท่องเที่ยวสู่อารยธรรมขอมโบราณระหว่างแหล่งท่องเที่ยวในกัมพูชา นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศใช้ช่องทางนี้เดินทางไปเที่ยวระหว่างไทย-กัมพูชาเป็นจำนวนมาก สรุปงบประมาณการจัดสรรงบประมาณเพื่อการพัฒนาพื้นที่บริเวณช่องสง่าในปี 2548 ดังนี้

1. ก่อสร้างตลาดนัดเมืองใหม่ช่องสง่า	1,900,000	บาท
2. ก่อสร้างถนนบริเวณสถานีขนส่งสินค้าเมืองใหม่	1,900,050	บาท
3. ก่อสร้างถนนลูกรังและอาคารจำหน่ายสินค้าตลาดนัดเมืองใหม่ช่องสง่า	1,960,000	บาท
4. ก่อสร้างถนนลูกรังและที่อยู่อาศัยในเมืองใหม่ช่องสง่า	1,900,000	บาท
5. ก่อสร้าง ถนนลูกรังและลาดหนามรอบเมืองใหม่ช่องสง่า	1,890,000	บาท
6. ปรับปรุงด้านตรวจคนเข้าเมืองชายแดนช่องสง่า	1,605,000	บาท
7. ก่อสร้างที่ทำการด้านตรวจคนเข้าเมืองช่องสง่า	6,660,000	บาท

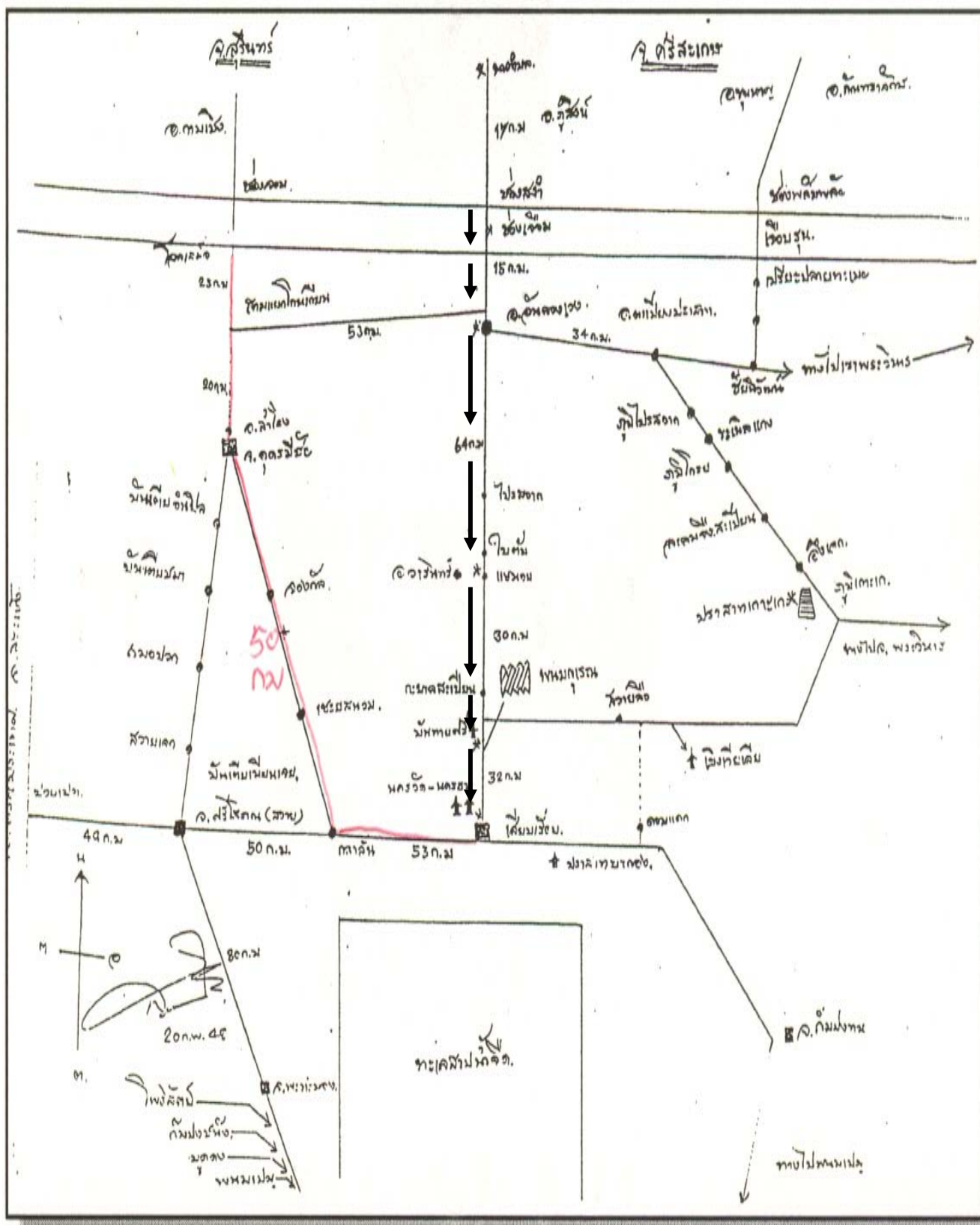
สำหรับงบประมาณที่ได้จัดสรรในปีงบประมาณ 2549 คือ

1. ก่อสร้างตลาดนัดเมืองใหม่ช่องสง่า	30,000,000	บาท
2. ปรับปรุงถนนสายลาดยางสายแยกทางหลวง หมายเลขทางหลวง 2201...ถึง ...	24,262,000	บาท
3. โครงการก่อสร้างสถานีผู้โดยสารและสถานีขนส่งสินค้าเมืองใหม่ช่องสง่า	30,000,000	บาท
4. ขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้าที่ชายแดนบ้านไพทายถึงเมืองใหม่ช่องสง่า	34,732,427	บาท
5. ก่อสร้างอ่างเก็บน้ำในเมืองใหม่ช่องสง่า	22,025,000	บาท
6. ก่อสร้างระบบประปาเมืองใหม่ช่องสง่า	37,660,000	บาท
7. ปรับปรุงถนนลาดยางจากบ้าน	3,980,000	บาท

7.7 ศักยภาพการท่องเที่ยวบริเวณชายแดนไทย-กัมพูชาจังหวัดเสียมเรียบ

ในทัศนะของรองผู้ว่าจังหวัดศรีสะเกษ การท่องเที่ยวชายแดนผ่านทางช่องสง่าได้เปรียบกว่าช่องจอมที่จังหวัดสุรินทร์หลายอย่างด้วยกัน จุดอ่อนของช่องจอมคือ เมื่อเดินทางผ่านช่องจอมจังหวัดสุรินทร์เข้ายังฝั่งกัมพูชาก็จะพบถนนและสะพานชำรุดตั้งแต่จุดแรก ในช่วงหลัหน้าฝนสะพานก็ใช้ไม่ได้ รถจะต้องลงทางเบี่ยงข้ามลำห้วยไป พาหนะควรเป็นรถโฟร์วีลถ้าหากไม่เอารถไปเองก็ต้องว่าจ้างรถรับจ้างของกัมพูชาซึ่งเป็นรถเก๋งยี่ห้อคามรี่ ค่าเช่ารถวันละ 2,000 บาท (ราคาในปี 2548) ผู้โดยสารนั่งได้ 4 คน และเฉลี่ยค่าน้ำมันกัน สรุปว่าอุปสรรคที่สำคัญของการเดินทางเข้าประเทศกัมพูชาผ่านทางช่องจอมคือ ถนนและสะพานที่ชำรุด นอกจากนี้ถนนที่จะมาสู่จังหวัดเสียมเรียบจะต้องผ่านอำเภอสำโรง จังหวัดอุดร มิชัย ซึ่งอยู่ห่างจากช่องจอมประมาณ 43 กิโลเมตร จากอำเภอสำโรงมาถึงแยกกะลานอีกประมาณ 50 กิโลเมตร จากแยกกะลานถึงเสียมเรียบเป็นระยะทางอีก 53 กิโลเมตร รวมระยะทางทั้งสิ้นประมาณ 146 กิโลเมตร ในการเดินทางถนนที่มีสภาพชำรุดและสะพานที่ไม่พร้อมจะรองรับรถยนต์จะทำให้การเดินทางใช้เวลามากขึ้น

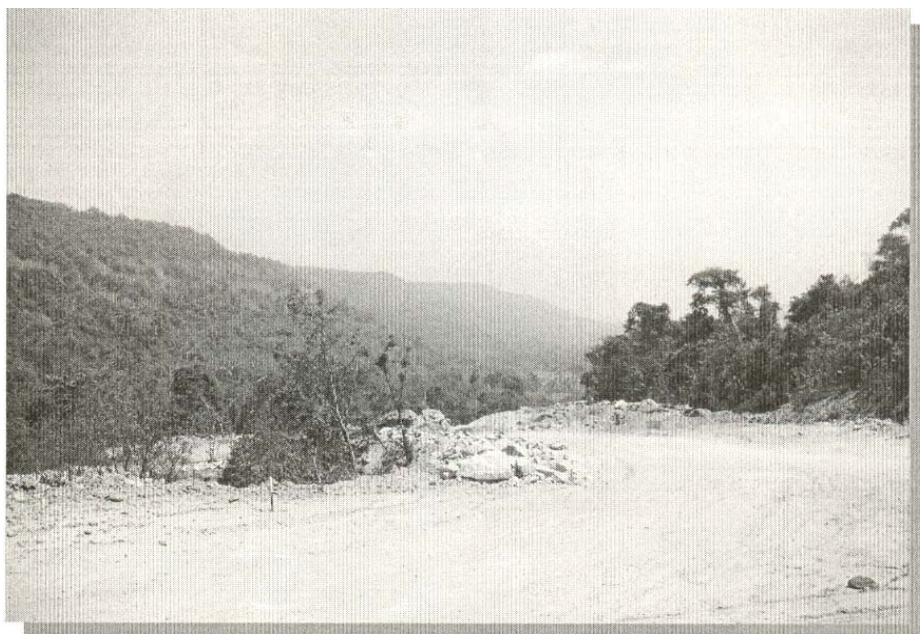
แผนภูมิที่ 7.2
แผนที่แสดงเส้นทางจากช่องสะงำไปนครวัด

สำหรับทางช่องสะงำจังหวัดศรีสะเกษ ในปัจจุบันมีปัญหาอย่างเดียวในฝั่งกัมพูชาคือ ทางลงเขาพนมดงรักสู่เขมรต่ำ เนื่องจากถนนลงเขากำลังอยู่ในระหว่างการก่อสร้าง การเดินทางไปในหน้าฝนจะลำบากพาหนะที่เหมาะสมคือโฟร์วีล หรือรถสามล้อรับจ้างของกัมพูชา ช่องสะงำได้เปรียบทุกอย่างคือ พอผ่านช่องสะงำไปอันลองเวงบริเวณชายแดนมีแหล่งประวัติศาสตร์หลายจุด โดยเฉพาะประวัติศาสตร์เขมรแดงตั้งแต่เผ่าต้ามือก ที่เผาศพพอลพต อนุสาวรีย์สันติภาพ นักท่องเที่ยวกลุ่มที่สนใจประวัติศาสตร์เขมรจะมาดูที่เผาศพพอลพต ซึ่งเป็นอาชญากรใหญ่ของโลกเช่นเดียวกับการไปดูบ้านฮิลเลอร์ที่ฆ่าอิ้วไปหลายล้านคน อีกประการหนึ่งอันลองเวงในอนาคตนี้อาจเจริญมากเพราะเป็นอำเภอชายแดน อันลองเวงจะเป็นตัวเชื่อมเหมือนกับเป็นสี่แยกถ้าลงจากฝั่งเราถึงอันลองเวงแล้วซ้าย มุ่งหน้าเข้าสู่จังหวัดพระวิหารเมื่อก่อนนี้เราจะไปเขาพระวิหารต้องเลยไปถึงเสียมเรียบ จากเสียมเรียบย้อนกลับมาพระวิหารซึ่งอ้อมมากแต่ตรงนี้จากอันลองเวงจะสามารถไปถึงพระวิหารได้และถ้าเลี้ยวขวาก็จะไปตำโง จังหวัดอุดรมีชัยทางด้านช่องจอม แต่เส้นทางไม่ดี ชำรุดถ้าตรงไปก็จะเข้า เสียมเรียบ ยกตัวอย่างว่าช่องทางช่องสะงำได้เปรียบตรงไหนพอเราผ่านอันลองเวงไปอีกประมาณ 80 กิโลเมตร ก็ถึงชุมชนหนึ่งเรียก แซน้อยไปอีกประมาณ 40 กิโลเมตร ก็จะถึงสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญอย่างหนึ่งเรียกว่า กบาลสะเปียน ซึ่งบนเขาพนมกุเลนที่มีสิวลึงค์พันอันอยู่ในลำธารแต่ว่าการไปกบาลสะเปียนต้องเดินขึ้นเขาประมาณ 2 กิโลเมตร

รูปภาพที่ 7.2

ทิวทัศน์และสภาพเส้นทางระหว่างช่องสะงำไปนครวัด

รูปถ่ายที่ 7.3
สภาพเส้นทางระหว่างช่องสะงำไปนครวัด

รูปถ่ายที่ 7.4
สภาพสะพานระหว่างช่องสะงำไปนครวัด

รูปถ่ายที่ 7.5
บริเวณเมืองอันลองเวง

รูปถ่ายที่ 7.6
อนุสาวรีย์สันติภาพในเมืองอันลองเวง

จากกบาลสะเปียนไม่ถึง 10 กิโลเมตรก็จะถึงปราสาทบันทายศรี เพราะฉะนั้นระยะทางจากบันทายศรีไปถึงอัลดองเวงจนไปถึงช่องสะง่าแค่ 104 กิโลเมตร มีป้ายเขียนเป็นภาษาเขมรกับภาษาอังกฤษว่ารัฐบาลได้สร้างถนนสายนี้เป็นที่ระลึกที่เขมรแดงได้วางอาวุธแล้วเข้าร่วมกับรัฐบาล ถ้าโครงการของรัฐบาลสำเร็จช่องสะง่าจะมีแนวโน้มเจริญเติบโตมากไม่ว่าจะเป็นในเรื่องของข้อตกลง ACMECS ที่ทำเรื่อง Single visa ที่เสนอที่กรุงเทพฯ เมื่อต้นเดือนพฤศจิกายน โดยรัฐบาลไทย เป็นผู้เสนอแต่ขณะนี้ก็มีข้อตกลงระหว่างไทยกับกัมพูชาเท่านั้น ส่วนอีก 3 ประเทศคือ ลาว เวียดนาม พม่า รอปรึกษา รอรายละเอียดอยู่ ได้ประโยชน์ในแง่ของคนไทยเพราะแต่เดิมนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่มาประเทศไทยพอเข้าประเทศไทยเรียบร้อยแล้ว ถ้าอยากจะไปกัมพูชาก็จะต้องขอวีซ่าที่สถานทูตกัมพูชา เสร็จแล้วถ้าจะกลับมาไทยก็ต้องทำวีซ่าใหม่ซับซ้อน พอข้อตกลงนี้ออกมา มาเที่ยวอีสานได้แล้วก็สามารถเข้าเขมรได้เลย อาจจะไปนอนเสียมราฐคืนสองคืน อยากจะกลับมาเมืองไทยก็ย้อนกลับมาได้เลย

รูปภาพที่ 7.7

บริเวณจุดผ่านแดนช่องสะง่า

รูปภาพที่ 7.8
สภาพบริเวณจุดผ่านแดนช่องสะงำ

สำหรับการท่องเที่ยวตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชา ณ จุดอื่นๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ คือ เขาพระวิหาร ซึ่งเป็นโบราณสถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ของประเทศไทย จังหวัดศรีสะเกษจะแบ่งการพัฒนาเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกคือ จะพัฒนาให้มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว จังหวัดได้ตั้งงบประมาณสำหรับสร้างบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวที่อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารไว้ประมาณ 8 ล้านบาทเศษซึ่งจะรวมถึงระบบสาธารณูปโภคอื่นๆ เช่น ระบบประปาด้วย ส่วนที่สองคือ การสร้างเส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติและแหล่งโบราณคดี เพื่อจะให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยจะสร้างทางเดินบริเวณรอบสระกราว หรือสระตราว ซึ่งเป็นเสมือนบาราย (สระน้ำ) ซึ่งอยู่ในเขตของประเทศไทย ทางด้านทิศเหนือของปราสาทเขาพระวิหาร ปัจจุบันสระกราวอยู่ในสภาพทรุดโทรมมากในสระเต็มไปด้วยสวะและพืชน้ำ แต่ที่สระกราวมีสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งคือ ทำนบโบราณ คนในยุคนั้นเอาหินทรายมาเรียงโดยมีเจตนาเป็นการกั้นบังคับทางน้ำ ใกล้เคียง กับทำนบโบราณมีแหล่งหินตัดซึ่งเชื่อกันว่าเป็นแหล่งที่มีการตัดหินออกไปสร้างปราสาท เมื่อหินพร่องไปมากเข้าบริเวณนั้นก็เลยกลายเป็นสระกราวไป พื้นที่ในบริเวณนั้นมีบรรยากาศดี เมื่อบ้านพักสำหรับนักท่องเที่ยวเสร็จก็จะได้บ้านพักประมาณ 4-5 หลังรองรับนักท่องเที่ยวได้ประมาณ 50 คน ในขณะนี้ก็มีนักท่องเที่ยวมาพักกันแต่ต้องนอนในเต็นท์แหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง กันนั้นก็มีผามออีแดง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่สามารถทำได้คือ การท่องเที่ยว

เชิงนิเวศประเภทเดินป่า เพราะพื้นที่บริเวณนี้มีพรรณพืชที่น่าสนใจอย่างหนึ่งคือ หัวบอระเพ็ดยักษ์อายุประมาณ 100 ปี อีกสิ่งหนึ่งที่ทางจังหวัดกำลังดำเนินการอยู่คือ การเก็บกู้กับระเบิดที่บริเวณสันเขาอโศก ซึ่งจากจุดนี้สามารถมองเห็นเขาพระวิหาร ได้ชัดเจน การกู้กับระเบิดคาดว่าจะเริ่มได้ในปีพ.ศ.2550 โดยความช่วยเหลือขององค์กร JASS เมื่อการกู้กับระเบิดเสร็จก็จะได้แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศน์เพิ่มขึ้น ในบริเวณอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ซึ่งอุดมไปด้วยสัตว์ป่า เช่น ไก่ฟ้า กระงะและเสือดาว พรรณพืชที่น่าสนใจคือ ต้นสะบ้ายักษ์ แต่ในปัจจุบันสัตว์ใหญ่เช่น ช้างเผือกของกษัตริย์ ไทยในสมัยโบราณก็มีการมาตามคล้องช้างกันถึงศรีสะเกษ มีวัดหลวงอยู่วัดหนึ่งซึ่งเจ้าคณะจังหวัดจะพำนักอยู่ในปัจจุบันนี้มีชื่อว่า วัดเจียงอี ซึ่งแปลว่าช้างป่วย หรือช้างเจ็บ ซึ่งเกี่ยวข้องกับการตามช้างในสมัยโบราณ

อีกแห่งหนึ่งที่จังหวัดกำลังพยายามที่จะชูประเด็นเพื่อให้เกิดความน่าสนใจคือ ปราสาทสระกำแพงใหญ่ ซึ่งเป็นโบราณสถานประเภทปราสาทหินขนาดกลาง ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณที่เป็นวัดสระกำแพงใหญ่ มีเจ้าอาวาสอายุ 96 ปี ซึ่งเป็นที่นับถือของชาวศรีสะเกษคือ หลวงปู่เครื่อง ซึ่งท่านได้ขุดพบพระพุทธรูปนาคปรกศักดิ์สิทธิ์องค์หนึ่ง ซึ่งปัจจุบันได้ประดิษฐานอยู่ในพระมณฑปของวัดที่วัดมีงานสำคัญงานหนึ่งคือ งานวันขึ้น 2 ค่ำเดือน 5 ซึ่งปรากฏตามจารึกของปราสาทสระกำแพงใหญ่ว่าเป็นวันเปลี่ยนปีหรือวันขึ้นปีใหม่

บทที่ 8

การท่องเที่ยวในเลียมเรียบและเส้นทางการเดินทางเข้าออก ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ

8.1 แผนพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศกัมพูชา ค.ศ.2006-2010

การท่องเที่ยวในกัมพูชามีการเติบโตสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีการเติบโตมากเป็นอันดับ 2 รองจากอุตสาหกรรมสิ่งทอ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของกัมพูชาก่อให้เกิดรายได้แก่ประเทศอย่างเป็นกอบเป็นกำและก่อให้เกิดการจ้างแรงงานในหมู่ประชากรชาวกัมพูชาเป็นจำนวนมากในภาค อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการท่องเที่ยว เช่น การขนส่ง และการบริการ ต่างๆ นโยบายทางการท่องเที่ยวของกัมพูชายึดหลักการที่สำคัญ 3 ประการได้แก่

- ก. การพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยมีแกนหลักของทรัพยากรการท่องเที่ยว อันได้แก่มรดกทางวัฒนธรรมอันมหาศาลของประเทศ รวมถึงประวัติศาสตร์อันยาวนาน ธรรมชาติอันหลากหลาย และที่สำคัญที่สุดการพัฒนาการท่องเที่ยวจะต้องนำไปสู่การลดระดับความยากจนของพลเมืองกัมพูชา
- ข. การส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจังเพื่อให้กัมพูชาเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติที่เป็นที่นิยมของภูมิภาคนี้และของโลก
- ค. นโยบายการเพิ่มจำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้า การเพิ่มจำนวนวันพักให้นานขึ้น และการกระตุ้นการใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวในประเทศและการกระจายนักท่องเที่ยวให้ออกไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ให้หลายหลายมากยิ่งขึ้น

นอกจากนี้รัฐบาลจะพยายามให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยว พร้อมทั้งลดระดับความยากจนและส่งเสริมความเป็นอยู่ที่ดี และเพื่อให้เห็นนโยบายดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ รัฐบาลกัมพูชาจะดำเนินการในประเด็นสำคัญดังต่อไปนี้

1. นโยบายการเปิดน่านฟ้า (ทั้งทางภาคพื้นดินและทางน้ำ)
2. การดำเนินการออกวีซ่าให้กับนักท่องเที่ยวที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง (Visa on arrival)
3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในภูมิภาคอาเซียนตามข้อตกลงการท่องเที่ยวของอาเซียน (ASEN Tourism Agreement) และตามข้อตกลงอื่นๆ
4. เสริมศักยภาพในด้านการตรวจตรา และลงโทษผู้กระทำความผิดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางเพศ การใช้แรงงานเด็ก และการลักลอบค้ายาเสพติด พร้อมทั้งสนับสนุนการทำงานของคณะกรรมการด้านการท่องเที่ยวที่ไม่มีเด็กเข้ามาเกี่ยวข้องในทุกจังหวัด (Child Safe Tourism Commissions)

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาจะพยายามส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชามากขึ้น โดยการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ เช่น การสร้างถนน สนามบินและท่าเรือพร้อมๆ กับการสร้างบรรยากาศแห่งสันติภาพ การปฏิบัติตามกฎหมายและสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในประเทศ รัฐบาลคาดว่าอัตราการเจริญเติบโตทางการท่องเที่ยวจะเติบโตอย่างเข้มแข็งและคาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้ามาเที่ยวในประเทศเพิ่มขึ้นเป็น 3 ล้านคนในปี ค.ศ.2010 (พ.ศ.2553) และทำให้การว่างงานเพิ่มขึ้นเป็น 4 แสนคน และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวนี้รัฐบาลกัมพูชาจะดำเนินนโยบายดังต่อไปนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวของกัมพูชา (Cambodia Tourism Marketing and Promotion Board) พร้อมๆ กับการส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือระหว่างภาครัฐกับภาคเอกชนเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว
2. การจัดตั้งศูนย์ข้อมูลทางการท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนระหว่างประเทศทุกจุด
3. ส่งเสริมให้เกิดการบริการทางการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายเพิ่มขึ้น เช่น โรงแรม เกสต์เฮาส์ มัคคุเทศก์ บริการด้านสายการบินและบริการอื่นๆ อาทิเช่น ภัตตาคาร การขนส่ง และอื่นๆ
4. การปรับปรุงและพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยมุ่งเน้นที่ 4 เขตหลักได้แก่ เสียมเรียบ พนมเปญ และบริเวณรอบเมือง เขตแนวชายฝั่งทะเล และภาคตะวันออกเฉียงเหนือและจะขยายการปรับปรุงและพัฒนาจังหวัดอื่นๆ ต่อไปให้ครอบคลุมทั้งประเทศ

รัฐบาลแห่งราชอาณาจักรกัมพูชาประมาณไว้ว่าระหว่างปี 2549-2553 จะมีนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนเป็นจำนวนถึง 3,506,524 คน

ตารางที่ 8.1

ประมาณการนักท่องเที่ยวเข้ามาเยือนกัมพูชาระหว่างปี 2549-2553

ปีพ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว
2549	1,691,032
2550	2,029,238
2551	2,435,086
2552	2,922,103
2553	3,506,524

8.2 สถิติการท่องเที่ยวของประเทศไทยในปี 2547

ราชอาณาจักรกัมพูชาเป็นหนึ่งในประเทศที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวยอดนิยมของภูมิภาคเอเชีย เนื่องจากอุดมไปด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอันโดดเด่นและเก่าแก่และยังมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมายทำให้กัมพูชาได้รับนักท่องเที่ยวจำนวน 1,055,202 คนในปี 2547 เพิ่มขึ้นจากปี 2546 ถึง 50.53% นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่สุดที่กัมพูชาได้รับเป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก รองลงมา เป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรป อเมริกาและตะวันออกกลางตามลำดับ รายละเอียดสถิตินักท่องเที่ยวอยู่ในตารางที่ 8.2

ตารางที่ 8.2

สถิตินักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมประเทศไทยในปี 2547 จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ภูมิภาค	จำนวน (คน)
กลุ่มประเทศอาเซียน	183,362
เอเชียและ โอเชียเนีย	413,000
ยุโรป	242,811
อเมริกา	122,169
แอฟริกาและตะวันออกกลาง	26,017
เขาพระวิหาร	67,843
รวม (คน)	1,055,202

8.3 ลักษณะการเดินทาง

นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยใน 3 ลักษณะการเดินทางด้วยกันได้แก่ เดินทางเข้ามาทางเครื่องบิน เดินทางเข้ามาทางบกและทางเรือเป็นลักษณะที่ 2 และลักษณะการเดินทางแบบที่ 3 คือ เดินทางเข้ามาชมปราสาทเขาพระวิหาร ในบรรดาลักษณะการเดินทางทั้ง 3 รูปแบบ รูปแบบที่มีคนใช้มากที่สุดคือ การเดินทางทางบกและทางเรือในปี 2547 นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังประเทศกัมพูชาทางบกและทางเรือจำนวน 361,238 คน และเพิ่มขึ้นเป็น 476,479 คน ในปี 2548 หรือเพิ่มขึ้น 31.90% ตารางที่ 8.3 เปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามายังประเทศกัมพูชาทางช่องทางต่างๆ ระหว่างปีพ.ศ.2547 และ 2548

ตารางที่ 8.3

เปรียบเทียบจำนวนและร้อยละของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาประเทศกัมพูชาทางช่องทางต่างๆ ระหว่างปี 2547 และ 2548

ช่องทางการเดินทางเข้า	2547	ส่วนแบ่ง%	2548	ส่วนแบ่ง%	% เปลี่ยนแปลง 2547/2548
ทางอากาศ					
● พนมเปญ	316,748	30.02%	416,396	29.29%	31.46%
● เสียมเรียบ	309,373	29.32%	440,125	30.96%	42.26%
ทางบกและทางเรือ	361,238	34.23%	476,479	33.52%	31.90%
เขาพระวิหาร	67,843	6.43%	88,615	6.23%	30.62%
รวม	1,055,202	100.00%	1,421,615	100.00%	34.72%

จากสถิติในปี 2547 นักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางเข้ามาทางสนามบินนานาชาติพนมเปญมีจำนวน 316,748 คนและสนามบินนานาชาติเสียมเรียบจำนวน 309,373 คน เมื่อเปรียบเทียบกับสถิตินักท่องเที่ยวในปี 2546 แล้วพบว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาสนามบินนานาชาติพนมเปญเพิ่มขึ้น 17.46% และที่สนามบินนานาชาติเสียมเรียบเพิ่มขึ้น 66.06%

8.4 ด้านสากลของราชอาณาจักรกัมพูชา

1. ทางอากาศ

ในปัจจุบันสายการบิน 13 สายการบินมายังสนามบินสากลของกัมพูชา รวมสัปดาห์ละ 170 เที่ยวบิน กัมพูชา มีสนามบินสากล 2 แห่ง ได้แก่ สนามบินนานาชาติพนมเปญ และสนามบินนานาชาติเสียมเรียบ ซึ่งสนามบินนานาชาติเสียมเรียบรองรับเที่ยวบินตรงจากประเทศไทย เวียดนาม ลาว สิงคโปร์ จีน และญี่ปุ่น

2. ทางบก

นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าสู่กัมพูชาทางบกผ่านประเทศไทย โดยใช้จุดผ่านแดนถาวรที่อำเภอปอยเปต จามเยียม และโอสะเกียม และทางจุดผ่านแดนถาวรที่เปิดใหม่เมื่อเดือนพฤศจิกายน 2546 ที่ดางอง (Daong) โจม (Chorm) ซึ่งเชื่อมโยงกับช่องสงจาและที่ปรัม (Pram) สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากประเทศเวียดนาม สามารถใช้จุดผ่านแดนถาวรที่บาเวท และพนมดิน (Phnom Den)

3. ทางเรือ

จากประเทศไทยนักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้ามาทางท่าเรือสากลที่กรุงพระสีหนุหรือสีหนุวิลล์และที่จามเยียม

จากประเทศลาวสามารถเดินทางทางเรือมาที่ท่าเรือดงกรอลอ (Dong Kralor) ของกัมพูชา

จากประเทศเวียดนามสามารถเดินทางทางเรือเข้าประเทศกัมพูชาได้ที่ท่าเรือกำซ่านอร์ (Kaam Sam Nor)

8.5 ตลาดนักท่องเที่ยวหลักของกัมพูชา

ตลาดที่สำคัญที่สุดของกัมพูชา 5 อันดับแรกได้แก่ตลาดเกาหลี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และอังกฤษ สำหรับประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 6 ตารางที่ 8.4 เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวจากตลาดหลัก 9 ประเทศสำหรับกัมพูชา

ตารางที่ 8.4

เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวจากตลาดหลัก 9 ประเทศระหว่างปีพ.ศ.2546-2548

ตลาดหลักของกัมพูชา	2546	2547	2548	ส่วนแบ่งปี 2548(%)
เกาหลี	62,271	128,423	216,584	15.27%
ญี่ปุ่น	88,401	118,157	137,849	9.71%
สหรัฐอเมริกา	66,123	94,951	109,419	7.70%
ฝรั่งเศส	45,396	58,076	68,947	4.85%
สหราชอาณาจักร	50,266	64,129	66,631	4.68%
ประเทศไทย	35,718	55,086	63,631	4.48%
จีน	38,664	46,325	59,153	4.16%
ไต้หวัน	37,345	53,041	54,771	3.85%
เวียดนาม	28,610	36,511	49,642	3.49%

8.6 สถิติการเดินทางผ่านจุดผ่านแดนทางบกและทางน้ำของนักท่องเที่ยวเข้ามายังประเทศกัมพูชาในปี 2548

จุดผ่านแดนถาวรที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้มากที่สุดในการเดินทางเข้ามาในประเทศไทยกัมพูชาคือ ด่านปอยเปตซึ่งอยู่ตรงข้ามกับอำเภออรัญประเทศในปี 2548 นักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้าสู่ประเทศกัมพูชาผ่านทางปอยเปตจำนวน 256,881 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 ของนักท่องเที่ยวที่เดินทางทางบกและทางเรือทั้งหมดรวมกัน รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 8.5

ตารางที่ 8.5

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าประเทศกัมพูชาผ่านจุดผ่านแดนถาวรทางบกและทางเรือในปี 2548

จุดผ่านแดนถาวร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ทางบก		
1. Bavet (อำเภอบาเวต)	69,169	16.4
2. Phnom Den (พนมดิน)	2,284	0.5
3. Cham Yeam (จำเียน)	22,222	5.3
4. Poipet (ปอยเปต)	256,881	61.0
5. Prom (ปรม)	8,366	2.0
6. Dong Kralor (ดงกรอล)	6,904	1.6
7. Dung (ดั่ง)	15,662	3.7
8. จุดผ่านแดนอื่นๆ	11,352	2.7
ทางเรือ		
9. Sihanouk Ville (กรุงพระสีหนุ)	1,145	0.3
10. Kaam Samnor (กำซันนอร์)	27,082	6.4
รวมทุกจุดผ่านแดน	421,067	100.0

จุดผ่านแดนทางบกอื่นๆ ซึ่งได้แก่โอสะเหม็ดตรงข้ามกับอำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ และโฆมตรงข้ามกับอำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ มีนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านในปี 2548 ทั้งปีรวมกันประมาณ 11,352 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.7 ของผู้ผ่านแดนทางบกและทางน้ำรวมกัน

8.7 สถิติการเดินทางของนักท่องเที่ยวมายังเสียมเรียบ

ตารางที่ 8.6
เปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเสียมเรียบทางบกและทางอากาศ
ระหว่างปี 2547 และ 2548

2547			2548		
ทางบก (ปอยเปต)	ทางอากาศ (บินตรง)	รวม	ทางบก (ปอยเปต)	ทางอากาศ (บินตรง)	รวม
88,149	309,423	397,572	92,712	376,620	469,332

จากตารางที่ 8.6 นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเสียมเรียบโดยใช้จุดผ่านแดนอรัญประเทศ-ปอยเปต คิดเป็น 22.17% ของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เสียมเรียบในปี 2547 และ 19.75% ในปี 2548 สรุปได้ว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเสียมเรียบส่วนใหญ่นิยมการเดินทางทางอากาศในปี 2548 มีสายการบิน 10 สายการบินมายังเสียมเรียบ สายการบินที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกในการเดินทางทางอากาศมายังเสียมเรียบได้แก่สายการบินเวียตนาม สายการบินบางกอกแอร์เวย์ และสายการบินจิน ตารางที่ 7.7 แสดงจำนวนนักท่องเที่ยวที่ใช้สายการบินทั้ง 10 สายการบินในการเดินทางมายังเสียมเรียบในปี 2548

ตารางที่ 8.7

จำนวนนักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังเสียบเรียบกับสายการบินต่างๆ ในปี 2548

สายการบิน	จำนวนนักท่องเที่ยว
BKK Airways	107,023
VN	178,388
Laos	7,757
Singapore	12,995
Japan	5,041
China	33,143
HK	8,509
MLS	8,062
KMN	2,675
Korean	13,027
รวม (คน)	376,620

8.8 เปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของกัมพูชา

ในปีพ.ศ.2547 ประเทศกัมพูชาได้รับนักท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้นจำนวน 1,052,202 คน ในจำนวนนี้ไปเยือนกรุงเทพมหานคร 494,255 คน คิดเป็นร้อยละ 46.84 ไปเยือนเสียมเรียบ 560,947 คน คิดเป็นร้อยละ 53.16

ในปีพ.ศ.2548 นักท่องเที่ยวไปเยือนประเทศกัมพูชาเพิ่มขึ้นเป็น 1,421,615 คน หรือเพิ่มขึ้นจากปี 2547 ร้อยละ 34.72 แต่ในปีนี้นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนกรุงเทพมหานครและแหล่งท่องเที่ยวอื่นมีอัตราส่วนที่สูงกว่านักท่องเที่ยวที่ไปเยือนเสียมเรียบ รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.8

ตารางที่ 8.8

เปรียบเทียบจำนวนนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวหลักของกัมพูชาระหว่างปี พ.ศ.2547-2548

แหล่งท่องเที่ยว	2547		2548	
	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่ง (%)	จำนวน (คน)	ส่วนแบ่ง (%)
พนมเปญและอื่น	494,255	46.84%	744,806	52.39%
เสียมเรียบ	560,947	53.16%	676,809	47.61%
รวม	1,055,202	100.00%	1,421,615	100.00%

8.9 รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากพนมเปญมายังเสียมเรียบ

นักท่องเที่ยวที่เดินทางมายังจังหวัดเสียมเรียบ จากกรุงพนมเปญส่วนใหญ่จะเดินทางมาทางเครื่องบิน อีกรูปแบบหนึ่งของการเดินทางจากพนมเปญมายังเสียมเรียบ นักท่องเที่ยวจะเดินทางมายังเสียมเรียบโดยทางรถ ระยะทางจากพนมเปญถึงเสียมเรียบเท่ากับ 237 กิโลเมตร นอกจากทางอากาศและทางบกแล้วยังมีนักท่องเที่ยวบางส่วนคือประมาณร้อยละ 18-19 ใช้วิธีการเดินทางโดยทางเรือจากพนมเปญมายังเสียมเรียบ สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวพระตะบอง ซึ่งอยู่ห่างจากกรุงพนมเปญออกไป 246 กิโลเมตร สามารถเดินทางมายังเสียมเรียบทางเรือได้ นักท่องเที่ยวที่เดินทางในลักษณะนี้มีอยู่ประมาณร้อยละ 6 รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.9

ตารางที่ 8.9

รูปแบบการเดินทางจากพนมเปญมายังเสียมเรียบของนักท่องเที่ยวระหว่างปี 2547-2548

รูปแบบการเดินทางจากพนมเปญมายังเสียมเรียบ	2547		2548	
	จำนวน	%	จำนวน	%
ทางเครื่องบิน	83,643	51.2	66,049	48.2
ทางบก	37,872	23.2	38,237	28.0
ทางเรือ	32,334	19.8	24,584	18.0
ทางเรือจากพระตะบอง	9,526	5.8	8,055	5.9
รวม	163,375	100.0	136,925	100.0

นักท่องเที่ยวที่มาเยือนจังหวัดเสียมเรียบส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 55 เดินทางโดยสายการบินซึ่งบินตรงมายังเสียมเรียบในปี 2548 มีสายการบินที่บินตรงมาจากต่างประเทศมายังเสียมเรียบรวม 10 สายการบิน นอกจากการบินตรงมายังเสียมเรียบแล้วนักท่องเที่ยวยังมาเสียมเรียบโดยทางรถยนต์จากจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก-ปอยเปต ซึ่งมีอัตราส่วนที่มากเป็นอันดับที่ 2 รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 8.10

ตารางที่ 8.10

รูปแบบต่างๆ ของการเดินทางมายังจังหวัดเสียมเรียบเปรียบเทียบระหว่างปี 2547-2548

รูปแบบต่างๆ ของการเดินทางมายังจังหวัดเสียมเรียบ	2547		2548	
	จำนวน	%	จำนวน	%
บินตรงจากต่างประเทศ	309,423	55.2	376,620	55.6
ทางบกจากปอยเปต	88,149	15.7	92,712	13.7
บินจากพนมเปญ	83,643	14.9	66,049	9.7
ทางบกจากพนมเปญ	37,872	6.7	38,237	5.6
ทางเรือจากพนมเปญ	32,334	5.7	24,584	3.6
ทางเรือจากพระตะบอง	9,526	1.7	8,055	1.2
จากช่องทางอื่น	-	-	70,552	10.4
รวม	560,947	100.0	676,809	100.0

การเดินทางมายังเสียมเรียบทางเครื่องบินเป็นรูปแบบการเดินทางที่เป็นที่นิยมมากที่สุดเนื่องจากเสียมเรียบเชื่อมโยงทางอากาศกับเมืองหลวงของกลุ่มประเทศอาเซียนที่เป็นตลาดใหญ่และเมืองใหญ่แห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้แก่ กรุงเทพฯ สิงคโปร์ กัวลาลัมเปอร์ ฮานอย โฮจิมินห์ เวียงจันทน์ ฮองกง คุนหมิง ไทเป และเกาซิง นอกจากนี้ยังมีสายการบินภายในประเทศอีก 6 สายที่บินระหว่างพนมเปญกับเสียมเรียบ ตารางที่ 8.11 แสดงชื่อสายการบินและเมืองต้นทางที่มีเที่ยวบินตรงมายังเสียมเรียบ

ตารางที่ 8.11

เมืองต้นทางที่มีสายการบินบินตรงมายังเสียมเรียบและระยะเวลาการบิน

เมืองต้นทาง	สายการบิน	ระยะเวลาการบิน
กรุงเทพฯ (BKK)	Siem Reap Airlines Bangkok Airways	1 ชั่วโมง
สิงคโปร์ (SIN)	Silk Air	1 ชั่วโมง 10 นาที
โฮจิมินห์ (HO Chi Minh)	Royal khmer Airlines Vietnam Airlines Siem Reap Airwaysr	1 ชั่วโมง 15 นาที
ฮานอย (HAN)	Vietnam Airlines Royal khmer Airlines	2 ชั่วโมง
เวียงจันทน์ (VTE)	Lao Aviation	2 ชั่วโมง 35 นาที
กัวลาลัมเปอร์ (KOL)	Malaysia Airlines	
ฮ่องกง (HKG)	President Airlines Siem Reap Airways International	
คุนหมิง (KMG)	China Eastern Yunnan Airlines	
ไทเป (TPE)	Far Eastern Airstreams	
เกาซิง (KHH)	Far Eastern Air Transport	

การเดินทางทางบกจากอรัญประเทศ-ปอยเปตมายังเสียมเรียบเป็นอีกเส้นทางหนึ่งที่นักท่องเที่ยวนิยมใช้มากเป็นอันดับ 2 รองจากการเดินทางทางเครื่องบิน จากตารางที่ 7.10 ในปี พ.ศ.2547 มีผู้เดินทางจากอรัญประเทศ-ปอยเปตสู่เสียมเรียบจำนวน 88,149 คนคิดเป็นร้อยละ 15.7 และในปี 2548 เพิ่มขึ้นเป็น 92,712 คน (ร้อยละ 13.7) และเป็นที่น่าสังเกตว่ามีผู้เดินทางจากช่องทางอื่นเพิ่มขึ้นซึ่งคาดว่าจะเป็นการเดินทางทางบกจากจุดผ่านแดนอื่นๆ เช่น ช่องจอม-โกลสะเหมีด จังหวัดสุรินทร์ และช่องสะงา-โจอม จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งการเดินทางสู่เสียมเรียบทางช่องสะงา-โจอมนี้ มีระยะทางที่สั้นที่สุดเพียง 148 กิโลเมตรเท่านั้น ตารางที่ 8.12 แสดงรายละเอียดระยะทางจากจุดผ่านแดนถาวรต่างๆ ระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา

ตารางที่ 8.12

จุดผ่านแดนถาวรระหว่างประเทศไทยและกัมพูชาทั้งหมดและระยะทางไปถึงเมืองสำคัญอื่นๆ

จุดผ่านแดนถาวรกัมพูชาไทย	ไปถึงเมือง	ระยะทาง (กิโลเมตร)
ปอยเปต (จังหวัดบันเตียเมียนเจย) – บ้านคลองลึก (จังหวัดสระแก้ว)	บันเตียเมียนเจย พนมเปญ เสียมเรียบ	55 411 160
จามเยียม (จังหวัดเกาะกง) – หาดเล็ก (จังหวัดตราด)	เกาะกง พนมเปญ	4 275
โกลสะเหมีด (จังหวัดอุดรมีชัย) – ช่องจอม (จังหวัดสุรินทร์)	อุดรมีชัย เสียมเรียบ	44 175
ปรัม (จังหวัดกรงไพลิน) – บ้านผักกาด (จังหวัดจันทบุรี)	กรงไพลิน พระตะบอง พนมเปญ	20 102 391
ดาวอง (กัมเรียง-พระตะบอง) – บ้านแหลม (จังหวัดจันทบุรี)	พระตะบอง พนมเปญ	100 390
โจอม/จอม (อันลองเวง จังหวัดอุดรมีชัย) ช่องสะงา (จังหวัดศรีสะเกษ)	อุดรมีชัย เสียมเรียบ	83 148
พระวิหาร (จังหวัดพระวิหาร) เขามออีแดง (จังหวัดศรีสะเกษ)	พระวิหาร พนมเปญ	115 409

8.10 รูปแบบการเดินทาง คุณลักษณะของนักท่องเที่ยว และพฤติกรรมการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในจังหวัดเชียงใหม่

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติทั้งชาวเอเชียและยุโรป ณ แหล่งท่องเที่ยวที่นครวัด ระหว่างวันที่ 14-18 พฤศจิกายน 2549 โดยใช้แบบสอบถามซึ่งจัดทำขึ้นเป็นภาษาอังกฤษ ภาษาญี่ปุ่น และ ภาษาเกาหลี ได้คัดเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ที่สุดไว้ 226 ชุด คุณลักษณะต่างๆ ของกลุ่มตัวอย่าง แสดงอยู่ในตารางที่ 8.13

ตารางที่ 8.13

คุณลักษณะต่างๆ ของนักท่องเที่ยว

เพศ	จำนวน	%
ชาย	138	55.0
หญิง	113	45.0
รวม	251	100.0

ถิ่นพำนักถาวร	จำนวน	%
เอเชียตะวันออก (เกาหลี ญี่ปุ่น ฯลฯ)	70	28.6
กลุ่มประเทศอาเซียน	18	7.3
ยุโรป	111	45.3
อเมริกาเหนือ	20	8.2
โอเชียเนีย	17	6.9
ตะวันออกกลาง	4	1.6
แอฟริกา อเมริกาใต้	5	2.0
รวม	245	100.0

กลุ่มอายุ	จำนวน	%
24 ปี และต่ำกว่า	37	14.3
25-34	99	38.4
35-44	54	20.9
45-54	38	14.7
55 ปีขึ้นไป	30	11.6
รวม	258	100.0

อาชีพ	จำนวน	%
ไม่ได้ประกอบอาชีพ (นักศึกษา แม่บ้าน บำนาญ)	56	22.3
ทำงานใช้ฝีมือ / กึ่งฝีมือ	49	19.5
เกษตรกร	16	6.4
ผู้จัดการ ธุรกิจส่วนตัว	27	10.8
นักวิชาชีพชั้นสูง นักบริหาร	103	41.0
รวม	251	100.0

ระดับการศึกษา	จำนวน	%
มัธยมศึกษา/อาชีวศึกษา	64	24.7
ปริญญาตรี	111	42.9
สูงกว่าปริญญาตรี	84	32.4
รวม	259	100.0

จำนวนครั้งที่เดินทางมากรุงเทพฯ	จำนวน	%
ครั้งแรก	214	82.3
ครั้งที่ 2	31	11.9
มากกว่า 2 ครั้ง	15	5.8
รวม	260	100.0

8.11 คุณลักษณะต่างๆ ของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเลียมเรียบ

จากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยว 251 คน ซึ่งทำการสัมภาษณ์ระหว่างวันที่ 14-18 พฤศจิกายน 2549 พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่หรือร้อยละ 55 เป็นนักท่องเที่ยวเพศชาย และอีกร้อยละ 45.0 เป็นนักท่องเที่ยวเพศหญิงซึ่งสอดคล้องกับสถิตินักท่องเที่ยวในรายงานประจำปี สถิติทางการท่องเที่ยว ปี 2005 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาที่รายงานว่า ในจังหวัดเลียมเรียบในปี 2005 มีนักท่องเที่ยวเพศชายร้อยละ 51.42 นักท่องเที่ยวเพศหญิง 48.58

ในด้านของภูมิภาคที่เป็นถิ่นพำนักถาวรของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวในเลียมเรียบส่วนใหญ่หรือร้อยละ 45.3 มาจากทวีปยุโรป อันดับ 2 (ร้อยละ 35.5) เป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกและโอเชียเนียรวมกัน อันดับ 3 (ร้อยละ 8.2) เป็นนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือ อันดับ 4 (ร้อยละ 7.3) เป็นนักท่องเที่ยวจากกลุ่มประเทศอาเซียน อันดับ 5 (ร้อยละ 2.0) เป็นนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลาง แอฟริกาและอเมริกาใต้รวมกัน ซึ่งส่วนแบ่งตลาดที่ได้จากการสำรวจนี้แตกต่างจากสถิติปี 2547 ของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาซึ่งได้รายงานว่านักท่องเที่ยวที่เข้าไปเที่ยวประเทศกัมพูชาในปี 2547 มาจากภูมิภาคต่างๆ ดังที่แสดงไว้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 8.14

สัดส่วนภูมิภาคของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวกัมพูชาในปี 2547

ภูมิภาค	จำนวน	ร้อยละ
เอเชียตะวันออก + โอเชียเนีย	413,000	39.13
ยุโรป	242,811	23.01
กลุ่มประเทศอาเซียน	183,362	17.37
อเมริกา	122,169	11.57
พระวิหาร	67,843	6.42
แอฟริกาและตะวันออกกลาง	26,017	2.46
รวม	1,055,202	100.00

ที่มา: สถิติการท่องเที่ยวกัมพูชาปี 2004

ความแตกต่างดังกล่าวเกิดจากข้อจำกัดทางด้านภาษาและวัฒนธรรมของนักท่องเที่ยวจากสถิติของทางราชการกัมพูชานักท่องเที่ยวที่ไปเยือนกัมพูชาส่วนใหญ่มาจากเอเชียตะวันตก ซึ่งได้แก่ เกาหลี จีน ญี่ปุ่น ไต้หวันฮ่องกง เกาหลีใต้ ประกอบขึ้นเป็นนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ที่สุด รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวจากญี่ปุ่น ไต้หวัน และสาธารณรัฐประชาชนจีนตามลำดับ คณะผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นภาษาเกาหลี และภาษาญี่ปุ่น แต่ประสบกับปัญหาในการเข้าถึงตัวนักท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายทั้งเกาหลีและญี่ปุ่น เนื่องจากคณะผู้วิจัยไม่สามารถอธิบายจุดประสงค์ของการวิจัยและแนะนำเป็นภาษาทั้งสองได้ ประกอบกับความหวาดระแวงในการที่จะมีปฏิสัมพันธ์กับคนแปลกหน้าและถ้าหากกับคณะทัวร์ ผู้ที่เป็นหัวหน้าทัวร์มักจะไม่นุญาตให้ผู้วิจัยได้เข้าไปทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวได้ จึงทำให้คณะผู้วิจัยได้สัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจากเกาหลีและญี่ปุ่นรวมทั้งชาวจีนรวมกันได้ประมาณ 70 ราย ซึ่งมากเป็นอันดับ 2 รองลงมาจากนักท่องเที่ยวชาวยุโรป ซึ่งตามสถิติจริงแล้วมีจำนวนมากเป็นอันดับ 2 รองลงมาจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก ทั้งนี้เนื่องจากคณะผู้วิจัยไม่มีปัญหาในการสื่อสารกับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคนี้ เพราะส่วนใหญ่สามารถเข้าใจภาษาอังกฤษและสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ดี จึงทำให้สัดส่วนภูมิภาคต้นกำเนิดของนักท่องเที่ยวจึงเป็นไปตามที่แสดงไว้ในตารางที่ 1

นักท่องเที่ยวที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอายุ 25-34 ปี (ร้อยละ 38.4) รองลงมาอยู่ในกลุ่มอายุ 35-44 ปี (ร้อยละ 20.9) แต่สัดส่วนกลุ่มอายุของผู้ที่ตอบแบบสอบถามนี้ไม่ได้สะท้อนให้เห็นถึงโครงสร้างของกลุ่มอายุของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนจังหวัดเสียมเรียบในปี 2548 เพราะสถิติของกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งกัมพูชาได้รายงานในปี 2548 นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนเสียมเรียบที่อยู่ในช่วงอายุไม่เกิน 24 ปี มีร้อยละ 30.60 กลุ่มอายุ 25-44 ปีมีร้อยละ 22.37 และกลุ่มอายุตั้งแต่ 45 ปีขึ้นไปมีร้อยละ 47.60

จากตารางที่ 8.13 แสดงให้เห็นว่าผู้ที่สนใจไปเที่ยวจังหวัดเสียมเรียบส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักวิชาชีพชั้นสูงและนักบริหาร (ร้อยละ 41.0) รองลงมาเป็นกลุ่มที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพเช่น นักศึกษา แม่บ้าน และผู้ที่เกษียณอายุไปแล้ว ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 22.3 นอกจากนั้นเป็นผู้ที่ทำงานใช้ฝีมือหรือกึ่งฝีมือ คิดเป็นร้อยละ 19.5 เป็นผู้ที่ทำงานทางด้านธุรกิจเช่น ผู้จัดการหรือธุรกิจส่วนตัวร้อยละ 10.8 ส่วนเกษตรกรเช่น ทำนา ทำสวน เลี้ยงสัตว์ มีอยู่ร้อยละ 6.4 นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนเสียมเรียบ ส่วนใหญ่คือประมาณ 3 ใน 4 มีการศึกษาตั้งแต่ระดับปริญญาตรีขึ้นไปหรือสูงกว่าประมาณ 1 ใน 4 สำเร็จการศึกษาระดับสูงที่สุดชั้นมัธยมศึกษาหรืออาชีวศึกษา

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ร้อยละ 82.3) เป็นผู้ที่มาเยือนกัมพูชาเป็นครั้งแรกประมาณร้อยละ 12 มาเยือนเป็นครั้งที่สองและประมาณร้อยละ 6 มาเยือนเป็นครั้งที่สามขึ้นไป ทั้งนี้สอดคล้องกับสถิติของกระทรวงการท่องเที่ยวของกัมพูชาที่ได้มีรายงานไว้ว่าในปี 2548 มีผู้ที่มาเยือนกัมพูชาเป็นครั้งแรกคิดเป็นร้อยละ 89.0 และผู้ที่มาเยือนซ้ำคิดเป็นร้อยละ 11.00

8.12 รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบ

นักเดินทางส่วนใหญ่หรือประมาณ 3 ใน 4 ของนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบทั้งหมดจัดการเดินทางด้วยตัวเองหรือ FIT (Foreign Independent Traveller) อีกประมาณ 1 ใน 4 เดินทางมาพร้อมกับคณะทัวร์ ทั้งนี้ สัดส่วนของลักษณะการเดินทางที่สำรวจได้มีความแตกต่างจากสถิติที่กระทรวงการท่องเที่ยวของกัมพูชา นำเสนอเอาไว้ว่านักท่องเที่ยวในเลียมเรียบกว่าครึ่งหนึ่ง หรือประมาณร้อยละ 51.58 เดินทางมาพร้อมกับคณะทัวร์ (Group Tour) อีกร้อยละ 48.42 จัดการเดินทางด้วยตัวเองหรือ FIT ความแตกต่างนี้อาจจะเกิดจากว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางด้วยตัวเองมีอิสระในการที่จะพูดคุยหรือให้สัมภาษณ์กับคนในท้องถิ่น (รวมถึงนักวิจัย) มากกว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางมาพร้อมกับคณะทัวร์ซึ่งจะต้องใช้เวลาในการท่องเที่ยวและต้องติดตามกลุ่มทัวร์ให้ทัน จึงมีเวลาที่จะให้สัมภาษณ์และตอบแบบสอบถามน้อยกว่า ตารางที่ 8.15 แสดงให้เห็นถึงการจำแนกลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชาจากการสำรวจของกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาเปรียบเทียบระหว่างปี 2547-2548 ตารางที่ 8.16 แสดงให้เห็นถึงอัตราส่วนร้อยละของรูปแบบของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเลียมเรียบ จากการสำรวจระหว่างวันที่ 14-18 พฤศจิกายน 2549

ตารางที่ 8.15

รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชาระหว่างปี 2547-2548

รูปแบบการเดินทาง	2547		2548	
	พนมเปญ	เลียมเรียบ	พนมเปญ	เลียมเรียบ
กรุ๊ปทัวร์	22.9	48.85	51.27	51.58
จัดการเดินทางเอง	77.91	51.15	48.73	48.42
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : The Cambodian Tourism Report 2005, p 32

ในด้านของจำนวนวันพักเฉลี่ยในประเทศกัมพูชาจากการสำรวจในครั้งนี้พบว่าในภาพรวมของนักท่องเที่ยวจะพักอยู่ในประเทศกัมพูชา 8.76 วัน ส่วนในจังหวัดเสียมเรียบนักท่องเที่ยวจะพักอยู่โดยเฉลี่ยประมาณ 4.57 วัน ดังรายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.17 และตารางที่ 8.18 ทั้งนี้ข้อที่ได้จากการสำรวจครั้งนี้ค่อนข้างจะแตกต่างจากสถิติของกระทรวงการท่องเที่ยวแห่งกัมพูชา ซึ่งได้รายงานเอาไว้ว่าจำนวนวันพักเฉลี่ยในเสียมเรียบของนักท่องเที่ยวที่เดินทางกับกรุ๊ปทัวร์เป็น 3.52 วัน และสำหรับนักท่องเที่ยวที่จัดการเดินทางด้วยตัวเอง (FIT) เป็น 3.98 วัน หรือโดยเฉลี่ยจำนวนวันพักในเสียมเรียบของนักท่องเที่ยวทั้งหมดในปี 2548 เท่ากับ 3.75 วัน

ตารางที่ 8.16

รูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวในประเทศกัมพูชา

ลักษณะการเดินทาง	จำนวน	%
เดินทางโดยอิสระ	183	75.0
เดินทางกับคณะทัวร์	61	25.0
รวม	244	100.00

ตารางที่ 8.17

จำนวนวันพักเฉลี่ยในกัมพูชาของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ

ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	วันพักเฉลี่ย	S.D.
เอเชียตะวันออก (ญี่ปุ่น เกาหลี จีน)	68	9.70	18.79
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (สิงคโปร์ มาเลเซีย)	18	5.61	2.37
ยุโรป	111	8.91	6.84
อเมริกาเหนือ	20	6.60	4.91
โอเชียเนีย	17	6.70	6.41
ตะวันออกกลาง	4	25.25	9.50
แอฟริกา + อเมริกาใต้	5	6.20	3.56
รวมเฉลี่ย	243	8.76	11.46

ตารางที่ 8.18

จำนวนวันพักเฉลี่ยในสัปดาห์ของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ

ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว	จำนวน (คน)	วันพักเฉลี่ย	S.D.
เอเชียตะวันออก (เกาหลี ญี่ปุ่น ไต้หวัน ฯลฯ)	69	6.36	11.02
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (มาเลเซีย สิงคโปร์)	18	4.11	1.99
ยุโรป (อังกฤษ ฝรั่งเศส เยอรมัน ฯลฯ)	111	3.82	1.52
อเมริกาเหนือ (สหรัฐ แคนาดา)	20	4.05	1.60
โอเชียเนีย (ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์)	17	3.76	1.67
ตะวันออกกลาง	4	4.25	1.50
แอฟริกา + อเมริกาใต้	5	3.40	1.14
รวม	244	4.57	6.08

8.13 การเดินทางเข้าสู่จังหวัดเสียมเรียบ

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ (ประมาณร้อยละ 48) เดินทางเข้าสู่จังหวัดเสียมเรียบโดยการบินตรงจากท่าอากาศยานในต่างประเทศสู่เสียมเรียบ ส่วนช่องทางอื่นที่ได้รับความนิยมรองลงมาคือการเดินทางทางบกผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ-ปอยเปต เข้าสู่เสียมเรียบซึ่งมีนักท่องเที่ยวเดินทางทางช่องทางนี้คิดเป็นร้อยละ 20.3 ช่องทางที่ 3 ที่นิยมกันคือทางเครื่องบินจากกรุงเทพมหานคร และเมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่าไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญในระหว่างนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ นั่นก็คือนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จากทุกภูมิภาคนิยมเดินทางทางเครื่องบินจากภูมิภาคของตนมุ่งสู่เสียมเรียบโดยตรง โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเช่น ญี่ปุ่น เกาหลี จีน ฯลฯ และนักท่องเที่ยวจากมาเลเซีย สิงคโปร์ ประมาณร้อยละ 59 เดินทางทางเครื่องบินมุ่งสู่เสียมเรียบ รวมถึงนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือและโอเชียเนียด้วย สำหรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรป พบว่าอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่เดินทางโดยการบินตรงมายังเสียมเรียบมีต่ำกว่านักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นคือมีอยู่ร้อยละ 40.0

การเดินทางมาจากประเทศไทยผ่านด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ-ปอยเปต ซึ่งได้รับความนิยมเป็นอันดับ 2 นั้นพบว่านักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรปในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่านักท่องเที่ยวจากเอเชียและโอเชียเนีย รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.19

ตารางที่ 8.19

เส้นทางการเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

เส้นทางเข้าสู่เสียมเรียบ	ภูมิภาคนักท่องเที่ยว							
	เอเชียตะวันออก %	เอเชียอื่นๆ %	ยุโรป %	อเมริกาเหนือ %	โอเชียเนีย %	ตะวันออกกลาง %	แอฟริกา %	รวม %
บินตรงจากต่างประเทศ	58.8	58.8	40.0	55.0	52.9	-	40.0	48.1
ทางบกมาจากอรัญประเทศ	17.6	5.9	21.8	25.0	11.8	75.0	40.0	20.3
บินจากพนมเปญ	14.7	11.8	5.5	5.0	11.8	-	-	8.7
ทางบกจากพนมเปญ	5.9	5.9	18.2	10.0	17.6	25.0	20.0	13.3
ทางเรือจากพระตะบอง	-	11.8	10.0	-	5.9	-	-	5.8
จากช่องทางอื่นๆ	2.9	5.9	4.5	5.0	-	-	-	3.7
รวม (คน)	68	17	110	20	17	4	5	241

นอกจากนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคจะนิยมการบินตรงจากต่างประเทศสู่เสียมเรียบแล้ว นักท่องเที่ยวที่เดินทางกับคณะทัวร์(แพคเกจทัวร์) ส่วนใหญ่ก็นิยมเดินทางด้วยการบินตรงสู่เสียมเรียบ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 8.20 ว่าร้อยละ 59 ของนักท่องเที่ยวกับคณะทัวร์จะเดินทางด้วยวิธีนี้ ส่วนนักเดินทางแบบ FIT หรือผู้ที่จัดการเดินทางด้วยตัวเองจะมีอัตราส่วนร้อยละของผู้บินตรงต่ำกว่า นักท่องเที่ยวแบบกรุ๊ปทัวร์ และจะมีอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่เลือกเดินทางทางบกสู่เสียมเรียบจากปอยเปตและจากพนมเปญคิดเป็นอัตราส่วนร้อยละที่ใกล้เคียงกัน คือประมาณร้อยละ 19.0 กลุ่มที่เดินทางแบบกรุ๊ปทัวร์ใช้การเดินทางทางบกผ่านอรัญประเทศ-ปอยเปตมากพอๆ กับนักเดินทางโดยอิสระ (FIT) การเดินทางทางช่องทางนี้เป็นที่นิยมมากเป็นอันดับ 2 รองจากการบินตรงจากต่างประเทศ วิธีการเดินทางที่ได้รับความนิยมจากกรุ๊ปทัวร์มากเป็นอันดับ 3 คือ การบินจากพนมเปญสู่เสียมเรียบ ดูรายละเอียดในตารางที่ 8.20

ตารางที่ 8.20

เส้นทางการเดินทางเข้าสู่เลียมเรียบ จำแนกตามลักษณะการเดินทาง

เส้นทางเข้าสู่เลียมเรียบ	ลักษณะการเดินทาง		
	เดินทางโดยอิสระ	แพคเกจทัวร์	รวม
บินตรงจากต่างประเทศ	45.9	59.3	49.2
ทางบกจากอรัญประเทศ	19.1	18.6	19.0
บินจากพนมเปญ	8.2	11.9	9.1
ทางบกจากพนมเปญ	18.6	-	14.0
ทางเรือจากพระตะบอง	6.0	3.4	5.4
จากช่องทางอื่นๆ	2.2	6.8	3.3
จำนวน (คน)	183	59	242

๗

นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนประเทศไทยก่อนที่จะมาเลียมเรียบส่วนใหญ่จะเดินทางเข้าสู่เลียมเรียบโดยเครื่องบิน (ร้อยละ 46.2) รองลงมาจะเดินทางทางบกผ่านอรัญประเทศ-ปอยเปตเข้าสู่เลียมเรียบ (ร้อยละ 34.8) นอกจากนั้นใช้วิธีการเดินทางโดยเส้นทางอื่นเช่น บินไปพนมเปญแล้วที่ขบวนพญาก่อนเดินทางต่อไปยังเลียมเรียบด้วยรถหรือทางเครื่องบิน การเดินทางทางเส้นทางอื่นๆ มีรวมกันประมาณร้อยละ 20 จึงสรุปได้ว่าการเดินทางจากประเทศไทยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เลือกเดินทางไปเลียมเรียบทางเครื่องบินและการเดินทางทางบกผ่านอรัญประเทศ-ปอยเปต เป็นที่นิยมรองลงมาการเดินทางเข้าสู่เลียมเรียบผ่านทางช่องทางอื่นๆ เช่น ช่องจอม หรือช่องสะง่าเชื่อว่ามีเป็นจำนวนที่น้อยมาก รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.21

ตารางที่ 8.21

การเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบของนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนประเทศไทยมาก่อน

เส้นทางเข้าสู่เสียมเรียบ	จำนวน	ร้อยละ
บินตรงจากต่างประเทศ	61	46.2
ทางรถจากอรัญประเทศ	46	34.8
บินจากพนมเปญ	3	2.3
ทางรถจากพนมเปญ	17	12.9
ทางเรือจากพระตะบอง	4	3.0
จากช่องทางอื่นๆ	1	0.8
รวม	132	100.0

เส้นทางการเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบของนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ตามกลุ่มของอาชีพของนักท่องเที่ยวจากตารางที่ 8.22 จะเห็นได้ว่าถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวทุกกลุ่มอาชีพส่วนใหญ่จะมาเสียมเรียบด้วยการบินตรงมาจากสนามบินจากต่างประเทศ แต่ก็มีความแตกต่างกันในสัดส่วนของผู้เดินทางแบบนี้ตามแต่ละกลุ่มอาชีพ กล่าวคือ กลุ่มที่มีอาชีพเป็นนักวิชาชีพ เช่น แพทย์ วิศวกร ทนายความ นักบริหาร และอื่นๆ ซึ่งจัดว่าเป็นกลุ่มที่มีฐานะดีจะมีอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่เดินทางมาเสียมเรียบทางเครื่องบินสูงกว่ากลุ่มที่ไม่ได้ประกอบอาชีพเช่น นักศึกษาผู้ที่อยู่ในกลุ่มนี้มีอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่เดินทางมาจาสกปอยเปตในอัตราส่วนร้อยละที่สูงกว่ากลุ่มนักวิชาชีพ (ร้อยละ 36 ต่อร้อยละ 14) สรุปได้ว่าผู้มีฐานะดีจะเลือกการเดินทางทางเครื่องบินมากกว่า ส่วนผู้ที่มีรายได้น้อยหรือไม่ได้ประกอบอาชีพจะนิยมเดินทางทางบกซึ่งมีราคาประหยัดในอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกับผู้เลือกเดินทางด้วยการบิน (ร้อยละ 36 ต่อร้อยละ 41)

ตารางที่ 8.22

เส้นทางการเดินทางเข้าสู่เลียมเรียบ จำแนกตามอาชีพของนักท่องเที่ยว

เส้นทางเข้าสู่เลียมเรียบ	อาชีพของนักท่องเที่ยว					
	ไม่ประกอบอาชีพ	ช่างฝีมือ	เกษตรกร	ผู้จัดการ	นักวิชาชีพ	รวม
	%	%	%	%	%	%
บินตรงจากต่างประเทศ	41.1	60.0	50.0	42.3	53.0	48.8
ทางบกมาจากอรัญ	35.7	25.0	12.5	11.5	13.7	20.6
บินจากพนมเปญ	1.8	-	-	19.2	15.7	8.9
ทางบกจากพนมเปญ	12.5	18.8	18.8	15.4	10.8	13.7
ทางเรือจากพระตะบอง	7.1	4.2	6.3	3.8	3.9	4.8
จากช่องทางอื่นๆ	1.8	2.1	12.5	7.7	2.9	3.6
จำนวน (คน)	56	48	16	26	102	248

8.14 เส้นทางการเดินทางออกจากเลียมเรียบ

ในการเดินทางออกจากเลียมเรียบนักท่องเที่ยวเดินทางออกไปทางช่องทางหลัก 2 ช่องทาง คือ โดยการบินออกจากเลียมเรียบสู่กรุงเทพฯ หรือเมืองอื่นๆ ในภูมิภาคเอเชีย ช่องทางที่ 2 ที่ได้รับความนิยมรองลงมาคือการเดินทางด้วยรถตู้ไปเขต และเข้าสู่ประเทศไทยทางอำเภออรัญประเทศ นักท่องเที่ยวประเภทเดินทางโดยอิสระ (FIT) นิยมการเดินทางด้วยการบินไปต่อเครื่องบินที่พนมเปญมากที่สุด (ร้อยละ 27) อีกร้อยละ 24 บินออกจากเลียมเรียบสู่กรุงเทพฯ อีกร้อยละ 24 บินออกจากเลียมเรียบสู่เมืองอื่นๆ ในต่างประเทศนักเดินทางประเภท FIT ที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยผ่านทางอรัญประเทศจะมีเพียงร้อยละ 14 และส่วนที่จะเดินทางกลับทางสุรินทร์และศรีสะเกษผ่านเมืองอันลองเวมมีเพียงร้อยละ 1.1 เท่านั้น สำหรับนักเดินทางที่เดินทางกับคณะทัวร์ ส่วนใหญ่จะบินออกจากเลียมเรียบสู่กรุงเทพฯ (ร้อยละ 32) รองลงมาเป็นการบินไปขึ้นเครื่องบินออกจากพนมเปญและบินออกจากเลียมเรียบสู่เมืองอื่นๆ ในต่างประเทศในอัตราส่วนร้อยละที่เท่ากันคือ ร้อยละ 23 คณะทัวร์ ที่จะเดินทางกลับทางไปเขตสู่อรัญประเทศมีอัตราส่วนร้อยละ 10.5 รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.23

ตารางที่ 8.23

เส้นทางการเดินทางออกจากเลียมเรียบ จำแนกตามลักษณะการเดินทาง

เส้นทางการเดินทางออกจากเลียมเรียบ	ลักษณะการเดินทาง		
	เดินทางโดยอิสระ (FIT)	แพคเกจทัวร์	รวม
ทางบกเข้าไทยที่รัฐประเทศ	14.0	10.5	13.2
ทางบกเข้าไทยผ่านอันลองเวง	1.1	5.3	2.1
ไปพนมเปญเพื่อต่อเครื่องบิน	27.0	22.8	26.0
บินไปกรุงเทพฯ	24.2	31.6	26.0
บินไปยังที่อื่นๆในต่างประเทศ	24.2	22.8	23.8
ทางบกไปยังจังหวัดอื่นๆ	9.6	7.0	8.9
จำนวน (คน)	178	57	235

Sig .366

นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคต่างๆ เลือกเส้นทางออกจากเลียมเรียบในลักษณะที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก เช่น เกาหลี ญี่ปุ่นส่วนใหญ่หรือร้อยละ 40.6 จะบินต่อมายัง กรุงเทพฯ ส่วนนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียอื่นๆ ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 50 จะบินออกจากเลียมเรียบ ไปสู่เมืองอื่นๆ ซึ่งเชื่อว่าจะบินกลับไปยังประเทศของตน สำหรับนักท่องเที่ยวชาวยุโรปส่วนใหญ่จะเดินทางไปยังพนมเปญและบินออกจากพนมเปญต่อไป (ร้อยละ 30) ในขณะที่นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอเมริกาเหนือส่วนใหญ่หรือร้อยละ 30 จะเดินทางทางบกกลับเข้าสู่รัฐประเทศ นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคโอเชียเนียส่วนใหญ่หรือร้อยละ 35.3 จะบินออกจากเลียมเรียบสู่กรุงเทพฯ รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.24

ตารางที่ 8.24

เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบของนักท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิภาค

เส้นทางออกจากเสียมเรียบ	ภูมิภาคนักท่องเที่ยว							
	เอเชียตะวันออก	เอเชียอื่นๆ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	ตะวันออกกลาง	แอฟริกา	รวม
	%	%	%	%	%	%	%	%
เดินทางทางบกกลับรัฐประเทศ	4.7	11.1	19.8	30.0	5.9	-	-	14.2
เดินทางทางรถไฟออกอันลวงเวง	3.1	-	1.9	-	-	-	-	1.7
เดินทางไปขึ้นเครื่องบินที่พนมเปญ	26.6	5.6	30.2	25.0	11.8	33.3	20.0	25.3
บินไปกรุงเทพฯ	40.6	27.8	19.8	20.0	35.3	-	-	26.6
บินไปยังประเทศอื่นๆ	18.8	50.0	18.9	20.0	23.5	-	80.0	22.7
นั่งรถออกไปยังที่อื่นๆ	6.3	5.6	9.4	5.0	23.5	66.7	-	9.4
จำนวน (คน)	64	18	106	20	3	3	5	233

Sig . 001

เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบมีความแตกต่างกันไปตามกลุ่มอาชีพของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่เป็นนักศึกษาหรือผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพส่วนใหญ่หรือร้อยละ 38 จะเดินทางต่อไปยังพนมเปญเพื่อบินออกจากกัมพูชา รองลงมาจากการเดินทางทางอากาศกลุ่มนักศึกษาจะเลือกการเดินทางด้วยรถไฟไปยังปอยเปตเพื่อเข้าสู่ประเทศไทย (ร้อยละ 18) ส่วนผู้มีอาชีพเป็นเกษตรกรส่วนใหญ่ (ร้อยละ 47) จะบินออกจากเสียมเรียบไปกรุงเทพฯ เช่นเดียวกับผู้มีอาชีพเป็นช่างฝีมือและกึ่งฝีมือส่วนใหญ่ (ร้อยละ 27) จะบินไปกรุงเทพฯ อีกร้อยละ 23 จะบินออกจากพนมเปญ อีกร้อยละ 21 เดินทางด้วยรถไฟไปยังปอยเปต ผู้ที่เป็นนักวิชาชีพส่วนใหญ่ (ร้อยละ 37) จะบินออกจากเสียมเรียบไปยังเมืองอื่นๆ ในต่างประเทศ รองลงมาจะบินออกจากพนมเปญหรือไม่ก็บินตรงจากกรุงเทพฯ รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 8.25

ตารางที่ 8.25

เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบ จำแนกตามกลุ่มอาชีพของนักท่องเที่ยว

เส้นทางออกจากเสียมเรียบ	อาชีพของนักท่องเที่ยว					
	ไม่ประกอบอาชีพ	ช่างฝีมือ	เกษตรกร	ผู้จัดการ	นักวิชาชีพ	รวม
	%	%	%	%	%	%
ทางบกเข้าไทยที่รัฐประเทศ	18.2	20.8	13.3	4.8	10.0	13.8
ทางบกเข้าไทยผ่านอันลองเวง	1.8	2.1	-	4.8	1.0	1.7
ไปพนมเปญเพื่อต่อเครื่องบิน	38.2	22.9	6.7	28.6	24.0	26.4
บินไปกรุงเทพฯ	14.5	27.1	46.7	52.4	22.0	25.5
บินไปยังที่อื่นในต่างประเทศ	12.7	16.7	13.3	9.5	37.0	23.4
ทางบกไปยังจังหวัดอื่นๆ	14.5	10.4	20.0	-	6.0	9.2
จำนวน (คน)	55	48	15	21	100	239

Sig . 001

เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบที่นักท่องเที่ยวเลือก ยังมีความสัมพันธ์กับตัวแปรในด้านเส้นทางที่นักท่องเที่ยวใช้ในการเดินทางเข้ามายังเสียมเรียบ นักท่องเที่ยวที่เข้าเสียมเรียบโดยการบินตรงเข้ามายังเสียมเรียบจากสนามบินอื่นๆ ในต่างประเทศ ซึ่งรวมถึงสนามบินของไทยด้วย ส่วนใหญ่เมื่อนักท่องเที่ยวเหล่านี้เดินทางออกจากเสียมเรียบก็จะบินไปยังสนามบินเดิมในต่างประเทศหรือมีจะนั้นก็บินต่อไปยังกรุงเทพฯ หรือไม่ก็เดินทางต่อไปยังสนามบินพนมเปญ ดูรายละเอียดในตารางที่ 13 ส่วนผู้ที่เข้ามาเสียมเรียบโดยทางรถจากอรัญประเทศ-ปอยเปต ส่วนใหญ่หรือร้อยละ 29 เมื่อออกจากเสียมเรียบก็จะเดินทางกลับทางเส้นทางเดิมสู่ปอยเปต-อรัญประเทศ นอกจากนั้นอีกร้อยละ 19.6 จะบินกลับกรุงเทพฯ และอีกร้อยละ 19.6 จะเดินทางไปขึ้นเครื่องบินที่พนมเปญ และอีกร้อยละ 23.5 จะเดินทางต่อไปยังเมืองอื่นทางรถสำหรับผู้เข้าเสียมเรียบโดยการบินมาจากพนมเปญส่วนใหญ่จะออกจากเสียมเรียบ โดยกลับไปยังพนมเปญเพื่อเดินทางออกไปทางอากาศ หรือมีจะนั้นก็บินจากเสียมเรียบออกไปยังประเทศอื่น สำหรับผู้ที่เดินทางมาเสียมเรียบเข้าสู่ประเทศโดยทางรถส่วนใหญ่หรือร้อยละ 34 จะเดินทางออกจากเสียมเรียบเข้าสู่ประเทศไทยทางด้านปอยเปต-อรัญประเทศ ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งประมาณร้อยละ 31 จะเดินทางกลับไปยังพนมเปญเพื่อขึ้นเครื่องบินเพื่อเดินทางออกจากกัมพูชา สำหรับผู้ที่เดินทางมาเสียมเรียบทางเรือจากจังหวัดพระตะบอง ส่วนใหญ่เมื่อออกจากเสียมเรียบจะเดินทางกลับไปขึ้นเครื่องบินที่พนมเปญ รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 8.26

ตารางที่ 8.26

เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบของนักท่องเที่ยว จำแนกตามเส้นทางการเดินทางเข้าสู่เสียมเรียบ

เส้นทางออกจากเสียมเรียบ	เส้นทางเข้าสู่เสียมเรียบ						
	บินตรงจาก ต่างประเทศ %	รถจากอรัญประเทศ ปอยเปต %	บินมาจาก พนมเปญ %	ทางรถจาก พนมเปญ %	ทางเรือจาก พระตะบอง %	จากช่องทาง อื่นๆ %	รวม %
ทางบกเข้าไทยที่อรัญประเทศ	1.7	29.4	4.5	34.3	21.4	40.0	14.7
ทางบกเข้าไทยผ่านอأل่องเวง	-	3.9	-	5.7	-	10.0	2.0
ไปพนมเปญเพื่อต่อเครื่องบิน	21.7	19.6	45.5	31.4	42.9	10.0	25.4
บินไปกรุงเทพฯ	34.2	19.6	18.2	14.3	21.	30.0	26.2
บินไปยังที่อื่นในต่างประเทศ	36.7	3.9	31.8	11.4	7.1	-	23.0
ทางบกไปยังจังหวัดอื่นๆ	5.8	23.5	-	2.9	7.1	10.0	8.7
จำนวน (คน)	120	51	22	35	14	10	252

Sig . 000

เส้นทางการเดินทางออกจากเสียมเรียบยังขึ้นกับความตั้งใจของนักท่องเที่ยวว่าจะไปเยือนประเทศไทยด้วยหรือไม่ นักท่องเที่ยวที่ตั้งใจจะไปเยือนประเทศไทยจะเลือกเส้นทางที่จะมุ่งสู่ประเทศไทยด้วยการบินจากเสียมเรียบไปสู่กรุงเทพฯ ในอัตราส่วนร้อยละที่สูงที่สุด (ร้อยละ 34.4) รองลงมาคือการไปพนมเปญเพื่อจะบินออกจากพนมเปญเพื่อบินสู่กรุงเทพฯ คิดเป็นร้อยละ 22.1 อีกร้อยละ 18.4 จะเดินทางโดยรถจากเสียมเรียบสู่ปอยเปตเข้าสู่ประเทศไทยทางอำเภออรัญประเทศ ส่วนผู้ที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยทางจังหวัดสุรินทร์หรือ ศรีสะเกษผ่านเมืองอأل่องเวงมีเพียงร้อยละ 2.5 เท่านั้น ซึ่งเป็นอัตราส่วนร้อยละต่ำที่สุด รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 8.27

ตารางที่ 8.27

เส้นทางการเดินทางออกจากเลียมเรียบ จำแนกตามความตั้งใจที่จะไปเยือนประเทศไทย

เส้นทางออกจากเลียมเรียบ	ความตั้งใจที่จะไปเยือนประเทศไทย		
	ไป %	ไม่ไป %	รวม %
ทางบกเข้าไทยที่รัฐประเทศ	18.4	6.8	14.3
ทางบกเข้าไทยผ่านอันลองเวง	2.5	1.1	2.0
ไปพนมเปญเพื่อต่อเครื่องบิน	22.1	31.8	25.5
บินไปกรุงเทพฯ	34.4	12.5	26.7
บินไปยังที่อื่นในต่างประเทศ	12.9	40.9	22.7
ทางบกไปยังจังหวัดอื่นๆ	9.8	6.8	8.8
จำนวน (คน)	163	88	251

Sig .000

บทที่ 9

การรับรู้เกี่ยวกับจุดผ่านแดนที่ช่องจอมกับช่องสะงำ

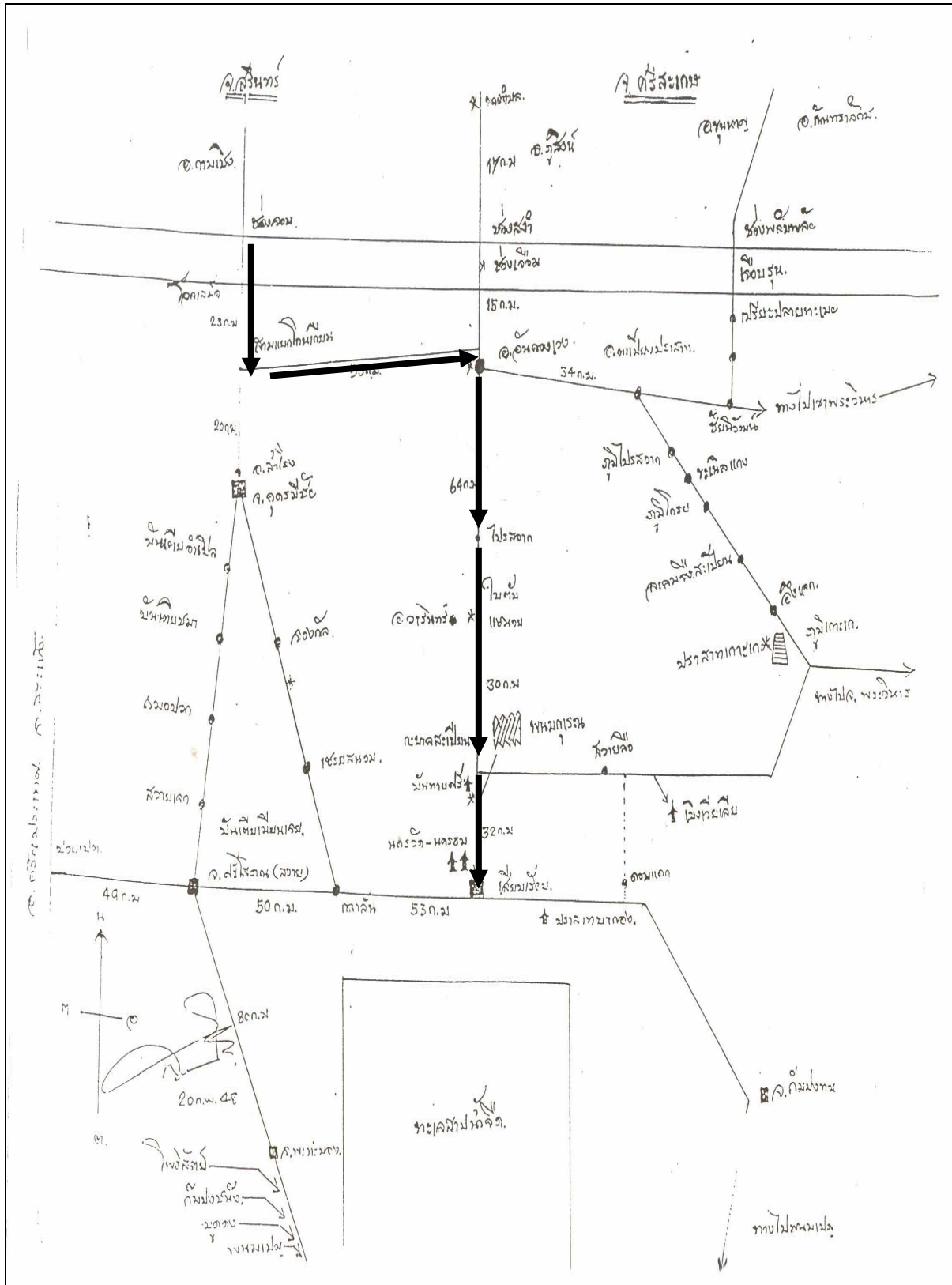
จุดผ่านแดนช่องจอมที่อำเภอคาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ เชื่อมโยงกับจังหวัดอุดรธานี (Oddar Meanchey) ของกัมพูชา ณ บริเวณหมู่บ้านที่กัมพูชาเรียก โอลสะเหม็ด หรือโอสะเหม็ด (O'Smach) อำเภอโคกสำโรง จุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้เปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ.2545 จุดผ่านแดนช่องจอมห่างจากเมืองเสียมเรียบเป็นระยะทาง 175 กิโลเมตร

จุดผ่านแดนถาวรช่องสะงำอยู่ที่อำเภอภูสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษ เชื่อมโยงกับจังหวัดอุดรธานี (Oddar Meanchey) ของกัมพูชาเช่นเดียวกัน ณ บริเวณหมู่บ้านโจอม หรือจอมของอำเภออันลองเวง จุดผ่านแดนถาวรช่องสะงำเปิดใช้อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2547 ระยะทางจากช่องสะงำถึงเมืองเสียมเรียบเท่ากับ 148 กิโลเมตร

ในการเดินทางจากช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ด้วยรถยนต์เช่าหรือรถแท็กซี่ของกัมพูชาซึ่งส่วนมากเป็นรถยนต์โตโยต้ารุ่น Camry คนขับรถมักจะมักจะไม่เดินทางตามเส้นทางสายตรงผ่านอำเภอสำโรง มาที่แยกกรอลันเพื่อเลี้ยวซ้ายแล้วเข้าสู่เสียมเรียบเพราะเส้นทางสายนี้มีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อขนาดใหญ่ ทำให้การเดินทางลำบากและเสียเวลามาก คนขับรถจึงมักเลี้ยวเส้นทางนี้โดยเมื่อออกจากหมู่บ้านโอสะเหม็ดมาแล้วสักประมาณ 1 ชั่วโมงก่อนจะถึงอำเภอโคกสำโรง คนขับรถมักจะเลี้ยวซ้ายเข้าสู่ถนนอีกเส้นหนึ่งซึ่งมีความยาวประมาณ 80 กิโลเมตร เลียบไปตามชายแดนไทย-กัมพูชา ไปทางทิศตะวันออก แล้วไปสิ้นสุดที่อำเภออันลองเวง ซึ่งอยู่ห่างจากช่องสะงำประมาณ 15 กิโลเมตร สภาพถนนชำรุดเป็นระยะๆ แต่ยังคงดีกว่าเส้นทางจากช่องจอมผ่านอำเภอโคกสำโรง ที่อำเภออันลองเวงมีร้านอาหารที่จำหน่ายอาหารตามสั่งที่คล้ายอาหารไทยอยู่หนึ่งร้านคือ ร้านโทเทีย (Thou Thea) ถ้าหากเดินทางจากช่องสะงำจากอำเภอภูสิงห์จังหวัดศรีสะเกษจะถึงอำเภออันลองเวง ภายในระยะเวลาไม่เกินหนึ่งชั่วโมงเนื่องจากระยะทางประมาณ 15-20 กิโลเมตร จากอำเภออันลองเวงถึงเสียมเรียบอีกประมาณ 126 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางไม่เกิน 3 ชั่วโมง

รูปภาพที่ 9.1

แสดงเส้นทางรถยนต์ระหว่างช่องจอม-อัลลองเวง-เสียมเรียบ ที่ได้รับจ้างนิยมนำใช้

9.1 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับช่องจอมจังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 178 คนในเมืองเสียมเรียบเกี่ยวกับการรับรู้ถึงจุดผ่านแดนถาวรช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ พบว่ากว่าครึ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวหรือร้อยละ 53.4 ไม่รู้จักจุดผ่านแดนนี้ ส่วนอีกร้อยละ 46.6 ตอบว่ารู้จักช่องจอม เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก (จีน ญี่ปุ่น เกาหลี) มีอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่รู้จักมากกว่าผู้ที่ไม่รู้จัก กล่าวคือ ชาวเอเชียตะวันออกที่ตอบว่ารู้จักช่องจอมมีร้อยละ 54.7 ส่วนชาติอื่นๆส่วนใหญ่จะตอบว่าไม่รู้จัก ช่องจอมโดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียมีผู้รู้จักช่องจอมเพียง 18.2% เท่านั้น รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 9.1

ตารางที่ 9.1

การรับรู้เกี่ยวกับช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

การรับรู้	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว							
	เอเชียตะวันออก	เอเชียอื่น	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	ตะวันออกกลาง	แอฟริกา	รวม
รู้จัก	54.7	22.2	48.7	47.4	18.2	100.0	-	46.6
ไม่รู้จัก	45.3	77.8	51.3	52.6	81.8	-	100.0	53.4
จำนวน (คน)	53	9	78	19	11	3	5	178

Sig .020

9.2 การรับรู้ของนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับช่องสะงำ จังหวัดศรีสะเกษ

ในส่วนของการรับรู้เกี่ยวกับช่องสะงำ พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่หรือร้อยละ 67 ไม่รู้จักจุดผ่านแดนถาวรแห่งนี้ และเมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายภูมิภาคแล้วพบว่านักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคส่วนใหญ่จะไม่รู้จักช่องสะงำ และเมื่อพิจารณาเปรียบเทียบกับช่องจอมที่จังหวัดสุรินทร์แล้วพบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะรู้จักช่องจอมมากกว่าช่องสะงำ รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 9.2

ตารางที่ 9.2

การรับรู้เกี่ยวกับช่องสะงำจังหวัดศรีสะเกษ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

การรับรู้	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว							
	เอเชียตะวันออก	เอเชียอื่น	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	ตะวันออกกลาง	แอฟริกา	รวม
รู้จัก	40.8	25.0	30.1	38.9	36.4	-	-	32.9
ไม่รู้จัก	59.2	75.0	69.9	61.1	63.6	100.0	100.0	67.1
จำนวน (คน)	49	8	73	18	11	3	5	167

Sig . 408

ในด้านของความสนใจที่จะใช้จุดผ่านแดนทั้ง 2 ในการเดินทางผ่านเข้าออกระหว่างประเทศไทย กัมพูชา พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจที่จะใช้จุดผ่านแดนทั้ง 2 แตกต่างกัน กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่ไม่รู้จักช่องจอมและรู้จักช่องจอม ส่วนใหญ่ต่างก็ไม่สนใจที่จะใช้จุดผ่านแดนนี้ ดังจะเห็นได้จากตารางที่ 9.3 ผู้ที่รู้จักช่องจอมแต่ไม่สนใจที่จะใช้จุดผ่านนี้มีร้อยละ 48.2 ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักและไม่สนใจที่จะใช้จุดผ่านแดนนี้มีร้อยละ 53.0 ส่วนผู้ที่รู้จักและจะใช้จุดผ่านแดนนี้มีประมาณ 1 ใน 3 สรุปได้ว่าทั้งผู้ที่รู้จักและไม่รู้จักช่องจอมต่างก็ไม่สนใจที่จะใช้จุดผ่านแดนนี้เป็นส่วนใหญ่

ในด้านของจุดผ่านแดนช่องสะงำจังหวัดศรีสะเกษ นักท่องเที่ยวกลุ่มที่รู้จักช่องสะงำมีแนวโน้มของผู้ที่จะใช้ช่องทางนี้เป็นทางผ่านเข้าสู่ประเทศไทยมากกว่ากลุ่มที่ไม่รู้จักช่องสะงำ กล่าวคือ ผู้ที่รู้จักและจะใช้ช่องสะงำมีร้อยละ 36.4 เทียบกับผู้ที่รู้จักแต่จะไม่ใช้ช่องสะงำมีอยู่ร้อยละ 38 จากข้อมูลในตารางที่ 9.3 สามารถสรุปได้ว่าโอกาสที่ช่องสะงำจะเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวมีสูงกว่าช่องจอม

ตารางที่ 9.3

ความสนใจที่จะใช้จุดผ่านแดนช่องจอมและช่องสะง่า จำแนกตามการรับรู้

ความสนใจที่จะใช้จุดผ่านแดน	การรับรู้เกี่ยวกับช่องจอม		การรับรู้เกี่ยวกับช่องสะง่า	
	รู้จัก	ไม่รู้จัก	รู้จัก	ไม่รู้จัก
ใช่	25.3	19.0	36.4	14.8
อาจจะใช่	26.5	28.0	25.8	27.8
ไม่ใช่	48.2	53.0	37.9	57.4
จำนวน (คน)	83	100	66	108

Sig . 586

Sig . 003

9.3 ความสนใจที่จะท่องเที่ยวประเทศไทย

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติขณะท่องเที่ยวอยู่ในเสียมเรียบถึงความสนใจที่จะไปเยือนประเทศไทย หรือได้รวมประเทศไทยเข้าไว้ในการท่องเที่ยวครั้งนี้หรือไม่ ได้พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 64 มีโปรแกรมการเยือนประเทศไทยด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่มาจากประเทศที่ไม่มีพรมแดนติดกับประเทศไทยเช่น นักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก นักท่องเที่ยวจากยุโรป จากทวีปอเมริกาเหนือ ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียอื่นๆ เช่น มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ ซึ่งส่วนใหญ่หรือ 2 ใน 3 ไม่สนใจที่จะเที่ยวประเทศไทยในการเดินทางครั้งนี้ รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 9.4

ตารางที่ 9.4

ความตั้งใจที่จะท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วย จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ความตั้งใจที่จะไปเที่ยวประเทศไทย	ภูมิภาคนักท่องเที่ยว							รวม
	เอเชียตะวันออก	เอเชียอื่นๆ	ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	ตะวันออกกลาง	แอฟริกา	
	%	%	%	%	%	%	%	%
ไป	63.8	33.3	66.4	75.0	52.9	75.0	100.0	63.8
ไม่ไป	36.2	66.7	33.6	25.0	47.1	25.0	-	36.2
จำนวน (คน)	69	18	110	20	17	4	5	243

Sig .051

ดังที่ได้แสดงไว้ในตารางที่ 9.4 ว่าประมาณร้อยละ 64 ของนักท่องเที่ยวที่ไปเที่ยวจังหวัด เชียงราย ตั้งใจว่าจะแวะเที่ยวประเทศไทยด้วย จึงได้ถามถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวต้องการจะทำในประเทศไทย พบว่าในภาพรวมการท่องเที่ยวในสถานที่ตากอากาศชายทะเล โดยเฉพาะจังหวัดชายทะเลภาคใต้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ถูกเลือกมากที่สุด รองลงมาคือจังหวัดทางภาคเหนือของไทยได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน นอกจากนั้นเป็นสถานที่ตากอากาศชายทะเลทางภาคตะวันออก การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเภทชมงานหัตถกรรม ชมปราสาทเขาพระวิหารและชมหมู่บ้านช้าง จังหวัดสุรินทร์ เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยวแล้วพบว่า มีความแตกต่างกันในด้านแหล่งท่องเที่ยวหรือกิจกรรมที่เป็นที่นิยมอันดับ 1 กล่าวคือ นักท่องเที่ยวชาวเอเชียจะสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทสถานตากอากาศชายทะเลมากที่สุด (ร้อยละ 38) แต่ไม่มากเท่ากับนักท่องเที่ยวจากยุโรป ซึ่งมีผู้สนใจสถานตากอากาศประเภทหาดทรายชายทะเลถึงร้อยละ 72 นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือสนใจที่จะไปท่องเที่ยวทางภาคเหนือมากที่สุด(ร้อยละ66.7) และนิยมแหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเลในระดับรองลงมานักท่องเที่ยวจากโอเชียเนีย มีความนิยมในแหล่งท่องเที่ยวแนวเดียวกับนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือ

เป็นที่น่าสังเกตว่าแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ได้รับความนิยมค่อนข้างน้อยยกเว้นหมู่บ้านช้างที่อำเภอท่าตูม ได้รับความสนใจโดยรวมประมาณร้อยละ 10.4 และนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียให้ความสนใจมากกว่านักท่องเที่ยวจากยุโรป และโอเชียเนีย ส่วนนักท่องเที่ยวจากอเมริกาไม่มีผู้สนใจเลย

แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งได้แก่อุทยานแห่งชาติต่างๆ ถ้ำ และทะเลสาบก็ได้รับความนิยมในระดับต่ำ ในบรรดาแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภท พบว่าแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติได้รับความนิยมมากกว่าอีก 2 ประเภท และแหล่งท่องเที่ยวประเภททะเลสาบ ได้รับความนิยมน้อยที่สุด (ร้อยละ 2.2)

กิจกรรมการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษเป็นกิจกรรมที่ได้รับความนิยมน้อยที่สุดในบรรดา กิจกรรมการท่องเที่ยวชายแดนทั้ง 3 จังหวัด ในภาพรวมมีผู้ระบุว่าจะท่องเที่ยวที่จังหวัดศรีสะเกษเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น แต่มีนักท่องเที่ยวที่สนใจเฉพาะเขาพระวิหารร้อยละ 11.2 รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 9.5

ตารางที่ 9.5

กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่นักท่องเที่ยวสนใจ จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

กิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย	ภูมิภาคนักท่องเที่ยว					
	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	รวม
พักผ่อนบนหาดทรายชายทะเล	38.1	71.7	53.3	44.4	100.0	59.0
พักผ่อนบนชายทะเลฝั่งตะวันออก	19.0	33.3	13.3	0.0	25.0	23.9
ท่องเที่ยวภาคเหนือ	33.3	43.3	66.7	55.6	62.5	44.8
อุทยานแห่งชาติจังหวัดสระแก้ว	2.4	11.7	20.0	0.0	12.5	9.0
เที่ยวถ้ำในจังหวัดสระแก้ว	9.5	10.0	0.0	0.0	0.0	7.5
เที่ยวทะเลในจังหวัดสระแก้ว	4.8	1.7	0.0	0.0	0.0	2.2
ชมหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์	14.3	8.3	0.0	11.1	25.0	10.4
เที่ยวงานช้างสุรินทร์	9.5	5.0	6.7	0.0	25.0	7.5
ชมปราสาทหินจังหวัดสุรินทร์	7.1	5.0	0.0	0.0	0.0	4.5
ท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ	2.4	0.0	6.7	0.0	0.0	1.5
ชมปราสาทเขาพระวิหาร	26.4	5.0	6.7	0.0	0.0	11.2
ชมการทำสินค้าหัตถกรรม	14.3	25.0	20.0	22.2	0.0	19.4
ซื้อของที่ตลาดโรงเกลือ	7.1	0.0	0.0	0.0	0.0	2.2
ซื้อของในกรุงเทพฯ	4.8	5.0	0.0	22.0	0.0	5.2
เดินป่า จี๋ช้าง	0.0	1.7	13.3	11.1	0.0	3.0
กิจกรรมทางน้ำ ดำน้ำล่องแพ	0.0	6.7	13.3	0.0	0.0	4.5
ชมชาวเขา	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.7
เรียนทำอาหารไทย	0.0	0.0	0.0	11.1	0.0	0.7
ชมหมู่บ้านช้างที่จังหวัดเชียงใหม่	0.0	0.0	13.3	0.0	0.0	1.5
ชมวัดต่างๆ	0.0	1.7	0.0	33.3	12.5	3.7
เที่ยวถ้ำในภูเก็ต	0.0	0.0	6.7	0.0	0.0	0.7
ฟูลมูนปาร์ตี้เกาะพังงา	0.0	1.7	0.0	0.0	0.0	0.7
รวม (คน)	42	60	15	9	8	134

นอกเหนือจากแหล่งท่องเที่ยวประเภทหาดทรายชายทะเลจะได้รับความนิยมอันดับหนึ่ง และ จังหวัดทางภาคเหนือจะได้รับความนิยมเป็นอันดับที่ 2 แล้ว เมื่อพิจารณาถึงจังหวัดที่นักท่องเที่ยวตั้งใจจะไปเยือนมากที่สุด พบว่านักท่องเที่ยวระบุนกรุงเทพฯ มากที่สุด (ร้อยละ 50.4) รองลงมาคือ เชียงใหม่และ เชียงราย (ร้อยละ 30.8) จังหวัดสุรินทร์ถูกระบุมากที่สุดเป็นอันดับ 3 (ร้อยละ 24) ส่วนจังหวัดภูเก็ต พังงา กระบี่ ซึ่งมีสถานที่ตากอากาศประเภทหาดทรายชายทะเลเป็นจังหวัดยอดนิยมในอันดับที่ 4 (ร้อยละ 21)

เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่า มีความแตกต่างกันในทัศนคติของ นักท่องเที่ยวจาก 3 ภูมิภาค กล่าวคือ นักท่องเที่ยวจากเอเชียสนใจกรุงเทพฯ มากที่สุด (ร้อยละ 41.5) สุรินทร์เป็นอันดับที่ 2 (ร้อยละ 34) และสระแก้วเป็นอันดับที่ 3 (ร้อยละ 19.5)

นักท่องเที่ยวจากยุโรปสนใจที่จะเยือนกรุงเทพฯ มากที่สุด (ร้อยละ 53) จังหวัดในภาคเหนือได้แก่ เชียงใหม่และเชียงรายเป็นอันดับที่ 2 (ร้อยละ 33) จังหวัดชายทะเลเป็นอันดับที่ 3 (ร้อยละ 22)

นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือสนใจจังหวัดทางภาคเหนือ เช่น เชียงใหม่และเชียงรายมากที่สุด (ร้อยละ 42.9) อันดับที่ 2 และ 3 ได้รับความนิยมเท่าๆ กันนั่นคือ กรุงเทพฯ และจังหวัดชายทะเลทาง ภาคใต้ได้แก่ ภูเก็ต พังงา กระบี่ (ร้อยละ 35.7) สำหรับจังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวจากยุโรป ให้ความสนใจเป็นอันดับที่ 4 เช่นเดียวกับนักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกา

สาเหตุที่นักท่องเที่ยวจากเอเชียให้ความสนใจจังหวัดสุรินทร์มากเป็นอันดับที่ 2 รองจาก กรุงเทพฯ อาจจะเนื่องมาจากว่าในช่วงเวลาที่ทำการศึกษาเก็บข้อมูลในจังหวัดเสียมเรียบเป็นช่วงที่กำลังจะมี งานช้างในจังหวัดสุรินทร์ในอีก 1 สัปดาห์ต่อมา นักท่องเที่ยวจากเอเชียซึ่งเป็นกลุ่มที่สนใจจะไปงานช้าง อยู่แล้วจึงจะระบุว่าจะไปเยือนจังหวัดสุรินทร์นอกเหนือจากกรุงเทพฯ รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 9.6

ตารางที่ 9.6

จังหวัดที่นักท่องเที่ยวในเลียมเรียบจะไปเยือน จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

จังหวัดที่จะไปเยือน	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว					
	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	รวม
สุรินทร์	34.1	20.3	21.4	14.3	14.3	24.1
ศรีสะเกษ	12.2	4.7	14.3	0.0	0.0	7.5
สระแก้ว	19.5	12.5	0.0	0.0	0.0	12.0
กรุงเทพฯ	41.5	53.1	35.7	71.4	85.7	50.4
เชียงใหม่/เชียงราย	14.6	32.8	42.9	57.1	57.1	30.8
เกาะสมุย	2.4	12.5	21.4	0.0	0.0	9.0
เกาะเต่า	0.0	6.3	7.1	0.0	0.0	3.8
ภูเก็ต พังงา กระบี่	9.8	21.9	35.7	14.3	57.1	21.1
ชะอำ	0.0	1.6	0.0	0.0	0.0	0.8
ชลบุรี	0.0	3.1	0.0	0.0	0.0	1.5
กาญจนบุรี	0.0	1.6	14.3	0.0	14.3	3.0
จังหวัดอื่นๆ	2.4	6.3	7.1	14.3	0.0	5.3
จำนวน (คน)	41	64	14	7	7	133

9.4 โอกาสที่ประเทศไทยจะเป็นประตูสู่อินโดจีน

จากจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 171 คนในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่กำลังเดินทางท่องเที่ยวอยู่ในสยามเรียบส่วนใหญ่หรือกว่าร้อยละ 60.0 ได้ไปเยือนประเทศไทยก่อนจะเดินทางมาประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียและตะวันออกกลาง ซึ่งมีผู้ไปเยือนประเทศไทยก่อนที่จะมา กัมพูชาถึงกว่าร้อยละ 80 สำหรับนักท่องเที่ยวจากเอเชีย ยุโรป อเมริกามีอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่ไปเยือน ประเทศไทยก่อนที่จะมา กัมพูชาต่ำกว่านักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียและตะวันออกกลาง แต่ก็ยังมี อัตราส่วนร้อยละของผู้ที่ไปเยือนประเทศไทยมาก่อนเดินทางมายังสยามเรียบสูงถึงร้อยละ 60 โดยเฉพาะ นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียด้วยกันจะไปเยือนประเทศไทยก่อนมา กัมพูชาสูงถึงเกือบ ร้อยละ 70 รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวจากยุโรป มีผู้ไปเยือนไทยมาก่อนเกือบร้อยละ 69 จึงสรุปได้ว่าส่วนใหญ่ของ นักท่องเที่ยวที่ไปเยือนกัมพูชาจะแวะท่องเที่ยวประเทศไทยก่อน รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 9.7

ตารางที่ 9.7

ประเทศที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในสยามเรียบเคยไปเยือนก่อนเดินทางมา กัมพูชา
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ประเทศที่เคยเดินทางไปเยือนมาก่อน	ภูมิภาคของนักท่องเที่ยว					
	เอเชีย	ยุโรป	อเมริกา	โอเชียเนีย	ตะวันออกกลาง/ แอฟริกา	รวม
จีน	9.3	5.6	0.0	16.7	0.0	6.4
ฮ่องกง	0.0	5.6	0.0	0.0	0.0	2.9
ญี่ปุ่น	9.3	0.0	0.0	0.0	0.0	2.3
เวียดนาม	18.6	30.0	38.9	41.7	37.5	29.2
ลาว	7.0	14.4	5.6	41.7	0.0	12.9
ไทย	69.8	68.9	61.12	83.3	87.5	70.2
สิงคโปร์	7.0	5.6	5.6	16.7	12.5	7.0
มาเลเซีย	4.7	11.1	11.1	0.0	0.0	8.2
อินโดนีเซีย	0.0	0.0	0.0	16.7	0.0	1.2
ฟิลิปปินส์	2.3	1.1	0.0	0.0	0.0	1.2
อินเดีย/ศรีลังกา	0.0	8.9	0.0	8.3	0.0	5.3
จำนวน (คน)	43	90	18	12	8	171

9.5 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการเดินทางจากเสียมเรียบถึงปอยเปต ช่องจอม และช่องสะงำ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากเสียมเรียบเข้าสู่ประเทศไทยทางบกที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ ช่องจอมและช่องสะงำ เมื่อเดือนมกราคม 2549 และเมษายน 2549 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจแตกต่างกัน ต่อสภาพเส้นทางจากเสียมเรียบถึงจุดผ่านแดนทั้ง 3 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพถนนจากเสียมเรียบถึงปอยเปต ในส่วนของการเดินทางมายังช่องจอม นักท่องเที่ยวไม่พอใจในเรื่องของความถี่ของยานพาหนะที่จะนำนักท่องเที่ยวมายังช่องจอม รายละเอียดแสดงอยู่ในตารางที่ 9.8

ตารางที่ 9.8

เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อสภาพการเดินทางระหว่างเสียมเรียบถึงจุดผ่านแดนที่
อรัญประเทศ ช่องจอม และช่องสะงำ (ฝั่งกัมพูชา)

สถานะต่างๆ จากเสียมเรียบ	ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว		
	มาอรัญประเทศ	มาช่องจอม	มาช่องสะงำ
สภาพถนน	ไม่พอใจ	พอใจมาก	พอใจปานกลาง
สภาพยานพาหนะ	พอใจปานกลาง	พอใจมากที่สุด	พอใจปานกลาง
รูปแบบ/ทางเลือกยานพาหนะ	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจปานกลาง
ความถี่ของการให้บริการยานพาหนะ	พอใจปานกลาง	ไม่พอใจ	พอใจปานกลาง
ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง
สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างทาง	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง
ความปลอดภัยระหว่างเดินทาง	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจปานกลาง
กระบวนการตรวจคนเข้าเมือง	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก
ความรวดเร็วในการให้บริการของด่านตรวจคนเข้าเมือง	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก
สิ่งอำนวยความสะดวก ณ จุดผ่านแดน	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก
ความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.6 – 5	พอใจมากที่สุด
3.7 – 4.5	พอใจมาก
2.8 – 3.6	พอใจปานกลาง
1.9 – 2.7	ไม่พอใจ
1 – 1.8	ไม่พอใจอย่างยิ่ง

จากรายละเอียดในตารางที่ 9.8 แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลกัมพูชาควรจะต้องปรับปรุงเส้นทางคมนาคมและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งปอยเปตให้มากเป็นพิเศษ ยกเว้นในด้านความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ของกัมพูชาที่นักท่องเที่ยวมีความพอใจอยู่แล้ว ส่วนทางด้านการเดินทางจากเสียมเรียบมายังช่องจอมจังหวัดสุรินทร์มีเพียง 3 ประเด็นเท่านั้นที่ต้องการการปรับปรุง ได้แก่ ควรให้มีพาหนะวิ่งรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างจุดผ่านแดนที่ช่องจอมให้มากขึ้น และปรับปรุงในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกในระหว่างทาง และหาวิธีที่จะทำให้การเดินทางทำได้รวดเร็วขึ้น สำหรับการเดินทางระหว่างเสียมเรียบมาช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ ก็ต้องการการปรับปรุงมากเป็นอันดับ 2 นับตั้งแต่สภาพถนนจากเสียมเรียบมายังช่องสะง่า สภาพของยานพาหนะ รูปแบบทางเลือกของยานพาหนะ ความถี่ของการให้บริการ ระยะเวลาที่ใช้ ในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักเดินทางระหว่างทางและความปลอดภัย ส่วนในด้านกระบวนการการตรวจคนเข้าเมืองและความรวดเร็วในการให้บริการ รวมถึงความซื่อสัตย์ของเจ้าหน้าที่นักท่องเที่ยวมีความพอใจทั้งนี้อาจจะเนื่องจากยังไม่มีนักท่องเที่ยวใช้เส้นทางทางนี้มากนัก จึงไม่มีปัญหาด้านความแออัดของนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 9.9

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวก
สำหรับนักท่องเที่ยวที่ปอยเปต โອສະເໝີດ และช่องสะง่า

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ปอยเปต	โອສະເໝີດ	สะง่า	ค่า F	Sig	ความหมาย
สิ่งอำนวยความสะดวก	$(\bar{x})$	3.27	4.00	3.50	3.796	0.023	แตกต่าง
	S.D	.0988	.679	.577			
แปลความหมาย		พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก			

จากตารางที่ 9.9 จะเห็นได้ว่านักท่องเที่ยวที่ด่านโตะเสม็ดมีความพอใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกในฝั่งกัมพูชา และระดับความพึงพอใจนี้ก็อยู่ในระดับสูงกว่านักท่องเที่ยวที่ช่องสะง่า ซึ่งตรงข้ามกับที่ปอยเปตที่นักท่องเที่ยวไม่ค่อยพอใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยว ระดับความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่ปอยเปต โตะเสม็ด และช่องสะง่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.02

ตารางที่ 9.10

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความรวดเร็วในการให้บริการ
ของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งกัมพูชาที่ปอยเปต โตะเสม็ด และช่องสะง่า

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	ปอยเปต	โตะเสม็ด	สะง่า	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความรวดเร็วในการให้บริการ	$(\bar{x})$	3.27	4.14	3.75	3.847	0.022	แตกต่าง
	S.D	1.19	.77	.95			
แปลความหมาย		พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก			

ในด้านความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองกัมพูชาก็มีความรวดเร็วในการให้บริการที่แตกต่างกัน นักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนฝั่งโตะเสม็ดมีความพอใจกับความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง ส่วนที่ช่องสะง่านักท่องเที่ยวก็มีความพอใจกับความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่เช่นกัน แต่ก็ยังไม่มากเท่ากับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่โตะเสม็ด ส่วนนักท่องเที่ยวที่ปอยเปตยังไม่ค่อยพอใจกับความล่าช้าในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อความรวดเร็วในการปฏิบัติงานให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ปอยเปต โตะเสม็ดและช่องสะง่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.02

9.6 เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองในฝั่งไทย ความรวดเร็วในการให้บริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในฝั่งไทยที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก ช้องจอม และช่องสะงำ

ตารางที่ 9.11

เปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการและการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่
ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทยที่อรัญประเทศ ช้องจอม และช่องสะงำ

สภาพและการบริการฝั่งไทย	ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว		
	มาอรัญประเทศ	มาช่องจอม	มาช่องสะงำ
ความรวดเร็วในการให้บริการ	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก
การเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก
สิ่งอำนวยความสะดวก	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจปานกลาง
ความอริสมย์ของสถานที่	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจปานกลาง
การให้บริการข้อมูลด้านการเดินทาง	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง
การให้บริการข้อมูลด้านที่พัก	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง	พอใจปานกลาง
ความปลอดภัยในทรัพย์สิน	พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก

การแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับความพึงพอใจ

ค่าเฉลี่ย	ความหมาย
4.6 – 5	พอใจมากที่สุด
3.7 – 4.5	พอใจมาก
2.8 – 3.6	พอใจปานกลาง
1.9 – 2.7	ไม่พอใจ
1 – 1.8	ไม่พอใจอย่างยิ่ง

จากตารางที่ 9.11 จะเห็นได้ว่าช่องจอมจังหวัดสุรินทร์เป็นจุดผ่านแดนที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากกว่าที่ช่องสง่าและอรัญประเทศ จุดผ่านแดนที่อรัญประเทศเป็นจุดผ่านแดนที่จำเป็นจะต้องได้รับการปรับปรุงในทุกๆ ด้าน ทั้งนี้เนื่องจากเป็นจุดผ่านแดนที่มีนักท่องเที่ยวเดินทางผ่านเข้า-ออกมากที่สุด ในบรรดาจุดผ่านแดนถาวรระหว่างประเทศไทยกับประเทศกัมพูชา จึงทำให้เกิดปัญหาความแออัด ความล่าช้าในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง ปัญหาการเลื้อนไหลของนักท่องเที่ยวในบริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง และการที่มีตลาดการค้าชายแดนขนาดใหญ่หรือตลาดโรงเกลือ ทำให้มีชาวกัมพูชาที่เดินทางเข้ามาค้าขายผ่านจุดผ่านแดนแห่งนี้เป็นจำนวนมาก มีการขนสินค้าหลายชนิด เช่น ปลาแห้ง ปลากรอบ ทำให้มีกลิ่นรบกวนอยู่ทั่วไป รวมถึงเด็กกัมพูชาที่ติดตามพ่อแม่เข้ามารับจ้างและขอทานในบริเวณจุดผ่านแดนและตลาดโรงเกลือ ทำให้บริเวณจุดผ่านแดนเป็นสถานที่ที่ไม่น่าอภิรมย์สำหรับผู้ผ่านเข้ามา นอกจากนี้ยังขาดสถานที่ที่จะให้ข้อมูลในด้านการท่องเที่ยว ในด้านการเดินทาง และในด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว จึงเป็นจุดที่นักท่องเที่ยวต้องการจะเดินทางออกไปให้เร็วที่สุด เพราะไม่มีสิ่งจูงใจที่จะให้อยู่ต่อหรือท่องเที่ยวต่อ

สำหรับช่องสง่าจังหวัดศรีสะเกษซึ่งเป็นจุดผ่านแดนที่เปิดล่าสุด ยังมีคนเข้าออกน้อยจึงไม่มีปัญหาด้านความแออัด และความล่าช้าในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง แต่ปัญหาที่สำคัญก็คือการขาดแคลนสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานเช่น ไฟฟ้า น้ำประปา และสัญญาณโทรศัพท์ และยังไม่มีรถโดยสารที่จะขนส่งนักท่องเที่ยวเข้ามายังอำเภอเมืองและอำเภอใกล้เคียง จึงทำให้นักท่องเที่ยวมีความพอใจในเพียงบางด้านและยังไม่พอใจในหลายๆ ด้าน

ในส่วน of ช่องจอมสิ่งที่นักท่องเที่ยวยังไม่ค่อยพอใจมีเพียง 2 ประเด็น คือ ประเด็นการให้บริการข้อมูลด้านที่พักและข้อมูลในด้านการเดินทาง ซึ่งประเด็นทั้ง 2 นี้เป็นปัญหาของจุดผ่านแดนทั้ง 3 จุด

ตารางที่ 9.12

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อความรวดเร็วในการให้บริการ
ของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทยที่จุดผ่านแดนทั้ง 3

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	อรัญประเทศ	ช่องจอม	ช่องสะง่า	ค่า F	Sig	ความหมาย
ความรวดเร็วในการให้บริการ	$(\bar{x})$	3.12	3.93	4.00	3.50	0.03	แตกต่าง
	S.D	1.31	1.28	.00			
แปลความหมาย		พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก			

นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านจุดผ่านแดนที่อรัญประเทศไม่ค่อยจะพอใจกับความล่าช้าในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองของไทย ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านเข้ามาทางจุดผ่านแดนอีก 2 จุดคือ ที่ช่องจอมกับช่องสะง่ามีความพอใจกับความรวดเร็วในการให้บริการ ทั้งนี้สามารถเข้าใจได้ง่ายกับความรู้สึกดังกล่าว เพราะที่อรัญประเทศมีนักท่องเที่ยวผ่านเข้ามาเป็นจำนวนมากในแต่ละวัน ในขณะที่ช่องจอม และช่องสะง่ามีจำนวนนักท่องเที่ยวผ่านเข้ามาน้อยกว่ามาก รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 9.12

ตารางที่ 9.13

การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อความรวดเร็ว
ในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองทั้ง 3

ความรวดเร็วในการให้บริการ		อรัญประเทศ	ช่องจอม	ช่องสะง่า
	$(\bar{x})$	3.12	3.93	4.00
อรัญประเทศ	3.12		- .81 .056	- .87 .519
ช่องจอม	3.93			- .06 .997
ช่องสะง่า	4.00			

จากตารางที่ 9.13 นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านช่องสง่า จังหวัดศรีสะเกษ มีความพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองมากกว่านักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านเข้ามาทางช่องจอม ซึ่งนักท่องเที่ยวที่ใช้ช่องจอมจะมีความพอใจต่อความรวดเร็วในการให้บริการ แต่ก็ยังไม่มากเท่ากับที่ช่องสง่า ส่วนที่อรัญประเทศนักท่องเที่ยวไม่ค่อยพอใจกับความรวดเร็วในการให้บริการ

ตารางที่ 9.14

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการเคลื่อนไหว
ของนักท่องเที่ยวจุดผ่านแดนทั้ง 3 ในฝั่งไทย

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	อรัญประเทศ	ช่องจอม	ช่องสง่า	ค่า F	Sig	ความหมาย
การเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว	$(\bar{x})$	3.00	4.06	3.66	5.27	.006	แตกต่าง
	S.D	1.32	1.12	0.57			
แปลความหมาย		พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจมาก			

ในด้านการเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวที่ช่องจอมมีความพึงพอใจต่อการไหลเวียนของนักท่องเที่ยว ส่วนนักท่องเที่ยวที่ช่องสง่าก็มีความพึงพอใจต่อการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวเช่นกัน ส่วนที่อรัญประเทศนักท่องเที่ยวไม่ค่อยพอใจกับการไหลเวียนของนักท่องเที่ยวที่ล่าช้า

ตารางที่ 9.15

การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อการเคลื่อนไหว
ของนักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 ในฝั่งไทย

การเคลื่อนไหวของนักท่องเที่ยว		อรัญประเทศ	ช่องจอม	ช่องสง่า
	$(\bar{x})$	3.00	4.06	3.66
อรัญประเทศ	3.00		- 1.06 .008	- 0.66 .686
ช่องจอม	4.06			0.39 .891
ช่องสง่า	3.66			

นักท่องเที่ยวที่ชื่องอมกับที่ช่องสง่าพอใจกับการไหลเวียนของนักท่องเที่ยว ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่รัฐประเทศไม่ค่อยพอใจกับการไหลเวียนนัก แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นรายคู่ พบว่านักท่องเที่ยวที่ชื่องอมมีความพอใจในระดับที่สูงกว่านักท่องเที่ยวที่ช่องสง่า

ตารางที่ 9.16

การเปรียบเทียบความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสิ่งอำนวยความสะดวก
สำหรับนักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 ฝั่งไทย

ความพึงพอใจ	ค่าสถิติ	รัฐประเทศ	ชื่องอม	ช่องสง่า	ค่า F	Sig	ความหมาย
สิ่งอำนวยความสะดวก	$(\bar{x})$	3.17	3.87	3.00	3.21	0.04	แตกต่าง
	S.D	1.09	1.08	0.00			
แปลความหมาย		พอใจปานกลาง	พอใจมาก	พอใจปานกลาง			

ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ บริเวณพักผ่อน โทรศัพท์ หรือร้านอาหารสำหรับนักท่องเที่ยว นักท่องเที่ยวบริเวณชื่องอมจังหวัดสุรินทร์มีความพึงพอใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดนฝั่งไทย ในขณะที่นักท่องเที่ยวที่รัฐประเทศและที่ช่องสง่ามีความรู้สึกที่ไม่แตกต่างกันคือไม่ค่อยพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ สำหรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 9.17

การเปรียบเทียบความพึงพอใจรายคู่ของนักท่องเที่ยวชาติต่างๆ ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับ
นักท่องเที่ยวที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 ในฝั่งไทย

สิ่งอำนวยความสะดวก		รัฐประเทศ	ชื่องอม	ช่องสง่า
	$(\bar{x})$	3.17	3.87	3.00
รัฐประเทศ	3.17		- 0.07 .044	0.17 .964
ชื่องอม	3.87			0.87 .445
ช่องสง่า	3.00			

นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านเข้ามายังช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ เป็นกลุ่มเดียวที่มีความพึงพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวบริเวณจุดผ่านแดน ส่วนนักท่องเที่ยวที่ออรัประเทศ และที่ช่องสงงำไม่ค่อยพอใจต่อสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีให้ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่ช่องสงงำมีระดับความพึงพอใจที่ต่ำกว่านักท่องเที่ยวที่ออรัประเทศ ทั้งนี้เพราะความขาดแคลนในสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น ห้องน้ำ และสัญญาณโทรศัพท์ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ยังคงเป็นป่าอยู่โดยรอบแม้แต่เจ้าหน้าที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ประจำอยู่บริเวณด่านก็อยู่ในสภาพเดียวกับนักท่องเที่ยว อันที่จริงแล้วสิ่งที่จุดผ่านแดนทั้ง 3 ยังไม่มีที่จะให้บริการกับนักท่องเที่ยวคือ สิ่งอำนวยความสะดวกขั้นพื้นฐาน เช่น ห้องน้ำ โทรศัพท์สาธารณะ ป้ายประกาศ ป้ายบอกทาง และจุดที่นักท่องเที่ยวจะขอรับแบบฟอร์มตรวจคนเข้าเมืองขาเข้า-ขาออก แต่การที่นักท่องเที่ยวพอใจกับสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่องจอมในระดับมากอาจจะเป็นเพราะที่ช่องจอมมีนักท่องเที่ยวมาใช้บริการไม่มากจึงไม่แออัด ทำให้นักท่องเที่ยวมองข้ามจุดบกพร่องในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกไป ผลก็คือ นักท่องเที่ยวพอใจในระดับมาก เมื่อเทียบกับจุดผ่านแดนที่ออรัประเทศซึ่งแออัดและสับสนวุ่นวาย ทำให้นักท่องเที่ยวพอใจในระดับปานกลาง แต่ก็ยังดีกว่าช่องสงงำซึ่งยังคงต้องการการพัฒนาอย่างมากในทุกด้าน

บทที่ 10

เส้นทางและประเภทของการท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ

10.1 จังหวัดสระแก้ว

จากการวิเคราะห์ตัวอย่างเส้นทางท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว ซึ่งปรากฏอยู่ในหนังสือคู่มือการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว ซึ่งจัดทำขึ้นโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานภาคกลาง เขต 8 ซึ่งมีสำนักงานตั้งอยู่ที่จังหวัดนครนายก พบว่าในรายการท่องเที่ยวที่น่าสนใจประกอบด้วยกิจกรรม 5 รูปแบบ ได้แก่

1. การท่องเที่ยวแบบอิงศาสนา

ได้แก่ การนมัสการหลวงพ่อบึงวัดสระแก้ว การนมัสการหลวงพ่อบึง วัดนครธรรม การชมสระแก้ว สระขวัญ สระน้ำศักดิ์สิทธิ์

2. การท่องเที่ยวแบบเชิงนิเวศ

ได้แก่ การศึกษาธรรมชาติ ดูนก เดินป่าที่เขื่อนพระปรัง ชมสัตว์ป่าหายากที่สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าช่องกล่ำบน การดูน้ำซับ ไปงสัตว์ที่อุทยานแห่งชาติตาพระยา

3. การท่องเที่ยวเพื่อชมและสัมผัสธรรมชาติ

ได้แก่ การเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติ และเล่นน้ำตกปางสีดา นั่งเรือกินอาหารปลาที่เขื่อนพระปรัง การท่องเที่ยวทะเลลูทิดาบลัทธิราช อำเภอดาพระยา

4. การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม

ได้แก่ การชมปราสาทเขาน้อยสิชมพู และการชมปราสาทศักดิ์สิทธิ์ก้อมุข ปราสาทหินที่ใหญ่ที่สุดของจังหวัดสระแก้ว

5. การท่องเที่ยวเพื่อซื้อของ

ได้แก่ การแวะซื้อของที่ตลาดโรงเกลือ

เมื่อวิเคราะห์รายการท่องเที่ยวทั้ง 2 รายการ เห็นว่ารายการท่องเที่ยวดังกล่าวมุ่งไปที่ตลาดนักท่องเที่ยวในต่างประเทศหรือตลาดชาวไทยมากกว่าที่จะมุ่งเน้นที่กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ กลุ่มตลาดที่เหมาะสมกับรายการท่องเที่ยวที่เหมาะสมได้แก่

1. ตลาดนักท่องเที่ยวชาวไทยประเภทไปเช้าเย็นกลับ หรือท่องเที่ยวสุดสัปดาห์
2. นักท่องเที่ยวที่เป็นคนในพื้นที่ หรือในจังหวัดใกล้เคียง
3. นักท่องเที่ยวที่เดินทางเป็นครอบครัว
4. นักท่องเที่ยวที่มีพาหนะเป็นของตัวเอง หรือเช่าพาหนะมาเอง
5. กลุ่มนักเรียน นักศึกษาที่เดินทางเพื่อทัศนศึกษา
6. กลุ่มนักวิชาการ นักวิชาชีพที่มีความสนใจทางด้าน โบราณคดีเป็นพิเศษ
7. กลุ่มนักท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่มีความสนใจในด้านการอนุรักษ์ธรรมชาติ
8. กลุ่มนักท่องเที่ยวชาวไทยที่นิยมการซื้อสินค้าราคาประหยัด

ตัวอย่างรายการท่องเที่ยวแสดงอยู่ในแผนภูมิที่ 10.1

แผนภูมิที่ 10.1

ตัวอย่างเส้นทางการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

แบบ 1 วัน (อำเภอเมืองฯ – วัฒนานคร – อนุรักษ์ประเทศ)

- เริ่มต้นการเดินทาง นมัสการหลวงพ่อบึงวัดสระแก้ว ชมสระแก้ว สระขวัญ สระน้ำศักดิ์สิทธิ์อันเป็นที่มาของชื่อจังหวัด “สระแก้ว” ในอำเภอเมืองสระแก้ว แล้วเดินทางไปเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติปางสีดาอุทยานใกล้เมืองที่สวยงามและสมบูรณ์ไปด้วยน้ำตกน้อยใหญ่
- เล่นน้ำที่น้ำตกปางสีดา ชมวิวทิวทัศน์ที่จุดชมวิวกิโลเมตรที่ 25 และปิกนิกอาหารกลางวันในอุทยานแห่งชาติปางสีดา
- เดินทางต่อไปทางอำเภอวัฒนานคร เพื่อศึกษาธรรมชาติ ดูนกนานาชนิดและสัตว์ป่าที่หายากที่สถานีเพาะเลี้ยงสัตว์ป่าช่องกลั่น
- เดินทางสู่ธรรมชาติ นั่งเรือ กินปลา เกินป่า ดูนก ที่เขื่อนพระพร่ง
- แวะนมัสการหลวงพ่อบึง วัดนครธรรม อำเภอวัฒนานคร
- ชมความยิ่งใหญ่ในอดีตของปราสาทเขาน้อยสิชมพู ปราสาทหินบนยอดเขาที่เก่าและเป็นสัญลักษณ์หนึ่งของจังหวัดสระแก้ว ที่ตำบลคลองน้ำใส ก่อนถึงตลาดโรงเกลือ
- นอนพักที่อนุรักษ์ประเทศ หรือเดินทางกลับ

แบบที่ 2 (อนุรักษ์ประเทศ – กิ่งอำเภอโคกสูง – ตาพระยา)

วันแรกเหมือนแบบที่ 1

วันที่ 2

- ชมบรรยากาศยามเช้า เลือกซื้อสินค้าหลากหลายจากอินโดจีนได้ที่ตลาดโรงเกลือ
- เดินทางต่อไปยังกิ่งอำเภอโคกสูงแวะชมปราสาทสืออ็อกก๊อกรม ปราสาทหินที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของสระแก้ว
- รับประทานอาหารกลางวันในตลาดในอำเภอตาพระยา
- จากนั้นเข้าสู่อำเภอตาพระยา ชมความมหัศจรรย์ของประติมากรรมธรรมชาติที่ละลุ ตำบลทัพราช
- มุ่งสู่อุทยานแห่งชาติตาพระยา ศึกษาธรรมชาติและผจญภัย คุน้ำซับ ไปงสัตว์ และจุดชมวิวระยะทางประมาณ 5 กิโลเมตร ใช้เวลาเดินทางขึ้นลงประมาณ 3 ชั่วโมง
- เดินทางกลับ

ที่มา: หนังสือคู่มือการท่องเที่ยวสระแก้ว จัดทำโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

สำนักงานภาคกลาง เขต 8

10.2 การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ว่าราชการจังหวัดสระแก้ว ผู้อำนวยการศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดสระแก้ว หอการค้าจังหวัด สารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ ผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยว และจากผลการประชุม focus group กลุ่มผู้เกี่ยวข้องในระดับชุมชนท้องถิ่น 3 กลุ่ม ในจังหวัดสระแก้ว สามารถสรุปประเด็นได้ว่า จังหวัดสระแก้วมีโอกาสร่วมกันแล้วมากกว่าจุดอ่อนและอุปสรรค รายละเอียดอยู่ในแผนภูมิที่ 10.2

แผนภูมิที่ 10.2

ผลการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และอุปสรรคในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

จุดแข็ง	จุดอ่อน
• อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ • เป็นจุดผ่านแดนที่เปิดมานานและเป็นที่รู้จักของคนทั่วไปจึงทำให้คนนิยมใช้ด่านนี้ผ่านเข้าออกกันมาก • มีอุทยานแห่งชาติปางสีดาซึ่ง เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามและสมบูรณ์ • มีตลาดโรงเกลือ ซึ่งเป็นตลาดการค้าชายแดนที่ใหญ่ที่สุดในประเทศไทย และเป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไป • มีบริษัททัวร์ในพื้นที่ถึง 7 บริษัท ซึ่งเป็นบริษัทที่จัดบริการท่องเที่ยวไปกัมพูชาเป็นประจำ	• บริเวณจุดผ่านแดนมีบ่อนการพนันถึง 8 บ่อน ทำให้การผ่านด่านต้องตรวจสอบอย่างละเอียด ไม่สะดวก และแออัด • มีโรงแรมที่พักระดับดีจำนวนน้อย • ในจังหวัดไม่ค่อยมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าดึงดูด และมีศักยภาพ หรือเป็นที่รู้จักจำนวนมากนัก • แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลจากกัน • ขาดแคลนที่พักเนื่องจากที่พักโดยส่วนใหญ่กระจุกตัวกันอยู่ในอำเภอเมืองและอำเภออรัญประเทศ

โอกาส	อุปสรรค
• มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ ที่น่าสนใจ เช่น ถ้ำน้ำ เป็นต้น • ในแต่ละวันมีนักท่องเที่ยวต่างชาติผ่านด่านเป็นจำนวนมากจึงสามารถใช้จุดผ่านแดนเป็นแหล่งเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวและสินค้าได้ • สามารถจัดโปรแกรมท่องเที่ยวทางบกได้ง่าย โดยรับนักท่องเที่ยวจาก กทม. • การพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวใหม่ๆ จะทำให้เชื่อมโยงระหว่างแหล่งท่องเที่ยวที่ใกล้เคียงกันได้มากขึ้น	• บ่อน อาชญากรรมและการลักลอบสินค้าผิดกฎหมาย รวมทั้งการลักลอบเข้าเมือง • การปักปันเขตแดนยังไม่มีความชัดเจน • การตรวจเอกสารและขั้นตอนการผ่านด่านต้องใช้เวลาานาน

10.3 ผลการประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

10.3.1 แหล่งท่องเที่ยว : กลุ่มปราสาทสศ็อกก๊อกรม

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นโบราณสถานที่ใหญ่และสำคัญของจังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ที่บ้านหนองเสม็ดตำบลโคกสูง สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นในพุทธศตวรรษที่ 15 โบราณสถานประกอบด้วยองค์ปราสาท 3 หลัง หันหน้าไปทางทิศตะวันออก มีคูน้ำล้อมรอบ 4 ด้าน ได้มีการค้นพบศิลาจารึก ๒ หลัก จารึกด้วยอักษรขอมโบราณเป็นหลักฐานสำคัญที่บ่งบอกถึงอายุการสร้างปราสาทสศ็อกก๊อกรมแห่งนี้ ตลอดจนบอกถึงวัตถุประสงค์ของการสร้างจารึกหลักที่ 2 ระบุว่าเพื่อเฉลิมพระเกียรติแด่พระเจ้าอาทิตย์วรมันที่ 2 ในโอกาสที่บูรณะปราสาทสศ็อกก๊อกรมสำเร็จเมื่อปีพุทธศักราช 1595

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ เป็นเป็นกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสระแก้ว ➢ มีมัลลเทศก์ท้องถิ่นซึ่งเป็นคนในชุมชนที่ได้รับการฝึกอบรม สำหรับให้บริการแก่นักท่องเที่ยว ➢ มีสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านค้า และลานจอดรถอยู่ในบริเวณ ➢ มีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับโบราณสถานในประเทศกัมพูชาได้	➢ อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ➢ ไม่ค่อยมีที่พักในบริเวณใกล้เคียง ➢ อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ➢ ขาดขาดกิจกรรม และสินค้าที่เชื่อมโยงกับแหล่ง ➢ เพราะขนาดของปราสาทไม่ใหญ่มากนักท่องเที่ยวจึงใช้เวลากับปราสาทนี้ไม่นาน

โอกาส	อุปสรรค
➢ นำเสนอเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาได้	➢ การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวยังมีน้อย ➢ ไม่น่าจะเป็นที่น่าสนใจและดึงดูดได้ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เคยไปนครวัด นครธมมาแล้ว หรือกำลังจะเดินทางไปเที่ยวนครวัด นครธม

สรุป : แม้จะเป็นโบราณสถานที่สำคัญของจังหวัดสระแก้ว เนื่องจากเป็นโบราณสถานที่นับว่าใหญ่ที่สุดหากเทียบกับภาคตะวันออก แต่ก็เป็แหล่งท่องเที่ยวที่นับว่าอยู่ไกลจากตัวเมืองมากพอสมควร อย่างไรก็ตาม เมื่อเปรียบเทียบทั้งขนาดของโบราณสถาน ความกว้างขวางของพื้นที่ และความสวยงามสมบูรณ์ของตัวองค์ปราสาทและลวดลายที่ปรากฏกับโบราณสถานประเภทเดียวกันของจังหวัดอื่นๆ ในภาคอีสานแล้ว ปราสาทสศ็อกก็กลมกลืน ไม่ค่อยมีความโดดเด่นมากนัก จึงไม่อาจส่งผลในการดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มากนัก โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวที่ต้องการจะเดินทางไป หรือนักท่องเที่ยวที่กลับจากการเดินทางไปนครวัด นครธม

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากกิจกรรมที่สามารถทำได้เพียงอย่างเดียวในการท่องเที่ยวยังแหล่งนี้คือการเดินชมปราสาทและศึกษาข้อมูลทางประวัติศาสตร์โบราณคดีจากมัลลเทศก์ จึงทำให้ไม่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวไว้ในพื้นที่ได้นานนัก สิ่งที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่นคือร้านค้าเล็กๆในบริเวณ และการมีมัลลเทศก์ท้องถิ่นให้บริการ จึงควรพัฒนาในด้านสินค้าที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวเพื่อเป็นการเสริมให้เกิดการใช้จ่ายในแหล่งท่องเที่ยวมากขึ้น

10.3.2 แหล่งท่องเที่ยว : เชื้อนพระปรง

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นเชื้อนสำหรับการชลประทานที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในจังหวัดสระแก้ว ตั้งอยู่ในพื้นที่หมู่ 3 บ้านระเบาะหูกวาง และหมู่ 6 บ้านห้วยชัน ตำบลช่องกุ่ม พื้นที่ส่วนใหญ่เป็นป่าในเขตอุทยานแห่งชาติปางสีดาที่ถูกน้ำท่วม ทำให้มีทิวทัศน์สวยงามเป็นแหล่งอาศัยของนกหลายชนิด และยังอุดมสมบูรณ์ไปด้วยปลาน้ำจืด เหมาะสำหรับการท่องเที่ยวชมธรรมชาติ มีการจัดกิจกรรมที่น่าสนใจ ได้แก่ ล่องเรือชมทิวทัศน์รอบเขื่อน เดินป่าศึกษาธรรมชาติ ดูนก และรับประทานอาหาร

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➤ ความสมบูรณ์ของธรรมชาติ ➤ สามารถทำกิจกรรมได้หลากหลายในพื้นที่ เช่น ล่องเรือ ดูนก ตกปลา รับประทานอาหาร(ปลา) เดินป่า เล่นน้ำ เป็นต้น ➤ บรรยากาศสงบ ร่มรื่น ➤ ความสัมพันธ์และความร่วมมือกันในชุมชน และหน่วยงานในพื้นที่เข้มแข็งดี การบริหารจัดการค่อนข้างชัดเจน	➤ ไม่ค่อยเหมาะกับการท่องเที่ยวในฤดูฝน ➤ การประชาสัมพันธ์ยังค่อนข้างน้อยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงเป็นคนในพื้นที่และจังหวัดใกล้เคียง ➤ มีที่พักจำนวนน้อย คือ บ้านพัก 3 หลังรองรับได้ประมาณ 15 คน และพื้นที่สำหรับพื้นที่กางเต็นท์

โอกาส	อุปสรรค
➤ สภาพพื้นที่เอื้อต่อกิจกรรมหลายด้าน และสามารถเพิ่มกิจกรรมอื่นๆ ได้อีก เช่น จักรยาน ฯลฯ ➤ มีการจัดตั้งกลุ่มต่างๆ ทั้ง กลุ่มร้านอาหาร กลุ่มท่องเที่ยวฯ กลุ่มเรือท่องเที่ยว กลุ่มสหกรณ์หาปลา กลุ่มแม่บ้าน และร่วมมือกับอุทยานแห่งชาติปางสีดาเพื่อร่วมกันด้านการท่องเที่ยว และการจัดการในพื้นที่ ➤ มีการจัดอบรมมัคคุเทศก์ในพื้นที่ (แต่ยังไม่ได้มีการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว)	➤ ถนนทางเข้าไม่ดี และไม่ค่อยมีป้ายบอกทางทำให้การเดินทางเข้าไปแหล่งท่องเที่ยวไม่สะดวก ➤ มีปลาปักเป้าชุกชุมทำให้นักท่องเที่ยวไม่กล้าเล่นน้ำ ➤ จากสภาพพื้นที่ปัจจุบันยังรองรับนักท่องเที่ยวได้ไม่มากนัก ➤ การพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องระมัดระวังอย่างมากเนื่องจากเป็นพื้นที่อยู่ใกล้แหล่งน้ำสำคัญของจังหวัด หากบริหารจัดการไม่ดีเท่าที่ควรจะเกิดผลกระทบได้ง่าย

สรุป : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสภาพความอุดมสมบูรณ์ ทิวทัศน์สวยงาม และมีการประสานร่วมมือกันบริหารจัดการภายในพื้นที่อย่างค่อนข้างชัดเจน แต่ก็นับว่ายังเป็นระยะที่เริ่มต้นพัฒนาจึงยังขาดความพร้อมบางด้าน อาทิ สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านที่พัก การให้ข้อมูลข่าวสารแก่นักท่องเที่ยวรวมทั้ง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวยังไม่สะดวก

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเป็นพื้นที่บริเวณแหล่งน้ำสำคัญของเมือง และเป็นแหล่งปลาน้ำจืด รวมทั้งนกอีกหลายชนิด ประกอบกับอยู่ติดกับบริเวณบางส่วนของอุทยานแห่งชาติจึงต้องพิจารณาในการพัฒนาการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการอย่างระมัดระวังเพื่อมิให้เกิดผลกระทบการจัดระเบียบพื้นที่ และกำหนดกฎระเบียบในการดูแลพื้นที่ร่วมกัน รวมถึงการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวในการรักษาสิ่งแวดล้อมตลอดจนการให้ความรู้ความเข้าใจระบบนิเวศของแหล่งด้วยการสื่อความหมายในรูปแบบต่างๆ เป็นเรื่องที่ควรพิจารณาดำเนินการพร้อมทั้งวางแผนอย่างรอบคอบก่อนจึงค่อยพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกตามสมควรที่เหมาะสมกับความสามารถรองรับของแหล่ง

10.3.2 แหล่งท่องเที่ยว : ถ้ำน้ำ (เขาสิ่ว)

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : ตั้งอยู่บริเวณบ้านเขาจันทร์แดง ระหว่างเทือกเขาตังอีอกและเทือกเขากมมะม่วง อยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอคลองหาดประมาณ 16 กิโลเมตร เป็นถ้ำที่มีน้ำไหลออกมาทั้งปี ถ้ำลึก 500 เมตร ระดับน้ำสูงตั้งแต่ 10-220 เซนติเมตร ภายในเป็นหินงอกหินย้อยสวยงาม บางบริเวณมีลักษณะคล้ายม่านและน้ำตกเล็กๆ อยู่ภายในถ้ำอีกด้วย เหมาะสำหรับผู้รักการผจญภัย แหล่งท่องเที่ยวนี้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบของ องค์การบริหารส่วนตำบลลองไก่อี้น โดยเริ่มเปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยว ตั้งแต่ปี 2546

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➤ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสวยงามแปลกตาทางธรรมชาติ ซึ่งในประเทศไทยมีถ้ำในลักษณะคล้ายกันนี้อยู่มากไม่แพ้กัน แต่ส่วนใหญ่การเดินทางเข้าถึงค่อนข้างลำบากกว่ามาก ➤ อยู่ไม่ไกลมากนักจากกรุงเทพฯ ทำให้สามารถเดินทางไปเที่ยวได้โดยสะดวก ➤ อยู่ไม่ไกลจากชายแดนมากนักเนื่องจากตำบลคลองหาดทางด้านทิศตะวันออกติดกับชายแดนกัมพูชา ➤ ถนนสามารถเข้าได้ถึงหน้าถ้ำ ซึ่งมีลักษณะเป็นลานกว้างสามารถจอดรถได้สะดวก และ มีร่มไม้ใหญ่บังแดดเนื่องจากองค์การบริหารส่วนตำบลและชาวบ้านเข้าไปปรับปรุงพื้นที่ไว้แล้วอย่างดี ➤ มีความพร้อมในด้านมัคคุเทศก์ และสิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น เสื้อชูชีพ ไฟฉาย แพยาง ฯลฯ ไว้รองรับนักท่องเที่ยว ➤ มีการบริหารจัดการที่เป็นระบบชัดเจน โดยองค์การบริหารส่วนตำบลเป็นแกนนำ และมีการนำรายได้ส่วนหนึ่งจัดสรรไว้สำหรับการพัฒนาและบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยว	➤ ขาดความพร้อมในเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกภายในบริเวณพื้นที่หน้าถ้ำ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง อาคาร ห้องน้ำ ห้องเปลี่ยนเสื้อผ้า ที่นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องใช้ ปัจจุบันนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องนั่งรถไปอาบน้ำเปลี่ยนเสื้อผ้าบริเวณ ➤ ในพื้นที่บริเวณใกล้เคียงกับแหล่งท่องเที่ยว ไม่มีที่พักให้บริการทำให้นักท่องเที่ยวต้องเดินทางไปพักถึงในตัวเมืองซึ่งอยู่ไกล ➤ ไม่มีตลาดและร้านค้าในบริเวณ จึงยังไม่เกิดการกระจายรายได้ ทั้งนี้รายได้หลักที่ได้รับจากการพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวในปัจจุบันจึงมีเพียงค่าบริการของมัคคุเทศก์เท่านั้น

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➤ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัดทำเว็บไซต์คลองหาดคอกคอม เพื่อประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว ➤ ได้มีการวางแผนและจัดเตรียมความพร้อมด้านมัคคุเทศก์ภาษาอังกฤษไว้สำหรับบริการนักท่องเที่ยวต่างประเทศ	

โอกาส	อุปสรรค
➢ รูปแบบกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความเป็นไปได้ที่อาจสอดคล้องกันกับกลุ่มเป้าหมายนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ในกลุ่มที่นิยมการผจญภัย เช่น นักท่องเที่ยวในกลุ่มที่ชอบจีจิกยาน ➢ ในชุมชนมีนโยบายที่จะจัดตั้งกลุ่ม หรือชมรม เพื่อร่วมกันดูแลแหล่งท่องเที่ยว อาจใช้ชื่อชมรมคนรักถ้ำน้ำ หรือในชื่ออื่น ➢ มีถ้ำที่เปิดเป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่อีก 2 ถ้ำ ที่อยู่ไม่ไกลกันนักกับถ้ำน้ำ คือ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง และถ้ำหาดทรายแก้ว ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมผจญภัยประเภทปีนผา ➢ ปัจจุบันมีนักท่องเที่ยวบางกลุ่มเข้ามาแวะเที่ยวก่อนที่จะไปยังประเทศกัมพูชา ➢ มีนักท่องเที่ยวต่างประเทศ คือชาวญี่ปุ่น และจีน มาท่องเที่ยวบ้างแล้วโดยทราบข่าวจากอินเทอร์เน็ต	➢ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการปรับปรุงพื้นที่เนื่องจากทางจังหวัดให้ความสำคัญกับด้านอื่นมากกว่า ➢ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวค่อนข้างยากหากไม่มีผู้นำไป เนื่องจากป้ายบอกทางต่างๆ ไม่ค่อยชัดเจน นอกจากนี้นักท่องเที่ยวจำเป็นต้องมีการติดต่อล่วงหน้าโดยผ่านองค์การบริหารส่วนตำบลคลองหาดเท่านั้น

สรุป : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เหมาะสมกับผู้รักการผจญภัย คือการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวผจญภัย โดยการลุยน้ำและว่ายน้ำเข้าชมถ้ำ โดยมีมัคคุเทศก์ท้องถิ่นนำชมและมีการจัดเตรียมอุปกรณ์ ไฟฉาย ชูชีพ และอื่นๆ ที่จำเป็นไว้รองรับ สามารถดำเนินกิจกรรมในถ้ำได้โดยใช้เวลาประมาณ 1.5 -2 ชั่วโมง นอกจากนี้ในบริเวณใกล้เคียงยังมีถ้ำที่สวยงามอีก 2 ถ้ำ ซึ่งสามารถเดินชม และมีสภาพหน้าผาที่สามารถจัดกิจกรรมผจญภัยประเภทปีนผาได้ด้วย ตั้งแต่เปิดการท่องเที่ยวทางองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดเตรียมมัคคุเทศก์ พร้อมทั้งอุปกรณ์ที่จำเป็นในการเข้าถ้ำไว้บริการ แต่เนื่องจากยังไม่มีการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกด้านอื่นๆ จึงยังมีข้อจำกัดอยู่บ้าง และยังไม่ส่งผลต่อการกระจายรายได้แก่ท้องถิ่น ถึงแม้จะมีการจัดตั้งทีมงานบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ โดยได้รับความร่วมมือจากชุมชน

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในกลุ่มหนุ่มสาวที่รักการผจญภัยจะให้ความสนใจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกลุ่มนักท่องเที่ยวที่นิยมการขี่จักรยานท่องเที่ยวในเขตชายแดนไทย – กัมพูชา แต่เนื่องจากขาดงบประมาณสนับสนุนทำให้การพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณพื้นที่หน้าถ้ำ เพื่อให้บริการแก่นักท่องเที่ยวยังไม่มี และประกอบกับในละแวกนี้ไม่มีที่พัก จึงยังมีข้อจำกัดในการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากนัก และยังไม่แน่ว่าเป็นที่รู้จักโดยทั่วไป ซึ่งเมื่อมีการพัฒนาห้องน้ำ อาคาร ร้านค้าในบริเวณหน้าถ้ำเรียบร้อยแล้ว ก็น่าจะมีศักยภาพในการดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวทั้งไทยและต่างประเทศพอสมควร อันจะเกิดการซื้อขายสินค้าและบริการที่ทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น

10.3.4 แหล่งท่องเที่ยว : ละลุ

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติบนอาณาเขตกว้างกว่า 2,000 ไร่ ในพื้นที่ หมู่ที่ 12 และ 15 ตำบลทัพราช อำเภอตาพระยา คำว่า " ละลุ " เป็นภาษาเขมรแปลว่าแผ่นดินที่ยุบตัวลงไปที่มีปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากน้ำฝนกัดเซาะ การยุบตัวพังทลายของดิน " ละลุ " เกิดจากการที่มีชั้นกรวดทรายกึ่งหิน ที่แข็งแรงกว่าปีดอยู่ชั้นบน ทำหน้าที่เสมือนหมวกเหล็ก ค้ำกันชั้นกรวดทรายที่อ่อนกว่าข้างใต้ทำให้เกิดรูปพรรณสัณฐาน แตกต่างมีลักษณะเป็นรูปต่างๆ มองคล้ายกำแพงเมือง หน้าผา

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➤ มีลักษณะทางธรรมชาติที่แปลกตา มีเอกลักษณ์โดดเด่น และพืชพรรณประเภทสมุนไพรท้องถิ่นต่างๆ ที่ขึ้นอยู่ในบริเวณลະລຸ ➤ อยู่ไม่ไกลจากกรุงเทพฯ มากนักทำให้สะดวกในการเดินทางไปท่องเที่ยว ➤ มีศูนย์บริการท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งด้านอาหาร ที่พักในลักษณะของโฮมสเตย์ ซึ่งมีถึงสิบกว่าหลังให้เลือกพัก ➤ มีกิจกรรมมีการจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตโดยการให้บริการให้นักท่องเที่ยวนั่งรถอีแต๋มชมพื้นที่ในบริเวณลະລຸ รวมทั้งมีรถจักรยานให้บริการ ➤ มีการผลิตและการขายสินค้าชุมชน ประเภทเครื่องปั้นดินเผา ผ้าทอ และจักสาน เป็นต้น ➤ มีการบริหารจัดการผ่านทางศูนย์บริการท่องเที่ยว และมีการระดมความร่วมมือจากโรงเรียน ในการร่วมจัดกิจกรรมสนับสนุนการท่องเที่ยว เช่น ด้านการแสดงผลและสินค้า เป็นต้น ➤ สภาพโดยส่วนใหญ่ของทิวทัศน์ในบริเวณชุมชนมีความเป็นธรรมชาติ แบบชนบท และสวยงาม	➤ การพัฒนาด้านการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นนั้น เป็นการริเริ่มโดยคนบางกลุ่ม การกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวจึงจำกัดอยู่ในวงแคบๆ ที่มีศักยภาพที่จะร่วมดำเนินการเท่านั้น ทำให้เกิดช่องว่างทางสังคมในชุมชนเพิ่มมากขึ้น เพราะคนอีกบางส่วนยังเป็นกลุ่มด้อยโอกาสที่มีฐานะยากจน พึ่งพิหารหรือมีปัญหาที่ทำให้ไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ ➤ การพัฒนาการท่องเที่ยวมีส่วนทำให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรทางธรรมชาติเนื่องจากการเข้าไปท่องเที่ยวในนั้น มีส่วนทำให้เกิดการพังทลายของลະລຸ และวิถีชีวิตในชุมชน เกิดเป็นชุมชนในลักษณะสังคมผลประโยชน์ ➤ ขาดการดูแลอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวให้ยั่งยืน การใช้รถเข้าไปวิ่งในเขตลະລຸเป็นระยะเวลานานจะทำให้ดินลະລຸพังทลายได้ง่าย นอกจากนี้ยังไม่ค่อยมีการป้องกันที่ชัดเจนเพื่อมิให้นักท่องเที่ยวเค็ดคังต้นไม้หรือปิ่นป่าจนเกิดการพังทลายของลະລຸได้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
	➤ การดูแลบริหารจัดการจะเน้นเฉพาะการ ท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่ง กลุ่มที่ได้รับ ประโยชน์ส่วนใหญ่คือ กลุ่มบริการรถอีแต็ก กลุ่มบริการด้านอาหาร และกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับ การประสานงาน เป็นหลัก ส่วนกลุ่มที่เป็น สมาชิกด้านโฮมสเตย์นั้น พบว่ามีการเปิดให้เป็น สมาชิกได้ไม่จำกัด จนปัจจุบันมีจำนวนเกือบ 20 หลังที่เป็นสมาชิกซึ่งไม่น่าจะเป็นผลดีต่อการ บริหารจัดการตามความเหมาะสมในด้านการ ควบคุมมาตรฐานกับความเหมาะสมสอดคล้อง กับจำนวนนักท่องเที่ยวและความยั่งยืนในการ ท่องเที่ยว ➤ พื้นที่ของอำเภอตาพระยา เคยเป็นพื้นที่ที่มีการสู้รบ ตามแนวชายแดน หลังจากนั้นจึงเกิดเป็นชุมชน ซึ่งคนส่วนใหญ่ย้ายถิ่นมาจากต่างๆ พื้นที่กัน จึง ไม่ใช่คนในพื้นที่แต่ดั้งเดิมทำให้ไม่มีการสืบทอด เรื่องราวทางเอกลักษณ์ที่เชื่อมโยงสัมพันธ์กับ พื้นที่ และการประสานกลมกลืนของวิถีชีวิต วัฒนธรรมของชุมชนไม่มีเอกภาพ และอาจมี ส่วนที่ทำให้ความสัมพันธ์ของชุมชนขาดความ เหนียวแน่น มีความผูกพันกับพื้นที่น้อย และเกิด ความขัดแย้งได้ง่าย

โอกาส	อุปสรรค
➢ ความโดดเด่นของเอกลักษณ์ทางธรรมชาติที่แปลกตา ทำให้เป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยว โดยมีชื่อเสียงในฐานะแหล่งท่องเที่ยวที่เป็น Unseen ➢ มีการจัดกิจกรรมมีความหลากหลาย สอดคล้องกับวิถีชีวิตชนบท ➢ เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา และนักวิชาการ	➢ มีปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่ ซึ่งเป็นความขัดแย้งทั้งด้านทัศนคติ ผลประโยชน์ และมีการกล่าวโทษกันในการมีส่วนทำให้เกิดการพังทลายของพื้นที่ละอู ระหว่างผู้ทำการเกษตร กับผู้ทำการท่องเที่ยว ➢ ปัญหาความขัดแย้งทำให้ขาดความร่วมมือกันเพื่ออนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางธรรมชาติในแหล่ง ➢ คนในพื้นที่ส่วนใหญ่ยังประสบปัญหาด้านความยากจน ทำให้เกิดช่องว่างที่แตกต่างกันค่อนข้างมากในด้านฐานะทางเศรษฐกิจในชุมชน ➢ ไม่มีการพัฒนารูปแบบสินค้าของชุมชนให้เหมาะสมสอดคล้องกับการท่องเที่ยว และกลุ่มเป้าหมาย ทำให้สินค้าไม่น่าสนใจ

สรุป : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นทางเอกลักษณ์ทางธรรมชาติ จากการริเริ่มของชาวบ้านในชุมชน ซึ่งผู้ริเริ่มเป็นผู้นำชุมชนมีความเข้มแข็ง และมีวิสัยทัศน์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว แต่ขาดความยืดหยุ่นในการประสานร่วมมือกับส่วนต่างๆ จึงไม่สามารถแก้ไขคลี่คลายความขัดแย้งในพื้นที่ และเนื่องจากการจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นไปแบบการรวมกลุ่มผลประโยชน์ ทำให้เป็นพื้นที่ที่ขาดการพัฒนาแบบองค์รวม รายได้จากการท่องเที่ยวจึงไม่ได้มีส่วนทำให้เกิดความเข้มแข็งในชุมชนโดยรวม ในทางกลับกันยังส่งผลให้ช่องว่างทางสังคมระหว่างพื้นที่มีมากขึ้น จากตัวชี้วัดในแผนที่ความยากจนของจังหวัดสระแก้ว ปี 2547 เป็นข้อยืนยันว่า อำเภอตาพระยาเป็นอำเภอหนึ่งที่มีสัดส่วนคนจน มากกว่า 60% และตำบลทัพราช ทัพเสด็จ ทัพไทย และโคกลาน ซึ่งเป็นพื้นที่ในบริเวณใกล้เคียงลุ่มน้ำ มีสัดส่วนช่องว่างความยากจนสูงกว่าตำบลอื่นๆ

ข้อเสนอแนะ : แม้จะอยู่ในพื้นที่ที่มีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ แต่ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่และการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทำให้การจัดการและการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนี้ไม่ยั่งยืน สิ่งที่สำคัญจำเป็นที่ต้องเร่งดำเนินการก่อนอื่นคือการจัดการเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนเสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่ผู้ด้อยโอกาสสามารถในการพึ่งพาตนเอง แก้ไขปัญหาเด็กออกจากโรงเรียนกลางคัน การมีส่วนร่วมของวัยรุ่นว่างงาน การช่วยเหลือคนพิการตลอดจนการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งที่เกิดขึ้น โดยองค์กรหรือบุคคลซึ่งเป็นคนกลางที่ไม่มีผลประโยชน์เกี่ยวข้องในพื้นที่ รวมทั้งการพิจารณาหาทางดำเนินการเกี่ยวกับการดูแลอนุรักษ์ละดู ให้ปลอดภัยจากการทำลาย

10.3 ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเยี่ยมชมเรือแหล่งท่องเที่ยวใน

จังหวัดสระแก้ว

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติขณะกำลังท่องเที่ยวอยู่ในเยี่ยมชมจำนวน 134 คน แวะเยือนประเทศไทยด้วย ผู้วิจัยได้ถามถึงแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจ พบว่านักท่องเที่ยวเพียงส่วนน้อยที่แสดงความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วกล่าวคือ มีผู้สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติในจังหวัดสระแก้วร้อยละ 9.0 แหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ มีผู้สนใจร้อยละ 7.5 แหล่งท่องเที่ยวทะเลร้อยละ 2.2 และการซื้อของที่ตลาดโรงเกลือร้อยละ 2.2 รายละเอียดแสดงอยู่ตารางที่ 9.5 หน้า 253 เมื่อพิจารณาจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียไม่สนใจในแหล่งท่องเที่ยวทุกประเภทในสระแก้ว นักท่องเที่ยวจากทวีปอเมริกาเหนือสนใจเฉพาะแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติเท่านั้น ส่วนนักท่องเที่ยวจากทวีปยุโรปจะสนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติพอๆ กับแหล่งท่องเที่ยวประเภทถ้ำ จะเห็นได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วทั้ง 3 ประเภทได้รับความสนใจในระดับต่ำ ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากเป็นแหล่งที่ไม่น่าสนใจหรือเพราะความรู้จำของนักท่องเที่ยว

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยอีกกลุ่มหนึ่ง โดยทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติที่อยู่ในกรุงเทพฯ โดยเลือกแหล่งท่องเที่ยวย่านถนนข้าวสาร ถนนสีลม และบางส่วนได้จากการกลับไปสัมภาษณ์ที่อำเภออรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างโดยไม่เฉพาะเจาะจงและได้คัดเลือกแบบสอบถามที่สมบูรณ์มากที่สุดมาได้รวม 180 ชุด ข้อความในแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับความสนใจที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว 9 แห่งในจังหวัดสุรินทร์ 9 แห่ง และในจังหวัดศรีสะเกษ 8 แห่ง นอกจากนี้ยังได้ถามถึงความสนใจที่จะสร้างสัมพันธภาพหรือผูกมิตรกับคนในท้องถิ่นในจังหวัดทั้ง 3 อีก 1 ข้อ นอกจากนี้ในแบบสอบถามยังมีคำถามที่ถามถึงโอกาสหรือความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งใน 3 จังหวัดนี้ เพื่อที่จะประเมินความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง ข้อความ ที่ใช้

วัดอยู่ในรูปของ Likert scale การแปลความหมายค่าเฉลี่ยระดับความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดทั้ง 3 และความเป็นไปได้ที่จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดทั้ง 3 แสดงไว้ในตารางที่ 10.1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 10.1

การแปลความหมายค่าเฉลี่ย (Mean) ความสนใจของแหล่งท่องเที่ยวและความเป็นไปได้ที่จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์และศรีสะเกษ

ค่าเฉลี่ย	ระดับความสนใจในแหล่งท่องเที่ยว	ระดับความเป็นไปได้ที่จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยว
1 – 1.8	ไม่สนใจ	ไม่ไป
1.9 – 2.7	สนใจน้อย	คงไม่ไป
2.8 – 3.6	สนใจปานกลาง	ไม่แน่ใจ
3.7 – 4.5	สนใจมาก	อาจจะไป
4.6 – 5	สนใจมากที่สุด	ไปแน่นอน

จากข้อมูลในตารางที่ 10.2 พบว่าระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วมีดังต่อไปนี้ อุทยานแห่งชาติปางสีดาได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทุกชาติในระดับมาก ปราสาทสด๊กก๊อกธมได้รับความสนใจจากทุกชาติในระดับมาก ละลุได้รับ ความสนใจจากนักท่องเที่ยวทุกชาติในระดับมาก เช่นเดียวกับถ้ำน้ำเขาตาโจ๊กและถ้ำเพชรโพธิ์ทอง ส่วนการผูกมิตรกับชาวสระแก้วก็ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวทุกชาติในระดับมากเช่นเดียวกัน

สำหรับอ่างเก็บน้ำเขื่อนพระพร่งได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวในระดับปานกลางเท่านั้น ส่วนปราสาทเขาฉกรรจ์ถึงแม้ว่าโดยเฉลี่ยนักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจในระดับปานกลาง แต่นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคยุโรปและอเมริกาเหนือ และเอเชียใต้ให้ความสนใจในระดับมาก ส่วนอุทยานแห่งชาติตาพระยาถึงแม้ว่าค่าเฉลี่ยความสนใจอยู่ที่ระดับมาก แต่นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือและจากโอเชียเนียให้ความสนใจในระดับปานกลาง สำหรับตลาดโรงเกลือนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยให้ความสนใจในระดับปานกลาง ยกเว้นนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอเมริกาเหนือให้ความสนใจในระดับมาก

10.3.5 ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว

หลังจากที่ผู้วิจัยได้สอบถามถึงระดับความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่งในจังหวัดสระแก้วแล้ว ผู้วิจัยได้ถามถึงความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 9 แห่งข้างต้นก็ได้พบสิ่งที่น่าสนใจและตรงกันข้ามกับระดับความสนใจที่นักท่องเที่ยวแสดงออกในตารางที่ 10.2 ผลการศึกษาแสดงอยู่ในตารางที่ 10.3 ในจำนวนแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 5 แห่ง ที่นักท่องเที่ยวได้ระบุว่ามีความสนใจในระดับมากที่สุดได้แก่อุทยานแห่งชาติปางสีดา ปราสาทสด๊กก๊อกธม ละลุ ถ้ำน้ำเขาตาบ็อก และถ้ำเพชร โพธิ์ทอง เมื่อถามต่อไปว่ามีความเป็นไปได้มากน้อยแค่ไหนที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ นักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยตอบว่ายังไม่แน่ใจว่าจะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ และในส่วนของแหล่งท่องเที่ยวอีก 4 แหล่งที่นักท่องเที่ยวมีความสนใจเพียงในระดับปานกลาง นักท่องเที่ยวทุกชาติมีแนวโน้มที่ยังไม่แน่ใจว่าจะไปเช่นเดียวกัน ยกเว้นอุทยานแห่งชาติปางสีดาที่นักท่องเที่ยวชาวเอเชียโดยเฉลี่ยระบุว่าอาจจะไปเยือนอุทยานแห่งชาติแห่งนี้

จากข้อมูลที่ได้รับนี้แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐ และภาคเอกชนของจังหวัดจะต้องดำเนินจัดทำแผนยุทธศาสตร์และโครงการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดโดยมุ่งเน้นไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชีย และเริ่มโครงการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานกิจกรรมการท่องเที่ยวอุทยานแห่งชาติปางสีดาให้สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย

ตารางที่ 10.2

ระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสระแก้ว	ค่าสถิติ	ระดับความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
อุทยานแห่งชาติปางสีดา	$(\bar{x})$	4.13	4.07	4.40	4.33	3.71	4.15	.405	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.81	.78	.82	.59	1.11	.80		
อ่างเก็บน้ำเขื่อนพระพร่ง	$(\bar{x})$	3.32	3.37	3.20	3.61	3.14	3.34	.401	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง		
	S.D.	.94	.88	.86	.60	.69	.89		
ปราสาทสศอกกอกกกรม	$(\bar{x})$	3.81	3.66	3.93	4.22	3.85	3.84	.290	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.94	.78	.88	.54	1.06	.88		
ปราสาทเขาน้อย	$(\bar{x})$	3.71	3.66	3.13	3.66	3.14	3.63	.061	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง		
	S.D.	.95	.78	1.18	.907	1.21	.96		
อุทยานแห่งชาติตาพระยา	$(\bar{x})$	3.78	3.44	3.60	4.05	3.57	3.73	.083	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.83	.80	1.18	.53	.78	.84		
ละลุ	$(\bar{x})$	3.69	3.96	4.00	4.00	4.00	3.80	.362	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.86	.80	.84	.59	.81	.83		
ถ้ำน้ำเขาตังกวน	$(\bar{x})$	3.97	4.00	4.06	3.83	3.85	3.96	.743	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.91	1.10	.79	.61	.69	.89		

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสระแก้ว	ค่าสถิติ	ระดับความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง	$(\bar{x})$	3.65	3.77	3.93	3.55	3.57	3.68	.614	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.88	1.01	.70	.51	.53	.84		
ตลาดโรงเกลือ	$(\bar{x})$	3.86	3.78	3.40	3.25	2.66	3.62	.192	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง		
	S.D.	.98	.69	1.34	.95	.57	.95		
การผูกมิตรกับชาวสระแก้ว	$(\bar{x})$	3.92	4.11	3.93	3.66	4.00	3.93	.501	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.82	.64	.96	.76	.57	.79		
จำนวน (คน)		113	27	15	18	7	180		

ตารางที่ 10.3

ระดับความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสระแก้ว	ค่าสถิติ	ระดับความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
อุทยานแห่งชาติปางสีดา	$(\bar{x})$	3.53	3.22	3.40	3.83	3.42	3.50	.352	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	อาจจะไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.06	.80	.91	.70	1.39	1.00		
อ่างเก็บน้ำเขื่อนพระพรอง	$(\bar{x})$	2.68	2.92	2.73	3.05	2.85	2.76	.410	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.99	.61	.59	.41	1.06	.87		
ปราสาทสัจธรรม	$(\bar{x})$	3.18	3.22	3.26	3.61	3.42	3.25	.596	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.12	.75	.96	.77	1.51	1.04		
ปราสาทเขาน้อย	$(\bar{x})$	3.07	2.96	2.66	3.11	2.57	3.01	.354	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.05	.58	.81	.67	.78	.93		
อุทยานแห่งชาติตาพระยา	$(\bar{x})$	3.13	2.92	2.66	3.44	3.00	3.08	.157	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.95	.91	1.04	.51	1.29	.94		
ละลุ	$(\bar{x})$	2.98	3.00	3.33	3.33	3.57	3.07	.222	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.97	.78	.97	.59	1.39	.93		
ถ้ำน้ำเขาเต่า	$(\bar{x})$	3.23	3.29	3.13	3.22	3.14	3.23	.989	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.09	.99	.91	.54	1.06	1.01		

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสระแก้ว	ค่าสถิติ	ระดับความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง	$(\bar{x})$	3.10	3.00	3.06	3.16	3.00	3.08	.978	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.94	1.17	.88	.78	1.00	.95		
ตลาดโรงเกลือ	$(\bar{x})$	3.16	2.92	2.40	2.50	2.33	3.01	.199	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.02	.82	.54	.57	1.15	.97		
การผูกมิตรกับชาวสระแก้ว	$(\bar{x})$	3.60	3.37	3.33	3.50	3.57	3.53	.704	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.99	.68	.72	.78	1.27	.92		
จำนวน (คน)		113	27	15	18	7	180		

10.4 รายการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียตะวันออก

ผู้วิจัยได้เสนอรายการท่องเที่ยวที่ยังไม่เคยมีการนำเสนอจากหน่วยงานอื่นๆ โดยกำหนดตลาดนักท่องเที่ยวเป็นตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติดังกล่าวข้างต้นที่เดินทางโดยอิสระ (FIT) สำหรับจังหวัดสระแก้ว 3 รายการหลังจากการประชุมกลุ่มย่อยกับผู้เกี่ยวข้องในท้องถิ่น 3 แห่งในจังหวัดและได้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดประเมินความเหมาะสมของรายการท่องเที่ยวทั้ง 3 รายการสรุปผลได้ดังต่อไปนี้

รายการที่ 1 ชมธรรมชาติสระแก้ว

วันที่ 1 กรุงเทพฯ – อุทยานแห่งชาติปางสีดา – ละลุ

เช้า ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ มุ่งสู่อำเภอเมืองสระแก้ว
 สาย ถึงอุทยานแห่งชาติปางสีดา กิจกรรมเดินป่า ดูนก ชมน้ำตกปางสีดา น้ำตกผาดะเคียน
 เที่ยง รับประทานอาหารกลางวันแบบปิกนิก
 บ่าย ชมแหล่งจระเข้น้ำจืด หรือน้ำตกถ้ำค้างคาว แล้วออกเดินทางต่อไปยังอำเภอตาพระยา ชมละลุ “แพะเมืองผี” แห่งใหม่
 เย็น พักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ในหมู่บ้านหนองผักแว่น สัมผัสวัฒนธรรมท้องถิ่น หรือเดินทางมาพักค้างคืนที่โรงแรมในอำเภอรัญประเทศ

วันที่ 2 สต็อกก๊อกรม – ด้านตรวจคนเข้าเมือง – เสียมเรียบ

เช้า ออกเดินทางจากละลุ(บ้านหนองผักแว่น) หรือจากอรัญประเทศแวะชมปราสาทสต็อกก๊อกรมในกิ่งอำเภอโคกสูง
 สาย เดินทางเข้าสู่ด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก ผ่านกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองเพื่อเดินทางต่อไปยังจังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา

ตารางที่ 10.4

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยว ชุมชนชาติสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.92	มาก
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.84	ปานกลาง
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.53	น้อย
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.84	มาก
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.30	ปานกลาง
6. ประสิทธิภาพทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	3.92	มาก
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	3.15	ปานกลาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	2.92	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	2.69	น้อย

รายการท่องเที่ยวชุมชนชาติที่อุทยานปางสีกา และสิ่งมหัศจรรย์ทางธรรมชาติประเภทละดู ได้รับการประเมินว่ามีความน่าสนใจในระดับปานกลาง แต่นักท่องเที่ยวจะได้ประสบการณ์ในระดับมาก เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งตามรายการมีความเหมาะสมแต่สิ่งที่ทางจังหวัดสระแก้วจะต้องมีโครงการปรับปรุงต่อไปคือระบบการคมนาคม เพื่ออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการ และสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวประเภทห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก

รายการที่ 2 มหัศจรรย์สระแก้ว

วันที่ 1 กรุงเทพฯ – ละลุ – พระปรง

- เช้า ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ มุ่งสู่อำเภอดาพระยา
- สาย จากอำเภอดาพระยา เดินทางไปชมละลุ “แพะเมืองผี” แห่งใหม่ที่ บ้านหนองผักแว่น
- เที่ยง เดินทางมายังอ่างเก็บน้ำพระปรง รับประทานอาหารกลางวัน ที่ร้านอาหารริมอ่างเก็บน้ำ พร้อมชมทิวทัศน์อ่างเก็บน้ำพระปรง
- บ่าย มุ่งใต้ลงสู่อำเภอลองหาดเดินทางสู่ถ้ำน้ำเขาคีวะ (เขาตงเือก) สำนวณถ้ำน้ำ ชมหินย้อย และน้ำตกน้อยภายในถ้ำ
- เย็น เดินทางเข้าสู่อำเภอรัญประเทศ
- ค่ำ ค้างคืนที่โรงแรมในอำเภอรัญประเทศ

วันที่ 2 สะดุดก๊อกรม – ด่านตรวจคนเข้าเมือง – เสียมเรียบ

- เช้า ชมปราสาทสดุดก๊อกรม ในกึ่งอำเภอโคกสูง หรือเลือกซื้อของที่ตลาดโรงเกลือ
- สาย เดินทางเข้าสู่ด่านตรวจคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก ผ่านกระบวนการตรวจคนเข้าเมือง เพื่อเดินทางต่อไปยังจังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา

ตารางที่ 10.5

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางมัสยิดสระแก้ว จังหวัดสระแก้ว

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.38	ปานกลาง
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.84	ปานกลาง
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.53	น้อย
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.46	ปานกลาง
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.84	มาก
6. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	4.23	มาก
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	2.53	น้อย
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	2.92	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	2.53	น้อย

รายการท่องเที่ยวนี้ได้รับการประเมินว่ามีความน่าสนใจมาก และนักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์มากแต่สิ่งที่ทางจังหวัดสระแก้วจะต้องมีการปรับปรุงคือ ยานพาหนะที่จะให้บริการแก่นักท่องเที่ยวในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก

รายการที่ 3 มหัศจรรย์ถ้ำอินใต้

วันที่ 1 กรุงเทพฯ – ถ้ำน้ำ – ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง

- เช้า ออกเดินทางจากกรุงเทพฯ มุ่งสู่อำเภอลองหาด
- สาย จากอำเภอลองหาด เดินทางสู่ถ้ำน้ำเขาคิระ (เขาดงอีกร) สำนวญถ้ำน้ำเขาคิระ ชมหินย้อย และน้ำตกน้อยภายในถ้ำ
- เที่ยง ออกจากถ้ำน้ำ รับประทานอาหารกลางวันแบบปิกนิก หรือที่ร้านอาหารทะเลลองหาด
- บ่าย ชมถ้ำเพชรโพธิ์ทอง และถ้ำหาดทรายแก้ว
- เย็น เดินทางเข้าสู่อำเภอรัญประเทศ
- ค่ำ ค้างคืนที่โรงแรมในอำเภอรัญประเทศ

วันที่ 2 สะดุดก๊อกรม – ดำนตรวคนเข้าเมือง – เสียมเรียบ

- เช้า ชมปราสาทสดุดก๊อกรม ในกึ่งอำเภอโคกสูง หรือเลือกซื้อของที่ตลาดโรงเกลือ
- สาย เดินทางเข้าสู่ด่านตรวคนเข้าเมืองบ้านคลองลึก ผ่านกระบวนการตรวคนเข้าเมือง เพื่อเดินทางต่อไปยังจังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา

ตารางที่ 10.6

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางมัสยิดรายถิ่นใต้ จังหวัดสระแก้ว

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.84	มาก
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	3.15	ปานกลาง
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.69	น้อย
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.38	ปานกลาง
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.92	มาก
6. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	4.07	มาก
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	2.92	ปานกลาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	3.07	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านรายขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	3.00	ปานกลาง

รายการท่องเที่ยวเชิงผจญภัยในจังหวัดสระแก้ว รายการที่ 3 ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในด้านของเส้นทางเชื่อมโยง ในด้านความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวในรายการ และในด้านประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ แต่สิ่งที่ทางจังหวัดจะต้องปรับปรุงเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว คือ ในเรื่องของพาหนะที่จะนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว

10.5 จังหวัดสุรินทร์

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับจังหวัดสุรินทร์ และจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ว่าราชการจังหวัดสุรินทร์ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หัวหน้าศูนย์การท่องเที่ยวและนันทนาการจังหวัดสุรินทร์ หอการค้าจังหวัด สารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองสุรินทร์ และจากผลการประชุม focus group กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ 3 กลุ่ม ซึ่งได้แก่กลุ่มหมู่บ้านช้าง กลุ่มหัตถกรรมผ้าไหมและเครื่องเงิน และกลุ่มการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและการท่องเที่ยวชายแดนสามารถสรุปได้ว่าจังหวัดสุรินทร์มีข้อได้เปรียบกับอีก 2 จังหวัดที่ทำการศึกษานี้ในแง่ที่ว่าจังหวัดสุรินทร์มีจุดแข็งมากกว่าจุดอ่อน และมีโอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวมากกว่าอุปสรรค รายละเอียดของจุดแข็งจุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของจังหวัดสุรินทร์แสดงอยู่ในแผนภูมิที่ 10.2

แผนภูมิที่ 10.3

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์

จุดแข็ง	จุดอ่อน
- เอกลักษณ์การท่องเที่ยวของจังหวัดมีความชัดเจน และมีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย - มีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับ และรู้จักของชาวต่างชาติ จากผ้าไหม เครื่องเงิน และ ช้าง - มีปราสาทหิน และแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี - มีความอุดมสมบูรณ์ และการพัฒนาเด่นในด้านการเกษตร - มีชุมชน ซึ่งมี เอกลักษณ์ วัฒนธรรมที่เก่าแก่ เช่น ชาวทวาย หรือชาวส่วย - มีงานช้างสุรินทร์ เป็นงานประเพณีที่โด่งดัง - มีโบราณสถาน ปราสาทหินหลายแห่ง - เป็นเมืองที่มีความคึกคัก มีทั้งแหล่งซื้อของแหล่งบันเทิง และ ไนท์บาซาร์	- ทางจังหวัดสนใจเน้นที่การพัฒนาด้านเกษตรอินทรีย์มากกว่าด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว - ผู้ประกอบการธุรกิจที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวยังรวมตัวกันไม่เหนียวแน่น - การร่วมมือประสานในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว ระหว่างภาคเอกชน และภาครัฐยังไม่เป็นไปโดยสอดคล้องชัดเจน - แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลจากกัน - ปราสาทหินส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ไม่ค่อยโดดเด่น

โอกาส	อุปสรรค
• โครงการนำช้างคืนถิ่น และการเปิดหมู่บ้านช้าง เป็นแหล่งท่องเที่ยวหากทำสำเร็จจะสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก • มีแหล่งผลิต และแหล่งขายสินค้าผลิตภัณฑ์ของจังหวัด ซึ่งมีชื่อเสียง • มีที่พักค่อนข้างมาก และหลากหลายประเภท ทั้งเกสเฮาส์ และ โรงแรมเปิดใหม่ ๆ อีก 2 - 3 แห่ง ส่วนโรงแรมเก่าก็มีการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น • มีสนามบินขนาดเล็กในจังหวัด • นายองค์การบริหารส่วนจังหวัดปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาหมู่บ้านช้างมาก	• โครงการนำช้างคืนถิ่น และการพัฒนาหมู่บ้านช้าง ต้องใช้เวลานานและงบประมาณสูงมาก • สนามบินไม่ได้มาตรฐาน ทำให้มีปัญหาหากจะเปิดบริการทางดำเนินี้ • เส้นทางจากด่านชายแดนไปเสียมเรียบ ทางไม่ค่อยดีนัก

10.6 การประเมินจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัด สุรินทร์

10.6.1 แหล่งท่องเที่ยว : กลุ่มปราสาทตาเมือน

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี ตั้งอยู่ที่บ้านหนองคันนา ตำบลตาเมียง กิ่งอำเภอพนมดงรัก เป็นโบราณสถานแบบขอม 3 หลัง คิดแนวชายแดนประเทศไทยและกัมพูชาตามพุทธศาสนาลัทธิมหายานเป็นหนึ่งใน 17 แห่ง ที่พระเจ้าชัยวรมันที่ 7 สร้างขึ้น เพื่อเป็นธรรมศาลาหรือที่พักคนเดินทาง ราวพุทธศตวรรษที่ 18 เป็นศิลปะเขมรแบบบายน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ เป็นกลุ่มโบราณสถานที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์ ➢ อยู่ติดกับแนวเขตชายแดนไทย – กัมพูชา ➢ มีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับโบราณสถานในประเทศกัมพูชาได้ ➢ เป็นกลุ่มปราสาทที่สวยงาม แม้จะยังคงเหลือลวดลายให้เห็นไม่มาก แต่นับเป็นปราสาทที่มีลวดลายอ่อนช้อยงดงามแห่งหนึ่ง	➢ ขาดสิ่งอำนวยความสะดวก ภายในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ➢ อยู่ห่างไกลจากตัวเมือง ➢ ไม่มีที่พักในบริเวณใกล้เคียง ➢ อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ➢ ขาดกิจกรรม และสินค้าที่เชื่อมโยงกับแหล่ง

โอกาส	อุปสรรค
➤ นำเสนอเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาได้	➤ ความกังวลด้านความปลอดภัย ➤ การให้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับแหล่งท่องเที่ยวยังมีน้อย และไม่มีมัลกุเทศก์ ➤ ไม่น่าจะเป็นที่น่าสนใจและดึงดูดได้ สำหรับนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เคยไปนครวัด นครธมมาแล้ว หรือกำลังจะเดินทางไปเที่ยว นครวัด นครธม

สรุป : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ไกลจากตัวเมืองและอยู่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มากและไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งด้านมัลกุเทศก์ ร้านค้า ที่พัก การบริการและไม่มีกิจกรรมอื่นๆ ที่จะทำให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ได้นานหรือเกิดการใช้จ่าย เพื่อกระจายรายได้ในแหล่งท่องเที่ยวในบริเวณมีทหารคอยรักษาความปลอดภัยเนื่องจากอยู่ติดชายแดนมาก จึงนับว่ายังเป็นเขตที่ต้องระมัดระวังในด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากเป็นปราสาทอยู่ติดชายแดนประเทศกัมพูชา ซึ่งมีโบราณสถานสำคัญที่มีชื่อเสียง และสวยงามเป็นที่ยอมรับในระดับโลก จึงไม่น่าจะมีศักยภาพจะไปแข่งขันกับแหล่งท่องเที่ยวในด้านนี้ของกัมพูชาได้ อย่างไรก็ตามสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจโดยเฉพาะควรจัดดำเนินการปรับปรุงเกี่ยวกับการประชาสัมพันธ์ด้านข้อมูลที่เกี่ยวข้อง ให้นักท่องเที่ยวได้รับทราบมากขึ้นในรูปสื่อต่างๆ และควรมีการพัฒนามัลกุเทศก์ท้องถิ่นเพื่อให้บริการสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจหรือฝึกอบรมให้ทหารที่รักษาการในบริเวณสามารถให้ข้อมูลกับนักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง

10.6.2 แหล่งท่องเที่ยว : ปราสาทศีขรภูมิ

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางโบราณคดี ตั้งอยู่ที่ตำบลระแงง ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์ 34 กิโลเมตร ปราสาทศีขรภูมิประกอบด้วยปรางค์อิฐ 5 องค์ องค์กลางเป็นปรางค์ประธาน มีปรางค์บริวารล้อมรอบอยู่ที่มุมทั้งสี่บนฐานเดียวกัน ก่อด้วยหินทรายและศิลาแลง มีลักษณะปนกันระหว่างรูปแบบศิลปะขอมแบบบาปวน (พ.ศ. 1550-1650) และแบบนครวัด (พ.ศ. 1650-1700) จึงอาจกล่าวได้ว่า ปราสาทแห่งนี้คงสร้างขึ้นในราวกลางพุทธศตวรรษที่ 17 หรือ ต้นสมัยนครวัด โดยสร้างขึ้นเนื่องในศาสนาฮินดู ลัทธิไศวนิกาย และคงถูกดัดแปลงให้เป็นวัดในพุทธศาสนาตามที่มีหลักฐานการบูรณปฏิสังขรณ์ในราวพุทธศตวรรษที่ 22 ในสมัยอยุธยาตอนปลาย ปราสาทศีขรภูมิเปิดให้เข้าชมทุกวัน เวลา 08.00-16.30 น. อัตราค่าเข้าชมชาวไทย คนละ 10 บาท ชาวต่างประเทศ 30 บาท

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ เป็นโบราณสถานที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของจังหวัดสุรินทร์ ➢ อยู่ใกล้ตัวเมืองสุรินทร์ทำให้สะดวกในการเดินทาง ➢ มีประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับโบราณสถานในประเทศกัมพูชาได้ ➢ เป็นปราสาทที่มีทับหลังรูปศิวนาฏราช ซึ่งกล่าวกันว่ามี ความงามกว่าทับหลังชิ้นใด ๆ ที่สลักเรื่องราวเดียวกัน ทั้งที่พบในประเทศไทยและประเทศกัมพูชา ➢ มีการจัดแสดงแสงเสียง จัดขึ้นบริเวณปราสาทศีขรภูมิ วันเสาร์-วันอาทิตย์สัปดาห์ที่สามของเดือนพฤศจิกายน ของทุกปี	➢ เป็นปราสาทขนาดเล็ก นักท่องเที่ยวใช้เวลากับ ปราสาทนี้ไม่ได้นาน ➢ อยู่ห่างจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆเพียงแหล่งเดียว คือ หมู่บ้านจักสานบ้านบุทม ➢ ในบริเวณแหล่งท่องเที่ยว ไม่ค่อยมีการบริการ ร้านค้า ที่จะดึงดูดให้เกิดการใช้จ่ายและการ กระจ่ายรายได้

โอกาส	อุปสรรค
➢ นำเสนอเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาได้ ➢ มักมีการนำเสนอแหล่งท่องเที่ยวนี้ในโปรแกรมการ ท่องเที่ยวในประเทศ	➢ ไม่น่าจะเป็นที่น่าสนใจและดึงดูดได้ สำหรับ นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศที่เคยไปนครวัด นครธมมาแล้ว หรือกำลังจะเดินทางไปเที่ยว นครวัด นครธม

สรุป : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่อยู่ใกล้ตัวเมืองแต่นับว่ายังอยู่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ แม้ว่าจะมีลวดลายประดับและทับหลังที่สวยงามแต่บางชิ้นนักท่องเที่ยวไม่สามารถชมได้ เนื่องจากถูกนำไปเก็บไว้ที่พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติพิมาย อีกทั้งเป็นปราสาทที่มีบริเวณพื้นที่ไม่ใหญ่นัก นักท่องเที่ยวจึงใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ไม่นาน แม้ว่าจะมีการเก็บค่าเข้าชมและมีการจัดแสดงแสงเสียงทุกปี แต่ก็นับว่าไม่สามารถดึงดูดให้เกิดการกระจายรายได้ในพื้นที่ได้ในช่วงเวลาที่ไม่มีการจัดแสดง

ข้อเสนอแนะ : ควรพัฒนาการบริการ และสินค้าที่เชื่อมโยงกับพื้นที่ รวมทั้งเพิ่มกิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้เกิดการกระจายรายได้ในพื้นที่ได้มากขึ้น อย่างไรก็ตามเนื่องจากข้อจำกัดด้านสภาพพื้นที่ทำให้ยากแก่การพัฒนา

10.6.3 แหล่งท่องเที่ยว : หมู่บ้านช้าง บ้านตากกลาง

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นหมู่บ้าน “ชาวส่วย” หรือ “ชาวกวย” ซึ่งมีประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับการเลี้ยงช้างมานาน โดยมีประเพณีวัฒนธรรมความเชื่อที่เกี่ยวข้องกับช้าง ตั้งแต่สมัยที่ยังมีการคล้องช้างป่ามาเลี้ยงไว้เพื่อทำการศึกสงคราม แต่ละบ้านมีโรงช้างและเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิด แหล่งท่องเที่ยวนี้ตั้งอยู่หมู่ที่ 9 และ 13 บ้านตากกลาง ตำบลกระโพ อำเภอท่าตูม ปัจจุบันมีการฝึกช้างการ จัดแสดงของช้าง พิพิธภัณฑ์รวบรวมข้อมูลเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับช้าง และศูนย์ศึกษา โดยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ “นำช้างคืนถิ่นเพื่อพัฒนาสุรินทร์บ้านเกิด”

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ นักท่องเที่ยวต่างประเทศจำนวนไม่น้อย ที่มีความสนใจเกี่ยวกับ ช้าง ➢ มีความสมบูรณ์ในแง่ของประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ประเพณี ในพื้นที่ ที่ผูกพันกับช้าง ➢ ช้าง เป็นเอกลักษณ์ที่ชัดเจนของท้องถิ่น ที่สามารถนำเสนอและพัฒนาได้ไม่ว่าจะเป็นกิจกรรม หรือสินค้า ➢ ความกว้างขวางของพื้นที่ และลักษณะของพื้นที่ทำให้สะดวกในการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และกิจกรรม ➢ มีการจัดระบบการบริหารจัดการที่ชัดเจน	➢ ไม่สะดวกในการพักค้างแรม ➢ การพัฒนาสินค้าที่เชื่อมโยงกับแหล่งยังไม่อยู่ในระดับที่ดี ➢ การพัฒนาจำเป็นต้องใช้ระยะเวลานาน พร้อมทั้งต้องการงบประมาณสนับสนุนจำนวนมากจึงจะสำเร็จได้ ➢ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ไกลจากตัวเมือง และแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ มาก ➢ สื่อและการประชาสัมพันธ์ส่วนใหญ่ยังเป็นภาษาไทย

โอกาส	อุปสรรค
➢ การพัฒนาหมู่บ้านช้างเป็นงานที่องค์การบริหารส่วนจังหวัดให้ความสำคัญมากและพยายามจัดงบประมาณสนับสนุนมาโดยตลอด ➢ มีความพยายามที่จะพัฒนาที่พักแบบโฮมสเตย์ เพื่อให้นักท่องเที่ยวพักค้างแรมได้ ➢ นักท่องเที่ยวบางกลุ่ม มีความรักช้าง หรือมีความผูกพันทางประวัติศาสตร์ทำให้กลับมาเที่ยวซ้ำ ➢ ภายในหมู่บ้านมีการปลูกหม่อน เลี้ยงไหม และทอผ้า สามารถนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมและสินค้าได้ ➢ มีการสืบทอดรักษามรดกความรู้ และประเพณีจากผู้รู้ ผู้อาวุโสในหมู่บ้าน จากรุ่นต่อรุ่น	➢ ค่าใช้จ่ายสูงและงบประมาณสนับสนุนยังไม่เพียงพอ ➢ มีปัญหาอาหารช้างยังไม่เพียงพอ ➢ เบียดเบียนคนเลี้ยงช้าง ยังเป็นปัญหาทำให้ความอยู่ดีบางส่วนของช้างยังนำช้างออกไปหากินที่อื่นที่มีรายได้ดีกว่า ➢ ความร่วมมือของชาวบ้านและผู้เลี้ยงช้าง ➢ คาดหวังความสม่ำเสมอของจำนวนนักท่องเที่ยวได้ยาก ➢ ประเพณีและความเป็นอยู่บางประการเป็นอุปสรรคต่อการต้อนรับนักท่องเที่ยว

สรุป : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นับว่ามีศักยภาพในหลายๆ ด้านสูง แต่การดำเนินการให้สมบูรณ์ยังต้องใช้ระยะเวลาอีกยาวไกล ในการแก้ไขปัญหาลดอุปสรรคโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านความร่วมมือและงบประมาณสนับสนุน

ข้อเสนอแนะ : ในระยะต้นควรเร่งระดมทุน เพื่อการพัฒนาด้านการประชาสัมพันธ์ ด้านที่พักและการผลิตสินค้าไปพร้อมๆ กันแบบถ่วงน้ำหนัก แต่ควรกำหนดกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจนและดำเนินการโดยยึดความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายเฉพาะเป็นหลัก เพื่อให้เกิดความยั่งยืนในการท่องเที่ยว ในระหว่างนี้ควรจัดหาอาชีพเสริมให้กับกลุ่มชาวบ้านเพื่อเพิ่มโอกาสการหารายได้มากขึ้น และสามารถจูงใจให้เกิดความร่วมมือ

10.6.4 แหล่งท่องเที่ยว : หมู่บ้านหัตถกรรม (เครื่องเงิน) บ้านเขวาสินรินทร์

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ตั้งอยู่ทางเหนือของตัวเมืองสุรินทร์เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในการทอผ้าไหมพื้นเมืองที่เรียกว่า ผ้าโฮล และการผลิตลูกประคำเงินที่เป็นเอกลักษณ์ของหมู่บ้าน เรียกกันว่า “ลูกปะเก้อม” ชาวชุมชนนี้มีประวัติศาสตร์ผูกพันสืบทอดความเป็นช่างฝีมือมาแต่บรรพบุรุษ และยังสืบทอดอนุรักษ์ฝีมือการทำเครื่องประดับ และผลิตภัณฑ์ต่างๆ ไว้โดยการผลิตเครื่องเงินนี้ทั้งผลิต และวางขายกันตามบ้านเรือนในหมู่บ้าน

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ ฝีมือและผลงานในการทำเครื่องเงินของชาวบ้านเขามีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักยอมรับ ➢ ช่างทำเครื่องเงินได้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับช่างทองหลวงและศูนย์ศิลปาชีพ ➢ มีประวัติศาสตร์และวิถีชีวิตวัฒนธรรมของชุมชนอันเป็นเอกลักษณ์ที่สืบเนื่องมาช้านานตั้งแต่บรรพบุรุษ ➢ หลากหลายรูปแบบในการผลิตเครื่องเงินของแต่ละครอบครัวในหมู่บ้านมีลักษณะที่มีเอกลักษณ์แตกต่างกัน	➢ บ้านที่ทำเครื่องเงินแต่ละหลังอยู่ห่างไกลกันทำให้ไม่สะดวกนักในการที่นักท่องเที่ยวจะเยี่ยมชม ➢ ในพื้นที่ยังไม่มีการบริหารจัดการในด้านการท่องเที่ยวปัจจุบันจึงเน้นเฉพาะการผลิตและการขายสินค้าเท่านั้น

โอกาส	อุปสรรค
➢ มีกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เป็นลูกค้าประจำชาวต่างประเทศเป็นซึ่งเป็นกลุ่มที่มีความสนใจในเครื่องเงินโดยเฉพาะ ➢ มีองค์ความรู้รวมทั้งงานหัตถกรรมที่ได้รับถ่ายทอดมาแต่โบราณ สามารถรวบรวมข้อมูลและสิ่งของจัดตั้งเป็นพิพิธภัณฑ์ตระกูลเครื่องเงินอีสานได้ ➢ เครื่องเงินเป็นสินค้าที่สามารถสร้างและนำเสนอเรื่องราวของชุมชนและของจังหวัดได้	➢ ความไม่แน่นอนในด้านรายได้จากการท่องเที่ยวทำให้การผลิตและขายเครื่องเงินมีน้อยลงมากเพราะชาวบ้านอีกหลายครอบครัวหันไปประกอบอาชีพอื่นแทน ➢ ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยว

สรุป : หมู่บ้านหมู่บ้านหัตถกรรม (เครื่องเงิน) บ้านเขวาสินรินทร์ เป็นหมู่บ้านที่มีชื่อเสียงในด้านการผลิตเครื่องเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการอนุรักษ์รูปแบบที่ได้รับสืบทอดมาจนประกอบกับมีนักท่องเที่ยวที่มักเข้ามาเยี่ยมชมในหมู่บ้าน เพื่อซื้อสินค้าเครื่องเงินและผ้าทออยู่เป็นระยะ แต่อย่างไรก็ตามรายได้ของครอบครัวที่ทำเครื่องเงินนั้นมาจากการขายสินค้ามากกว่าการท่องเที่ยวเนื่องจากยังไม่มีกิจกรรม และไม่มีการจัดการหรือการพัฒนาในด้านของการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน ประกอบกับยังไม่สามารถคาดหวังความสม่ำเสมอของการเข้ามาของนักท่องเที่ยวได้เป็นเหตุให้บางครอบครัวเปลี่ยนไปประกอบอาชีพอื่นแทนการทำเครื่องเงิน

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากมีกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนหนึ่งที่มีความสนใจเกี่ยวกับเครื่องเงิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวต่างประเทศบางกลุ่มที่เป็นลูกค้าประจำ ซึ่งสามารถเป็นฐานสนับสนุนการพัฒนา ประกอบกับฝีมือและเอกลักษณ์พร้อมทั้งเรื่องราวที่เป็นประวัติความเป็นมาของชุมชน ทำให้หมู่บ้านเขวาสินรินทร์น่าจะสามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวอย่างเต็มรูปแบบได้ หากมีการดำเนินการรวบรวมลักษณะลวดลายเก่าแก่ ที่ควรอนุรักษ์ พร้อมทั้งประวัติความเป็นมาของชุมชนที่สืบสายมาจากช่างฝีมือในยุคก่อน แล้วจัดทำในรูปพิพิธภัณฑสถาน และสื่อเผยแพร่ ตลอดจนการจัดตั้งศูนย์บริการการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาทำกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้นในพื้นที่ เช่นการจัดกิจกรรมเที่ยวชมการทำเครื่องเงิน และงานฝีมืออื่นๆ ของแต่ละครอบครัว เป็นต้น การพัฒนาการท่องเที่ยวในพื้นที่นี้จึงจะเป็นผลให้เกิดอาชีพ การบริการการท่องเที่ยว และการกระจายรายได้สู่ท้องถิ่นได้มากขึ้น ตลอดจนส่งผลในเชิงอนุรักษ์งานศิลปหัตถกรรมท้องถิ่นมิให้สูญไป

10.6.5 แหล่งท่องเที่ยว : หมู่บ้านหัตถกรรม (ทอผ้าไหม) บ้านท่าสว่าง

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นหมู่บ้านที่ได้รับการยกย่องว่า "ทอผ้าไหมหนึ่งพันสี่ร้อยสิบหกลูก" เมื่อครั้งทอผ้ายกทองทูลเกล้าฯ ถวายสมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ จากการริเริ่มผลงานศิลปหัตถกรรมของกลุ่มทอผ้ายกทอง"จันทร์โสม" ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการอนุรักษ์และฟื้นฟูการทอผ้ายกทองชั้นสูงแบบราชสำนักไทยโบราณ หลังจากการได้รับการคัดเลือกจากรัฐบาลให้ทอผ้าสำหรับตัดเสื้อผู้นำและผ้าคลุมไหล่สำหรับคู่สมรสผู้นำ 21 เขตเศรษฐกิจ ที่มาร่วมประชุมผู้นำเอเปกเมื่อปลายปี 2546 ทำให้รู้จักกันอย่างดีในชื่อ"หมู่บ้านทอผ้าเอเปก"

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ มีชื่อเสียงผลงานเป็นที่ยอมรับและรู้จักในระดับโลก ➢ มีการบริหารจัดการที่ชัดเจน ทั้งด้านกิจกรรมท่องเที่ยว และด้านสินค้า ตลอดจนความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ในพื้นที่ ➢ ชาวต่างประเทศไม่น้อยที่มีความนิยม และความสนใจชื่นชอบในสินค้าผลิตภัณฑ์ประเภทผ้าไหม ➢ เทคนิควิธีการกรรมวิธีการทอผ้าไหม มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมท้องถิ่น และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ➢ ห่างจากตัวเมืองสุรินทร์เพียง 10 กิโลเมตร	➢ สามารถตอบสนองนักท่องเที่ยวได้เฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจผ้าไหมจริงๆ เท่านั้น ➢ สำหรับคนโดยทั่วไป ผ้าไหมเป็นสินค้าที่มีราคาค่อนข้างสูง และดูแลรักษายาก

โอกาส	อุปสรรค
➤ การได้รับความไว้วางใจจากลูกค้าที่มี ทำให้ได้ประโยชน์ในเชิงการประชาสัมพันธ์	➤ การออกแบบลวดลายสีสันทของผ้าอาจไม่สอดคล้องกับรสนิยมของนักท่องเที่ยวบางกลุ่ม

สรุป : หมู่บ้านหัตถกรรม (ทอผ้าไหม) บ้านท่าสว่าง มีจุดเด่นคือการผลิตผ้าไหมยกทอง ชั้นสูงแบบราชสำนักไทยโบราณ นอกจากนี้ทางชุมชนยังจัดพื้นที่สำหรับนิทรรศการ การสาธิต และพื้นที่สำหรับขายสินค้า พร้อมทั้งมีการบริหารจัดการกิจกรรมในพื้นที่อย่างชัดเจนเป็นระบบ แหล่งท่องเที่ยวนี้ นอกเหนือจากความร่วมมือของคนท้องถิ่นแล้วยังได้รับการสนับสนุนจากหลายองค์กร หน่วยงาน ทำให้มีความเข้มแข็งในการบริหาร และในการพัฒนา

ข้อเสนอแนะ : อย่างไรก็ตามไม่อาจสรุปได้อย่างชัดเจนว่าชื่อเสียงของชุมชน สินค้า และแหล่งท่องเที่ยวนี้จะเข้าถึงยังกลุ่มเป้าหมายทุกกลุ่ม การประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่องไปยังกลุ่มเป้าหมายที่อาจยังไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวนี้ และการพัฒนากิจกรรมในแหล่งให้มีความหลากหลายมากขึ้นจึงยังมีความจำเป็น เพื่อตอบสนองความต้องการและความพึงพอใจของกลุ่มเป้าหมายบางกลุ่มให้มีทางเลือกมากขึ้น ในการได้รับประสบการณ์จากแหล่งท่องเที่ยวนี้

10.7 แผนแม่บทของจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์มีการจัดทำแผนแม่บท และคู่มือพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์แล้วเสร็จเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2549 โดยมีสำนักงานจังหวัดเป็นผู้จัดทำ ในเอกสารดังกล่าวได้นำเสนอผลการ ศึกษาเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดและพื้นที่ใกล้เคียงและประเทศเพื่อนบ้าน โดยใช้จังหวัดสุรินทร์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวหรือจุดแวะพัก โดยกำหนดและเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวได้ 3 ลักษณะคือ

1. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวภายในจังหวัด
2. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับจังหวัดข้างเคียง
3. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวกับประเทศอินโดจีน

10.7.1 การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวภายในจังหวัด

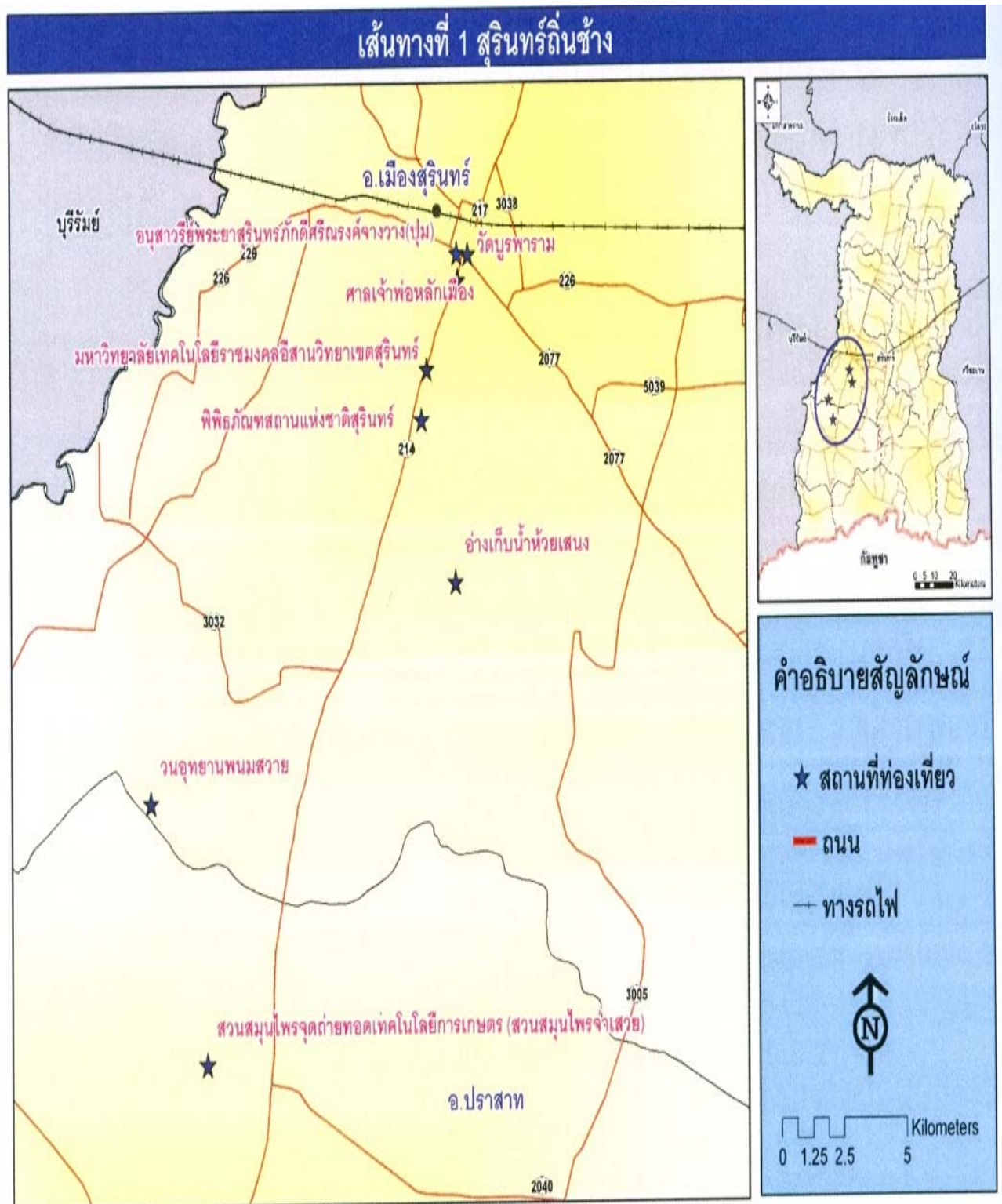
จากการศึกษาพบว่าจังหวัดสุรินทร์ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางด้านวัฒนธรรมและประเพณี ประวัติศาสตร์และโบราณสถาน และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ รวมทั้งวิถีชีวิตคนท้องถิ่น โดยเส้นทางคมนาคมและลักษณะของภูมิประเทศ เอื้ออำนวยต่อการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวได้เป็นเส้นทาง 5 วงจร (Loop) การท่องเที่ยวคือ

1. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในเมือง “สุรินทร์ถิ่นช้าง”
2. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางทิศเหนือ “มหัศจรรย์ทิศเหนือ”
3. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางทิศตะวันออก “ตามรอยอารยธรรมขอม”
4. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางทิศใต้ “เพลินเพลินเบื้องใต้”
5. การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ “ผจญภัยสุดมหัศจรรย์”

10.7.2 การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวในเมือง “สุรินทร์ถิ่นช้าง”

จังหวัดสุรินทร์เป็นศูนย์กลางทั้งด้านเศรษฐกิจ การค้าและที่ตั้งของหน่วยราชการต่างๆ ภายในเมืองจะมีร้านขายผ้าไหมกระจายอยู่ทั่วทั้งเมืองบนถนนเกือบทุกสาย โดยเส้นทางการท่องเที่ยวเริ่มจากอนุสาวรีย์พระยาสุรินทรภักดีศรีณรงค์จางวาง อนุสาวรีย์กับชาวกวย วัดบูรพารามเพื่อนมัสการหลวงพ่อบุญรอดและเคารพสักการะรูปปั้นจำลองหลวงปู่ศุข ศาลหลักเมือง พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ จังหวัดสุรินทร์ สวนสมุนไพรจำเริญ วนอุทยานพนมสวายเพื่อนมัสการพระพุทธรูปสุรินทรมงคล นมัสการพระพุทธรูปจำลองที่ศาลาอัฐมุข และชมพระอาทิตย์อัสดงที่ห้วยเสนง แหล่งท่องเที่ยวในตัวเมืองจังหวัดสุรินทร์ เหมาะสำหรับการเป็นจุดเริ่มต้นการท่องเที่ยวก่อนที่จะไปท่องเที่ยวในเขตอำเภออื่นๆ ในจังหวัดที่สามารถพักค้างคืนในระยะสั้น 1-2 วันได้

แผนภูมิที่ 10.4
เส้นทางที่ 1 สุรินทร์ถิ่นช้าง

10.7.4 การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางทิศตะวันออก “ตามรอยอารยธรรมขอม”

จังหวัดสุรินทร์เป็นเมืองที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน เป็นแหล่งอารยธรรมขอมโบราณที่มีปราสาทมากกว่า 30 แห่งกระจายอยู่ทั่วจังหวัด โดยมีศักยภาพการท่องเที่ยวอยู่ในระดับต่ำถึงปานกลาง การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ ตามรอยอารยธรรมขอม สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ โดยกำหนดให้จังหวัดสุรินทร์เป็นจุดแวะพักค้างคืน และเป็นเส้นทางเยี่ยมชมกลุ่มปราสาททางทิศตะวันออก โดยเริ่มต้นการท่องเที่ยวจากปราสาทเมืองที ปราสาทข่างปี หมู่บ้านหัตถกรรมหวายบุญถม เยี่ยมชมปราสาทศีขรภูมิ วกลงมาทางทิศใต้ เยี่ยมชมปราสาทยายเหงา ปราสาทภูมิโปน โดยมีแหล่งท่องเที่ยวเสริม คือ ผานางคอย พุทธอุทยานวัดเขาสาลา และวนอุทยานป่าสนหนองคู การเดินทางตามเส้นทางท่องเที่ยวทางทิศตะวันออกจะใช้ระยะเวลาประมาณ 1-2 วัน โดยสามารถแวะพักค้างคืนแบบกางเต็นท์นอนที่วนอุทยานป่าสนหนองคู

10.7.5 การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางทิศใต้ “ผลิตเพลินเบื้องใต้”

ทางทิศใต้ของจังหวัดสุรินทร์เป็นประตูสู่อินโดจีน โดยผ่านทางชายแดนช่องจอม ซึ่งมีศักยภาพมากทางการท่องเที่ยวและการค้าตามแนวชายแดน และเป็นเส้นทางสู่นครวัด-นครธม แหล่งท่องเที่ยวทางอารยธรรมขอมที่มีชื่อเสียงระดับโลก โดยลักษณะของด่านช่องจอมจะมีความแตกต่างจากช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ และด่านอรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เนื่องจากเป็นด่านที่ตั้งอยู่ในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ ดังนั้นจึงมีความสวยงามทางธรรมชาติอยู่มาก สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศประเภทผจญภัยได้เป็นอย่างดี และเป็นจุดแวะพักแบบกางเต็นท์นอน ก่อนเดินทางท่องเที่ยวประเทศกัมพูชาสู่ นครวัด-นครธม แบบคาราวานแรลลี่ ประเภทออฟโรด เส้นทางท่องเที่ยวทางทิศใต้ “ผลิตเพลินเบื้องใต้” โดยเริ่มต้นจากนมัสการหลวงปู่หงษ์ วัดเพชรบุรี และหลวงปู่ศุข วัดศรีลำยอง จากนั้นไปยังโบราณสถานกลุ่มปราสาทตาเมือน (ปราสาทตาเมือน ปราสาทตาเมือนโต๊ต และปราสาทตาเมือนธม) ซึ่งระหว่างทางจะผ่านวัดเขาโต๊ะสามารถชมวิวที่อ่างเก็บน้ำบ้านเขาโต๊ะได้ด้วย และแวะซื้อสินค้าที่ด่านช่องจอม การเดินทางท่องเที่ยวทางทิศใต้ สามารถใช้ระยะเวลาการเดินทางไป-กลับได้ภายในวันเดียว สำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศสามารถเชื่อมต่อเส้นทางท่องเที่ยวสู่เมืองเสียมเรียบ เพื่อเยี่ยมชมปราสาทนครวัดนครธม โดยขอวีซ่านักท่องเที่ยวที่ด่านศุลกากรประเทศกัมพูชาได้อย่างสะดวก และเสียค่าจัดทำวีซ่าประมาณ 1,000 บาท

10.7.6 การเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทางธรรมชาติ “ผจญภัยสุดหฤหรรษ์”

บริเวณชายแดนจังหวัดสุรินทร์ในเขตอำเภอกาบเชิง และอำเภอบัวเชด นอกจากมีด่านชายแดนช่องจอมซึ่งเป็นประตูสู่นครวัดนครธมแล้ว ยังมีเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามหลายแห่งที่สำคัญ ได้แก่ พุทธอุทยานเขาศาลา น้ำตกไตรคิริ น้ำตกโศละมาน น้ำตกวังตะเคียน น้ำตกถ้ำเสือ จุดชมวิวดาวโศก และจุดชมวิวด่านางคอย ซึ่งยังคงมีความเป็นธรรมชาติมาก สามารถพัฒนาให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่มีศักยภาพสูง และสามารถสร้างเสริมกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวแบบผจญภัย ศึกษาชีวิตในป่า คูณก และศึกษาความหลากหลายของพันธุ์ไม้ เป็นต้น

เส้นทางท่องเที่ยวธรรมชาติ “แบบผจญภัยสุดหฤหรรษ์” ควรเป็นเส้นทางท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบผจญภัย หรือแบบศึกษาธรรมชาติ และควรแวะพักค้างคืนแบบกางเต็นท์นอนที่เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ และหน่วยพิทักษ์ป่าเขาศาลา โดยใช้ระยะเวลาการท่องเที่ยว 2-3 วัน ก่อนที่จะเดินทางผ่านด่านช่องจอมเข้าสู่ดินแดนอารยธรรมขอม ปราสาทนครวัด นครธม การจัดกิจกรรมเสริมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยกึ่งอนุรักษ์ เพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยว และพักค้างคืนยาวนานขึ้น เช่น พายเรือแคนู คูณก ส่องสัตว์ และจักรยานเสือภูเขา เป็นต้น

แผนภูมิที่ 10.8
เส้นทางที่ 5 ผจญภัยสุดหฤหรรษ์

รูปที่ 14 เส้นทางที่ 5 ผจญภัยสุดหฤหรรษ์

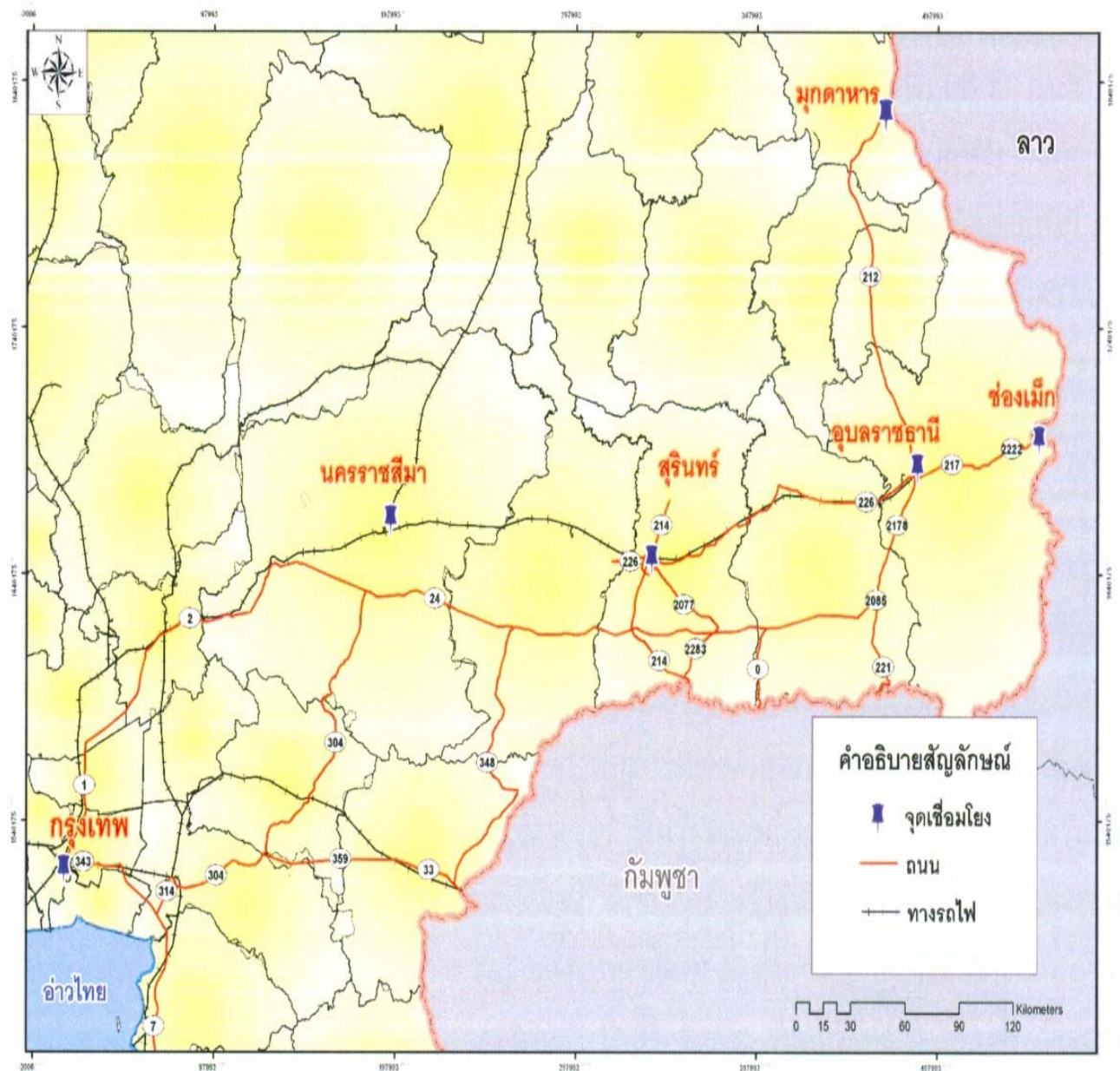
10.7.7 การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวกับจังหวัดข้างเคียง

จังหวัดสุรินทร์มีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดร้อยเอ็ด และมหาสารคามทางด้านทิศเหนือ มีที่ราบลุ่มขนาดใหญ่สำหรับผลิตข้าวหอมมะลิชั้นดีที่เรียกว่า พุ่่งกุลาร้องไห้ ทางทิศตะวันออกมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดศรีสะเกษที่มีปราสาทเขาพระวิหารเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ และทางทิศตะวันตกติดกับจังหวัดบุรีรัมย์ มีปราสาทพนมรุ้งที่สวยงามและเป็นแหล่งท่องเที่ยวระดับประเทศ อีกทั้งทางทิศใต้มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศกัมพูชา ที่มีปราสาทนครวัดนครธม แหล่งท่องเที่ยว ระดับโลก ดังนั้นจังหวัดสุรินทร์จึงเป็นจังหวัดที่มีศักยภาพอย่างมากในการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวที่สมบูรณ์ที่สุดอีกหนึ่งแห่ง ดังสามารถจำแนกเส้นทางการเชื่อมโยงแต่ละทิศได้ดังนี้

10.7.7.1 การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

ใช้ระยะเวลาเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 1 สัปดาห์ โดยเริ่มออกเดินทางจากกรุงเทพฯ แวะเยี่ยมชมปราสาทหินพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ชมปราสาทเขาพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ ดูกิจกรรมช้างที่บ้านตากลาง ตามรอยอารยธรรมขอมสู่ปราสาทเขาพระวิหาร จังหวัดศรีสะเกษ แล้วเดินทางต่อไปยังจังหวัดอุบลราชธานี เพื่อข้ามไปเที่ยวประเทศลาวหรือย้อนกลับกรุงเทพฯ

แผนภูมิที่ 10.9
การเชื่อมโยงท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

รูปที่ 15 เส้นทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับกลุ่มจังหวัดอีสานใต้

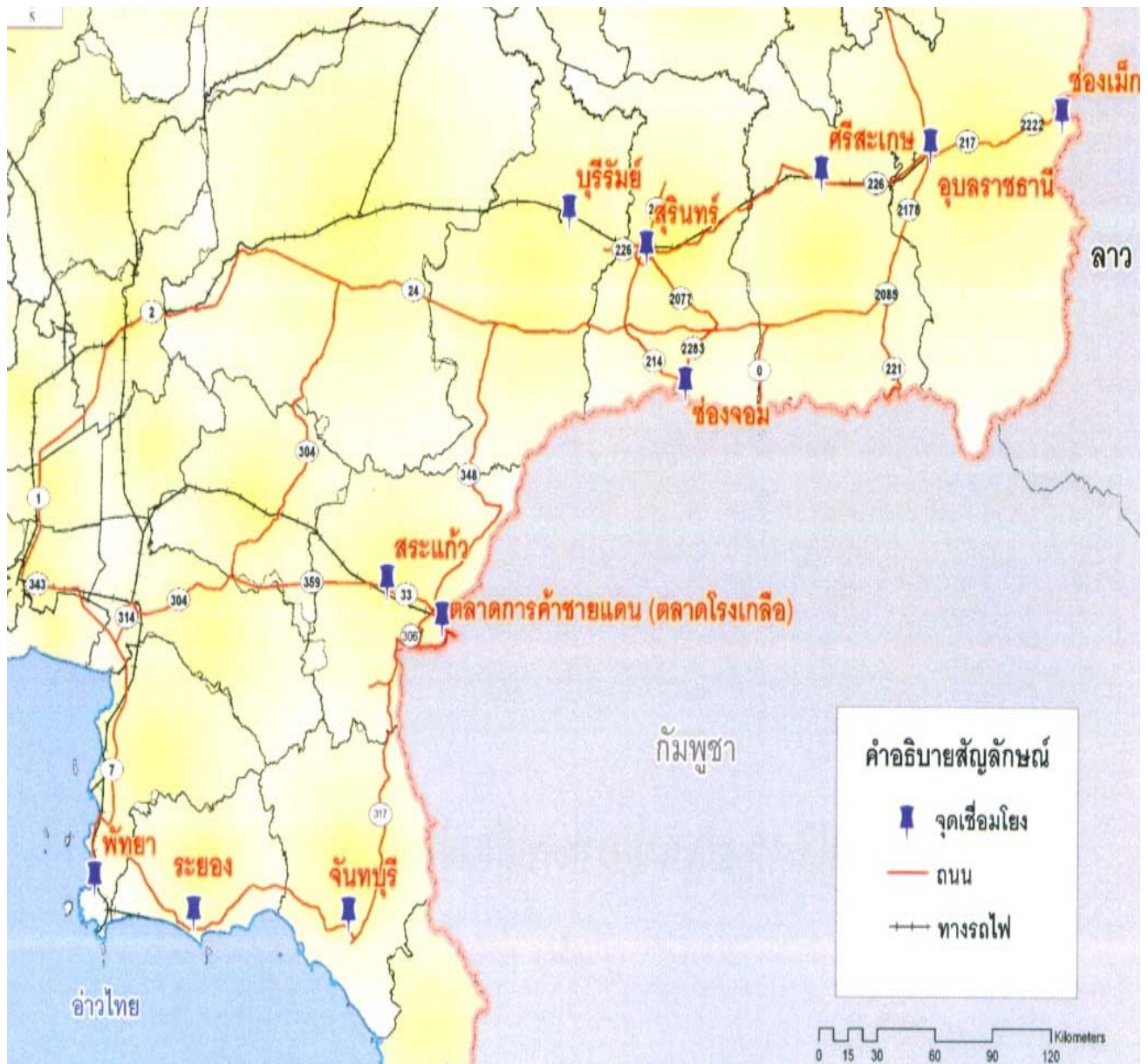
10.7.7.2 การเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับกลุ่มจังหวัดทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

ใช้เวลาการท่องเที่ยวประมาณ 3- 7 วัน โดยกำหนดโปรแกรมการเดินทางดังนี้

1. กรุงเทพฯ – นมัสการหลวงพ่อโสธร จังหวัดฉะเชิงเทรา – เยี่ยมชมตลาดโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ – อุทยานแห่งชาติปางสีดา พักค้างคืนที่จังหวัดสระแก้ว – เข้าสู่จังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อเยี่ยมชมอุทยานประวัติศาสตร์เขาพนมรุ้ง และปราสาทเมืองต่ำ – เดินทางเข้าสู่จังหวัดสุรินทร์ พักค้างคืน 1-3 คืน เพื่อเยี่ยมชมหมู่บ้านช้างที่บ้านตากลาง – หมู่บ้านทอผ้าไหมหัตถกรรมบ้านท่าสว่าง – หมู่บ้านผ้าไหมและเครื่องเงินบ้านเขวาสินรินทร์ – ชมปราสาทศีขรภูมิ - ปราสาทภูมิโปน – ท่องเที่ยวธรรมชาติและผจญภัยในเขตพุทธอุทยานเขาสาลา และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน – ห้วยสำราญ แวะซื้อของฝากจากชายแดนที่ด่านช่องจอม จากนั้นเดินทางกลับกรุงเทพ หรือเดินทางไปยังจังหวัดศรีสะเกษและอุบลราชธานีต่อไป ในเส้นทางนี้จะใช้เวลาในการท่องเที่ยวประมาณ 3-5 วัน

2. เมืองพัทยา – เข้าสู่จังหวัดระยอง ท่องเที่ยวตามชายหาดและชิมผลไม้เมืองระยอง แล้วเดินทางไปพักค้างคืนที่จังหวัดจันทบุรี – ชมตลาดพลอยและเลือกซื้อผลไม้ – แวะเที่ยวน้ำตกกระทิง เดินทางตามเส้นทางเลียบชายแดนเข้าสู่จังหวัดสระแก้ว – แวะซื้อของที่ตลาดชายแดนโรงเกลือ อำเภออรัญประเทศ – เยี่ยมชมอุทยานปางสีดา และปราสาทสต็อกก๊อกรม และค้างคืนที่จังหวัดสระแก้ว จากนั้นเดินทางเข้าสู่จังหวัดบุรีรัมย์ ชมปราสาทหินเขาพนมรุ้ง และปราสาทเมืองต่ำ – เดินทางเข้าสู่จังหวัดสุรินทร์ พักค้างคืน 1-3 คืนเพื่อเยี่ยมชมหมู่บ้านช้างบ้านตากลาง – หมู่บ้านทอผ้าไหมหัตถกรรมบ้านท่าสว่าง – หมู่บ้านผ้าไหมและเครื่องเงินบ้านเขวาสินรินทร์ – ชมปราสาทศีขรภูมิ – ปราสาทภูมิโปน – ชมธรรมชาติและไหว้พระในพุทธอุทยานเขาสาลา – ผจญภัยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ แวะซื้อของฝากจากชายแดนที่ด่านช่องจอม จากนั้นเดินทางกลับกรุงเทพฯ หรือเดินทางไปยังจังหวัดศรีสะเกษและอุบลราชธานีต่อไป เส้นทางนี้จะใช้เวลาในการท่องเที่ยว 5-7 วัน

แผนภูมิที่ 10.10
การเชื่อมโยงกับกลุ่มจังหวัดทางทิศตะวันตกเฉียงใต้

10.7.8 การเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับประเทศเพื่อนบ้าน

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัด 1 ใน 4 จังหวัดชายแดนติดต่อกับประเทศกัมพูชาและเป็น 1 ใน 3 จังหวัดที่ด่านถาวร และสามารถเชื่อมโยงการท่องเที่ยว การค้า และการลงทุนกับประเทศกัมพูชา ซึ่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญคือปราสาทนครวัดนครธม ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ 1 ใน 7 สิ่งมหัศจรรย์ของโลก และ โคนเลสาป ซึ่งเป็นทะเลน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในเอเชีย และใหญ่เป็นอันดับสองของโลก จากทะเลสาบสุพีเรียในประเทศสหรัฐอเมริกาและแคนาดา

แม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดสุรินทร์ส่วนใหญ่มีศักยภาพปานกลาง แต่จังหวัดสุรินทร์มีเอกลักษณ์โดดเด่นในความเป็นเมืองช้าง มีเพียงแห่งเดียวในโลกที่เลี้ยงช้างไว้เป็นสัตว์เลี้ยงในบ้าน และมีด่านช่องจอมที่มีความโดดเด่น ดังนั้นจึงสามารถพัฒนาศักยภาพการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศเพื่อนบ้านคือ กัมพูชา ลาว และเวียดนามโดยมีรายละเอียดดังนี้

10.7.8.1 เส้นทางไป-กลับกรุงเทพฯ-สุรินทร์-เสียมราฐ

เริ่มต้นเดินทางโดยรถไฟไปจังหวัดสุรินทร์ เยี่ยมชมกิจกรรมช้าง และปราสาทอารยธรรมขอม แล้วเดินทางผ่านช่องจอมเข้าสู่ปราสาทนครวัดนครธม แล้วเดินทางกลับกรุงเทพฯ ตามเส้นทางเดียวกันหรือบินกลับกรุงเทพฯ โดยเครื่องบินของบางกอกแอร์เวย์จากจังหวัดเสียมราฐ โดยเวลาใช้ระยะทางการท่องเที่ยวประมาณ 4-5 วัน แบ่งเป็นแวะพักค้างคืนที่จังหวัดสุรินทร์ 1-2 คืน และพักที่จังหวัดเสียมราฐ 2-3 คืน

10.7.8.2 เส้นทางแบบวงจรท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ-สระแก้ว-เสียมราฐ-บุรีรัมย์-นครราชสีมา

- กรุงเทพฯ

โดยเริ่มเดินทางด้วยรถยนต์จากกรุงเทพฯผ่านด่านปอยเปตที่อรัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว เข้าสู่จังหวัดเสียมราฐ เพื่อชมปราสาทนครวัด-นครธม และเดินทางออกจากประเทศกัมพูชาทางด่านช่องจอมเยี่ยมชมเมืองช้างสุรินทร์ ศิลปวัฒนธรรมขอม หัตถกรรมผ้าไหมและเครื่องเงิน แล้วเดินทางเข้าเยี่ยมชมปราสาทเมืองต่ำ และปราสาทพนมรุ้ง จังหวัดบุรีรัมย์ และชมเครื่องปั้นดินเผา ด่านเกวียน จังหวัดนครราชสีมา แล้วเดินทางกลับกรุงเทพฯ โดยมีระยะเวลาเดินทางท่องเที่ยวประมาณ 5-7 วัน พักค้างคืนตามจังหวัดต่างๆ ตามเส้นทางการท่องเที่ยว

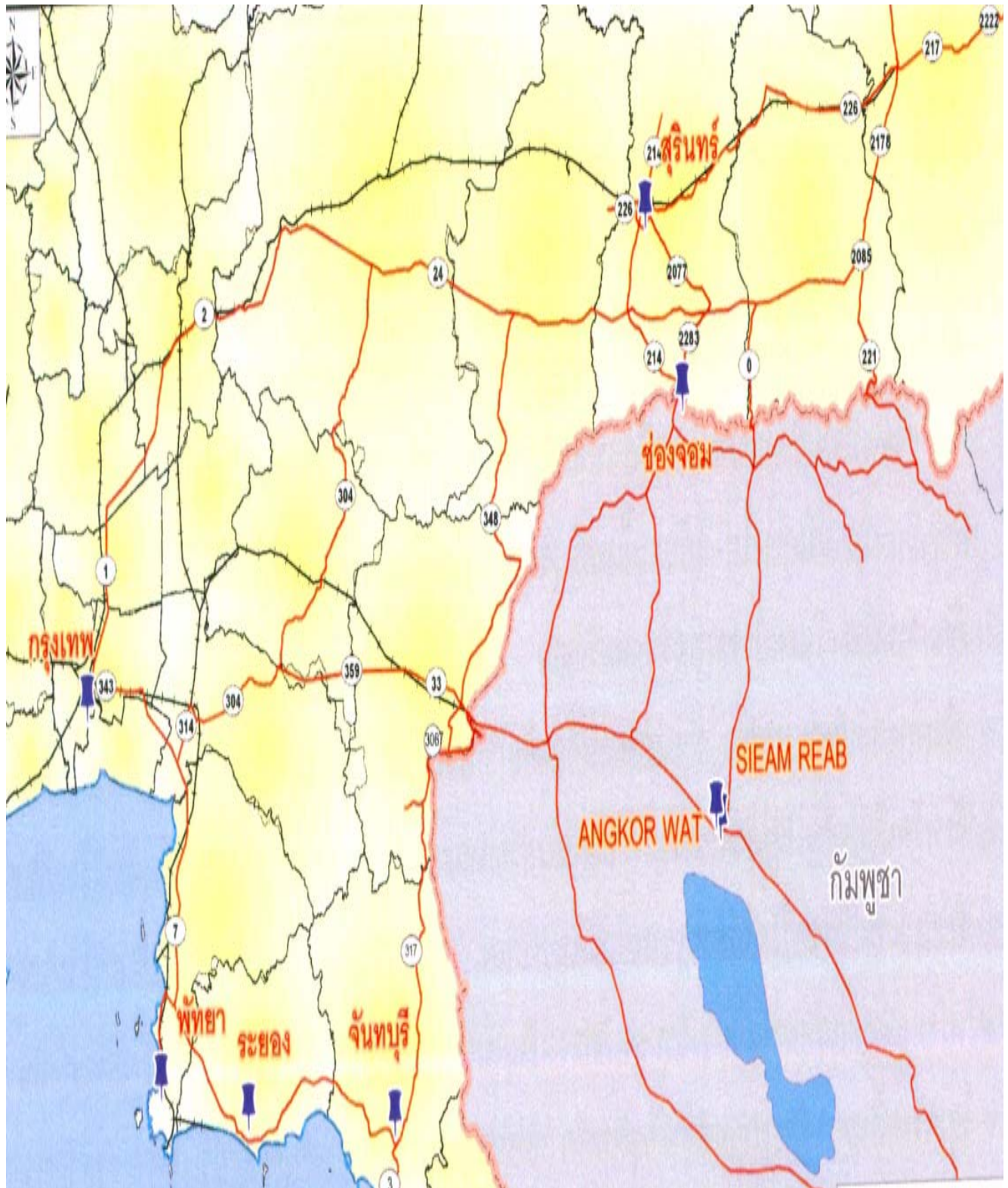
10.7.8.3 เส้นทางแบบวงจรท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ – สุรินทร์ – เสียมราชู – ศรีสะเกษ – กรุงเทพฯ หรือศรีสะเกษ – อุบลราชธานี – ลาว

โดยเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ เดินทางพักค้างคืนที่จังหวัดสุรินทร์เพื่อเยี่ยมชมกิจกรรมช้างและศิลปวัฒนธรรมของจังหวัดสุรินทร์ เดินทางเข้าสู่ประเทศกัมพูชา ผ่านด่านช่องจอม เพื่อเยี่ยมชมปราสาทนครวัดนครธม เดินทางผ่านกลับมาช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ ชมปราสาทเขาพระวิหาร และเดินทางกลับกรุงเทพฯ หรือเดินทางสู่จังหวัดอุบลราชธานี ผ่านช่องเม็กเข้าสู่ประเทศลาว โดยใช้ระยะเวลาในการเดินทางประมาณ 5-7 วัน ขึ้นอยู่กับความสนใจของนักท่องเที่ยว

10.7.8.4 เส้นทางแบบวงจรท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ – ชลบุรี – ระยอง – จันทบุรี – ตราด – เกาะกง – กำปงโสม – เสียมราชู – สุรินทร์ – กรุงเทพฯ

เป็นการเดินทางแบบหลากหลายธรรมชาติ ทั้งการท่องเที่ยวเยี่ยมชมธรรมชาติประเภท ชายทะเล ชายหาด ภูเขา ทะเลสาบ เขื่อนนิเวศเกษตรกรรม ศิลปวัฒนธรรมชม โดยรวบรวมเอกลักษณ์ความเป็นเมืองช้างสุรินทร์ เข้าไปในเส้นทางการท่องเที่ยวด้วย เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทย และชาวต่างชาติที่มีระยะเวลาในการท่องเที่ยวนาน ในกรูปทัวร์ขนาดเล็ก หรือแบบท่องเที่ยวด้วยตนเอง โดยเริ่มต้นจากกรุงเทพฯ แวะพักที่เมืองพัทยาที่เป็นเมืองชายหาดที่มีชื่อเสียงระดับโลก เยี่ยมชมสวนผลไม้ และชายหาดที่เมืองระยอง พักที่เมืองจันทบุรี ชมตลาดพลอย ทานอาหารทะเลและเยี่ยมชมสวนผลไม้ท่องเที่ยวหน้าตก จากนั้นเดินทางไปยังจังหวัดตราด ชมฟาร์มปลาโลมา ข้ามไปพักผ่อนที่เกาะช้าง และเดินทางเข้าสู่ประเทศกัมพูชาทางด่านอำเภอคลองลึก แวะชมธรรมชาติชายทะเลที่เกาะกง แล้วเดินทางต่อไปยังเมืองกำปงโสม จากนั้นเดินทางข้ามทะเล ไปยังจังหวัดเสียมราชู แวะพักที่เสียมราชู เยี่ยมชมนครวัด-นครธม ผ่านเข้าสู่ประเทศไทยทางด่านช่องจอม จังหวัดสุรินทร์ หรือด่านช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษ จากนั้นเดินทางกลับกรุงเทพฯ หรือเดินทางต่อไปในจังหวัดอุบลราชธานี ข้ามฝั่งไปเที่ยวประเทศลาวต่อไป

แผนที่ 10.11
เส้นทางแบบวงจรท่องเที่ยวจากกรุงเทพฯ

10.8 ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบต่อจังหวัดสุรินทร์

จากข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจในประเทศไทยดังที่ได้เสนอไปแล้วในตารางที่ 9.5 หน้า 253 พบว่าจังหวัดสุรินทร์ยังมีโอกาสที่จะได้รับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มาเที่ยวเสียมเรียบ เข้าไปแวะเยือนสุรินทร์ประมาณร้อยละ 10 โดยแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวกลุ่มนี้จะไปเยือนในจังหวัดสุรินทร์คือ หมู่บ้านช้าง โดยมีตลาดหลักเป็นนักท่องเที่ยวจากทวีปเอเชีย (ร้อยละ 14) รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวจากยุโรปซึ่งมีผู้สนใจหมู่บ้านช้างอยู่ร้อยละ 8 ส่วนแหล่งท่องเที่ยวประเภทปราสาทหินของขอมในสุรินทร์นั้นนักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบให้ความสนใจค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 4.5 เท่านั้น และในกลุ่มผู้ที่สนใจปราสาทหินในสุรินทร์จะเป็นกลุ่มตลาดเอเชียมากกว่าตลาดยุโรป นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 ประเภทนี้ไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอเมริกาเหนือเลย กิจกรรมการท่องเที่ยวอีกอย่างหนึ่งในจังหวัดสุรินทร์ที่น่าจะเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวในเสียมเรียบนั่นก็คือ การท่องเที่ยวเพื่อชมการทำสินค้าหัตถกรรม ซึ่งจังหวัดสุรินทร์ก็มีชื่อเสียงในเรื่องของเครื่องประดับเงินหรือผ้าไหม โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวจากยุโรปจะมีอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่สนใจการท่องเที่ยวประเภทชมการทำงานหัตถกรรมสูงกว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชีย

เมื่อวิเคราะห์ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบแล้วนำมาเปรียบเทียบกับเส้นทางการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ พบว่าเส้นทาง “มหัศจรรย์ทิศเหนือ” น่าจะตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ได้

10.9 ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทยโดยสุ่มตัวอย่างไม่เฉพาะเจาะจงในแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพ ย่านถนนข้าวสาร ถนนสีลมและในอำเภอธัญประเทศ จังหวัดสระแก้ว รวมทั้งสิ้นจำนวน 180 คน โดยใช้แบบสอบถามในลักษณะเดียวกับแบบสอบถามที่ถามเกี่ยวกับความสนใจในจังหวัดสระแก้วในหัวข้อที่ 10.3.5 พบว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมากต่อหมู่บ้านช้างที่บ้านตากกลาง ตำบลกระโพธิ์ อำเภอนาทม จังหวัดสุรินทร์ นักท่องเที่ยวยังให้ความสนใจในระดับมากต่องานเทศกาลช้างซึ่งจัดให้มีขึ้นปีละครั้งในเดือนพฤศจิกายน เป็นเวลา 2 วัน นักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมากต่อปราสาทศิขรภูมิต่อการผูกมิตรกับชาวสุรินทร์และต่อวังทะลุ จุดบรรจบของแม่น้ำมูลกับลำชีเพื่อดูช้างอาบน้ำ สรุปได้ว่านักท่องเที่ยวให้ความสนใจในระดับมากต่อสิ่งที่เกี่ยวข้องกับช้างในจังหวัดสุรินทร์ ต่อปราสาทศิขรภูมิและการทำความรู้จักกับชาวสุรินทร์ ส่วนสถานที่อื่นที่ได้รับความสนใจในระดับปานกลางได้แก่ หมู่บ้านทำเครื่องเงินบ้านเขวาสินรินทร์ ชมการทอผ้าไหมที่บ้านท่าสว่าง ปราสาทตาเมือน ปราสาทบ้านพลวง และอ่างเก็บน้ำห้วยเสนง ในส่วนของงานเทศกาลช้าง

นักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคให้ความสำคัญในระดับมาก ส่วนหมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง ถึงแม้ว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะให้ความสนใจในระดับมาก แต่นักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือและโอเชียเนียให้ความสนใจในระดับปานกลาง ในส่วนของปราสาทศีขรภูมิ และวังทะลุซึ่งเป็นจุดที่สามารถชมช้างอาบน้ำ ได้นั้นนักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือกลับให้ความสนใจในระดับปานกลาง

และเมื่อถามถึงความเป็นไปได้ของการที่จะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้ระบุไว้ว่า น่าสนใจซึ่งได้แก่หมู่บ้านช้าง งานเทศกาลช้าง ปราสาทศีขรภูมิ วังทะลุ และการผู้มิตรกับชาวสุรินทร์ กลับพบว่านักท่องเที่ยวต่างชาติยังไม่แน่ใจว่าจะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นหรือไม่ ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ไม่เป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติคงจะเป็นแหล่งท่องเที่ยวบ้านท่าสว่างซึ่งเป็นแหล่งทอผ้าไหมลวดลายวิจิตรที่ชาวไทยรู้จักกันดี และหมู่บ้านทำเครื่องประดับเงินบ้านเขวาสินรินทร์ เพราะนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยระบุว่าคงจะไม่ไป รายละเอียดอยู่ในตารางที่ 10.8 จากผลการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่าสถานที่และกิจกรรมการท่องเที่ยวน่าจะมีโอกาสในการดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยว จังหวัดสุรินทร์ คือ หมู่บ้านช้าง งานช้าง ปราสาทศีขรภูมิ ซึ่งมีสถานที่และกิจกรรมที่สามารถเข้าถึงได้ และเป็นรูปธรรม หรืออยู่ในวิสัยที่จะเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวก ส่วนโบราณสถานอื่นเช่น ปราสาทตาเมือน ปราสาทบ้านพลวง ตั้งอยู่ไกลเกินไปและไม่มีชุมชนใกล้เคียงที่จะได้ประโยชน์จากการไปเยือนของนักท่องเที่ยว คงไม่สามารถส่งเสริมให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพได้ ส่วนหมู่บ้านทอผ้าไหม และหมู่บ้านเครื่องเงิน คงจะดึงดูดนักท่องเที่ยวชาวไทยหรือกลุ่มที่มีความสนใจพิเศษในเรื่องผ้าไหมและงานหัตถกรรมประเภทเครื่องประดับพื้นถิ่นเท่านั้น

ตารางที่ 10.7

ระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสุรินทร์	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยความสนใจจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง	$(\bar{x})$	3.69	3.55	3.40	3.94	4.14	3.69	.283	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.90	1.05	1.18	.63	.69	.92		
เทศกาลงานช้าง	$(\bar{x})$	3.99	3.92	4.26	4.16	4.00	4.02	.734	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.95	.87	.88	.51	.81	.89		
หมู่บ้านเครื่องเงิน เขวาสินรินทร์ ผ้าไหม	$(\bar{x})$	3.10	2.88	3.26	3.38	3.28	3.12	.556	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง		
	S.D.	1.12	1.05	.70	.69	.75	1.03		
อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง	$(\bar{x})$	3.30	3.48	3.06	3.88	3.71	3.38	.046	แตกต่าง
	ความหมาย	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	มาก	ปานกลาง		
	S.D.	.86	.93	.96	.83	.95	.89		
ปราสาทบ้านพลวง	$(\bar{x})$	3.56	3.37	3.46	4.11	3.42	3.57	.056	แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง		
	S.D.	.84	.83	.83	.90	.53	.85		
ปราสาทศีขรภูมิ	$(\bar{x})$	3.72	3.59	3.93	4.05	4.14	3.77	.302	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.98	.88	.45	.53	.69	.89		

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสุรินทร์	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยความสนใจจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
วังทะลุ	$(\bar{x})$	3.56	3.59	4.06	3.94	3.85	3.66	.198	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	1.01	.74	1.03	.63	.37	.94		
หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง	$(\bar{x})$	3.15	3.03	4.00	3.50	3.14	3.23	.027	แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	1.06	1.05	1.00	.78	1.06	1.05		
ปราสาทตาเมือน	$(\bar{x})$	3.57	3.42	3.60	3.75	3.66	3.56	.967	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.86	.93	.89	.50	1.52	.86		
การผูกมิตรกับชาวสุรินทร์	$(\bar{x})$	4.11	4.07	4.13	3.94	3.71	4.07	.678	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.84	.61	.83	.53	.95	.78		
จำนวน (คน)		113	27	15	18	7	180		

ตารางที่ 10.8

ระดับความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ จะไปเยือนจังหวัดสุรินทร์

จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสุรินทร์	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
หมู่บ้านช้างบ้านตากลาง	$(\bar{x})$	2.96	2.81	3.26	3.61	3.00	3.03	.106	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.09	.83	1.43	.60	1.15	1.06		
เทศกาลงานช้าง	$(\bar{x})$	3.25	3.14	3.33	3.72	3.14	3.28	.528	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	อาจจะไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.19	1.02	1.39	.66	1.21	1.14		
หมู่บ้านเครื่องเงินเขวาสินรินทร์	$(\bar{x})$	2.60	2.44	2.66	2.88	2.85	2.62	.620	แตกต่าง
	ความหมาย	คงไม่ไป	คงไม่ไป	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป		
	S.D.	1.10	.80	.72	.47	1.06	.98		
อ่างเก็บน้ำห้วยเสนง	$(\bar{x})$	2.76	2.74	2.46	3.38	3.00	2.80	.040	แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.96	.65	.83	.77	1.15	.92		
ปราสาทบ้านพลวง	$(\bar{x})$	2.98	2.77	2.86	3.72	2.71	3.00	.008	แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	อาจจะไป	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.90	.75	.91	1.01	.95	.92		
ปราสาทศีขรภูมิ	$(\bar{x})$	3.08	3.11	3.06	3.77	3.28	3.16	.089	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.04	.89	.70	.64	1.11	.98		

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดสุรินทร์	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยความสนใจจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
วังทะลุ	$(\bar{x})$	2.91	3.03	3.53	3.55	3.14	3.05	.034	แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.06	.64	1.12	.61	1.06	1.00		
หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง	$(\bar{x})$	2.60	2.33	2.93	3.05	2.71	2.63	.097	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	คงไม่ไป	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป	คงไม่ไป		
	S.D.	1.02	.78	.88	.41	1.25	.95		
ปราสาทตาเมือน	$(\bar{x})$	2.98	2.71	2.40	3.75	3.33	2.95	.182	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.90	.82	.54	.50	2.08	.92		
การผูกมิตรกับชาวสุรินทร์	$(\bar{x})$	3.61	3.37	3.46	3.77	3.42	3.57	.645	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.05	.68	.74	.73	1.27	.96		
จำนวน (คน)		113	27	15	18	7	180		

10.10 การประเมินความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวเชื่อมโยงห้องจอมกับ แหล่งท่องเที่ยวอื่นในจังหวัดสุรินทร์

จากการประมวลความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเยี่ยมชมกับนักท่องเที่ยวในประเทศไทยที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์แล้วนำมาสร้างรายการนำเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดสุรินทร์กับจังหวัดเยี่ยมชมประเทศกัมพูชา 3 รายการ ได้แก่

1. รายการสุรินทร์ถิ่นช้าง เครื่องเงิน และผ้าไหม
2. รายการสุรินทร์ถิ่นปราสาท
3. รายการสุรินทร์ถิ่นธรรมชาติ

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบความเหมาะสมของรายการนำเที่ยวทั้ง 3 รายการ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ใน 3 พื้นที่ซึ่งประกอบด้วยตัวแทนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และเจ้าหน้าที่ทางราชการในตำบลที่มีแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของสุรินทร์ได้แก่ ตำบลกระโพ (หมู่บ้านช้าง) ตำบลเขวาสินรินทร์ (เครื่องเงินและผ้าไหม) ตำบลาบเชิง (แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ) ตำบลตาเมียง (กลุ่มปราสาทตาเมือน) ประเมินความเหมาะสมของรายการท่องเที่ยวทั้ง 3 รายการ สามารถสรุปความเหมาะสมของแต่ละรายการได้ดังต่อไปนี้

รายการที่ 1 สุรินทร์ถิ่นช้างเครื่องเงินและผ้าไหม

วันที่ 1 ชมวิถีชีวิตช้างและคนเลี้ยงช้าง

เที่ยง นักท่องเที่ยวเดินทางจากเสียมเรียบเข้าสู่จังหวัดสุรินทร์ผ่านทางช่องจอมแล้วเดินทางออกจากช่องจอมสู่หมู่บ้านตากกลาง อำเภอท่าตูม

บ่าย ชมการแสดงของช้าง ชมศูนย์ศึกษา ชมห้างอาบน้ำ และชมธรรมชาติที่วังทะลุ (จุดบรรจบของลำน้ำชีและแม่น้ำมูล)

เย็น พักค้างคืนแบบโฮมสเตย์ ที่หมู่บ้านช้างบ้านตากกลาง หรือในตัวเมืองสุรินทร์

วันที่ 2 ชมการทอผ้าไหมและการทำเครื่องเงิน

เช้า เดินทางจากโฮมสเตย์หมู่บ้านตากกลางหรือจากที่พักในตัวเมืองสุรินทร์สู่หมู่บ้านทอผ้าไหมท่าสว่าง ซึ่งเป็นแหล่งทอผ้าไหมให้กับผู้นำ APEC ในปี 2546 เลือกซื้อผ้าไหมและผลิตภัณฑ์จากผ้าไหมเป็นของที่ระลึก

สาย ออกเดินทางต่อไปยังหมู่บ้านหัตถกรรมเขวาสินรินทร์ ชมและซื้อเครื่องประดับเงิน ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสุรินทร์ที่บ้านคุณลุงป่วน เจียวทอง และบ้านคุณดาศรี

เที่ยง รับประทานอาหารกลางวันในตัวเมืองสุรินทร์ และแวะซื้อของฝากของที่ระลึก

บ่าย เดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯ ทางรถยนต์ หรือเดินทางต่อไปยังจังหวัดศรีสะเกษเพื่อแวะชมวัดพระธาตุเรืองรอง หรือวัดปราสาทสระกำแพงใหญ่ ก่อนค้างคืนที่ศรีสะเกษ

ตารางที่ 10.9

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชองจอมกับหมู่บ้านช้าง (เส้นทางที่ 1)

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.72	มาก
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.15	น้อย
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.73	น้อย
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.57	ปานกลาง
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.66	มาก
6. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	3.77	มาก
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	3.10	ปานกลาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	2.89	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านรายขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	3.05	ปานกลาง

ในทัศนะของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในสุรินทร์ เห็นว่าในด้านเส้นทางเชื่อมโยงการท่องเที่ยวการท่องเที่ยวในรายการที่ 1 มีความเหมาะสมมาก แต่สิ่งที่ต้องปรับปรุงโดยเร่งด่วนที่สุดคือ เรือยานพาหนะที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ โดยเฉพาะการดำเนินการโดยภาครัฐ นอกจากนั้นสิ่งที่ควรต้องมีการปรับปรุงคือ สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่มและของที่ระลึก

รายการที่ 2 สุรินทร์ถิ่นปราสาทช้างเครื่องเงินและผ้าไหม

วันที่ 1 ชมปราสาทตามแนวชายแดน

เที่ยง นักท่องเที่ยวเดินทางจากเสียมเรียบถึงจุดผ่านแดนช่องจอมแล้วเดินทางสู่กิ่งอำเภอพนมดงรักแล้วเดินทางต่อไปยังโบราณสถานกลุ่มปราสาทตาเมือน

บ่าย ชมปราสาทตาเมือน ปราสาทตาเมือนโต๊ด และตาเมือนธม

เย็น เดินทางผ่านอำเภอปราสาทกลับเข้าสู่ตัวเมืองสุรินทร์ ค้างคืนในตัวเมืองสุรินทร์

วันที่ 2 ชมปราสาททางทิศตะวันตก

เช้า เดินทางสู่ปราสาทศีขรภูมิ ระหว่างทางอาจแวะชมซื้อเครื่องจักสานที่บ้านบุญถม หรือแวะชมและซื้อเครื่องเงินที่หมู่บ้านเขวาสินรินทร์

สาย ชมปราสาทศีขรภูมิ

เที่ยง รับประทานอาหารกลางวันในตัวเมืองสุรินทร์และซื้อของฝากของที่ระลึก

บ่าย เดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯหรือเดินทางต่อไปยังจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อชมปราสาทสระกำแพงใหญ่และปราสาทเขาพระวิหารต่อไป สำหรับผู้ที่สนใจแหล่งท่องเที่ยวประเภทปราสาทในจังหวัดสุรินทร์ อาจใช้เวลาในช่วงบ่ายไปชมปราสาทยายเงาและปราสาทภูมิโปน แล้วจึงเดินทางกลับมาค้างคืนต่อที่สุรินทร์ หรือเดินทางไปค้างคืนที่จังหวัดศรีสะเกษก็ได้

ตารางที่ 10.10

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงชองจอมกับกลุ่มโบราณสถาน
ปราสาทตาเมือนและปราสาทศีขรภูมิ

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความ เหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.89	มาก
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.73	น้อย
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.89	ปานกลาง
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.78	มาก
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.94	มาก
6. ประสิทธิภาพทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	3.68	มาก
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	2.94	ปานกลาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	3.00	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านรายขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	2.88	ปานกลาง

มีผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเห็นว่าสิ่งที่ควรมีการปรับปรุงคือ เรื่องรถรับจ้างสาธารณะ สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และร้านขายของที่ระลึก แต่ในส่วนที่น่าสนใจคือ แหล่งท่องเที่ยวที่บรรจุไว้ในรายการซึ่งมีความน่าสนใจในระดับมาก ประสิทธิภาพที่นักท่องเที่ยวจะได้รับก็อยู่ในระดับมาก รายการนี้จึงน่าจะดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้

รายการที่ 3 สุรินทร์ถิ่นธรรมชาติ

เที่ยง	นักท่องเที่ยวเดินทางจากเสียมเรียบถึงจุดผ่านแดนแล้วเดินทางต่อไปยัง เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ ซึ่งตั้งอยู่ในเขตอำเภอกาบเชิง
บ่าย	ศึกษาชีวิตสัตว์ป่าความหลากหลายของพันธุ์ไม้และดูนกในเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า ห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ
เย็น	พักผ่อนแบบกางเต็นท์นอนที่เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน-ห้วยสำราญ

วันที่ 2 ชมแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติตามแนวชายแดน

เช้า	เดินทางสู่พุทธอุทยานเขาสาลาขมน้ำตกวังตะเคียน น้ำตกไทรคีรี น้ำตกโหละมาน น้ำตกถ้ำเสือ และผาสาวโคก
เที่ยง	เดินทางกลับมายังอำเภอสังขะเพื่อรับประทานอาหารกลางวัน
บ่าย	เดินทางกลับเข้ากรุงเทพฯหรือเดินทางต่อไปยังจังหวัดศรีสะเกษ เพื่อชมอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารต่อไป

ตารางที่ 10.11

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางรถท่องเที่ยวเชื่อมโยงชองจอมกับแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
ตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความ เหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.90	มาก
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.50	น้อย
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.65	ปานกลาง
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.75	มาก
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.70	มาก
6. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	3.68	มาก
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	3.10	ปานกลาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	2.84	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านรายขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	2.70	ปานกลาง

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเห็นว่าสิ่งที่น่าจะเป็นอุปสรรคต่อการท่องเที่ยวคือ ปัญหาเรื่องรถรับจ้างสาธารณะในปัจจุบันยังมีน้อยอยู่ นอกจากนั้นเป็นปัญหาในเรื่องของรถรับจ้างเอกชนความไม่พอเพียงในด้านห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่มและร้านขายของที่ระลึก แต่นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์จากรายการท่องเที่ยวในระดับมาก แหล่งท่องเที่ยวตามรายการก็มีความน่าสนใจในระดับมาก ระยะเวลาและเส้นทางรถท่องเที่ยวมีความเหมาะสมในระดับมาก

10.11 จังหวัดศรีสะเกษ

จากการศึกษารวบรวมข้อมูลทุติยภูมิเกี่ยวกับจังหวัดศรีสะเกษ และจากการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ว่าราชการจังหวัดศรีสะเกษ นายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด หัวหน้าศูนย์การท่องเที่ยวกีฬาและนันทนาการจังหวัดศรีสะเกษ หอการค้าจังหวัด สารวัตรหัวหน้าด่านตรวจคนเข้าเมืองภูสิงห์ (ช่องสง่า) ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวในจังหวัดและจากการประชุม focus group กลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว 2 กลุ่ม สามารถสรุปจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรคของศรีสะเกษ ดังแสดงอยู่ในแผนภูมิที่ 10.12 นอกจากนี้แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ภายในจังหวัดศรีสะเกษ ยังมีจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส อุปสรรค ดังจะกล่าวต่อไปในหัวข้อที่ 10.12

แผนภูมิที่ 10.12

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคในการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษ

จุดแข็ง	จุดอ่อน
• มีประเพณีและวัฒนธรรมหลายเชื้อชาติ • เป็นจังหวัดที่มีความอุดมสมบูรณ์ และมีโบราณสถานจำนวนมาก • มีผามออีแดง และเขาพระวิหาร ซึ่งเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพ มีนักท่องเที่ยวจำนวนมาก • ภาคธุรกิจมีความร่วมมือกันค่อนข้างเข้มแข็ง และมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับทางกัมพูชา • บริเวณชายแดนยังไม่มีบ่อนการพนัน • อยู่ใกล้จังหวัดอุบลราชธานี ซึ่งมีสนามบิน • ใกล้ชายแดนมีทิวทัศน์สวยงาม สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวได้	• ระยะทางห่างไกลจากกรุงเทพฯ ค่อนข้างมาก • ชมรมท่องเที่ยวของจังหวัดยังไม่มีกิจกรรมที่เด่นชัด • โบราณสถานส่วนใหญ่มีขนาดเล็ก ไม่โดดเด่นในลักษณะของการเป็นแหล่งท่องเที่ยว • แหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งอยู่ไกลจากกัน • แหล่งท่องเที่ยวไม่ค่อยหลากหลาย และขาดกิจกรรมที่สามารถดึงดูดให้นักท่องเที่ยวใช้เวลาในจังหวัดให้นาน

โอกาส	อุปสรรค
• โครงการช่องสง่างามเมืองใหม่ • มีการปรับปรุงเส้นทางจากด่านช่องสง่างามไปเสียมราฐ ทำให้เดินทางได้สะดวกรวดเร็วขึ้น • ระยะทางจากชายแดนไทยไปเสียมราฐ สั้นกว่าเส้นทางอื่น และมีธรรมชาติสวยงาม • กำลังพัฒนาเพื่อรองรับการท่องเที่ยว เช่นมีโรงแรมสร้างใหม่ • มีแผนงานปรับปรุงพัฒนาพื้นที่แถบเขาพระวิหาร เช่น สร้างบ้านพักนักท่องเที่ยว และปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งแผนงานปรับปรุงบริเวณ สระกราว • มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่ที่น่าสนใจ	• ระยะทางระหว่างด่านชายแดนห่างไกลกับตัวจังหวัดค่อนข้างมาก • บริเวณด่านชายแดนยังไม่ค่อยเจริญ และยังขาดระบบสาธารณูปโภคหลายด้าน • มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความสามารถในการดึงดูด จำนวนน้อย • สินค้าและของที่ระลึกยังไม่โดดเด่น

10.12. ผลการประเมิน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคของแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดศรีสะเกษ

10.12.1 แหล่งท่องเที่ยว : อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางตั้งอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติเขาพระวิหาร มีเนื้อที่ประมาณ 130 ตารางกิโลเมตรครอบคลุมพื้นที่ 2 จังหวัดคือ อำเภอกันทรลักษ์ จังหวัดศรีสะเกษ และกิ่งอำเภอน้ำขุ่น กับอำเภอน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี ภูมิประเทศทั่วไป ส่วนใหญ่เป็นเทือกเขาตามแนวทิวเขาพนมดงรักกั้นชายแดนไทย-กัมพูชา พื้นที่ปกคลุมด้วยป่าดิบแล้ง ป่าเบญจพรรณ และป่าเต็งรัง นอกจากนี้ยังเป็นแหล่งอาศัยของสัตว์ป่าจำนวนมากที่อาศัยหากินข้ามไปมาในผืนป่าระหว่างสองประเทศ จุดท่องเที่ยวที่สำคัญคือ ผามออีแดง (เป็นหน้าผาหินสีแดงที่มีทัศนียภาพกว้างไกลสามารถมองเห็นปราสาทเขาพระวิหารได้ มีรูปสลักนูนต่ำที่ซ่อนอยู่ใต้หน้าผา) สระตราว (อยู่ทางทิศเหนือของปราสาทเขาพระวิหาร สันนิษฐานว่าสร้างขึ้นเพื่อให้ประชาชนในดินแดนเขมรสูง ในขณะที่นั้นสามารถใช้น้ำได้ และยังปรากฏร่องรอยการตัดหินทรายเพื่อใช้ในการก่อสร้างปราสาทพระวิหารด้วย) และปราสาทเขาพระวิหาร (เป็นเทวสถานขนาดใหญ่มีความยาวประมาณ 900 เมตร ประกอบด้วยปราสาท 4 ชั้น แต่ละชั้นตั้งอยู่บนแนวเขาที่เป็นเนินสูงลดหลั่นกันขึ้นไปตามลำดับ อยู่บนเทือกเขาพนมดงรักในเขตประเทศกัมพูชาบริเวณที่ติดกับผามออีแดงของประเทศไทย โดยตัวปราสาทหันหน้า

มายังด้านที่ติดกับประเทศไทย ดังนั้นการเข้าชมปราสาทในทางบกจึงต้องใช้เส้นทางที่ผ่านผามออีแดงของประเทศไทยเท่านั้น)

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักจากความสะดวกสบายของปราสาท และประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจจึงทำให้มีนักท่องเที่ยวมาเที่ยวจำนวนมาก ➢ อาณาเขตกว้าง มีความหลากหลายทั้งทิวทัศน์สวยงามธรรมชาติป่า และโบราณสถาน ➢ มีความพร้อมในด้านมัคคุเทศก์ และมีการจัดอบรมเยาวชนในพื้นที่มาร่วมเป็นมัคคุเทศก์ท้องถิ่น ➢ การประสานงานร่วมมือของแต่ละหน่วยงานค่อนข้างทำได้ดีและความร่วมมือกับโรงเรียน และชุมชน ➢ มีงานประเพณีประจำปี ที่จัดขึ้นสอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวโดยเฉพาะ	➢ การพัฒนาสินค้าท้องถิ่นให้น่าสนใจและมีเอกลักษณ์ รวมทั้งการจัดพื้นที่การจัดวางสินค้าและการบริหารจัดการ ➢ ความจำกัดของพื้นที่ ความเหมาะสมในการจัดระเบียบพื้นที่ขายสินค้า ➢ พื้นที่กว้างการดูแลและ การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวจึงทำได้ยาก ➢ ความร้อนของอากาศ และการเดินชมสถานที่ท่องเที่ยวที่มีพื้นที่กว้างทำให้นักท่องเที่ยวเหนื่อยอ่อน แต่ในบริเวณโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านเส้นทางออกหลังจากเข้าไปท่องเที่ยวแล้วกลับไม่มีร้านขายเครื่องดื่ม หรืออาหารอยู่เลย จึงเสียโอกาสและรายได้จากส่วนนี้เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่รีบออกจากพื้นที่ทันทีหลังจากเที่ยวเสร็จ เพื่อไปพักผ่อน หาน้ำดื่ม และอาหาร ที่ตลาดซึ่งอยู่ไกลออกไป ➢ ร้านค้าโดยส่วนใหญ่ขายสินค้าที่ระลึกที่ซ้ำๆกันมาจากแหล่งเดียวกัน (สำเพ็ง โรงเกลือ ฯลฯ) และไม่ใช้สินค้าของท้องถิ่น นอกจากนั้นบางส่วนยังซ้ำกับสินค้าที่ขายอยู่ทางฝั่งกัมพูชาอีกด้วย

โอกาส	อุปสรรค
➢ อยู่ติดเขตชายแดน และมีเรื่องราวที่เชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชาได้ง่าย ➢ นักท่องเที่ยวมักใช้เวลาอยู่ในพื้นที่ค่อนข้างนาน เพราะอาณาเขตกว้างขวาง มีสิ่งที่น่าสนใจหลากหลาย ➢ มีนักท่องเที่ยวต่างชาติที่สนใจมาเยี่ยมชมจำนวนมากพอสมควร คือประมาณกว่า 100 คนต่อเดือน จึงน่าจะใช้เป็นจุดหนึ่งที่ให้ข้อมูลประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ได้	➢ ความกังวลด้านความปลอดภัยมีปัญหาเนื่องจากอยู่ติดแนวชายแดน และปัญหาด้านกับระเบิดที่ยังคงเหลืออยู่ในพื้นที่ ➢ การล่อลวงและอันตรายเกี่ยวกับสินค้าปลอม สินค้าผิดกฎหมาย ยาเสพติด รวมทั้งปัญหาการรุกเขตชายแดน ➢ แม้จะมีนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวจากทั้งด้านชายแดนไทย และชายแดนกัมพูชา แต่ไม่สามารถเป็นเส้นทางเชื่อมโยงระหว่างชายแดนได้

สรุป : แม้จะเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นับว่ามีชื่อเสียง แต่ก็ยังมีข้อจำกัดอยู่มากในเรื่องความสามารถในการดึงดูดรายได้และกระจายรายได้สู่ท้องถิ่น อันเนื่องมาจากการบริหารจัดการสิ่งอำนวยความสะดวกด้านสินค้าและร้านค้า อาทิเช่น มีการจัดพื้นที่บางส่วนเป็นร้านสินค้าท้องถิ่น โดยเฉพาะ (แต่กลับเปิดบริการเฉพาะวันเสาร์/อาทิตย์ ในขณะที่นักท่องเที่ยวต่างชาติมักนิยมมาวันธรรมดามากกว่า) รวมทั้งปัญหาอื่นๆ เช่น ไม่มีร้านขายอาหารเครื่องดื่ม สินค้าแต่ละร้านซ้ำซ้อนกันและไม่น่าสนใจ ตลอดจนปัญหาการดูแลควบคุมเกี่ยวกับด้านความปลอดภัย

ข้อเสนอแนะ : สิ่งที่ต้องดำเนินการเพื่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวนี้คือการจัดการด้านพื้นที่ให้มีความเหมาะสมในการตอบสนอง สิ่งอำนวยความสะดวกที่จำเป็น เช่น อาหาร เครื่องดื่ม และควรมีการศึกษาข้อมูลด้านพฤติกรรม และความสนใจและความต้องการของนักท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาสินค้าและบริการให้เหมาะสม ตลอดจนประชาสัมพันธ์ข้อมูลที่เป็นให้แก่นักท่องเที่ยวมากขึ้น เพื่อความปลอดภัย และป้องกันการล่อลวงต่างๆ จากผู้ค้าที่ไม่สุจริต

10.12.2 แหล่งท่องเที่ยว : ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นแหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่ที่บ้านกำแพงใหญ่ ตำบลสระกำแพงใหญ่ ริมทางหลวงหมายเลข 226 ห่างจากจังหวัด 26 กิโลเมตร ห่างจากตัวอำเภอเพียง 2 กิโลเมตร เป็นปราสาทขอมที่มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดของจังหวัด ลักษณะเป็นปรางค์ 3 องค์บนฐานเดียวกัน เรียงกันในแนวทิศเหนือ-ใต้ หันหน้าไปทางทิศตะวันออก ปรางค์ประธานอยู่ตรงกลาง ก่อด้วยหินทราย มีอิฐแซมบางส่วน มีทับหลังจำหลักภาพพระอินทร์ทรงช้างบนแท่นเหนือหน้ากาล ส่วนปรางค์อีก 2 องค์ เป็นปรางค์อิฐ มีส่วนประกอบตกแต่งที่เป็นหินทราย จารึกที่หีบประตูปราสาทสระกำแพงใหญ่ สรุปได้ว่าปราสาทแห่งนี้สร้างขึ้นในราวพุทธศตวรรษที่ 16 ตรงกับศิลปะขอมแบบบาปวน เพื่อเป็นเทวาลัยถวายแด่พระศิวะ และเมื่อประมาณพุทธศตวรรษที่ 18 ได้มีการเปลี่ยนแปลงเป็นวัดในพุทธศาสนาเถรวาท

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➢ ได้ขึ้นชื่อว่าเป็น เป็นปราสาทขอมที่มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดของจังหวัด ➢ มีการจัดแสดงแสงเสียง และการรำ โดยคณะอาจารย์และนักเรียน ในท้องถิ่นร่วมกับทางองค์การบริหารส่วนตำบลและวัดร่วมมือกัน ➢ อยู่ใกล้ตัวเมือง และเป็นเส้นทางผ่าน จึงเป็นจุดแวะพักเพื่อไปยังแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ ➢ มีการร่วมมือกันระหว่างหน่วยงาน วัด โรงเรียนและทางองค์การบริหารส่วนตำบลค่อนข้างดี	➢ บริเวณพื้นที่คับแคบ บริเวณวัดและตัวปราสาทเบียดชิดกัน ทำให้บังทัศนวิสัยจึงเสียความสวยงามไปบ้าง ➢ พื้นที่คับแคบ มีทั้งปราสาท วัด และโรงเรียนอยู่ในบริเวณใกล้กัน ➢ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์มาเพื่อการอบรมสัมมนาในพื้นที่ มานมัสการหลวงปู่ หรือ มาใช้เป็นทางผ่านไปท่องเที่ยวยังแหล่งอื่น ➢ ไม่มีการจัดระเบียบ และดูแลตกแต่งสภาพพื้นที่ให้สะอาด เหมาะสมสวยงาม ➢ การหารายได้ของแหล่งท่องเที่ยวมาจากค่าชมการจัดแสดงแสงเสียง ซึ่งทำให้การค้าขายสินค้าของท้องถิ่นขึ้นในช่วงเวลาสั้นๆ เท่านั้น ➢ ในพื้นที่ไม่ค่อยมีผลิตภัณฑ์เด่น หากเทียบกับในพื้นที่อื่น และจังหวัดอื่นใกล้เคียง

โอกาส	อุปสรรค
➢ มีการจัดงานประจำปี (งานบุญเดือนสาม และ เดือนห้า) ซึ่งจัดขึ้นทุกปี ➢ มีพระเกจิที่เป็นที่เคารพนับถือ ทำให้เป็นวัดที่มีชื่อเสียง และมีคนไม่น้อยที่มาด้วยเหตุนี้ ➢ มีการอบรมมัคคุเทศก์ ให้กับนักเรียน พระ และ องค์กรบริหารส่วนตำบล	➢ แนวโน้มของนักท่องเที่ยวลดลง ➢ การจัดแสดงแสงเสียง ไม่สามารถทำได้ในฤดูฝน ➢ การดึงดูดนักท่องเที่ยวด้วยการแสดงแสงเสียง ไม่ค่อยได้ผลเพราะต้องอาศัยอุปกรณ์ เครื่องมือ และความชำนาญ รวมทั้งต้องลงทุนสูง และมีค่าใช้จ่ายต่างๆ มากมาย ทั้งไฟฟ้า ดอกไม้ อาหาร ฯลฯ แม้จะมีความพยายามพัฒนาโดยดูตัวอย่างจากที่ปราสาทหินพิมาย และที่อื่นๆ แต่ด้วยข้อจำกัดทำให้ด้อยกว่าในทุกด้าน ➢ สิ่งแวดล้อมหลายๆด้านไม่เอื้ออำนวย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลความสะอาดของห้องน้ำ ร้านค้า ร้านอาหาร นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จึงไม่นิยมรับประทานอาหาร หรือแวะพักผ่อน เพียงเดินเที่ยวชม ไหว้พระ แล้วรีบไปต่อทันที

สรุป : แม้ได้ชื่อว่าเป็นปราสาทขอมที่มีขนาดใหญ่และสมบูรณ์ที่สุดของจังหวัดแต่ศักยภาพด้านการท่องเที่ยวกลับน้อยมาก ขาดทั้งองค์ความรู้ และขาดการบริหารจัดการที่ดี โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพพื้นที่ไม่มีความเอื้ออำนวยทางการท่องเที่ยวทั้งทัศนียภาพ และสิ่งแวดล้อม ถึงแม้ชุมชนวัด และโรงเรียนตลอดจนองค์การบริหารส่วนตำบลจะมีการร่วมมือกันอย่างดี และมีความพยายามหางบประมาณมาทำการปรับปรุงด้านการแสดงเพื่อให้เป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่กลับไม่มีการดำเนินการปรับปรุงใดๆ เกี่ยวกับสภาพแวดล้อมซึ่งเป็นจุดอ่อนอย่างยิ่ง

ข้อเสนอแนะ : การคาดหวังรายได้การท่องเที่ยวจากการแสดง เพียงอย่างเดียวนั้นไม่น่าจะได้ผลด้วยหลายปัจจัย และไม่สามารถแข่งขันกับแหล่งอื่นๆ ได้จึงเพียงแต่การทำเลียนแบบตามตัวอย่างควรหันไปเร่งดำเนินการในด้านการจัดระเบียบ และควบคุมมาตรฐานความสะอาดของสิ่งแวดล้อม ห้องน้ำ ร้านค้า และสินค้า เพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถใช้เวลาอยู่ในแหล่งได้นานขึ้น และใช้โอกาสในการเป็นจุดแวะพักให้เป็นประโยชน์ให้เกิดการจับจ่ายใช้สอยสินค้าชุมชน ตลอดจนพิจารณาการบริการต่างๆ ที่สอดคล้องกับพฤติกรรมนักท่องเที่ยวและแหล่งท่องเที่ยว

10.12.3 แหล่งท่องเที่ยว : แหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร (สวนผลไม้บ้านชำดารมย์)

ข้อมูลทั่วไปของแหล่ง : เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตรที่สำคัญของจังหวัด ในปัจจุบันอยู่ที่ตำบลตระการ อำเภอกันทรลักษ์ นับเป็นแหล่งสวนเกษตร-สวนผลไม้ ที่สำคัญของจังหวัดศรีสะเกษ ที่ให้ผลผลิตหลากหลายประเภท เช่น เงาะ ทุเรียน ลองกอง มังคุด สะตอ และยางพารา เป็นต้น ในช่วงเดือนมิถุนายนของทุกปีสวนเกษตรดังกล่าวจะมีผลผลิตออกสู่ตลาดและเป็นช่วงที่เหมาะสมแก่การเดินทางท่องเที่ยวในลักษณะชมสวนชิมผลไม้ โดยคิดราคาเข้ามาท่องเที่ยวในส่วนและทานผลไม้เพียงหัวละ 20 บาทนอกจากนี้ ยังมีผลพลอยได้ของการท่องเที่ยวจากการซื้อผลผลิตจากสวน ซึ่งเมื่อ 10 ปีที่แล้ว คุณสุนทร เปิกบาน เป็นผู้ริเริ่มเอาพืชทางตะวันออกมาปลูกแทนการทำไร่ข้าวโพด เมื่อได้ผลดีจึงตั้งชมรม ไม้ผล แล้วชักชวนพรรคพวกทำโครงการนี้

จุดแข็ง	จุดอ่อน
➤ เป็นแหล่งท่องเที่ยวใหม่ที่กำลังอยู่ในความสนใจจากทั้งนักท่องเที่ยวโดยทั่วไป และผู้ที่สนใจมาศึกษาดูอย่างความสำเร็จด้านการพัฒนาเชิงเกษตร ซึ่งเป็นนักวิชาการด้านเกษตร และชุมชนอื่นๆ นอกจากนี้ยังมีชาวต่างประเทศ ทั้งประเทศเพื่อนบ้านและ และอื่นๆ มาเที่ยวจำนวนไม่น้อย ➤ สภาพทิวทัศน์สวยงาม พื้นที่ร่มรื่น มีความหลากหลายด้านพืชพรรณ และความอุดมสมบูรณ์ด้านอาหาร ➤ อริยาศัยของชุมชนชาวสวนเอื้อต่อประโยชน์ด้านการท่องเที่ยว	➤ การประชาสัมพันธ์ยังไม่มากเท่าที่ควรนัก ➤ เฉพาะพื้นที่แต่ละสวน แต่ละครอบครัวสามารถรับนักท่องเที่ยวได้ในจำนวนจำกัด ➤ ยังไม่มีที่พักในบริเวณพื้นที่ และบริเวณใกล้เคียง จึงเป็นเพียงจุดแวะพักหรือมาแวะเที่ยวจับจ่ายซื้อสินค้าแล้วไปยังที่อื่นต่อ ➤ มีฤดูกาลที่เหมาะสมแก่การท่องเที่ยวปีละครั้ง ➤ ชุมชนยังไม่มีความรู้ในด้านการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและการดูแลต้อนรับนักท่องเที่ยวมากนัก แม้จะมีความสนใจที่จะจัดที่พักในลักษณะโฮมสเตย์

โอกาส	อุปสรรค
➢ จากความสำเร็จของการพัฒนาการเกษตรของสวนต้นแบบ รวมทั้งการริเริ่มด้านการจัดการท่องเที่ยวทำให้มีสวนอื่นๆ กำลังพัฒนาตามมาโดยลำดับ และน่าจะทำให้สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น ตลอดจนเป็นผลในการกระจายความร่วมมือและกระจายรายได้ในท้องถิ่น ➢ ได้รับการสนับสนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบล และหน่วยงานด้านการเกษตรเป็นอย่างดีในการพัฒนา ➢ นอกจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวยังเป็นแหล่งความรู้ของชุมชนอีกด้วยในการพัฒนาอาชีพท้องถิ่น ➢ มีกลุ่มแม่บ้านเข้าร่วมโดยผลิตสินค้าที่สอดคล้องกับแหล่งท่องเที่ยวจำหน่ายในราคาต่ำ ➢ ใกล้ชุมชนมีวัดที่เงียบสงบ และสิ่งแวดล้อมสวยงาม ซึ่งอาจใช้เป็นแหล่งกิจกรรมที่เอื้อกับการท่องเที่ยวได้เช่นเดียวกัน ➢ สามารถเพิ่มกิจกรรมจักรยานเที่ยวในบริเวณสวนต่างๆ ได้โดยมีการจัดการร่วมกันในการควบคุมดูแลนักท่องเที่ยวอย่างเป็นระบบ	➢ ยังขาดตัวอย่างและองค์ความรู้ด้านการดูแลนักท่องเที่ยวอยู่บ้าง ➢ การสื่อสารกับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ➢ การควบคุมดูแลความประพฤติของนักท่องเที่ยวยังทำได้ยากเนื่องจากชาวสวนส่วนใหญ่อยู่กันเป็นครอบครัวเล็กๆ พ่อ แม่ ลูก ซึ่งจะต้องแบ่งเวลาและหน้าที่กันในการทำงานประจำวันต่างๆ และการดูแลให้ความรู้ และการบริการแก่นักท่องเที่ยวตลอดจนควบคุมด้านต่างๆ ที่จำเป็น ➢ ยังต้องการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เช่นห้องน้ำ สื่อในการให้ข้อมูลต่างๆ แก่นักท่องเที่ยวรวมทั้งรูปแบบที่พักที่เหมาะสมกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อม หากต้องการพัฒนาเป็นโฮมสเตย์

สรุป : เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่กำลังอยู่ในความสนใจและมีความเป็นไปได้ที่จะพัฒนาให้มีชื่อเสียง เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด ต่อไป ซึ่งแม้กระทั่งนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ ก็มีที่สนใจและชื่นชมผลไม้ไทย ก็มาเยี่ยมชมในลักษณะมาท่องเที่ยว และมาดูงานกันบ้างแล้ว ปัจจุบันชาวสวนมีรายได้เสริมจากการท่องเที่ยวพอสมควร ทำให้มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยว และต้องการพัฒนาให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะ : เนื่องจากไม่มีที่พักในบริเวณแหล่ง จึงยังทำให้เป็นข้อจำกัดอยู่บ้างอย่างไรก็ดี ชาวสวนบางส่วนมีความสนใจในเรื่องโฮมสเตย์ ซึ่งอาจสามารถพัฒนาได้โดยไม่ต้องลงทุนสูงนัก ในลักษณะที่พักในสวนในแนวทางที่ผสมกลมกลืนกับธรรมชาติ สำหรับนักท่องเที่ยว 1 กลุ่มเล็กๆ หรือ 1 ครอบครัว ต่อการดูแลของชาวสวน 1 แห่ง และอาจมีการจัดกิจกรรมเสริมเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับวิถีชีวิต ประเพณีของชาวอีสานเข้าเสริมด้วย

10.13 ความสนใจของนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติที่ท่องเที่ยวในจังหวัดเลียมเรียบ โดยพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยด้วย ซึ่งมีจำนวนรวม 133 คน พบว่าผู้ที่ระบุว่าจะไปเยือนจังหวัดศรีสะเกษมีอยู่ร้อยละ 7.5 จะไปเยือนสุรินทร์ร้อยละ 24 ในขณะที่ผู้ที่ระบุว่าจะไปเยือนสระแก้วมีร้อยละ 12 (ตารางที่ 9.6 หน้า 243) ในส่วนของกิจกรรมการท่องเที่ยวผู้ที่ระบุว่าท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษมีเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น แต่ผู้ที่ระบุว่าไปชมปราสาทเขาพระวิหารมีอยู่น้อยละ 11.2 รายละเอียดได้แสดงไว้แล้วในตารางที่ 9.5 หน้า 251 และเมื่อถูกถามถึงความรู้ที่นักท่องเที่ยวมีเกี่ยวกับช่องสะงำพบว่านักท่องเที่ยว 2 ใน 3 หรือประมาณร้อยละ 67 ไม่รู้จักช่องทางนี้ในการเดินทางเข้าไปในประเทศไทย จึงกล่าวได้ว่าจังหวัดศรีสะเกษมีโอกาสน้อยมากที่จะได้รับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางจากเลียมเรียบเข้าไปยังจังหวัดผ่านทางช่องสะงำ

10.14 ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในประเทศไทยต่อแหล่งท่องเที่ยวใน

จังหวัดศรีสะเกษ

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทย โดยการเลือกกลุ่มอย่างไม่เจาะจงในแหล่งท่องเที่ยวในกรุงเทพฯ และอรัญประเทศ ผู้วิจัยทำการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวจำนวน 180 คน เกี่ยวกับระดับความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดศรีสะเกษ ผลที่ได้รับตรงกันข้ามกับผลการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติในเลียมเรียบ กล่าวคือ นักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวในประเทศไทยให้ความสนใจกับแหล่งท่องเที่ยวเกือบทุกประเภทในจังหวัดศรีสะเกษในระดับ “มาก” ยกเว้นงานเทศกาลดอกคำผวยและปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ และยังพบว่าไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคใด นักท่องเที่ยวเกือบทุกชาติให้ความสนใจในระดับมากต่อปราสาทเขาพระวิหาร ปราสาทโดนตวล อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร น้ำตกสำโรงเกียรติ วัดล้านขวด วัดพระธาตุเรืองรอง และการผูกมิตรกับชาวศรีสะเกษ ทั้งนี้มีข้อยกเว้นในกลุ่มนักท่องเที่ยวจากตะวันออกกลาง ซึ่งสนใจปราสาทโดนตวล วัดล้านขวด และวัดพระธาตุเรืองรองในระดับปานกลาง ส่วนงานเทศกาลดอกคำผวยและปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่คงจะเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เป็นคนในพื้นที่นั้น และเช่นเดียวกับกรณีของแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดสุรินทร์ เมื่อถูกถามถึงความน่าจะเป็นที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 8 แห่งในจังหวัดศรีสะเกษ นักท่องเที่ยวทุกชาติตอบว่ายังไม่แน่ใจ ซึ่งหมายความว่า การไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 8 แห่งคงจะยังไม่เกิดขึ้นในอนาคตอันใกล้ จากข้อมูลในตารางที่ 9.6 และตารางที่ 10.3 แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวยังต้องการข้อมูลเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษมากขึ้นก่อนที่จะตัดสินใจว่าจะเดินทางไปเยือนหรือไม่ จากข้อมูลที่ได้

แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องทำการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดพร้อมทั้งพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ ได้แก่การเข้าถึง การให้ความรู้ การเพิ่มพูนประสบการณ์การท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยว โดยให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวต่างชาติให้ความสนใจมาก่อนแหล่งที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจน้อย

ตารางที่ 10.12

ระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดศรีสะเกษ	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยความสนใจจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
ปราสาทโดนตวล	$(\bar{x})$	3.88	3.96	3.73	4.00	3.57	3.88	.751	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	ปานกลาง	มาก		
	S.D.	.92	.58	1.03	.68	.78	.86		
อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร	$(\bar{x})$	4.16	4.07	4.33	4.44	4.14	4.19	.628	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.92	.82	.81	.51	.37	.85		
ปราสาทเขาพระวิหาร	$(\bar{x})$	4.06	3.96	4.06	4.11	4.00	4.05	.970	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก	มาก		
	S.D.	.79	.70	.70	.67	.81	.75		
น้ำตกสำโรงเกียรติ	$(\bar{x})$	4.10	4.11	4.33	4.16	3.71	4.11	.501	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	มาก	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	มาก	มาก		
	S.D.	.81	.57	.48	.51	1.11	.74		
งานเทศกาลดอกคำءวน	$(\bar{x})$	3.62	3.51	4.13	3.50	3.42	3.63	.183	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ปานกลาง	ปานกลาง	มาก	ปานกลาง	ปานกลาง	ปานกลาง		
	S.D.	.94	.57	.91	.61	.78	.87		

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดศรีสะเกษ	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยความสนใจจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่	$(\bar{x})$ ความหมาย S.D.	3.53 ปานกลาง .92	3.66 มาก .91	3.46 ปานกลาง 1.18	3.66 มาก .84	2.85 ปานกลาง .69	3.53 ปานกลาง .93	.328	ไม่แตกต่าง
วัดล้านขวด	$(\bar{x})$ ความหมาย S.D.	3.99 มาก .85	4.25 มาก .65	4.06 มาก .96	4.05 มาก .72	3.57 ปานกลาง .97	4.02 มาก .82	.344	ไม่แตกต่าง
วัดพระธาตุเรืองรอง	$(\bar{x})$ ความหมาย S.D.	3.72 มาก .62	3.57 ปานกลาง 1.08	4.00 มาก .70	4.00 มาก .00	3.33 ปานกลาง 1.15	3.71 มาก .73	.616	ไม่แตกต่าง
การผูกมิตรกับชาว จังหวัดศรีสะเกษ	$(\bar{x})$ ความหมาย S.D.	3.94 มาก .85	3.96 มาก .80	4.06 มาก .88	3.77 มาก .64	4.00 มาก .57	3.94 มาก .81	.892	ไม่แตกต่าง
จำนวน (คน)		113	27	15	18	7	180		

ตารางที่ 10.13

ระดับความเป็นไปได้ที่นักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ จะไปเยือนจังหวัดศรีสะเกษ
จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดศรีสะเกษ	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยความเป็นไปได้จำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
ปราสาทโดนตวล	$(\bar{x})$	3.29	3.11	3.20	3.50	2.85	3.26	.517	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.04	.57	1.08	.61	.89	.94		
อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร	$(\bar{x})$	3.52	3.44	3.60	4.05	3.28	3.56	.195	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	อาจจะไป	อาจจะไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.00	.69	.91	.72	1.25	.95		
ปราสาทเขาพระวิหาร	$(\bar{x})$	3.54	3.11	3.20	3.66	3.57	3.46	.161	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.00	.75	.77	.76	1.39	.95		
น้ำตกสำโรงเกียรติ	$(\bar{x})$	3.45	3.33	3.40	3.66	3.42	3.45	.882	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	อาจจะไป	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.14	.73	.82	.48	1.39	1.02		
งานเทศกาลดอกคำءวน	$(\bar{x})$	2.95	2.62	3.06	3.11	3.00	2.93	.471	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.08	.62	.88	.58	1.15	.97		
ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่	$(\bar{x})$	2.88	3.11	2.60	3.11	2.57	.90	.342	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ	คงไม่ไป	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	.96	.84	1.12	.96	.78	.95		
วัดล้านขวด	$(\bar{x})$	3.30	3.22	3.53	3.38	2.85	3.30	.637	ไม่แตกต่าง
	ความหมาย	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ	ไม่แน่ใจ		
	S.D.	1.04	.69	.99	.84	1.34	.98		

ประเภทของแหล่งท่องเที่ยว ในจังหวัดศรีสะเกษ	ค่าสถิติ	ค่าเฉลี่ยความสนใจจำแนกตามภูมิภาคของนักท่องเที่ยว						การทดสอบ F-Test	
		ยุโรป	อเมริกาเหนือ	โอเชียเนีย	เอเชีย	ตะวันออกกลาง	รวม	Sig	ความหมาย
วัดพระธาตุเรืองรอง	$(\bar{x})$ ความหมาย S.D.	3.27 ไม่แน่ใจ .73	3.14 ไม่แน่ใจ 1.02	2.60 คงไม่ไป .54	3.25 ไม่แน่ใจ .95	2.33 ไม่แน่ใจ 1.15	3.17 ไม่แน่ใจ .82	.165	ไม่แตกต่าง
การผูกมิตรกับชาว จังหวัดศรีสะเกษ	$(\bar{x})$ ความหมาย S.D.	3.60 ไม่แน่ใจ 1.09	3.18 ไม่แน่ใจ .87	3.73 อาจจะไป 1.03	3.66 อาจจะไป .68	3.14 ไม่แน่ใจ 1.57	3.53 ไม่แน่ใจ 1.04	.262	ไม่แตกต่าง
จำนวน (คน)		113	27	15	18	7	180		

10.15 การประเมินความเหมาะสมของเส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยง

จากหนังสือคู่มือแนะนำรายการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ได้จัดทำขึ้น 5 รายการ เป็นการแนะนำรายการท่องเที่ยวรอบเมืองศรีสะเกษและท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับจังหวัดใกล้เคียงได้แก่ จังหวัดอุบลราชธานี สุรินทร์ และยโสธร รายการนำเที่ยวดังกล่าวแสดงให้เห็นว่ารูปแบบการท่องเที่ยวที่เป็นไปได้ในจังหวัดศรีสะเกษคือ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การท่องเที่ยวแบบอิงศาสนา การท่องเที่ยวเพื่อชมธรรมชาติ การท่องเที่ยวเชิงเกษตร และการท่องเที่ยวเพื่อซื้อของ

ตลาดนักท่องเที่ยวสำหรับศรีสะเกษสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ตลาดย่อย (Niche market) ได้แก่

1. นักท่องเที่ยวชาวไทยจากกรุงเทพฯหรือจังหวัดใกล้เคียง
2. นักท่องเที่ยวกลุ่มความสนใจพิเศษ เช่น ทัวริสต์ไหว้พระ
3. นักท่องเที่ยวในกลุ่มผู้สูงอายุ
4. กลุ่มวิชาการ นักวิชาชีพ นักเรียน นักศึกษามีความสนใจปราสาทหินหรือการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

10.16 รายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดศรีสะเกษกับประเทศกัมพูชา

เพื่อขยายตลาดนักท่องเที่ยวจากตลาดภายในประเทศไปสู่ตลาดนักท่องเที่ยวต่างชาติ เห็นว่าควรเสนอแนะรายการการท่องเที่ยวเชื่อมโยงศรีสะเกษกับเสียมเรียบ และปราสาทพนมเปญให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับรู้ กลุ่มนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย น่าจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาจาก 3 แหล่งได้แก่

1. นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากประเทศลาวเข้าสู่จังหวัดอุบลราชธานี
2. นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากกรุงเทพฯ สู่จังหวัดอุบลราชธานี ทั้งทางรถไฟ ทางเครื่องบินและทางรถยนต์
3. นักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

รายการท่องเที่ยว 2 รายการที่นำเสนอต่อไปนี้เป็นรายการท่องเที่ยวที่สร้างขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่เดินทางตามลำพัง หรือเป็นกลุ่มเล็กๆ โดยการจัดหาพาหนะประเภทรถเช่าด้วยตัวเอง รายการท่องเที่ยวทั้ง 2 รายการได้รับการพิจารณาและประเมินความเหมาะสมในด้านต่างๆ เช่น ด้านระยะเวลา ด้านระยะทาง ความน่าสนใจ และประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ โดยให้กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งเป็นคนในชุมชนท้องถิ่นจังหวัดศรีสะเกษเป็นผู้ประเมิน สามารถสรุปการประเมินได้ดังนี้

รายการที่ 1 ตามรอยอารยธรรมขอม

รายการนี้เหมาะสำหรับผู้ที่เดินทางจากกรุงเทพฯ ผ่านจังหวัดสุรินทร์แล้วมาค้างคืนที่จังหวัดศรีสะเกษ หรือสำหรับผู้ที่เดินทางจากจังหวัดอุบลราชธานี แล้วมาพักค้างคืนที่จังหวัดศรีสะเกษ ก่อนที่จะเดินทางเข้าสู่จังหวัดเสียมเรียบผ่านช่องสะง่า

วันที่ 1 ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่/วัดพระธาตุเรืองรอง – เขาพระวิหาร - เสียมเรียบ

เช้า ออกเดินทางจากที่พักในอำเภอเมืองศรีสะเกษ นักท่องเที่ยวอาจเลือกที่จะแวะชมปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ ตามทางหลวงหมายเลข 226 ห่างจากตัวจังหวัด 26 กิโลเมตร หรือเลือกที่จะไปชมวัดพระธาตุเรืองรอง ซึ่งห่างจากตัวเมืองบนทางหลวงหมายเลข 2373 ประมาณ 7.5 กิโลเมตร

สาย ออกเดินทางกลับเข้าสู่อำเภอเมืองศรีสะเกษ เพื่อเดินทางสู่ปราสาทเขาพระวิหารของกัมพูชา ซึ่งอยู่ติดกับอำเภอกันทรลักษ์ ใช้ทางหลวงหมายเลข 221 เมื่อถึงอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหารแวะชมภาพแกะสลักปูนดำศิลปะเขมร พุทธศตวรรษที่ 15 บริเวณผามออีแดง ก่อนเดินทางเข้าสู่เขาพระวิหารภูผาแห่งมหาวิหาร ชมความยิ่งใหญ่ของปราสาทเขาพระวิหารและทิวทัศน์ของที่ราบเขมรต่ำ

บ่าย เดินทางจากปราสาทเขาพระวิหาร เดินทางกลับเข้าสู่อำเภอกันทรลักษ์เพื่อรับประทานอาหารกลางวัน หลังจากนั้นเดินทางสู่ช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์ ผ่านอำเภอ ขุนหาญ ผ่านกระบวนการตรวจคนเข้าเมือง นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าสู่จังหวัดเสียมเรียบจากช่องสะง่าโดยผ่านเมืองอันลองเวงภายในเวลาประมาณ 3 ชั่วโมง

เย็น เดินทางถึงจังหวัดเสียมเรียบ ประเทศกัมพูชา

ตารางที่ 10.14

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวตามรอยอารยธรรม จังหวัดศรีสะเกษ

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.00	ปานกลาง
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	3.30	ปานกลาง
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	3.53	ปานกลาง
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.15	ปานกลาง
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.30	ปานกลาง
6. ประสิทธิภาพทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	2.84	ปานกลาง
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	3.00	ปานกลาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	3.46	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านรายขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	3.38	ปานกลาง

ในทัศนะของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ รายการท่องเที่ยวที่เยี่ยมชมปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ และวัดพระธาตุเรืองรองมีความน่าสนใจในระดับปานกลาง เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว และความน่าสนใจเหมาะสมเพียงในระดับปานกลาง ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 แห่งที่ยังไม่น่าดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักท่องเที่ยวต่างชาติ ซึ่งสนใจปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ในระดับปานกลาง ประกอบกับความไม่พร้อมในเรื่องของระบบการขนส่งและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว จึงเห็นสมควรที่จะถอดรายการการท่องเที่ยวนี้ออก

รายการที่ 2

วันที่ 1 ปราสาทเขาพระวิหาร ธรรมชาติชายแดน

- เช้า** ออกเดินทางจากอำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ หรือจากจังหวัดอุบลราชธานี มุ่งสู่อำเภอกันทรลักษ์ ชมทัศนียภาพบริเวณผามออีแดง ภาพแกะสลักนูนต่ำ สลูปคู่ และสระตราว หลังจากนั้นเดินขึ้นเขาพระวิหาร ศึกษาความเป็นมาของภูผาแห่งมหาวิหาร และสถาปัตยกรรมของปราสาท
- เที่ยง** ลงจากเขาพระวิหาร เดินทางเรียบตามแนวชายแดนไทยกัมพูชา เพื่อชมน้ำตกภูละออ หรือน้ำตกสำโรงเกียรติ พร้อมรับประทานอาหารแบบปิกนิกที่น้ำตก
- บ่าย** แวะชมน้ำตกวังใหญ่ ออกจากน้ำตกวังใหญ่แวะไปชมวัดล้านขวด
- เย็น** รับประทานอาหารเย็นและพักค้างคืนที่อำเภอกันทรลักษ์ หรือเดินทางกลับมาพักค้างคืนที่อำเภอเมือง

วันที่ 2 ช่องสง่า - เสียมเรียบ

- เช้า** หลังจากรับประทานอาหารเช้า เดินทางสู่ด่านตรวจคนเข้าเมืองภูสิงห์ (ช่องสง่า) ระหว่างทางชมทิวทัศน์ของอ่างเก็บน้ำห้วยศาลา
- สาย** ผ่านกระบวนการตรวจคนเข้าเมืองที่ช่องสง่า – เจียม ของกัมพูชา แล้วเดินทางผ่านเมืองอันลองเวง ชมอนุสาวรีย์สันติภาพ
- เที่ยง** ถึงจังหวัดเสียมเรียบ รับประทานอาหารกลางวัน ประเทศกัมพูชา
- บ่าย** ชมปราสาทนครวัด (ปราสาทขอม) และปราสาทตาพรหม
- เย็น** รับประทานอาหารค่ำ และค้างคืนที่เสียมเรียบ

วันที่ 3

- เช้า** เดินทางกลับสู่ประเทศไทยทางช่องสง่า จังหวัดศรีสะเกษ หรือช่องจอมจังหวัดสุรินทร์ หรือปอยเปต – อร์ญประเทศ จังหวัดสระแก้ว
- เที่ยง** กลับสู่ราชอาณาจักรไทย

ตารางที่ 10.15

แสดงระดับความเหมาะสมของเส้นทางท่องเที่ยวปราสาทเขาพระวิหารธรรมชาติชายแดน

ช่องสง่า – เสียมเรียบ

มิติ/ด้านต่างๆของความเหมาะสม	ระดับความเหมาะสม	ความหมาย
1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมเพียงใด	3.61	ปานกลาง
2. รถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.69	น้อย
3. จำนวนรถรับจ้างของเอกชนที่มีอยู่ในปัจจุบันที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ	2.84	ปานกลาง
4. ความเหมาะสมในด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ	3.92	มาก
5. ระดับความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ	3.84	มาก
6. ประสบการณ์ทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับมีมากน้อยเพียงใด	3.68	มาก
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยว	2.94	ปานกลาง
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งท่องเที่ยว	3.00	ปานกลาง
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านรายขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว	2.88	ปานกลาง

รายการท่องเที่ยวรายการที่ 2 ได้รับการประเมินว่า มีความน่าสนใจในด้านของแหล่งท่องเที่ยวในระดับมาก เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวตามรายการมีความเหมาะสมในระดับมาก นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์มากแต่สิ่งที่ควรปรับปรุงซึ่งทางจังหวัดศรีสะเกษจะต้องดำเนินการคือการจัดเตรียมพาหนะในการนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ ห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านจำหน่ายของที่ระลึก

บทที่ 11

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จังหวัดสระแก้ว

จากสถิตินักท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้วระหว่างปีพ.ศ.2546 ถึง 2548 จำนวนนักท่องเที่ยวผู้เยี่ยมชมจังหวัดสระแก้วเพิ่มขึ้นมาโดยตลอดจาก 9 แสนกว่าคนเพิ่มขึ้นเป็น 1 ล้านเศษในปี 2548 ในจำนวนนี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยซึ่งเดินทางแบบไปเช้าเย็นกลับซึ่งมีจำนวน 4 แสนกว่าคน ในส่วนของนักท่องเที่ยวต่างประเทศมีอยู่ประมาณครึ่งหนึ่งของนักท่องเที่ยวชาวไทย ส่วนนักท่องเที่ยวชาวประเทศที่ค้างคืนในจังหวัดสระแก้วมีประมาณเกือบ 8 หมื่นคน ซึ่งมีจำนวนมากกว่าในจังหวัดสุรินทร์และจังหวัดศรีสะเกษ การที่มีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติและนักท่องเที่ยวต่างชาติ มาเยือนจังหวัดสระแก้วมากกว่าจังหวัดสุรินทร์ และจังหวัดศรีสะเกษทำให้จังหวัดสระแก้วมีรายได้จากผู้เยี่ยมชมชาวต่างชาติเป็นเงิน 462 ล้านบาทเศษในปี 2548 จากรายได้รวมจากนักท่องเที่ยวทั้งหมด 2005 ล้านบาท ส่วนจังหวัดสุรินทร์มีผู้เยี่ยมชมรวมทั้งหมด 6 แสนกว่าคน มีรายได้เกิดขึ้น 947 ล้านบาท สำหรับจังหวัดศรีสะเกษมีผู้เยี่ยมชมทั้งหมด 6 แสน 8 หมื่นคนเศษในปี 2548 มากกว่าจังหวัดสุรินทร์เล็กน้อย แต่รายได้รวมจากนักท่องเที่ยวทั้งหมดเพียง 823 ล้านบาท ซึ่งต่ำกว่าจังหวัดสุรินทร์

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางผ่านเข้ามาทางด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศพบว่ากว่าร้อยละ 70 จะเดินทางมุ่งสู่กรุงเทพฯ ทันที่มีเพียงร้อยละ 15 เท่านั้นที่จะตั้งใจจะอยู่ต่อเพื่อท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว ส่วนอีกร้อยละ 3 จะค้างคืน 1 วัน จากการวิเคราะห์ความตั้งใจของผู้ที่จะท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว พบว่าประมาณครึ่งหนึ่งจะพักอยู่ 2-4 วัน อีกร้อยละ 31 จะพักอยู่ตั้งแต่ 5 วันขึ้นไป นักท่องเที่ยวที่แวะท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้วส่วนใหญ่จะท่องเที่ยวเพื่อชมปราสาทหิน และชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ รองลงเป็นการทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่นและซื้อของ นักท่องเที่ยวต่างชาติไม่ได้สนใจการเข้าบ่อนคาสิโนเลย มีนักท่องเที่ยวประมาณร้อยละ 30 จะไปชมอุทยานแห่งชาติในจังหวัดสระแก้ว

ในกลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางด่านอรัญประเทศส่วนใหญ่จะมุ่งไปท่องเที่ยวยังสถานที่ตากอากาศชายทะเล (ร้อยละ 71) รองลงมาคือ ชมวัดชมวัง ซื้อของ และชมวัฒนธรรมท้องถิ่น กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวสนใจที่จะทำน้อยที่สุดคือ การไปชมปราสาทหินต่างๆ ในประเทศไทย ซึ่งมีผู้ระบุเพียงร้อยละ 16 เท่านั้น เมื่อถามถึงภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวจะไปเยือนประมาณร้อยละ 57 จะไปเยือนภาคใต้ รองลงมาคือ ภาคเหนือ (ร้อยละ 49) นอกจากนั้นก็จะเป็นภาคกลางและภาคตะวันออกตามลำดับ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับความสนใจค่อนข้างน้อยเพียงร้อยละ 15 เท่านั้น เมื่อถามถึงนักท่องเที่ยวถึงความสนใจที่จะไปเยือนจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ พบว่า จากบรรดานักท่องเที่ยว

300 คนเศษ มีผู้ที่จะไปเยือนจังหวัดทั้ง 2 ประมาณ 8 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด ซึ่งในจำนวนเล็กน้อยนี้ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวยุโรปเป็นส่วนใหญ่ นักท่องเที่ยวที่มาเยือนประเทศไทยครั้งแรกส่วนใหญ่จะไปท่องเที่ยวภาคใต้ รองลงมาคือ ภาคเหนือ ส่วนภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้รับความสนใจน้อยที่สุด แต่พอเดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งที่ 3 เปอร์เซนต์ของการไปเที่ยวภาคใต้ และภาคเหนือจะลดลงเล็กน้อยแต่ก็ยังได้รับความนิยมมากอยู่แต่ เปอร์เซนต์การไปเยือนภาคตะวันออกเฉียงเหนือจะเพิ่มขึ้นจากครั้งแรกร้อยละ 11 เป็นร้อยละ 15

ในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติเกี่ยวกับการเดินทางจากเสียมเรียบมายังด่านปอยเปต เพื่อจะกลับเข้าประเทศไทยทางอำเภออรัญประเทศจังหวัดสระแก้ว พบว่าสิ่งที่นักท่องเที่ยวไม่พอใจก็คือ สภาพถนน จากเสียมเรียบมาถึงปอยเปต ซึ่งในขณะที่ทำงานวิจัยในช่วงต้นปี 2549 ถนนอยู่ในช่วงเริ่มต้นของการก่อสร้าง จึงมีสภาพเป็นหลุมเป็นบ่อขนาดใหญ่เป็นระยะๆ และสะพานข้ามคูคลองก็มีสภาพชำรุด สำหรับในด้านความซื้อสัตย์ของเจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองฝั่งกัมพูชานักท่องเที่ยวมีความพอใจมาก ส่วนในมิติอื่นๆ นักท่องเที่ยวต่างชาติมีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ซึ่งได้แก่สภาพของยานพาหนะ รูปแบบทางเลือกของยานพาหนะ ความถี่ของการให้บริการยานพาหนะ ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกในระหว่างการเดินทางกระบวนการตรวจคนเข้าเมือง ความรวดเร็วของการปฏิบัติงาน และสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ณ จุดผ่านแดนฝั่งปอยเปต สิ่งเหล่านี้เป็นหน้าที่ที่รัฐบาลกัมพูชาจำเป็นต้องจัดให้มีและปรับปรุงให้ดีขึ้นเพื่อดึงดูดให้เกิดความสนใจที่จะใช้เส้นทางนี้ให้มากขึ้น

ในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อบรรยากาศ การบริการจุดผ่านแดนในฝั่งไทยหรือด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับมากต่อความปลอดภัยในทรัพย์สิน ส่วนในด้านอื่นๆ ยังต้องการการปรับปรุงเพราะนักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลางเท่านั้นซึ่งได้แก่ ความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การเลื่อนไหลของนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกความน่าอภิรมย์ของสถานที่ บริการด้านข้อมูลการเดินทางและที่พัก

จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในเมืองเสียมเรียบประเทศกัมพูชาจำนวน 133 คน ถึงความสนใจที่จะมาเยือนจังหวัดต่างๆ ในประเทศไทย โดยผู้วิจัยกำหนดตัวเลือกเป็นจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต สมุย กระบี่ พังงา และได้เพิ่มรายชื่อจังหวัดที่มีชื่อเสียงน้อยกว่าเข้าไปด้วยได้แก่ จังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ ผลปรากฏว่านักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบระบุชื่อกรุงเทพฯ มากเป็นอันดับหนึ่ง รองลงมาคือ เชียงใหม่ เชียงราย ภูเก็ต พังงา และกระบี่ โดยมีผู้ระบุจังหวัดสุรินทร์มากเป็นอันดับ 4 และสระแก้วจัดอยู่ในอันดับที่ 5 หรือคิดเป็นร้อยละ 12 เกาะสมุยเป็นอันดับ 6 หรือร้อยละ 9 จังหวัดศรีสะเกษจัดอยู่ในอันดับที่ 7 หรือร้อยละ 7.5 สรุปได้ว่าในทัศนะของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเสียมเรียบ จังหวัดที่อยู่ในความสนใจยังคงเป็นกรุงเทพฯ และจังหวัดที่มีชื่อเสียงทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและธรรมชาติซึ่งได้แก่ เชียงใหม่

เชียงราย และจังหวัดที่เป็นสถานที่ตากอากาศชายทะเลที่มีชื่อเสียง ซึ่งได้แก่ ภูเก็ต พังงา และกระบี่ ส่วนจังหวัดสุรินทร์ สระแก้ว และศรีสะเกษได้รับความสนใจในอันดับกลางค่อนข้างต่ำๆ โดยจังหวัดสุรินทร์ได้รับความสนใจมากที่สุด ซึ่งคงจะเนื่องมาจากมีชื่อเสียงในเรื่องงานช้างและหมู่บ้านช้าง ส่วนจังหวัดสระแก้วได้รับความสนใจรองจากจังหวัดสุรินทร์ ส่วนจังหวัดศรีสะเกษได้รับความสนใจน้อยที่สุดเมื่อเปรียบเทียบกับสุรินทร์ และสระแก้ว

เมื่อถามนักท่องเที่ยวต่างชาติในเยี่ยมชมถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวที่อยากจะทำในประเทศไทย คำตอบก็คือ ส่วนใหญ่ต้องการท่องเที่ยวเพื่อพักผ่อนตากอากาศบนหาดทรายชายทะเล รองลงมาคือ การท่องเที่ยวไปในจังหวัดภาคเหนือซึ่งได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน อันดับ 3 คือการพักผ่อนตากอากาศบนชายทะเลฝั่งตะวันออกของประเทศไทยอันดับ 4 คือ การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมประเภทชมการทำสินค้าหัตถกรรม ส่วนการท่องเที่ยวเพื่อชมหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์ได้รับความนิยมในลำดับที่ 6 การท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งในแบบสอบถามได้กำหนดตัวเลือกเป็นการเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติในสระแก้ว การเที่ยวชมถ้ำในจังหวัดสระแก้ว และละลุในสระแก้ว ปรากฏว่ามีผู้เลือกตอบการเที่ยวชมอุทยานแห่งชาติในสระแก้ว มากกว่าการเที่ยวถ้ำ และเลือกเที่ยวละลุน้อยที่สุด ผลการศึกษานักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยืนยันข้อค้นพบที่ได้นำเสนอไปแล้วข้างบนว่า จังหวัดสุรินทร์ได้รับความสนใจ หรือเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวมากกว่าจังหวัดสระแก้ว อันเนื่องมาจากความมีชื่อเสียงของสุรินทร์ในเรื่องของช้างและงานช้าง ส่วนจังหวัดสระแก่นักท่องเที่ยวคงจะมีความรู้ที่อยู่บ้างในหมู่นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามา หรือจะเดินทางกลับทางรถโดยผ่านจุดผ่านแดนที่รัฐประศาสตร์ ส่วนการที่มีผู้ระบุอุทยานแห่งชาติในสระแก้วมากกว่าถ้ำ และละลุ อาจจะเนื่องมาจาก ถ้ำต่างๆ เช่น ถ้ำน้ำและถ้ำเพชรโพธิ์ทอง มีการค้นพบภายหลังจากการก่อตั้งอุทยานแห่งชาติ เช่น ปางสีดาหรือตาพระยา ส่วนละลุนั้นยังไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวต่างชาติ เนื่องจากเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่เพิ่งถูกค้นพบใหม่และยังไม่เป็นที่รู้จักในระดับนานาชาติ แม้แต่ระดับภายในประเทศเองก็ตามสรุปได้ว่า ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในเยี่ยมชมมีความสนใจที่จะท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษในระดับต่ำ เมื่อเทียบกับจังหวัดที่มีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงระดับโลกเช่น เชียงใหม่ เชียงราย ภูเก็ต และพังงา

เพื่อที่จะยืนยันผลการศึกษาข้างต้น ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสระแก้ว โดยใช้เกณฑ์การเลือกจากทัศนะของตัวแทนจากศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการของจังหวัด และจากสมาชิกองค์การบริหารส่วนตำบลต่างๆ ที่เข้าร่วม focus group ผู้วิจัยทำการสอบถามนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจากภูมิภาคต่างๆ ขณะท่องเที่ยวอยู่ในกรุงเทพฯ โดยการสุ่มสัมภาษณ์แบบไม่เจาะจง ถึงระดับความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว ซึ่งประกอบด้วย ตลาดโรงเกลือ ปราสาทเขาน้อยสิชมพู ปราสาทศตึกก๊อกรม อุทยานแห่งชาติปางสีดา อ่างเก็บน้ำเขื่อนพระพร่ง ละลุ และถ้ำน้ำเขาตึก พบว่า ค่าเฉลี่ยระดับ

ความสนใจของนักท่องเที่ยวต่อแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแหล่งอยู่ในระดับปานกลางแต่เมื่อพิจารณาจำแนกเป็นรายภูมิภาค พบว่า มีความแตกต่างกันในแง่ของระดับความสนใจต่อแหล่งแต่ละแหล่งได้แก่ ตลาดโรงเกลือได้รับความสนใจมากจากนักท่องเที่ยวยุโรปและอเมริกาเหนือ ปราสาทเขาน้อยสีชมพูได้รับความสนใจมากจากนักท่องเที่ยวชาวเอเชีย ยุโรปและอเมริกาเหนือ ปราสาทสต็อกก๊อกรมได้รับความสนใจมากจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกภูมิภาค อุทยานแห่งชาติปางสีดาได้รับความสนใจมากจากกลุ่มนักท่องเที่ยวทุกภูมิภาค อ่างเก็บน้ำเขื่อนพระพร่งได้รับความสนใจในระดับปานกลางจากนักท่องเที่ยวทุกภูมิภาค ละลุได้รับความสนใจมากจากนักท่องเที่ยวทุกภูมิภาค ถ้ำน้ำเขาต๋งอีกได้รับความสนใจมากจากนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาค สรุปได้ว่าตลาดหลักของจังหวัดสระแก้วคือ ทุกภูมิภาค

ผู้วิจัยได้นำเสนอรายการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืนในจังหวัดสระแก้ว 3 รายการ โดยกำหนดตลาดเป็นกลุ่มนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก หลังจากนั้นได้ให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวซึ่งเป็นคนในชุมชนท้องถิ่นที่มีแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้นอยู่ ช่วยกันประเมินความเหมาะสมของรายการท่องเที่ยวทั้ง 3 รายการ โดยแต่ละรายการจะพิจารณาความเหมาะสม 9 มิติได้แก่

1. เส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว
2. การมีรถรับจ้างสาธารณะรับส่งนักท่องเที่ยว
3. การมีรถรับจ้างของเอกชนรับส่งนักท่องเที่ยว
4. ความเหมาะสมด้านระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ
5. ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ
6. ประสิทธิภาพทางการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ
7. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำ
8. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านอาหารและเครื่องดื่ม
9. สิ่งอำนวยความสะดวกด้านร้านค้าของที่ระลึก

รายการท่องเที่ยวรายการที่ 1 ชมธรรมชาติสระแก้ว ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมดังต่อไปนี้ อุทยานแห่งชาติปางสีดา เดินป่า ดูนก ชมน้ำตกปางสีดา น้ำตกผาตะเกียน แหล่งจระเข้น้ำจืด น้ำตกถ้ำค้างคาว ละลุ พักโฮมสเตย์ ปราสาทสต็อกก๊อกรม เสียมเรียบ

รายการท่องเที่ยวที่ 1 นี้ มีความเหมาะสมในระดับมากในด้านของเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และในด้านของประสิทธิภาพที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ และในด้านของระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการเหมาะสมในระดับปานกลางในด้านของรถรับจ้างสาธารณะ ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว ห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม และร้านค้าของที่ระลึก เหมาะสมน้อยในด้านของรถรับจ้างของเอกชนที่จะให้บริการรับส่งนักท่องเที่ยว

สรุปว่ารายการที่ 1 อาจไม่ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวเพราะในฐานะของคนในท้องถิ่น เห็นว่าน่าสนใจเพียงปานกลาง และในทัศนะของนักท่องเที่ยวต่างชาติมีเพียง อุทยานปางสีดาเท่านั้นที่จะ ได้รับความสนใจจากนักท่องเที่ยวตะวันตกกลาง แอฟริกา และอเมริกาใต้ ซึ่งทั้งหมดไม่ใช่ตลาดหลัก คงเหลือเพียงปราสาทสต็อกก๊อททอมเพียงแห่งเดียวที่จะดึงดูดนักท่องเที่ยวเฉพาะจากเอเชียเท่านั้น นอกจากนี้ยังมีความเหมาะสมเพียงปานกลางไปถึงน้อย ในด้านของสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างอื่นๆ สรุปว่าโปรแกรมการท่องเที่ยวนี้ยังไม่มี ความเหมาะสม

รายการท่องเที่ยวรายการที่ 2 มหัศจรรย์สระแก้ว ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวดังต่อไปนี้ อ่างเก็บน้ำพระปรัง ถ้ำน้ำเขาคีระ ปราสาทสต็อกก๊อททอม ตลาดโรงเกลือ เสียมเรียบ รายการท่องเที่ยวนี้ ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมมากใน ด้านความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ และ ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ แต่ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลางในแง่ ของเส้นทางที่จะเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับระยะเวลาในการท่องเที่ยวตามรายการก็มีความ เหมาะสมเพียงปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวหลักในสระแก้วทั้ง 5 แห่งตั้งอยู่ห่างไกลกัน ดังนั้นอาจจะจำเป็นต้องปรับระยะเวลาการพักให้นานขึ้นเป็นสองวัน หรือมิฉะนั้นก็จะต้องตัดรายการ ท่องเที่ยวบางรายการออก นอกจากนี้ผู้เกี่ยวข้องยังเห็นว่ารถรับจ้างสาธารณะที่มีอยู่ในปัจจุบันก็มี ความเหมาะสมปานกลาง ร้านอาหารและเครื่องดื่มในแหล่งต่างๆ ก็มีความเหมาะสมเพียงปานกลาง รถรับจ้างเอกชนก็มีความเหมาะสมในระดับน้อย ห้องน้ำในแหล่งท่องเที่ยวก็ยังมีน้อย ร้านขายของที่ระลึกก็ยังมีอยู่น้อย

รายการท่องเที่ยวรายการที่ 3 มหัศจรรย์ถ้ำถ้ำได้ ประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวดังนี้ ถ้ำน้ำ เขาคีระ ถ้ำเพชรโพธิ์ทอง ถ้ำหาดทรายแก้ว ปราสาทสต็อกก๊อททอม ตลาดโรงเกลือ เสียมเรียบ รายการ ท่องเที่ยวนี้ ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากใน ด้านของเส้นทางเชื่อมโยงแหล่ง ท่องเที่ยวต่างๆ ในด้านของความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวและประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ ส่วนในด้านอื่นได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวและ โครงการปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวและอื่นๆ จะนำเสนอในส่วน of ข้อเสนอแนะสำหรับจังหวัดสระแก้ว

จังหวัดศรีสะเกษ

จากสถิตินักท่องเที่ยวศรีสะเกษในปี 2548 มี 681,798 คนเพิ่มขึ้นจากปี 2547 ไม่ถึง 1% จากจำนวนนักท่องเที่ยวดังกล่าวนี้ นับว่าน้อยกว่าจังหวัดสระแก้วมาก เพราะในปีเดียวกันจังหวัดสระแก้วก็มีนักท่องเที่ยวไปเยือนถึง 1 ล้านคนเศษ จากจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่ไปเยือนศรีสะเกษในปี 2548 ส่วนใหญ่จะเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทยเท่ากับ 391,476 คน หรือร้อยละ 57 รองลงมาเป็นนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติจำนวน 283,177 คน หรือร้อยละ 41 จำนวนที่เหลือคือนักท่องเที่ยวและนักทัศนาจรชาวต่างประเทศคิดเป็นร้อยละ 1.5 จะเห็นได้ว่าศรีสะเกษมีผู้เยี่ยมชมเยือนชาวต่างประเทศน้อยมาก ทั้งนี้เนื่องจากจังหวัดศรีสะเกษขาดแคลนทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางด้านวัฒนธรรมและทางธรรมชาติที่มีศักยภาพสูงและโดดเด่น แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของจังหวัดคือ ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ ซึ่งตั้งอยู่ในบริเวณวัดสระกำแพงใหญ่ก็มีศักยภาพการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง โบราณสถานขอมที่มีความโดดเด่นที่อยู่ติดชายแดนไทย-กัมพูชาอยู่เพียงแห่งเดียวคือ ปราสาทเขาพระวิหาร ซึ่งก็เป็นของกัมพูชา จากข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวทำให้ในปี พ.ศ.2548 จังหวัดศรีสะเกษมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 823 ล้านบาท

ทางจังหวัดก็ได้ตระหนักถึงข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เพิ่งกล่าวไปนี้ จึงกำหนดทิศทางการพัฒนาจังหวัดไปทางด้านการส่งเสริมการเกษตรกรรม เพราะที่มาของรายได้ส่วนใหญ่มาจากด้านเกษตรกรรม เพื่อให้การเกษตรโดยเฉพาะเกษตรอินทรีย์เป็นตัวขับเคลื่อนให้จังหวัดบรรลุวัตถุประสงค์ของความเป็นเมืองน่าอยู่ แต่หนึ่งในจุดเน้นของจังหวัด 6 ประการ คือ การพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม เพราะจังหวัดศรีสะเกษจะมีโบราณสถานที่เป็นอารยธรรมขอมโบราณอยู่บ้างแม้จะไม่มากเท่ากับจังหวัดสุรินทร์ นอกจากการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้ง 3 ประเภท จากทรัพยากรที่มีอยู่ค่อนข้างจำกัดแล้ว จังหวัดศรีสะเกษยังได้กำหนดนโยบายในการพัฒนาจังหวัดอีกอย่างหนึ่งคือ ความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน โครงการที่มองเห็นเป็นรูปธรรมคือการเปิดจุดผ่านแดนถาวรที่ช่องสะง่า อำเภอภูสิงห์ เชื่อมโยงจังหวัดศรีสะเกษกับเสียมเรียบเมื่อวันที่ 11 พฤศจิกายน พ.ศ.2546 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าทางจังหวัดศรีสะเกษตระหนักถึงความจำเป็นที่จะต้องมีความร่วมมือกับประเทศกัมพูชาในการพัฒนาเส้นทางการค้า และการท่องเที่ยวและความสัมพันธ์ฉันมิตรกับจังหวัดอุดรธานีและจังหวัดเสียมเรียบของกัมพูชา จนมีข้อตกลงระหว่างทางจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดอุดรธานี และเสียมเรียบว่าจะต้องมีการเชื่อมโยงแลกเปลี่ยนกันอย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง นอกจากนี้ยังมีความร่วมมือในด้านการพัฒนาเส้นทางคมนาคมระหว่างช่องสะง่า-อันลองเวง-เสียมเรียบ โดยรัฐบาลไทยให้ความช่วยเหลือประเทศกัมพูชาโดยใช้งบประมาณ 95 ล้านบาทสร้างถนนลาดยางจากช่องสะง่าไปถึงเมืองอันลองเวงเป็นระยะทาง 15.5 กิโลเมตร และได้ตั้งงบประมาณปรับปรุงถนนลูกรังอัดแน่นและซ่อมสะพานจากอันลองเวงถึงเสียมเรียบ ซึ่งจะทำให้ระยะทางจากช่องสะง่าถึงเสียมเรียบมีระยะทางเพียง 148 กิโลเมตร ซึ่งจะเป็นเส้นทางเชื่อมโยงจุดผ่านแดนไทยกับเสียมเรียบทางบกที่สั้นที่สุด

ในขณะที่ทำการวิจัยในปี 2549 เส้นทางกำลังอยู่ในระหว่างการปรับปรุงการเดินทางจึงใช้เวลาประมาณ 3 ชั่วโมงในช่วงก่อนฤดูฝน แต่จะใช้เวลานานขึ้นในช่วงหลังฤดูฝนผ่านพ้นไปแล้ว

ผู้วิจัยทำการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากกัมพูชาเข้าสู่ประเทศไทยทางช่องสะงา จังหวัดศรีสะเกษด้วย ผลปรากฏว่าระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อช่องสะงาฝั่งกัมพูชาอยู่ในระดับที่สูงกว่าด้านปอยเปตของกัมพูชา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของกระบวนการตรวจคนเข้าเมือง ความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมือง สิ่งอำนวยความสะดวก และความสะอาดของเจ้าหน้าที่ฝั่งกัมพูชา แต่ประเด็นที่นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในระดับปานกลางต่อการใช้เส้นทางนี้คือ ประเด็นในด้านของสภาพถนน สภาพของยานพาหนะ รูปแบบและทางเลือกของยานพาหนะ ความถี่ของการให้บริการยานพาหนะ ระยะเวลาที่ใช้ในการเดินทาง สิ่งอำนวยความสะดวกระหว่างการเดินทาง เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร และประเด็นในด้านความปลอดภัยระหว่างการเดินทาง ซึ่งจะเห็นได้ว่าประเด็นที่นักท่องเที่ยวพอใจเพียงปานกลางจะเป็นประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางระหว่างเสียมเรียบมายังช่องสะงาซึ่งได้แก่ สภาพถนน ยานพาหนะ ความรวดเร็ว สิ่งอำนวยความสะดวก และความปลอดภัย แต่ในด้านการให้บริการ ณ จุดผ่านแดนในฝั่งกัมพูชาซึ่งนักท่องเที่ยวจะใช้เวลาที่จุดนี้ไม่นานนัก จึงมีความพึงพอใจมากกว่าประสบการณ์ การเดินทางซึ่งใช้เวลานานกว่า

ในส่วนของความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการให้บริการของเจ้าหน้าที่ที่ด่านตรวจคนเข้าเมืองที่ช่องสะงาฝั่งไทย พบว่า นักท่องเที่ยวพอใจในระดับมากต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พอใจมากต่อการเลื่อนไหลของนักท่องเที่ยว และพอใจต่อความปลอดภัยในทรัพย์สิน แต่สิ่งที่นักท่องเที่ยวพอใจในระดับปานกลางได้แก่ ประเด็นในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหาร การให้บริการด้านข้อมูลการเดินทาง การบริการข้อมูลด้านที่พัก และความน่าอภิรมย์ของสถานที่ จากความคิดเห็นของผู้ใช้จุดผ่านแดนแห่งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องพัฒนาทางด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ณ บริเวณจุดผ่านแดนได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านอาคารที่ทำการของเจ้าหน้าที่ในการตรวจลงตราหนังสือเดินทางทั้งฝั่งขาเข้าและขาออก ซึ่งในปัจจุบันยังคงเป็นพื้นที่ชั่วคราวอยู่ทั้งๆ ที่เปิดให้บริการมาเป็นเวลา 3 ปีแล้ว ในบริเวณจุดผ่านแดนไม่มีห้องน้ำ ไม่มีตู้โทรศัพท์สาธารณะ และน้ำประปาที่จุดผ่านแดนไม่มีสถานีรถโดยสาร และไม่มีบริการด้านรถโดยสารที่จะนำนักท่องเที่ยวไปยังอำเภอเมืองหรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ กล่าวโดยสรุปว่าจุดผ่านแดนถาวรช่องสะงาอำเภอภูสิงห์ จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาในด้านสิ่งอำนวยความสะดวกและระบบสาธารณูปโภค โดยเร่งด่วนหากจะทำให้มีการใช้จุดผ่านแดนแห่งนี้ เพื่อการค้าและการท่องเที่ยวให้เกิดขึ้นที่นี้

ในส่วนของความสนใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีต่อจังหวัดศรีสะเกษ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการสอบถามนักท่องเที่ยวต่างชาติที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในเสียมเรียบ โดยพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวอยู่ในเสียมเรียบ โดยพิจารณาเฉพาะกลุ่มที่จะเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วย พบว่า มีผู้ที่จะไปเยือนจังหวัดสระแก้วมีร้อยละ 12 ส่วนผู้ที่ระบุว่าจะไปเยือนจังหวัดศรีสะเกษมีอยู่เพียง

ร้อยละ 7.5 เท่านั้น แสดงให้เห็นว่านักท่องเที่ยวต่างชาติในเลียมเรียบสนใจจังหวัดศรีสะเกษน้อยกว่าจังหวัดสุรินทร์และสระแก้ว และเมื่อลองถามถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทยที่สนใจ มีนักท่องเที่ยวต่างชาติระบุว่า จะท่องเที่ยวชมสถานที่ต่างๆ ในจังหวัดศรีสะเกษเพียงร้อยละ 1.5 เท่านั้น แต่มีผู้ที่ระบุว่าสนใจจะไปชมปราสาทเขาพระวิหารมากถึงร้อยละ 11 และเมื่อถามถึงความรู้ที่นักท่องเที่ยวมีเกี่ยวกับช่องสะง่าซึ่งเป็นจุดผ่านแดนถาวรที่เปิดหลังจากอรัญประเทศและช่องจอม พบว่านักท่องเที่ยว 2 ใน 3 คน หรือร้อยละ 67 ไม่รู้จักช่องสะง่า จึงกล่าวได้ว่าในขณะที่ทำการวิจัยจังหวัดศรีสะเกษมีโอกาสน้อยมากที่จะได้ต้อนรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางจากเลียมเรียบเข้าสู่ศรีสะเกษ ทางช่องสะง่า เพราะนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังคงนิยมเดินทางออกจากเลียมเรียบทางเครื่องบิน รองลงมาคือ การเดินทางทางบกเข้าสู่ประเทศไทยทางอำเภออรัญประเทศอยู่

ในส่วน của นักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทยกลับให้ความสนใจต่อแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดศรีสะเกษในระดับมากทุกแหล่งไม่ว่าจะเป็นอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร วัดล้านขวด หรือปราสาทเล็กๆ อย่างปราสาทโดนตวล น้ำตกสำโรงเกียรติ ยกเว้นงานเทศกาลดอกคำءวน ซึ่งเป็นงานประจำปีของเดือนมีนาคมได้รับความสนใจในระดับปานกลาง

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอรายการท่องเที่ยวเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษกับเมืองเลียมเรียบ 2 รายการ รายการแรกเป็นรายการชมปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ วัดพระธาตุเรืองรอง ปราสาทเขาพระวิหาร และเมืองเลียมเรียบ รายการนี้ได้รับการประเมินจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลางในทุกด้านจึงคิดว่ารายการดังกล่าวยังไม่น่าสนใจและยังไม่เหมาะสม สำหรับรายการที่ 2 เป็นรายการท่องเที่ยวแบบ 2 วัน 1 คืน วันที่ 1 ชมสิ่งที่น่าสนใจในอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร ปราสาทเขาพระวิหาร น้ำตกภูล่อ หรือน้ำตกสำโรงเกียรติ น้ำตกวังใหญ่ วัดล้านขวด ช่องสะง่า เลียมเรียบ รายการท่องเที่ยวนี้ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมในระดับมากในด้านของเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในด้านของระยะเวลาสำหรับการท่องเที่ยวตามรายการ ความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยวตามรายการ และเหมาะสมมากในด้านของประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับ สำหรับด้านที่ได้รับการประเมินว่ามีความเหมาะสมปานกลางได้แก่ เรื่องรถรับจ้างสาธารณะและเอกชนที่จะใช้รับส่งนักท่องเที่ยว สิ่งอำนวยความสะดวกด้านห้องน้ำ ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกในแหล่งท่องเที่ยว

สรุปได้ว่า จังหวัดศรีสะเกษจำเป็นต้องดำเนินการในเรื่องของสิ่งอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และระบบการคมนาคมขนส่งนักท่องเที่ยว เพื่อปรับเปลี่ยนศักยภาพของแหล่งท่องเที่ยวให้สูงขึ้น นอกจากนี้ความสำเร็จของการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเมืองเลียมเรียบยังขึ้นอยู่กับ การปรับปรุงถนนที่ได้มาตรฐาน รวมถึงสะพานที่มีอยู่เป็นจำนวนมากให้มีความแข็งแรงพอที่จะรองรับพาหนะประเภทรถโดยสารขนาดใหญ่และรถบรรทุกได้ เพราะเมื่อถนนในฝั่งกัมพูชาจากช่องสะง่ามีความแข็งแรงได้มาตรฐานแล้ว ผู้ประกอบการด้านการขนส่งก็จะตัดสินใจดำเนินธุรกิจการขนส่ง

ผู้โดยสารจากสุรินทร์ถึงเลียมเรียบ หรือจากศรีสะเกษถึงเลียมเรียบ และแม้กระทั่งจังหวัดอุบลราชธานีถึงเลียมเรียบ

จังหวัดสุรินทร์

ในปีพ.ศ.2548 จังหวัดสุรินทร์มีผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด 677,686 คน ซึ่งน้อยกว่าจังหวัดศรีสะเกษค่อนข้างมาก นอกจากนี้ จำนวนผู้เยี่ยมเยือนจังหวัดสุรินทร์ทั้งหมดในปี 2548 ยังลดลงจากปี 2547 โดยส่วนที่ลดลงเป็นนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ แต่ตัวเลขนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศกลับเพิ่มขึ้น

ตารางที่ 11.1

เปรียบเทียบสถิตินักท่องเที่ยว 3 จังหวัด และรายได้จากการท่องเที่ยว
ปี พ.ศ.2548

จังหวัด	จำนวนผู้เยี่ยมเยือนทั้งหมด	รายได้จากการท่องเที่ยว (ล้านบาท)
สระแก้ว	1,096,847	2,005.07
ศรีสะเกษ	681,798	823.02
สุรินทร์	677,686	947.20

ตารางที่ 11.2

เปรียบเทียบสถิติผู้ผ่านแดนบ้านคลองลึก อรัญประเทศ กับช่องจอม อำเภอกาบเชิง
ในปี พ.ศ.2548

ปี พ.ศ.	อรัญประเทศ (คน)	ช่องจอม (คน)
2548	316,303	4,482
2547	260,807	3,165

สำนักงานจังหวัดสุรินทร์ได้มีการศึกษาถึงทรัพยากรทางการท่องเที่ยวทุกประเภทที่จังหวัดมีอยู่ ได้แก่แหล่งท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ และแหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปะและวัฒนธรรม และได้นำเสนอรายละเอียดพร้อมทั้งจุดเด่นของแต่ละแหล่งในรูปของตาราง สุรินทร์มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติประมาณ 16 แห่ง มีแหล่งท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถานและศาสนาประมาณ 33 แห่ง แหล่งท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรมประเพณีและกิจกรรมประมาณ 12 แห่ง จึงกล่าวได้ว่าจังหวัดสุรินทร์มีความอุดมสมบูรณ์ทางด้านทรัพยากรการท่องเที่ยวมากกว่าจังหวัดศรีสะเกษและจังหวัดสระแก้วนอกจากจะมีแหล่งท่องเที่ยวมากแล้ว จังหวัดสุรินทร์ยังมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีความโดดเด่นเป็นที่รู้จักในระดับสากลอีกหลายอย่าง เช่น หมู่บ้านทอผ้าไหม บ้านท่าสว่างที่มีลวดลายที่เป็นเอกลักษณ์ อันสืบเนื่องมาจากมีผู้เชี่ยวชาญทางด้านลายผ้าและการทอคือ อาจารย์วีรธรรม ตระกูลเงินไทย เป็นผู้ให้คำแนะนำแก่ชาวบ้านในการทอและประดิษฐ์ลวดลาย จนผ้าไหมของบ้านท่าสว่างได้ถูกนำมาใช้ตัดเสื้อให้ผู้นำจากชาติต่างๆ ในการประชุม APEC ในเดือนตุลาคม 2546 นอกจากนี้ นายบิล เกตส์มหาเศรษฐีชาวอเมริกันยังได้สั่งให้บ้านท่าสว่างทอผ้าไหมเพื่อใช้เป็นผ้า màn และตกแต่งบ้านพักของเขาในสหรัฐ

นอกจากหมู่บ้านทอผ้าไหมท่าสว่างที่มีชื่อเสียงในระดับโลกแล้ว จังหวัดสุรินทร์ยังมีชื่อเสียงของงานช้างซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ปีละ 2 วัน ในเดือนพฤศจิกายน จนกระทั่งรายการนี้ถูกบรรจุอยู่ในรายการขายของบริษัททัวร์ต่างๆ โดยมีสถานที่จัดงานอยู่ที่ลานแสดงช้างใกล้กับสนามกีฬาของจังหวัดสุรินทร์ แหล่งท่องเที่ยวทางประเพณีอีกอย่างหนึ่งของจังหวัดคือ การพัฒนาหมู่บ้านช้าง บ้านตาลกลาง ตำบลกระโพธิ์ ขึ้นเป็นแหล่งท่องเที่ยว ทางองค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์เป็นเจ้าของโครงการนำช้างคืนถิ่น เพื่อแก้ปัญหาช้างเร่ร่อน และการสร้างอาชีพอย่างยั่งยืนให้กับความช้าง โดยการจัดสรรพื้นที่ให้ความช้างและช้างมีที่อยู่อย่างถาวร มีเงินเดือนประจำ โดยจะต้องมีการฝึกช้างเพื่อนำมาแสดงให้นักท่องเที่ยวชมทุกวัน ที่ลานแสดงช้าง มีการจัดให้มีศูนย์การศึกษา ซึ่งเป็นเสมือนพิพิธภัณฑ์และศูนย์ศึกษาเรื่องของช้าง จนกระทั่งจังหวัดสุรินทร์มีนโยบายจะสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดด้วยการใช้ช้างเป็นจุดขายของจังหวัด

ในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ พบว่า จังหวัดสุรินทร์มีการจัดทำแผนแม่บทและคู่มือพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดอย่างเป็นรูปธรรม มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และผลที่คาดว่าจะได้รับอย่างชัดเจน จังหวัดสุรินทร์กำหนดวิสัยทัศน์ด้านการท่องเที่ยวเอาไว้ดังนี้

“เพิ่มศักยภาพและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวพัฒนาปัจจัยแวดล้อมและภูมิสถาปัตยกรรม พื้นฟูและอนุรักษ์โบราณสถาน พัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อความยั่งยืน ส่งเสริมการผลิตแบบอินทรีย์และสินค้า OTOP เรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่น และระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียง สร้างความเข้มแข็งและการมีส่วนร่วมของชุมชนในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิต เชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและอารยธรรมขอมกับประเทศเพื่อนบ้าน สร้างความเป็นเอกลักษณ์ของเมืองช้างมุ่งสู่ความเป็นสากล และศูนย์กลางการท่องเที่ยวของภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”

จังหวัดสุรินทร์ได้แสดงให้เห็นถึงเจตนารมณ์ที่จะให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มรายได้และคุณภาพชีวิต นอกจากนี้ยังเห็นถึงความสำคัญของการท่องเที่ยวเชื่อมโยงวัฒนธรรมและอารยธรรมขอมกับประเทศกัมพูชา โดยได้กำหนดให้การท่องเที่ยวเชื่อมโยงจังหวัดสุรินทร์กับเสียมเรียบเอาไว้เป็น 2 ใน 13 พันธกิจของจังหวัด พันธกิจดังกล่าวได้แก่ การพัฒนาความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวและการค้าชายแดน ไทย-กัมพูชา อีกพันธกิจหนึ่งได้แก่ การพัฒนาและเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ จังหวัดสุรินทร์กำหนดเป้าหมายเอาไว้ว่าในปี พ.ศ.2555 จะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและต่างประเทศมาเยี่ยมเยือนจังหวัดสุรินทร์ไม่น้อยกว่า 1.5 ล้านคน หรือประมาณ 2 เท่าของปัจจุบัน (พ.ศ.2548) และจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวไม่น้อยกว่า 4,000 ล้านบาท โดยมีระยะเวลาพำนักรถและท่องเที่ยวเฉลี่ย 7 วัน และมีค่าใช้จ่ายประมาณ 600 บาทต่อคนต่อวันสำหรับคนไทย และสำหรับคนต่างชาติมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยประมาณ 2,400 บาทต่อคนต่อวัน

เมื่อถามถึงกิจกรรมการท่องเที่ยวในประเทศไทย นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางช่องจอมส่วนใหญ่ (ร้อยละ 10) สนใจที่จะทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น รองลงมาจะซื้อของ และชมวัฒนธรรมท้องถิ่น แสดงให้เห็นว่ากลุ่มนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาทางช่องจอมของจังหวัดสุรินทร์ไม่ใช่ นักท่องเที่ยวแบบมหาชนทั่วไป แต่เป็นนักท่องเที่ยวที่ต้องการสร้างสัมพันธภาพกับคนในท้องถิ่นและเป็นกลุ่มที่มีความสนใจในภูมิภาคอีสานเป็นพิเศษ นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ใช้ช่องจอมน่าจะเป็นกลุ่มที่พักอาศัยอยู่กับครอบครัวในจังหวัดสุรินทร์หรือจังหวัดใกล้เคียง และมีสัมพันธภาพใกล้ชิดกับคนในพื้นที่ภาคอีสาน เพราะสิ่งที่สนใจจะทำในจังหวัดสุรินทร์ คือ การเดินทางมาเพื่อขอวีซ่าซื้อของและทำความรู้จักกับคนในท้องถิ่น

สำหรับนักท่องเที่ยวต่างชาติที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในเสียมเรียบที่แสดงความสนใจในการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ นักท่องเที่ยวสนใจที่จะไปชมหมู่บ้านช้างมากที่สุด (ร้อยละ 10) งานช้างที่จังหวัดสุรินทร์ได้รับความสนใจในอันดับรองลงมา (ร้อยละ 7.5) ส่วนการชมปราสาทหินได้รับความสนใจน้อยที่สุดสำหรับนักท่องเที่ยวที่อยู่ในเสียมเรียบซึ่งเป็นเพราะนักท่องเที่ยวที่นั่นได้เห็นสิ่งที่ยิ่งใหญ่กว่าแล้ว

ในด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการบริการ และการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ด้านตรวจคนเข้าเมืองฝั่งไทยที่ช่องจอม ปรากฏว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในด้านต่างๆ มากกว่านักท่องเที่ยวที่รัฐประเทศและช่องสะงำ นักท่องเที่ยวที่มีความพึงพอใจต่อความรวดเร็วในการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ต่อการเคลื่อนไหวนักท่องเที่ยว ต่อสิ่งอำนวยความสะดวกในบริเวณจุดผ่านแดน และต่อความเอื้ออำนวยของสถานที่ และต่อความปลอดภัยในทรัพย์สิน แต่ในด้านของการให้บริการข้อมูลด้านการเดินทางและข้อมูลด้านที่พักนักท่องเที่ยวพอใจเพียงปานกลาง เนื่องจากไม่มีการให้บริการข้อมูลทั้ง 2 ด้านนี้ที่ด่านชายแดน

จากการสำรวจความเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ขณะท่องเที่ยวอยู่ในกรุงเทพฯ จำนวน 180 คน ถึงความสนใจเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ในจังหวัดสุรินทร์ พบว่า หมู่บ้านช้างเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมในระดับมาก สำหรับนักท่องเที่ยวจากทุกภูมิภาคเช่นเดียวกับงานช้างของจังหวัดสุรินทร์ สำหรับแหล่งท่องเที่ยวประเภทงานหัตถกรรมเช่นการทอผ้าไหมและทำเครื่องเงินได้รับความนิยมในระดับปานกลาง แต่เมื่อพิจารณาจำแนกตามรายภูมิภาค พบว่า นักท่องเที่ยวแต่ละภูมิภาคมีระดับความสนใจที่แตกต่างกัน กล่าวคือ นักท่องเที่ยวจากโอเชียเนียสนใจหมู่บ้านทอผ้าไหมมาก แต่นักท่องเที่ยวจากยุโรป อเมริกาเหนือและเอเชียให้ความสนใจในระดับปานกลาง นอกจากนี้ปราสาทศีขรภูมิ ก็เป็นปราสาทที่นักท่องเที่ยวทุกภูมิภาคให้ความสนใจในระดับมากเช่นเดียวกัน ยกเว้นนักท่องเที่ยวจากอเมริกาเหนือ

จากความเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทั้งที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในเสียมเรียบและในกรุงเทพฯ จะเห็นได้ว่าหมู่บ้านช้างและงานช้างที่จังหวัดสุรินทร์อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยว ผู้วิจัยนำผลการศึกษาถึงความสนใจในแหล่งท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวมาจัดทำรายการนำเที่ยว เชื่อมโยงจังหวัดสุรินทร์กับจังหวัดเสียมเรียบ 3 รายการ และทดสอบรายการนำเที่ยวทั้ง 3 รายการ โดยให้ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในจังหวัดสุรินทร์ใน 3 พื้นที่ คือ ตำบลกระโพธิ์ ตำบลเขวาสินรินทร์ ตำบลกาบเชิง และตำบลตาเมียง ประเมินความเหมาะสมของรายการนำเที่ยวทั้ง 3 ในด้านต่างๆ เช่นเดียวกับที่กระทำในจังหวัดสระแก้วและจังหวัดศรีสะเกษ รายการท่องเที่ยวทั้ง 3 นี้ ได้แก่

- รายการที่ 1 สุรินทร์ถิ่นช้าง เครื่องเงินและผ้าไหม มีกิจกรรมและแหล่งท่องเที่ยวได้แก่ หมู่บ้านช้างชมช้างอาบน้ำที่วังทะลุ หมู่บ้านทอผ้าไหมบ้านท่าสว่าง หมู่บ้านหัตถกรรมเขวาสินรินทร์
- รายการที่ 2 สุรินทร์ถิ่นปราสาท ชมแหล่งท่องเที่ยวประเภทปราสาทตามแนวชายแดนไทย-กัมพูชาได้แก่ กลุ่มปราสาทตาเมือน ปราสาทศีขรภูมิ หมู่บ้านเครื่องจักสานบุญม หมู่บ้านเครื่องเงินเขวาสินรินทร์
- รายการที่ 3 สุรินทร์ถิ่นธรรมชาติ ชมเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่าห้วยทับทัน ห้วยสำราญ พุทธอุทยานเขาสาลา น้ำตกไทรกิริ ผาสาวโคก

รายการทั้ง 3 ได้รับการประเมินจากกลุ่มผู้เกี่ยวข้องว่ามีความน่าสนใจในระดับมาก ประสิทธิภาพที่นักท่องเที่ยวเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการมีความเหมาะสมในระดับมาก แต่สิ่งที่เหมาะสมในระดับปานกลางถึงน้อยได้แก่ พาหนะรับส่งนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ตามรายการทั้งรถสาธารณะ และรถของเอกชน และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว เช่น ห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก

พฤติกรรมนักท่องเที่ยวในเลียมเรียบ

จังหวัดเลียมเรียบเป็นจังหวัดที่นักท่องเที่ยวนิยมไปเยือนมากพอๆ กับกรุงเทพมหานครซึ่งเป็นเมืองหลวง ในปี 2548 นักท่องเที่ยวไปเยือนเลียมเรียบ ร้อยละ 47.6 ไปเยือนพนมเปญ ร้อยละ 52.4 ในการเดินทางจากพนมเปญมายังเลียมเรียบ นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะใช้เครื่องบินเป็นพาหนะอย่างเช่นในปี พ.ศ.2547 นักท่องเที่ยวร้อยละ 51 บินมายังเลียมเรียบ แต่ในปี 2548 อัตราส่วนร้อยละลดลงเล็กน้อยเหลือร้อยละ 48 วิธีการที่นิยมรองลงมาคือ การเดินทางทางบก และทางเรือจากพนมเปญ และมีเพียงส่วนน้อยที่เดินทางจากจังหวัดพระตะบองมายังเลียมเรียบ

เมื่อพิจารณาจากรูปแบบการเดินทางของนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เลียมเรียบ พบว่า ผู้ที่บินมาจากพนมเปญมีเพียงร้อยละ 10 เท่านั้น และพวกที่เดินทางทางบกจากพนมเปญมีเพียงร้อยละ 5 นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่หรือประมาณร้อยละ 55 บินจากต่างประเทศมาลงที่เลียมเรียบ รูปแบบการเดินทางมายังเลียมเรียบที่เป็นที่นิยมรองลงมาเป็นอันดับสองคือ การเดินทางทางบกด้วยรถจากอรัญประเทศเข้ามาทางปอยเปตตรงมายังเลียมเรียบ วิธีการเดินทางแบบนี้มีผู้นิยมใช้ร้อยละ 14 นอกจากนั้นเป็นการเดินทางเข้ามาจากช่องทางอื่น

จังหวัดเลียมเรียบเชื่อมโยงทางถนนกับประเทศไทยจากจุดผ่านแดนถาวร 3 แห่ง คือ บ้านคลองลึก จังหวัดสระแก้วกับปอยเปต ระยะทางถึงเลียมเรียบจากปอยเปตเท่ากับ 160 กิโลเมตร จุดผ่านแดนถาวรแห่งที่ 2 อยู่ที่ช่องจอม จังหวัดสุรินทร์กับโสมะเหม็ด จังหวัดอุดรมีชัยระยะทางถึงเลียมเรียบเท่ากับ 175 กิโลเมตร จุดผ่านแดนแห่งที่ 3 คือ ช่องสะง่า อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดศรีสะเกษเช่นเดียวกัน ระยะทางถึงเลียมเรียบเท่ากับ 148 กิโลเมตร เส้นทางสั้นที่สุด

ตลาดนักท่องเที่ยวหลัก 6 อันดับแรกในปี พ.ศ.2548 คือ เกาหลี ญี่ปุ่น สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส สหราชอาณาจักรและประเทศไทยตามลำดับ ผู้วิจัยทำการศึกษาพฤติกรรมนักท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติในเลียมเรียบ โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในบริเวณปราสาทนครวัดจำนวน 244 คน เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางกับคณะทัวร์ร้อยละ 25 และเดินทางโดยอิสระร้อยละ 75 วันพักเฉลี่ยในประเทศไทยกัมพูชา 8.76 วัน สำหรับวันพักเฉลี่ยในเลียมเรียบ 4.57 วัน ดังที่ได้สรุปไว้ในตอนต้นแล้วว่านักท่องเที่ยวในเลียมเรียบ 4.57 วัน ดังที่ได้สรุปไว้ในตอนต้นแล้วว่า

นักท่องเที่ยวในเสียมเรียบเกือบครึ่งหนึ่งบินตรงจากต่างประเทศมาลงที่เสียมเรียบ รูปแบบการเดินทางที่นิยมรองลงมาคือ เดินทางทางบกจากประเทศไทยผ่านทางด่านอรัญประเทศ-ปอยเปต มายังเสียมเรียบ รูปแบบการเดินทางทั้ง 2 วิธีนี้เป็นที่นิยมกันทั้งนักท่องเที่ยวที่เดินทางกับคณะทัวร์และเดินทางโดยอิสระ แต่ผู้ที่เดินทางกับคณะทัวร์มีสัดส่วนของผู้ที่เดินทางทางบกจากอรัญประเทศ-ปอยเปต สู่เสียมเรียบไม่แตกต่างกันคือประมาณร้อยละ 19 สำหรับนักท่องเที่ยวที่ไปเยือนประเทศไทยก่อนที่จะเดินทางมายังเสียมเรียบส่วนใหญ่ก็จะเดินทางเข้ามายังเสียมเรียบทางเครื่องบิน (ร้อยละ 46) รองลงมา ก็เป็นการเดินทางทางบกจากอรัญประเทศ-ปอยเปตอีกเช่นกัน การเดินทางมายังเสียมเรียบทางเครื่องบินเป็นที่นิยมในทุกกลุ่มอาชีพของนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะในกลุ่มอาชีพช่างฝีมือ และนักวิชาชีพ ส่วนการเดินทางทางบกจากอรัญประเทศ-ปอยเปตเป็นที่นิยมมากในกลุ่มที่ไม่ประกอบอาชีพ เช่น ผู้ที่กำลังศึกษาอยู่

ในการเดินทางออกจากเสียมเรียบ การเดินทางด้วยเครื่องบินยังเป็นที่นิยมมากอยู่ในกลุ่มคือ 1 ใน 4 บินไปต่อเครื่องบินที่พนมเปญ อีก 1 ใน 4 บินไปยังกรุงเทพฯ อีกเกือบ 1 ใน 4 บินออกไปยังสนามบินอื่นๆ ในต่างประเทศ ส่วนอีกร้อยละ 13 เดินทางทางบกเข้าสู่ประเทศไทยทางช่องทางเดิมคือ ปอยเปต-อรัญประเทศ การเดินทางทางบกสู่เมืองอันลองเวงทางตอนเหนือของเสียมเรียบเพื่อเข้าสู่ประเทศไทยทางช่องจอมและช่องสะงำมีน้อยมากเพียงประมาณ ร้อยละ 2.0 เท่านั้น

การเดินทางออกจากเสียมเรียบทางเครื่องบินสู่กรุงเทพฯ เป็นรูปแบบที่นักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้นิยมมากที่สุด ส่วนนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชียอื่นๆ ส่วนใหญ่จะบินออกจากเสียมเรียบสู่ประเทศของตน ส่วนนักท่องเที่ยวจากยุโรปส่วนใหญ่ร้อยละ 30 จะบินไปขึ้นเครื่องต่อที่พนมเปญอีกร้อยละ 20 บินไปกรุงเทพฯ อีกร้อยละ 20 เดินทางทางบกกลับเข้าสู่ประเทศไทยทางอรัญประเทศ ส่วนผู้ที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยผ่านเมืองอันลองเวง เข้าทางช่องสะงำจะเป็นนักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีกประมาณร้อยละ 3 และจากยุโรปร้อยละ 2

ในเรื่องของความรู้ที่นักท่องเที่ยวมีเกี่ยวกับจุดผ่านแดนถาวรช่องจอมจังหวัดสุรินทร์กับช่องสะงำจังหวัดศรีสะเกษนั้น นักท่องเที่ยวในเสียมเรียบมากกว่าครึ่งหนึ่งไม่รู้จักช่องจอม (ร้อยละ 53) ส่วนผู้ที่ไม่รู้จักช่องสะงำมีสูงกว่าร้อยละ 67 สรุปได้ว่า ช่องสะงำเป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวในเสียมเรียบน้อยกว่าช่องจอม การที่นักท่องเที่ยวไม่รู้จักรูปผ่านแดนทั้ง 2 นี้ ทำให้โอกาสที่จะใช้จุดผ่านแดนมีน้อยกว่าโอกาสที่จะใช้

เมื่อถามถึงกิจกรรมที่จะทำในประเทศไทย สำหรับนักท่องเที่ยวที่วางแผนจะไปท่องเที่ยวในประเทศไทยด้วย นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ตั้งใจจะไปยังสถานที่ตากอากาศชายทะเลมากที่สุด (ร้อยละ 59) รองลงมาคือ ไปท่องเที่ยวยังภาคเหนือของประเทศไทย (ร้อยละ 45) รองจากภาคเหนือคือ ไปเที่ยวตากอากาศชายทะเลทางภาคตะวันออกของประเทศไทย (ร้อยละ 24) ส่วนผู้ที่สนใจจะไปชมหมู่บ้านช้างจังหวัดสุรินทร์มีร้อยละ 10 เที่ยวอุทยานแห่งชาติจังหวัดสระแก้วมีร้อยละ 9 ท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษมีร้อยละ 1.5

ข้อเสนอแนะเพื่อให้การท่องเที่ยวเชื่อมโยงไทย-กัมพูชาเกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม

การท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศไทยกับกัมพูชาทางบกจะเกิดขึ้นอย่างสมบูรณ์และเป็นรูปธรรมได้ จะต้องอาศัยความจริงใจและจริงจังของรัฐบาลไทยและรัฐบาลกัมพูชา ปัจจัยที่สำคัญที่สุดที่จำเป็นในการที่จะทำให้เกิดการท่องเที่ยวเชื่อมโยงคือ เส้นทางคมนาคมระหว่างกัน ซึ่งได้แก่ถนนที่มีมาตรฐานที่สามารถจะรองรับโดยสารวิ่งรับส่งผู้โดยสารระหว่างประเทศได้ เพราะถนนจะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าออกระหว่างเมืองเสียมเรียบของกัมพูชาเข้าสู่จังหวัดสระแก้ว สุรินทร์และศรีสะเกษได้ ซึ่งจะทำให้ทั้ง 3 จังหวัด ได้รับผู้เยี่ยมชมเยือนในแต่ละปีเพิ่มมากขึ้น มีรายได้จากนักท่องเที่ยวมากขึ้น การที่มีผู้เข้ามาเยือนจังหวัดชายแดนทั้ง 3 มากขึ้นก็จะทำให้ชื่อของจังหวัดทั้ง 3 มีโอกาสที่จะเข้าไปอยู่ในแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวได้ เพราะจากผลการวิจัยได้พบว่า 3 จังหวัดยังเป็นที่รู้จักในหมู่นักท่องเที่ยวต่างชาติในระดับต่ำไม่ว่าจะเป็นนักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในเมืองเสียมเรียบ หรือแม้กระทั่งนักท่องเที่ยวที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในประเทศไทย ไม่ว่าจะพยายามประชาสัมพันธ์เชิญชวนนักท่องเที่ยวให้มาท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ และศรีสะเกษ และชักชวนให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าสู่เมืองเสียมเรียบทางช่องจอม ช่องสะงามักเท่าใด การท่องเที่ยวก็จะไม่เกิดขึ้นอย่างยั่งยืนและเป็นรูปธรรมอย่างต่อเนื่องได้ ถ้าหากเมื่อนักท่องเที่ยวรุ่นแรกที่ใช้ช่องทางทั้ง 2 แล้ว พบว่าเป็นเส้นทางที่รุดันการ เดินทางเป็นไปได้อย่างทุลักทุเลเพราะเต็มไปด้วยหลุมบ่อขนาดใหญ่และสะพานที่ชำรุดเสี่ยงกับอันตรายจากอุบัติเหตุ เมื่อผ่านช่องจอม และช่องสะงามเข้ามาทางฝั่งกัมพูชาเพื่อเดินทางไปชมนครวัดนครธม ผู้ประกอบธุรกิจการท่องเที่ยวจะไม่เลือกเส้นทางเข้าสู่เมืองเสียมเรียบโดยผ่านจุดผ่านแดนทั้ง 2 นี้ ในรายการการท่องเที่ยว สำหรับกลุ่มตลาดบ่นซึ่งต้องการความสะดวกสบายในการเดินทาง ยกเว้นกลุ่มนักท่องเที่ยวเฉพาะกิจ เช่น กลุ่มข้าราชการของจังหวัดสุรินทร์ หรือศรีสะเกษที่จะเดินทางเพื่อกระชับความสัมพันธ์กับทางรัฐบาลท้องถิ่นของเขตอุดรมิชัยหรือเมืองเสียมเรียบปีละ 1 หรือ 2 ครั้งเท่านั้น การท่องเที่ยวเชื่อมโยงที่ดีควรเป็นการท่องเที่ยวที่ทุกคนสามารถจะเลือกเดินทางได้โดยสะดวก รวดเร็ว ปลอดภัยได้ทุกฤดูกาล การท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างสุรินทร์-เสียมเรียบ และศรีสะเกษ-เสียมเรียบ ควรจะเป็นสิ่งที่เป็นไปได้สำหรับทุกคนไม่ว่าจะเป็นคนไทย คนกัมพูชา หรือผู้เยี่ยมชมเยือนจากภูมิภาคอื่นๆ ของโลก ถนนที่ได้มาตรฐานเชื่อมโยงระหว่างช่องสะงาม-เสียมเรียบ และช่องจอม-เสียมเรียบ จึงเป็นสิ่งที่มีความจำเป็นที่จะทำให้เกิดขึ้นโดยเร็วที่สุด เป็นที่น่ายินดีที่การเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดสระแก้วกับเมืองเสียมเรียบทางถนนจากบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ กับปอยเปต ผ่านเมืองศรีโสภณกำลังจะเกิดขึ้นอย่างช้าที่สุดภายในปี พ.ศ.2551 นี้

เมื่อถนนสายปอยเปต-ศรีโสภณ-เสียมเรียบเสร็จการเดินทางจากสระแก้วผ่านจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภออรัญประเทศ สู่มืองเสียมเรียบจะใช้เวลาไม่เกิน 2 ชั่วโมงเท่านั้น การที่จุดผ่านแดนแห่งนี้เป็นเส้นทางสู่เสียมเรียบที่ใช้กันมากที่สุดได้ส่งผลให้จังหวัดสระแก้วมีจำนวนผู้เยี่ยมชมเยือนมากที่สุดเมื่อ

เปรียบเทียบกับจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ผู้วิจัยหวังว่าหากรัฐบาลกัมพูชาจะสร้างถนนลาดยางที่ได้มาตรฐานเชื่อมต่อโยกระหว่างเสียมเรียบกับช่องสะง่า อำเภอกุสิงห์ จังหวัดศรีสะเกษแล้วการท่องเที่ยวจะเชื่อมโยงจะเกิดขึ้นครบวงจร จังหวัดศรีสะเกษจะมีผู้เยี่ยมชมเพิ่มขึ้นเพราะมีโอกาสนักท่องเที่ยวที่เดินทางออกมาจากเสียมเรียบเข้าสู่จังหวัดศรีสะเกษทางช่องสะง่า ซึ่งจากช่องสะง่านักท่องเที่ยวอาจเดินทางไปชมอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร และปราสาทเขาพระวิหารและแวะท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษต่อ หรืออาจเดินทางต่อไปยังจังหวัดอุบลราชธานี และเข้าไปท่องเที่ยวประเทศลาวต่อโดยผ่านเข้าทางช่องเม็กของจำปาศักดิ์ของประเทศลาว ถนนระหว่างเมืองเสียมเรียบกับช่องสะง่าจึงเป็นเส้นทางสำคัญที่สุดในยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวของจังหวัด ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนใต้กับเมืองเสียมเรียบของกัมพูชา

การมีถนนเชื่อมโยงเมืองแห่งมรดกโลกเสียมเรียบกับศรีสะเกษจะทำให้ชาวกัมพูชาที่มีบ้านเรือนอยู่ตามเส้นทางที่ถนนตัดผ่านมีโอกาสทางเศรษฐกิจที่ดีขึ้นและมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สินค้าทางการเกษตรสามารถขนส่งไปขายยังตลาดชายแดนทางช่องสะง่าและช่องจอมได้สะดวกขึ้น จุดแวะพักระหว่างทางสามารถจัดให้มีร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึกที่เป็นงานฝีมือของชาวบ้านได้ เมืองอัลลองเวง ซึ่งเป็นเมืองสำคัญทางประวัติศาสตร์ของกัมพูชา ก็จะกลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่ดึงดูดให้นักท่องเที่ยวได้ก่อนการเดินทางเข้าประเทศไทยทางช่องสะง่า การพัฒนาถนนที่ได้มาตรฐานจากเสียมเรียบถึงช่องสะง่าจะทำให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจให้กับทั้งประเทศไทยและประเทศกัมพูชาเอง ผู้วิจัยหวังว่างานวิจัยชิ้นนี้จะได้อีกโอกาสโน้มน้าวให้รัฐบาลกัมพูชาพิจารณาโครงการสร้างถนนเชื่อมโยงเมืองเสียมเรียบกับช่องสะง่า จังหวัดศรีสะเกษให้เกิดเป็นรูปธรรมโดยเร็ว เพราะการมีถนนเส้นนี้เท่านั้นที่จะทำให้การดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์อื่นๆ เป็นความจริงขึ้นมาได้ มิฉะนั้นแล้วโครงการต่างๆ ก็คงยังเป็นเพียงแผนเท่านั้น

สิ่งที่ภาครัฐควรดำเนินการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวใน 3 จังหวัดชายแดนไทย-กัมพูชา

ภาครัฐบาลมีบทบาทสำคัญต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวในฐานะที่เป็นผู้จัดสร้างและเป็นเจ้าของโครงสร้างพื้นฐานต่างๆ อย่างถนนเป็นต้น ในส่วนของประเทศไทยโครงสร้างพื้นฐานประเภทถนนบริเวณจุดผ่านแดนทั้ง 3 อันได้แก่บริเวณบ้านคลองลึก อำเภอรัญประเทศ ช่องจอม อำเภอกาบเชิง อำเภอกุสิงห์ ล้วนเป็นถนนที่ได้มาตรฐานมีสภาพดีพร้อมที่จะใช้เป็นเส้นทางนำนักท่องเที่ยวเข้าสู่ประเทศกัมพูชา และรับนักท่องเที่ยวจากประเทศกัมพูชาที่จะเดินทางเข้าสู่ประเทศไทย แต่สิ่งที่จำเป็นจะต้องเริ่มดำเนินการตั้งแต่เดี๋ยวนี้คือการประชาสัมพันธ์จุดผ่านแดนทั้ง 3 จุดให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รู้จักโดยเฉพาะอย่างช่องจอมและช่องสะง่า จากผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นแล้วว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ยังไม่รู้จักจุดผ่านแดนทั้งสอง ซึ่งส่งผลให้อัตราการใช้จุดผ่านแดนทั้งสองต่ำมาก นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาในประเทศไทยทางช่องสะง่ามักจะเป็นคณะทัวร์จากจังหวัดศรีสะเกษที่เดินทางออกไปท่องเที่ยวเมืองเสียมเรียบแล้วเดินทางกลับเข้าสู่ประเทศไทยทางช่องสะง่า ส่วนที่ช่องจอมผู้ที่เดินทางเข้ามามักจะเป็นคนไทยที่เดินทางกลับเข้ามาหลังจากไปซื้อของหรือเล่นการพนันในบ่อนคาสิโนในฝั่งกัมพูชา และชาวต่างชาติที่เดินทางออกไปเพื่อขอ

วิชา กลับเข้าสู่ประเทศไทยอีกครั้งหนึ่ง แต่เนื่องจากการเดินทางจากช่องจอมสู่เมืองเสียมเรียบมีระยะทางไกลกว่าการเดินทางออกทางช่องสะง่า และคนขับรถรับจ้างชาวกำพูชา ก็มักจะเลือกใช้เส้นทางในฝั่งกำพูชา ที่ขนานไปกับพรมแดนไทย-กำพูชา แล้วไปตั้งต้นการเดินทางที่เมืองอัลลองเวง ซึ่งเส้นทางนี้มีระยะทางประมาณ 80 กิโลเมตร และจะต้องใช้เวลากว่า 2 ชั่วโมง การเดินทางจากช่องสะง่าถึงเมืองอัลลองเวง จะสั้นกว่า เพราะช่องสะง่าห่างจากอัลลองเวงประมาณ 20 กิโลเมตรเท่านั้น ผู้วิจัยจึงสนับสนุนการพัฒนาเส้นทางระหว่างช่องสะง่าถึงเสียมเรียบมากกว่า ในการจัดทำเอกสารแนะนำการท่องเที่ยวของทั้ง 3 จังหวัด ซึ่งมีทั้งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยเป็นผู้จัดทำ และมีทั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัดเป็นผู้จัดทำ มักจะไม่มีรายละเอียดเกี่ยวกับจุดผ่านแดนช่องจอมและช่องสะง่ามากนัก ยกเว้นเอกสารของจังหวัดสระแก้ว ซึ่งบอกรายละเอียดของการเดินทางเข้าสู่ประเทศกำพูชาทางจุดผ่านแดนบ้านคลองลึกไว้ค่อนข้างชัดเจน เพราะจังหวัดสระแก้วมีนโยบายในเรื่องการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับประเทศกำพูชาไว้ชัดเจนกว่าจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษ ดังนั้นจังหวัดสุรินทร์และศรีสะเกษควรมีการเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับการเดินทางผ่านเข้าออกทางจุดผ่านแดนช่องจอมและช่องสะง่าให้มากขึ้น พร้อมทั้งจุดเด่น จุดค้อยให้นักท่องเที่ยวต่างชาติได้รับทราบ ผู้วิจัยได้เสนอแนะโครงการต่างๆ สำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับเมืองเสียมเรียบ โดยผ่านจุดผ่านแดนทั้ง 3 ไว้ในตอนท้ายของบทนี้แล้ว

ข้อเสนอแนะเพื่อการวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว สุรินทร์ และศรีสะเกษ

จังหวัดสระแก้ว

การศึกษายุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้ว และจากการสัมภาษณ์กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่างๆ กับการท่องเที่ยวของจังหวัดดังรายละเอียดที่ได้อภิปรายมาก่อนหน้านี้แล้วเห็นว่า จังหวัดสระแก้วควรกำหนดยุทธศาสตร์ โครงการ และแผนงานทางด้านการท่องเที่ยวที่เป็นรูปธรรมและครอบคลุมให้มากขึ้น คณะผู้วิจัยจึงขอเสนอยุทธศาสตร์ต่อไปนี้เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัด และเชื่อมโยงการท่องเที่ยวของสระแก้วกับเสียมเรียบของกำพูชา

ยุทธศาสตร์การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

ยุทธศาสตร์ที่ 1

1. สร้างเอกลักษณ์ ประตูด่านควัด ตลาดการค้าชายแดน ปรับภูมิทัศน์ตลาดชายแดน
2. ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเพื่อซื้อของ การท่องเที่ยวเชิงผจญภัย
3. พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงอรัญประเทศ-เสียมเรียบ
4. พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด
5. บริหารจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้
6. ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เชิงรุก สร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ
7. ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยว
8. พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวสินค้าและบริการ

โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

จากการศึกษายุทธศาสตร์จังหวัดสระแก้ว จากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวต่างชาติที่จุดผ่านแดนอรัญประเทศ และนักท่องเที่ยวต่างชาติในกรุงเทพฯ ประกอบกับความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าประชุม focus group ใน 3 ชุมชนได้แก่ ที่อ่างเก็บน้ำพระปรง ละลุ และอำเภอคลองหาด เห็นว่าจังหวัดสระแก้วควรจัดทำแผนงานเพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 10 แผนงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แผนงานสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดสระแก้ว
2. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน และประวัติศาสตร์
4. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม
5. แผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ
6. แผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว
7. แผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
8. แผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว
9. แผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
10. แผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงเสียมเรียบ-อรัญประเทศ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในสระแก้ว

ในแต่ละแผนงานควรมีโครงการย่อยที่ควรจะมีภาพเกี่ยวข้องกันและสนับสนุนซึ่งกันและกันดังมีรายละเอียดของแต่ละโครงการดังต่อไปนี้

1. แผนงานสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดสระแก้ว

จังหวัดสระแก้วมีศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศซึ่งเป็นจุดแข็งอย่างหนึ่งของจังหวัด มีตลาดการค้าชายแดนที่มีมูลค่าการค้ามากที่สุดในประเทศ มีเส้นทางคมนาคมทางบกเชื่อมโยงกับประเทศกัมพูชา มีสินค้า OTOP ในระดับ 5 ดาว แต่จังหวัดก็ยังไม่มีการดึงดูดเด่นอย่างใดอย่างหนึ่งออกมาเป็นเอกลักษณ์ของจังหวัด เพื่อให้นักท่องเที่ยวจดจำได้และอยากกลับไปเยือนซ้ำอีก จึงควรจัดให้มีโครงการต่อไปนี้

ตารางที่ 11.3

โครงการย่อยในแผนงานสร้างเอกลักษณ์

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดการจัดตั้งจุดหมายตา (landmark) ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดสระแก้ว	สำนักงานจังหวัด/สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล
โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมือง	สำนักงานจังหวัด/สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล
โครงการวางแผนแม่บทการพัฒนาทางกายภาพและการใช้ที่ดินบริเวณจุดผ่านแดนถาวรบ้านคลองลึก	สำนักงานจังหวัด/สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล

2. แผนงานส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

หนึ่งในจุดแข็งของจังหวัดคือ ศักยภาพทางด้านการท่องเที่ยวทางธรรมชาติและก็มีโอกาสเพราะศักยภาพของพื้นที่สอดคล้องกับกระแสการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ ทำให้จังหวัดกำหนดยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวของจังหวัดขึ้นมา 2 ยุทธศาสตร์หนึ่งในนั้นก็คือ ยุทธศาสตร์การพัฒนากองท่องเที่ยวเชิงนิเวศและเชื่อมโยงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมขอมโบราณ สุนครวัฒนธรรม นอกจากนี้จังหวัดยังจัดให้มีโครงการที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทางธรรมชาติขึ้นมา 2 โครงการ ที่แล้วเสร็จไปแล้วคือ โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวและปรับปรุงด้านการบริการอุทยานแห่งชาติปางสีดา แต่ที่ยังไม่แล้วเสร็จคือโครงการปรับปรุงบริการนักท่องเที่ยวบริเวณน้ำตกปางสีดา แต่จังหวัดควรพิจารณาให้มีโครงการส่งเสริมและเพิ่มเติมการพัฒนากองท่องเที่ยวทางธรรมชาติเพิ่มเติมดังต่อไปนี้

ตารางที่ 11.4

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนากองท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศพายเรือ คูนกเขื่อนพระพรอง	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วน จังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชมถ้ำ ในอำเภอคลองหาด	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วน จังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวชมทะเล อำเภอตาพระยา	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วน จังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว

3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถานและประวัติศาสตร์

จังหวัดสระแก้วมีโบราณสถานประเภทปราสาทหินที่มีความสำคัญอยู่หนึ่งแห่ง คือปราสาทสต็อกก๊อกรม ซึ่งเคยมีการพบจารึกโบราณเล่าถึงประวัติศาสตร์ก่อสร้างปราสาท และให้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์และบุคคลสำคัญในช่วงหนึ่งของสมัยขอมโบราณ ซึ่งข้อมูลจากจารึกปราสาทสต็อกก๊อกรมถูกนำออกมาอ้างอิงทางโบราณคดีอยู่บ่อยๆ ตัวปราสาทยังคงอยู่ในระหว่างการบูรณะ ถึงแม้ว่าจะไม่มีขนาดใหญ่โตแต่ก็จัดว่าใหญ่ที่สุดในจังหวัดสระแก้ว นอกจากนี้ยังมีปราสาทเขาน้อยสีชมพู ซึ่งปัจจุบันเหลือเพียงปรากฏหินองค์เดียว เห็นว่าควรจะมีโครงการอนุรักษ์และพัฒนาโบราณสถาน สถานที่ทั้งสองเพื่อเพิ่มศักยภาพและความน่าดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการเชื่อมโยงทางการท่องเที่ยวเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวอื่นภายในจังหวัด โครงการที่ควรจัดให้มีขึ้น ได้แก่โครงการในตารางที่ 11.5

ตารางที่ 11.5

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถานและประวัติศาสตร์

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ปราสาทสต็อกก๊อกรม	สำนักงานศิลปากร จังหวัดสระแก้ว/สำนักงานจังหวัด
โครงการบูรณะและปรับปรุงภูมิทัศน์ปราสาทเขาน้อยสีชมพู	สำนักงานศิลปากร จังหวัดสระแก้ว/สำนักงานจังหวัด

4. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม

จังหวัดสระแก้วมีตลาดการค้าชายแดนที่มีมูลค่ามากที่สุดในประเทศไทย แต่ในขณะเดียวกันก็มีจุดอ่อนคือ ขาดกิจกรรมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ จังหวัดสระแก้วมีจุดแข็งอีกอย่างหนึ่งคือ ความเชี่ยวชาญทางการแพทย์แผนไทยที่โรงพยาบาลวังน้ำเย็นมีความสามารถในการผลิตยาจากพืชสมุนไพร มีอ่างเก็บน้ำพระปรงซึ่งมีปลาน้ำจืดเป็นจำนวนมาก มีร้านอาหารที่มีชื่อในด้านอาหารอร่อยอยู่ค่อนข้างมาก น่าจะดึงดูดคนเหล่านั้นออกมาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการของนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยจากกรุงเทพฯ และจังหวัดใกล้เคียงได้ โครงการที่น่าจะจัดอยู่ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรมได้แก่ โครงการต่อไปนี้

ตารางที่ 11.6

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านกิจกรรม

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อซื้อของตลาดโรงเกลือ	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงสุขภาพด้วยการแพทย์แผนไทย	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อชิมอาหารปรุงจากปลาหมักไอชะ	หอการค้าจังหวัดสระแก้ว/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวแบบแรลลี่ ข้ามแดนอรัญประเทศ-เสียมเรียบ	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/สำนักงานจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงผจญภัย กีฬาและนันทนาการ	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/สำนักงานจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด
โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบลที่เกี่ยวข้อง

5. แผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ

จังหวัดสระแก้วจะต้องยกมาตรฐานของแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่ โดยการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางคมนาคมระหว่างแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ รวมไปถึงการให้บริการด้านยานพาหนะ ในการให้ความสะดวกในการรับส่งนักท่องเที่ยวจากแหล่งชุมนุมนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ นอกจากนี้ยังต้องปรับปรุงในเรื่องของระบบการติดต่อสื่อสารทางโทรศัพท์ในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญๆ เช่นที่ละลุด้วย นอกจากนี้จะต้องยกระดับมาตรฐานในด้านที่พักแรม ร้านอาหาร มาตรฐานการบริการของพนักงานโรงแรม พนักงานเสิร์ฟ พนักงานขับรถ พัฒนาความหลากหลายรูปแบบและบรรยากาศของสินค้าและของที่ระลึกด้วย เพราะปัจจัยเหล่านี้จะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและอยากกลับมาเยือนอีก โครงการย่อยซึ่งจังหวัดสระแก้วควรจัดทำขึ้นได้แก่โครงการต่อไปนี้

ตารางที่ 11.7

โครงการย่อยในแผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางรถไฟต่อรถระหว่างกรุงเทพฯ-เสียมเรียบ	การรถไฟแห่งประเทศไทย/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
โครงการปรับปรุงระบบการสื่อสารไร้สาย	การสื่อสารแห่งประเทศไทย/องค์การบริหาร ส่วนจังหวัด
โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยว และสิ่งอำนวยความสะดวก	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การ ท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการพัฒนาและยกระดับมาตรฐาน สินค้า OTOP ของที่ระลึกและสินค้าพื้นเมือง	อุตสาหกรรมจังหวัด/สำนักงานพาณิชย์จังหวัด

6. แผนการพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว

การส่งเสริมด้านการตลาดของจังหวัดสระแก้วเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างกิจกรรม และธุรกิจการท่องเที่ยวให้มีความต่อเนื่อง ซึ่งจะรวมถึงการเชื่อมโยงเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวของพื้นที่จังหวัดสระแก้ว โดยจะต้องจัดให้มีโครงการต่างๆ ที่จะส่งเสริมและพัฒนาลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของจังหวัด และเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการตลาดในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ธุรกิจการท่องเที่ยวของจังหวัดสระแก้วมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง

ตารางที่ 11.8

โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการส่งเสริมและพัฒนาลงทุนด้านการท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/หอการค้าจังหวัด
โครงการสร้างเครือข่ายธุรกิจนำเที่ยวทั้งในท้องถิ่นในประเทศและต่างประเทศ	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/พาณิชย์จังหวัด/สมาคมธุรกิจนำเที่ยว/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยว Website มหัศจรรย์สระแก้ว	พาณิชย์จังหวัด/สมาคมธุรกิจนำเที่ยว/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการสร้างศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/หอการค้าจังหวัด/สมาคมธุรกิจนำเที่ยว

7. แผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

จุดอ่อนอย่างหนึ่งของจังหวัดสระแก้วตามที่ระบุไว้ในยุทธศาสตร์พัฒนาการท่องเที่ยวของจังหวัดคือ การขาดจิตสำนึกในการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวของทุกภาคส่วน ประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่ควรมีบทบาทในการร่วมดูแลและกำหนดทิศทางในการเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว โครงการต่างๆ ที่นำเสนอ ณ ที่นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานในระดับพื้นที่ในการดูแลและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว พร้อมทั้งให้รู้จักการพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ และเพื่อให้ความรู้ในด้านการถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและประเพณีวัฒนธรรมท้องถิ่นให้แก่ผู้มาเยือนได้

ตารางที่ 11.9

โครงการย่อยในแผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการฝึกอบรมองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีชุมชนเป็นฐาน	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/พาณิชย์จังหวัด
โครงการส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวชุมชนแบบโฮมสเตย์	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/หอการค้าจังหวัด/สมาคมธุรกิจนำเที่ยว
โครงการฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ท้องถิ่น	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/สำนักงานจังหวัด
โครงการอบรมการผลิตและจำหน่ายสินค้าของที่ระลึกและของฝาก	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/พาณิชย์จังหวัด

8. แผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

ถึงแม้ว่าจุดแข็งของจังหวัดสระแก้วคือ ศักยภาพทางการท่องเที่ยวเชิงนิเวศและมีนักท่องเที่ยวต่างชาติใช้เป็นประตูลู่เลียมเรียบเป็นจำนวนมากในแต่ละปี แต่แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรมของจังหวัดก็ยังไม่เป็นที่รู้จักหรือสนใจของชาวต่างชาติมากนัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด และจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวเกิดความสนใจ และตัดสินใจเข้ามาแวะพักค้างคืนและท่องเที่ยวมากขึ้น โดยจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยวขึ้น

ตารางที่ 11.10

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดสระแก้ว

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการจัดพิมพ์เอกสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
โครงการสร้างฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว จังหวัดสระแก้ว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริม การท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ประชาสัมพันธ์ จังหวัด/สำนักงานจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการฝึกอบรมการพัฒนาและอนุรักษ์ ทรัพยากรการท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว/สถาบัน การศึกษา
โครงการติดตั้งป้ายและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์ แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดสระแก้ว	สำนักงานจังหวัด/สำนักงานโยธาธิการและ ผังเมือง จังหวัดศรีสะเกษ/การรถไฟ

9. แผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

จุดมุ่งหมายของแผนงานนี้เพื่อปรับปรุงระบบโครงสร้างพื้นฐาน ได้แก่ ถนน และสะพาน ให้สามารถเข้าถึง แหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ได้โดยสะดวก และเพื่อเพิ่มเติมสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ ที่ยังขาดแคลนอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งในจังหวัดสระแก้วซึ่งได้แก่ ห้องน้ำ ร้านอาหารและเครื่องดื่ม ร้านขายของที่ระลึก และเพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวแวะพักค้างคืนและท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัดให้นานขึ้น

ตารางที่ 11.11

โครงการย่อยในแผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวก	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคอ่างเก็บน้ำพระปรัง	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค ถ้ำน้ำเขาสีวะ	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการปรับปรุงถนนทางเข้าละลุ	กรมทางหลวงชนบท/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสระแก้ว
โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกตลาดโรงเกลือ	เทศบาล/องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด
โครงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกปราสาทศตอักษก๊กกรม	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด

10. แผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงสยามเรียบ-อรัญประเทศ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสระแก้ว

ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวทั้งภาครัฐและภาคเอกชนและกลุ่มองค์กรต่างๆ ล้วนมีความเห็นพ้องต้องกันว่าจังหวัดยังขาดแคลนการให้บริการรถยนต์โดยสารทั้งของรัฐและเอกชน ในการรับส่งนักท่องเที่ยวจากจุดที่นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาถึงจังหวัดสระแก้ว และจากอรัญประเทศไปยังแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ และเพื่อให้เกิดการท่องเที่ยวเชื่อมโยงกับสยามเรียบได้จังหวัดควรจัดให้มีโครงการเดินรถระหว่างแหล่งท่องเที่ยวต่างๆ ในจังหวัดและกับสยามเรียบเพื่อกระตุ้นให้เกิดการเดินทางมากขึ้น

ตารางที่ 11.12

โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงสยามเรียบ-อรัญประเทศ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดสระแก้ว

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการรถโดยสารสาธารณะที่ได้มาตรฐานรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอรัญประเทศ-สยามเรียบ	สำนักงานจังหวัด/ขนส่งจังหวัด
โครงการรถโดยสารสาธารณะรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอรัญประเทศ-อำเภอคลองหาด-ตาพระยา	สำนักงานจังหวัด/ขนส่งจังหวัด

ยุทธศาสตร์การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

ยุทธศาสตร์ที่ 1

1. สร้างเอกลักษณ์ของจังหวัด
2. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิม สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่
3. พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงสุรินทร์-ศรีสะเกษ-สยามเรียบ
4. พัฒนาระบบการคมนาคมขนส่งเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัด
5. บริหารจัดการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้
6. ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เชิงรุก สร้างเครือข่ายและการเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ
7. พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวสินค้าและบริการ(ร้านอาหาร ของที่ระลึกและเส้นทาง)
8. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเดิมและสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

เพื่อให้บรรลุผลของการดำเนินงานตามยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดศรีสะเกษ ที่นำเสนอไว้ รวมทั้งยุทธศาสตร์การท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ ผลการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เยี่ยมชม และกรุงเทพฯ ความคิดเห็นของกลุ่มผู้เข้าร่วม focus group ของผู้ที่อาศัยอยู่ในชุมชนใกล้เคียงอุทยาน แห่งชาติเขาพระวิหาร อำเภอกันทรลักษ์ และชุมชนใกล้เคียงปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ จึงขอเสนอ แผนงาน/โครงการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 10 แผนงาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. แผนงานสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ
2. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ
3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน ประวัติศาสตร์และศาสนา
4. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านประเพณี วัฒนธรรมและกิจกรรม
5. แผนงานสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่
6. แผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ
7. แผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว
8. แผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน
9. แผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ
10. แผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว
11. แผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงช่องสง่ากับเสียมเรียบ

ในแต่ละแผนงานควรมีโครงการย่อยที่ควรจะทำให้แล้วเสร็จภายในระยะเวลา 1-3 ปี โครงการแต่ละโครงการมีความเกี่ยวพันและสนับสนุนซึ่งกันและกัน แต่สามารถแยกดำเนินการได้โดยไม่ส่งผลกระทบกันมากนัก

1. แผนงานสร้างเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ

เอกลักษณ์ของจังหวัดจะทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และจะมีผลต่อการตัดสินใจที่จะไปเยือนหรือการกลับไปเยือนซ้ำ จังหวัดจะต้องมีการเตรียมการที่จะรองรับนักท่องเที่ยวที่จะเดินทางผ่านเข้า-ออกทางช่องสง่า ทางจังหวัดอุบลราชธานี และจังหวัดสุรินทร์ มีการวางแผนแม่บทการพัฒนาทางกายภาพและวางผังการใช้ที่ดิน การปรับปรุงภูมิทัศน์เมือง ชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวให้สวยงามเป็นระเบียบ น่าอยู่และน่าเยือน โครงการย่อยในแผนน่าจะเป็นโครงการย่อยในแผนน่าจะเป็นโครงการดังที่แสดงในตารางที่ 11.13

ตารางที่ 11.13

โครงการย่อยในแผนงานสร้างเอกลักษณ์

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการศึกษาความเหมาะสมและออกแบบรายละเอียดการจัดตั้งจุดหมายตา (landmark) ที่เป็นเอกลักษณ์ของจังหวัดศรีสะเกษ	สำนักงานจังหวัด/สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล
โครงการปรับปรุงสภาพภูมิทัศน์ของเมือง	สำนักงานจังหวัด/สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล
โครงการวางแผนแม่บทการพัฒนาทางกายภาพและการใช้ที่ดินบริเวณช่องสง่า	สำนักงานจังหวัด/สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัด/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/เทศบาล
โครงการพัฒนาเมืองใหม่ช่องสง่า	มีอยู่แล้ว

2. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวและศึกษาธรรมชาติอยู่ 9 แห่งใน 2 อำเภอคือ อำเภอกันทรลักษ์ และอำเภอขุนหาญ มีน้ำตกขนาดกลางคือ น้ำตกว้าใหญ่ในอำเภอขุนหาญ ซึ่งอยู่ในเขตป่าอนุรักษ์เพิ่มจะได้มีการอนุญาตให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเที่ยวชมได้ มีสระตราวซึ่งเดิมเป็นสระน้ำโบราณหรือบาราย ซึ่งบริเวณโดยรอบมีเส้นทางศึกษาธรรมชาติ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกล้วยไม้เขาพระวิหาร

ดังนั้นจึงควรมีการปรับปรุง พื้นฟู ปรับภูมิทัศน์ สร้างสิ่งอำนวยความสะดวกและการรักษาความปลอดภัย รวมถึงสร้างกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มาเที่ยวมากขึ้น และพักค้างคืนให้มากขึ้น แผนงานนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและความปลอดภัยแก่นักท่องเที่ยวที่มาเยี่ยมชมและพักค้างคืนในแหล่ง เพื่อยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยว เพื่อสร้างกิจกรรมและสันถนาการท่องเที่ยว และเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติของจังหวัดศรีสะเกษส่วนใหญ่มีศักยภาพอยู่ในระดับปานกลาง จึงควรพัฒนาและยกระดับ โครงการพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติภายในจังหวัดควรจัดให้มีโครงการตามที่น่าสนใจในตารางที่ 11.14

ตารางที่ 11.14

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบกางเต็นท์นอนอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/ องค์การบริหารส่วนจังหวัด/อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร/องค์การบริหารส่วนตำบล/
โครงการพัฒนาและเชื่อมโยงเส้นทางการท่องเที่ยวแหล่งธรรมชาติประเภทน้ำตกในอำเภอขุนหาญ	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/องค์การบริหารส่วนตำบล

3. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ และศาสนา

จังหวัดศรีสะเกษมีโบราณสถานประเภทโบราณสถาน เช่น ปราสาทหินวัดสระกำแพงใหญ่ ปราสาทสระกำแพงน้อย ปราสาทห้วยทับทัน และยังมีชายแดนที่ติดกับปราสาทเขาพระวิหารของ ประเทศกัมพูชา ซึ่งในอดีตเคยเป็นส่วนหนึ่งของประเทศไทย จึงสามารถเพิ่มคุณค่าของโบราณสถานให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ได้ แต่ข้อจำกัดทางด้านกายภาพของโบราณสถานขอมในจังหวัดศรีสะเกษคือ ขนาดที่ไม่ใหญ่และสถานที่ตั้งไม่โดดเด่น ประกอบกับการที่โบราณสถานแต่ละแห่งตั้งอยู่กระจัดกระจายกัน การพัฒนาจึงควรเลือกโบราณสถานที่มีศักยภาพสูงที่สุดในจังหวัดได้แก่ ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ เนื่องจากตัวปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่ได้รับการบูรณะจนอยู่ในสภาพดีแล้ว และตั้งอยู่ในบริเวณวัดสระกำแพงใหญ่ และมีพระเกจิอาจารย์ที่มีชื่อเสียงคือ หลวงปู่เครื่อง ซึ่งเป็นที่สักการะของชาวศรีสะเกษ จึงไม่มีความจำเป็นที่จะต้องมีการบูรณะโบราณสถานแห่งนี้เพิ่มเติม ตาควรสานต่อกิจกรรมเสริมเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มด้านการท่องเที่ยว โดยจัดงานราตรีสีเสงเสียง ซึ่งการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยมีริเริ่มโครงการไว้ โดยจัดงานขึ้น 1-2 คืน ในช่วงที่มีงานเทศกาลอื่นของจังหวัด เช่นงานเทศกาลดอกกล้าวนบาน

ตารางที่ 11.15

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ และศาสนา

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการแสงสีเสียง ดำนานปราสาทสระกำแพงใหญ่	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/ องค์การบริหารส่วน ตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด

4. แผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรม

กิจกรรมการท่องเที่ยวทางด้านการประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรมของจังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่จะเป็นกิจกรรมในระดับจังหวัด เช่น งานราตรีแห่งศรีพทุทธเศรษฐ ที่วัดสระกำแพงใหญ่ งานเทศกาลดอกคำءวนบาน งานประเพณีแซนโดนตา เป็นต้น อย่างไรก็ตามการจัดงานดังกล่าวถึงแม้ว่าจะเป็นงานในระดับจังหวัดก็ควรจะต้องมีการจัดเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง เพื่อส่งเสริมบรรยากาศของการท่องเที่ยวให้มีชีวิตชีวาอยู่ตลอดเวลา แต่ก็จำเป็นจะต้องหาทางเพิ่มกิจกรรมการท่องเที่ยวที่จะดึงดูดตลาดใหม่ๆ ให้หันมาท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษเพิ่มขึ้นด้วย โครงการที่น่าจะดึงดูดนักท่องเที่ยวในระดับนานาชาติ นำเสนออยู่ในตารางที่ 11.16

ตารางที่ 11.16

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวด้านประเพณี วัฒนธรรม และกิจกรรม

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
แรลลี่เขาพระวิหาร-ช่องสง่า-เสียมเรียบ	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัดศรีสะเกษ
โครงการท่องเที่ยวเชิงเกษตรเก็บและชิมผลไม้สวนเกษตรศรีษะอโศก	ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด

5. แผนงานสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

จังหวัดศรีสะเกษมีข้อจำกัดในด้านปริมาณและคุณภาพของแหล่งท่องเที่ยว ทั้งทางธรรมชาติ และแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวทั้ง 2 ประเภทส่วนใหญ่มีศักยภาพทางการท่องเที่ยวในระดับปานกลางและไม่มีความโดดเด่น จึงมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่ขึ้น แต่จากข้อจำกัดข้างต้น แหล่งท่องเที่ยวใหม่จึงจะต้องเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น จังหวัดควรส่งเสริมให้เอกชนเข้ามาลงทุนสร้างแหล่งท่องเที่ยวที่ยังไม่มีในภูมิภาคนี้ เช่น สวนสนุกแบบมีคอนเซ็ปต์เฉพาะ (theme park) หรือศูนย์บันเทิงครบวงจร (entertainment complex)

ตารางที่ 11.17

โครงการย่อยในแผนงานสร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการพัฒนาสวนสนุกแบบมีคอนเซ็ปต์เฉพาะ และศูนย์บันเทิงครบวงจร	องค์การบริหารส่วนตำบล/สำนักงานจังหวัด ศรีสะเกษ/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ

6. แผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ

ปัจจัยที่จะสร้างความประทับใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางกลับมาอีก และดึงดูดให้นักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ๆ เดินทางมาเยือนจังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานแหล่งท่องเที่ยวจากศักยภาพปานกลางให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีศักยภาพสูง ซึ่งจะต้องรวมถึงการปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวก เส้นทางคมนาคมและการติดต่อสื่อสาร การสร้างความมั่นใจและความปลอดภัยในการท่องเที่ยว ความสะอาดสบายและความหลากหลายของที่พักแรม มาตรฐานและความสะอาดและสุขาภิบาลของห้องอาหาร มาตรฐานด้านการบริการของมัคคุเทศก์ พนักงานโรงแรม คนขับรถ การพัฒนาคุณภาพและความหลากหลายของสินค้าของที่ระลึก การพัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการอย่างเป็นรูปธรรมควรกำหนดให้มีโครงการต่อไปนี้

ตารางที่ 11.18

โครงการย่อยในแผนงานเพิ่มศักยภาพและพัฒนามาตรฐานการท่องเที่ยวและบริการ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการส่งเสริมการท่องเที่ยวทางรถโดยสารศรีสะเกษ-ช่องสง่า-เสียมเรียบ	สำนักงานจังหวัด/สำนักงานส่งเสริมจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการรถโดยสารสาธารณะวิ่งเชื่อมโยงสถานีขนส่งจังหวัดกับแหล่งท่องเที่ยวหลัก	สำนักงานจังหวัด/สำนักงานส่งเสริมจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
โครงการส่งเสริมและ พัฒนาการท่องเที่ยวทางรถไฟจากกรุงเทพ-ตรดที่ศรีสะเกษสู่นครวัดผ่านทางช่องสง่า	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการจัดตั้งศูนย์บริการนักท่องเที่ยวและสิ่งอำนวยความสะดวก	สำนักงานจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการจัดพัฒนาและยกระดับมาตรฐานสินค้า OTOP และสินค้าของที่ระลึกของจังหวัด	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการปรับปรุงระบบการสื่อสารไร้สาย	การสื่อสารแห่งประเทศไทย/องค์การบริหารส่วนจังหวัด

7. แผนการพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว

การส่งเสริมด้านการตลาดเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างกิจกรรมและธุรกิจการท่องเที่ยวเพื่อให้มีความต่อเนื่อง ซึ่งจะรวมถึงการเชื่อมโยงเส้นทางและเครือข่ายการท่องเที่ยวของพื้นที่จังหวัดศรีสะเกษ โดยจะต้องจัดให้มีโครงการต่างๆ ที่จะส่งเสริมและพัฒนาลงทุนด้านการท่องเที่ยวให้เหมาะสมกับศักยภาพของจังหวัด และเพื่อส่งเสริมกิจกรรมการตลาดในหลากหลายรูปแบบเพื่อให้ธุรกิจการท่องเที่ยวมีการขยายตัวอย่างต่อเนื่อง โครงการที่ควรดำเนินการอยู่ในตารางที่ 11.19

ตารางที่ 11.19

โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและเชื่อมโยงเครือข่ายการท่องเที่ยว

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการส่งเสริมและพัฒนาลงทุนด้านการท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการสร้างเครือข่ายธุรกิจนำเที่ยวทั้งในท้องถิ่น ในประเทศ และต่างประเทศ	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/พาณิชย์จังหวัด/สมาคมธุรกิจนำเที่ยว/ ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการส่งเสริมการขายด้านการท่องเที่ยว Website ภูผามหาวิหาร	พาณิชย์จังหวัด/สมาคมธุรกิจนำเที่ยว/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการสร้างศักยภาพด้านการตลาดการท่องเที่ยวในระดับภูมิภาค	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ /หอการค้าจังหวัด/สมาคม ธุรกิจนำเที่ยว

8. แผนงานบริหารจัดการการมีส่วนร่วมของชุมชน

จังหวัดศรีสะเกษมีแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางโบราณสถาน ประวัติศาสตร์ ศาสนา และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แต่ยังคงขาดการมีส่วนร่วมของชุมชน ถึงแม้ว่าแหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและโบราณสถานจะอยู่ในความดูแลของภาครัฐ เช่น กรมป่าไม้และกรมศิลปากร แต่ประชาชนหรือชุมชนในพื้นที่ควรมีบทบาทในการร่วมดูแลและกำหนดทิศทางการเสริมสร้างและพัฒนาทรัพยากรทางการท่องเที่ยว ซึ่งยังรวมไปถึงวัฒนธรรม ประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ที่มีอยู่ในพื้นที่ของตัวเอง วัตถุประสงค์ของแผนงานในข้อนี้ก็เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานในระดับพื้นที่ ในการดูแลและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทหนึ่ง ประเภทที่สองเพื่อจัดอบรมให้ความรู้ด้านการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวและพัฒนาให้เกิดการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ และประเภทที่สามเพื่อให้ชุมชนสามารถถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวและวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นให้แก่ผู้มาเยือนได้ โครงการที่ควรดำเนินโครงการได้แก่

ตารางที่ 11.20

โครงการย่อยในแผนงานบริหารจัดการสร้างการมีส่วนร่วมของชุมชน

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการฝึกอบรมองค์กรท้องถิ่นในการพัฒนาและบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/ สำนักงานจังหวัด
โครงการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยมีชุมชนเป็นฐาน	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/พาณิชย์จังหวัด
โครงการพัฒนางานเทศกาลและประเพณีท้องถิ่นให้เป็นกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ

8. แผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

แหล่งท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรมและธรรมชาติของจังหวัดศรีสะเกษ ยังไม่เป็นที่ดึงดูดใจนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติมากนัก จึงมีความจำเป็นที่จะต้องมีการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวของจังหวัด และจัดกิจกรรมส่งเสริมการท่องเที่ยว เพื่อช่วยดึงดูดความสนใจและกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น โดยจัดทำโครงการประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว ดังมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 11.21

โครงการย่อยในแผนงานส่งเสริมและประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวจังหวัดศรีสะเกษ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการจัดพิมพ์เอกสารข้อมูลแหล่งท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด
โครงการสร้างฐานข้อมูลด้านการท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ
โครงการจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมการท่องเที่ยว	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด/ ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดศรีสะเกษ/การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย/ กรมทางหลวงแผ่นดิน/กรมทางหลวง ชนบท/เทศบาล /องค์การบริหารส่วนตำบล
โครงการประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชื่อมโยงไทย-กัมพูชา ศรีสะเกษ-ช่องสง่า-เสียมเรียบ	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด/ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
โครงการติดตั้งป้ายและโปสเตอร์ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวในจังหวัดศรีสะเกษ	สำนักงานจังหวัด/สำนักงานโยธาธิการและ ผังเมือง จังหวัดศรีสะเกษ/การรถไฟแห่งประเทศไทย

9. แผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวและเพื่อการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว

ปัจจุบันสาธารณูปโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวทุกแห่งยังไม่สมบูรณ์ และไม่สามารถให้บริการนักท่องเที่ยวได้ดี โดยเฉพาะในเรื่องของสภาพผิวการจราจรของถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยว ป้ายบอกทางที่ชัดเจนถูกต้อง สิ่งอำนวยความสะดวกในด้านห้องน้ำ ช่องทางการสื่อสารทางโทรศัพท์ ร้านค้า ร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก รายละเอียดโครงการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องแสดงอยู่ในตารางที่ 11.22

ตารางที่ 11.22

โครงการย่อยในแผนงานปรับปรุงระบบสาธารณูปโภคและสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกปราสาทสระกำแพงใหญ่	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด
โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/กองอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร
โครงการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและเครือข่ายการสื่อสารบริเวณจุดผ่านแดนช่องสะงำ	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/การสื่อสารแห่งประเทศไทย/สำนักโยธาธิการและผังเมืองจังหวัดศรีสะเกษ/สำนักตรวจคนเข้าเมือง
โครงการปรับปรุงถนนทางเข้าแหล่งท่องเที่ยวประเภทน้ำตก ป้ายบอกทาง และสิ่งอำนวยความสะดวก	องค์การบริหารส่วนตำบล/กรมป่าไม้/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด

11. แผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงเลียมเรียบ-ศรีสะเกษ-แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดศรีสะเกษ

เพื่อให้การท่องเที่ยวเชื่อมโยงระหว่างจังหวัดศรีสะเกษและเลียมเรียบ เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม จังหวัดศรีสะเกษควรร่วมมือกับจังหวัดเลียมเรียบจัดให้มีบริการรถขนส่งมวลชนวิ่งรับส่งผู้โดยสารระหว่างอำเภอเมือง-ช่องสง่า-เลียม

ตารางที่ 11.23

โครงการย่อยในแผนงานพัฒนาระบบการขนส่งเชื่อมโยงเลียมเรียบ-ศรีสะเกษ
แหล่งท่องเที่ยวหลักในจังหวัดศรีสะเกษ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
โครงการรถโดยสารสาธารณะที่ได้มาตรฐานรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอำเภอเมือง (สถานีรถไฟหรือสถานีขนส่งของจังหวัด) กับช่องสง่าและเลียมเรียบ	สำนักงานจังหวัด/ขนส่งจังหวัด
โครงการรถโดยสารสาธารณะรับส่งนักท่องเที่ยวระหว่างอำเภอเมืองและอำเภอกันทรลักษณ์	สำนักงานจังหวัด/ขนส่งจังหวัด

ยุทธศาสตร์การวางแผนและพัฒนากการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์

จังหวัดสุรินทร์เป็นจังหวัดเดียวใน 3 จังหวัดที่ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาจัดทำแผนแม่บทและคู่มือพัฒนากการท่องเที่ยวของจังหวัด โดยสำนักงานจังหวัดสุรินทร์ได้จัดทำขึ้นโดยมีการกำหนดยุทธศาสตร์ 7 ยุทธศาสตร์ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 : สร้างเอกลักษณ์เมืองช้าง สถาปัตยกรรมขอม ปรับภูมิทัศน์เมืองและแหล่งท่องเที่ยว

ยุทธศาสตร์ที่ 2 : พัฒนาและส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยวเดิม สร้างแหล่งท่องเที่ยวใหม่

ยุทธศาสตร์ที่ 3 : พัฒนาและยกระดับมาตรฐานการท่องเที่ยวสินค้าและบริการ

ยุทธศาสตร์ที่ 4 : สุรินทร์เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ประตูด่านวัฒนธรรม และอินโดจีน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 : ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เกษตรอินทรีย์ ประเพณี ศาสนา วัฒนธรรม กีฬา และนันทนาการ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 : บริหารจัดการการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม กระจายรายได้ และการพัฒนาชุมชนอย่างทั่วถึง ยกกระดับคุณภาพชีวิตและคุณธรรม

ยุทธศาสตร์ที่ 7 : ส่งเสริมและประชาสัมพันธ์เชิงรุกมุ่งเน้นนักท่องเที่ยวต่างประเทศสร้างเครือข่ายและ
ความร่วมมือด้านการท่องเที่ยวทั้งภายในและต่างประเทศ

จังหวัดสุรินทร์ยังกำหนดกลยุทธ์ย่อยๆ สำหรับแต่ละยุทธศาสตร์ก่อนข้างละเอียด และมีการกำหนดแผนงาน/โครงการ 10 แผนงาน พร้อมทั้งโครงการย่อยสำหรับแต่ละแผนงาน แต่เมื่อพิจารณาโครงการต่างๆ ของจังหวัดสุรินทร์ประกอบกับผลการศึกษาที่ได้จากการประชุม focus group ในชุมชนรวม 3 แห่งในจังหวัดสุรินทร์แล้ว เห็นว่าทางจังหวัดควรกำหนดให้มีโครงการดังต่อไปนี้เพิ่มเติมจากโครงการที่ทางจังหวัดได้กำหนดไว้เพื่อให้ชุมชนได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมากขึ้น และเพื่อตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น โครงการเหล่านี้แสดงอยู่ในตารางที่ 11.24 โครงการเหล่านี้ได้แก่

1. โครงการถนนสายเครื่องเงินเขวาสินรินทร์ ได้แก่การจัดเส้นทางเดินเท้าหรือเดินระหว่างบ้านที่ทำเครื่องเงินในหมู่บ้าน พร้อมแผนที่บอกที่ตั้งของครัวเรือนแต่ละหลัง ป้ายบอกทางที่ชัดเจนในการเดินเท้าหรือเส้นทางรถในการให้นักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวเอง หรือมาด้วยยานพาหนะสามารถเยี่ยมชมการผลิตและซื้อผลิตภัณฑ์จากแต่ละบ้านซึ่งมีเอกลักษณ์ที่แตกต่างกัน
2. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านเขวาสินรินทร์ ได้แก่การปรับปรุงถนน ขยายให้เหมาะกับการเดินชมโดยเชื่อมโยงบ้านที่มีการทำเครื่องเงินแต่ละหลังให้นักท่องเที่ยวสามารถเดินชมได้โดยอิสระ ปรับปรุงสภาพแวดล้อมให้สะอาด สวยงามเหมาะแก่การเดินเที่ยวชม
3. โครงการเส้นทางสายไหมบ้านท่าสว่าง ปรับปรุงเส้นทางเดินชมครัวเรือนที่มีการผลิตผ้าไหม จัดให้มีมัคคุเทศก์นำชมขั้นตอนการผลิตผ้าไหม ตั้งแต่การปลูกต้นหม่อน ไปจนกระทั่งการทอเป็นผืนผ้า จัดให้มีป้ายสื่อความหมายให้ความรู้กับนักท่องเที่ยวเกี่ยวกับผ้าไหม
4. โครงการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากบ้านท่าสว่าง ควรมีการจัดระเบียบเส้นทางเดินเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องผ้าไหมอย่างเป็นระบบ และสิ้นสุดลงที่การให้นักท่องเที่ยวเลือกซื้อผ้าไหม จัดให้มีมัคคุเทศก์แนะนำเรื่องการเลือกซื้อผ้าไหม แนะนำการดูแลรักษา และจุดเด่นของผ้าไหมสุรินทร์ ควรมีการอบรมเรื่องการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากเส้นไหมเป็นสินค้าประเภทเครื่องสำอาง เพื่อให้นักท่องเที่ยวใช้จ่ายเงินมากขึ้น
5. โครงการจัดทำระบบการสื่อความหมายการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง อำเภอท่าตูม เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่มีคุณค่าจากการท่องเที่ยว ทางองค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดให้มีการบันทึกเสียง หรือระบบการสื่อความหมายเป็นภาษาต่างประเทศอย่างน้อย 2 ภาษา เช่น ภาษา อังกฤษ และภาษาญี่ปุ่น เพื่อให้นักท่องเที่ยวเรียนรู้เกี่ยวกับเรื่องการค้ารังชีวิตของช้าง และบทบาทของช้างในวัฒนธรรมไทย ไปจนถึงวัฒนธรรมของชาวกูยหรือชาวส่วยเกี่ยวกับการจับและเลี้ยงช้าง

6. โครงการจัดทำศูนย์จำหน่ายของที่ระลึกจากหมู่บ้านช้าง จัดให้มีการทำของที่ระลึกจากช้างเพื่อจำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว เพื่อนำรายได้สู่ชุมชนท้องถิ่น เช่น เครื่องประดับจากงาช้าง กระดูกล้าง แหวนขนหางช้าง เสื้อยืดที่มีลวดลายเกี่ยวกับช้างจำหน่าย
7. โครงการสนับสนุนการทำธุรกิจแบบโฮมสเตย์ในหมู่บ้านช้าง ในปัจจุบันมีกำนัน ผู้ใหญ่บ้านในอำเภอท่าตูมเริ่มทำธุรกิจโฮมสเตย์ในหมู่บ้านช้างบ้างแล้ว ควรจะมีการรวมกลุ่มกันเป็นเครือข่ายเพื่อให้รองรับนักท่องเที่ยวได้มากขึ้น จัดระบบให้มีการส่งนักท่องเที่ยวเข้าพักในโฮมสเตย์ ในเครือข่ายอย่างยุทธธรรม จัดให้มีกองทุนกู้ยืมเพื่อการปรับปรุงบ้านพักให้เหมาะสมกับการเป็น ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มที่ต้องการความสะดวกสบายด้วย
8. โครงการรณโดยสภาระหว่างสถานีขนส่งจังหวัดสุรินทร์ถึงตำบล/อำเภอที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก เนื่องจากปัญหาของนักท่องเที่ยวคือ การไม่มียานพาหนะที่จะเดินทางสู่แหล่งท่องเที่ยวหลักอย่างเป็นรูปธรรม ทำให้นักท่องเที่ยวไปเยือนแหล่งท่องเที่ยวอื่นน้อยกว่าเท่าที่ควร จังหวัดสุรินทร์ควรใช้หลักการอุปทานเป็นตัวกระตุ้นให้เกิดอุปสงค์ เมื่อนักท่องเที่ยวทราบว่ามีความพาหนะที่จะนำพวกเขาไปยังแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง และนำออกจากแหล่งเพื่อเดินทางต่อไปยังที่อื่นได้ จะทำให้นักท่องเที่ยวสามารถวางแผนการท่องเที่ยวของตัวเองได้ และสามารถควบคุมเวลาการท่องเที่ยวอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นก็จะทำให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจในการมาท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์ได้ง่ายขึ้น
9. โครงการรณโดยสภาระหว่างประเทศวิ่งระหว่างสุรินทร์-ช่องจอม-อันลองเวง-เสียมเรียบ ควรพิจารณาร่วมกับรัฐบาลท้องถิ่นของจังหวัดอุดรธานีและเสียมเรียบ เพื่อร่วมมือกันจัดยานพาหนะที่สะดวกสบายได้มาตรฐานในรูปของรถบัสโดยสารระหว่างประเทศวิ่งเชื่อมโยงสุรินทร์-ช่องจอม-อันลองเวง-เสียมเรียบ เพราะจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติในกัมพูชาและเสียมเรียบเพิ่มขึ้นทุกปี การมีรถบัสโดยสารวิ่งเป็นประจำทำให้นักท่องเที่ยวในเสียมเรียบมีทางเลือกในการเดินทางเข้าสู่ประเทศไทยหลากหลายช่องทางขึ้น จะทำให้นักท่องเที่ยวกลุ่มที่ชอบความแปลกใหม่และความท้าทายเลือกใช้ช่องจอมในการเดินทางเข้าออกระหว่างเสียมเรียบและสุรินทร์มากขึ้น
10. โครงการรณโดยสภาระหว่างประเทศวิ่งระหว่างสุรินทร์-ช่องสะงา-อันลองเวง-เสียมเรียบ เนื่องจากถนนในกัมพูชาที่เชื่อมโยงช่องจอม-อันลองเวง-เสียมเรียบ มีสภาพชำรุด ทำให้การเดินทางลำบากและต้องเสียเวลามาก การเดินทางจากสุรินทร์มายังศรีสะเกษซึ่งถนนดีกว่าในฝั่งจังหวัดอุดรธานีของกัมพูชาจะทำให้ประหยัดเวลาในการเดินทางสู่เสียมเรียบได้มากขึ้น จึงน่าจะพิจารณาทางเลือกในโครงการที่ 10 นี้คือโครงการหนึ่ง

ตารางที่ 11.24

โครงการย่อยที่จังหวัดสุรินทร์ควรจัดทำ

โครงการ	ผู้รับผิดชอบ
1. โครงการถนนสายเครื่องเงินเขวาสินรินทร์ 2. โครงการปรับปรุงภูมิทัศน์บ้านเขวาสินรินทร์ 3. โครงการเส้นทางสายไหมบ้านท่าสว่าง 4. โครงการจัดสร้างศูนย์จำหน่ายผ้าไหมและผลิตภัณฑ์ผ้าไหมจากบ้านท่าสว่าง 5. โครงการจัดทำระบบการสื่อความหมายการท่องเที่ยวหมู่บ้านช้าง อำเภอท่าตูม 6. โครงการจัดทำศูนย์จำหน่ายของที่ระลึกจากหมู่บ้านช้าง 7. โครงการสนับสนุนการทำธุรกิจแบบโฮมสเตย์ในหมู่บ้านช้าง	องค์การบริหารส่วนตำบล/องค์การบริหารส่วนจังหวัด/ศูนย์การท่องเที่ยวกีฬา และนันทนาการ จังหวัดสุรินทร์
8. โครงการรถโดยสารระหว่างสถานีขนส่งจังหวัดสุรินทร์ถึงตำบล/อำเภอที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวหลัก 9. โครงการรถโดยสารระหว่างประเทศวิ่งระหว่างสุรินทร์-ช่องจอม-อันดองเวง-เสียมเรียบ 10. โครงการรถโดยสารระหว่างประเทศวิ่งระหว่างสุรินทร์-ช่องสะงา-อันดองเวง-เสียมเรียบ	องค์การบริหารส่วนจังหวัด/สำนักงานจังหวัด/ขนส่งจังหวัด/สำนักตรวจคนเข้าเมือง

การวิจัยที่ควรจะทำต่อไป

จากผลการวิจัยได้ชี้ให้เห็นว่าภาพลักษณ์ (Image) ของประเทศไทยในสายตาของนักท่องเที่ยว คือ แหล่งท่องเที่ยวและสถานที่ตากอากาศชายทะเลที่สวยงาม จากการสำรวจความต้องการทางการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่กำลังท่องเที่ยวอยู่ในเมืองเสียมเรียบในกลุ่มที่ต้องการเดินทางมาท่องเที่ยวในประเทศไทย ส่วนใหญ่ต้องการไปท่องเที่ยวชายทะเลในภาคใต้ของประเทศไทย รองลงมาคือภาคเหนือ และจากการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้าสู่ประเทศไทยแล้วที่บริเวณจุดผ่านแดนบ้านคลองลึก อำเภอรัญประเทศ ก็พบว่าแหล่งท่องเที่ยวที่จะเดินทางไปเยือนเป็นจุดต่อไปคือแหล่งท่องเที่ยวประเภทชายทะเลในประเทศไทยเป็นส่วนใหญ่ สรุปได้ว่าภาพลักษณ์ที่เด่นชัดที่สุดของประเทศไทยคือ แหล่งท่องเที่ยวประเภทชายทะเล ประเด็นที่น่าสนใจที่จะหาคำตอบคือ ทำอย่างไรจึงจะสร้างภาพลักษณ์ใหม่ๆ ให้เกิดขึ้นในการรับรู้ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ทำอย่างไรจึงจะทำให้นักท่องเที่ยวกระจายกันออกไปท่องเที่ยวในภูมิภาคอื่นของประเทศไทยบ้าง เช่น ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งต้องการรายได้จากการท่องเที่ยว ภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีวัฒนธรรมที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นเป็นของตัวเองและมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติมากมายทำอย่างไรเราจึงจะสามารถสร้างภาพลักษณ์ใหม่ๆ เหล่านี้ให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ ผู้วิจัยมีความเห็นว่าการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยควรชะลอการส่งเสริมการท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นที่รู้จักกันดีอยู่แล้วลงและหันมาทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือให้มากขึ้น หัวข้อวิจัยอีกเรื่องหนึ่งคือ มุมมองของผู้ประกอบการท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สิ่งที่ผู้วิจัยได้เรียนรู้จากผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวมักจะไม่ใช่ความสนใจกับการจัดเส้นทางท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยมักจะอ้างว่าไม่มีสิ่งที่นักท่องเที่ยวสนใจบ้าง โรงแรมที่พักไม่ดีพอบ้าง ถ้าจัดไปก็ขายไม่ได้ ในขณะที่นักท่องเที่ยวแสดงความคิดเห็นว่าประเทศไทยไม่เคยเสนอรายการท่องเที่ยวทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือเลย ประเทศไทยมุ่งต่อการขายแหล่งท่องเที่ยวชายทะเลแต่ไม่เคยเสนอทางเลือกอื่นให้กับนักท่องเที่ยว การท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงไม่เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยว ดังนั้นการทำวิจัยถึงมุมมองของผู้ประกอบการธุรกิจท่องเที่ยวที่มีต่อภาคตะวันออกเฉียงเหนือจึงเป็นสิ่งที่ควรจะศึกษา ประเด็นปัญหาที่ 3 ที่ควรจะมีการวิจัย คือ เรื่องทัศนคติ ปัญหาและอุปสรรคของชุมชนต่อการท่องเที่ยวที่มีชุมชนเป็นพื้นฐาน ผู้วิจัยพบว่าชุมชนบางแห่งมีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจ เช่น ละลุ ที่ตำบลทัพราช อำเภอดาพระยา จังหวัดสระแก้ว ผู้ริเริ่มผลักดันให้ละลุ เป็นที่รู้จักต้องฝ่าฟันอุปสรรคมากมายที่จะทำให้ละลุเป็นที่รู้จัก แต่ดูเหมือนว่าชาวบ้านในชุมชนรอบๆ ละลุจะไม่รู้สึกที่ละลุมีคุณค่า และไม่ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ซึ่งแสดงว่าชุมชนไม่ได้พูดด้วยเสียงเดียวกัน

การวางแผนและพัฒนาการท่องเที่ยวเชื่อมโยงประเทศไทยกับประเทศกัมพูชาทางบกได้ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นประเด็นปัญหาที่ต้องการการค้นหาคำตอบอีกมากมาย แต่ปัญหาเหล่านั้นก็อยู่นอกเหนือกรอบความรู้จำกัดที่ผู้วิจัยมี อาทิ เช่น ประเด็นปัญหาที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ปัญหา

กฎหมายระหว่างประเทศ และประเด็นปัญหาที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของประเทศ ซึ่งยังไม่มีผู้ใดที่จะเป็นผู้ให้คำตอบที่ชัดเจน ประเด็นต่างๆ เหล่านี้ยังรอการวิจัยเพื่อหาคำตอบต่อไป ผู้วิจัยหวังว่าในอนาคตอันใกล้เส้นทางการท่องเที่ยวเชื่อมโยงทางบกระหว่างกลุ่มประเทศในดินแดนอินโดจีนแห่งนี้จะติดต่อถึงกันได้หมด และมีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันและเจริญก้าวหน้าไปพร้อมๆ กัน

บรรณานุกรม

1. กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (254-). แผนการบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ.2548-2551 ประเด็นยุทธศาสตร์ที่ 3 การปรับโครงสร้างเศรษฐกิจให้สมดุลและแข่งขันได้. กรุงเทพฯ: กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
2. กองวิชาการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. (2548). รายงานโครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศปี 2547 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ขอนแก่น: ภาควิชาสถิติ คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
3. ฐกัฒ ศรีคำพร. ทวีป ศิริวิศรี และดวงใจ หล่อชนวนิชย์. (2546). รายงานการวิจัย เรื่องยุทธศาสตร์การพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. นนทบุรี: โรงพิมพ์ พี เอส พรินท์ .
4. ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดสระแก้ว. (2548) จังหวัดสระแก้ว. สระแก้ว : ศูนย์การท่องเที่ยว กีฬาและนันทนาการจังหวัดสระแก้ว.
5. สำนักงานจังหวัดสุรินทร์. (2549). จังหวัดสุรินทร์: โครงการศึกษา จัดทำแผนแม่บทและคู่มือการพัฒนาการท่องเที่ยวจังหวัดสุรินทร์. สุรินทร์ : สำนักงานจังหวัด.
6. สุเทพ พันประสิทธิ์. เลิศพร ภาระสกุลและวันเพ็ญ พินผือก. (2547). รายงานการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การจัดการเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวจังหวัดชายแดนไทยและกัมพูชา : จังหวัดสระแก้ว บุรีรัมย์ สุรินทร์ และศรีสะเกษ. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
7. องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์. (2546). ประมวลภาพและผลงาน 4 ปี องค์การบริหารส่วนจังหวัดสุรินทร์: โรงพิมพ์รุ่งชนเกียรติออฟเซต.
8. Academic Service Center, Khon Kaen University. (2002). **An Action Plan for Tourism Development for I-San Sub-region: Khon Kaen, Kalasin, Udon Thani and Nong Khai Provinces (Executive Summary)**. Khon Kaen: Khon Kaen Printing Ltd. Part.
9. Hamzah, Amran. (2004). **Policy and Planning of Tourism Industry in Malaysia**. Bangkok : Silpakorn University.
10. Leung, Paul. Lam, Terry and Wong, Simon. (2005). **Tourism Development in Cambodia: An Analysis of Opportunities and Barriers**. Hong Kong : Hong Kong Polytechnic University.
11. Ministry of Tourism. (2005). **Annval Reports of Tourism Statistics Year 2005**. Phnom Penh : Statistics and tourism Information Department.
12. NAN, Soknov. (2004). **Cultural Tourism Planning and Sustainable Development in Cambodia**. Bangkok : Silpakorn University.

13. **Along the Cambodian Border.** Retrieved November 15, 2005, from
<http://www.geocities.com/thaibiketrip/20030515>.
14. **Attractions Amphoe Muang.** Retrieved November 16, 2005, from
<http://www.thai-tour.com/eng/srakaew/attractions.html>.
15. **Cambodia Travel News.** Retrieved November 16, 2005, from
<http://www.cambodia-travel.com/news/apr002.htm>.
16. **Chong Sa-Ngam.** Retrieved November 17, 2006, from
<http://www.geocities.co.jp/Outdoors/6825/archive/chongsangam>.
17. Cramer, Kenneth (06/07). **Cambodia: Overland Border Crossings.** Retrieved November 9, 2005, from
<http://www.canbypublications.com/cambodia/overland.htm>.
18. Gunn, Geoffrey C. (April 15, 2006). **Angkor and Beyond : the Asian tourism phenomenon.** Retrieved November 17, 2006 from
http://www.sea-suer.org/news-detail.php?News_id=1571.
19. **Hidden Cambodia Adventure Tours-Dirt Bike&4WD.** Retrieved November 17, 2006 from <http://www.hiddencambodia.com/hegallery.htm>.
20. **Pangsida National Park.** Retrieved November 16, 2005, from
http://www.thaiforestbooking.com/np_home.asp?npid=101&lg=2.
21. Sharpless, Gordon. (February 15, 2007). **Cambodia Overland travelers' Reports : Overland through the O'Smach border crossing.** Retrieved February 16, 2007, from <http://www.talesofasia.com/Cambodia-overland-osm-reports.htm>.
22. Sharpless, Gordon. (February, 2005). **Anlong veng.** Retrieved November 16, 2005, from <http://www.talesofasia.com/cambodia-anlongveng.htm>.
23. **The Road to Angkor Wat.** Retrieved November 16, 2005, from
<http://www.angkor.com/road.shtml>.
24. **Tourist Statistical report.** Retrieved July 16, 2006, from
<http://www.mot.gov.kh>.
25. **Travel Report : Thai Visa Run.** Retrieved November 17, 2006 from
<http://www.geocities.com/lhasa2x/thailand.visa.run.htm>

ภาคผนวกที่ 1

รูปภาพแหล่งท่องเที่ยวในจังหวัด

ศรีสะเกษ สุรินทร์ สระแก้ว

และเตรียมเรียบ

ศรีสะเกษ : น้ำตกวังใหญ่

ศรีสะเกษ : ในบริเวณเขตรักษาพันธุ์

ศรีสะเกษ : สถูปคู่ในอุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

ศรีสะเกษ : สถูปคู่

ศรีสะเกษ : ภาพแกะสลักผามออีแดง

ศรีสะเกษ : อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

ศรีสะเกษ : ปราสาทโดนตวล

ศรีสะเกษ : ผามออีแดง

ศรีสะเกษ : วัดพระธาตุเรืองรอง

ศรีสะเกษ : ปราสาทวัดสระกำแพงใหญ่

ศรีสะเกษ : ด้านตรวจคนเข้าเมืองช่องสะง่า

ศรีสะเกษ : บริเวณช่องสะง่า

ศรีสะเกษ : ตลาดชายแดนช่องสง่า

ศรีสะเกษ : ปราสาทเขาพระวิหาร

ศรีสะเกษ : ปราสาทเขาพระวิหาร

ศรีสะเกษ : ปราสาทเขาพระวิหาร

ศรีสะเกษ : อุทยานแห่งชาติเขาพระวิหาร

ศรีสะเกษ : ปราสาทเขาพระวิหาร

สุรินทร์ : หมู่บ้านช้าง

สุรินทร์ : หมู่บ้านช้าง

สุรินทร์ : วังทะเล

สุรินทร์ : วังทะเล

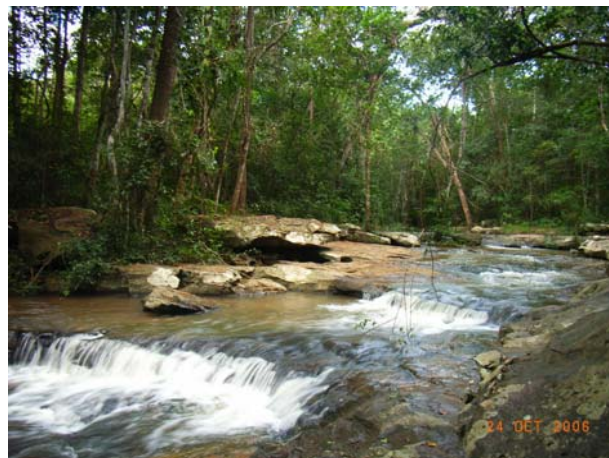
สุรินทร์ : ปราสาทตาเมือน

สุรินทร์ : ปราสาทตาเมือนธม

สุรินทร์: ปราสาทศีขรภูมิ

สุรินทร์: น้ำตกถ้ำเสือ

สุรินทร์: อ่างเก็บน้ำห้วยตาเกวาร์

สุรินทร์: ผ้าไหมบ้านท่าสว่าง

สุรินทร์: บ้านเขวาสินรินทร์

สุรินทร์: เครื่องเงินบ้านเขวาสินรินทร์

สุรินทร์ : ช่องจอม

สุรินทร์ : ช่องจอม

สุรินทร์ : ตลาดโกลสะเหม็ด

สุรินทร์ : โฮมสเตย์หมู่บ้านช้าง

สุรินทร์ : โฮมสเตย์

สระแก้ว : ด่านตรวจคนเข้าเมืองอรัญประเทศ

สระแก้ว : บริเวณด่านตรวจคนเข้าเมือง

สระแก้ว : ตลาดโรงเกลือ

สระแก้ว : ปราสาทศตึกก้อกรม

สระแก้ว : ถ้ำน้ำเขาตาโจ๊ก

สระแก้ว : ละลุ

สระแก้ว : เขื่อนพระปรง

สระแก้ว : นั่งรถอีแต๊กชมทะเล

สระแก้ว : เตรียมเข้าถ้ำน้ำ

สระแก้ว : ทะลุ

กัมพูชา : เมืองอัลลองเวง

กัมพูชา : ไร่จักรยานช่องจอม-เสียมเรียบ

กัมพูชา : เลือกซื้อพลอยปลอมที่ช่องสะงำ

กัมพูชา : ปราสาทบาเยน (นครธม)

กัมพูชา : ปราสาทบาเยน

กัมพูชา : นางอัปสรนครวัด

กัมพูชา: นครวัด

กัมพูชา: ปราสาทบายน